THE LIBRARY — TEL

הארץ

120 אג' שנה נ"ד, יום ו', י"ט חשון תשל"ג, 27 באוק' 1972 V.54/-16,197 / OCTOBER 27 1972

קיסינג'ר: שלום בוייטנאם תוך שבועות * הסכם על הפסקת-אש ופינוי הכוחות

האנוי גילתה פרטי ההסכם בניגוד למוסכם * יגון: הסכם נפרד בין ארה"ב והאנוי אינו נוגע לנו

נגויאן פי בין · ד"ר הנרי קיסינג'ר · נשיא ואן תיו

ואשינגטון, 26 (אי. פי., יו. פי., ע"ר (ע"צ). יועצו של נשיא ארצות-הברית, ד"ר הנרי קיסינג'ר, הכריז היום, כי הסכם שלום ב־וייטנאם יושג תוך שבועות. הוא אישר, כי ההסכם, כפי שגובש, קובע הפסקת-אש באזור הקרבות שבעיקבותיו יבוא פינוי הכוחות האמריקאיים תוך 60 יום.

במסיבת-עתונאים אמר ד"ר קיסינג'ר, כי אפשר להשיג הסכם סופי בדיון נוסף עם נציגי האנוי שיימשך 3־4 ימים, ונציגי צפון-וייטנאם הוסיפו לקבוע מתי תיערך פגישה נוספת זו.

יועץ הנשיא הודה, כי האנוי עמדה על חתימת ההסכם ב־31 בחודש, אך הוסיף, כי ייתכן שלא תהיה אפשרות לערוך את טקס החתימה במועד זה, הואיל ויש צורך לגבש את הפרטים הסופיים ולהתחשב בהסתייגויותיו של נשיא דרום-וייטנאם. ד"ר קיסינג'ר הוסיף, כי הוא משוכנע שהנשיא ואן תיו יסכים להפסקת-האש. השלום ניתן להשגה תוך שבועות, — אמר ד"ר קיסינג'ר, אך הוסיף, כי ארה"ב לא תרשה שיאמרו אותה לחתימת הסכם שאינו שלם.

ההסכם הושג ב־9 בחוד'

מפאריס נמסר, כי ההסכם בין האנוי וארה"ב הושג ב־9 באוקטובר, ביום השני לדיונים בין שני הצדדים שנמשכו בפאריס מה־8 עד ה־11 לחודש. אל ד"ר קיסינג'ר נלווה בפגישה סודית זו עוזרו הבכיר.

(הסוף בעמוד 2, טור 6)

התחלת הסוף

מאת אליהו סלפטר

ייתכן שיעברו עוד שבועות אחדים עד שתופסק האש בוייטנאם. אך הצהרות ד"ר קיסינג'ר אמש, כי "השלום הנו בהשג יד תוך כמה שבועות", כמוה כהודעה רשמית אמריקאית, כי מלחמת וייט־

(הסוף בעמוד 2, טור 8)

התזוזה לטובת מקגאוורן — 6%

דטרויט, 26 (ע"ר). עפ"י תוצאות סקר דעת-הקהל מטעם גלופ, שפורסם היום, תומכים בנשיא ניכסון 59 אחוז הבוחרים, לעומת 36 התומכים בסנאטור מקגאוורן. זו היא תזוזה ב־6 אחוזים לטובת המועמד הדמוקראטי לעומת תוצאות סקרי דעת-הקהל באוגוסט.

מר מקגאוורן אמר היום בדטרויט שהוא מקווה, כי הסיכסוך בוייטנאם יושב בימים הקרובים והבטיח את תמיכתו המלאה בצעדי ממשלת ארה"ב למען מטרה זו, גם אם הפיתרון יושג שיב הבחירות.

רוסיה שולחת שוב חלקי חילוף למצרים

מוסר "נ. י. טיימס" מפי דיפלומטים בקהיר * הספינה הראשונה הגיעה לאלכסנדריה

מאת הנרי תאנר, מיוחד ל"הארץ" מ"ניו-יורק טיימס"

קהיר, 26 (טלגרפית). בריה"מ חידשה את משלוחי חלקי החילוף והחלפות הנצרך לנשק הסובייטי שברשות מצרים. זו לראשונה מאז יולי, — מסרו דיפלומטים יודעי דבר כאן.

מוסקבה מחישה את המשלוחים החדשים כדי למנוע ביקורת שהיא כושלת במילוי התחייבויותיה. ה־ספינה הראשונה הגיעה לאלכסנדריה השבוע.

מקורות יודעי דבר גורסים, כי בזיקה שהתעורר בפגישת הנשיא סאדאת אתמול עם 600 חברי הוועד המרכזי של מפלגת השלטון, המנהלה, הפרלמנט וחשובי העורכים, הנשיא מסר, מנהיגים לבצע ניתוק מהולם ממוסקבה. סאדאת אמר לנאספים, שאין כמעט תקווה בעתיד הנראה לעין להמיר את בריה"מ במעצמה אחרת כספקית-נשק עיקרית למצרים. הנואמים חייבו את המשך שיתוף הפעולה עם בריה"מ. אך רבים מבעלי דעה זו שילבו את דבריהם בביקורת על עמדתה "הפוסיטיבי" של בריה"מ.

לא יחזור למצב הקיים

סאדאת הבהיר לנאספים, שאין כל כוונה לחזור למצב שהיה קיים לפני יולי, כלומר לפני גירושם בספטמבר של 20 אלף המומחים, צוותי הטילים והיועצים הרוסיים בידי סאדאת.

באסיפה אתמול קיבל לבעשה הנשיא מהתנהגות הפוליטית של מצרים יפוי-כוח להמשיך במדיניות של שיתוף פעולה מסויג עם בריה"מ.

(הסוף בעמוד 2, טור 3)

צעירים מהמשולש הודו בהתארגנות למעשי חבלה

(ע). כמה צעירים מן המשולש החשודים בהשתייכות לאירגוני חבלה, נעצרו בימים האחרונים ע"י זרועות הבטחון — מסר אמש דובר המשטרה, ניצב-משנה חבוה.

בחקירתם הודו החשודים, כי התארגנו כדי לבצע פיגועים בישראל ולהפיץ כרוזים עוינים למדינה.

רבת עמון, 26 (ע"ר). 29 אנשים נהרגו ו־222 נפצעו בתאונות דרכים שפקדו את ירדן בספטמבר.

הפיכה בדהומיי * הנשיא הודח * השילטון לצבא

גורל הנשיא המודח אינו ידוע עדיין

קוטונו, 26 (אי. פי., ע"צ ר־ע"ר). בדאהומיי היתה היום הפיכה צבאית. הצבא תפס את השילטון והדיח את הנשיא ז'וסטין אהומאדגבא.

הנשיא המודח, שגורלו לא ידוע, נטל את השילטון בהפיכה בדצמבר 1969 בדאהומיי, שהיתה לשעבר מושבה צרפתית.

במשך היום שודרה מוסיקה צבאית ברדיו דאהומיי. הרדיו הממשלתי הודיע, כי ההפיכה בוצעה ע"י קבוצת קצינים שתקפה את ארמון הנשיאות, וכי אתמול נשמעו יריות ליד ארמון הנשיאות.

נמסר גם, כי נותקו קשרי הטלפון והטלגרף בין קוטונו לצרפת ולמדינות אחרות במערב-אפריקה. הרדיו הודיע רק, כי היתה הפיכה צבאית ומתח ביקורת חריפה על מועצת הנשיאות שהודחה.

בראש ההפיכה עמד קצין צנחנים, שהיה סגן הרמטכ"ל של צבא דאהומיי ומראשי ההפיכה הצבאית ב־1967. הוא הודיע בשידור רדיו, כי פוזרה מועצת הנשיאות והמועצה הלאומית המייעצת.

ההפיכה בדאהומיי בוצעה היום עתות מחדש לפני ביקורו המיועד של נשיא צרפת, ז'ורז' פומפידו.

ההפיכה היום היא הד"צ מאז קיבלה דאהומיי את עצמאותה ב־1960. במדינה שררה תמיד מתיחות פוליטית

ז'וסטין אהומאדגבא

בגלל היריבות בין שלושה מנהיגיה, אהומאדגבא, איבאר כאגה וז'וסטין זינסו, שכל אחד מהם היה נשיא בתקופות שונות.

דאהומיי שוכנת במערב-אפריקה וגבולה בין ניגריה, וולטה העליונה וטוגו. מספר תושביה 2.5 מיליון והיא תלויה בכלכלתה בסיוע כספי צרפתי.

40 מעלות בביירות

ביירות, 26 (ע"צ). היום החם ביותר מזה 30 שנה עבר אתמול על ביירות, בה הגיעה הטמפרטורה ל־40 מעלות צלזיוס בצל.

כתוצאה מן החום ומן היובש פרצו כמה שריפות ביערות, בפרברי הבירה והשמידו שטחי עצים המשתרעים על 65 אלף מ"ר.

נומיירי: שיפור ביחסי סודאן ובריה"מ

ביירות, 26 (ע"ר וע"צ). נשיא סודאן, הגנראל ג'עפר נומיירי, אישר בראיון שהתפרסם הבוקר בעתון הלבנוני "אל-נהר", כי חל שיפור ביחסי ארצו עם בריה"מ וכי שגרירי שתי הארצות יחזרו לבקום כהונתם לפני סוף השנה.

מפמפות העיר דאנאנג שבצפונה של דרום-וייטנאם לכדו נערה המשתייכת להנהגת צבורת של הוייטקונג כשברשותה 15 רימונים. המשטרה תפסה גם מסמכים של הוייטקונג ובהם הוראות להגביר את פעולות הטירור לפני כניסת הפסקת-האש לתוקפה. (צילום רדיו של אי.פי.)

רדיו מוסקבה מצטט את אלעזר

מאת אליהו זהבי, סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 26 (מיוחד ל"הארץ"). רדיו מוסקבה ציטט היום במהדורות חדשות רבות את דברי הרמטכ"ל דוד אלעזר, כי ישראל תנהל מלחמה אגרסיבית, בהוכחה לכך שישראל עומדת מאחורי פעולות הטרור נגד מחבלים פלשתינאים.

עוד נאמר ברדיו הסובייטי, שישראל מתנהלת בירושלים תוך נישול תושבי העיר הערביים.

דאקה, 26 (ע"צ). בבנגלה-דש תפתח בקרוב שגרירות בבגדאד.

פרשן סובייטי נשדד בניו-יורק

מרכז האו"ם, 26 (ע"ר). פרשן הרדיו הסובייטי, ולנטין זורין, נשדד אתמול ע"י 3 אנשים מזויינים בסנטרל פארק של ניו-יורק. זורין טייל בפארק, כאשר 3 אנשים, ביניהם אחד חמוש, עצרוהו ושדדו ממנו 154 דולרים. זורין מתגורר במשלחת הסובייטית במנהטן.

בגליון זה 28 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים וכן מדור טקסטיל בן 8 עמ' — (חולק למנויים ביום ה')

דיוני חירום של ראשי המחבלים בביירות

קצין ביטחון מצרי נפצע בחבילת-נפץ

חבילות נוספות נתגלו בקהיר, אחת מהן התפוצצה ופצעה את הקצין המצרי * דיפלומטים ערביים מתאוננים על הטרדות

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

ישיבת חירום של ראשי המחבלים היתה אתמול בביירות בראשות יאסר ערפאת, מנהיג אש"ף, שהגיע במיוחד מדמשק כדי לדון בצעדים נגד משלוחי החבילות הנפץ ל־4 בירות ערביות, אשר גרמו לפציעת ראשי לשכות אש"ף בטריפולי ובאלג'יר.

עתוני ביקורת מסרו אתמול על בקרב ראשי המחבלים שמשמש נגל של משלוח חבילות-הנפץ. בתוך כך נמסר מקהיר, כי שתי חבילות נפץ נוספות המיועדות לשני ראשי המחבלים במצרים, נתגלו אתמול ע"י שילטונות הביטחון בנמל-התעופה בקהיר. אחד מקציני הביטחון המצריים הוציא את שתי החבילות אל מחוץ לשדה כדי לבדקן. הקצין הפעיל כנראה את מנגנון אחת המעטפות וזו התפוצצה. כתוצאה מן הפיצוץ נפצע הקצין קשה. נמסר, כי אחת מידיו נקטעה והוא נפגע בפניו ובשאר חלקי גופו. מקורות הידיעות של המחבלים מסרו, שגם שתי המעטפות הללו הגיעו מיוגוסלביה.

לעומת זאת מסרו עתוני לבנון, כי החבילה הממולכדת שהתפוצצה אתמול בדואר בביירות לא נשלחה מיוגוסלביה אלא מביירות עצמה. נמסר, כי החבילה נשלחה ע"ש כתובת של משפחת ג'מאל ברובע מערבי בעיר, ע"י אחד ממשפחת קובייסי היו. בה 50 גרם דינאמיט. מערכת ההפעלה של חבילה זו היתה

(הסוף בעמוד 2, טור 9)

ברגע האחרון

התפטר שר המלחמה המצרי

גנראל סאדק

קהיר 26 (יונייטד). נשיא מצרים קיבל היום את התפטרותו של הגנרל מוחמד אחמד סאדק, סגן ראש הממשלה, שר-המלחמה והמפקד העליון של הצבא המצרי, — מסרה סוכנות הידיעות המצרית.

סאדאת מינה את הגנרל אחמד איסמעיל, ששימש עד כה ראש שירותי הביון, כשר-המלחמה והמפקד העליון החדש. הוא הועלה לדרגה של גנרל.

כשר לייצור צבאי, משרה שגם בה החזיק עד כה סאדק, מינה סאדאת את אחמד אמל אל-בדרי.

ההודעה על התפטרות סאדק באה כהפתעה למשקיפים במצרים, כיון שהוא היה ידוע כאחד מעוזריו הקרובים ביותר של סאדאת והוא הפליג בשבחו לעתים קרובות.

מביירות נמסר, כי סאדק ידוע ברגשותיו האנטי-סובייטיים.

שגריר בריה"מ בקהיר נועד עם זיאאת

שגריר בריה"מ בקהיר, ולאדימיר ויגונגרדוב, נועד היום בצהרי עם שר-החוץ המצרי, מוחמד חאסן אל-זאיית ועם יועצו של נשיא מצרים לעניני ביטחון, חאפז איסמעיל. הפגישה עם זאיית נערכה לפי בקשת השגריר, — נמסר מקהיר.

נציגי הולנד לישראל: שיחרור ה"אלג'ירי" עם הנשק — משגה

תקוע: לא דיפלומט אלא נציג של פתח

מאת הסופר המדיני של "הארץ"

סגן מנכ"ל משרד-החוץ, מר יוחנן מרוז, קיבל אתמול את מיופה-הכוח ההולנדי בישראל לשיחה על שיחרורו של האלג'יראי שנתפס כשהוא מנסה להחדיר חבילת-נפץ להולנד. ישראל ראתה צעד זה בחומרה רבה. שילטונות הולנד הסבירו לירושלים גם באמצעות השגרירות הישראלית בהאג, כי השיחרור היה תוצאה של משגה מקומי.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 18)

בינתיים הזהירו גורמים ישראלים את מדינות דרום-אמריקה מפני העברת פעולות הטרור הערבי לשטחיהן.

תקוע מגלה את זהות "הדיפלומט האלג'ירי"

מרכז האו"ם, 26 (עטס"א). בעל הדרכון הדיפלומטי האלג'יראי שבמזוודותיו נמצאו אתמול בנמל-התעופה באמסטרדם כלי-נשק וחומר נפץ, הוא קיבי האלום בן 33, נציג פתח בדרום-אמריקה — גילוי זה נכלל במכתב של שגריר ישראל באו"ם, יוסף תקוע, לנשיא מועצת הביטחון לואי דה-גירינגו, מצרפת. שגריר ישראל ביקש להפיץ את תוכן המכתב בין כל חברות האו"ם.

במכתבו מציין תקוע, כי האלום מייצג את פתח באמריקה הלטינית ומבצע את פעולותיו הניקלות בחסות דרכון דיפלומטי אלג'ירי. הוא ביצע שליחויות מספר בשם פתח ועורך נסיעות מאמריקה הלטינית למדינות-ערב. אתם לחודש.

מר תקוע מציין, כי זהו הדיפלומט האלג'ירי השני שבמזוודותיו נמצא נשק הידוע כחבר פעיל של פתח. במכתב לא זוהה האיש השני הנ־זה.

סערת רוחות בעבודה סביב החוברת נגד בן-אהרון

מכתב מחאה חריף של מזכירות הקיבוץ המאוחד

מאת סופר "הארץ" לעניני מפלגות

סערת-רוחות פרצה אתמול במוסדות מפלגת-העבודה לאחר שחבר המזכירות, מר בני מרשק, דרש הכח להציג שאילתא בעניין החוברת המתקיפה בחריפות את מזכיר ההסתדרות, מר יצחק בן-אהרון.

בהחברת ראויינו שלושה חברי סיעת המערך בכנסת: יו"ר הסיעה ח"כ משה ברעם, יו"ר ועדת הכספים ח"כ יוסף קרגמן, ח"כ זאב הרינג ושלושה מזכירי מועצות הפועלים, כולל ת"א, חיפה וירושלים.

מר מרשק אמר, כי החוברת שהופיעה בכותרת "לאן מולך בן-אהרון", היא השמצה אישית גסה. "אפשר היה להעלות את זה לדיון בועידת ההסתדרות. אפשר להתווכח על אידיאות, אבל אי-אפשר להתווכח על האלוהות", — אמר. "זה עידן חדש במפלגה — שלשום אפשר היה לעשות עלילת דם על יגאל, אתמול אפשר היה להשמיץ את משה דיין, והיום — את מזכיר ההסתדרות". מר מרשק דרש להפסיק את "מלחמת היהודים".

ועד דבריו היו חילופי דברים חריפים בינו לבין ח"כ ברעם וח"כ הרינג. מר ברעם קרא לבני מרשק: "האם דבר על ספיר הוא הפקרי?" בני מרשק: אני בטוח שספיר לא הסכים לחוברת הזאת. יש לו אומץ להתווכח בצורה אידיאית".

השר פנחס ספיר: "אם אתה מכיר אותי, אני רוצה להגיד, שאני עוד לא ראיתי את החוברת".

מכתב של הקיבוץ המאוחד

הסערה בישיבת המזכירות היתה הד להתרגשות רבה ששררה אתמול

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

* מזג האוויר

מעונן חלקית. בבוקר ייתכן טיפטוף מקומי.

הטמפרטורות הצפויות להיום: ירושלים 15 עד 22 מעלות, ת"א 20 עד 27, חיפה 22 עד 26, אילת 24 עד 32, רמת-הגולן 14 עד 20, באר-שבע 16 עד 27, מפרץ שלמה 22 עד 31 מעלות.

הלחות היחסית: ללא שינוי ניכר. תמקיר סינופטי: אפיק רום מסווקה מזרח הים-התיכון בזרים אוויר קריר לאיזורנו.

השלכות על המזרח-התיכון:

לאחר שייכון שלום בוייטנאם תימנע ארה"ב מקונפליקט אחר

תשאיר סיכסוכים אזוריים לפיתרון בידי הנוגעים בדבר

מאת [illegible], סופר "הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 26 (מיוחד ל"הארץ") ההסדר הסופי בדרום-מזרח אסיה יפסיק את הדיפלומטיה של ארה"ב לפחות כשנה חודשים אם לא שנה, — כמסתבר מדברי ד"ר הנרי קיסינג'ר שנאמרו כאן היום.

אם ייבחר ריצ'רד ניכסון מחדש לנשיא ארה"ב — אפשרות סבירה, כי אפילו האנוי רואה אותה כעת כוודאות — הצורך במדיניות-החוץ שלו להעניק עדיפות ראשונה לגיבוש ההסדר בדרום-מזרח אסיה ולפיתוח מערכת יחסים חדשה עם בריה"מ וסין, שהמלחמה בוייטנאם שוב לא תעכיר אותם.

ברור, כי רבים פרטי ההסדר עם האנוי וסייגון, הסוגיות הכרוכות המעבר מאיבה — דרך תקינות-יחסים — לשיתוף פעולה, יהיה קשה לארה"ב מכדי להסתבך בקונפליקט אחר בחו"ל כגון הסיכסוך במזה"ת, שבו מתבקשת עזרת גורמי חוץ למציאת פיתרון.

דבריו גלויי הלב של ד"ר קיסינג'ר היום מעוררים רושם חזק שאין בדעת ארה"ב לפתוח במסע נוסף להשכנת שלום בחו"ל, וכי היא נוכחה במקום זאת להשאיר את הסיכסוכים האזוריים לפיתרון בידי הצדדים עצמם.

במשקיפים בוואשינגטון אומרים, כי מכיון שארה"ב נמנעה מכפיית הסדר על סייגון — שממשלתה אינה פופולרית ולא דמוקרטית וקיומה תלוי בארה"ב — על אחת כמה וכמה שתימנע מלנסות לכפות הסדר על ישראל — שממשלתה דמוקרטית, פופולרית וקיומה אינו תלוי בארה"ב.

מן הדיפלומטיה של ניכסון-קיסינג'ר בשלב האחרון של המו"מ בוייטנאם אפשר להסיק שהמדיניות האמריקאית היא, כי הצדדים לסיכסוכים אזוריים חייבים להגיע להסדר בינם לבין עצמם וכי אל להן למעצמות-העל לדבר ולפעול בשם בעלות-בריתן, הואיל והדבר יסכן הן את סיכויי ההסדרים האזוריים והן את ההפשרה ביחסים, בין מעצמות-העל.

פקידים רוסיים בכירים:

יהודים בתפקידים בעלי חשיבות לא יוכלו לצאת

מוסקבה, 26 (י. פ). שלושה פקידים סובייטיים בכירים אמרו היום לקבוצת יהודים שנתקבלו אצלם במוסקבה, כי חלק מהם אינו יכול לעלות לישראל בגלל המשרות שהם מחזיקים בהן.

הדברים נמסרו מפי כמה מהיהודים שהשתתפו בפגישה. כולם ביקשו אשרות יציאה, אך בקשותיהם נידחו. הם נפגשו היום במשך 30 דקות עם שר-הפנים בפועל, חולקוב, עם מפקד המיליציה ועם מנהל משרד האשרות.

הפגישה במשרד-הפנים היתה הפרה תקדים מבחינת מספר היהודים והדרג הגבוה של הפקידים הסובייטים. מפי כמה מהיהודים נמסר כי שר-הפנים בפועל אמר להם בין היתר: "בעניינכם לא נשתנה כלום. הרשינו ליהודים לצאת בעבר ונרשה ליהודים לצאת בעתיד. 93% מאלה החפצים לצאת, קיבלו או יקבלו אשרות. רק הללו שהם בתפקידים בעלי חשיבות ממלכתית, לא יוכלו לצאת".

בראש המשלחת היהודית עמדו החיפאי בנימין לוויך, המומחה לקיברנטיקה אלכסנדר לרנר והעתונאי ויקטור פרלמן (ראה ידיעה קודמת בעמ' 2).

ארה"ב וסין מתנגדות לוועידה לפירוק נשק

מרכז האו"ם, 26 (יפ"י). ארה"ב הצטרפה לסין בהתנגדות להצעה הסובייטית לכנס ועידה עולמית לפירוק נשק. נציג ארה"ב, השגריר ג'ורג' בוש, אמר כאן היום, כי איצר הכהם בברכה שיחות על פירוק נשק בין 5 המעצמות.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

נציג ישראל באו"ם מגיב על האיגרת הירדנית:

תקוע: ירדן תירשם בהסטוריה כמחריבת ירושלים

„אין היא יכולה להשלים עם שיקום העיר מאז 1967"

מרכז או"ם, 26 (עסט"א). שגריר ישראל באו"ם, מר יוסף תקוע, השיב אתמול להאשמות ירדניות בקשר לבנייה במזרח ירושלים.

בתשובת מר תקוע לאיגרת הירדנית לאו"ם, נאמר, כי „ירדן שמדיניותה בירושלים היתה של הרס ושוד כנראה אינה יכולה להסתגל לעובדה שמאז 1967 שוקמו חורבות ירושלים וכי בירת ישראל מתפתחת ומשגשגת מחדש".

„הדבר שלא נראה לירדן הוא, — מטעים מר תקוע, שהאינטרסים של שלוש הדתות מובטחים ומוגנים עתה בירושלים ושהוכח, כי היהודים והערבים יכולים לחיות ולעבוד בה אלה בצד אלה בשלום.

מר תקוע האשים את ירדן, כי „היא תירשם בהיסטוריה כמחריבת ירושלים" וכי בעת שלטונה הבלתי־חוקי על חלק מירושלים היא הרסה עד היסוד את הרובע היהודי בעיר־העתיקה על 39 בתי־הכנסת ומוסדות הליכוד שברובע. היגלתה את האוכלוסיה ומנעה את הכניסה למקומות הקדושים ליהודים.

מר תקוע מציין, כי בירושלים יש רוב יהודי זה למעלה ממאה שנה וכי הרכבה הדמוגרפי הנוכחי וגידולה, הם תוצאה של התפתחות טבעית.

האיגרת הירדנית

(יופ"י וע"צ). באיגרת לאו"ם מציין השגריר הירדני, עבדול חמיד שרף, כי עבודת בנייה קדחתנית מתנהלת עתה בירושלים בקשר עם הקמת 13 רובעים ישראליים „על חורבות כפרים ורובעים ערביים" הנהרסים באותו איזור.

שגריר ירדן מציין, שלאחר השלמת רובעים אלה, יהיו בהם 35,000 יחידות שיכון, המתאימות לאוכלוסיה של 122,000 תושבים יהודים נוספים — כמעט פי שניים מן האוכלוסיה הערבית הנוכחית של ירושלים.

הסכם עם האו"ם על הפינוי מאוגנדה

קאמפלה, 26 (ע"ר ויופ"י). ממשלת אוגנדה והאו"ם הגיעו להסכם בדבר תוכניות הפינוי של 4000—5000 אסיאנים חסרי אזרחות ובעלי אזרחות לא־מוגדרת, שנצטוו ע"י ממשלת הגנראל אמין לצאת מאוגנדה עד ה־8 בנובמבר.

ההסכם הושג באמצעות שליחו המיוחד של האו"ם, מר רוברט גארדנר, המשמש כיו"ר הוועדה הכלכלית של האו"ם לאפריקה.

מצבו של אמין, שאושפז בבי"ח לפני 3 ימים, מוסיף להשתפר, — נמסר היום בקמפאלה.

נכשל המו"מ בקוריאה על איחוד המשפחות

סיאול, 26 (ע"ר). נציגי הצלב־האדום הדרום־קוריאני חזרו היום מפיונגיאנג והביעו את צערם על כך שלא עלה בידם לצמצם את חילוקי־הדעות עם צפון־קוריאה בקשר עם איחוד משפחות קוריאניות שהופרדו לקראת איחודן מחדש.

ראש המשלחת, בום סוק לי, אמר, כי הוא מצטער על כך שהמשלחת חוזרת וחרס בידה.

במסיבת־פרידה שנערכה אמש הציר סגן ראש ממשלת צפון־קוריאה שקיימת אפשרות להתגבר על חילוקי־הדעות.

מיקלטים תת־קרקעיים ניבנו בערי סין

פקינג, 26 (ע"ר). לסין מערכת אתראה מוקדמת, שנועדה להזהיר את תושבי המדינה במקרה של התקרבות טילי האויב. אתראה זו נועדה לאפשר לאוכלוסייה העירונית לצאת, תוך כמה דקות, למיקלטים התת־קרקעיים שניבנו מתחת לערים, — זאת אמר היום קצין צבא סיני.

הקצין הוסיף, שבמקרה של התקפת־פתע, נעשו סידורים לפינוי תושבי הערים דרך מינהרות תת־קרקעיות לאיזורים הכפריים.

על קיום מערכת אתראה זו נמסר היום לכתבים מערביים בבירת סין.

„יד ושם", רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

טכס פתיחת האירועים לציון מלאת 30 שנה למרד הגיטאות

ייערך ביום ראשון, כ"א מרחשון תשל"ג 29.10.1972, בשעה 16.00

הטכס יתחיל ביד־ושם, הר הזיכרון ויימשך בבית הנשיא. במעמד זה יכריז נשיא המדינה על פתיחת האירועים

לרשות המוזמנים יועמדו אוטובוסים להסעה מיד־ושם לבית הנשיא

למכירה ציוד (עודף) משומש אחדש:

✶ מיכלים מפח־ברזל:
1.20 × 1.20 × 1.60 מטר סגור לדלק
1.50 × 1.50 × 3.00 מטר 24 מ"מ סגור
1.25 × 1.15 × 3.00 מטר 24 מ"מ סגור
1.22 × 1.22 × 1.22 מטר 2 מ"מ פתוח
2.10 × 1.75 × 3.40 מטר 2 מ"מ

✶ מיכלים מנירוסטה:
1.22 × 1.22 × 1.22 מטר 2 יח' פתוח
1.22 × 1.22 × 1.00 מטר 1 יח'

✶ סילו עגול:
2 יחידות כ"א
מכיל 24 ממ"ע מפח ברזל 4 מ"מ
✶ חלזונות תובלה — שונות 20 ס"מ
✶ מפוח (אקסהוסטר) 85 ס"מ קוטר יניקה 40 ס"מ קוטר
✶ אוטקלב לחץ, מפח ברזל, 1.05 מטר קוטר —2 מטר
✶ ארגז קירור מעץ מצופה פח מגולבן בפנים 1.15 × 1.20 × 2.32 מטר יחידת קירור 2 כ"ס
✶ 300 תבניות מפח מגולבן 93 × 60 ס"מ 3 ס"מ גובה עם צלעות איחסון מתאימות מברזל זוית 25 ס"מ
✶ 2 צנטריפוגות, תוף מברזל, 1.02 מ' קוטר 60 ס"מ גובה להפרדה וסחיטה עם מנועים 5 כ"ס
✶ מטחנת גלילים לקמח 3 זוגות 20 ס"מ קוטר × 45 ס"מ תוצרת „רובינסון".
✶ 2 מגרסות לתבואה, מפלדה 40 ס"מ קוטר ו־60 ס"מ קוטר
✶ 2 מגרסות לטחינה דקה, ריחיים מקרבורונדום
✶ 1 מיכל ציקלוני 4000 ליטר
✶ 1 מערכת קבלת נקוי נפוי האיחסון תבואה
✶ 1 אלבטור לתבואה 13 מטר גובה
✶ 2 תנורי ייבוש תבואה, סובין וכד' שיטה „רוטר־לובר"
✶ 1 מערכת ייבוש אבקות פנוימטית, 200 ליטר מים לשעה אודי
✶ 1 מערבל אמולגטור מפלדה נירוסטה 80 ליטר 5 כ"ס חדש
✶ 1 מכונה לחיתוך לחם וטפיפה „רקורד" חדשה
✶ 2 מטחנות לבשר „פירלס" 1 כ"ס
✶ 1 נפה לקמח
✶ 2 מנועים חשמליים שליפרינג עם מתניעים 900 סיבובים 30 ו־37 כ"ס
✶ מערכת אדוי בואקום מפליט 1000 ליטר מים לשעה
✶ 1 מכשיר להעמסת שקים על משאיות
✶ ציוד לעיבוד בצק: שקילה, חיתוך, עיגול „רונדור" ו„אריקה"
✶ מכונות לייצור עוגיות.

בפרטים נא לפנות:
גלוריה בע"מ ירושלים,
גבעת שאול א' רחוב קורדיברו, ת.ד. 6006
טלפון 02—523550.

הליש"ט לשפל חדש

לונדון, 26 (יופ"י). מכירה חזקה של הלישי"ט, שנגרמה בחלקה ע"י חוסר הוראות ביחס לגורל המטבע הבריטי ובחלקה ע"י היעדר תמיכה ממשלתית, גרמה לירידה בערך הלישי"ט לרמה הנמוכה ביותר בהיסטוריה שלה. זוהי נקודת השפל השניה ביומיים האחרונים.

בבורסות החליפין ברחבי העולם נמכרה היום הלישי"ט ב־2.3444 דולר, ב־5 סנטים פחות מבשבוע שעבר.

הסיבה העיקרית לשפל היא הידיעה ממערב־גרמניה, כי שער החליפין של הלי"ש גבוהה מערכה הממשי וכן האינפלציה הזוחלת בבריטניה.

חוגים פיננסיים הביעו סברה, כי בטרם תיכנס בריטניה לשוק, הגיע הלישי"ט לשער חליפין קבוע בסביבות 2.30 דולר, אולם היו אשר הביעו סברה, כי השער יעמוד לבסוף על 2.25 דולר.

נפתח משפט אחד מראשי הליברלים במוסקבה — לוברסקי

מוסקבה, 26 (ע"צ). משפטו של האסטרו־פיזיקאי קרוניד לובארסקי נפתח היום במוסקבה.

לובארסקי, בן ה־45, עבד במכון לפיזיקה בצ'רנוגולובקה שבקירבת מוסקבה ונעצר בינואר, לאחר שסוכני הק.ג.ב. ערכו חיפוש בביתו. בעת־ובעונה־אחת נעצר גם פיוטר יקיר, בנו של הגנראל יונה יקיר, שהיה מקרבנות הטיהורים בשנות ה־30. פיוטר יקיר הואשם ב„פעילות אנטי־סובייטית".

לובארסקי קיים קשרים הדוקים עם הוועדה לזכויות האדם שהוקמה לפני שנתיים ע"י האקדמאי אנדריי זחרוב ושחוקיותה לא הוכרה ע"י השילטונות הסובייטיים.

46 יהודים מוחים במוסקבה נגד השלטונות

מוסקבה, 26 (ע"ר, יו. פי. ו א. פי.). קבוצה של 46 יהודים יצאה היום למשרד הראשי של המפלגה הקומוניסטית במוסקבה כדי להגיש איגרת המוחה נגד סירוב השלטונות להרשות להם להגר.

קבוצה אחרת של 53 יהודים, ביניהם כמה מדענים, הגישה אתמול מכתב שנועד לשר־הפנים הסובייטי. המכתב מציין, כי הסיבות שבגללן מסרבים השילטונות להעניק ליהודים אשרות־יציאה „איבדו כל טעם". אחדים מ־53 החותמים מנסים מזה יותר משנתיים להשיג אשרות יציאה, אך נתקלו בסירוב או שכלל לא ענו להם, — נאמר במכתב.

שר־החוץ המכסיקאי, אמיליו ראבאסה, אמר אתמול במכסיקו־סיטי, כי יעיין בתשומת־לב בתזכיר שהוגש לו מטעם הקהילות היהודיות במכסיקו בקשר לכופר התעודה. בדבריו עם משלחת יהודית הביע את אהדתו ליהודי בריה"מ ולסבלם.

רופאי הדסה בת"א לא יטפלו בחדרי עזרה ראשונה אם לא יוצבו שומרים

(ע). ועד הרופאים בבי"ח הדסה בת"א הודיע להנהלת בתי־החולים בעיר, כי אם עד יום א' לא יוצבו שומרים בבי"ח, יפסיקו הרופאים כל טיפול בחדרי העזרה הראשונה.

כזכור, הוצבו לפני מספר שבועות שומרים באיכילוב, לאחר שרופא הותקף והוכה קשות ע"י חולה. רופאי הדסה טוענים, כי אצלם בבי"ח ההתפרעויות והכאת רופאים היא חריפה ביותר, ויום יום ישנן תופעות מסוג זה. באחרונה נעשה המצב בלתי־נסבל, — טוענים הם.

יופסקו הסנקציות במכבסה ובמטבח בי"ח בילינסון

(ע). מועצת עובדי בי"ח בילינסון החליטה אמש להיענות בחיוב לבקשת מ.פ. פ"ת להפסיק את השביתות החלקיות במכבסה ובמטבח בי"ח, תוך 4 ימים. אולם, העובדים מתנים זאת בדרישה שמועצת הפועלים הנהל במשך 4 ימים אלה מגעים עם מרכז קופ"ח כדי ליישב סופית את הסיכסוך.

שגרירי 4 המעצמות נפגשו בברלין

ברלין, 26 (יופ"י). שגרירי 4 המעצמות נפגשו היום בברלין כדי לדון בהצהרה על שמירת זכויות מעצמות הכיבוש בגרמניה גם לאחר ההסכם הצפוי בין שתי המדינות הגרמניות.

חוגים דיפלומטיים מצפים, כי הם יגיעו להסכם תוך חודש.

הסכם בין איינדה ובעלי המשאיות

סאנטיאגו, 26 (יופ"י וע"צ). נשיא צ'ילה, סלוואדור איינדה, ובעלי המשאיות השובתים, הגיעו להסכם אור ליום ה', שישים קץ לשביתה אשר עלתה לצ'ילה מאה מיליון דולר.

משקיפים סבורים, כי לניצחון איינדה במיבחן הכוח תהיה חשיבות מרובה להתפתחות בעתיד. עתה, כאשר הממשלה בטוחה במידה רבה של תמיכה עממית ותמיכה מטעם הצבא, היא תוכל להחיש את ביצוע הרפורמות החברתיות.

רויטר מקהיר:

רמזים על דחיית הפיסגה המצרית — רוסית

קאהיר, 26 (ע"ר). בקהיר נמסרו אמנם היום ההכנות לשיחות פיסגה סובייטיות מצריות, אולם עפ"י רמזים שונים, ידחה מועד הפיסגה ומשקיפים פוליטיים הביעו היום כי מועד אפשרי את סוף נובמבר או את דצמבר.

משקיפים הביעו סברה, כי בוודאי לא נעלם מן הסובייטים שבמושב הסגור של מפלגת השלטון המצרית — השמיעו אחדים מראשי מצרים הערות ביקורתיות על טיב היחסים עם מוסקבה ונואמים אחדים אף קראו לבטל את חוזה הידידות עם בריה"מ.

אזעקת שווא בשיחות השלום בפאריס

פאריס, 26 (אי. פי.). משטרת צרפת פינתה היום את כל העתונאים והדיפלומטים מן הבניין בו מתקיימות שיחות השלום בווייטנאם, לאחר שנתקבלה הודעה שפצצה הונחה בבניין. המשטרה לא מצאה דבר.

ראש ממשלת איטליה, מר ג'וליו אנדריאוטי, המבקר בבריה"מ, מניח זר ליד קבר החייל האלמוני, בחומת הקרמלין. (צילום רדיו של אי.פי.)

רומא ומוסקבה יקיימו התייעצויות קבועות

מוסקבה, 26 (ע"צ). ראשי ממשלות בריה"מ ואיטליה, אלכסיי קוסיגין וג'וליו אנדריאוטי, חתמו הבוקר בארמון הקרמלין על הסכם הקובע שנציגי שתי המדינות יקיימו התייעצויות בזמנים קבועים.

בהסכם נאמר שהתייעצויות אלה ייערכו פעמיים בשנה בין שרי־החוץ של שתי הממשלות או נציגיהם.

בהקדמה להסכם מצהירות שתי המדינות על רצונן בקיום השלום, בשמירת יחסים ידידותיים בין איטליה לבריה"מ ובהשגת הסכם בעניין פירוק הנשק.

נעצר „אנס השחר" של ריו דה־ז'נירו

ריו דה־ז'נירו, 26 (ע"ר). „אנס השחר" של ריו, שאנס נשים בשדרות, נעצר כאן היום.

האנס, שנהג לברוח ממקום המעשה על גבי אופנוע, נעצר הבוקר ע"י מכונית סיור משטרתית, שאשה שמעה את זעקות קרבנו האחרון.

בחודשים האחרונים התאוננו כ־50 נשים נשואות, כי נאנסו בשעות הבוקר המוקדמות — לפעמים בלי שלא ידעו כלל שגבר זר נמצא במיטתן.

האנס, אדיל דה בארוס מאבארוס (26), נהג להסתנן לבתי זוגות נשואים בבוקר לאחר שהבעל עזב את הבית והנשים עדיין ישנו במיטותיהן. רוב הנשים סברו, כי הגבר ששוכב לידן הוא הבעל ולא איש זר.

לפני 3 שבועות הוא חדר לדירה ומצא שהבעל עדיין שהה במקום. הוא איים על הבעל באקדח ונעל אותו בחדר האמבטיה.

אשה אחת התאוננה שבעלה גילה מידה מבישה של פחדנות, כאשר נתקל באנס. „חדר האמבטיה לא היה נעול כלל, אך הוא חשש לצאת ממנו", — אמרה האשה הנבגדת לחוקרי־המשטרה.

שמו של המרכז להסברה הושמט מגוף החוברת על הפלמ"ח

מאת יהודה ליטני סופר „הארץ"

חוברת תולדות הפלמ"ח שעוררה שלשום סערה בכנסת הוצאה ע"י שירות הפירסומים של מרכז ההסברה, שהוא יחידה במשרד־החינוך. שמו של מרכז ההסברה נשמט מגוף החוברת, לאחר שהנהלת המשרד מצאה, כי החוברת תואמת סדרות של חוברות המוצאות לאור ע"י המשרד הראשי לחינוך תרבותי בו.

מרכז ההסברה אינו נוהג להוציא לאור חוברות שנושאן משמש מוקד לוויכוח ציבורי ובמקרה זה הוחלט להעביר את האחריות למשרד־החינוך.

נודע, כי יזם החוברת, סגן מפקד הפלמ"ח, אורי ברנר, כתב בנוסח המקורי דברים בסיגנון חריף הרבה יותר. החוברת הודפסה בעיקבות בקשת אורי ברנר ובידיעתו המלאה של השר אלון.

רוסיה חידשה מישלוחי החלפים

(סוף מעמוד 1)

סאדאת אמר ל־600 המנהיגים, שבהם תלויה ההחלטה אם צריכה מצרים להישען בעיקר על הסיוע הסובייטי, או עליה לחסל את השיתוף עם מוסקבה. הוא העמיד שאלה זו למנהיגים לאחר שראש הממשלה, עזיז סידקי, מסר להם דו"ח מפורט על ביקורו האחרון במוסקבה. נמסר שסידקי קיבל שם הבטחות, כי הסובייטים יוסיפו לספק חלפים והחלפות ציוד לנשק הסובייטי הנוכחי שבידי המצרים.

משקיפים מציינים רואים משמעות בכך שסאדאת, במקום לבוא תחילה לכלל החלטות ולהודיע עליהן באסיפה, הו"ג ממנהגו והזמין את 600 המנהיגים להשמיע את השקפותיהם, ובכך עשה אותם שותפים יחד עמו לאחריות על ההחלטות.

סבורים שסאדאת לא היה בלתי־מרוצה מכך שהצליח להוכיח לבריה"מ, כי הדעות במצרים חלוקות לגבי ערכה של הברית עם מוסקבה.

יהיה צורך „להבעיר דליקה" (יופ"י). סאדאת אמר אמש למנהיגים בארצו כי ייתכן שיהיה צורך „להבעיר דליקה" כדי להמחיש לעולם את העניין הערבי נגד ישראל.

הסיכסוך עם ישראל — הטעים סאדאת, אינו חיוני לבריה"מ כמו למצרים. על מצרים מוטלת החובה לנקוט בצעדים הנראים לה כדי לפתור את הבעיה.

עוד אמר, כי על המצרים להתכונן לכך שעריהם יפגעו ובתי־החרושת שלהם יושמדו עמוק בתוך המדינה, כחלק מן הקרבנות שעם עליהם להשלים „למען שיחרור אדמתם".

להשתו על מצרים לתת לבריה"מ ארכה, כדי שתוכל להוכיח את רצונה לסייע — כ־3 חודשים — מאחר שאין לצפות שהרוסים יתנו למצרים כל מה שהם רוצים מהיום למחר.

פעולות

ראה עמוד מכתבים למערכת

הידעת כי

עובדי המדינה

נהנים מהנחה ניכרת מדמי המנוי באמצעות בנק „יהב"

ראה מודעה בעמוד 6

הארץ

חוקרים היכן מולכדו מעטפות הנפץ לניכסון

המעטפות בקרית־שמונה היו מתוצרת הארץ

מאת נחמן פביאן סופר „הארץ"

זרועות הביטחון הטילו איפול על חקירת פרשת מעטפות הנפץ שנמצאו בקרית־שמונה, ואשר היו מכוונות לנשיא ארה"ב ולשניים משריו.

כפי שנודע, הוקם בעירה מטה מיוחד שעסק אתמול בבדיקת מכונות הכתיבה הלועזית בישובי האיזור וכן בחקירת מתנדבים במשקי הגליל והדרוזים מרמת־הגולן.

בינתיים נבדקים מוקדים שונים בגדה המערבית וברצועת עזה.

בעיירה לא ניכרה התרגשות בעיקבות פרשת מעטפות הנפץ והחיים שם נמשכים כרגיל.

(ע). הבדיקה המשטרתית העלתה, שמנגנוני הנפץ ב־3 המעטפות זהים לאלה שנמצאו במעטפות שנשלחו לכמה אישים ישראליים לפני זמן־מה מאמסטרדם. מיד לאחר גילוי המעטפות בקרית־שמונה הוזהרו גורמים בחו"ל מאפשרות שמעטפות נפץ אחרות הסתננו בדרכן לאירופה וארה"ב.

מסתבר ששלוש המעטפות שנתגלו בקרית שמונה הן מתוצרת הארץ. ועל כן התברר הצורך לברר היכן מולכדו מעטפות אלה. על כל אחת מהן מופיע סיפור רצוף בכתב־יד של המספרים 41 עד 43. הכתובות נכתבו על תוויות שהודבקו על המעטפות.

אתמול נעצרו לחקירה עשרות חשודים במשטרת קרית־שמונה — ושוחררו. המשטרה הקימה מספר צוותים של סוכני חוקריה להתחקות אחר מסגרי המעטפות.

20 מתו בחולירע באיזור חלב

חלב, 26 (ע"צ). 20 אנשים מצאו את מותם בחולירע ו־275 אושפזו, באזור חלב.

מקורות ביטחוניים באירופה:

מחבלים מתכננים לפגוע במטוסי לופטהנזה ואליטליה

הוראות למוסדות שאנשיהם משתמשים בשירותים של מטוסים אלה כיצד לנהוג

מאת עמוס הדר סופר „הארץ"

אירגוני חבלה מתכננים לפגוע במטוסי לופטהנזה ואליטליה המטסים בקוי המזרח התיכון — ידיעות על כך הגיעו בימים אלה לזרועות הביטחון בנמל התעופה לוד ממקורות ביטחוניים באירופה.

לפי הידיעות, מתכננים המחבלים לשלוח כמה מחבריהם או שכירים אירופיים, לטוס עם מטוסי לופטהנזה ואליטליה, במטרה לחטפם. תכנית אחרת אומרת, כי המחבלים יפוצצו מטוסים אלה עוד בהיותם על הקרקע, לפני המראתם, כשהם מלאים נוסעים.

זרועות הביטחון בנמל־התעופה לוד העבירו הוראות למוסדות, מיפעלים וחברות אשר אנשיהם טסים לעתים במטוסים אלה, כיצד לנהוג בעתיד.

יחד עם העברת ההוראות הוגברו אמצעי הביטחון בנמל־התעופה לוד בעיקבות ידיעות אלה. כן נתבקשו שתי החברות לנקוט אף הן באמצעי זהירות מירביים.

מעקב מתמיד בוונצואלה אחר המחבלים

מאת נחמן פביאן סופר „הארץ"

שילטונות הביטחון של ונצואלה מקיימים מעקב מתמיד אחר גורמים ערביים לאומניים המרוכזים בעיר קראקאס ויש להניח, כי הם ידעו על הנשק שנועד להגיע לשם באמצעות הדיפלומאט האלג'ירי.

סופר „הארץ" שסייר באחרונה בשורת ארצות באמריקה הלטינית, מוסר, כי בבירה הוונצואלית וכן בבואנוס־איירס בארגנטינה נמצאים הריכוזים העיקריים של פעילי המחבלים בדרום אמריקה.

בוונצואלה ניסו אנשי האירגונים להתחקות אחר תנועת חברי התזמורת הפילהרמונית הישראלית ואשה ערביה מקומית אף ניסתה לשדל את אחד מחברי התזמורת הפילהרמונית להתקשר עמה „למטרות חברתיות" והזמינה אותו לבקר בביתה. אשה זו והמתחקים אחר תנועת חברי התזמורת, הושמו במעקב עד צאת התזמורת מקראקאס. לפני זמן קצר נערכה בעיר זו מגבית לטובת אירגוני החבלה. בקרב הערבים המקומיים שרובם היגרו לוונצואלה מלבנון.

מגבית זו הצליחה בחלקה, אולם האיש שאסף את הכספים נמלט עמם למדינה אחרת בלי להשאיר עיקבות. אנשי הקהילות היהודיות בארצות אמריקה הלטינית אינם תומכים בדרך כלל בפעולות המחבלים, שכן הם חוששים לפגיעה בעסקיהם ולהסתבכויות עם מרצחים. פעילי המחבלים הטרידו את התזמורת הפילהרמונית בקריאות טלפוניות שבהן נמסר, כי באולמות הקונצרטים הוטמנו פצצות. העובדות הוכיחו, כי היו אלה אזעקות סרק.

קריב אינו חולק על מימצאי ורד

מאת שמואל תגר סופר „הארץ" באילת

מנכ"ל חברת מקורות ויו"ר מועצת מנהלי חברת ורד לשעבר, מר זאב קריב, מסר, כי אינו חולק על המימצאים שפורסמו אתמול בדו"ח מבקר המדינה על חברת ורד, אך סירב לקחת על עצמו אחריות.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 13)

מר קריב מסר אתמול באילת, כי דו"ח ורד משקף בהחלט את המצב לגבי ניהול החברה. הוא אמר, כי אינו חולק על הממצאים המופיעים בדו"ח וכי גם לגבי קבלת אחריות יחליט מי שיחליט ויבחנו הדברים. לדבריו היה יו"ר מועצת המנהלים החל מ־1967, אך רק מ־1969 קיבל אחריות אופרטיבית לחברה. הוא הוסיף, כי בעיקבות מימצאי החברה והפסדים בסך 84 מיליון ל"י, הסיקו אנשי החברה מסקנות והחליטו על פירוקה. (ראה ידיעה נוספת — בעמ' 3).

עבודה תדון היום על הגדלת הכנסת

מאת דן כספי, סופר „הארץ"

חבר מרכז ומזכירות מפלגת־העבודה, מר עובדיה פורת, פנה אתמול למזכיר המפלגה, בדרישה להביא את ההצעה בעניין הגדלת מספר חברי הכנסת ל־150, למרכז המפלגה ולא להסתפק בהחלטות של הלשכה.

במכתב של מר פורת לח"כ ידלין, הוא כתב, שקיימת רגישות ציבורית מוצדקת לנושא ויש לדון ולהכריע בו בפורום הרחב של המפלגה.

היום תדון לשכת העבודה בהצעה להגדלת את מספר חברי הכנסת. ח"כ אהרון ידלין אמר אתמול, כי קרוב לוודאי שבדיון תועלה גם הצעה להגדלת את אחוז החסימה.

הסטודנטים דחו הצעת האוניברסיטות

מאת כתבת „הארץ" לעניני החינוך

הסטודנטים דחו אמש את הצעת נשיאי האוניברסיטאות להנהיג בכל המוסדות להשכלה גבוהה בארץ את הקריטריונים למיפוטי יכולת, שסוכמו עלוים בין הנהלת הטכניון לאגודת הסטודנטים המקומית.

בהתאם לקריטריונים אלה לא תחול העלאת שכר לימוד על סטודנטים המשתכרים בין 3000 ל־4000 ל"י בשנה.

ראשי האוניברסיטאות הציעו הצעה זו בתום פגישה עם שר־החינוך ושר־האוצר בת"א. הסטודנטים טוענים, שרוב תלמידי הטכניון נתמכים ע"י הוריהם. לכן אי־אפשר, לדעתם, להחיל את אותם קריטריונים על יתר המוסדות.

אמש בחצות נפגשו הסטודנטים עם שר־החינוך ואיימו להשבית את הלימודים, אם לא יאושרו הקריטריונים למיפוטי יכולת מאשתקד. עד לסגירת הגליון טרם נסתיים המגע.

יהודי — חתן פרס נובל למדעי הכלכלה

בוסטון, 26 (עסט"א). פרס נובל למדעי הכלכלה ניתן אתמול בשטוקהולם לפרופ' קנת ג'וזף הארולד, בן ה־51, כלכלן יהודי באוניברסיטת הרווארד.

שמו של פרופ' הארולד הולך לפניו מאז 1951 כאשר פירסם עבודת דוקטורט באוניברסיטת קולומביה על „הבחירה החברתית וערכים אישיים".

סערת רוחות

(סוף מעמוד 1)

במרכז העבודה סביב החוברת. אנשי אחה"ע האשימו את האישים שרואיינו ושהשתתפו בהוצאת החוברת „בהתארגנות נגד בן־אהרון". מזכיר הלשכה של עבודה, מר אברהם גיבלבר, אמר לי אתמול, כי הוא עומד להעלות את העניין בישיבת הלשכה היום, או בישיבת מזכירות הלשכה ביום א'.

מזכירות הקיבוה"מ שלחה מכתב מחאה חריף למזכ"ל המפלגה.

החוברת הוצאה ע"י „קבוצת חברים" בעריכת עתונאי ועסקן במפלגת־העבודה, מר זלמן יואלי. הדברים החמורים נגד בן־אהרון נאמרו במיוחד ע"י ח"כ קרגמן, שאמר, כי „הדמגוגיה של בן־אהרון מסוכנת. הואיל ואין בה אמת". לדבריו, לא מבטא בן־אהרון את המפלגה. דברים חריפים בכלל גם בהקדמה לראיונות, אותם ערך מר יואלי.

אתמול טען בשיחה אתי ח"כ ברעם, כי לא ידע שהראיון מיועד לחוברת נגד בן־אהרון, אלא להערכת דרכה של ההסתדרות. „תחילה חשבתי שהראיון נעשה בשביל „דבר" רק אח"כ אמר לי יואלי, כי הראיון הוא לחוברת מיוחדת.

מזכיר מ. פ. נצרת עלית, מנחם אריאב, שגם הוא רואיין בחוברת, טען, כי הוא וחבריו ממועצות אחרות, לא ידעו, כי לאותה חוברת ראיינו בנפרד גם חברי כנסת, וכי החוברת מיועדת נגד בן־אהרון. „לא דיברנו נגד בן־אהרון אלא על הכתרוח", — אמר.

ח"כ ברעם ומר מנחם אריאב מסרו אתמול, כי הם לא השתתפו במימון החוברת, אשר נשלחה לכל חברי מרכז מפלגת העבודה, ולא רואים את עצמם כ„חברי הקבוצה" שהוציאה את החוברת.

לפי הגירסה הרווחת בצמרת המפלגה, בא הכסף להוצאת החוברת מ־מ. פ. ת"א. מר זלמן יואלי הכחיש אמש בתוקף את הגירסה הזו ואמר, כי במימון החוברת השתתפו עד עתה כ־10 חברי המפלגה. ההוצאות עדיין לא כוסו בשלמותן, — אמר (ראה ידיעה נוספת — בעמוד 4).

כריסטינה ולבסקה — במקום הכנרת הקוריאנית

(ע). בגלל מחלתה הפתאומית של הכנרת הקוריאנית, קיונג הוא צ'ונג, הוזמנה להופיע עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית הצ'לנית הצעירה כריסטינה וולבסקה מאנגליה, שזכתה בפרסים רבים ונחשבת לכוכב העולה בין הצ'לנים הצעירים בעולם, — על כך נמסר אמש מהנהלת התזמורת.

קונצרט פתיחת העונה יתקיים במוצ"ש בהיכל התרבות בת"א.

קיסינג'ר: שלום בווייטנאם תוך שבועות

(סוף מעמוד 1)

בגנראל אלכסנדר הייג, שחזר אז מסייגון. עוד אמרו בבירת צרפת, כי לאחר שהצדדים יגיעו להסכם, תשתתף צרפת בפיקוח הבינלאומי על הפסקת־האש.

תגובת סייגון

תחנת השידור הרשמית של סייגון הודיעה הערב, כי הסכם נפרד בין צפון־וייטנאם לארה"ב אינו מחייב את ממשלת סייגון. זו היתה התגובה הרשמית הראשונה להודעה הצפון־וייטנאמית שכללה את הגילוי על ההסכם בין וואשינגטון להאנוי.

בשידור הדרום־וייטנאמי נאמר: „לדרום־וייטנאמים יש זכות להגדרה עצמית. הסכם נפרד בין צפון־וייטנאם לארה"ב אינו נוגע לנו".

משלחת צפון־וייטנאם בשיחות השלום בפאריס קראה היום לנשיא ניכסון „לתת אור ירוק לחתימה מהירה" על הסכם השלום עליו נערך משא ומתן עם האנוי וואשינגטון. נציגת הוייטקונג, הגב' נגוין טי בין, דרשה לקבוע מיד לוח זמנים לחתימת הסכם השלום ב־31 בחודש.

בהודעת האנוי נאמר הבוקר, כי הושג הסכם לסיום מלחמת וייטנאם ב־1 בנובמבר, וכי הפסקת־האש תיכנס לתוקפה 24 שעות לאחר חתימת ההסכם, שהיתה מתוכננת בפאריס ב־31 באוקטובר. ממשלת האנוי מאשימה את ארה"ב בכך שלא קיימה הסדרים הקשורים לשני מועדים קודמים בלוח־הזמנים לקראת השכנת שלום.

עפ"י הודעת האנוי כולל הסכם השלום 9 סעיפים שעיקריהם חילופי שבויי מלחמה, סיום ההתערבות הצבאית בווייטנאם, עריכת בחירות כלליות חפשיות ודמוקרטיות בדרום־וייטנאם בפיקוח בינלאומי, הקמת מינהל שיגשים את ההסכם ויפעל לאיחודה מחדש של וייטנאם בהדרגתיות, מינהל זה ייקרא „מועצה לאומית להתפייסות ולהסכמה לאומית" והוא יורכב מ־3 גושים שווים. כן מדובר בהסכם 9 הסעיפים על הפסקת כל הפעולות הצבאיות של ארה"ב, לרבות ההפצצה והמיקוש מימי צפון־וייטנאם, והחזרת הכוחות האמריקאיים ובעלי בריתם תוך 60 יום. תוקם ועדת פיקוח בינלאומית, וועדת־קישור צבאית, וכן ועדות שיפעלו לפיתוח יחסים חדשים בין האנוי לארה"ב. מדובר גם על הסדר בעיית לאוס וקאמבודיה על יסוד הסכמי ג'ינבה מ־1954 ו־1962.

האנוי גילתה עוד היום שניכסון ורה"מ צפון וייטנאם החליפו בחודש איגרות בקשר לשיחות השלום. ארצות־הברית מחתה היום בפני נציגות צפון־וייטנאם בפאריס על פירסום תנאי הסכם השלום, „תוך הפרה אומללה של הסכם שבשתיקה בדבר אי־פירסום לפי שעה". כמה שעות לאחר מחאה זו הודיע הבית־הלבן, כי ארה"ב תכנס מסיבת עתונאים ובה הודיע, כאמור, ד"ר קיסינג'ר על ההסכם.

במרכז או"ם הביע היום ראש ממשלת לאוס, הנסיך סובאנה פומה, את תקוותו שבעיקבות הפסקת־האש בווייטנאם תבוא הפסקת־אש גם בלאוס.

בסייגון נמסר על פעילות קרבית מוגברת של יחידות הוויטקונג, שביצעו 113 התקפות ויותר מ־80 הפגזות בימים האחרונים על 6 ערים בדרום־וייטנאם.

במוסקבה חוששים שגם היבול הבא יהיה גרוע

קשה לחרוש האדמות הבוציות — בגלל גשמי הסתיו

מוסקבה, 26 (יופ"י). בוץ שנגרם ע"י גשמי סתיו כבדים מדאיג את השילטונות הסובייטיים, החוששים שגם יבול העונה הבאה יהיה גרוע.

דיפלומט מערבי, העוקב בתשומת־לב אחר המתרחש בחקלאות הסובייטית, העיר, כי בעיקבות גשמי הזעף בסתיו, לאחר קיץ יבש, נוצר מצב שבו קשה לחרוש בגלל הבוץ המכסה את שטחי החקלאות.

דיפלומטים מערביים ציינו, כי בבריה"מ החלו אנשים לערוך קניות מבוהלות ולאגור מזון, כאשר נודע להם מה חמור מצב החקלאות. אך כעבור זמן הצליחו השילטונות לבלום את גל הקניות, מאחר שסיפקו לחנויות ממלכתיות תוצרת במספרים רגילים.

קילו תפוחי אדמה נמכר עתה בחנויות הממלכתיות במחיר הרגיל של 10 קופיקות (50 אגורות). בשוק החופשי עולה קילו תפוחי אדמה שתי ל"י. נודע, כי פקידי אספקה של מוסקבה רכשו באחרונה תפוחי אדמה ברפובליקות הבלטיות ובביילורוסיה. כמות מסויימת של כרוב יובאה מפולין.

דיפלומט אחד ניבא, כי יש להניח שבחודשי החורף יהיה קשה יותר להשיג תפוחי־אדמה וכרוב במוסקבה, אך אין לשער שהמצב יגיע לממדים רציניים. קיים החשש שבמקומות אחרים יורגש מחסור רציני.

עבודה סיכמה המלצות בעניין מצוקת הדיור

מאת סופר „הארץ" לענייני מפלגות

מזכירות מפלגת־העבודה החליטה אמש, לאחר דיון על מצוקה בדיור, להמליץ בפני שרי האוצר והשיכון על הפיתרונות להקלת מצבם של זוגות צעירים והמשפחות הגרות בתנאי תת־דיור.

בהחלטתה אותה הציג מזכיר מישנה של המפלגה, מר אברהם גיבלבר, נאמר, כי במסגרת הפיתרונות המתוכננים לזוגות צעירים בתקציב משרד השיכון 1973/74 ייכלל פיתרון ל־3000 זוגות נוספים מחוסרי אמצעים. זוגות אלה ירכשו את הדירות בתנאי תשלום נוחים „בהשתתפות עצמית מינימלית של המשתכן", או יקבלו אותן בשכירות נמוכה.

במסגרת 30 אלף פיתרונות דיור שיושלמו ב־3 השנים הקרובות למשפחות הגרות בתנאי תת־דיור, מחייבת המזכירות לאתר מראש עוד השנה 18־20 אלף משפחות הנמצאות במצב דיור חמור במיוחד (מעל 3 נפשות לחדר או במיבנים מסוכנים) ולהבטיח להם פיתרונות דיור.

ההחלטה ממליצה שעמידר תרחיב דירות קיימות ע"י בניית חדרים נוספים, למשפחות הגרות בדירות שניבנו בעבר בסטנדרד נמוך.

אין עדיין הסכם על תקציב הביטחון

המשך הדיון — בשבוע הבא

מאת איתן ליפשיץ סופר „הארץ"

חילוקי־הדעות בין האוצר למערכת הביטחון בדבר גודלו של תקציב הביטחון בשנה הבאה, לא יושבו בדיון אמש בראשות ראש הממשלה.

בדיון השתתפו שר־האוצר, מר פנחס ספיר, שר־הביטחון, מר משה דיין, עוזר שר־הביטחון, מר צבי צור, מנכ"ל משרד־הבטחון, מר ש. פירוני, מנכ"ל האוצר, מר א. אגמון, הרמטכ"ל ופקידים בכירים נוספים.

כפי שפורסם בתחילת השבוע ב„הארץ" דורשים ראשי מערכת הביטחון יותר מ־7 מיליארד ל"י ואילו האוצר מוכן לאשר סכום העולה במעט על 6 מיליארד ל"י.

בישיבה הבהירו אנשי האוצר, כי עפ"י השקפתם יכול תקציב המדינה לעלות בשיעור נמוך ביותר לעומת התקציב השוטף ולא ייתכן שהגידול בתקציב הביטחון יטול את החלק העיקרי של התוספת לתקציב כולו.

אנשי הביטחון טוענים, כי למערכת הביטחון משימות, ביניהן הכרוכות ברכש נוסף, המצריכים תוספת נכבדה לתקציב. בגמר הדיון סוכם, כי בשבוע הבא יקיים שר האוצר מספר דיונים עם אנשי מערכת הביטחון כדי ליישב את חילוקי־הדעות.

בסיום הישיבה הוברר, כי האוצר לא יחל בדיון על תקציבי משרדים אחרים לפני שיקבע בצורה סופית את תקציב הביטחון.

הצעה לסיום שביתת בתי־הקולנוע בבירה

מאת סופר „הארץ" בירושלים

מזכירות מ. פ. ירושלים החליטה אמש בישיבה מיוחדת לקבל המלצת בית־הדין לעבודה, שהוא יפסוק בחילוקי־הדעות בין ההסתדרות ובעלי בתי־הקולנוע בירושלים.

בהחלטה נאמר, שאם יאשרו היום בעלי בתי־הקולנוע „לקבל את החלטת מזכירות מועצת הפועלים שבית־הדין לעבודה יפסוק בסיכסוך, תופסק מייד השביתה בבתי־הקולנוע בבירה.

סופר „הארץ" מעיר, כי השביתה ב־8 בתי־קולנוע בירושלים נמשכת מזה שבוע. השביתה אינה כוללת את בתי־הקולנוע סמדר וירושלים, שהגיעו להסכם פשרה עם מועצת הפועלים. השביתה פרצה כמחאה על סירוב בעלי בתי־הקולנוע להפריש את מלוא האחוזים לזכות פיצויי הפיטורין של העובדים.

רעידת אדמה במילנו

מילאנו, 26 (ע"צ וע"ר). רעידת אדמה פקדה אמש קרוב לחצות את מילאנו וכמה אזורים בצפון איטליה.

לא נגרם נזק ואיש לא נפגע. רעידת אדמה פגעה גם בנמל גנואה.

בלגרד חוקרת פרשת חבילות הנפץ

בוגוטה מסבירה מניעת הכניסה של 9 הערבים

בלגראד, 26 (ע"צ וע"ר). דובר משרד־החוץ היוגוסלאבי, מילאן פאן, הודיע היום, כי מתנהלת חקירה מדוקדקת כדי לגלות את פרשת חבילות־הנפץ שנשלחו מבלגרד וגרמו לפציעת אנשי האירגון לשיחרור פלשתין באלג'יריה, בלוב ובמצרים.

קצין ביטחון בכיר בבוגוטה בירת קולומביה הודיע היום, כי ספטמבר השחור מתכנן לחטוף שגריר מני במדינה דרום־אמריקאית כדי להחליפו ב־3 הרוצחים ממינכן הכלואים בגרמניה. ראש מחלקת הביטחון של ממשלת קולומביה מסר, כי זו הסיבה לכך שלא ניתן לאורחים ערביים להיכנס לקולומביה השבוע.

קצין ביטחון

(סוף מעמוד 1)

שונה מאלה של יתר המעטפות שהתפוצצו בביירות באחרונה.

אשר לחבילת הנפץ שהתפוצצה במשרדי חברת „יוניברסל אינטרנשיונל טריידינג קומפני", נמסר, גם בה היו 50 גרם דינאמיט. חברה זו עוסקת בסחר נשק ובעליה, מחמד בואר אל־עאום, מופיע עתה בפני בי"ד צבאי באשמת עיסקי נשק לא־חוקיות בשנת 1969. כן מגלים עתוני ביירות, כי בעל החברה ואדם נוסף בשם ג'יאבר סאלום סיפקו ללוב נשק שנרכש באירופה. מניחים, כי לעיסקות אלה קיים קשר עם הסיוע הצבאי הלובי לאירגוני החבלה.

עתוני אלג'יריה יצאו אתמול בהתקפות חריפות על „הטירוריזם הישראלי" וטענו, כי דיפלומטים ערביים מוטרדים באחרונה. השמועות מגלים, כי שגריר סוריה בבואנוס איירס הגיש תלונה על אלמונים ש„הטרידוהו" באיומים טלפוניים, מאז הרצח במינכן.

(אי. פי.). בביירות מסרה המשטרה, כי לקהיר הגיעו היום 3 מעטפות נפץ, ואחת מהן היא זו שהתפוצצה בידי קצין הביטחון המצרי. שלושתן נשלחו מבלגרד והיו מיועדות לכמה נציגי פתח בקהיר — אבו־רעוף, מנהיג אחר בפתח ששמו לא פורסם ולמשרד האירגון. הקצין המצרי שנפגע הוא שהואר איבר היום.

החל משפט הדיבה של טרפר בפאריס

פאריס, 26 (עסט"א). תביעת הדיבה שהוגשה ע"י ליאופולד טרפר מי שהיה ראש התזמורת האדומה נגד ראש שירות הביון הצרפתי, ז'א רושה, נפתח היום בפאריס.

התחלת הסוף בווייטנאם

(סוף מעמוד 1)

נאם — מן הארוכות בתקופה המודרנית ומהיקרות בהיסטוריה האמריקאית — מגיעה עתה לקיצה.

התנאים שפורסמו מצביעים על פשרה בשאלת המתח של תקופת המעבר עד לבחירות שייערכו בדרום־וייטנאם.

הרי זה הישג גדול לנשיא ניכסון — יהיו הדעות על תנאי ההסדר אשר יהיו. הוא עשוי להפוך את מה שהצטייר עד כה כניצחון ברור בבחירות, להצלחה מסחררת ליד הקלפי בעוד שבועיים.

על מהות ההתפתחויות האחרונות מצביעים שלושה אירועים מרכזיים של יום אתמול:

✶ הודעת צפון־וייטנאם, כי הושג הסכם עם האמריקאים על בסיס תשע נקודות.

✶ הצהרה רשמית של דרום־וייטנאם, כי היא אינה שותפה לשום הסכם אמריקאי־צפון וייטנאמי.

✶ הודעת הפרופ' קיסינג'ר, כי הנוסח של תשע הנקודות כפי שפורסמו ע"י האנוי, הוא „נכון ביסודו".

הפירסום הצפון־וייטנאמי בא, לא ספק, כדי להפעיל לחץ על וואשינגטון שתפעיל את מלוא השפעתה בסייגון להכריח את הנשיא תיו לקבל את התנאים עליהם הוסכם בין האנוי וואשינגטון. הנשיא תיו מצידו סבור, כנראה, כי עדיין יש ביכולתו לשבש את ההסדר ויכולת זו מעניקה לו אפשרויות להשיג — באמצעות האמריקאים — ויתורים נוספים מהצפון.

פרופ' קיסינג'ר מצידו כינס כנראה את מסיבת־העתונאים (בנוסף לעצם מתן אינפורמציה לציבור האמריקאי) משני טעמים:

ראשית, כדי להבהיר לנשיא תיו שהבית־הלבן עומד על דעתו לסיים את מעורבות ארה"ב במלחמה באורח התנאים שסוכמו עם האנוי;

שנית, כדי להוציא מידי האנוי את אמצעי הלחץ על וואשינגטון, שביטויים הקיצוני היה מעין אולטימטום לחתום על ההסכם עד סוף חודש זה. „לא יריצו אותנו תוך פאניקה לחתימת ההסכם", — אמר קיסינג'ר לעתונאים ולהאנוי — ואולי גם כדי להרגיע במקצת את הנשיא תיו.

מנוסח ההודעה של האנוי ומדברי קיסינג'ר, מתקבל הרושם שהושגה פשרה בין דרישת הקומוניסטים שכבר בתקופת המעבר — עד לעריכת הבחירות בדרום־וייטנאם — תשלוט שם ממשלת קואליציה משולשת מורכבת מהווייטקונג, הנייטראליסטים ונציגי המשטר הנוכחי, לבין עמדת סייגון שהממשלה הנוכחית היא תכין את הבחירות והנשיא תיו יתפטר רק 30 יום לפני מועד הבחירות.

עתה מדובר על כך שגם הממשלה הנוכחית בסייגון וגם השילטונות של הווייטקונג יוסיפו למשול. כל אחד בשטח שליטתו וינהלו מו"מ ביניהם על סידורי עריכת הבחירות ומועדן.

הרעיון של ייצוג משולש הועבר למוסד חדש „ועדת ההתפייסות הלאומית" שמשימותיה נעלות אך לא מוגדרות, להוציא את תפקידי הפיקוח על עריכת הבחירות.

שינוי זה הוא הישג בעל משמעות רבה לטובת דרום־וייטנאם ובעבור זה הזאת ינסה בוודאי פרופ' קיסינג'ר לשכנע את תיו, שיסכים לחתום או להסמיך את ארה"ב לחתום בשמו — על הסכם הפסקת־האש.

זכו בפיס

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים 219646; 669244. בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 025041.

בסך 12,500 ל"י זכו המספרים 316805, 724811.

בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 604294; 740416; 781194; 782619.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 023321; 046040; 064869; 066259; 076297; 119076; 190069; 204711; 269795; 305720; 330064; 351913; 404925; 417969; 574223; 597586; 607999; 625940; 682051; 733254; 772838.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־21851; 25908; 29667; 33773; 45188; 54305; 58177; 74733; 77703; 83805.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־00546; 02345; 09922; 16767; 17973; 19176; 22479; 27133; 32691; 42251; 44225; 49829; 49874; 51217; 52253; 62766; 63854; 70984; 71256; 74166; 74994; 79112; 84521; 87686; 88948.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־2099; 2206; 3104; 5364; 5975; 6648; 8064.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0089; 0132; 0175; 1010; 1490; 1514; 1818; 1898; 2043; 2471; 2794; 3234; 3409; 3448; 3657; 3786; 4130; 4369; 4580; 5098; 5138; 5356; 5614; 6448; 6664; 7202; 7528; 7688; 7928; 7998; 8061; 8143; 8745; 8828; 9001; 9088; 9160; 9277; 9556.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־2.

הארץ

יום שישי, י"ט בחשוון תשל"ג
27 באוקטובר 1972

בתל־אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311, ת. ד. 233, מס' מיקוד: 61000.
ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6, ת. ד. 273
חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 661166-8, ת. ד. 5259

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גרשון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

ורד: רשלנות פושעת

ב־25.2.70 פורסמה בעיתונות ידיעה לפיה תחלק חברת ורד דיבידנד בשיעור 7%—6% לשנת העסקים שעמדה להסתיים ב־31.3.70. המנהל הכללי דאז אישר — לפי הידיעה — את דבר חלוקת הדיבידנד, אבל סרב לגלות בכמה יסתכם הרווח. שיעור של „רווח" זה נשאר בגדר סוד עד היום. לעומת זאת התברר עתה באופן מוסמך — בדו"ח מבקר המדינה — כי עוד באוקטובר 1969 הגיש היועץ הכלכלי של ורד דו"ח המראה על הפסד של 4.3 מיליון דולר לכרס 1969. דו"ח זה היה בפני צמרת ורד אך נדחה כמגוזם.

עוד מתברר עתה, שאומדן ההפסד ליום 30.9.72 עומד על 20 מיליון דולר — „בקירוב ולפחות" בלשונו השקולה של מבקר המדינה. חשבון זה נערך בהנחה כי ימומשו חובות בסך 22 מיליון דולר המגיעים לחברה ממזמינים. מקריאת הסתייגויות שמצרף המבקר לכמה מסעיפי המאזן אי אפשר אלא להגיע למסקנה, שגם האומדן הנוכחי, כתריסר או יותר אומדנים לפניו, יתברר בעתיד כאופטימי.

אולם גובה ההפסד של ורד כשלעצמו שוב אינו הנושא המרכזי. מימצאי מבקר המדינה מציירים תמונה קודרת של הרפתקה עיסקית, שעילותיה המוצהרות נחשפות אחת לאחת כחסרות שחר. לא הנימוק של מתן תעסוקה לכוח עבודה מקצועי מישראל בחו"ל בתקופת המיתון (בשיא פעולתה העסיקה ורד בחו"ל 130 ישראלים) ולא שיקולים מדיניים (למעט מקרה אחד לא התערב משרד החוץ בשיקולי החברה) הצדיקו הרפתקה זו. נעדר גם השיקול העסקי הפשוט — לצפות ריווח גדול ואם אפשר במטבע חוץ — באותן עיסקות שכלולו ריווח תחשיבי של 8%—7% (במקרה אחד — 1%) — והמדובר בעיסקות שהתבצעו בתנאי סיכון בלתי רגילים. אין לתאר את מעשיהם של האחראים לעיסקות אלה אלא כרשלנות עיסקית וציבורית פושעת.

בחדשים האחרונים נידחו דיונים בענייני ורד בנימוק שיש להמתין עד שתתברר התמונה. עצם העובדה שנדרשו שנים עד שתתברר — בעיצומם של גילויים בפרשת ורד ב„הארץ" ובעיתונים אחרים — היא מצערת ומדאיגה. אולם עתה יש בפני הגורמים המוסמכים דו"ח מפורט, מקיף וממצה ביחס לפרשה על השלכותיה החמורות ואין עוד מקום לעיכובים. ההזדמנות הנכונה להמשך תהליך הבירור הוא הדיון בוועדת הכספים של הכנסת על הדו"ח הנוכחי של מבקר המדינה. לדיון זה יש להזמין את כל מי שנוגעים ונגעו בדבר כדי שיסבירו את מעשיהם ומחדליהם. הדיונים צריכים לעסוק בסיכון החלטה עקרונית ותקיפה: אין להשלים עם רשלנות כגון זאת ודי להסיק ממנה את כל המסקנות הנדרשות.

התנהגות תמוהה

ככל שמתפרסמים יותר פרטים על פרשת מזוודות הנשק של ערבי נושא דרכון דיפלומטי אלג'ירי, שנתפסו בנמל התעופה אמשטרדם, גוברת התמיהה על התנהגות השלטונות ההולנדיים שהזדרזו לשחרר את האיש ולשלחו לדרכו.

גם במבט ראשון היה המעשה רחוק מלהצדיק את שחרורו של האיש. פקיד המכס הירוק ביותר לא היה מקבל טענה של אדם אשר כ כ ה ממזוודותיו מכילות נשק, תחמושת, חומרי נפץ, מרעומים, מעטפות ממולכדות וכו', כי „לא ידע" על תוכן המזוודות. ודאי היה איש כזה נדרש להוכיח את הכחשתו — אחרי חקירה יסודית וממושכת. איש לא היה יכול לטעון נגד חקירה כזאת, וודאי לא הארץ שאת דרכונה נשא מבריח הנשק.

אולי הדרכון שהציג „הדיפלומאט" היה מזויף? אם מוצאים אצל אדם מחסן נשק, הנימוס הדיפלומאטי מחייב לחשוב שאין הוא דיפלומאט אלא מי שמתחזה דיפלומאט. משום כך ודאי היה מקום לעצור את האיש ולחקור אם אמנם אמתי דרכונו. ואם הדרכון אמתי — האם האיש שהציג אותו הוא אכן בעליו האמתיים, או שמא נגנב המסמך ומשתמשים בו עתה באופן בלתי חוקי? גם זה מחייב חקירה יסודית.

לשלטונות הולנד לא היתה סיבה להרים מיד ידיים כאשר ראו שבעל המזוודות מצוייד בדרכון דיפלומאטי. אין לשכוח מה גדול היה יכול להיות האסון לוא קרתה תקלה בעת הסעת המזוודה באחד ממאות פריטי הנשק והתחמושת שהיו באותו מטען. אך שלטונות הולנד נזדרזו לשחרר את האיש שסיכן חיי מאות נוסעים במטוס הולנדי.

אך לא די בכך, מתברר ששלטונות הולנד קיבלו אזהרה מראש שהאיש מבריח נשק, כלומר לא היה כאן דבר פתאומי שהפתיע את הנוגעים בדבר. השלטונות גם ידעו שהאיש אינו דיפלומאט אלג'ירי אלא פלסטינאי (או ירדני) ומשרד המשפטים ההולנדי בהודעתו אף הטעים כי יש מקרים רבים בהם אזרחים פשוטים מקבלים דרכונים דיפלומאטיים מממשלת אלג'יריה. לדוגמה הזכירו בהודעה סוחר נשק הולנדי המסתובב עד היום עם דרכון כזה. יתר על כן, שלטונות הולנד גילו, אחרי כל זה, התחשבות משונה בסודותיו של מבריח הנשק: סרבו לגלות את זהותו ויעדו.

מתקבל הרושם ששלטונות הולנד ביקשו לטשטש את המקרה, להיפטר מהעניין מהר — גם על חשבון הסיכויים שחקירת „הדיפלומאט" היתה מגלה מידע חשוב למלחמה העולמית בטרור. זה מפתיע מאד נוכח עמדתה הידודה והראויה לשבח של הולנד כלפי היהודים, כלפי ישראל — ולהבדיל — כלפי הטרור.

בוסים ונסים

המכונה המפלגתית אינה משאירה נסים פוליטיים ליד המקרה

מאת יואל מרקוס, שליחו המיוחד של „הארץ" בארה"ב

שיקגו

עשרה ימים לפני הבחירות לנשיאות, מסכימים הכל ששוד לא היתה מערכה כל כך מתה. מועמדים בלי אפיל. נושאים ללא חומר נפץ. והעיקר תוצאה ידועה מראש. רוב הזמן החדשות מהבחירות אינן תופסות אפילו מקום בעמודים הראשונים של העתונים. חלק מהם עסק למשל במשך ימים אחדים בשאלה הגבורה האם טוב או רע עשה מקגאוורן כשהצטלם כמעט במערומיו (מלבד „שורטס"). בתצלום שעורר מחלוקת נראים הקפלים המשתפכים בכרסו העגלגלה בצורה מפתיעה של המועמד בעל התדמית הצעירה. „זו השערוריה הכי גדולה מאז הציג ג'ונסון בפני צלמים את הניתוח בבטנו", אמר אחד הפרשנים. עתון המכבד את עצמו „שיקגו טריביון" הקדיש כמאמר שלם למחקר שנושאו: „מה דעתם של הספרים במדינה על תוצאות הבחירות?". למה דוקא הספרים? משום שהם מאזינים מבוקר עד ערב לחוות דעתם של הקליינטים שלהם על בעיות העולם. מי כמוהם יכול לחוש את דופק הציבור? הם אומרים, כמובן, שניכסון יזכה. לשם כך עבד צוות מחקר שלם של הספרים?

דומה שכבר לא יודעים מה לעשות כדי לעורר את הציבור הרדום. רשת הטלויזיה אן.בי.סי. ניסתה להכניס קצת דרמה בשממון כשפירשה יתרון של שתי נקודות למקגאוורן במשאלים כראשית מגמה. „היה זה במחצית אוקטובר לפני ארבע שנים שהאמפרי התחיל פתאום לעלות", אמר הקריין בקול דרמטי. מוזיקה. אלא שההיסטוריה של המשאלים כאז ב־1936 כזראה שפרט לשתות הכשהסתמן בה חזו מפלה לרוזבלט, לא טעו המשאלים ב־8 מירוצים לנשיאות. (למעשה גם הטעות של טרומן לא היתה במספר היחסי של הקולות — ניבאו לו 49.5% וזה מה שקיבל במציאות — אלא בחלוקת הקולות לפי מספר האלקטורים. מאז שינו המכונים את שיטותיהם). אם לוקחים גם בחשבון את העובדה שב־40 השנים האחרונות לא נכשל נשיא שביקש קדנציה שניה, אפשר לומר כיום שרק התפתחות דרמטית בלתי־צפויה יכולה להציל את מקגאוורן ממפלה. „צריך להיות נס", אומרים באמונה.

✱

כאן בשיקגו, בירת מדינת אילינוי הסואנת, המתגבת השבוע את הבניין הגבוה בעולם (גובהו: „חצי קילומטר") אין רגילים להאמין בניסים. כאן, יותר מכל מקום אחר באמריקה, אתה חש באוויר את הפלגה. קודם כל משום שמדינה זו במערב־התיכון היא במידה רבה ההצבעה המעונייה של האומה. במשך 56 שנה הצביעה מדינה זו בעד המועמד המנצח. כלומר לא קרה בפרק זמן זה שמפסיד במירוץ לנשיאות יזכה כאן לרוב. אם לעשות פאראפרזה על אימרה ידועה שיוחסה למדינת מיין, אפשר לומר: „לפי שיקגו — הלך אמריקה כולה". על כן, כאשר במשאלים האחרונים מקבל כאן ניכסון בהפרש של 29 נקודות, יש לכך אולי משמעות מיוחדת.

אך לא זה העיקר. המיוחד בשיקגו הוא שכאן אתה ניצב מול שתיים מהסיבות הראשיות שבגללן עלול מקגאוורן לשבור את ראשו: ✱ אבדן המיעוטים האתניים ✱ אבדן המכונה המפלגתית.

מן המפורסמות הוא שבשיקגו מצויה המכונה המפלגתית הכי אדירה, הכי שתלטנית הכי אכזרית שבמדינה כולה. ובראש המכונה ההיא עומד ראש העיר ריצ'רד דיילי הדמוקרטי, אב־טיפוס של בוס מפלגתי. אבא חושי המכונה, שהשפעתו הגיעה הרבה מעבר לחיפה, לא הגיע אף ביכיד הגדולים לקרסוליו של דיילי. ועם כל הערכתי וראוי להיה רבינוביץ, ספיר וגבר — יש להם עדיין מה ללמוד כאן. אם כי בקווים כלליים אין שיטות הבוסים והארגון המפלגתי בשיקגו שונות עקרונית מאלו שבישראל.

✱

כבר בכניסתך לעיר, בשולי האוטוסטרדה מתנשא שלט ענק: „ברוך בואכם לשיקגו". ובאותו גודל של אותיות: „ראש העיר — ריצ'רד דיילי". האם אפשר לתאר את העיר כיום אצלנו אילו נישא שלט בכניסה לתל־אביב האומר: ראש העיר — רבינוביץ? השלט הוא רק הקדמה. לא רק שיקגו אלא המדינה כולה שייכת לדיילי. מעמדו כשל אפיפיור ושיטותיו, בעקרון, לא רחוקות משיטותיהן של דמויות מסוימות שהפכו את שיקגו למפורסמת בעולם. שום מועמד לשום תפקיד, אפילו רפובליקאני, לא ייבחר בלי הסכמתו. שיטותיו: מינויים, מינויים־פיקטיביים, תמריצים בכסף, פיקוח על כל מקורות העבודה וכדומה.

אין זה מקרה שלפחות שלושה ספרים שנכתבו עליו נושאים את השם „הבוס". באוירה זו של יד לוחצת יד, פורחת השחיתות. בין השאר: מבקר המדינה נתפס בגניבת 150,000 דולר. כשנפטר מזכיר המדינה מצאו בקופסאות נעליים בדירתו 800,000 דולר במזומנים. שני שופטים עליונים התפטרו בגלל שוחד. הרפובליקאים מאמינים עד היום שהבחירות ב־1960 זוייפו בצורה שאפשרה נצחון לקנדי. כשרו המניפולטיבי של דיילי בהשגת קולות (וההיפך) כה מפורסם שיש על כך הלצות. למשל: ניכסון, אגניו ודיילי נקלעו בסירה בלב האוקינוס. כיוון שהסירה היתה קטנה מדי התברר שאחד מהשלושה צריך להתנדב להטביע את עצמו. נערכה הצבעה. לדיילי היה רוב של ששה קולות.

כשקיימת אורגניזציה מופלאה שכזאת, מקובל שכל מועמד לנשיאות בא לקבל את ברכתו של דיילי. וכאן עשה מקגאוורן את הגדולה בשגיאותיו. בגלל שיטות הבחירות שהנהיג במפלגה מנע את בחירתו של דיילי כציר לועידת המפלגה! לא רק כניסתו של דיילי נמנעה אלא גם של עסקנים אחרים של המפלגה ובתוצאה מכך איבד מקגאוורן את תמיכת המנגנון המפלגתי אדיר הכוח. מאז הלך מקגאוורן לקאנוסה וכבר ביקר בשיקגו חמש פעמים, אך דיילי והמכונה שלו לא יתמכו בו למרות מס־השפתיים ששלם בהופעה פומבית לצידו של מקגאוורן. אבידה חמורה!

✱

ההפסד השני של מקגאוורן הוא קרוב לוודאי המיעוטים האתניים. אחרי ניו־יורק, שיקגו היא העיר האתנית ביותר בארה"ב. 30 מכל מאה תושבים לבנים כאן הם ממוצא זר. 700,000 מהם זרים דור ראשון. גרמנים, אוסטרים, דנים, יוונים, הונגרים, מקסיקאנים, יוגוסלאווים, פולנים. יש כאן ריכוז הפולנים הגדול בעולם. „שיקגו היא העיר הפולנית השניה בגודלה — אחרי ורשה", אומרים כאן. יש עשרות עתונים יומיים בשפות אירופיות. מיזוג גלויות של ממש.

מתוך ציבור אדיר זה בא חלק גדול מתמיכת הדמוקרטים בכל השנים שנהנו גם בתמיכה מתמדת של היהודים, כושים ופועלים. אלא שהפעם לא רק היהודים והפועלים מסתייגים, אלא גם המיעוטים האתניים נוטים לבחור לניכסון, בגלל מקגאוורן. ההזדהות שלו עם ההתפרצות הכושית נראית בעיניהם כאיום ישיר עליהם. הרי מדובר במיליוני אנשים דור ראשון או שני בארה"ב, שבאו מאירופה להצליח כאן. הם נמצאים בראשית דרכם והדיבורים על קידום הכושים עוררו בהם את הפחד שמא הם יהיו הקרבנות הראשונים העיקריים של „שוויון הכושים".

אותה טענה שמעתי בכל האזורים האירופיים של העיר. הגדיר יפה אחד האנליסטים: „יש הרגשה שהפעם לא העם האמריקאי יילך לקלפי אלא הכושים, היהודים, הפולנים, האירים, הקאתולים, הצעירים, הפועלים". אכן — לא היה מועמד שפיצל כל כך את הבוחרים הדמוקרטיים כמקגאוורן.

ואף כי יתכן שהוא עדיין מצפה לנס — כאן בשיקגו לא מאמינים בניסים משמיים. כאן מארגנים אפילו נסים. אלא שהפעם המכונה שובתת.

הגנה עצמית קודמת

מאת א. שוייצר

זה לא יפה, וודאי שאיננו באופנה, אך טעון אמירה בקול רם: מדינות ערב, וערביי ארץ ישראל בשאר אויבינו בנפש. וכדי שלא יהיו אי־הבנות, איני מוגדר לצורך זה כמי שאילו יכול היה עושה בנו שמות. אנגלים אינם מתים מאהבה לצרפת ואיטלקים לא מחבבים גרמנים; אך אי־האהדה אינה מחייבת לדידם מסקנות אופרטיביות. מה שאין כן בינינו ובין הערבים — כשהם הנוטים לנקוט יוזמה בידוק — וכל הבא לרחץ ביש ובכה שצריך להיות בינם ובינינו, כוסב ושייזכר בעובדה־יסוד זו.

יש לפחות אלף ואחד הסברים לדבר ומן הסתם יש מומחים היודעים את כולם. אך העובדה בעינה עומדת, על אף נבואותיו המוצהרות של המלך חוסיין לעשות שלום עם ישראל ועל אף שינויי הנוסח שאנשים בעלי עין חושים משגזרים מגלים מדי פעם בהכרזותיו של נשיא מצרים. מה שקרה בחודש מאי 1967, או בשנים 1954/6 או בשנים לפני כן, אינו מקרה וגם אינו תוצאה של קפריזה חולפת אצל שכנינו ומנהיגינו כאותם.

✱

הדבר צריך להיאמר כיוון שמתרכים הזרים שמא ישללו זכויות־אזרח מתושבי פלשתין שייספחו (ישמור האל) — ואם לא ייספחו, על אחת כמה וכמה. הללו, כמו אלה המודאגים פן יבולע לנשיא סאדאת אם לא תעשה ישראל כרצונו, עוסקים אמנם בנושאים חשובים ובלתי־בזליות הראויה לשבח, אך לאו דוקא בנושא הצריך לעמוד במרכזה של המחשבה המדינית הישראלית והוא, כיצד מגינים על תושבי ישראל מפני אותה איבה.

ישנה כמובן האפשרות לפייס את האויבים, על־ידי ויתורים טריטוריאליים סיטונאיים, על־ידי דאגה לזכויות אזרח כל עוד נמשך הכיבוש ובדרך־כלל על־ידי פירוק המנגנון האנטגוניסטי שעיצב הציבור הישראלי להגנת עצמו מפני אויביו. אך אין אינדיקציה משכנעת די צורכה שמעשים אלה, אילו נעשו, היו גורמים לפיוס ולחיסול האיבה. ויש הרושם כי זו תחושת הציבור הישראלי על אף טענות מלומדות בדבר נכונות הגירסה ההפוכה. ואולי כאן מקור הצרה: עמים אינם משתכנעים מדיבורים וספרים, אלא ממעשים — וכמעשים לפי־שעה אין.

כלומר, יש — אך רק במקומות הנתונים לשלטון הכיבוש הישראלי. כאן יש דו־קיום בשלום (פחות או יותר) ובשל כך לא צריך לבחון כליות ולב. ובני אדם סבירים, אם כי לאו דווקא מורי אוניברסיטה, יברכו על המוצע. נכון שבמוקדם או במאוחר יזמין הכיבוש ויתמיכו השגה. אך זו צרה בשעתה והיא עשויה להיות. רק תהליך שווה צורך ותועלת לאיבה מוחרפת בין שתי מדינות ריבוניות. חכמים, עם או בלי פרופסורה, מעדיפים להניח לכלבים רדומים.

✱

זוהי אמת שדופה אך אמת בכל זאת: מה שמקיים את שלומה של ישראל, זה בסיכומו של דבר, כושרה הצבאי. נכון, כושר צבאי הוא מושג מורכב, אך בתמצית ובשורה האחרונה זה מספר טנקים נוספים, להקי מטוסים המסוגלים להכריע, ומפקדים וחיילים היודעים את מלאכתם ומבצעים אותה. קודם שנדאג לנסיגות וזכויות־אזרח לערבים יש לדאוג לאלה, גם עכשיו, שנתיים וחצי לאחר הפסקת האש, שנה אחרי איומו האחרון של סאדאת וחצי שנה אחרי צאת הסובייטים ממצרים. ובקיצור, אין להרפות מן הכוננות ומעירנות המכונה הצבאית, גם אם כרוך הדבר בוויתור על מערכת ספר רווחה דוגמת שוודיה.

עוד אמת שדופה היא, כי אחרי המהלך הנוכחי במערכה הישראלית־ערבית לא יהיו הגבולות במקום בו היו לפני שהתחיל — והכוונה לא רק לירושלים. בדרך־כלל מוסכם, שכלל זה יחול גם על הגבול עם מצרים: יהיה אשר יהיה גורלה הסופי של רצועת עזה מקובל, לפחות בישראל, שיקום חייץ בינה ובין מה שיחזור לשלטון מצרי. על כן צריכות היו להתמיה ההפגנות נגד דיקלה („דיקלה, קללה") שבפיתחת רפיח, מה עוד שיוזמיהן הושבו לפני שני עשורים על הקרקע במקום בו הם יושבים עתה מאותו טעם עצמו שבגללו הוקמה דיקלה.

אך הדיסאוריינטציה אינה נחלתם הבלעדית של הקיבוץ הארצי, אנשי שמאל ואקדמאים ועמים. הנה נודע שבמשרד הבטחון בחן את האפשרות להקים עיר בשם ימית בין רפיח ואל־עריש — וראה זה פלא, ממצאיה הראשונים של הבחינה נגנזו, הוקפאו והפכו להיות סוד כמוס. צריך לשאול מאיזו סיבה חייבים להחביא תוצאה של בדיקה לגיטימית בהכלית? כיצד נדע, אז כיצד תדע הממשלה, אם טובה התוכנית לגופו של עניין, אם לא תופץ ברבים או לפחות בין חבריה? או שמא יש מי שהחל לחשוב שאי־הקמת עיר במקום ההוא היא תנאי בל־יעבור לשלום עם מצרים?

✱

יבוא יום, כך צריך לקוות, כאשר אפילו הערבים והיהודים יילאו מהמלחמות ביניהם. כאשר יבוא אותו יום, ואולי אף זמן קצר לקראתו, צריך שתחול תמורה בסדר הקדימות שחל על יחסינו עם השכנים. זכויות אזרח, חיסול כיבושים וכפגני אהוה ורשות יתפסו את מקומם הראוי — ונוכל לצחוק צחוק רם על אימרתו של אותו מחרחר מלחמה ישראלי שלדידו גם כאשר הזאב יגור עם הכבש, הוא יעדיף להיות זאב.

אך השעה המאושרת עוד לא הגיעה — ויש חשש שלא בקרוב תגיע, לאו דוקא בגלל מעשי הגנישול והזכס של ישראל. ועד אז מוטב שנקפיד על סדר הקדימויות של האיבה. אמנם, מלבד היותו מאוס מטעמים שבמוסר הנאור, זה גם אינו חוש — ובעיקר האופנה הטוריה שבה אנו מבלים את ימינו, לאיזושהי הרי הוא הדבר הנגונה ביותר. אך הוא, למרבה הצער, צו הקיום — וכך הוא נשאר גם בעתות האופוריה המסממת ביותר.

דיין של שנת בחירות

משוחרר מהמירוץ לראשות הממשלה ילחץ שר הביטחון בנושאים אחרים

מאת דן מרגלית

שר הבטחון משה דיין שרוי בימים אלה בהלך רוח חייכני. כולם מספרים עליו שהוא מתארגן. ב„מטבח" של ראש עיריית תל־אביב נערכות התייעצויות כיצד לבלמו. יש גורמים המזהירים את אנשי מפא"י, כי אם יכתירו את פנחס ספיר או את אבא אבן כיורש לגולדה מאיר, עלולה התפתחות הדברים להסתיים בבחירת דיין לתפקיד ראש הממשלה.

גם תומכי שר הבטחון מודאגים. מדוע אינו מתארגן? „אני יודע מה אתה רוצה לומר לי", העיר דיין לא מכבר, „שאילו אתה היית במקומי...". הם מבקשים ממנו שלפחות יבליע את העובדה שאינו מתארגן, אך גם עצה זו אינו מקבל.

יש לעמדתו מספר סיבות. ראשית דיין אינו בלהב להיות ראש ממשלה. לפני ארבע שנים היה משיב בשאלה לשאלה, מי שביקש לדעת אם יסכים להיות ראש ממשלה נענה בשאלה אם יש לו מבוע להציע תפקיד זה לדיין? אם כן — דיין יסכים למלא את התפקיד. עכשיו הוא פחות נלהב לכך. לא שר הוא סגור אפשרות זו. אם יוצע לו לכהן כראש ממשלה [illegible] ממערכת הבטחון קרובה [illegible] אך דיין מחזיק בדעה שאין סיכוי שהצמרת הנוכחית של מפלגת העבודה תראה בו את מועמדה. מכאן שזו אינה רק שאלה של חוסר התלהבות אלא גם של סיכוי זעיר.

יעדים פרודים

שנת בחירות היא שנה טובה לדיין. זו שנה בה המפלגה זקוקה לקבל חלק גדול מניסוחיו, מסיעותיו ומהצעותיו. זו שנה בה יש לו יותר סיכויים. לפני כשלוש שנים הוא הנהיג בעבר במפלגה, נגד רצונו חלק ממנהיגיה, את „התורה שבעל פה". השאלה מה הוא רוצה עכשיו?

הרושם המתקבל הוא שאינו רואה סיכוי לעצמו להשיג את תפקיד ראש הממשלה ואינו רוצה לאבד את הנבחרות במירוץ אחר הכתר; דיין מרוצה ממדיניותה של גולדה מאיר, ובעיקר ביחסים עם ארצות־הברית: כי שנה שהוא אינו מאבד „אנרגיה" במירוץ, ושנה שאין הוא מקבל על עצמו התחייבות איך יביב כלפי מישהו מן המועמדים האפשריים לתפקיד (חוץ מגולדה מאיר), ושנה שיש רושם, כי יסכים ביתר קלות למעמד מסויים, מאשר לשעבר מאשר כל מועמד אחר — יש לו פנאי ללחוץ בתחומים אחרים.

במלים אחרות: הנושאים אליהם יתחזר ב־1972—1973 יהיו: בקביעת המדיניות בשטחים וישומה. קל לתאר כיצד הוא מביא להכרעה את שאלת הרחבת ההתנחלות על קוק־עוד ממשלתיות ירדניות, מציע לאוצר להשקיע כספים ביהודה ובשומרון, נאבק בדעה שקיימת סכנת טמיעה, מפני שלפי השקפתו של דיין הערבים אמנם עובדים בישראל, אך אינם נוטים להעתיק את מקום מגוריהם ומשפחותיהם מסביבתם הטבעית לעיר היהודית.

גם קל לראות אותו לוחץ את ידיבין למתן תשובה: אם רעיונותיו בדבר העמקת המצב הקיים אינם נכונים — מה האלטרנטיבה? האם הקמת אוטונומיה פלשתינאית בתוך ישראל, שמנהיגי יהודה ושומרון אינם רוצים בה? האם הסתלקות

משה דיין

מהר צחית סיגורה ומשומרון ללא שלום? האם שלום עם חוסיין בו תקנה ישראל ביוקר שלום, שערכו שנוי במחלוקת? או שלום בתנאיה המינימליים של ישראל — שחוסיין לא זו בלבד שאינו מסכים להם („תכנית אלון"), אלא שהאמריקאים עצמם חוששים שמא, אם ירחיק לכת לבחד בהשגת הסכם עם ישראל, יהיה גורלו כגורל סבו עבדאללה.

זכויות? נכון שהישראלים אינם רוצים להעניק לערביי יהודה ושומרון זכות הצבעה לכנסת, אך מי הם הערבים בשטחים המוכנים לקבל זכות כזאת?

טרם נחרץ גורל „ימית"

דיין של שנת הבחירות יהיה דיין של „צרות". אם גם קשה בעיניו הבעיה, הרי טרם זנח את רעיון העיר ברפיח. מאז 1967 — ואחרים אומרים כי כבר בשנות ה־50 — דיין חסיד ההתנחלות העירונית. הוא מאמין, כי היא מאפשרת ריכוז גדול של יהודים בלי לתפוס שטחים רחבים. במקרה של „ימית" ברפיח, מצבו נוח במיוחד, כי השטח ריק ברובו מאוכלוסיה.

יש טענות כבדות משקל נגד הקמת „ימית". לשר האוצר פנחס ספיר אין כסף. שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב מביא מצידו בחשבון את מצבן של ערי הפיתוח והתיקות. הן צריכות זריקות עידוד. כל „ימית" חדשה מסילה הימה את תקות ערי הפיתוח הותיקות. כך סבור גם יגאל אלון, שלמעשה מעתיק עתה בתנופה של התנחלות חקלאית בפיתחת רפיח. לוא עמדו לרשות הממשלה האמצעים וכוח האדם, סבור שאלון היה מציע להקים סימולטנית מספר ישובים חקלאיים וחושים ברפיח.

בכל זאת מצבו של דיין בשאלת „ימית" נוח, מפני שנגד הקמתה אפשר להביא נימוקים חברתיים וכלכליים בלבד, ולא נימוקים מדיניים; באשר מוסכם על כל שרי הממשלה, כי איזור זה לא יוחזר למצרים. יצא איפוא, כי בפרשת „ימית" הוא משוחרר מויכוח מדיני. הוא חייב רק בנימוקים כלכליים, חברתיים ואולי גם בטחוניים. נשאר לו לקשור את הישובים החקלאיים אל מרכז עירוני. ואם בעתיד יהיו באיזור גם פרוייקטים בטחוניים גדולים — הם יקלו בנוכחותם על מלאכת השכנוע שלו.

מה בכוחו לטעון כנגד הטענה שקופת האוצר ריקה? אפשר להעלות השערה: כמה יאמרו מתנגדי „ימית" אם תפלה הצעה להעניק זכויות מרחיקות־לכת ליזמים פרטיים, להגדרה פלאלמת בארץ ובאולי גם בעולם היהודי, ולבוונים אנוניים שישקיעו בפקולטיה אלא שר אוצר. ובלבד ש„יהפוך" את הנגב?

מה היו האמריקאים עושים?

האפשרויות הפחות־ברורות העומדות עתה בפני דיין קשורות בתחומים אחרים. עדיין אין מי שיודע אם 1973 תביא לחצים אמריקאיים, ואילו לחצים. השחרור הצפוי ממעמסת ויטנאם משחרר הרבה־הרבה אנרגיה מדינית בוושינגטון לפעילות במזרח־התיכון. גם לא ברור כמה זמן יוכל אנואר סאדאת להיבלע בהתרפה המתח הבטחוני. הבעיה טרם באה על פתרונה למרות שזה יותר משנתיים ש„הסדר הביניים" מתוקים הפסקת־האש נמשכת.

גם המלחמה במחבלים טרם מצאה את פתרונה. האמריקאים אינם נלהבים מ„מלחמת המנע" שהכריזה ישראל, ואשר את פרטיה הסביר השר אבן לשגריר ולחרות בדיבור. הסבר לחוד — ומעשה לחוד. לפני כחודש רמז דיין שיציע לעמיתיו בממשלה לנהל מלחמת־מנע במחבלים, התקיפות בסוריה ובלבנון היו רמז לכך שלאחר ויכוח נוקב וממושך ניסחה ישראל מדיניות זו. האם היא תתמיד בה גם לאחר ההערות המנומסות של וושינגטון?

„לוא היה הדבר תלוי בארצות־הברית", העיר השבוע בבדיחות הדעת משקיף בכיר, „היו האמריקאים מקדימים את הבחירות בישראל".

המשבר המרובע של ברז'נייב

כשלונות בחקלאות, בתעשיה ובמדיניות פנים וחוץ

מאת אליהו סלפטר

„המלים, אין לחם! לא יישמעו בארצנו".

כך מבטיחים ברחבי בריה"מ מרצים רשמיים אשר החלו להסביר לציבור את סיבות המחסור במוצרים חקלאיים. מומחים מערביים נוטים להאמין שאת ההבטחה הזאת אכן תקיים המנהיגות הסובייטית בכל מחיר — והמחיר כנראה יהיה גבוה מאד.

אך המשבר בחקלאות, שהמחסור בכוון הוא מביטוייו הראשונים, הוא רק אחד מארבעה משברים מקבילים הפוקדים את המשטר הסובייטי ויוצרים אחד האתגרים המסוכנים ביותר לברז'נייב ושותפיו.

המשבר בחקלאות קשור, לפחות בחלקו, בתקלות החמורות במילוי התוכניות של הייצור התעשייתי.

בזירה הבין־לאומית נחלה בריה"מ שורת כשלונות אשר הושפעו לא מעט מהמצב הכלכלי.

הכשלונות הכלכליים המדיניים הגבירו את התסיסה בבריה"מ ועוררו שאלות של ארגון ושל מנהיגות.

✱

ברחבי העולם פורסמה הידיעה על היבולים הקטסטרופאליים בדגנים. אך המשבר הוא יותר רחב ויותר עמוק. יש גרעון חמור גם בתפוחי־אדמה, סלק סוכר, חמניות (לייצור שמני מאכל) וירקות.

הסיבה העיקרית למשבר היתה הגמבוריות בלתי רגילה של תנאי מזג אוויר: שלגים מאוחרים וכפור חזק שהמית זרעים בחורף שעבר; חום להט ואיזור רב בגשמים בקיץ; התחלה מוקדמת של החורף השנה.

אך דווקא העתותי טבע אלה הדגישו את החולשות העמוקות במשק החקלאי הסובייטי, בו 40 מיליון עובדים מייצרים פחות מאשר ארבעה מיליונים חקלאים אמריקאים: מחסור בציוד מכני, מחסור בדשנים ובעיקר מבנה הארגון בלתי יעיל.

נהוג בבריה"מ שצוותות גדולים של קוצרים נעים, עם כל הציוד הכבד, מדרום שם בשלים היבולים בראשית הקיץ, צפונה, שם מבשילים הם יותר מאוחר. השנה שיבש מזג האויר את „המסלול" המסורתי, צוותות הציוד נדרשו לעתים בעת ובעונה אחת במקומות מרוחקים זה מזה, ומערכת התובלה הפגומה — „בעיקר המערך האירגוני" — לא עמדו בזה ולא הצליחו להציל יבולים שאפשר היה להציל. היה זה כשלון חמור של הביורוקראטיה המכשילה הכבדה והבלתי־גמישה.

התוצאה היא, לפי הערכות ספורטמו ב„יו.אס. ניוז אנד וורלד ריפורט", שיבולי החיטה יגיעו רק ל־160 מיליון טונה (לעומת 181 מיליון טונה אשתקד ו־190 מיליון טונה שהיו בתוכנית החומש ל־1972), כלומר היתה ירידה של כ־12%.

יבולי תפוחי אדמה — שהם המאכל הבסיסי של הכפריים (וגם רבים מאנשי העיר) בבריה"מ — ירדו ב־10% לעומת אשתקד וגם יבול הסוכר פחת ב־10%. יבולי שמני זרעים ירדו ב־15% לעומת אשתקד.

אחת התוצאות של המחסור בדגנים ובמספוא שהחלו לשחוט בקר. כעת יש הרבה בשר — אבל בשנים הבאות יהיה מחסור ויצטרכו לייבא בשר ומוצרי חלב — ואולי גם עדלות. מומחי מיניסטריון החקלאות האמריקאי מעריכים שגם אם ב־1973 יהיו לבריה"מ יבולים מצויינים, תצטרך לייבא כמויות גדולות של תוצרת חקלאית גם ב־1974 ואפילו ב־1975.

✱

על חלקו של הפיגור בייצור התעשייתי במשבר החקלאי: מעידות ידיעות קטנות וגדולות בעתוני בריה"מ — החל במחסור בשקים לאריזת תפוחי אדמה ועד מחסור בקרונות־משא להובלת חיטה. שני מוקדי התקלה החשובים, מבחינת ציוד לחקלאות, היו מחסור במשאיות ובקומביינים (ייצור הקומביינים השנה מפגר ב־5% אחרי המספרים של אשתקד) והליקויים החמורים בשרותי אחזקה ותיקונים — דבר השוקד גם את יתר ענפי הכלכלה הסובייטית. העתונים הסובייטיים פרסמו כתבות על משאיות שכמעט חדשים לחיקתם זרוקים בעונה הבוערת של הקציר.

אך האזרח הסובייטי חש בכשלונות בייצור התעשייתי גם באופן בלתי־אמצעי — בחנויות ולא רק בחנויות למזון. המנהיגים הסובייטיים, וברז'נייב באופן אישי, הבטיחו להם יותר מוצרי צריכה ודווקא בתחום זה ישנם פיגורים באספקה לחנויות.

„פראבדה" המוסקבאי גילה בסוף השבוע שעבר, אחרי שבחים „למודלי מכונות הייצור" בהוצאות־התעשיה" ב־6.7% מעל למתוכנן, כי „בכמה סקטורים ניגלו חולשות". בהסתמכו על הלישכה הסטאטיסטית הסובייטית — אך בלי למסור מספרים אבסולוטיים או אחוזים — אומר העתון כי בשטח הנעלים, ההלבשה, טכסטיל כללי, מכשירי רדיו וטלוויזיה ומכונות כביסה היה הייצור, בתשעת החודשים הראשונים של השנה, מתחת למכסות שנקבעו. יתר על כן, העתון קובל שרבו לאחרונה התלונות על איכות מוצרי הצריכה.

ברז'נייב קיווה להתגבר על מחסור בסוגים רבים של מוצרי צריכה ע"י הגברת האוטומציה בתעשיה הסובייטית. אך אותה ידיעה ב„פרבדה" מראה שגם בכך חלה תקלה: העתון מסר כי ישנו פיגור „בציוד טכנולוגי מתוחכם לתעשיה קלה".

✱

חלק מהמחסור (ומהתלונות על האיכות הירודה) נובע מהעליה בדרישות הצרכן הסובייטי — שהיא תוצאה טבעית של האורבניזציה, העלאת רמת ההשכלה והעליה ברמת החיים. לפחות מבחינת טיב וכמות מוצרי צריכה נתונה גם בריה"מ, זה שנים אחדות, במצב קלאסי של „הפער של ציפיות גוברות".

עתה נוסף לכך התורים הארוכים — סמל הכשלון הכלכלי בעיני האזרח הסובייטי — גם בחנויות מזון ויש סימנים ברורים של אגירת מזון מצד האוכלוסיה העירונית. הם יש ידיעות במוסקבה, שסביר זהה לעדיפות בחלוקת הסחורות, ודאי חמור יותר המצב בערי־השדה. ואכן נמסר בעתונים כי המיליציה במוסקבה החלה לערוך ביקורות במכוניות ה י ו צ א ו ת מן העיר, כדי למנוע ה ב ר ח ת מ ז ו ן מ ה ב י ר ה א ל ה פ ר ו ב י נ צ י ה.

וכמו תמיד כאשר מחמיר המצב הכלכלי בבריה"מ, גוברת גם המכה „המסורתית" של המשטר: גנבות בסיטונות של סחורות הציוד. למשל, עתון סובייטי מסר שמשלוח גדול של משאיות חדשות, ששוגר בדחיפות לסייע בזירוז איסוף היבולים לפני הכפור הראשון, נשאר תקוע בתחנת הרכבת מפני שבדרך גנבו מכל המשאיות חלקי מנוע חיוניים בהם יש מחסור במדינה...

קשה להניח שאזרחים סובייטים מכל השכבות אינם שואלים עצמם שאלות לא נעימות. האדם הפשוט שוב עומד בתור, ושוב אינו יכול לקנות זוג נעלים טובות ומפחד שלא יהיה לו די לאכול. הוא שואל מה גרם למצב כזה בארצו. האנשים המשכילים יותר בהכרה שואלים את עצמם — איך יתכן שהמולדת הסוציאליסטית שהנהיגה את שיטת הייצור המתקדמת ביותר, נאלצת עתה לבקש את הקפיטליסטים להציל ארצה מחרפת רעב. הטכנוקראטים ודאי מעמידים סימני שאלה לגבי עקרונות הארגון הכלכלי במדינה והסביבה הפוליטית עשויה לתרגם כל זה לחיפוש האחראים בהנהגה.

העובדה שסימני השאלה אינם מתעוררים כלפי עצם המשטר הסוציאליסטי אלא לגבי סיבות התקלות במשטר זה, אינה מקטינה אלא מחריפה את הסכנה להנהגה הנוכחית בקרמלין.

לכל זה יש להוסיף סיבוכי אי־שקט בקרב כמה מהלאומים של בריה"מ — ולא רק העמים הבלטיים או הרפובליקות האסייניות אלא גם באוקראינה. אין אלה עדיין בגדר של תסיסה מסוכנת, אך די בהם כדי להוסיף עוד סעיף לדאגה בקרמלין — ועוד סעיף לרשימת החטאים שוודאי מכינים אותה בנושאי מתנגדיו של מר ברז'נייב.

(מאמר ראשון)

התרחבנו

שרות היעוץ המקצועי שלנו בנושאי צביעה ניתן חינם ומקיף את כל שטחי החיים

ישוץ מקצועי לבעיות צביעה תעשייתית: למפעלים, למתקנים, למעבדות.
ישוץ מקצועי לצביעה בענף הבניה.
ישוץ מקצועי לצביעה בתעשית העץ.
ישוץ מקצועי ליחידים בנושאי צביעה ביתית.
ישוץ מקצועי בנושאי צביעה־לגוי ולשפור הנוף.

מחלקת היעוץ המקצועי שלנו מטפלת בנאמנות בכל בעיה בנושאי צביעה גם בבעיות מסובבות הדורשות פתרונות מיוחדים ויוצאי דופן.
כתוב או טלפן למחלקת היעוץ המקצועי ותקבל שרות חינם:—

תל־אביב. ת.ד. 507 טל. 937881-6
חיפה. ת.ד. 668 טל. 910133; 913131
ירושלים. איזור התעשיה תלפיות טל. 31298

טמבור
גדול מפעלי הצבעים בארץ

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

מלחמת ווייטנאם - הסוף?

מאת אברהם פז

וייטנאם ניצבת בימים אלה על מפתן השלום, לאחר 11 שנים של מלחמה עקובה מדם. איש אינו שר־אל עתה אם ישכון השלום בארץ שסועת מלחמות זו — אלא מתי יבוא. תחילה דומה היה שהנשיא ניכסון עומד להודיע על הסדר עוד לפני הבחירות לנשיאות בארה"ב, ב־7 בנובמבר. אבל נוכח הנסיבות מוטל בספק אם הדבר יתרחש עד אז.

יהיה אשר יהיה העיתוי בו יוכרז על הפסקת האש, ההרגשה בקרב משקיפים היא, שקיצה של המלחמה הנוראה ביותר שידעה וייטנאם, קרוב עתה יותר מאשר אי־פעם.

בסיפרי ההיסטוריה יירשם המאזן המלחמתי של וייטנאם כאחד הטרא־גיים ביותר: למעלה מ־46 אלף חיילים אמריקאים נהרגו ויותר מ־303 אלף נפצעו. יותר מ־157 אלף דרום־וייטנאמים מצאו את מותם ו־413 אלף נפצעו. 900 אלף אנשי הווייטקונג והצפון נהרגו וכפול מ־מספר זה נפצעו.

ריקעה ותולדותיה של מלחמה זו מובאים להלן.

ב־2 בספטמבר 1945 הוקמה ה־רפובליקה של וייטנאם ובראשה הוצב הנשיא הו צ'י מין. חצי שנה לאחר מכן הכירה צרפת בווייטנאם כמדינה חופשית במסגרת הפדרציה של מדינות הודו־סין. בדצמבר 1946 פרצו פעולות האיבה בין הצרפתים והווייטמין.

כך החלה מלחמת צרפת־הודו סין, מלחמה שסימלה את גור־לה המר של הארץ, אשר נקרעה מאז בשפיכות דמים מתמדת בין כוחות שמשכו כל אחד ל־צידו ולאידיאולוגיה שייצג.

המלחמה זכורה לרבים בגלל פר־שת המצור על בסיס דיאן ביאן פו. בו נחלו הכוחות הצרפתיים את מפ־לתם הניצחת במערכה, ואשר תוצ־אותיה החדירו למוחם של אנשי הגנרל נגוין גיאפ, שנים רבות ל־אחר מכן, את הרעיון שנצחון זה לא היה מקרי ויוכלו לעשות זאת גם בהתמודדות עם חיילי ארה"ב.

הסכם החלוקה

ב־21 ביולי 1954 נחתם הסכם ל־חלוקת וייטנאם, בוועידה בה ישבו ראש בריטניה וברה"מ והשתתפות נציגי ארה"ב, צרפת, סין־הקומוניס־טית, קמבודיה, לאוס, וייטנאם וה־מימשל הצרפתי בווייטנאם. בהסכם זה נקבע:

● וייטנאם תחולק לשתי מדינות — צפון ודרום, בקו הרוחב ה־17.

● הוטל פיקוח על בסיסי צבא חיילים זרים ועל חימוש מוגבר.

● יערכו בחירות שנתיים לאחר מכן (20 ביולי 1956) שיוליכו ב־סופו של דבר לאיחוד מלא בין שני חלקי הארץ.

● מונתה ועדת פיקוח בין־לאו־מית כדי להשגיח על ביצוע ההס־כם.

ארה"ב ודרום וייטנאם לא חתמו על ההסכם. באותה שנה החלה זרי־מת פליטים מצפונה של הארץ ל־דרום, ובינתיים נטל הווייטמין את ה־שלטון בהאנוי, בירת צפון־וייטנאם. ראש ממשלת הדרום, דיאם, קיבל אישור מהנשיא אייזנהאואר, כי הס־[illegible] לדרום וייטנאם יועבר בעתיד ישירות לממשלת דרום וייטנאם, ולא באמצ־עות הצרפתים.

שנים אחדות של שקט יחסי חלפו מהר, עד שנראו ניצנים ראשונים של מלחמת אזרחים. בינואר 1958 תקף כוח גרילה של הקומוניסטים בשתלה מצפון לסייגון. בכך חל מפנה לחזורה בפעילותם. במאי 1958 החדירה צפון־וייטנאם את נציגיה מכוח הפיקוח על ביצוע הסכמי ז'נבה. ביולי נהרגו כמה אמריקאים בבסיס ביאן הואה.

מאזן הדמים של כל הצדדים — מיליון ו־100 אלף הרוגים

היו אלה פעולות טרור מוגבלות, אבל לקראת סופה של 1960 נראה היה שסבלנותה של ממשלת דרום־וייטנאם הולכת ופוקעת. במכתב ש־שיגרה לוועדת הפיקוח על הסכמי ז'נבה האשימה את הצפוניים בשי־מוש ביחידות־צבא סדירות במתק־פות באיזור קונטום.

בנובמבר אותה שנה נעשה נסיון להפיכה צבאית נגד משטרו של ה־נשיא דיאם, על־ידי קולונל נגויאן ואן־תי ועוזרו וונג ואן־דונג, אשר שמו מצור על ארמון הנשיאות. נס־יון ההפיכה נתקל בהתנגדות עזה מצד כוחות נאמנים לנשיא, ונכשל.

חודש לאחר מכן מוקמת חזית ל־שיחרור לאומי של דרום וייטנאם, שהתקשרה מיד לשליטי הצפון והפ־כה זרוע פוליטית של לוחמי הגרי־לה בדרום.

באפריל 1961 נבחר דיאם לתקופת כהונה של חמש שנים נוספות, וב־ג'ונגלים של דרום וייטנאם ממשי־כים לוחמי הגרילה בפעולותיהם. 685 יועצים אמריקאים כבר מוצבים בווייטנאם והנשיא קנדי מורה על שיגור 100 מומחים ללוחמת ג'ונ־גלים, כדי לסייע בידי הדרום וייט־נאמים למגר את המורדים.

● אוקטובר 1961 : מוכרז מצב חירום במדינה, והמערכה נגד לוח־מי הגרילה — המכנים עצמם כבר בשם וייטקונג — הופכת נושא רא־שון בחשיבותו. בינתיים ממשיכים להגיע לוייטנאם יועצים צבאיים אמריקאים. בסופה של שנת 1961 מונה מספרם בארץ זו 3200 איש.

● פברואר 1962 : מוקם כוח ה־סיוע הצבאי האמריקאי לדרום וייט־נאם, בראשותו של הגנרל פול האר־קינס. ארה"ב כבר מחזיקה אותה עת 4000 אנשי צבא בדרום־וייטנאם.

● אוקטובר 1963 : מיניסטר ה־הגנה האמריקאי, רוברט מקנמרה, מדווח לנשיא קנדי, כי ארה"ב תו־כל לסיים את הסיוע לדרום־וייטנאם למיגור המורדים עד סוף 1965.

ההפיכות בסייגון

● 1 בנובמבר 1963 : הנשיא דיאם ואחיו נגו דין נהו מוצאים את מותם בהפיכה צבאית, בראשותו של הגנרל דהאנג ואן מין, אשר נטל את השלטון יחד עם כת צבאית. שלושה חודשים לאחר מכן בוצעה הפיכה נוספת, הפעם ללא שפיכות דמים, והגנרל נגויאן קאן תופס את מקומו של ואן מין.

בינתיים ממשיכה המערכה להת־פתח. באוגוסט 1964 מורה לינדון ג'ונסון, נשיא ארה"ב, על תקיפת כלי שייט ונמלי מוצא בצפון־וייט־נאם, לאחר שסירות טורפדו של ה־צפון תקפו שתי משחתות אמריקא־יות במפרץ טונקין. ב־7 באוגוסט מעניק הקונגרס האמריקאי לנשיא סמכות לפעול כראות עיניו כדי ל־הגן על דרום־מזרח אסיה מהתקפה.

● אוקטובר 1964 : הכוח הצבאי האמריקאי בדרום וייטנאם מגיע כבר ל־19,500.

● אפריל 1965 . הנשיא ג'ונסון מודיע, כי ארה"ב מוכנה להיכנס למשא ומתן ללא תנאי עם הצפון, כדי להביא לסיום המלחמה בווייט־נאם וכי תהיה מוכנה להעניק מיל־יארד דולר לפיתוח ארצות דרום־מזרח אסיה. חודש לאחר מכן מורה ג'ונסון על הפסקת ההפצצות בצפון וייטנאם כמחווה של שלום. אבל צעדו של הנשיא האמריקאי זוכה בתגובה קרירה מצד האנוי הדוחה את ההצעה, תוך תביעה לפינוי מו־חלט של הכוחות האמריקאים.

● יוני 1965 : הפיכה נוספת מביאה לשלטון בדרום את מרשל האוויר נגויאן קאו קי.

פעולות המלחמה מחמירות. מטו־סים אמריקאים מגבירים את הפ־צצותיהם על הצפון. זרימת החיי־לים האמריקאים לדרום וייטנאם נמשכת ובספטמבר 1966 מגיע מס־פרם ל־308 אלף.

● יולי 1967 : קי מתפטר ומס־כים להיות מועמד לסגן הנשיא, תחת שלטונו של תיאו.

שיחות שלום בפאריס

● 3 במאי 1968 : האנוי מודיעה על נכונותה לקיים שיחות שלום ב־פאריס.

● 10 במאי 1968 : נפתחות שי־חות השלום, ההופכות עד מהרה בי־מת תעמולה של הצדדים. לקראת סופה של 1969 מודיע הנשיא ג'ונ־סון על הפסקה מוחלטת בהפצצות על צפון וייטנאם. כתוצאה מכך הופשר הקפאון בשיחות השלום ב־פאריס והן נמשכות מתחילת ינואר 1969.

● יוני 1969 : המושג "וייטנאמי־זציה" מועבר לראשונה באשר הנשיא ניכסון מודיע על נכונות להוציא מווייטנאם 250 אלף חיילים אמרי־קאים, תוך כוונה להטיל על צבא דרום־וייטנאם את עול המלחמה.

● ספטמבר 1969 : מת נשיא ה־צפון, הו צ'י־מין ובמקומו בא טון דוק־טאנג.

אותו חודש מודיע ניכסון על קי־צוץ נוסף בכוחות האמריקאים ו־מספרם הכולל מתיצב על 484 אלף.

● אפריל 1970 : ניכסון מודיע על כוונתו להוציא עוד 150 אלף חיילים אמריקאים מווייטנאם עד 1 במאי 1971. בסופו של אותו חודש יוצא כוח־פשיטה גדול לפעולות קרביות בקמבודיה, תוך מה שכונה נסיון להציל את חייהם של אנשי צבא אמריקאים.

● נובמבר 1970 : כוח קומנדו של האמריקאים מבצע פשיטה על מחנה שבויים סמוך להאנוי, כדי ל־שחרר אמריקאים הכלואים בו. ה־פשיטה מתגלית כחסרת טעם, שכן מתברר שהמחנה ריק והמידע שנת־קבל היה מוטעה.

● אפריל 1971 : ניכסון מודיע על קיצוץ נוסף במספר החיילים ה־אמריקאים בווייטנאם. באוקטובר נבחר תיו פעם נוספת כנשיא ה־דרום.

בשלב זה יוצא הנרי קיסינג'ר לשליחות השלום הראשונה שלו ומקיים פגישות חשאיות בפא־ריס. עיקרי הדיונים : הוצאת הכוחות האמריקאים, שחרור שבויי המלחמה וקיום בחירות בדרום.

בינתיים נמשכת יציאת הכוחות האמריקאים מהדרום. בסופה של 1971 מגיע מספרם לכ־140 אלף בל־בד. בינואר 1972 מגלה הנשיא ניכ־סון את דבר השיחות שקיים יועצו הנרי קיסינג'ר בפאריס עם נציגי הצפון ומודיע לעמו, כי הצפוניים מסרבים להמשיך בהן.

● 26 במרץ 1972 : ארה"ב עור־כת את משיחות־השלום הרשמיות ב־פאריס, תוך טענה שהצד השני אינו מתיחס אליהן ברצינות הנאותה.

● 30 במרץ 1972 : צבא הצפון יחד עם הווייטקונג פותחים במית־קפה אדירה על הדרום, חוצים את האיזור המפורז עם שריון וארטילר־יה. שבועיים לאחר מכן חוזרים מפ־ציצים אמריקאים לתקוף מטרות צב־איות בצפון, כשהם מגיעים סמוך להאנוי הבירה.

● 1 במאי 1972 : העיר קואנג טרי נופלת. כיבושה נותן לצפוניים שליטה על שטח גדול בחבל הצפו־ני של דרום וייטנאם.

● 8 במאי 1972 : ניכסון מודיע על מיקוש נמלי צפון־וייטנאם ב־מטרה למנוע העברת אספקה לצפון. בסופו של אותו חודש דוחה ארה"ב את בקשת הצפון לחדש את שיחות השלום.

● יולי 1972 : שיחות השלום ב־פאריס מתחדשות, אך נציגי האנוי דוחים את הצעת ארה"ב להפסקת אש.

● אוגוסט 1972 : קיסינג'ר מק־יים 15 פגישות עם בכירי צפון־וייט־נאם בשיחות חשאיות בפאריס.

● 6 באוקטובר 1972 : ניכסון מודיע, כי השיחות נכנסו לשלב רגיש ביותר.

● 17 באוקטובר 1972 : קיסינ־ג'ר נועד עם קסואן תואי, ראש המשלחת הצפון־וייטנאמית לשיחות השלום בפאריס.

● 18 באוקטובר 1972 : קיסינ־ג'ר יוצא לסייגון, לשיחות עם נגוין ואן תיו, לאחר שדיווח לנשיא ניכ־סון על התקדמות שיחותיו ועל תנ־אי הצפוניים. לאחר חמישה ימי שי־חות עם תיו, נשיא דרום וייטנאם, ועם שליט קמבודיה, לון נול — חוזר קיסינג'ר לארה"ב לדווח פעם נוספת לנשיא.

● 26 באוקטובר 1972 : רדיו האנוי מגלה רשמית את פרטי תוכ־נית השלום, עליה הסכימו בפאריס ד"ר הנרי קיסינג'ר והנציג הצפון־וייטנאמי, לה דוק תו. עוד מוסרת האנוי על כוונה ראשונית לחתום על הסכם הפסקת האש עד תום ה־חודש, ובקשה אמריקאית לארכה, נוכח הקשיים בקבלת הסכמת הדרום לתנאים.

בפאריס טוענת נציגת הווייטקונג כי ההסכם להפסקת אש עם האמרי־קאים כבר נחתם. ידיעה אחרת מדב־רת על חתימתו ב־31 באוקטובר. מסמכים צפוניים שנתפסו על ידי כוחות הדרום, כוללים הוראה להפס־קת אש ליחידות הווייטקונג הצפון ב־28 באוקטובר בשעה 11 בבוקר.

הלוחמים העייפים נחים על קבר בדרום־וייטנאם בעוד קיסינג'ר נוסע ועובר דרך פאריס, סייגון וואשינגטון במאמצים לסיים את המלחמה.

הדיון המראתוני על דת ומדינה

מרכז עבודה מנסה להסביר לרבנים כיצד מפרשים את ההלכה

מאת רן כסלו

בישיבה אחרונה של מרכז מפלגת העבודה, אשר זה למעלה מחצי שנה ממשיך ב"דיון מקיף" בנושא דת ומדינה, אמר אחד מחברי המרכז (חנניה דהן, האחרון שהשתתף ב־דיון בישיבה זו) : "הכנסים של ה־מרכז שלנו, הם כאילו נטורי קרתא דנו באיזה קונגרס שלהם על קו־מוניזם או על סוציאליזם. איך ל־שנות את הקומוניזם ואיך לשנות את הסוציאליזם. זו תורה רחוקה מהם. אני לא מבין איך יהודים ש־אינם מתמצאים בעניני הלכה, מתכנ־סים כאן ואומרים לשנות ולהחליף את ההלכה. אינני מבין את זה ו־אינני תופס את זה."

נראה לי כי צודק חבר מן ה־שורה זה (ובמרכז המונה יותר מ־400 חברים אפשר כבר לדבר על "חבר מן השורה") תפש יותר טוב מאישים רבים בצמרת מפלגת ה־שלטון באיזה כיוון מתפתח הדיון המראתוני במפלגה. יותר ויותר נו־אמים מרבים בהצעת עצות טובות לרבנים, איך להבין את ההלכה ואת חוקי התורה. לא על היחסים בין ה־חוקים החילוניים וחוקי התורה ולא על הסדרים חוקיים של חיי אישות במדינה מודרנית מתמקם הדיון, אלא על הפירושים של ההלכה ועל השי־נויים הדרושים בה. לאדם, היושב בישיבות אלה נראה לפעמים כי הוא נמצא בישיבת סנהדרין, או כנס הד־תי לפחות, ולא בישיבת מפלגה סוציאל־דמוקראטית, הרואה את עצ־מה כמפלגה חילונית.

מה עוד, שמסיבות ברורות מתנהל הדיון התורתי ברמה נמוכה מאוד, לפעמים בדילטנטיות מביכה.

דיון אחרי לחץ

הנושא של דת ומדינה הועלה ל־סדר יומה של מפלגת העבודה בסוף אפריל השנה. קשה להגיד שמזכ"ל העבודה דאז, יו"ר הכנסת מר יש־ראל ישעיהו, העלה את הנושא ב־התלהבות־יתר. לא היה זה סוד. כי צמרת המפלגה, ובראשה הגב' גול־דה מאיר התנגדו לדיון; למרות ש־בוועידה הוחלט להעלותו "באחת מישיבות המרכז הקרובות". רק אחרי לחץ הולך וגובר של חוגים שונים במפלגה והחלטות מפורשות של ה־משמרת הצעירה ומחוז הקיבוצים, הוחלט שאין מנוס מהויכוח.

הישיבה הראשונה הסתיימה בלא כלום. לאחר שרוב המשתתפים יצאו בחריפות נגד המונופול של הדת ב־עניני אישות ובעד שינויים תחוק־תיים, ולאחר שהגב' מאיר — בנאום סנטימנטלי מאוד והשר י.ש. שפירא — בנאום מלא תקדימים חוקתיים ומשפטיים — התנגדו לעמדה זו, סו־כם לדחות את הדיון ללא מועד ו־להעביר את הויכוח לסניפי המפלגה.

לרבים היה ברור, כי הכוונה היא לקבור את הדיון הלא רצוי. סניפי המפלגה היו באותה תקופה משות־קים כליל, והיה זה פשוט בלתי־אפשרי לנהל בהם דיון כלשהו, מה עוד דיון עקרוני.

אך בינתיים התפוצצה פצצת האוז־נר, והצעת החוק שתחילה נראתה כאחת מהצעות רבות אותן מוריד ה־רוב האוטומטי מסדר יומה של ה־כנסת, כמעט והפילה את הממשלה. תוך משבר חמור שאיים לפרק לא רק את הממשלה, אלא גם את ה־מערך, הכריז המזכיר החדש של העבודה על חידוש הדיון בנושא דת ומדינה.

הדיון התחדש בישיבת המרכז ב־30 ביולי ומאז נערכו שלוש ישיבות המרכז, בממוצע פעם בחודש. אם לשפוט לפי אורך רשימת מבקשי רשות הדיבור (ועדיין לא הוכרז, כי רשימה זו נסגרה) ימשך הדיון חוד־שים רבים.

רשמית, מנמקים את הדיון המתמ־שך ההופך למיגע בכך, כי בנושא כה חשוב יש לתת אפשרות להת־בטא לכל דורש. אך ברור, כי המשך הדיון לא יכניס חידושים לנושא. הנואמים חוזרים אחד על דברי ה־שני. חלוקת הדיעות ברורה למדי. האם מזכיר המפלגה היה מציע להפ־סיק את הדיון ולעבור לניסוח ההח־לטות, היתה הצעתו מתקבלת ברוב גדול. מישיבה לישיבה מרגישים את התעייפות חברי המרכז מהדיון ש־התחיל בסערת רוחות. בישיבת ה־מרכז האחרונה השתתפו הרבה פחות מחצי מחברי המוסד — 189 איש.

קשה להשתחרר מהרושם, כי אותן סיבות שהכתיבו בזמנו את אי־כינוס המרכז לדיון בנושא הנדון, ואחר כך דחיית הדיון ללא מועד, משפ־יעות עתה על משכו האין־סופי של הדיון. כמה שיתרחק הסיכום מהסע־רה הציבורית מסביב לנושא, יהיו ההחלטות פחות קונקרטיות ויותר פשרניות. ובינתיים אפשר להציג דרישה בפני לי"ע ומפ"ם, כפי ש־הציג אותה ח"כ אהרון ידלין בישי־בה אחרונה : "אני רוצה לומר למפ־לגות אחרות שיש זכות גם למפלגה הגדולה, למפלגה שלנו, לנהל את בירוריה עד מיצויים, ללא לחץ חי־צוני לגבי לוח הזמנים".

שלוש עמדות

תוך הדיון הארוך התגבשו על עצמן במחזוריות שלוש עמדות עיקריות :

✱ קבוצה גדולה למדי גורסת, כי אין מנוס מביטול הסטטוס־קוו ומחקיקה חילונית שתסדיר את ענ־ייני אישות. לפחות של פסולי חי־תון, ובתוכנית מכסימום של כל הרוצה בנשואין אזרחיים. יש ב־מחנה הזה גם המרחיבים את הדרי־שות : לבטל את הגבלות של ה־תחבורה בשבת, לפתוח בתי־קולנוע ותיאטרונים בערבי שבת ועד לבי־טול הרבנות הראשית. למרות שדבר לא נאמר בפירוש דוגלים אנשי ה־קבוצה בהפרדת הדת מהמדינה, הפ־רדה שתפתור את בעיות היחסים בין הציבור החילוני והדתי על יסוד של חופש מצפון ודת ומודרניזציה של חוקי המדינה ברוח המאה ה־20.

✱ קבוצה אחרת, שאת גודלה קשה להעריך, מתנגדת לשינויים כל־שהם. דוברי קבוצה זו משתמשים ב־נימוקים שאינם שונים מנימוקי ה־מחנה הדתי : עם יהודי הוא עם סגולה, [illegible] לה אותו מכל העמים האחרים. בל־תי־אפשרי [illegible] ההלכה היא בסיס ליהדות. אם יהו־רס בסיס זה — ייהרס גם יהודו של העם. קיימות אמנם בעיות אישיות כאובות, אך מצד שני קיים האינט־רס של העם, ויש להעדיף את האינ־טרס של העם על האינטרסים האי־שיים.

✱ הקבוצה השלישית מנסה לגשר בין שתי הקבוצות. לדעת דובריה — וביניהם רבים מאנשי הצמרת — בלתי־אפשרי להמשיך במצב בו בעיות אישיות — במיוחד בעניין פסולי חיתון — אינן מוצאות פתרונן. אך קיימות סיבות חמורות שאינן מאפשרות לפתור את ד[...] בדרך של חקיקה חילונית. נוסף לסיבות קואליציוניות מצלים קיום של המסורת כחלק בלתי־ מקיום העם. של שלמות העם — לדעתם של דוברי הקבוצה בהנהגת נשואין אזרחיים אפילו קבוצה קטנה; הקשרים עם ה[...] הנראית לאותם הדוברים כאות[...] כסית־מסורתית וכו'. אם כן לחפש את הפתרונות בתוך ה[...] ואפשר למצוא אותם בתוכה. עכשיו שלטו בארץ רבנים לא[...]בים, שהחמירו ללא צורך. ע[...] במאמץ משותף של העבודה ו[...] ד"ל, חלה מהפכה ברבנות הר[...] ויש לתת לרבנים הראשים לסדר העניין. המכסימום הדרוש מצד מפלגת העבודה הוא : הפעלת לחץ מתאים על אותם רבנים, שיעשו חובתם.

קשה להעריך מה גודלה של קבוצה ואיזו דעה היתה מתקבלת אם היתה נערכת הצבעה מיד. במפלגת העבודה קיימת נטייה פשרנות ונראה, כי מנהיגיה יעשו הכל כדי שתתקבל "החלטה כמת". כלומר : החלטה המפשרת הקצוות ומשקפת את דעותיה הקבוצה השלישית.

מצפים לרב גורן

האיש ממנו מצפים כי יחולל הנס ויפתור את כל הבעיות, לא מסוגלת לפתור מפלגת העבודה — הוא כמובן הרב גורן. איך בהופעתו הפומבית הראשונה מסך הטלוויזיה התקשה הרב [...]שי' החדש לפרש את תוכניותיו פתרונות הבעיה. ואילו הבעיה נוגעת ליחידים כלל וכלל.

מ־1963 ועד היום התחתנו [...] לרבנות — בקפריסין, במכסיקו בנישואין פרטיים — כ־1000 [...] ישראליים. בידי נמצאת סטטיסטיקה מפורטת (אותה ערך "משונע לע[...]" עו"ד יוסף בר־כנעשה) עד לא[...] 1970 בלבד. אך גם מסטטיסטיקה אפשר ללמוד. עד 13 באוגוסט התחתנו בנשואין אזרחיים לפי[...] 750 זוגות ישראלים. 384 נישואי קפריסין. בתוך המספר הזה היו מקרים של נשואי כהן וגרושה, 1[...] מקרים היתה האישה אסורה לגב[...] פי החלטה בית דין רבני, בשל[...] מקרים היה האיסור מבוסס על הממזרים ובמקרה אחד בנשואי [...] וגיורת. למספר כללי זה יש להוסיף 214 זוגות שהתחתנו ב"נשואי סיקור", רובם ככולם זוגות שהרבנות סירבה לחתנם.

ואילו לרב גורן יש תוכנית יד רק לגבי מקרה הטראגי של [...] ואחות לנגר אשר הוכרזו כ"ממזרים". הרב מקווה, כי יצליח ל[...] בית־דין, אשר יקבל את [...] תו : האח והאחות לנגר אינם ממזרים, כי בעלה הראשון של [...] היה ספק יהודי וספק אם התו[...] לפי ההלכה. כך או כך, נשואיה עם בעלה הראשון אינם ה[...] שים והילדו לא הוי.

אם אמנם יצליחו הרב גורן [...] "ישראל ישעיהו" [...] הממזרים אך יחד עם זאת [...] יביא עלבון כבד על אותו בצל[...] שון, החי בתל־אביב ורואה את עצמו כיהודי לכל דבר. שלא לדבר הבעיות של כל אותם זוגות מעורבים שעלו ארצה עד עתה ושעומדים לעלות.

קשה להבין איך יכולים בב[...] מפלגת העבודה לקבל את הדגם זה של הפתרון לבעיה כללית.

מירדף השירותים הסוציאליים אחרי גידול האוכלוסיה

מאת איתן ליפשיץ

בעקבות הויכוח הקולני שניהלו שר האוצר ומנכ"ל המוסד לביטוח לאומי בכל אמצעי התקשורת על גזרות שר־גות בחזית הסוציאלית בארץ, הוכן באוצר תיק המכיל אינפורמציה מיר־בית על התפתחות השרותים הסוצי־אליים בין השנים 1955 ל־1972.

המשימה הגדולה והעיקרית בתחום השרותים הסוציאליים מאז 1955 היתה בניית מערכת שרותים שתקלוט את האוכלוסיה שגדלה בקצב עצום בש־נים מאז 1948, ואת האוכלוסיה שהמ־שיכה לגדול בקצב קצת פחות מהיר. בשנת 1955 הגיעה האוכלוסיה בארץ ל־1.78 מיליון נפש. בתקופה שבין 1955 ל־1972 באו כ־800 אלף עולים, וסה"כ האוכלוסיה בסוף התקופה יגיע לכ־3,213 מיליון נפש.

בצד הקמת התשתית הכללית, כמו בתי־ספר בתי־חולים ומערכת ההכ־נסה, היה צורך למצוא פתרונות דחופים לבעיות חריפות שנוצרו כ־תוצאה מן הגידול ללא תקדים של האוכלוסיה. בראש וראשונה היה הצורך בבניית דירות לאוכלוסיה וכן הצורך להבטיח מקורות תעסוקה והכ־נסה. צרכים אלה חייבו גיוס משא־בים רבים והביטוי המובהק לכך הוא התקציבים הממשלתיים הגדלים ו־הולכים: וחלקן העולה של ההוצאות על השרותים הסוציאליים מההכנסה הלאומית.

בעת שבין 1960 ל־1972 גדלה ההכנסה הלאומית פי שבעה בקירוב, גדל התקציב באותה תקופה פי 11 בערך ואילו ההוצאות על שרותים סוציאליים גדלו פי 12. קצב הגידול של השרותים הסוציאליים היה אי־פוא כמעט כפול מקצב הגידול של ההכנסה הלאומית באותה תקופה.

כדי להמחיש את גודל הבעיה ו־היקף המשימה בפניה הועמדה מער־כת השרותים הסוציאליים, מביא ה־תזכיר את הנתונים כדלקמן : בתקו־פה שבין 1955 ל־1972 גדלה האוכלו־סיה פי 1.8. סך כל התלמידים גדל מ־366 אלף ל־856 אלף, פי 2.3. מספר תלמידי החינוך העל־יסודי גדל מ־46 אלף ל־167 אלף. מספר הסטודנטים בחינוך הגבוה גדל מ־7,200 ל־46 אלף. מספר המיטות בבתי־חולים גדל מ־12,400 ל־25,400. קצב גידול זה עולה על קצב הגידול של האוכלוסיה וכתוצאה מכך גדל שיעור המיטות ל־1000 נפש מ־6.91 בשנת 1955 ל־7.90 בשנת 1972.

התרכזות בהקמת התשתית

מספר השייכים לכוח־העבודה גדל פי 1.68. מספר המועסקים גדל פי 1.75. כתוצאה מכך ירד מספר המובט־לים — בעוד שב־1955 נרשם ממוצע יומי של מובטלים בהיקף של 10,740; ב־1965 ירד ל־3,400 וב־1970 הגיע ל־1,600 וזאת בנוסף להקטנה דרסטית במספר המועסקים בעבודה יזומה.

מספר הדירות שנבנו הגיע ל־436 אלף וצפיפות הדיור הממוצע ירדה מ־2.41 נפש לחדר ל־1.67 נפש.

במעד ננקטה מדיניות [illegible] בעוצמות ההכנסה. במרכז מדי־ניות זו הוגדרו פעולות למניעת הי־ווצרות נזקקות חדשה בדור השני של המשפחות הנחשלות. הדבר בא לביטוי בפעילות מוגברת בגיל הרך, מניעת נשירה מבתי־ספר ופעולה מיוחדת בקרב נוער במצוקה.

המערכת להבטחת הכנסה הורחבה על־ידי הרחבת התחיקה הסוציאלית והכללת ענפים נוספים בביטוח הלאו־מי.

בשנת 1957 הורחב ענף נפגעי עבודה לגבי עובדים עצמאיים. מ־1959 משולמת קיצבה למשפחות מרו־בות ילדים. ב־1965 הורחב החוק והקצבה שולמה לילדים עד גיל 18, ולא עד גיל 14 כבעבר. באותה שנה החלו בתשלום קיצבאות למשפחות של שכירים בעד שלושת הילדים הראשונים. החל מ־1970 משולמת קיצבה לילד שלישי במשפחות של לא־שכירים, ובאותה שנה הוחל גם בתשלום קיצבת יוצאי צבא, לפי חוק החיילים המשוחררים, בגין ילד רבי־עי ומעלה.

החל ב־1973 יופעל חוק ביטוח־אבטלה. בתוקף זה יקבל עובד מובט־ל תשלומים חדשיים, יחסית לשכרו. כן נמצאים בדיון חוק ביטוח נכות וחוק פנסיה כללית. מטרתה של התחיקה הסוציאלית היא להבטיח הכנסה לכל פרט ולכל משפחה ב־משק בתקופות של העדר הכנסה ושל פרישה מן הפעילות הכלכלית מכל סיבה כלשהיא.

נוסף לתחיקה הסוציאלית בוצעו פעולות שונות להעלאת רמת הכנסה של משפחות מעוטות הכנסה. ביניהן מתן מענקי זיקנה לקשישים ולעולים חדשים שלא הספיקו לצבור זכויות לקיצבת זקנה של המוסד לביטוח לאומי. מתן הטבה סוציאלית לקשי־שים שהקיצבה היא הכנסתם היחידה או העיקרית ומתן מענקי התייקרות לפנסיונרים ולשכירים בעלי הכנסה נמוכה.

בשנת 1972 הגיעו ההוצאות על היעדים הסוציאליים ל־4.522 מילי־ארד ל"י שהם כ־26 אחוז מתקציב המדינה. פרטי ההוצאה הם כדלק־מן (במיליוני לירות) : שיכון 1,202, חינוך 1,503, בריאות 571, סעד וביטוח לאומי 414, שרותים מוניציפאליים 550, שרותים סוציא־ליים אחרים 282.

חלקן של ההוצאות לשרותים סו־ציאליים בהכנסה הלאומית עלה ב־התמדה כפי שמתברר מן הטבלה :

ההכנסה הלאומית וההוצאה על שרותים סוציאליים

במחירים שוטפים (במיליוני לירות)	1960	1965	1970	1972
הכנסה לאומית	2,418	8,570	15,477	22,965
יעדים סוציאליים סה"כ	377	1,302	3,096	4,522
שיכון	88	378	973	1,202
חינוך	120	431	909	1,503
בריאות	57	174	369	571
סעד וביטוח לאומי	69	138	258	444
הוצאות אחרות	49	181	516	832

באחוזים מההכנסה הלאומית

	1960	1965	1970	1972
יעדים סוציאליים סה"כ	11.0	15.2	19.5	19.7
שיכון	2.6	4.4	6.3	5.2
חינוך	3.5	5.0	5.9	6.5
בריאות	1.7	2.0	2.4	2.5
סעד וביטוח לאומי	1.9	1.6	1.7	1.8
הוצאות אחרות	1.4	2.1	3.3	3.6

מן הטבלה עולה באופן מפתיע כי ההוצאה הלאומית על תשלומי סעד וביטוח לאומי ירדה באופן יחסי. שיעור ההוצאה על שרותים סו־ציאליים מתוך ההכנסה הלאומית גדל כמעט פי שניים ב־12 השנים ה־אחרונות. אפילו בתקופה שעברה מ־אז מלחמת ששת הימים, בה גדל באופן משמעותי חלק ההוצאה לבט־חון, גדל גם חלקן של ההוצאות לשרותים סוציאליים.

בניתוח, בולט במיוחד חלקה של ההוצאה לחינוך, שיכון ובריאות ו־לאו דוקא בסעד.

הנתונים על שעור ההוצאה ל־סעד וביטוח לאומי שבטבלה עשו־יים להטעות משום שהם מיצגים רק את ההשתתפות הממשלתית ב־תקציב המוסד לביטוח לאומי. או־לם אין הם כוללים את כל ההוצאה לתשלומי הביטוח הלאומי.

אם נאחד את הנתונים של ההו־צאה לסעד ולביטוח לאומי וההוצ־אות האחרות, הרי המספר הכולל־מי, נמצא שב־1960 הסתכמה ההו־צאה הממשלתית וההוצאה של ה־מוסד לביטוח לאומי יחד ב־140 מיליון ל"י וב־1972 ב־1,560 מי־ליארד ל"י. ושיעור ההוצאה מההכ־נסה הלאומית גדל מ־4 אחוזים ב־1960 ל־6.8 אחוזים ב־1972.

(במאמר ראשון בסידרה)

המירוץ לראשות עירית ת"א

התמודדות על קווי פעולה או על אישיות מושכת

מאת יהודית וינקלר

בדיונים המרובים בוועדת הכספים של עירית תל־אביב ובמליאת המוע־צה על תקציבים רגילים ותקציבי פי־תוח, מרבים נציגי הקואליציה ובר־אשם ראש העיריה יהושע רבינוביץ להצביע על הישגים של ההנהלה ה־נוכחית במונחים של אורך כבישים ומדרכות שנסללו ויסללו, אורך צי־נורות הביוב והיקף הבניה. הם נמ־נעים ולא במקרה מלדון בנושאים כגון איכות החיים הסביבה, סגנון ההתנהגות ברחוב, צורות הבניה וטיב התיכנון האורבני. עתה, על סף התחלת המירוץ לבחירות שתתקיימנה בעוד שנה הודיע מר רבינוביץ, עוד בטרם ניתן לכך אישור רשמי על־ידי המערך, כי בכוונתו להיות מועמד לקדנציה נוספת.

הכביש הבעייה?

לא רק האופוזיציה, כי אם גם חו־גים במפלגת העבודה הופתעו. יש הגורסים, כי זהו חלק מתרגיל הטעיה המכוון כלפי גח"ל. דהיינו ליצור רושם כאילו אין לרבינוביץ שאיפות להגיע לכנסת או לממשלה ועל־ידי כך לגרום שלא יחפש גח"ל למערכת הבחירות בתל־אביב אישיות חזקה ובעלת מוניטין ויתפשר בעסקן בכיר, היכול לכאורה לגבור על רבינוביץ. כפי שכמעט קרה בבחירות בשנת 1969, כאשר גח"ל בראשות מנחם סבידור זכה ב־12 מתוך 31 המושבים במועצת העיריה, לעומת 13 המושבים בהם זכה המערך.

על־פי גירסה זו, רק במועד סמוך להגשת הרשימות יודיע המערך על מועמדו לראשות העיר, וזה יהיה איש בעל מוניטין לאו דווקא במישור המוניציפלי, העשוי לגרוף את הקו־לות ולהכריע את גח"ל בהפרש מנ־דטים ניכר.

שיקולים אלה נהירים למרכזי "חרות" והליברלים ובכך מוסברת המודיעה האופפת את אישיותו של המועמד שיציג גח"ל, עליו מדברים בחדרי חדרים. לפני כחצי שנה פנה איש צמרת "חרות" אל פרופ' אמ־נון רובינשטיין בהצעה, כי יתייצב בראש רשימת גח"ל לבחירות בתל־אביב. פרופ' רובינשטיין, המקדיש חלק נכבד מעיסוקיו הפובליציסטיים לבי־קורת על מחדלי השלטון המוניציפלי בתל־אביב, השיב בשלילה מוחלטת להצעה, בנמקו את הסירוב הן באי־הזדהות פוליטית עם גח"ל הן בחוסר עניין בעבודת ניהול בתחום המוניציפ־לי. רבים קישרו את הידיעה על "ה־מועמד הסודי" של גח"ל (כפי שפור־סמה במאמרו של יאיר קוטלר — "הארץ" 6.10), בהצעת המועמדות לפרופ' רובינשטיין, וזה האחרון הוצף בטלפונים ובברכות, בצד תמיהות לא מוצנעות. בהקשר דומה הוזכר בשעתו האלוף (מיל.) שלמה להט, אולם לשמועות אלה לא נתקבל אישור כל־שהו.

עד עתה מסרבים אנשי גח"ל לנקוב בשמו של אותו מועמד סודי, אשר לפי טענת כמה אישי צמרת במפלגה הליברלית אכן נתן כבר את הסכמתו. סביר להניח כי למפלגה הליברלית יש באופק מועמד, אך ספק רב אם הוא מוסכם גם על דעת "חרות", בעיקר משום שבשתי מערכות ה־בחירות האחרונות מועמדי גח"ל ל־ראשות עירית תל־אביב באו משורות המפלגה הליברלית (מרדכי ה. שטרן ומנחם סבידור) וב"חרות" סבורים, כי בתל־אביב מצוי מאגר הקולות הגדול ביותר שלה ומן הצדק על־פי תפי־סה זו לנסות ולמסור את ניהול ה־עיר לידי איש "חרות".

הגירסה הסבירה ביותר בשלב זה היא, כי אכן יאושר י. רבינוביץ על־ידי המערך כמועמד לראשות ה־עיר ויתמודד בבחירות, אך לא יכהן במלוא הקדנציה. נלקחת בחשבון האפשרות, כי פנחס ספיר אכן יקבל לידיו בשלב מאוחר יותר את ראשות הממשלה ובתנאים אלה מובטחת ל־רבינוביץ חברות בממשלה. זו אולי גם הסיבה להרגעה המורגשת ביחסים שבין רבינוביץ ובין ממלא מקומו אריאל עמיעד.

סיכוייו של עמיעד

אם אמנם יתפתחו הדברים בכיוון זה, סיכוייו של עמיעד לזכות בראשות העיר באמצע הקדנציה טובים, בלי שייאלץ להיכנס למאבק כמעט חסר סיכוי במפלגת העבודה עם יהו־שע רבינוביץ ובלי להתמודד בראש רשימת המערך עם גח"ל. יש החוש־שים במפלגת העבודה, כי הסיכסוכים בין עמיעד לרבינוביץ הזיקו ליוקרת המערך בעיר וגח"ל יבנה את המסע נגד עמיעד על אי־הצלחתו להצדיק את הציפיות שתלו בו בעיקר כעמוד־התווך של "הצוות החדש", שהוצב לימינו של יהושע רבינוביץ ערב הבחירות בשנת 1969.

כפי שמצטייר קו הזינוק למירוץ לראשות עירית תל־אביב שנה לפני מתן אות הזינוק, נראה כי גם הפעם היריבים העיקריים נוטים לשים דגש על כוח־המשיכה של אישיות זו או אחרת על חשבון ההתמודדות בין התפישות הבסיסיות ביחס לבעיות אתן חי תושב העיר יום יום. יהושע רבינוביץ אימץ לעצמו באחרונה את "הגישה המטרופוליטנית", דהיינו, אמ־נם יש פגמים וליקויים (בעקבות דו"ח מבקר המדינה), אולם צריך להבין כי תל־אביב מהווה למעשה גלעינו של כרך מטרופוליני בן מיליון תושבים ומשלמי המסים ב־תל־אביב (בה חיים 362 אלף נפש) נושאים על שכמם שירותים עבור אוכלוסית המטרופולין כולה.

בראיה לטווח ארוך יש אמנם הגיון בהעמדת המבנה הפיזי של האיזור בקנה־מידה זה, אולם בבחירות 1973 יכריעו בקלפי לא על חזון לעתיד לבוא, אלא על שרותים יום־יומיים הדאגה לאי־כות החיים, הסביבה, התכנון ו־סגנון החיים בעיר הגדולה. על אלה צריכה להיות ההתמודדות הפוליטית ולא על אורך צנורות הביוב, הכבישים והמדרכות.

כיצד ניתן לחזות ולשאוף לעיר מטרופולינית, כאשר במסגרת הקיי־מת קצרות ידי העיריה מלענות על צרכי יום־יום ועל דרישות אלמנ־טריות, ומתקשות להבטיח בתחום ה־שיפוט הנוכחי של תל־אביב—יפו תנאים סבירים לרווחתם ההגונה של החיים.

מועמדים מליגה "ב"

אין סתירה בין הכוונה להתאר־גנות בעירית־גג ובין שירותים משו־פרים במסגרת הקיימת, שכן רק מינהל תקין ומשומן היטב בהווה מסוגל להשתלב בבוא היום במסגרת רחבה בהרבה, הדורשת יעילות, ידע ומנגנון בעל דפוסי ניהול מתקדמים.

המעציב הוא, כי האופוזיציה בעיריה תל־אביב, החותרת להשגת השלטון, בדומה לקואליציה, השקיעה את מי־רב מאמציה האלקטוראליים בבנית המועמד מס' 1 ברשימה וכללה ב־רשימתה מועמדים לא־מעטים חסרי יכולת לשמש ראשי אגפים וועדות חשובות בעיריה.

נראה, כי לקראת הבחירות הקרו־בות ייאלצו המפלגות להקדיש מח־שבה ומאמצים ארגונים שיבטיחו, כי גם יותר מועמדים — ולא רק ראש הרשימה — יתאימו לדרישות הפעי־לות המוניציפלית בת זמננו, בין אם מדובר בצורך לבחור באנשים המסו־גלים לדון ולהכריע, בוועדות ובגו־פים עירוניים אחרים בשאלות מע־שיות ותקציביות, ובין אם המדובר באנשים שיזכו בראשות מחלקה ו־אגפים. אין נתח מן המועמדים שה־מפלגות מציבות ברשימות לכנסת, על אחת כמה וכמה מן המועמדים לרשויות מקומיות. מסבירים את ה־רמה הנמוכה של העסקנים בתחום המוניציפלי בעובדה כי כל המפל־גות, ללא יוצא מהכלל, מוצאות לנכון לתת "כיבודים" ופיצוי לפעי־לים מן השורה בשליחתם לעיריות ול־מועצות מקומיות.

הסדר זה מבטיח אולי שלום־בית במפלגות, אולם גורם לא רק לניהול לקוי של העיר, כי אם גם מסייע ב־התדרדרות, בהעדר כוחות ציבוריים־פוליטיים בגופים המוניציפליים הנב־חרים. תופעה זו בולטת בתל־אביב שבעתיים, בשל ממדיה של העיר ו־מרכזיותה. על־רקע מציאות זו, מת־בקש שינוי בגישה ובתפישת האח־ריות הרובצת על העסקנים בעיריה. תל־אביב תצא נשכרת אם יפתחו המערך וגח"ל בהתמודדות מהותית בעוד מועד, ולא יגלשו בתבסיסים של שליפת מועמדים בחמש דקות ל־12, כפי שקרה בעבר.

סבידור להט רבינוביץ עמיעד

תולדות המלך הצעיר

ספר ביוגרפי שיצא בלונדון: המלך חוסיין — גורם יציב באיזור מסוכסך

נת רוברט וואלטש

לונדון

נועה לעצמאות מדינית זקו־ חלה לעזרה כצד כעצבות לתנועה הערבית הגיעה ה־ לחמה העולם הראשונה, כ־ בעלי הברית נגד גרמניה וקיבלו בברכה כל גורם להחליש את האויב על־ידי זמת גאריליה מבפנים. כך קשר בין „הסוכנות המזר־ אנגלית בקהיר עם משפחת במכה, שליט חדג'אז, המיש־ יבה בעלת המעמד המכובד נסיך ששמר על המקומות של האיסלאם וראה את בצאצא הנביא מוחמד. ודך לחזור כאן על סיפור כל בדבר „המרד במדבר" פופולארי הודות לספרו של לורנס „שבעה עמודי ה־ על־כל־פנים, בשביל המע־ או בית האשמים הכתובת החידה. שנים כשלושה ול השליט החדג'אזי, פייסל ה, מילאו תפקיד חשוב ב־ הטורקים עד לכיבוש העיר עם כי משקלו הצבאי של שנוי במחלוקת עד היום

זו הצרפתים את פייסל מ־ הכיבו צ'רצ'יל על כס ה־ בגדאד, ואת אחיו עבדאללה יד בעבר־הירדן, שטח ש־ פרוס שלטון בריטניה ה־ דט על „פלשתין". ה הרציני היחיד בראש ה־ ההאשמית היה איבן־סעוד, יכות נג'ד במדבר הערבי. מת גירש ב־1924 את חו־ בינתיים קיבל הוהר מלך בארצו, זכבש את המקו־ דשים בשביל כת הוואהא־ יז קנאים דתיים, צנועים ייהם. העושר הנובע מנפט ם רק כעבור 15 שנים. הצהומנית התפוררה. במ־ דות הערבית, שעליה חלם זקן, קמו מדינות ערביות דוב מסוכסכות זו עם זו. קמה מדינת ישראל והש־ הדברים ב־25 השנים של חסיה עם הגורמים הערבים ידועה לכל.

*

קע לביוגראפיה החדשה של וסיין הצעיר [1], נינו של ליט חדג'אז, שנתן את ה־ אשון להתעוררות הערבית שנים. המחבר הוא עתונאי שור גם בטלוויזיה, ויש היתרונות המגרעות של עתונאיה. סגנו מדבר ב־ אוביקטיביות על הנושא דך הוא כמו נרגז כשמדי־ יאים אינם מוכנים לגלות חש בטלוויזיה, או בפיר־ סים על ענינים פוליטיים שלפי טיבם אינם ניתנים כך, למשל, הוא מספר עם גולדה מאיר, ששיר־ בה לענות לו על שאלות אם היה לה משא ומתן ישיר או בלתי־ישיר עם חוסיין על שלום עם ישראל! הבאכת ציפה שהיא תגלה סודות דווקא לעתונאי, גם כשפירסומם עלול לגרום נזק קשה לכל הנוגעים בדבר?

חוסיין עלה לכסא המלכות ב־1952, בדיוק לפני עשרים שנה. סבו המלך עבדאללה נרצח בירו־שלים ב־1951, לנגד עיני הנכד בן ה־16, שרק בקושי נמלט מאותו הגורל כשהמתנקש ירה גם לעברו. יועציו האנגלים גלאב וקארקברייד הזהירו את המלך שלא ילך להתפלל בירושלים, אך הוא ענה: „אין איש יכול לפגוע בי עד שיבוא מועדי; וכשיבוא מועדי, אין איש יכול להציל אותי".

קארקברייד עצמו כתב לפני זמן־מה דו"ח מפורט על השתתפותו במאורעות בירדן וביחוד על המסע ב־1917/18 וגירסתו על תפקידו של לורנס [2]. הוא היה במשך 35 שנים קשור באופן הדוק עם השיקום הכפליא של ירדן. אחרי מות עבדאללה הוא עזר להכתרת טלאל, אביו של חוסיין, אף שידע כי הלז הולה־רוח. העיקר היה שבדרך זו נוברה לגיטימאציה ליורשו, בנו חוסיין.

ב־11 באוגוסט 1952 החליט הפרלאמנט הירדני, בהישענו על דעת הרופאים, שעל טלאל להתפטר, וחוסיין הוכרז כמלך. טלאל עזב את הארץ ואושפז בסאנאטוריום, שם מת בקיץ ש.ז. אחד השנואים של המשטר הירדני הנוכחי, הקולונל קאדאפי, נשיא לוב, התפרץ ואמר כי חוסיין בהור צאצא אביו בוודאי שגם הוא חולה־רוח!

*

למעשה נשאר המלך חוסיין אחד הגורמים היציבים בזרות התיכון, לכרות הבורות והרפתקאות רבות, המסופרות בספר זה. מתארים אותו כבעל חן אישי, כתוח ואינטליגנטי, שהודות לחינוכו באנגליה למד פראגמאטיזם וסיגל לו חוש מציאות. ברם, בכל המרחב הערבי סביבו היו מהומות והפיכות, ונתקבלה דוקטרינה שמטיפה קוראים לה סוציאליזם; אלה שהגיעו שם לשלטון מתחכשים בפראזיאולוגיה המודרנית של מהפכה וכך רוכשים אהדה בקרב חוגים שמאלנים בארצות אחרות.

נוצר הפאראדוכס שרבים שמים את חוסיין לגנאי ולצחוק משום שהוא שומר על סדר בארצו. המעריצים משטרים רודניים בארצות „מהפכניות" אחרות מאשימים את חוסיין שאינו די דמוקראטי! מבקרים אנגליים שמאלניים למשל מתלוצצים על „המלך הקטן". סופר בעתון „גארדיאן" השבוע מתלונן שהמשטר בירדן אינו מתאים ל„רוח הזמן", ובמקומות שונים אנו מוצאים קריקאטורות והערות מזלזלות באותו כיוון. למעשה יוצא מהספר ש„המלך הקטן" הוא איש אמיץ־לב שהעז להתכתש עם שליטים ערביים אחרים, משום שיש לו גירסה ריאליסטית של נאציונאליזם ערבי וסרכויה הפוליטיים.

סנאו מגיש לנו את כל הפרטים: שורה ארוכה של משברים שהמלך גבר עליהם, סיכסוכיו עם נאצר בהם נהג חוסיין בכשרון ועמד במבחן, חוץ מההזדמנות האחת ב־5 ביוני 1967, כשנכנס למלחמה נגד ישראל, טעות שנעשתה אגב ההיסטריה הכללית, בלחץ של העמולה לאומנית. אסונו אז היה שהוא הסכים לפיקוד מצרי בארצו. אין ספק שהוא הכיר את המשגה ואינו מוכן לחזור עליו, אומר המחבר.

*

אין להתפלא שאחרי מלחמת האחים שהביאה לגירוש מוחלט של אירגוני הסאבוטאז' מירדן, ונוכח כל מה שקרה אחרי מות נאצר, גם המחבר סיים בהשערה על אפשרות שלום בין ישראל וירדן ויישוב בעית „הפלשתינאים", בקשר עם התכנית שחוסיין פירסם ב־16 במארס שנה זו. נסיונותיו לקבל חוות־דעת ברורה ואינפורמציה נאמנה מממשלת ישראל נכשלו כמובן, אך הוא מצביע על סיפורים שונים שנדפסו בעתונים ישראליים ומנסה לנתח את האינטרסים של כל צד לשמור על סודיות, ואת האינטרסים הנובעים מהמצב הממשי. בעשרים שנים בנה חוסיין מדינה בעלת סיגנון השונה משאר המדינות הערביות והמחבר סבור, כי מספר גדול של נתיניו השלימו עם השיטה. אם יש סתירות בעמדתו, ואם הוא אוהב להיות בסכנה, מעלתו הגדולה היא שהוא הכיר, כי לא הפרזות סיסמות ריקות עשויה להכריע במציאות.

1) Peter Snow: Hu[ssein: A] Biography. Barrie & [...] London 1972. 256 pp.

2) Sir Alec Kirkbride: An Awakening. The Arab Campaign 1917/1918. University Press of Arabia, Tavistock, Devon. 154 pp.

האורבניזאציה של הפרברים

מיפקד אוכלוסין שנותח על ידי ה„ניו־יורק טיימס" עומד על השינויים הדמוגרפיים והחברתיים שחלו בעריה הגדולות של ארה"ב ובמאפייני המשפחה האמריקאית

מאת ג'אק רוזנטל
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

וואשינגטון

הפרברים, המתרבים וצומחים כפטריות לאחר הגשם מסביב לערים הגדולות בארצות־הברית, מאכלסים כבר עתה יותר תושבים מאשר הכרכים שהולידו את הפרברים. עתה מתקרבים הפרברים במהירות לנקודת מפנה רב־משמעותי ביותר בתהליך האורבניזאציה: — הם משתווים, ואולי כבר עולים, על הכרכים, כמקומות העסוקה.

מתוך ניתוח הנתונים שנאספו במיפקד אוכלוסין ב־1970 ושנערך על ידי „ניו־יורק טיימס", מרוכזת מחצית מכל מקומות העבודה בפרברים ב־15 הערים הגדולות ביותר בארה"ב.

עתה, רק אחד מכל ארבעת העובדים המתגוררים בפרברים נוסע מדי יום לעבודה בכרך. בעוד ששלושת רבעי העובדים מועסקים במקום מגוריהם, דהיינו בפרברים, ההולכים ומתפתחים למעין „עיר חיצונית", או עיר־משנה.

הספר עב הכרס, המכיל את המימצאים המעניינים על מפקד האוכלוסין ועל המגמות המשתמעות, נקרא כמספר מאלף. כך למשל, אנו למדים ממנו, כי מספר צתוחת הבית לכל נפש במדינת מיסיסיפי הוא גדול פי ארבעה מזה שבניו־יורק. בעוד שבניו־יורק עולה מספר השוטרים לנפש כפליים על זה שבמדינת מיסיסיפי. ברם, מאלפות יותר המסקנות המשתמעות מהנתונים העיקריים שבספר על אלפי דפיו:

אחת המסקנות מראה על המשך מתמיד של תהליך ההגירה בקרב אמריקאים ממוצא ספרדי ושאר המיעוטים הלאומיים. כך למשל, נמשכת ללא הרף הגירת הכושים והמיעוטים הלאומים אל הכרכים במרכז המדינה. ההגירה לוותה בעלייה ניכרת ברמת השכלתם של אותם מיעוטים. אולם גם לאחר העשור האחרון והסוער של מאבקים על זכויות האזרח והשוויון, מוסיף מעמדם הכלכלי של בני המיעוטים להיות ירוד, ולמעשה לא נשתנה בהרבה.

המשך תהליך ההגירה

הסקר דן בתוצאות התופעה של „ריבוי הילודים" („בייבי בום"), דהיינו שפע הילדים שנולדו מקץ מלחמת העולם השנייה ושהגיעו עתה לגיל הבשלות והמקימים משפחות משלהם: כמספר בגילאי 25 עד 27 הוא עתה גדול ביותר כתוצאה מאותו „שפע הילדים" שבא מיד לאחר המלחמה.

הסקר מגלה גם תמורה מפתיעה במעמד האשה באמריקה. יותר ויותר נשים מעדיפות עתה לעבוד מחוץ לביתן ויורד מספר הנשים השואפות לאמהות. הנשים זוכות עתה ביותר מקומות עבודה, בעבודות טובות יותר ומביאות לעולם פחות ילדים.

התמורה המפתיעה ביותר היא זו שבגורה על מה שהיה פעם פרבר דל־מראה ודל־אוכלוסין שמחוץ לגבולות העיר. ההיסטוריונים לעתיד יציינו את העשור שחלף כעשור הפרברים. מאחר שהפרבר הזה הגיחו לבש עתה צורה עירונית מובהקת. זה עידן האורבניזציה של הפרברים. אולם עם הפיכת הפרבר לעיר־משנה הוא גם „זוכה" לכל אותם הפגעים בהם לוקה העיר הגדולה. כך למשל, בין שוכני הפרברים לא מעטים העניים, הגם שמספרם קטן בהרבה מאשר בעיר הגדולה. לכל שני העניים בפרבר ישנם שלושה „עניים בכרך".

תזוזת העושר

בהידה דומה מתחלק גם העושר בין הכרך לפרבר: כמחצית העושר הלאומי מרוכז עתה באזורי הפרברים. כמו כן הביאה עתה ההגירה אל הפרברים גם את הפשע, כפי שהביאה עמה את התופעות התרבותיות, כגון המטבח הצרפתי והכדורגל המקצועי.

ברם, העיתונות שהופיע „בניו־יורק טיימס" מצביע על ליקויים ואי־דיוקים, כאשר מבססים עתה את המסקנות על מבצאי 1960, השונים בתכלית שינוי ממבצאי 1970, ולכן אין המבצאים הקודמים עוד רלוואנטיים: כך למשל נמצאו ב־1960 בכל הפרברים יחד כ־7 מיליון מקומות עבודה, בעוד שבפרברים המסווגים להם היו בסך הכל 12 מיליון מקומות עבודה. אולם במשך שנות ה־60 נוצרו באותם פרברים יותר מכשלושה מיליון מקומות עבודה נוספים, הווה אומר — עלייה בשיעור של 44%. באותו פרק זמן ירד במספר מקומות העבודה בכרכים ב־7%.

הביטוי הדרמטי ביותר להעורה מבחינה זו ניכר בוואשינגטון הבירה. כאן, במרכז השלטון הפדראלי, נו מרוכז מספר עצום של עובדי המדינה, 55% מכלל מספר מקומות העבודה נמצאים בפרברים.

ההסבר העיקרי לריבוי מקומות העבודה בפרברים טמון בהתפתחות מספר מקצועות חדשים בפרברים דווקא. אך קיים גם הסבר נוסף משמעותי יותר: מתוך 15 הערים הגדולות, עליהן מתבסס הסקר של „ניו־יורק טיימס", בשתיים מהן היה מספר מקומות העבודה בסוף שנות ה־60 יותר מכפי שהיה בראשית אותו עשור. שתי הערים האלה הבדיות במדינת טכסאס, בה כאפשר החוק המקומי סיפוח שטחים גדולים שמחוץ לעיר אל התחום המוניציפלי.

במשך העשור עלה שעור התעסוקה ב־15 האזורים שבהם נערך הסקר ב־11%. אולם באותו זמן ירד שעור התעסוקה ב־9 מהערים המרכזיות ביותר. הירידה הגדולה ביותר במספר מקומות התעסוקה חלה בניו־יורק, היינו בשעור של 10%. אולם מבחינה יחסית עולה עליה העיר דטרויט, בה ירד מספר מקומות העבודה ב־23% במשך העשור.

תנועה החוצה

כל הנתונים האלה משקפים את מה שקוראים „תנועה החוצה", האופיינית למאה הנוכחית המזכירה את „התנועה מערבה" האופיינית את המאה הקודמת.

ההגירה מן העיר אל הפרבר מאפילה אפילו על תנועת האוכלוסין בין האזורים השונים של ארצות־הברית בשנות ה־60. ב־1970 נמנו 76 מיליון אמריקאים עם תושבי הפרברים, לעומת 64 מיליון תושבי הכרכים ועוד 63 מיליון שמחוץ לאזורים המטרופוליטניים. התמורה באה לידי ביטוי בולט במיוחד כאשר משווים את ממצאי מיפקד האוכלוסין של 1970 עם זה של 1950: ב־20 השנים שבין שני המיפקדים האלה הוסיפו הערים 10 מיליון תושבים, בעוד שהפרברים הוסיפו 35 מיליון.

במקומות מסויימים באמריקה, כגון בלטימור, סנט־לואי ועוד, קוראים הבריות לפרברים בשם „הטבעת הלבנה" המקיפה את העיר „ההולכת ומשחירה". אולם אלה מתעלמים מההופעה הבר־סת של הגירה דומה של כושים אל הפרברים.

האוכלוסיה הכושית בפרברים גדלה בשנות ה־60 במיליון איש. רצמם הע־צה סך־הכל התושבים הכושים בפרברים לכדי 3,6 מיליון, אפילו אזורים שהיו ידועים בעבר כאזורים לבנים אכסקלוסיביים, החלו

(סוף בעמוד 30, טור 4—5)

פרשת בן־ברקה עולה שוב

הסרט „התנקשות" המביא גירסה לא מדוייקת של חטיפת המנהיג המרוקאי השמאלני עורר סערה בפאריס

מאת אליהו מאייסי,
סופר „הארץ" בצרפת

פאריס

אנו עתידים לשמוע רבות על הסרט הצרפתי החדש „ההתנקשות", שההשראה לסיפורו נלקחה מפרשת בן־ברקה המפורסמת. שחטיפת בן־ברקה בלב פאריס אכנם שימשה כעלילה לסרט — בכך מודים יוצריו עצמם, וציבור הצופים משתכנע על נקלה באמיתותו.

נזכיר בקצרה את עיקר הסיפור: ביום בהיר אחד הגיע העסקן המארוקאי השמאלני בן ברקה לפאריס ממקום גלותו בג'נבה. באמצע הרחוב הוא נחטף. הדבר קרה ערב חג המולד לפני חמש שנים. החטוף נבלע בוילה בפרבר פריי־סאי ומאז נעלמו עקבותיו. מאמינים, כי הוא נחטף ביוזמת הגנרל מוחמד אופקיר, באותו זמן מיניסטר הפנים המרוקאי, והוא נרצח במרתף הוילה. המשפט שנערך נגד השותפים הצרפתים למעשה החטיפה והרצח, ביניהם שוטרים וגנגסטרים, גילה שחוגים צרפתיים מסויימים היו מעורבים בפשע. הנשיא דה־גול היקיע אותם בזמנו בפומבי. גופתו של בן ברקה לא נתגלתה עד כה.

סיפור המעשה עובד לתסריט שגירסתו האחרונה נכתבה בידי הסופר הספרדי השמאלי, חורג'ה סאמפרון מחברו של הסרט הידוע „Z" ושל הסרט „המלחמה נסתיימה". התסריט המשחק הם באיכות מעולה. גם מי שזר לרקע העלילה, או מנסה להתעלם מהתשלכות הפוליטיות של הסרט, אף הוא נרשם מעוצמת הדרמה.

ג'יאן מריה וולונטה בתפקיד סדיאל (בן ברקה) נחטף על ידי הקולונל קסר (גנרל אופקיר) המגולם בידי מישל פיקולי. למטה: מישל בוקא, ז'אן לואי טרינטינאן וז'אן שנידר בתמונה מתוך הסרט.

„כל דמיון — מקרי"

מחברי הסרט דאגו לכך שהדמויות בעלילה יופיעו בשמות בדויים, אך איש אינו מטיל ספק שהאירועים כאן במרוקו ובמשטר המרושת השורר בה.

נזדמן לי להיות נוכח בוויכוח סביב הסרט, לאחר הקרנתו בבית פרטי בנוכחות יוצריו. אולם ראשית כל עלי לומר מלים מספר על הסרט עצמו: העלילה מתרקמת סביב שתי הדמויות. בן־ברקה מוצג כאידאליסט בנוסח הישן. כשכל חלומו הוא לשוב לארצו והוא מוכן להתפייס עם מלכו, בתנאי שהמלך יסלק את הדמות השניה, את הגנרל אופקיר, קצין לשעבר בצבא צרפת וראש המרדנות החשאיים במרוקו, האשם במעשי רצח ועינויים (כפי שאשמים במעשים כאלה בעלי שורה דומה בכל הארצות הרודניות, בין אם הן קומוניסטיות או יהביות). כאן נכנסת לתמונה דמות שלישית, אף היא לקוחה מן העבר הקרוב, זו של פידין (המופיע בסרט תחת שם אחר כמובן). זהו אינטלקטואל מעוות, למעשה יצור עלוב המסתובב בין חוגי ה„שמאל" ומתרועע עם ה„דמוקרטים" מארצות ערב. בשיחותיהם עולה מדי פעם הבעייה הפלשתינית ומאבקם של הפלשתינאים. לפידין זה גם עיסוק נוסף — הוא משמש כמלשין ומשתף־פעולה עם המשטרה. לאחר שרכש את אמונו של בן־ברקה, הוא משדל אותו להיוולות אליו לפאריס, כדי שיחווה דעתו ויסייע ליצירת סרט „אנטי־אימפריאליסטי" על „העולם השלישי". זה נועד להיות סרט של שיר הלל לכל התנועות האנטי־אימפריאליסטיות בעולם, החל מנו של צ'ה גווארה ועד לנאצר, סיטו ואנקרומה.

לפתע גילה פידין שהוא נקלע למצב ביש: משנוכח לדעת שהוא עצמו שימש מכשיר בידי אלה הזוממים לחסל את בן־ברקה, הוא החל לחשוש לחייו הוא, כאשר היה ברור לו שיחשד כשותף למזימה ויחוסל בוודאי אף הוא עצמו על־ידי הצרפתים עצמם או על־ידי המרוקאים, באיש „יודע יותר מדי". פידין הצליח להסתתר ומדרמה כדי לדווח על הפרשה בעתונות. הפרסום עלול היה ליפול כפצצה נוראה על ראש המשטרה הצרפתית ועל שליטי מרוקו כאחד. כאן טמון איפוא סוד רציחתו המסתורית של פידין, מיד לאחר שדבריו הגיעו לעתונות.

„העתונאי האמריקאי"

אולם כאן מתחילה דרמה אחרת, היא הדרמה סביב להיות הגירסה הקולנועית עם האמת ההיסטורית. העתונאי ז'אק דארוזי מהשבועון „אכספרס", הידוע בעמדתו האוהדת כלפי ישראל, ניסה להתחקות על חלקו האמיתי של פידין בפרשה. עתונאי אחר בשם אדוארד באר, מנהל סניף ה„ניוזוויק" בפאריס, אף שמו שורבב בפרשה. מחבר התסריט סאמפרון ניצל עובדה זו, כנראה, כדי לרמוז על חלקה של ה„סי.איי.א." ביזומת רצח בן ברקה. עתה מצטדק סמפרון באומרו, כי האימפריאליזם האמריקאי היה „אובייקטיבית" מעוניין במותו של בן־ברקה, לכן לקח לעצמו המחבר חרות להוסיף קצת מדמיונו הוא, אף לסלף אי־אלה עובדות כאשר הסרט כולו מוצג כסיפור בדוי. דווקא סביב לנקודה זו נטוש עתה ויכוח סוער: המותר ל„פבריק" גירסה אשר בחלקה אמת היסטורית ובחלקה בדייה אודות פרשה הטריה עדיין בזכרון הבריות והמוסיפה להסעיר את הרוחות?

לגבי הצבור הרחב, שאינו יודע את כל פרטי הפרטים של הפרשה, מהווה הסרט את הגירסה המהימנה כביכול על פרשת בן־ברקה, כלומר קהל הצופים מקבל את הסיפור יחד עם הסילופים הסטייה מהאמת ההיסטורית.

השמצת העתונאים

כן הראוי להוסיף כאן שהקרנת הסרט הותרה אף במרוקו, שכן לאחר מות הגנרל אופקיר אין עוד סיבה שלא להציגו כבעל הרצח (ובפרט לאחר שהואשם רשמית באחריות להתנקשות הנפל בחייו של מלך מרוקו). ההתנגדות להצגת הפרשה תוך סילוף האמת נתעוררה מצד אחר: „העתונאי האמריקאי" שבגירסה הקולנועית (בעוד שהעתונאי באר אינו אמריקאי כלל, אלא אנגלי העובד בשביל כתב־עת אמריקאי) מוצג בסרט כסוכן הסי.איי.א. והוא הרוצח בכבודו־ובעצמו של פידין. כאן ראה הקהל, והעתונאים בפרט, ביצול חמור לדיעה של „החרות האמנותית". אין איש חולק על זכותו של האמן או התסריטאי לומר את אשר יעלה על לבו, אך אין לו הזכות לסלף את האמת ההיסטורית, באשר הצבור יודע לאיזו פרשה רומזים הדברים. אמנם מותר ליוצרי־הסרט לייחס את רצח בן ברקה לקומבה שנקשרה בין הסי.איי.א. ובין הגנרל אופקיר. אולם העתונאי אדוארד באר הוא אדם חי ומוכר היטב לכל הציבור העתונאי בפאריס.

לייחס את רצח פידין לבאר, אפילו ברמז, הרי זהו שפלות. סמפרון מחבר התסריט, נאלץ להודות שאינו מכיר כלל את באר, כלומר את ה„עתונאי האמריקאי" שבסרטו.

סיגריות פרילי עשויות
על פי אותו מתכון ואותו ניר
פילינגרן טהור שבהם
השתמש מיסטר פרילי שעה
שייצר במו ידיו את הסיגריות שלו,
עבור לקוחות האצולה.

סיגריות פרילי מובאות מאנגליה

ניר פילינגרן טהור

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' מכ/7/72

האוניברסיטה העברית בירושלים מעמידה למכירה

כלי רכב

1) טנדר פולקסווגן קבינה כפולה 1968 מס' 733—117
2) סמיטריילר פולקסווגן 1969 מס' 637—255
3) תלת קטנוע משא טבור למברטה 1970 מס' 333—677

א. בקשר לבדיקת כלי הרכב וקבלת טפסים מיוחדים להגשת הצעות לקניה הכוללים תנאי ההשתתפות במכרז, יש לפנות למר א. מ. קניג, מזכיר ועדת המכירות, חדר 6, בניין 1/4, בנין האלף, קרית האוניברסיטה, ירושלים (טלפון 30211/790) בימים א'—ה' בין השעות 10—11 לפנה"צ עד כ"ח חשון תשל"ג (5.11.72).
ב. לכל הצעה יש לצרף המחאה בנקאית ע"ש האוניברסיטה העברית בגובה 5% מסכום ההצעה כערבות לקיום תנאי המכרז.
ג. תאריך גמר המכרז: א' כסלו תשל"ג (7.11.72) בשעה 11 לפנה"צ.
ד. אין ועדת המכירות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכרז מס' מכ/8/72

האוניברסיטה העברית בירושלים מעמידה למכירה
2 דוודי הסקה כ"א 310,000 קיקל/שעה
תוצרת „ה־דזה" מודל SK3WB (1968)
שטח הסקה: 20 מטר לחץ עבודה: 3 אטמ'
קבול: 1500 ליטר, משקל: 2700 ק"ג

תנאי ההשתתפות ותאריך גמר המכרז מופיעים במודעה על מכרז מכירה מס' מכ/7/72 שהתפרסמה לעיל.

קדימה

משרד לבטוח
למשכנו החדש
תל־אביב, שדרות רוטשילד 6
טלפון 3-2-50841

פוליסות ע"י ללויד'ס לונדון וחברות ביטוח ישראליות

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

מה מריץ את יפן

התרומה לתדמית הכלל חשובה לעובדים יותר מהטבות שכר

מאת הרצל קינן

בדריכות ובקנאה גוברת עוקב ה־עולם הכלכלי אחר הגל הגואה של האימפריאליזם התעשייתי של ארץ ניפון. בזמן קצר יחסית נעשתה יפן הכוח התעשייתי השלישי בעולם — אחרי ארה"ב וברית"מ. יפן הסתערה על שוקי העולם והציפתם במוצרי איכות זולים יחסית ובמוצרי יוקרה במחירי תחרות קטלניים. התוצאה: תעשייני המערב נאנחים ונאנקים תחת עול הקצב המסחרר שמכתיבה להם התחרות מצד ארץ השמש ה־עולה.

בשיקום יפן ממפלתה המוחצת ב־מלחמת העולם השניה פעלה לאומ־נותה של ארץ זו כגורם סמוי אך מדרבן. בניגוד לגרמנים, המודים כי נסחפו למלחמה על־ידי שאפת־נותו הרת־השואה של הפיהרר, קשו־חים היפנים כפלדה. „קאטסבה קאנ־גה, מאקרבו זוקוגון", יטען בפניך היפני, כלומר — המנצח תמיד צד־דק, הכובס תמיד אשם.

„הסוחרים היפנים מנצחים במער־כה בה הובסו מצביאיהם" נדפסה בימים אלה כותרת בשער פיינגשל ריוויו האוסטרלי. ואכן, כך נראים היפנים גם בעיני עצמם, כשמיפרשי־הגאווה הלאומית שלהם מודקים ל־ראווה עם ההתפרצות המחודשת של הרוח האימפריאליסטית המיליטריס־טית של מסורת הסמוראים. „העבר המפואר" של יפן, המוקרן כיום ל־רוב על מסכי הטלוויזיה והקולנוע, הוא אחד הביטויים הנוקבים של ה־גאווה הלאומית המתחדשת של יפן.

משמעותה של קריאת־התגר היפ־נית כלפי המערב ברורה: אנו הבס־נו את התעשיה שלכם, אך עוד ידנו נטויה. טרם אמרנו את המלה ה־אחרונה.

התפשטות היצוא

לפי נתוני קרן המטבע העולמית גדל ערך היצוא של יפן בעשר ה־שנים האחרונות בקצב של כ־16% בשנה — דהיינו כ פ ל י י ם מיצואן של ארה"ב וקנדה (8%) ומן ה־יצוא העולמי בכללו (8.2%). לדברי „אקונומיסט" אין להעלות כלל על הדעת שיפן עשויה לבלום קצב מסח־רר זה, המעניק לה התעצמות כלכ־לית מהירה. שכן, ע ו ד ף המאזן המסחרי שלה גדל מ־1.16 מיליארד דולר ב־1967 ל־4.53 מיליארדים דו־לר ב־1 באפריל 1971. יפן אינה נר־תעת מגל השמצות המכוונות את שיטות הסחר שלה, „מכות מתחת ל־חגורה", הואיל ועצם התחרות היא לגיטימית וכל יתר ארצות העולם מנסות אף הן להגביר את יצואן.

אבל, נסיונותיהם של גושים כל־כליים להתמודד עם קצב היצוא ה־יפני עולים תדיר על שרטון. תנופת היצוא של השוק המשותף — 10% בשנה — מפגרת עדיין בהרבה אחר הקצב היפני (16%). ולא זו בלבד. חלק ניכר של הגרעון המסחרי של השוק המשותף זורם אל קופת ה־יצוא היפני, כבו כלים שלובים. גר־עון ה„שוק" גדל מ־16 מיליון דולר ב־1968 ל־605 מיליון דולר ב־1971 — שנה בה יצא ה„שוק" ליפן סחו־רות ב־937 מיליון דולר בלבד ויבא מיפן סחורות ב־1,542 מיליון דולר.

אשתקד הגדילו היפנים את יצואם לבריטניה ב־50%, להולנד ב־45% ולשוק המשותף בכללו ב־25%. לפי הסיכומים האחרונים הוגבר היצוא היפני לאירופה ב־30% לפחות. גם דומה כי היצוא היפני מאיים לפרוץ אל כל הסכרים השסטומים של מיכ־סות היבוא הגבוהות של כמה מאר־צות אירופה. באיטליה נקבעו מיכ־סות ל־58 קבוצות של מוצרי־יבוא, בצרפת ל־54 קבוצות, ואילו יפן קבעה מיכסות ל־40 קבוצות מוצרים בלבד.

התעצמותה הגוברת של התעשיה היפנית מעוררת דאגה לא רק במע־רב. גם סין, שכנתה של יפן, צופה בחרדה על נחשול האנרגיה התע־שייתית הפורץ מארץ השמש העו־לה. עדיין זכור לסינים טעמו המר של הכיבוש היפני של מנצ'וריה הפרו־סין לפני כ־40 שנה. „מעשה ברברי של גאנגסטרים פאשיסטיים" — כינה את אותו כיבוש מדינאי יפני ותיק. „תן ליפני סנטימטר — הוא יתפוס ממך קילומטר!" — מתריעה פורמוזה. סין חוששת ב־מיוחד מפני הפוטנציאל המלחמתי של יפן. כבר כיום מייצרת יפן מטו־סי „פאנטום" לחיל האוויר שלה, ו־התעשיה היפנית בונה מערכות הנ־חיה לטילים אמריקאיים. התעשיה היפנית, הגדולה פי שלושה מן ה־תעשיה הסינית (למרות שאוכלוסיית יפן מהווה רק שמינית מאוכלוסיית סין), מסוגלת לצייד — תוך זמן קצר — מנגנון מלחמתי העולה ב־עוצמתו על זה של סין, אם רק יח־ליטו היפנים לעשות זאת.

הישגי יפן בתחום אמצעי התקשו־רת ההמוניים מעוררים תדהמה ב־מערב. יפן היא המטרופולין של תע־שיית הסרטים. בדרום־מזרח אסיה, לעומת ארה"ב, המייצרת פחות מ־250 סרטים בשנה, מייצרת יפן ל־מעלה מ־600 סרטי־קולנוע בשנה. מספר תחנות הטלוויזיה ביפן עולה על 3,000 והן משרתות כ־25 מיליון בעלי מקלטים, מהם כ־6 מיליונים מקלטי טלוויזיה צבעוניים. מכשיר טלוויזיה מצוי אצל כ־95% מן המש־פחות של יפן.

לעומת מכשיר הטלוויזיה, בקר מיובא הוא מיצרך מותרות. בשלהי העשור שעבר, כשהחל תהליך הת־ייקרות הבקר בעולם, הוליכה ממ־שלת יפן על חיסול הדרגתי של יבוא בקר (פארדוקסאלית, ב־1970 יובאו ליפן כ־15 אלף טונה בשר־בקר, דהיי־נו בסך הכל כמחצית הכמות ש־יובאה ישראל באותה שנה, שלא ל־דבר על ארצות אחרות). התיכנון ב־ענף הבקר נשא פרי. בארבע ה־שנים האחרונות הפכו בחבל ההררי של איוואטה — בהשקעה של 9.4 מיליארד דולר — כמאה אלף דו־נם לשטח מרעה משובח, במסגרת תוכנית להשבחת 360 אלף דונם ב־השקעה של 32 מיליארד. יפן מת־קדמת איפוא במהירות לקראת ה־יכולת לספק לאוכלוסייתה את מלוא התצרוכה של בשר־בקר.

צפיפות גדולה בדיור

האם שותפה יפן להשקפת העולם המערבית כי רווחה כלכלית נועדה לא רק להאדרת הממסד או המדי־נה אלא אף להעלאת רמת החיים של הפרט? ובכן, המציאות האפו־רה של יפן מבהירה בצורה חותכת כי היפני, למרות יעילותו והפוקתו הגבוהה, אינו נוטה לעלות על בריקדות לניהול מלחמה למען שיפור תנאי חייו במונחים מערביים. ההכ־רה בערך תרומתו האישית לתדמית הלאום היפני, חשובה בעיניו יותר מכך.

במספנות ביפן בונים מיכליות ענק. בתמונה: השקתה של מיכלית בת 275 אלף טונות.

המשפחה הממוצעת ביפן מתגור־רת בשטח דיור שבמונחים מערביים הוא דחוס ומחניק עד אימה. תכולת הפרוטאין במזון היפני אינה עולה על זו של תושבי הארצות הנחשלות, כגון הודו. בתי העץ של יפן אינם מצויידים בהסקה. שיטת הביוב ה־מערבית אינה קיימת ביפן. השפ־כים יורדים אל תחתיתו של בור ענק. מדי פעם באים איכרים, ה־מריקים את הבור בעבודות ידיים, והשפכים מפיצים סביבם סרחון אי־מים. עד לכיבוש יפן ע"י בנות ה־ברית נחשבה עבודה זו ביפן מלא־כה בזויה ונעשתה ע"י פועלים קו־ריאנים.

גם הפרופיל הממלכתי של יפן אינו מעיד כלל על פינוק או רווחה. עד 1970 היו מרבית עורקי התחב־רה העיקריים של יפן ללא כבישים. בתחום התברואה מצויים כיום ב־יפן 1.1 רופאים על כל 1000 תוש־בים — לעומת 2.5 רופאים בישראל. עם זאת, צועדת יפן לקראת הת־מערבות בתחום כתרזוקניה של ה־פרט. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של יפן, עולה ההכנ־סה הריאלית של עובד התעשיה ה־יפני ב־6.5% בשנה — הישג לא מבוטל.

מה מריץ את יפן?

נוסף ללאומנות, פועלים כאן עוד שני גורמים עיקריים: התפוצצות האוכלוסיה וההתפוצצות הטכנולו־גית. צפיפות האוכלוסין ביפן דחפה ארץ זו לארבע מלחמות התפשטות: נגד סין (1894—1895), נגד רוסיה (1904—1905), שנית נגד סין (1931—1932 ו־1937—1945) ולבסוף נגד ארה"ב ובריטניה (1941—1945). כ־יום נתונה יפן בדיוק כפי שהיתה לפני ארבע המלחמות הללו. ואולם אוכלוסייתה, שמנתה לפני 100 שנה כ־30 מיליון נפש, מונה כיום ל־מעלה מ־103 מיליון. כדי לקבל מו־שג על צפיפות זו, נתאר לעצמנו את שווייץ עם 28 מיליונים תושבים במקום 6 מיליונים. דחיסות זו מח־ריפה מאוד את מלחמת הקיום ב־יפן וכופה על תושביה מיצוי מירבי של משאבי תושיה ואנרגיה.

אשר להתפוצצות הטכנולוגית — סוציולוגים רבים מייחסים את ה־זינוק הטכנולוגי של יפן למערכת החינוך הפראגמטית שלה. אחרי מל־חמת העולם השניה צצו ביפן 760 קולג'ים ואוניברסיטות. הם פלטו מ־תוכם מספר כה עצום של בעלי־מקצוע מיומנים, עד שיפן מצהירה כיום כי בשום ארץ בעולם, פרט לארה"ב וברית"מ, אין טכנאים כה רבים. בטוקיו, הכרך בן 14 המיליו־נים, אחד מבין כל 20 תושבים הוא בוגר אוניברסיטה. בהיקף ממלכתי, כ־30% מכוח העבודה במשק הציבו־רי הינו אקדמאי. ב־1990 יגיע שי־עור זה ל־50%.

דומה כי הנשר היפני, הממריא לקראת השמש העולה, ימשיך ל־הפתיע את העולם בזינוק אל שי־אים חדשים.

אנרכיסטים עליך איטליה

חשודים מוחזקים במעצר משך שנים ללא משפט

מאת קלייר סטרלינג
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

רומא

רבים מאד זורקים פצצות באיטל־יה. אך איש מהם לא ידע את ה־ממסד האיטלקי כמו זה שהטיל פצצה במשרדי בנק במילאנו ב־דצמבר 1969 וגרם למותם של 16 איש. עד היום אין איש בטוח לגבי זהותו של הטירוריסט. אך לא זה החשוב עתה.

מה שמעסיק עתה את דעת הקהל באיטליה היא השאלה מה עשתה ה־משטרה ובתי משפט מאז אותה הת־נקשות, מלפני שלוש שנים, שהפכה לשערוריה פוליטית החמורה ביותר באיטליה מאז תום מלחמת העולם השניה.

כבר מלכתחילה היה המצוד אחר הטרוריסט האלמוני של מילאנו, שרשרת רצופה של טעויות וכשלו־נות. זה ניתן להסיק מהאשמה ש־הוגשה בסוף שבוע שעבר נגד סגן מפקד משטרת איטליה ועוד שני קציני משטרה בכירים המואשמים בהעלמת עדויות. אחד הקצינים ה־מואשמים הוזהר עוד מקודם בדבר האשמתו האפשרית על שעצר ב־ניגוד לחוק את החשוד הראשון ב־פרשת מילאנו, האנרכיסט ג'יוזפה פינאלי, עובד רכבת.

פינאלי, נעצר 48 שעות לאחר ה־התנקשות בבנק במילאנו, המשטרה מסרה שקפץ מבעד לחלון מתוך בנין מטה המשטרה תוך כדי חקיר־תו. אך כיצד אפשר להסביר שארב־עה שוטרים שהיו שם לא הצליחו לעצור בעדו? שאלה זו ואחרות גרמו להוצאת גופתו של פינאלי מ־קברו כדי לחקור מחדש בפרשה.

שאלה מעניינת אחרת נתעוררה גם בקשר לחשוד מספר שנים באותה פרשה, רקדן בלט אנרכיסטי פיאטרו ואלפראדה. כיצד הצליח לצאת מ־ביתו ברומא, להניח את הפצצה ב־בנק במילאנו ולשוב לרומא מבלי שהשוטרים, שהופקדו לעקוב אחריו, הבחינו בתנועותיו. ואלפראדה הוחזק בכלא 34 חודש עד שהועמד לדין, וזאת על סמך עדות יחידה מפי איש שאינו עוד בחיים.

סחבת בבירור המשפטי

באביב השנה נפתח סוף סוף בירור משפטו, אך לא במקום הפשע ה־מיוחס לו, כי אם ברומא. אולם כ־עבור זמן קצר הופסק הבירור ה־משפטי ברומא כדי להמשיכו ב־מילאנו. בשבוע שעבר קבע בית הדין המחוזי במילאנו שאין לדון בענין כאן, וזאת בכדי להימנע מ־הלחץ שיופעל על בית הדין מצד חוגי השמאל הקיצוניים בעיר זו; כן הוחלט לקיים את הדיון המשפטי בעיר אחרת הרחוקה 1,200 ק"מ מ־מילאנו, בעיר קאטאנזארו.

נתברר כי בעיירה זו שבקלאב־ריה אין בית־חולים מתאים שיוכל לטפל בואלפראדה הסובל ממחלת „בירגר" ואין בית כלא אלא בית סוהר קטן לקטינים. אפילו אין בה בית משפט, מאז התמוטט הבנין הישן של בית המשפט המקומי לפני שנתיים. לעומת זה, מצויים בעיירה שפע של אנשי הימין המרבים ב־מהומות.

בינתיים נאסרו עוד שני איטלקים בקשר לאותה התקרית במילאנו, אך מבלי שלנאסרים האחרונים קשר כלשהו לואלפראדה. השניים נמנים עם חברי מחתרת „שחורה", היא קבוצה טרוריסטית קיצונית ימנית יותר מהניאו־פאשיסטים. העדויות שנאספו נגד השניים מצטרפות ל־בסיס איתן יותר להאשמה מאשר הע־דויות שנאספו נגד ואלפראדה.

שלומיאליות ובילבול

למרות ששני החשודים האחרונים נאסרו עוד לפני חמישה חודשים, לא שוחרר האנרכיסט ואלפראדה מכל־או. להפך, במיניסטריון המשפטים מדברים עתה על צרוף שני המש־פטים. אך הכנת התיק המשותף תצ־ריך עוד שנה לפחות. עד לאותו מועד יהיה ואלפראדה כלוא ללא משפט במשך ארבע שנים, ואז יחייב החוק לשלחו לחופשי, מאחר ש־ארבע שנות כלא זוהי התקופה המי־רבית שהחוק מתיר להחזיק את הח־שוד בלי משפט.

המעניין ביותר בפרשה הסתומה אינה השאלה המטרידה איטלקים רבים, כמה זמן אפשר להחזיק אזרח איטלקי בכלא בלי משפט, אלא עד היכן מגיע הבלבול והשלומיאליות בדרגים הגבוהים של השלטון. רק עתה נתגלה כי הוכחות חשובות נגד שני הנאסרים האחרונים „אבדו ב־דרך" לפני שלוש שנים. בין חומר הראיות ש„הלך לאיבוד" — בדיקות מעבדה, ארבעה תיקי מסמכים וכן מסמך המוגדר „בסודי" בטעם מש־רד הפנים האיטלקי.

האיטלקי המצוי מוטרד בשל רי־בוי השאלות הכתמיהות סביב ל־פרשה ובנוגע לדרך הטיפול בה מ־צד זרועות החוק. ההסבר המופץ עתה אומר כי ההתנקשות בבנק ב־מילאנו היתה חלק מקשר ניאו־פאשיסטי לזרוע בהלה בציבור, ל־עורר מהומות ולהטיל את האשם על ראש השמאל, ועל ידי כך לאפשר לכת צבאית לתפוס את השלטון.

כן אומרת השמועה שהקולונלים, חברי הכת הצבאית השלטת ביוון, היו שותפים לקשר עוד מראשיתו וכי לפחות מספר איטלקים בדרגים הגבוהים של השלטון היו מוכנים לתת יד למזימה, ואולי אף נתנו ידם בפועל — עד אשר התפוצצה הפרשה בשבוע האחרון.

מן הדין להוסיף כאן שמסוגלים גם חלק מאנשי השמאל הקיצוני ב־איטליה, למעשים אפלים לא פחות מאנשי הימין הקיצוני.

הגילויים האחרונים עדיין לא יביאו לשחרורו של ואלפראדה מ־הכלא. אולם ההתפתחות החדשה אי־פרת לאלה הצופים עתיד קודר ל־איטליה שבכלות הכל, אין המצב כה נואש כפי שנראה להם.

הרגלי אכילה וכושר גופני במערכת הבחירות בקנדה

מאת אדם אקרמן
סופר „הארץ" בקנדה

טורונטו

האם נוהגי אוכל נפסדים ובעיות כושר גופני יכולים לשמש נושאים מרכזיים במערכת בחירות? נראה שבארץ ברוכה כקנדה אפשרי הדבר, ובעיות בכותן, חינוך וסעד נדחקות לקרן־זוית במערכת הבחירות כשה־שמרנים והליברלים מתנצחים בב־עיות הקשורות בתרבות־הגוף, בת־זונה בלתי־נכונה ובניצול בלתי־יעיל של שעות הפנאי לקראת ה־בחירות שיערכו בשבוע הבא.

שני היריבים אליוט טרודו מהליב־רלים ורוברט סטנפילד מהשמרנים מבטיחים להנהיג שורה של תכניות ומפעלים ספורטיביים ארציים כדי ל־העלות את כושרו הגופני של הקנדי ולשנות את הרגלי חייו. המטרה — לצמצם את ההוצאה הענקית של כ־חמישה וחצי מיליארדים דולר לשנה על שרותי בריאות. רק סעיף מחלות הלב עולה לקופת המדינה כשני מיל־יארדים דולר ולוא ניתן היה לצמצם ב־2% בלבד את התקפי הלב — היו נחסכים 34 מיליון דולר בשנה. ראשי המפלגות מבטיחים כי הכסף שייחסך מתקציב הבריאות יופנה ליצירת מש־רות חדשות, פיתוח הצפון הארקטי, קליטת מהגרים והורדת מחירי מצר־כים.

בנאום בחירות מרכזי אמר לאחרו־נה טרודו: אלה הרגלי החיים ש־פיתחו לעצמם הקנדים — במקום לעסוק בספורט בעצמם הם מעדיפים להתבונן במשחקים; במקום ללכת ברגל הם נוסעים לכל מקום ברכב; במקום לעסוק בתחביבים אקטיביים הם מבלים את זמנם הפנוי בצפייה ובספסבקות. כל זה גורם להתפתחות אוכלוסיה בלתי־בריאה בגופה. למשל, הכושר הגופני של גבר שוודי ממוצע בגיל 60 מקביל לזה של הקנדי בגיל 18—29. עובדה זו גורמת לעליה מסחררת בתקציב הרפואי של קנדה.

בעוד שטרודו רואה בחוסר הפעי־לות הגופנית את הגורם העיקרי ל־רבוי המודהים של מחלות לב, ריאות וגפים — הרי נציגי השמרנים מת־קיפים את צורת ואופן האכילה הבל־תי־מסודר של הקנדי הגורם למחי־לות, מחלות קיבה, חולשה גופנית ונפשית. הם טוענים כי המסגרת של „שלוש ארוחות" ליום בזמנים די קבועים — אינה קיימת יותר לגבי הקנדי עקב קצב החיים המהיר.

במקום ארוחת הבוקר של העבר שכללה מיץ, ביצה וגבינה לבנה, שותה כיום הקנדי הממוצע תרכיז מלאכותי של ויטמינים לחזוק. במ־קום ארוחת צהרים הוא אוכל עוגות ושוקולד. במקום ארוחת ערב דשנה ומגוונת, הוא פותח קופסאות שימו־רים של בשר, שעועית וגבינה צהו־בה. ילדים ומבוגרים אינם מקבלים אוכל מאוזן, מזין וטרי.

מחקר ארצי, שעל תוצאותיו מס־תמכים נואמים שמרנים, מוכיח כי אחד מתוך חמישה קנדים סובל מתת־תזונה בשעה שאין מחסור בשוק ביר־קות, פירות, דגים ועוד. ההוצאה הרפואית הממשלתית על בריאות עו־לה מדי שנה — כי הקנדי אינו מק־דיש מספיק בזמנו להכנת מאכליו ומרבה בקניית אוכל מוכן אשר מחירו משקף יותר את כמות העבודה ש־הושקעה בהכנתו מאשר את טיבו וערך תזונתו.

האם ניתן לשנות הרגלי־חיים ול־הפוך את הקנדים לנינוחים יותר? פרשנים, קנדים וגם אנשים ברחוב, מסתפקים אם אמנם המנצח בבחירות יוכל לממש במלואן את הבטחותיו. אך עידוד פעילות ספורטיבית, בניית מתקני ספורט נוספים, עריכת תחרויות שחיה והליכה בקנה־מידה ארצי, ניתנים לביצוע ועשויים להע־לות את הכושר הגופני של הקנדי ולעצור את תהליך התנפחותו של שטר ההוצאה הרפואית האישית וה־ממשלתית.

מסעדת „נלו האמיתי"
רח' אילת 22 יפו, טל. 55590
מודיע ללקוחותיו הנכבדים כי החל מ־בינואר 1972 תהיה המסעדה סגורה בכל יום ששי.
בשאר ימי השבוע, המסעדה תהיה פתוחה כולל שבת בצהרים.

מה המיוחד ב־ טמפרא TEMPERA

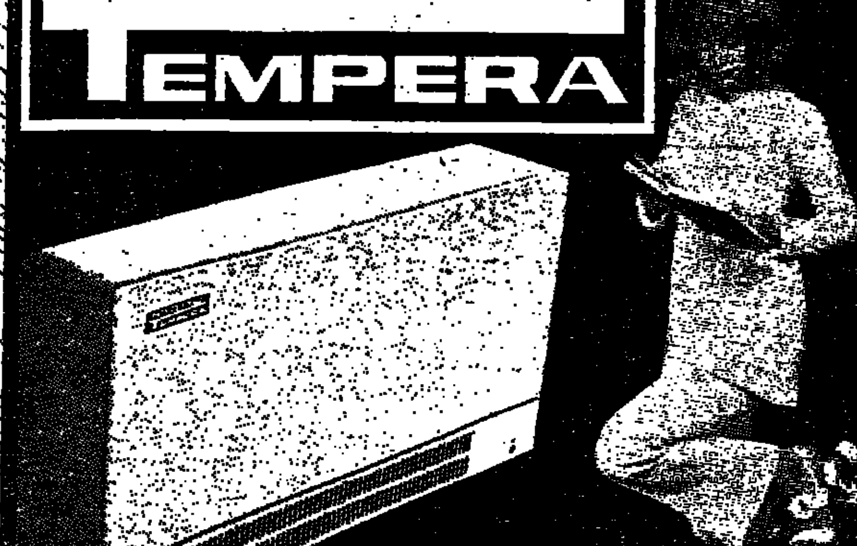

אוגר חום?

•אבני טרמו מיוחדות הכוללות גם: **MAGNESITE**
וחומרים אוגרי חום אחרים.
•חזית דקורטיבית הניתנות להחלפה בשלל צבעים.
•יצרנים בעלי שם בינלאומי
זרם לילה בתעריף מוזל.
מומלץ ע"י חברת החשמל

הסוכנים שלנו: תל־אביב: „טמפרא", אבן־גבירול 45, טל. 250149. ירושלים: חלה, בן סירה 10, טל. 226519. חיפה: „חשמל יצחק", רח' מוריה 29, טל. 89136. ק. טבעון: „אלקטרו טבעון" מרכז מסחרי, טל. 931173. חדרה: פרידמן גבריש, פלטרין, טל. 2716. צפת: פינקלשטיין, ירושלים 73, טל. 30118. נהריה: אחים פולק, ככר העיריה, טל. 921139. באר־שבע: קרוגמן פאר הנגב, טל. 2010. ק. אתא: קליין עמוס, זבולון 3, טל. 726075. נתניה: פוזנר, סמילנסקי 14ב', טל. 24595. רחובות: אלעם, הלוי רח' הרצל 161, טל. 951590.
טמפרא TEMPERA — „יותר טובה"

בית־העם
באר־שבע 4856
מוצ"ש 28.10.72 בשעה 9.30
במסגרת הצגות „צהוהא"
„אתם רוצים לשחק אתי?"
כרטיסים בבית העם

מתנות לחנוכה ולחג המולד
לקרובים ולידידים בחו"ל
יש לשלוח כעת כדי שיגיעו בעוד מועד
דגניה מציעה מתנות אקסקלוסיביות במבחר עשיר
דגניה שולחת חבילות לכל חלקי תבל
דגניה DEGANIA
תל־אביב, רח' בן־יהודה 46, טלפון 283062

הסתדרות הפועל המזרחי / המפלגה הדתית־לאומית

הודעה על יום הבחירות

הבחירות הארציות לוועידה ולמועצות הסניפים יתקיימו ביום שלישי כ"ג בחשון (31.10.72).

הקלפיות תהיינה פתוחות במשך כל היום והערב.

כל בעלי זכות־בחירה קיבלו הודעות על תחנת הקלפי שבהן הם צריכים להצביע.

בשעת ההצבעה חייב כל בוחר להציג תעודת זהות ופנקס חבר. בלעדיהם לא יוכל להצביע.

חיילים ואנשי מילואים שיימצאו ביום הבחירות שלא במקום מגוריהם — יוכלו להצביע, במעטפה כפולה בסניף סמוך למקום המצאם אך עליהם להצטייד ברשימות המועמדים של מקום מגוריהם.

פרטים נוספים — על לוחות המודעות במקומות וב"הצופה".

צבי ברנשטיין
יו"ר וועדת הבחירות המרכזית

לקבלני בנין, בתי חרושת למרצפות, לקבלני טיח דקורטיבי ולכל המשתמשים במלט לבן

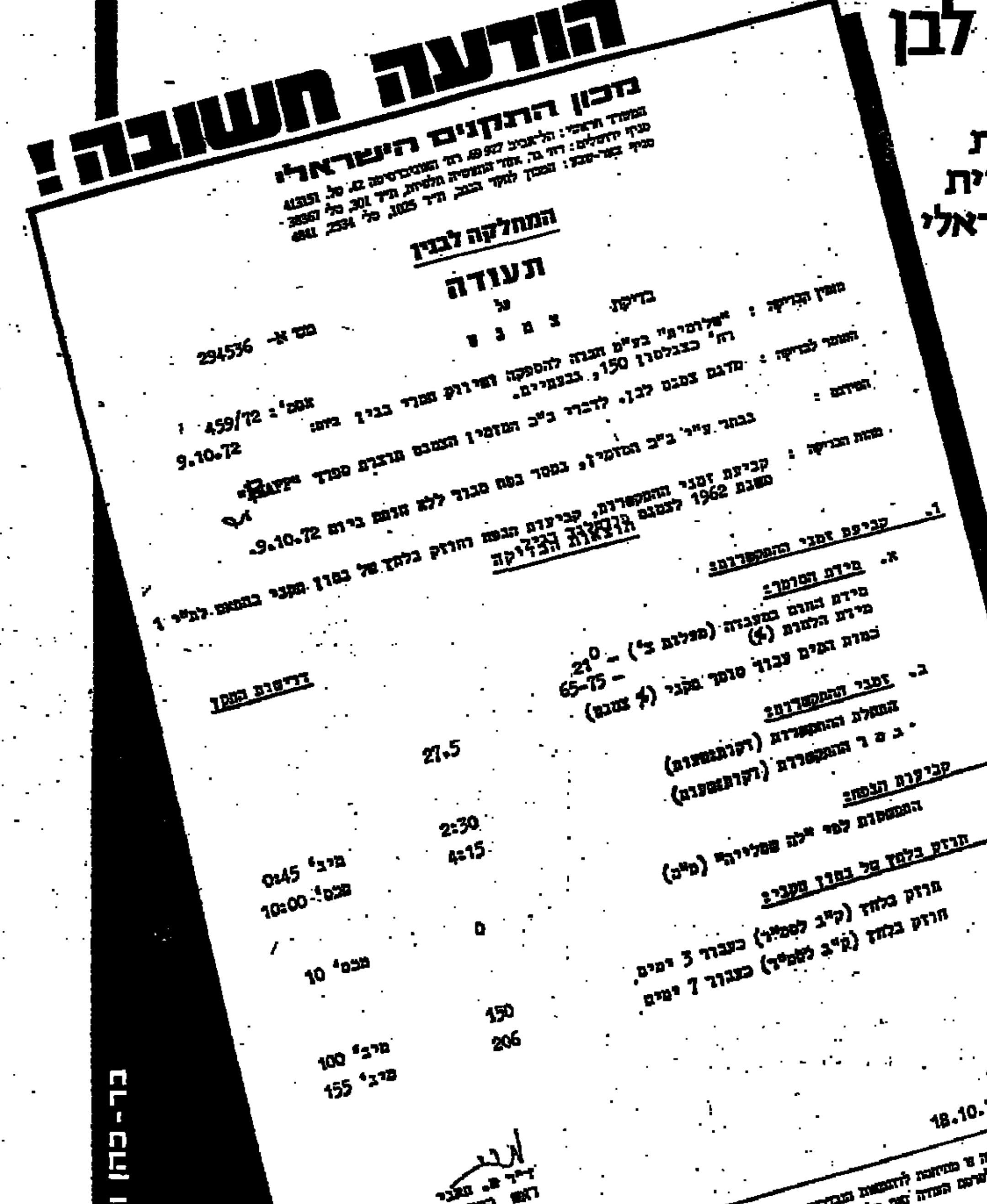

זו ההוכחה שהמלט הלבן תוצרת מפעלי RAHFF מספרד המיובא בלעדית על ידינו נבדק ע"י מכון התקנים הישראלי ונמצא בחוזקו מעל דרישות התקן הישראלי.

מחיר המלט בנמל ‎.-800‎ ל"י הטון.
אספקה מידית, סדירה ורצופה במשך כל ימות השנה.

כן נתן לאספקה מידית וסדירה מלט פורטלנד אפור תוצרת RAHFF מספרד.
מלט פורטלנד אפור תוצרת תורקיה.
סיד תוצרת חוץ בשקים (כל טונה 40 שקים).
הזמנות יתקבלו בטלפון או בכתב.

תלם בע"מ
שלומית בע"מ
רח' כצנלסון 150 גבעתיים
טל. 727025, 729429

שערוריית רבי־הקומות בירושלים

מאת גדעון אלון

ההחלטה להקים את קרית וולפסון נפלה בתקופת המיתון „כאשר לא היתה רגישות רבה לבעיות נוף". עתה מגמדים המגדלים בני ה־17 ו־19 קומות את בנין הכנסת והמוזיאון. טדי קולק מנסה למצוא בסיס חוקי לתכנית להנמיך את הבניה.

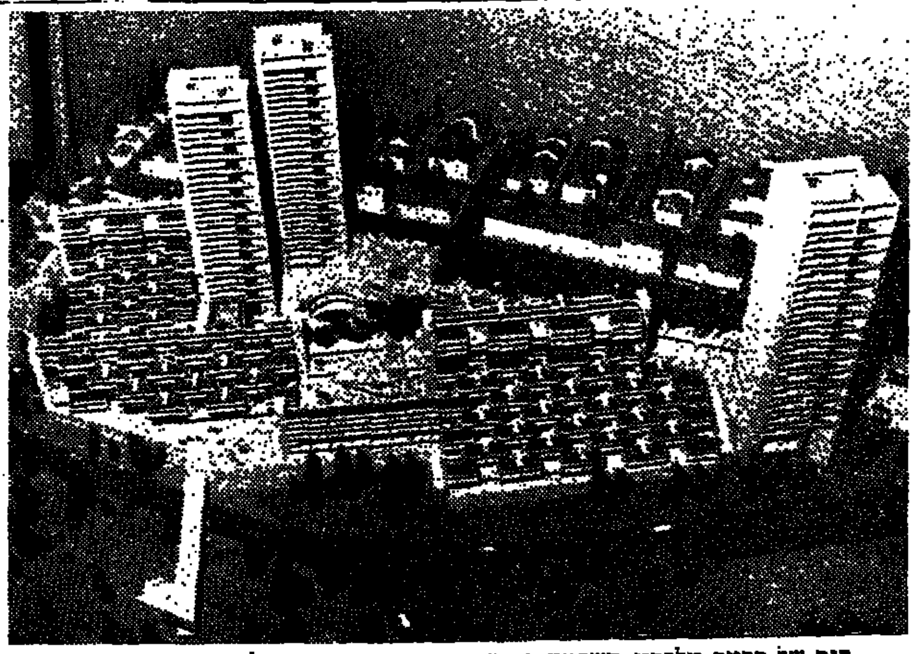

דגם של קריית הולפסון. השכונה ברקע — שערי חסד. הכביש בחזית — כביש רופין

…לקה מהנדס העיר בודקת על־פי … של ראש עיריית ירושלים … קולק אם ניתן מבחינה … לשנות את התוכניות ולהנ… משת המגדלים המתוכננים של … וולפסון, שיחד עם הקמתם … אסתטי המור בגבעה המשקי… משכן הכנסת והמוזיאון ישראל.

מגדלי בטון בני 17 ו־19 קו… … עומדים על תילם ומגמדים … בניני קרית הממשלה, משכן … והמוזיאון ישראל. הוכנית־האב … ירושלים קובעת שלא יותר בניה … פרס למהנדס קרית הממשלה, … בעיר הוגבל ל־7 קומות. … ים מסתירים את הבתים ה… והציוריים עם הרעפים האדו… … של שכונת שערי חסד.

לאחר שנקבעו עובדות, מנסה … קולק להתקן את מעשי העבר. … באה לאחר שאושרו התוכניות … ועדות התכנון, לאחר שחברה … קלור מאיר" השלימה את … להקמת שלושה מגדלים … שיוקרו ל־17 עד 21 קומות, … מקבלן עזרא לוי מתכנן ה… … עוד שלושה מגדלים של 8, 11, … קומות וחברת הכשרת הישוב … להקים שלושה רבי־קומות בני … 9 קומות. ראש עיריית ירו… … מחפש עתה בסיס חוקי לשינוי … זה במגמה להנמיך את המגד… … העשויים להסביע הוהמם על … אזורים היפים בירושלים.

✶

… חל מפנה בעמדתו של בר…

… עיריית ירושלים טוען, כי … ים תוכננו עוד בתקופה המי… … שהכל שיועדו לבניה ולא היתה … רגישות רבה כל כך לבעיות

גוף. אולם מתברר, כי כבר ב־1967 הביעו אדריכלים ואנשי ציבור את התנגדותם הנמרצה להקמת קריה וולפסון, בטענה שהשכונה החדשה ש־ ברכתי שכונת שערי החסד מחייב בניה בסגנון בעלה שישמש סיום נאות לאיזור המגורים הנשקף מול קרית הממשלה. האדריכל יוסף שביד, מצוות תוכנית־האב לירו־ שלים, אמר עוד לפני חמש שנים, כי אין הצדקה לתת ביטוי אדריכלי כה בולט לדירות מגורים. לדעתו בנינים רבי־קומות מוצדקים בקרית הממשלה שמבטאת את השלטון, אך לא בשכונת מגורים.

מר יעקב דש, מנהל אגף התכנון במשרד הפנים, אמר זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים, כשהתוכניות של קרית וולפסון היו על גבי הנייר בלבד, כי צפיפות הבניה שהותרה על־ידי הועדה היא גדולה מדי ואין להקים בנינים רבי־קומות במורדות שכונת רחביה. התרה־התויק אחרי מר גבריאל בן־אור, הממונה על תוכנית עיר במשרד הפנים, שטען כי גובה המגדלים המתוכנן הוא מופרז. רק חבר ועדת־הכשנה לתכנון דאז, עו"ד יצחק דרורי, תמך בהקמת המגדלים. לדעתו שכונת שערי חסד היא מכוערת וטוב יעשו אם יסתירו אותה.

✶

ההיסטוריה של קרית וולפסון מת־ חילה ב־1960. חברת „וולפסון קלור מאיר" בחרה בשטח שבשיפולי שכו־ נת שערי חסד להקמת שכונת מגו־ רים מהודרת. המשקיעים, אנשי לונ־ דון, דרשו כי יאשרו להם 240 אחוזי בניה בשטח, כי רק בהקצבה כזו כדאית להם הבניה. עיריית ירושלים התפשרה עם היזמים ואישרה 150 אחוזי בניה. קבוצת „וולפסון קלור מאיר" פנתה לאדריכל הסיני הנודע פאיי וביקשה ממנו שיציע תוכנית לקריה המתוכננת. עיריית ירושלים דרשה שהשכונה תכלול גם מגרשי חניה, שיפוחי גינון, בית־ספר וגן ילדים. פאיי עמל על תוכניתו שלוש שנים. הוא ביקר בירושלים ועמד על תנאי הקרקע.

בבלאת 70 שנה לסר אייזיק וולפ־ סון החליטו לקרוא לשכונה על שמו. היזמים רכשו את הקרקע תמורת 6 מיליון ל"י ובמרוצת השנים שילמו לעיריית ירושלים ולממשלה ארנונות בשעור של כ־160 אלף ל"י לשנה. תחילה הוצע שהמגדלים יתנשאו ל־ גובה של 85 מטר ויכילו 29 קומות. והאדריכל פאיי הציע שהדירות יהיו דמויות כוורת וכדי לשמור על אופי הבניה הירושלמי הוא יעץ לבנות את הבתים מחומר יציקה, בו תהיה מעורבת נסורת אבן ירושלמית. ב־ בעלות חברת „קרית וולפסון" עמד שטח של 32.5 דונם, ואילו 7.5 דונם היו שייכים לארגון הקבלנים ועל מגרש זה תוכנן להקים את „היכל הבונים". 2.5 דונם נוספים היו ב־ בעלות מינהל מקרקעי ישראל, על הגבעות המשקיפות על עמק המצל־ בה וגן סאקר.

ה"ה זלמן שובל, ממנהלי חברה קרית וולפסון, סיפר שהחברה היתה ערה לבעיית הנוף היופי בעת הגשת התוכניות. לדבריו הוצעו שתי אלטר־ נטיבות: קריה לרוחב, תוך התמז־ גות עם גבעת שערי חסד, בלי להס־ תיר את בתיה הישנים של השכונה, או מגדלים גבוהים אך צרים בסגנון המסגדים. אולם העיריה — מציין ה"ה שובל — התנגדה להצעה זו.

✶

התוכנית המקורית של חברת „וולפ־ סון קלור מאיר" שחמישה המגדלים יוקרו לגובה של 29 קומות נפסלה בפברואר 1968 על־ידי הרצה המחו־ זית לתכנון ולבניה. הוצע ליזמים להגיש תוכנית חדשה כשהועדה ה־ מחוזית קובעת בהחלטתה, כי אין בדעתה לאשר הקמת מגדלים כה גבוהים ברובע זה. היזמים גם נתקלו בהתנגדות ארגון הקבלנים כשביקשו לרכוש מהם את 5 הדונמים השייכים לארגון ונאלצו להגיש תוכנית חדשה. בינתיים הגישו גם תושבי שכונת שערי חסד התנגדויות כי שגילו, כי ביום בהיר אחד ימצאו עצמם מוסתרים על־ידי מגדלי ה־ בטון.

התוכנית החדשה של חברת „וולפ־ סון קלור מאיר" הציעה בנינים בני 21־19־17 קומות, ולאחר שמיעת ה־ התנגדויות אושרה ההצעה בועדות המקומית והמחוזית בדצמבר 1968. היקף הבניה נאמד ב־40 מיליון ל"י כשבחזית המגדלים אושרה הקבתם של „מיבני־סיטי" קטני קומה.

משאושרו התוכניות רכש הקבלן עזרא לוי את המגרש של ארגון הקבלנים והגיש תוכניות להקמת שלושה בתים בני 8, 11, ו־12 קומות על אותו רצף גבעות. תוכניתו אוש־ רה עקרונית, כיוון שבתתכנית ה־ מיתאר לירושלים מוגדר שטח זה כאיזור מגורים. גם חברת הכשרת הישוב „קפצה על הבציאה" והגישה ב־1970 תוכניות להקמת שלושה בנד־ לים על 2.5 הדונמים שלה, בגובה של 11, 10, 9 קומות, התוכניות אושרו עקרונית, אך עד היום טרם ניתן ליזמים רשיון בניה.

✶

פרשת קרית וולפסון כלמדת על טיבם של הנסיונות לתקן את ה־ מעוות לאחר שנקבעו עובדות בשטח. כל מי שיפיה של ירושלים קרוב ללבו יתמרמר על הטיפול הכושל בנושא שמירת צביונה של עיר הנצח מצד ועדות תכנון ונבחרי ציבור, שיעלמו תוך תקופה קצרה מהזירה הפוליטית אך יותירו פצעים שיוזד בכיה לדורות בליבה של ירושלים.

ביקור אצל בדווי דהב

מאת שמואל תגר

„קשה ליהפך מיצור חופשי, היכול לנדוד כאוות נפשו, לתושב של קבע בכפר"

… שעה צהריים להוסת בסיני … ישבנו תחת עצי התמר … ם בכפר הבדואי דהב, מול … אדום ולידי ניהה סליכן בן … בתוב על פיסת ניר. „סליכן … אודה מוסא" — מלכל הקטן … צייר שמו. על הניר נשתרעה … ארוכה מעוטרת ומסולסלת ב־ … עיטורי הכתב הערבי. „ראית־ … נאוה. „את זה הוא למד בבית … של הכפר בשנה האחרונה".

… בקרה סרתי לבקר אצל בדוא־ … המושבים במרכזו של סיני ל־ … ם סוף. שבט אל־מזיינה המ־ … את הכפר מוכר בסיני כשבט … …

לכפר עבידים ולא עובדים יותר. זק־ ני הכפר היו מרוצים מהשיטה הזאת, אנו הצעירים, הדבר נראה לנו קצת אחרת.

נכון שהגבולות סגורים ואין אפ־ שרות לעשות כסף בארצות אחרות, כי ישראל נמצאת במצב מלחמה אתן, אבל רואים הרבה מכוניות בד־ רך הגדולה, הילדים הולכים לבית הספר ואת הכפר אנו בונים בידיים בחדש ההוא גדל. המצב הכספי ירוד, … — אינגו, והחובות לבעלי שלוש החנויות בכפר הם גדולים". קשה לב־ דואי להסתדר ללא כסף והוא אוהב להרגיש את המזומנים קשורים בצ־ רורו — … הוא אינו משתמש בו כלל ורוב ההור ב־ …

השבטים בדרום סיני נקראים א־ טוארה, כלומר ההוררים, והם מח־ הלקים לששה מטות. מטה אל־מזיינה כמוצאו מחיגיאז שוכן בדרום־מזרח חצי־האי סיני, מנוייבע ודהב ועד לשארם א־שייך הוא מגיע. השייך הנוכחי של השבט, עבדאללה, נבחר על־ידי כל השבטים בסיני והוכרז כשייך השייכים — כלומר ראש הש־ בטים. לא מזמן, כשברך את חברי …

עשה בשיטת החליפין. הבדואי, שת־ מיד היה גבר בן חורין, נהג לנדוד ממקום למקום כששמים וחים הם גבולותיו — נסגר במסגרת שבט וממנה קשה לו לצאת. הוא נמצא כרגע בתהליך של שינוי רציני, ההופך אותו מיצור חופשי לחלוטין לתושב של קבע בכפר.

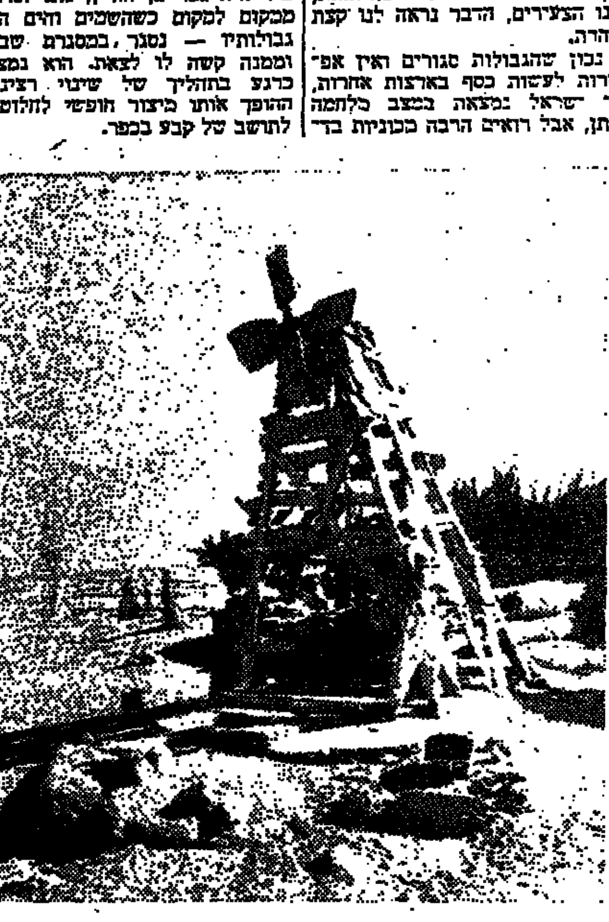

מהלה היתה המעלה מים מן הבאר בכפר

בושב די־זהב במלאות שנה לעלי־ תם על הקרקע, אמר: „הבדואים הם חלק ממדינת ישראל לה נשבעו אמו־ נים, לכן נשתדל לצור לכל מושב וישוב היש המוקם, כי בברכה נקב־ לם ונעזור להם".

בבית הספר שבכפר דהב לומדים 25 נערים קרוא וכתוב ואת השפה הערבית וספרותה.

בית הספר שוכן בבנין חדש, רבוע והוא אינו בנוי מאבני־אלמוגים כמו שאר בתי הכפר. במרכז בין בתי ה־ שבט נחפרה באר עמוקה והותקנה לידה משאבה המעלה את המים ב־ לחיצת כפתור. הבדואי מסתגל ל־ קידמה, אך ההסתגלות היא איטית, בעוד העולם סביבו דוהר קדימה בק־ צב מהיר.

... עוד אנו יושבים, מגיעים שניים מבניו של עאודה; אחד מהם נושא קומקום כחול ובו התה, והשני ספ־ לי זכוכית זעירים. עאודה מוזג לכוס וטועם ממנה בהתאם לנוהג, אחר כך מוזג למסובים תה ירוק רותח כלבה. אגב לגימה מצטרפים אלינו בדואים נוספים ואיתם מגיע זקן צולע הנשען על מטה עקום. סיפורו עצוב; הרופא אינו מגיע לכפר בתכיפות, פעם היה בא אחת לשבוע ועתה זה שלושה שבועות שאינו. הזקן מוציא מאבנטו מעטפת ניר חומה ומראה לי בתוכה כדורים זעירים שנתנו לו. „לא עוזר, כואב לי פה" — אומר ומצביע על החזה ועד בראשו.

אחד הבדואים, היושב לידו על השמיכה, מוסיף ואומר: „אתם היהודים באתם שני מיליון לישראל והיום אתם אולי ארבעה מיליון, זה לא פלא; הילדים שלכם מקבלים הרבה זריקות של כוח ולכן הם אינם חולים וגדלים מהר יותר".

שאלתי את עאודה מה בשטת ה־ דייג. מדוע שבט אל־מזיינה התקיים על התמרים בבוסתנים ועל הדיג בים סוף. הוא אומר, כי בלילה לא מרשים לבדואים לדוג או להתרחק מהחוף ואילו ליד האלמוגים אין ד־ גים. ממילא אין גם פרנסה.

רוב תושבי הכפר רוצים להגיע ל־ אילת ולעבוד בה. הם שמעו, כי ב־ עיר יש חוסר בידיים עובדות.

פניתי לבסוף לעאודה הפיקה בש־ אלה מתי יהיה שלום.

ענה לי הבדואי בחיוך: „השלום הוא בידי אללה — אבל מי שלומד יותר מנצח יותר ונהיה גדול יותר. לכן רוצים אנו שבנינו ילמדו ויהיו כמוכם ואולי יעזרו להביא את הש־ לום".

Deutsche Botschaft Kulturzentrum

קורט וינקלר

קורא

משלים ואלגוריות

מאת

פרנץ קפקא

בחיפה:
בית רוטשילד
אולם התיאטרון הקטן
ביום רביעי
1 בנובמבר 1972
בשעה 9.00 בערב

בתל-אביב:
ככר מלכי ישראל 19
ביום חמישי
2 בנובמבר 1972
ובמוצאי שבת
4 בנובמבר 1972
בשעה 8.30 בערב

בירושלים:
בית הלל — אולם 16
רח' בלפור 4
ביום שלישי
7 בנובמבר 1972
בשעה 8.30 בערב

כניסה חפשית

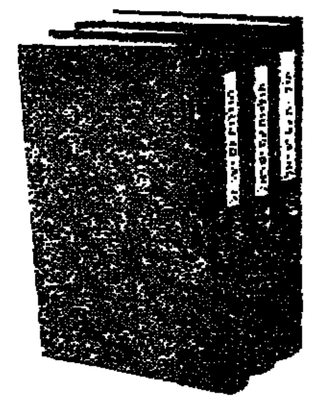

תולדות עם ישראל
ב־3 כרכים

הוצאת דביר

מאת: פרופ' אטינגר * פרופ' בן־ששון * פרופ' מלמט
פרופ' ספראי * פרופ' שטרן * פרופ' תדמור

בהנחה רק עד סוף חודש זה
52.50 ל"י במקום —.66 ל"י

הופיע!

אביב מוקדם בעיר

רומן מאת
ואלריה שטארק

עקד

למכירה

13 דונם בהרצליה
(הקלאיים)
—.28 ל"י המ"ר
טלפון 736023

שגרירות גרמניה

מודיעה על הקרנת הגירסה הקולנועית
בצבעים של

קלע הכשפים
DER FREISCHÜTZ

אופרה מאת קרל מריה פון ובר
בביצוע זמרי האופרה של המבורג

בחיפה - הדר - אולם ביתנו

ביום חמישי 2.11.72 וביום שני 6.11.72
בשעות 4.00 אחה"צ ו־7.00 בערב

כרטיסים במחיר 1 ל"י אצל „טבה" רח' הרצל 34—32, חיפה.

מינהל מקרקעי ישראל

שירות נוסף לציבור
24 שעות ביממה

החל ב־1 בנובמבר 1972 יוכלו אזרחים לפנות אל **מינהל מקרקעי ישראל** בכל שעה משעות היום והלילה ולקבל באמצעות **ידעפון** — שירות מידע טלפונים — פרטים והסברים בכל הקשור במינהל. כן יוכלו לקבל באמצעות **ידעפון** טפסים שונים שיש להגיש למינהל.

המידע יימסר למעוניינים בשפות **עברית, אנגלית, ערבית, יידיש, צרפתית וספרדית.**

אזרח! **מינהל מקרקעי ישראל** שוקד על שיפור שירותיו לציבור, נצל את השירות המוגש לך!

שירות טלפונים זה יוגש בשלוש הערים הבאות:

ירושלים - 223344
תל־אביב - 252425
חיפה - 520232

ידעפון

משרד הסעד
רשות חסות הנוער

נערים ונערות.
לומדים או עובדים.

מירושלים, חיפה, פתח-תקוה, נתניה
וסביבותיהם בגילים
.14 — 18

מחפשים משפחות המוכנות להחזיקם

תמורת תשלום
לתקופה מוגבלת,
כיחידים או בקבוצות קטנות

לפנות לפי הכתובת: רשות חסות הנוער
רח' העמק 18 ירושלים

דרוש מחסן

מעונינים לשכור מבנה מתאים למחסן:

1) בגודל 300 — 400 ממ"ר
2) איזור — חולון, רמת החיל או איזור התעשיה של בני-ברק

לפנות: פרדס מוצרי הדר בע"מ
ת.ד. 82 רחובות טל. (03)950191

המועצה האזורית תמר

מכרז

לסלילת כבישים ומגרשי חניה בעין גדי

מתבקשים הצעות קבלנים לסלילה כבישים ומגרשי חניה בתניון חוף עין גדי.

מפרטים אפשר לקבל במשרדי המועצה האזורית תמר תמורת —.50 ל"י שלא תוחזרנה.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד יום א' 12.11.1972 בצרוף ערבות בנקאית על סכום בשעור של 10% מערך ההצעה לתקופה של 3 חדשים מיום הגשת ההצעה.

משה גנות, ראש המועצה

בולים חדשים...

עירית ראשון לציון

מכרז מס' 59/72

עירית ראשון לציון מכריזה בזה על קבלת הצעות מאת קבלנים להקמת בית ספר ברחוב סטפן וייז.

תנאי התשלום: 75% במזומנים, בהתאם להתקדמות העבודה ו־25% ב־24 תשלומים חדשיים, לאחר אישור החשבון הסופי ע"י מהנדס העיריה.

פרטים והכניות על העבודה הנ"ל, אפשר לקבל במחלקת מהנדס העיר בשעות העבודה הרגילות, תמורת תשלום של —.200 ל"י.

רשאים להשתתף במכרז זה רק קבלנים רשומים בהתאם לחוק רישום קבלנים תשכ"ט־1969.

את ההצעות, בצרוף ערבות בנקאית או צ'ק בנקאי (ערבות אחרת לא תתקבל), בשעור של 5% מערך ההצעה, ל־6 חודשים, יש לשלוח במכתב רשום, או למסור לידיו של מזכיר העיר, במעטפה סגורה, ונושאת ציון „מכרז מס. 59/72", עד ליום ראשון, כ' כסלו תשל"ג, 26.11.72, בשעה 6.00 בערב.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בכבוד רב,
ח. גיבשטיין, ראש העיריה

מועצה אזורית אשכול
מכרז פומבי מס' 11/72

1. מועצה האזורית אשכול מכריזה על מכירת רכב כדלהלן:

א. מיניבוס פג'ו ג' 7 – יצור 1970
ב. מיניבוס פג'ו ג' 7 – יצור 1971

2. את הרכב אפשר לראות במשרדי המועצה בשעות העבודה עם הודעה מראש של 48 שעות.
3. להצעות יש לצרף ערבות בנקאית של 10% מערך ההצעה.
4. אין המועצה מתחייבת לקבל מראש כל הצעה שהיא.
5. תאריך האחרון להגשת ההצעות הוא 15.11.72.

בכבוד רב,
א. גיבעליפשה, יו"ר המועצה

פרוט הדירות מתפרסם במודעות
בימי החול של השבוע

משרדי המכירות:

ירושלים: שמאי 6 | רמת־גן: ז'בוטינסקי 20, בני־ברק | בת־ים: רוטשילד 34 | לוד: שד' דוד המלך פינת שלמה המלך | כפר־סבא: ויצמן 129
תל־אביב: אבן־גבירול 148 | בני־ברק: ז'בוטינסקי 20, בני־ברק | ראשון־לציון: רוטשילד 50 | הרצליה: סוקולוב 58 | רעננה: סוקולוב 58, הרצליה
חולון: שנקר 47 | פתח־תקוה: ז'בוטינסקי 20, בני־ברק | אשדוד: רוגוזין 4 | | ויצמן 129, כפר־סבא

פאולון בינלאומי - מיוחד עבור תיירים ומשקיעי חוץ
תל־אביב, רחוב פרישמן 10, טל. 240225, 240224

✶ בשליטת קבוצת שטרן-לוגדון

هكذا من الأصل

ד"ר צבי לם

שחרור החשיבה מכבליה וביה"ס משיגרת מעשיו

זיהוי הבעיה של „טעוני טיפוח", כלומר של מציאות ילדים ומבוגרים שמשום־מה אינם מסוגלים להפיק הנאה משירותו של בית־הספר, עורר לעתים קרובות בדעת הקהל, כמו בהנהגה החינוכית בעולם ובארץ, תגובה הדומה לתגובתם של טעוני טיפוח עצמם כשהם ניצבים בפני קושי: הלם, השתלטות רגשות על החשיבה, בהלה. עד היום, דרך משל, נקבעת מדיניות החינוך בגיטאות של הערים האמריקאיות — אלה הריכוזים הגדולים של „טעוני טיפוח" נוסח אמריקה — על־ידי לחצים של קבוצות מיליטאנטיות שבמנהיגות המיעוטים האתניים ולא על־ידי שיקול ענייני לגבי הצרכים החינוכיים של הדור הגדל בהם. בישראל דרוש היה מאבק קשה וממושך כדי להתגבר על המחסום האידיאולוגי, שמבטאו בתקופה הקריטית היה פרופ' ב"צ דינור, שר החינוך באותה העת. „ברור כי תוכנית־הלימודים היא אחת לכל בתי־הספר", טען השר ופירוש טענתו היא כי איבחון של קבוצת הלומדים לצורך קביעת תכניות־לימודים, שיטות דיפרנציאליות, ותקני ארגון מיוחדים, סותר את עקרון השוויון שעליו מושתתת מערכת החינוך בישראל. זהו טבעה של האידיאולוגיה. משנתפרש בה פעם השוויון כאחידות, יקרב אף הסיכוי לשוויון ובלבד שלא תיפגע האחידות. ש. עדיאל, במאמר המסכם את ה„עשור למפעלי הטיפוח" מתאר את התמורה שחלה בתחום זה כך: „לקחי העשור הראשון (לקיום המדינה — צ.ל.) וראיית המציאות החינוכית־הסוציאלית המשתנה בשנות החמישים, טפחו על פנינו והעמידו בספק את האמון הבלתי־מעורער בעקרון „השוויון בחינוך", השוויון הפורמאלי, שאינו לעיתים קרובות אלא אי־שוויון למעשה". בהודיה זו יש צער גדול לקראת הכוונה לראות את הדברים כמו שהם ודחייה מפורשת של האידיאולוגיה שחצצה בין קובעי מדיניות החינוך ובין המציאות העגומה. אולם קביעה זו היא מאופקת יותר על המידה בתיאור המעבר. לא די היה בטפיחות, שהמציאות טפחה על פני ההנהגה, כדי שזו תכיר במציאות שנוצרה, אלא דרוש היה לשם כך גם קעקוע התמיד העקשני של עמדותה.

מפתחים, טיפוח אינטלקטואלי בגיל הרך, וכו' וכו'. אלא שאת כל הפעילות הזאת מאפיינת המגמה לשליטה צנטראליסטית בכל הנעשה בתחום הזה. הביטוי למתח שבין הפתיחות לרעיונות החדשים ובין הצנטראליזם, הוא קוצר־הרוח השולט בכל מה שנעשה. קשה לגלות עקרון שהנחה את אלה שאישרו את הפרויקטים השונים מלבד הבהילות לתוצאות מיידיות ונראות־לעין, חוסר השהות לשאול את

תרבות וספרות

שאלות־היסוד — מה טיבו של ילד טעון־הטיפוח? מה הן סיבות לפיגורו? האם ניתן להתגבר על פיגורו? על־פי אילו הנחות ניתן לעשות זאת, וכו' — ניכר בכל המעשים ובכל המאמצים הרבים והכנים. למעשה, די היה בכך שפרויקט מסוים יזכה לפרסום מעבר לים וכבר אומץ על־ידי קובעי מדיניות החינוך בישראל, בלי לבחון אם אמנם טעון־הטיפוח הישראלי ומקופח־התרבות והחברה האמריקאי הם תופעה אחת שניתן לטפל בה באותם כלים עצמם.

דרך אחרת

כל אותה העת ניסה ק. פרנקנשטיין, פרופסור בבית־הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית בירושלים, להביא את התיאוריה שלו על שיקומו של הילד טעון־הטיפוח לפני המוסמכים והחינוכאים. הוא כתב ספרים ומאמרים תיאורטיים — „שיקום האינטליגנציה התגבולה" (תשל"א), „האדם במבוכתו" (1964), „נער בשולי החברה" (1969), ועוד — הרצה לפני מפקחי משרד החינוך, אך למרות ההקשבה וההערכה שזכה להן, נדמה שלא השפיע למעשה על כיוון הפעולה. ייתכן שהדבר נעוץ, לפחות בחלקו בסגנונו שאינו קל למי שלא הוכן לו, ואולי גרם לכך הרושם ששעו כוכבים חולפים בשמי הפדאגוגיה מעבר לים. הסיבה העיקרית למיעוט ההשפעה שהשפיע פרנקנשטיין על המדיניות המעשית נובעת, כנראה, מכך שתורתו נראתה לקובעי המדיניות כאסטרטגיה של הדרך הארוכה, ובשל קוצר־רוחם העדיפו, ברוב המקרים את האסטרטגיה של קפיצת־הדרך (שאחת מהן היא מה שכונה בטרם עת בשם „רפורמה של מערכת החינוך").

הקונצפציה של פרנקנשטיין מושתתת על התיאוריה של „התפתחות האישיות שהוא העמיד והורה במשך שנים רבות. יישומה לבעיית טעוני־הטיפוח נגזרת מניתוח ההשפעות המגבלות של העוני ושל מצוקה חברתית אחרת על התפתחותו של היחיד. השפעתם המצטברת של תנאים מן הסוג הזה גורמת לפיגור שכלי הדומה בגילויו השונים לפיגור מיבני של האישיות. תרומתו של פרנקנשטיין בליבון בעיה זו היא כפולה: הוא העמיד תיאוריה שבאמצעותה ניתן להבחין בין פיגור מיבני שהוא בלתי־חדיר ובין פיגור מיבני שניתן לבטלו או לצמצמו.

תורתו של פרנקנשטיין היא גם אופטימית וגם מרחיקה לכת. אם משיקולים פסיכולוגיים ואם משיקולים סוציולוגיים, הוא הגיע למסקנה שניתן לחלץ את הילד טעון־הטיפוח ממצבו רק על־ידי „תפיסת המרובה" — על־ידי הצבת המטרה של שיקום אינטליגנציה שלו ועידוד הויית האוטונומיה, לעומת אסטרטגיה ה„מינימום ההכרחי" האומרת שאם ילד טעון־טיפוח אינו מסוגל לחשיבה מופשטת במתימטיקה, תפקידו של בית־הספר ללמדו את ארבע פעולות החשבון, ולו בדרך המכנית, ואם אין הוא מסוגל להפנים עקרונות של כתיבה קומוניקטיבית עשירה, תפקידו של בית־הספר להרגילו לכתיבת מכתב סטאנדארטי מתוקן. לפי התיאוריה של פרנקנשטיין לא יצליח הילד הזה במידה שווה בלימודי אלגברה ובשינון מכני של חילוק וכפל, ובכתיבה יוצרת כמו בכתיבה שגרתית, אם לא תיעשינה פעולות המכוונות לשיקום יכולתו ללמוד אלגברה לימוד משמעותי ולהביע עצמו תוך קבלת עול עקרונות ההבעה. מטרתה של התבלה בהתפתחות האינטליגנציה של ילדים החשופים לעוני ולקיפוח חברתי היא הנוקשות המשתלטת על חשיבתם והעדר יכולתם להדוף את השתלטות האמוציות עליה. אין פיגורם של ילדים אלה רק בבחינת היעצרות בשלב נמוך של התפתחות, אלא הסתלפות התפתחותם. אין־הם חושבים חשיבה מוחשית, כמו ילדים צעירים מהם בני המעמד הבינוני הסומכים בשלב זה של התפתחותם על חשיבתם זאת; משום שאבדו את האמון בעצמם כיצורים הפותרים את בעיותיהם בכוח חשיבתם. אולם הפוטנציאל שלהם, אם כי דוכא על־ידי תנאי חייהם, לא נתבטל לחלוטין וניתן לעוררו ולשקמו על־ידי החזרת אמונם בכוח חשיבתם, כדרך התמודדות עם בעיות החיים, המוליכה לשיקום היכולת לגלות משמעות בנלמד ובלמידה. זהו תהליך שתכליתו „שחרור החשיבה מכבליה".

האתגר

בשנת 1966 קיבל על עצמו פרופ' פרנקנשטיין להנהגת ניסוי שנתבצע בבית־הספר התיכון שליד האוניברסיטה העברית, ושהיה בשבילו מעין תשובה לאתגר שהועמד לפניו פעמים רבות. כאיש התיאוריה צריך היה להשיב לא פעם על השאלה „כיצד עוברים מהכללותיך אל המעשה?" והניסוי הזה דימן לו אפשרות להראות זאת. בשתי שנים רצופות נתקבלו לבית־הספר הנ"ל שתי קבוצות ניסוי, בת 30 תלמידים כל אחת. לקבוצות האלה נתקבלו תלמידים אשר על־פי טסטים מוקדמים ואינפורמאציה נוספת הוערכו כבעלי פוטנציאל חבוי הטעון שיקום, ואשר במצבם הנתון לא היו מסוגלים לסיים בהצלחה את הלימודים בבית־הספר התיכון, ללא טיפול חינוכי מכוון. מנגדם, נבחרו אותו מספר של תלמידים הדומים להם בתכונותיהם, אשר כוונו לבתי־ספר תיכוניים אחרים בירושלים, שבהם נקלטו בכיתות הרגילות. אלה היו קבוצת־הביקורת של הניסוי. את העניין שעמד לבדיקה ניתן להגדיר כך: האם יתגלה הבדל בין התלמידים שבקבוצות־הניסוי, כלומר כאלה שלגביהם תופעלנה שיטות מיוחדות של הוראה, ובין התלמידים בקבוצות־הביקורת אשר ילמדו בכיתות רגילות.

הפרדה צורך מיזוג

כבר בשלב מוקדם זה — בארגון הסיטואציה הניסויית — היה הכרח להכריע בבעיית הטעונה משמעויות ציבוריות וחינוכיות כאחת. הפרדת התלמידים האלה והקבצתם בקבוצות נבדלות היא בצד הסותר גם את הציפיות הציבוריות מן החינוך, שנועד, לפי מסורותיו, להבטיח שוויון פורמאלי לכל התלמידים ובייחוד לבני העדות השונות, וגם את ההנחות המקובלות על חלק מן החוקרים, בעיקר הסוציולוגים, הטוענים כי למסגרות אינטגראטיביות בגיל החינוך הפורמאלי נודעת השפעה חיובית על התפתחותם של טעוני־הטיפוח לקראת נטילת חלק פעיל בחיי החברה. הרעיון הזה הוא במובן מה המשכה של „אסטרטגית המינימום ההכרחי". אם אין האינטגרציה החברתית בין בני העדות השונות עולה יפה בחברה, טוענים חסידי הגישה הזאת, הבה נבטיח לפחות את האינטגראציה בבית־הספר, אולי כתוצאה מישיבה על ספסל־לימודים אחד וממשחק משותף בחצר בית־הספר, יתקרבו התלמידים, בני המוצא השונה, אלה אל אלה ואולי אף יושפעו לטובה המחשלים שביניהם. גם כאן דוחה פרנקנשטיין את האינטגראציה המינימלית בשם הסיכוי לאינטגראציה־אמת, שהשגתה מחייבת את הפרדת טעוני־הטיפוח בשלב זה של חייהם לצורך שיקום התפתחותם שנתבלה. שהרי אילו היו מסוגלים תלמידים אלה ליטול חלק בפעולות הסדירות של בית־הספר, לא היתה מתעוררת בעיית טעוני־טיפוח.

מן החשיבה אל הלמידה

עיקרו של הטיפוח, כפי שנתגשם בניסוי זה, הוא, כאמור, טיפול מכוון ב„סילופי החשיבה האופייניים לטעוני־טיפוח". מהו ההבדל בין טיפול זה ובין הוראה הנהוגה בבתי־ספר לסוגיהם? העקרון המנחה את בתי־הספר אומר: על התלמיד ללמוד כדי שיחשוב, ואילו שיטתו של פרופסור פרנקנשטיין ממליצה על היפוך הכיוון: על התלמיד להגיע ליכולת של חשיבה כדי שילמד. מובן שהבחנה זו היא סכמאטית. מהות הדידאקטיקה, שעליה השתית פרנקנשטיין את ניסויו, נעוצה בנסיון מתמיד של הפעלת חשיבתו של התלמיד כדי להביאה ליכולת של טיפול ראציונאלי בנושאיה וליכולת של הבחנות וכדי לכונן בתלמיד הרגשת

(הסוף בעמוד 19, טור 5)

אמנם, יש להודות שמצבה של הנהגת החינוך במדינה באותה עת לא היה קל: היא לא יכלה לאורך ימים להטיל את אשמת המצב ששרר בבתי־הספר על המורים (אם כי ניסתה לעשות זאת ומרמה), שהרי היא היתה אחראית, בין היתר, לטיבם של המורים ולדרכי עבודתם; אך לא פחות מזה קשה היה לה להודות בטעות הבסיסית של הנחותיה, שלפיהן די לחשוף את הילדים לתוכנית־לימודים טובה אחת, למורים המעובדים על־פי „השיטה הטובה" האחת ולהחזיקם במסגרות ראויות־לשמן כדי שיתפתחו מבחינה נפשית רוחנית, ללא תלות ברקע העקבותי ובנסיבות החברתיות של גידולם.

אך משנתפררה אמונה זו, בקשה הנהגת החינוך — יש לומר זאת לשבחה — בכל פעולה שנדמה היה כי יש לה סיכוי לקדם את בני העולים החדשים בארצות־המזרח ממצבם הנחשל. המעיין בספר שפירסם משרד החינוך ב־1970 לסיכום פעולות הטיפוח ושהוזכר לעיל, ימצא שפע של פעולות שנעשו מאז: שיטות חדשות בהוראת הקריאה בכיתות א', הוראה מסייעת וקבוצות־פור לתלמידים הזקוקים לכך, הקבצה גמישה כל כיתה טעוני־טיפוח בכיתותיהם, יום־לימודים ארוך, כרכוי עידוד לקידום התלמידים האלה לקראת חינוך על־יסודי, הוצאה של ספרי לימוד התואמים לצורכיהם, פיתוח משחקים

* ק. פרנקנשטיין: „שחרור החשיבה מכבליה", שיקום האינטליגנציה של מתבגרים טעוני־טיפוח — ניסוי ומיתוח. בית־הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית של משרד החינוך והתרבות. ירושלים, תשל"ב.

ד"ר אריה מנצור

מחקר חדש על יהודי ארצות־הברית

דמותו התרבותית של הציבור היהודי בארצות־הברית מורכבת ביותר משום שנתהוותה לא בשלב היסטורי אחד ולא מתוך מוצא משותף לכל המהגרים, שהגיעו בשלושה גלים עיקריים: מספרד, מגרמניה ומארצות אירופה המזרחית. הבדלים אלה גרמו לפער בתפיסה החברתית, התרבותית והדתית. ומשום כך „יהדות אמריקה... לעת־עתה במשך כל דורות התפתחותה באמריקה לא הספיקה לפתח שום היסטוריון יהודי משלה, בו בזמן שהספיקה לנער מעל עצמה את היסטוריון היהודי שהביאה מעבר לים. לכל היותר, אפשר לדבר על היסטוריה של יהודים באמריקה, אבל על היסטוריה של יהדות אמריקנית, כמדומה, אפשר לדבר רק מבחינה שלילית לחלוטין — מבחינת ההתרוקנות בלבה מכל הרגשה יהודית־עממית של כמה דורות הגירה יהודית בזה אחר זה"[1]. מצב טראגי זה לא נשתנה, ככל הנראה, במשך חצי יובל השנים שעברו מאז כתב דברים אלה פרופ' ש. הלקין, שהכיר את יהדות ארה"ב מקרוב[2].

[1] שמעון הלקין: „יהודים ויהדות באמריקה", הוצאת שוקן, הספריה הקטנה, תש"ו, עמ' 29.

[2] סדרת פירסומים בתולדות יהודי אמריקה בעריכת משה דיוויס ואברהם קרפי (מטעם החברה לחקר תולדות ישראל באמריקה והמכון ליהדות זמננו, האוניברסיטה העברית) מנסה להוכיח, כי אמנם קיימת היסטוריה יהודית־אמריקנית.

אדרבא, לפני שמונה שנים העיד המחנך והסופר היהודי האמריקני שמואל מ. בלומנפילד, שנפטר לפני חודשים מספר, כי „קשה ומסובך הוא המצב הפנימי בחיי היהודים בארץ זו — מצב שאפשר לסכמו כחוסר בגרות תרבותית ואי־יציבות רוחנית. חוץ מהמסורת הנעלה של מתן צדקה... קשה לומר, שערכים רוחניים אחרים חדרו עמוק לתודעה של יהדות זו. בחיוּת רוחנית זו חוסר תנופה נפשית מורגשים בכל תחומי החיים, הדת, החינוך והקשרים עם מדינת ישראל"[3]. בהקשר זה אף ראוי להזכיר את הנסיון לתאר תיאור מקיף את מצבם הסוציאלי של יהודי ארה"ב, אם כי מנקודת־ראות חברתית מסוימת ומוגדרת, שעשה לפני שנים ב. שרמן[4].

בעת מונח לפנינו חיבור סוציולוגי־היסטורי, שהופיע זה עתה בתרגום עברי, בנושא הנדון, פרי־עטו של סוציולוג יהודי־אמריקני ידוע[5]. „ספר זה הוא נסיון לעזור לשדה, שמבחינות רבות הוא המפותח פחות בלימודי היהדות: חקר היהדות בת־זמננו. „המטרה ששמתי לנגד עיני... אינה מצטמצמת בתרומה לתחום חדש של ידיעת היהדות, אלא רציתי גם להציג תחליף למחקרים אחרים על חייהם של יהודי אמריקה..." (הקדמה, עמ' 9). המחבר מבסס את דבריו יותר על מחשבה ומחקר מדעי ממושך מאשר על רגש ואינטואיציה, יותר על ניתוח מאשר על תיאור ראוותני, ומשבץ את הנושא „במסכת הרחבה של ההיסטוריה והתרבות היהודית" ומשלב את החומר „בזרם הכללי של המחשבה הסוציולוגית". עבודתו של סקלר היא תמציתית, מעניינת ומאלפת, בבחינת מועט המחזיק את המרובה.

[3] „חברה וחינוך ביהדות אמריקה", הוצאת מ. ניומן, תשכ"ח, עמ' 18.

[4] בצלאל שרמן: „יהדות ארצות־הברית", עם עובד, תשט"ו, 312 עמ'.

[5] מרשל סקלר: „יהודי ארצות־הברית". תרגם בידי יוסף עוזיאל. עם עובד, ספריית אפקים, תשל"ב, 192 עמ'.

בספר שבעה פרקים, שכל אחד מהם מחולק לסעיפים. בראשיתו, מוסבר הרקע ההיסטורי־החברתי להתקדמות הציבור היהודי בארה"ב, כתוצאה מההגירה המתמדת והמגוונת, שגרמה אמנם, כלפי פנים, לניגודים מעמדיים וכלכליים עמוקים בין מהגרים ותיקים לחדשים, אולם זהותם נשתנתה והלכה במידה „ממש מהפכנית, שהרי זו הפעם הראשונה שהיות יהודי היה לעובדה נטולת־עניין במישור הציבורי" (עמ' 24), דבר שלא ידעו כמותו בשנות הגלות הארוכות בכל ארצות־מגוריהם. המהגר היהודי נהנה מחופש אורחי ומתחיל מתרחק ממנהגי האבות. כללי ההשתייכות והתרבות והמוסרות לקבוצה אתנית־דתית מוגדרת אמנם אינם מונעים מהיהודים להיות נאמנים לטיפוס־האדם המודרני בארץ החדשה, ואף־על־פי־כן „החוף העליון בקבוצה הוא שמירת הקיום, אולם הכוחות הפועלים לערעור החברות והשייכות הקבוצתית מרובים במספרם וחזקים בהשפעתם" (עמ' 36). בהכרתו של החוקר בהירה היא תמונת אופיה של הקבוצה שתכונותיה הדלבאצטיות הן: גודל האוכלוסיה, התפוצה הגיאוגראפית, ההשכלה הגבוהה והתעסוקה (עמ' 37—63). לוחות סטאטיסטיים מלמדים אותנו פרטים על התרחבותה המספרית הכבירה של הקבוצה במשך תשעים השנים האחרונות, את פיזורם בערי הארץ השונות, את הצטרפותם לחוגי המשכילים ואת חלוקתם המקצועית. פרופ' סקלר מגיע למסקנה, כי „היהודים הם קבוצה קטנה יחסית בכלל האוכלוסיה האמריקנית, אבל... התכונה הבולטת במצבם הדמוגראפי היא, אולי, זו שעל־אף אחוזם באוכ' לארצות־הברית הם... בולקים הותיקים והמצליחים ביותר... של קבוצת הפרוטסטאנטים." וכן קובע המחבר, כי אמנם „מבחינה דמוגראפית נראים היהודים כאמריקנים ותיקים". אולם יש להביט על כך „משתי נקודות־ראות מנוגדות: כהתגברות על מתחרים וכברכה גמורה, או כסיפור־הצלחה הצופן בחובו תוצאות חמורות לקיום הקבוצה בעתיד" (עמ' 62—63). ניגודים אלה מתגלים בבירור הזהות היהודית במישור המשפחה, הקהילה והחינוך.

לאחר תיאור המציאות בנושאים אלה, הן מבחינה היסטורית־מסורתית והן מבחינת המצב האובייקטיבי, מגיע סקלר למסקנות קשות ופסימיות למדי לגבי הסיכויים לעתיד. יחסי אבות ובנים ושאיפות המשפחה זוכים להארה חמימה, רגשית, תוך הבעת האמונה כי „עם כל הנידות החברתית, שהולידה לחצים, שמרה המשפחה היהודית על מידה מפתיעה של ליכוד" (עמ' 77). בצירוף להבעת ספקותיו של המחבר, אם אמנם יעלה בידי יהדות זו לשמור על זהותה בקרב דורות הבנים ובני־הבנים, „אם יכולה המשפחה היהודית להמשיך ולקיים את תפקידה בהנחלת הזהות, ולא ברור מה יכול לבוא במקומה" (עמ' 85).

הצורך בזהות מעורר להתארגנות קהילתית והתי־קהילתית — הקמת ארגונים עצמאיים שונים — על אף מיעוט תלותם של היהודים בכללותם במוסדות כאלה, תוסיף: על אף התחשת האמאנציפאציה המלאה של בני־עמנו בארץ חופשית זו. חיי הדת אינם דווקא סימן לכבוד למסורת, אלא ביטוי ל„שאיפה לקיום הקבוצה ולהשפעתה של התרבות המגיחה, כי לכל אדם יש דת..." (עמ' 92). קיום קטגוריה דתיים מסורים, לרבות ה„סדר" והדלקת נרות חנוכה, מוסבר בצורה משכנעת על רקע תכונותיהם המיוחדות: „הטקס ניתן להגדרה חדשה במונחים מהדרניים, אינו מחייב בידוד חברתי והאורח־חיים מיוחד, עולה בקנה אחד עם התרבות הדתית של הקהילה הגדולה בארץ, הוא בעל אלטרנאטיבה „יהודית" לנזקקים לה, מתרכז כסביב לילד ונערך אחת בשנה או לעתים לא תכופות" (עמ' 95—97).

הסברים אלה קולעים ביותר וכמו יפה גם לגבי קבוצות יהודיות אחרות באירופה המרכזית והמערבית, אשר סירבו בתקופה שלפני השואה להתכחש לחלוטין למוצאם. בית־הכנסת האמריקני הוא אכסם בוחד ושוקק קיים, אך לאו דווקא כבית־תפילה בלבד, אלא כמרכז חברתי מובהק המרכז פעולות שונות המיועדות לצעירים ולקשישים, לנשים ולגברים כאחד. „הוא חותר להבהות הקיום היהודי. ...הוא קיבל את היהודי החילוני, כפי שהוא, השתדל לשנותו ולא לגדור את דרכו מנמה..." (עמ' 104). שונים מסוג זה של בתי־הכנסת הם, כמובן, בתי־הכנסת מן הסוג המסורתי, לפי השקפתו המעניינת של סקלר, בית־הכנסת הטיפוסי במדינת ישראל „מבליט ביותר את אופיו המיוחד של בית־הכנסת האמריקני של ימינו" (עמ' 107).

במתן תשובה על השאלה האפשרית: „מה יש לעשות, כדי להבטיח את המשך קיומה של הקבוצה?" פונה החוקר אל החינוך היהודי. סיפוסי בתי־הספר היהודיים הידועים מעונים אמנם תיקון רב, אך סקלר מתנחם, במידה מסוימת, בקיומם של לימודי היהדות בקאמפוס האמריקני הכללי, במסגרת תוכנית־הלימודים הרשמית. העתיד ילמדנו, אם אמנם יש בכך משום סיכוי ממשי לשינוי פני הדברים.

הדיון בכשלוחות החברה היהודית ובמגמי יהודיתך בציבור אוהבו לפרק על „פעולת־הגומלין בין היהודי לגוי", לפרשת נישואי־התערובת ולבעיית הגיור. התגובה היהודית על נישואי־התערובת לא באה אלא בשנות ה־60 של המאה, כאשר היקפם נתרחב העמיק ודאגת ההורים רבתה כאחד. נעשים נסיונות לבלימת התהליך בדרכי החינוך הביתי: „עם זאת, הורים הרוצים למנוע בניהם מנישואי־תערובת חייבים לזכות להם על כך בצורה שפועלה יותר מאשר בהערפת סביבה יהודית, בדאגה לחינוך יהודי או בעריכת חגיגות בר־מצווה מפוארת, בקיצור, הם חייבים להעלות את השאלה בכיתה גלויה מבלי „לכפור בזיקתם לאבי כאמין האמריקני או באבאבותה לשרידי האהבה הרומאנטית". על ההורים לבנות את ההתנגדות לנישואי־התערובת „כנובעת מחובתם לדאוג לאושר הבן" (עמ' 156—157). עם כל אלה, קובע סקלר, כי „הקשר בין נישואי־התערובת והתבוללות אינו ברור, כפי שנראה לכאורה. בדיגוג במשפחה מעורבת המוסיף לשמור על זהותו, אינו נדיר כלל, אבל שאלה גדולה היא, אם אף ינחיל אותה לילדיו..." (עמ' 161).

אשר לגיור, הוא אינו בטוח, אם הוא בא ל„המתיק את פגיעת נישואי־התערובת ביהודי הזוי בחברה הפתוחה" או הוא „קוריוז סוציולוגי גרידא בחיי יהודי אמריקה" (עמ' 165). זיקתם של בני־עמנו באמריקה אל מדינת ישראל כמולדתם מופרשת כתהליך ל„כל קשר, שיכלו לקיים עם ארצות־מוצאם", אם כי לא היה הדוק ביותר (עמ' 167). קשר כזה עם ארץ־ישראל היה קיים עוד בתקופה הקולוניאלית. דומה לנו; כי אין בכך כל ייחוד, שכן קשרים אלה נקשרו בהיסטוריה שלנו בכל הזמנים ובכל מקום. בבדיק רואה סקלר את „הצד החשוב ביותר בהשפעת מדינת ישראל ברישומה על הדימוי העצמי היהודי, על המערך הנפשי של היהודי האמריקני ועל יחסו אל יהדותו", בשם שההסטוריה הנסיון בכלל הם בעלי ערך מסחור לוגי בחיי היהודים „גוש מקודשי השם" (עמ' 169). מלחמת ששת הימים עוד הדיקה את הקשר בין המדינה ליהודי אמריקה, ואין בכך כל פלא. העולים לישראל „נראים כריאליסטים כאחד... קצת יהודים אמריקניים מגלים, כי באמריקה החיים קשים מאשר בישראל..." (עמ' 174).

מעניינים ביותר הם ההסברים בהמשך הדברים. החוקר מגיע למסקנה מנומקת, כי „המדינה רוממה את המוראל של היהודי האמריקני, ובכוחו של מוראל זה יכול הוא לעמוד בפני האתגרים החדשים לטמאטום ולבטחון שלו בתוך אמריקה..." (בסיום הספר). הוא מאמין, כפי הנראה, כי נתפוררה אמונתם של יהודים אמריקניים רבים, כי ארצם היא „תפוצה" בלבד, ולא „גולה". אך הכרה זו לא בשלה עדיין מבחינת רעיונות־מדינית. היא לפי שעה רגשית בלבד ונובלת עם המפיסה הפילאנתרופית המקובלת כימים ימימה.

לסיכום, אפשר לומר כי הספר מעלה ניתוח סוציולוגי מעניין, שכל יהודי הוא הסבר המציאות על רקע המסורת ההיסטוריה היהודית הקדובה, וכל עיקרו — רמזים אפשריים לגורל הנועד לקבוצה האתנית הקשורה בהן. משכבעים הם ההסברים והרעיונות בשאלת הדת, התרבות והחינוך, אך מצומצמים למדי ניתוח הנתונים הכלכליים המקצועיים והסבר מעמדם המדיני־האזרחי של אחינו בארה"ב, לרבות בעליי האנטישמיות. לדברי המחבר, ספרו זה הוא אך מבוא למחקר גדול יותר. ובעניין רב נצפה לו.

אהוד בן עזר / ספרי דורות קודמים

ויגה־ליוט וויגדיס לסיגריד אונדסט

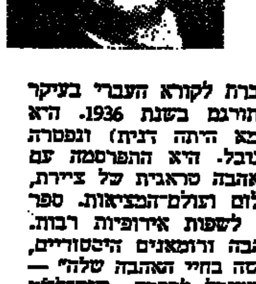

סיגריד אונדסט (1882—1949) מוכרת לקורא העברי בעיקר מספרה „כריסטין בת לאורנס", שתורגם בשנת 1936. היא סופרת נורבגית שנולדה בדניה (אמה היתה דנית) ונפטרה באוסלו. בשנת 1928 זכתה בפרס נובל. היא התפרסמה עם הופעת ספרה „ג'ני" (1912), רומאן אהבה טראגית של ציירת, אשר נפלה בהתלבטה בין עולם־החלום ועולם־המציאות. ספר זה לא תורגם לעברית, אבל תורגם לשפות אירופיות רבות. סיפוריה של אונדסט הם סיפורי אהבה ורומאנים היסטוריים, ומוקדשים בעיקר „לחישוף כוחות האשה בחיי האהבה שלה" — כהגדרת המבוא הקצר של הוצאת שטיבל לספרה „ויגה־ליוט וויגדיס". אונדסט קרובה בנופיה ובהפסקת־צולמה לביירנסון, האמסון, יעקבסן וסלמה לאגרלף. לעתים נדמה לי, כי אחת הזכיות הרוחניות הגדולות של הקוראים שהתבגרו בסוף המאה הקודמת ובעשורים הראשונים למאה שלנו היא, שיכלו להתחנך ולגדול על ברכי שתי ספרויות גדולות, הרוסית והסקאנדינאבית, סמוך כאחד לשנות היווצרותן. הצירוף של נשמה רוסית ורומאנטיקה צפונית הוא אחד הנופים הספרותיים הקוסמים ביותר לבן־דורה שכמוני, החש לעתים בנפשו ירושת משפחה של קרוב למאה שנות הכיסופים.

„ויגה־ליוט וויגדיס" הוא רומאן־אהבה מימי־הביניים. פתיחתו איטית, אפית, ואולם משאתה נכנס לתוכו, שוב אינך יכול להניח מידך את הספר עד שתסיימו (יש סופרים שמשתדלים, ובצדק, לצודד את הקורא כבר בדף הפתיחה; ויש שבכוונה פותחים בעימה מיגורית, או מקשים על הקורא את הכניסה לספרם, כאילו כדי להעמידו במבחן ולברור לעצמם את הקוראים הראויים להם).

ויגה־ליוט הוא איסלנדי עז־נפש, אשר נקם בגבורה את רצח אביו. מקצתו החמש־עשרה הוא נוסע למסעות־ויקינגים, ובקייץ, בבלאת לו עשרים שנה, הוא מפליג בספינה אל דודו ופרלידה בדרכו לנורבגיה. במסעם הם מגיעים לחוותו של האיכר הנורבגי העשיר גונאר, מכפר ואדין, ליוט מתאהב שם בבתו התמירה והזהובה השיער של גונאר, ויגדיס שמה. באהבתו הקנאית לה מקלקל ליוט את השורה. הוא מסתבך בתגרה עם מחזר אחר שלה בתחרות של מאבק סוסים, והורג את סוסו. ויגדיס נקרעת בין אהבתה לליוט ובין הסכסוך שנסתבך עם אביה וידידיו. ליוט, שמבטא את אהבתו וכאבו בשירים שהוא מחבר לעת־מצוא ושר באוזני הכפריים, מאמין לדיבה שהפיצו חורשי־רעתה של ויגדיס כאילו הקריבה את בתוליה למחזרה הראשון, והוא בפויי שירי־לעג עליה. ויגדיס אינה מאמינה שהוא מחבר של השירים ובפגישתם האחרונה, ביער, היא שואלת אותו על כך. כאשר הוא מודה באשמתו, ניצתת בה שנאה עזה כלפיו. הוא מרגיש כי איבד אותה, אך כבודו ואהבתו אינם מניחים לו להשאירה לגבר אחר, הוא אונס אותה ונעלם.

תוצאת הפעם האחת והיחידה שוויגדיס ידעה גבר בימיה. היא הרה ללידת לליוט ומסתירה את הריונה גם מאביה. היא יולדת את בנה במרומי ההרים ומפקירה אותו על צוק סלע. ואולם בן אומנה מרחם עליו ומציל את חייו, וויגדיס מאמצת אליה את בנה אולואר, ומלמדת אותו כל ימיו לשנוא את אביו ולנקום את נקמתה ממנו. השם הרע שהוציאה לעצמה מסבך אותה ואת אביה במלחמה עם בני הכפר השכן. האב נרצח. היא נוקמת את דמו. אך מאבדת את כל רכושה ויוצאת בגלות, בדרך מרת־לגת ונוראה, עם בנה הקט. לאחר הרפתקאות רבות, היא קונה לעצמה מחדש את מעמדה, אבל אינה מניחה לשום גבר לקרב אליה, אפילו לא לאולאף המלך.

ליוט חוזר לאיסלנד, רדוף אהבתו לויגדיס וקללתה בהפרידה ממנו. הוא נושא אשה יפה, ליקני, ומסתיר ממנה את עברו. אך כל נסיונותיו לבנות לעצמו חיים חדשים עולים בתוהו. הילדים שנולדים לו מתים באסון ובמחלה. ליקני מגלה את צפונות נפשו ואת הקללה הרובצת עליו ועל חייה עמו. ולבסוף מתה גם היא כמחלה ומשברון־לב.

ליוט מוכר את כל אשר לו ועוזב לצמיתות את איסלנד. הוא מחליף את שמו לאוסטאק ונעשה מפקדה של אוניית ויקינגים עזי־נפש. באחד ממסעותיו הוא מציל את נפש בנו, אולואר, היוצא גם הוא בספינה לגלות את אביו הנעלם ולשפוט אותו. אוסטאק (שלא ידע על קיום בנו) מכיר מתוך סיפורו של אולואר כי בנו הוא, אך אינו מתודע אליו בשמו האמיתי. נפשו של אולואר נקשרת בלב ידידו המבוגר אוסטאק. ולאחר פרק־זמן שהם עושים יחד על הים, חוזר אולואר אל ויגדיס אמו, ואילו אוסטאק מבטיח לבוא לבקרם.

שיאו של הספר הוא שיבתו המאוחרת של אוסטאק־ליוט בליל חג־המולד אל כפרה של ויגדיס. בכנסייה הוא נפגש עם האם והבן ומתודע אל שניהם בדרגות. אולואר חולם להשיב את אביו אל אמו, ושניהם רודפים אחר האם. אך רוח הנקמה הנוראה איננה מרפה מוויגדיס. היא מעמידה את בנה לפני הברירה הנוראה: היעמוד לצדה ויביא לה את ראשו של ליוט, או יפנה לצד אביו ואז תזנח גם אותו לעולם. ליוט, הרואה כי נכונה החזלה, מצליב את ויגדיס באזני בנה באותו צלבון ישן: „אין אני יודע, אם בני הוא זה או בן לקארי מכפר גרפסיס — אבל עשה עתה את חפץ אמך, אולואר" (עמ' 188). והאב והבן יוצאים בעקבות הצלבון, לדו־קרב ביער. אולואר מרגיש כי ליוט אינו נלחם, אלא חפץ להירצח בידו, והוא מפסיק להילחם, ואז מפיל עצמו ליוט על חרבו ומת. אולואר שב אל אמו ומניח בחיקה את ראש אביו, עולה על סוסו ועוזב את האם על־מנת שלא לראותה עוד. בטרם לכתו הוא שואל אותה:

„עיני דברך אמת על שאלתי זאת האחת, אמי — האם אהבת אותו פעם, את ויגה־ליוט ?"

היא פורצת בבכי, משעינה פניה אל צואר סוסו, ואומרת לו:

„לולא זאת, איככה יכולתי ושנאתיו ימים ארוכים כה — וזה היה יותר מכל רע, באשר הוא האיש, אותו אמרתי לאהוב מכל הגברים" (עמ' 194).

*

ברשימתי על מחזהו של הזז „בקץ הימים" („תרבות וספרות" 29.9.72) כתבתי תקופת התרחשות המחזה „הימים הם ימי פרעות ת"ח ות"ט, בקהילות ורמייזה, מגנצה, שפירה וקלוניה". הנה מעיר, ובצדק, הקורא אהרן כהן־כינג מתל־אביב, כי ערבבתי בערבבי שני מאורעות היסטוריים, גזרות ת"ח ות"ט (1648—49), שהיו רקע להתעוררות התנועה השבתאית, ופרעות שפירה, ורמייזה ומגנצה שקדמו להן בהרבה בימי „המגפה השחורה" (1349). במחזהו של הזז, המתרחש בימי שבתי־צבי, מופיעים פליטי הפרעות בערים הללו כאילו אירע הדבר בתקופת המחזה, ו„חושם סידמי" זה גרם לי לטעות בהיסטוריה.

*

ד"ר אירן עינת מעירה לי כי „חיי" של איסדורה דונקן („תרבות וספרות" 6.10.72) הוא רק חלק ראשון מן הספר המקורי; ועם־זאת יש רגליים לסברה כי „חיי" כלל לא נתחבר בידי איסדורה דונקן אלא חובר ונערך על־ידי מו"ל אמריקאי זריז לאחר מותה, מתוך גישה סנסאציונית, לפי רשימה שלה. אגב, תרגומו של שלונסקי מעניק אפילו ל„סנסאציה" זו כמין ניחוח לשוני של קלאסיקה.

סיגריד אונדסט: ויגה־ליוט וויגדיס. רומן אהבה. תרגם מגרמנית ד. קלעי. הוצאת אברהם יוסף שטיבל, ברלין־תל־אביב, 1932. 195 עמ'.

אריה זקס

חרוזים מתוקים מן המאה ה־17

בימים אלה מלאו 400 שנה להולדתו של המשורר האנגלי ג'ון דון. לציון היובל, הנה כמה תרגומים משירת דון ותלמידיו, בני האסכולה המכונה „מטאפיסית". שירה זו מקובלת כ„קשה", ולכן אלווה את תרגומי בהסבר קצר.

התחילה, שיר משל דון עצמו, הקרוי „כישוף ע"י תמונה". כמו בכל יצירות דון, מתבהרים הדברים רק ברגע שאנו מסיקים את המצב הדרמאטי המרומז, המקנה לדיבור השירי חיות הגיון. „כישוף ע"י תמונה" (כמו „איסור האבל בפרידה" ו„הפרידה: על הבכי", שניהם שירים ידועים יותר, „שלאגרים מטאפיסיים" כביכול), הוא שירו של גבר העוזב אשה. הם מביטים זה בעיני זו. הגבר אינו יכול לשאת את מראה בבואתו בעיניה הבוערות של האשה. אך כשהוא משפיל את מבטו, הוא נתקל שוב בבבואתו, הפעם בדמעות הזולגות מעיניה. הוא מסיק, בהתלוצצות, שהיא שורפת ומטביעה תמונות־דיוקן שלו. אילו היתה האשה מכשפה הנוהגת להמית את אויביה בדרך זו, היתה ממיתה אותו בהרבה אופנים (שריפה, טביעה, וכו').

בתחילת הבית השני (והאחרון) הוא מנשק אותה. בכיה גובר. אך הוא קורע את עצמו מעליה. הסיפון שהוא מביא להצדקת מעשהו הוא כפול: א. עליו להתרחק ממנה כדי למלט את נפשו, שהרי כל עוד תמונות שלו משתקפות בה הן עשויות לשמש לה כבלי־כישוף הרסניים, והוא עשוי להינזק ר"ב. אחרי שיסתלק, יישאר רק דיוקן אחד שלו ברשותה, מוכרח־פניו בלבה, והרי בלבה שלה לא תרצה לפגוע.

ג'ון דון

כישוף על־ידי תמונה

(ג'ון דון, 1572—1631)

עיני הקבועה בעינך חומלת
על תמונה שרופה במוקד עינך;
בדמעה תמונתי טבועה ואוזלת
אראה עת אשפיל מבט ללחיך;
אלו ידעת, כמכשפה,
לשרף חיים בתמונה שרופה,
כמה מיתות היית מוסיפה!

טעם־דמעתך סכר ומלח גם יחד,
וגם אם תוסיפי דמעות אסתלק;
בהמחק תמונת ימחק הפחד
שפי הזה מכשופך ינזק;
ואם אותיר אחרי תמונה
מפגע ורשע תהיה מוגנה:
בלבך; זכרי, תשאר צפונה.

ג'ון דון, משורר של פרידות ופגישות ומצבים קיצוניים, הקים אסכולת משוררים שלמדו ממנו את מלאכת ההקבלה המפתיעה. הבולט שביניהם הוא, אולי, ג'ורג' הרברט. שירי האמונה של הרברט מצטיינים במוסיקליות רכה ומתוקה, השונה מאוד מן הכרוזה התוקפנית והאירונית של דון; אך השוואה קונקרטית בין רוח היוצאת מפיו של אדם בשעת תפילה לרוח שיצאה מפי האלוהים לשנפוח חיים באדם, או תיאור התפילה כמין נשק הנתון בידי יצור אנושי כנגד זעם בוראו — „רעם הפוך" המחזיר הזיזים מן הארץ לשמים ותוקע „חנית בצלע המשיח" — נוצרו בהשראת דון.

תפילה

(ג'ורג' הרברט, 1593—1633)

תפלה: אכל קדש, גיל המלאך,
הרוח לאל הנושף חוזרת;
נפש מתנשאת, עולה־לרגל לב רך,
מד־עמק לעמק בין שמים וארץ;
[illegible] כל־יכול, לחוטא עוז־מגדל;
רעם הפוך; חנית בצלע המשיח;
עולם־ששת־הימים בשעה מכרבל,
באזני הבריאה מין מנגינת שיר־ושיח;
רוך, חסד, חדוה, שפיות,
אשר־בחירים, מפל־מן ושבע;
בגד־חול לשמים, לאדם מחלצות,
צפור גן־העדן, שביל החלב;
מעל לכוכבים פעמון קטן,
דם־הרוח, ארץ־בשם, משהו מובן.

מבין עשרות משוררי המאה ה־17 שצירפו את החריפות השכלית של דון עם ההתנגנות הלירית של הרברט, חביב עלי במיוחד תומאס קארי, שכתב גם אלגייה־אבל נפלאה על מותו של דון, שבה הוא מנתח, בחרוזים מצוינים, את מעלותיו הספרותיות ומקוריותו של רבו. אך אני אביא כאן שיר־אהבה יפהפה שאינו מצריך דברי־הסבר מרובים:

שיר: אל תשאליני

(תומאס קארי, 1594—1640)

אל תשאליני אי יצפין האל
בחלוף ירח־יוני ורד נבל:
במזרח העמק של יפיך הפרחים
נרדמו כבתכלית־קיומם ונחים.

אל תשאליני אנה־יורם
זהר פרודות הזהב של היום:
אהבת־השמים רקחה עד־דק
לשפעת שערך אבקת ברק.

אל תשאליני מדוע נמיד
בסוף ירח־מאי זמיר משיר:
בגרונך המתוק הלא
יבלה חרפו ויחמם צלילו.

אל תשאליני אי־יחנה כוכב
הנופל בחשכת ליל אכזב:
בעיניך שבהן כוכבים, ושם
קבועים שבהן במסלותם.

אל תשאל המזרח או מערב
יבנה עוף־החול את קן בשמיו:
בבוא יום אליך הוא עף
ובחיקך הריחני ישרף.

חורז מתוק אחר, רוברט הריק, הכומר העליז, ספג את השפעת דון יחד עם השפעת בן ג'ונסון ומשוררי רומא העתיקה, המשמשים לו דגם של שלמות צורנית. עבודת ה־יות הנושא גדוש לא הפריעה לליריקנים האנגלים במאה ה־17 ואהגר הוא תמיד לומר כחדש, בצורה אלגאנטית או מחכמת, האמיתות הישנות:

לדיאנימה

(רוברט הריק)

לזריחת הכוכב, נערה מתוקה,
בשתי עיניך, יפה השתיקה;
אל תחשבי נעלית־מבשר
אם כל לב עבדך ובלבך אין דבר;
הריח, מאהב־שערותיך, שובב,
ישוב ישוב בלטוף אכזב;
כי הנה הפנינה שעמך את נושאת,
שקוע באזן רכה ויורד,
יהיה בו חן־אבן מבריק ושלם
עת כל עולם־יפיך יעלם.

אך לאחר הצלילות התמה המתורבת של קארי והריק, מן הראוי להביא קטע משל משורר חשוב יותר, שהשכיל להעניק לחרוזיו גם השטות קלה וגם מימד של עומק הגותי וחזייתי, הפוריטאן האלגאנטי אנדרו מארוול. וכאן שוב מתבקשים כמה דברי־הסבר. בשלושת הבתים שאביא מתוך „הגן" של מארוול, מתוארת חוויה שהיום אולי היינו קוראים לה „טריפ": אלא שכאן הכסף, יש להניח, מתבצע ללא סיוע כימי. בבית הראשון מתמצית חושנותו של מתבודד בגן קסום: הגן משמש לו כמין מאהב ולא נותר לו אלא להתמכר לירק, לפרחים ולפירות עד כלות חושיו. הצירוף הזה, „כלות החושים", אינו מליצה גבובה בהקשר זה, אלא הוא ממצה, כך נדמה לי, את עיקר כוונת המשורר. רק ברגע המסתורי שבו באים החושים על סיפוקם המלא, הם חדלים לתבוע את שלהם. אז, כביכול, נולד אדם חדש, שהוא מעבר לחושים, אדם בר־דעת. הדעת זו היא נושא הבית השני. הלשון שבה מתוארת פעולת הדעת היא פילוסופית, אפיסטמולוגית. אושר הדעת, חמדה הדעת, הלוא היא דעת הדעת. דעת־עצמה ודעת יחסה אל העולם החיצון. היחס הוא של כפל השתקפות. כמו היחס שבין יצורי היבשה (המציאות) ליצורי הים (הרעיונות והדימויים). אך הדעת אינה סבילה בלבד; ישנה גם דעת פעילה, היוצרת, באמצעות הדמיון, עולמות אחרים, עצמאיים, שונים שאינם משקפים אלא את עצמם. ובסופו של דבר מסתבר שפעולת התודעה, כמו פעולת החושים בבית הקודם, היא חיסול עצמי... נגמר גם המצב המיוחד שבניסתון המוצלה, ובא תור כלות־הדעת. התודעה הופכת הן את עצמה הן את העולם החיצון לרוגע מוחלט של אפסות אלוהית, „מחשבה ירוקה בצל הירוק" של הגן.

החושים והתודעה מתחסלים, איפוא, תוך סיפוק עצמי. ואז, בבית השלישי, משתחררת הנשמה השלישית והעליונה שבאדם. נוכחות האינסוף הרי מורגשת רק כשמופש אותו כוח עליון — הרוח האנושי עצמה. (חלוקת הנשמה לשלושה חלקים — חושני, תבוני ורוחני — היא חלוקה מסורתית בתרבות המערב מאז אריסטו). עם תום פעולת השכל מושגת בינוחות גופנית ואינטלקטואלית דמויית־מוות, המאפשרת לציפור־הרוח המיסטית לפרוח אל הגוף ולעוף לה אל בין הענפים. הגן כולו בא עתה על סיפוקו באדם הבודד, השוכן בו. מה שהיה ירקרק הוא עתה אור רב־גוונים, והציפור, באכסטאזה שקטה, יכולה להכין את עצמה למסע הארוך של המוות הממשי, כשהיא משקפת בנוצותיה את אור האינסוף.

אפלטון הוא שהשווה את הגוף לבגד (שיש להסירו) ואת הנשמה לציפור (שיש לשחררה מכלובה). ואפלטון הוא שתיאר את הזמן כ„דימוי מתנועע" של האינסוף. אך אצל מארוול עולם־הסמלים המסורתי הזה קורם ממשות של יומיום חושפי להלוסין את מה שעינינו רואות בטבע. הציפור איננה „ציפור־נפש" מליצית, אלא היא ציפור ממש, המנקה במקורה את כנפה, כמו הציפור שנראתה אתמול על הענף. קונקרטיות ציורית זו של מארוול, בצד שכלתנותו החריפה והדייקנית, היא אולי מיטב מורשתו של ג'ון דון. ... מארוול אסיים, איפוא, את הציון העברי שירתי להציב ליובלו ה־400 של דון.

חושים, דעת, רוח

(מתוך „הגן", אנדרו מארוול, 1621—1678)

מה רבו בגן נפלאות חיי!
תפוחים בשלים נופלים מראשותי;
אשכול יפהפה, נופח עסיס,
מוחץ אל־חכי את יין הגפנים;
הנקטרין והאפרסק נחמד
מעצמם מטים את עצמם לידי;
מלון שם לי רגל, נפלתי שדוד,
יצועי קש־עשב, בפרחים לכוד.

הדעת, בינתים, צמצם ענגה
ולמוחה חמדתה הפרטי נסוגה;
הדעת, אוקינוס שבו כל סוג
דמוי תמיד ימצא־לו בן־זוג;
ועוד היא בוראת ועוד ועוד,
ימים אחרים, מחשבות אחרות;
מוחקת כל צלם ברוא־כחק
עד מחשבה ירקה בצל הירק.

אפרקדן על חלקת אבני המבוע,
או באזוב שרש עץ־פרי שרוע,
אשליך מעלי את גלימת הגוף,
ורוחי, אט־אט, לצמרת תעוף,
שם תשב־לה תשיר־לה, רוחי כצפור,
כנף־כסף תסרק, תמרק במקור;
עד תכון למסע הארך ותמריא
פלומתה תחזיר גלי־אור כראי.

חומר ל„תרבות וספרות" לא יוחזר אלא אם תצורף אליו מעטפה מבוילה וממוענת.

העורך: אברהם יבין

יהי בימי המחתרת

סיפור מאת ג'ורג'ו באסאני

סיפור זה, מתוך ספרו האחרון של הסופר היהודי־האיטלקי ג'ורג'ו באסאני — קובץ סיפורים בשם „ריח החציר" — הוא יוצא־דופן במקצת לגבי סופר שכמעט כל זכרונותיו לקוחות מקרב יהודי פרארה המתבוללים. בסיפור הימים הם הימים שבהם פעלה באיטליה מחתרת אנטי־פאשיסטית, — אולם זו היותה, כמסתבר, מחתרה עלובה, עייפה־מלכתחילה, ופעולותיה היו חלום יותר כאשר מציאות. סיפור סמלי, איפוא — אף כי יודעי־דבר מבין בני פרארה טוענים שגם גיבור הסיפור הוא דיוקן מדויק של אדם שחי בפרארה באותו זמן. ג. ש.

וכרים אתם את „מלון סריפולי", אותו בית־מלון קטן בפרארה, לוב, נמוך דרגה (וגם מפוקפק לא־מעט), אשר היה לפני המלחמה יחק מארמון דוכסי אסטה, בכיכר הגדולה שמאחורי הארמון? מלון סריפולי" שעליו כבר נזדמן לי לא פעם לספר לכם? ובכן, כם את המלון הזה בליל חורף לפני הכון שנים, אולי ארבעים הוה אוכר, בימים החשוכים ביותר של שלטון הפאשיזם; ובשעה ג, מאוחרת מאוד — כמה דקות בלבד לפני הסגירה.

שה, באכסדרה, כבר כיבו את האורות. והנה, בקצה האולם, נפתחה זכוכית האצובה (כשב כל רוח לחה הדחיל לתוך האולם הריק, עד מבאחוריו יושב היה שוער־הלילה), ואיש אחד קרב, יוצא לאיטו על.

התקדם לאט, בגלל המזוודה הגדולה שנשא בידו. צווארון מעילו ורס, שולי כובעו מורדים עד להסתיר את עיניו. כי זה יכול — כאל הזוער את עצמו — לפי מראהו, אפשר להשוב שהוא סע.

יחי רוצה חדר", אמר האיש בשקט.
י חושש שלא נוכל לתת לך", ענה השוער.
ח את יומן־האורחים לפניו, דיפדף בו מעט, עיוות את פניו.
ע הרים את ראשו.

צעה עכשו, יבין נא, האדון, הוסיף, „הכול כבר תפוס. ומה גם ערב חג־המולד..."

ע הרד אחרי עיני הנר, אבל לא הצליח לראותן, כי מוסתרות ת לשולי הכובע הבלובלך. הוא הצליח לראות רק את הלקם של פניו, לחיים השנבר וספיחי זקן.

ק אל נא יכריח אותי, בבקשה כמנו, לצאת בחזרה החוצה", אמר קול נבוך מאה, בניב דרומי מודגש: ניב קאלאברי, אולי סיצילי־י יודע? „אלי אלוהים!". התאנה, ובד־בבד התקדם באופן כמעט ש, „אני כל־כך עייף... אולי לא אמצא שום מקום בכלל? יספיק אוכל לנוח כבה שעות בלבד. אני נוסע מחר בבוקר, ברכבת של שע".

ועד הוסס. טוב הרכין את ראשו המבהיק למסעי על יומן־האורחים: ; אוכל לתת לו, אלא חדר כפול", אמר, אחרי שסים את עיונו, דד שנשאר פנוי. ועם־זאת, עלי להזהירו, אדוני, שיהיה חייב עד תפוסת החדר כולו".

ה„עם־זאת" אמר בהנאה מסויכת — ההנאה שחש בכל פעם לו ההזדמנות להפגין עד כמה מנומס ומעודן הוא יותר ממר מילר, מלון, שהכי־דהמיד תקוע לו בפיו קיסם־שיניים, וההוא תמיד כל־אפילו בתנועות־ידיה. בטוח היה שהסוכן־הנוסע לא יתעקש: ה שיפנה לאחור ויסתלק לו.

אולם הוא טעה.

צם כיד הרים האיש את ידו, הסיט את כובעו אל שיפולי קודקודו ת מצחו המקריח. חייך.

בן בהולט", שמע אותו אומר, „הודה".

ז שירבב את שפתיו, כאילו לשריקה לא־נשמעת, ובקריצה הוסיף: יוד".

יש תחב אחת בידיו לתוך הכיס הפנימי של המעיל, מצד הלב, חסם בזהירות. עפעפיו היו עצומים למחצה, כאילו מתוך הנאה. ומר לחץ על כפתור. סבל אחד, זקן, הופיע, גורר סוליות נעליו. עד ביחוד השוער ללקוח את תעודת־הזיהוי, ולו עצמו ימסור חה החדר הכפול שבקומה השלישית. אחרי־כן התכופף, אחז בידית החל לפסוע, בתגודד כלשהו, לעבר המדרגות, בלי שישירד ל לבדוק האם הלקוח אכן הולך אחריו.

„לילה טוב, כר בודאי", אמר השוער.

ש כבר הספיק להתרחק כמגו כדי כבה צעידות.

לה טוב", ענה.

אך לא נפנה לאחור, אלא רק הרטיט בזהי אצבעות אל שולי

ום ירצה האדון שיעירו אותו בבוקר ?"
; אין צורך".
לה טוב".

ד היה רחב־ידיים ונמוך תקרה. הדלת קבועה היתה בקרן־ליל כבשיר החיצים. לאורך הקירה, שכתמי רטיבות ניכרו בהם, שבצבעם כצבע הקש: ארון, שידה, ליד החלון מחוסר־הווילאות, ו מונפים, היה כיור ומעליו מראה זעירה. מעל למראה תלויה ברשת עשויה זכוכית אטומה, מלאה עד מחציתה כשקע אבק; ; אור אדמדם, בדומה לאור שבפרוזדורי בתי־החולים. שתי המיטות ת זו לזו נראו כמיטת־כלולות גדולה.

שר נשאר לבדו, שרק כר בודאי שריקה קצרה; הפעם היא נשמעה. , הביט סביבו. שתי המראות שבארון שיקפו בבואה מלוכסנת של שבאמצעיתו עמד, כשמזוודת הנצרים מונחת על הרצפה, סמוך

כור יד על פניו.
ים הם חלום", לחש.

שעה קלה שהה כך, דומם, באמצע החדר. אחר התאושש. נפשט ו כהכעיל, תלה אותם על וו קבוע בדלת, ופסע לעבר הכיור. יריהבר לשטוף, ולבסוף כפוף, התחיל לרחוץ את פניו.

ים הם חלום — הירהר. — מתי שמע, או קרא, משפט מעין זה? בר בו דווקא עכשיו?

קו, גישש למצוא את המגבת, ניגב את פניו. ובשעה שמי־הברז הסיטו, בשוטפם, להשמיע קול נכאים, התפשט בחופזה. לבסוף, והוציא מהמזוודה, שאותה הרים והניח על המיטה, את כלי־, ניגש שוב לכיור והחל לסבן את לחייו.

ברא ישן. חלם. חלם שהוא ישן...

; שכבר ישן הוא שלוש שעות, ארבע שעות לכל היותר, ובלא כלל. חולם שלבסוף (דן, דן, דן, דן, דן, השעון שבכיכר ה אחר זה שלושה דינדונים רצופים...) הוא מתעורר.

ע כך, באותה תנוחה שבה שכב לישון, פקח עכשיו את עיניו. ס. ריח חריף, חמוץ ומתקתק גם יחד (ריח שאין לטעות בו!) ; החדר. ובכן, הגיע הזמן — אמר לעצמו בחלומו, ומייד הדליק את לחיצה על המפסק דמוי־האגס, שתלוי היה מעל לראשו: ובכן, עליו להסתלק, לברוח מכאן מהר. ג ם בגלל זה. אלא שקודם, ...

ה, בחלומו התיישב על המיטה, הסיט את השמיכות, שילשל את מטה, והתחיל פוסע, יחף, פונה ללא היסוס לעבר הארון. פתח ; וכראותו את הגופה, זו גופתו של ו, לא השתומם כלל. יש בראשו. הנה הוא רובץ שם, עירום לגמרי, הגיביה הלבנים משעין את לחיו הארוכה, השחורה מספיחי הזקן, אל ברכיו — הוא הפך להיות אותו דחליל־וחרלא, כמו שבאמת צריך יה.

רי שב וסגר את דלתות הארון באיטיות רבה מאוד (רק כדי שלא את הסימפטבותיו, כמובן, רק בגלל זה), מצא עצמו — בחלומו — כלא שידע כלל כיצד יצא את בית־המלון. האוויר היה קר, קר עד שדרות רחבות־הידיים, המוליכות למרכז העיר, שעליהן התחיל אור כפורי, לא נראתה נפש חיה: כבאן, בסמוך לארמון, ועד הסבך המרוחק. ואותה שכבה עצמה נכשכה גם שם, מעבר לפינה בניין תחנת־הרכבת נראה היה לעין, בקצה הקטע הישר השני עליו לעבור כדי להגיע אליו — אפור, קטן, נמוך, ובכל־זאת חלום.

ד היה בצעד מזורז, כשמבטו נעוץ אך ורק בבניין תחנת־הרכבת. גדל לעיניו בהדרגה. והנה, אך הגיע לרחבה שלפני התחנה, נזכר רים: ראשית, שהוא השאיר בחדר שב„מלון סריפולי" את מזוודה הגדולה, ובתוכה כל חפציו — בשכבה העליונה, דוגמאות הסחורה אישים, ומתחתיה, צרורות של עלוני המחתרת; ושנית, שלא ה חשבון המלון. נעצר, לא נבוך, אלא בעיקר כהסס. אך באותו ע — קרוב אליו כל־כך עד כאשפר היה לחשוב שהוא ממש לידו, כסרים ספורים בלבד — את נשיפתו של קטר בלתי־נראה, המתכונן יים בתוך התחנה פנימה, והבין שגם אם יתעלם מכל היותר, הרי חזר כדי לשוב על עקבותיו — וחזר לצעוד.

; עוד, הרי כל זה, בעצם, אינו אלא חלום — אמר בינו לבינו בעודו כרה. — הוא ידע זאת גם בחלומו: זה חלום בתוך חלום.

מאיטלקית: מאיר שיהנר

אמנון ברזל

נחום גוטמן

גלריה לאמנות חדשה, יפו

תערוכה רטרוספקטיבית כמעט, הי מסייעת לנו — כפי שכל תמונה יחידה של נחום גוטמן עושה זאת — לחזור אל ההיסטוריה של הציור בארץ־ישראל.

גוטמן הציג לראשונה בשנת 1926 בתערוכת „אגודת אמנים עבריים" ועם קבוצת הציירים „המודרניסטים", וכבר באותה „תקופת מגדל דוד", לפני כארבעים וחמש שנה, נקבע תחתם סגנונו, כתב־ידו ועולם הצבעים שלו. וגם ראייתו המיוחדת את ההוד המזרחי־חלוצי־ציוני־אורבאני.

זהו ציור ספרותי הנושא אווירה (כשם שכתיבתו של גוטמן היא פלאסטית להפליא, כתיבה שציירה למעננו את נופי־הילדות שלנו). זו איל־סטרציה של תקופתו אך לא בדרך של כתיבה היסטוריה, אלא כאיסוף של תחושות, ריחות, ברק תפנים, זכרון של אור היוצר את הגוונים: את הכחול של הים התי־כון ואת זהב הגראבפון כבעד ל־חלון מקומי.

משנות השלושים עד עתה, כמעט לא ניתן לסווג את ציוריו לפי תקו־פות או סגנונות; אולי, רק לפי מס־פר פרקי־ם טכניים שנוספו, כגון: חריטות בצבע, השארת משטחי בד בלתי־מצויירים (כאילו אור השמש מוחק את הגוונים, או כאפקט של בוהק על פני הכנרת), או העמקת הכחול בשנים האחרונות. הגדולה אחת מקיפה את כל ציוריו מאז שנות העשרים — והיא הנאיביות. בעיצוב, בצבע, בתוכן, מעניינת הקירבה בין סגנונו ובין סגנון הציירים הצרפ־תים שהודרמו לזמי ה„מאדיטראנאָ", כדי לצייר בסביבה של אור וגוון הש־ונים מאלו של מערב־אירופה. ההשוואה בין גוטמן ובין דיופי — מרתקת, לא בנושא ובתוכן, כמובן, אלא ברכיבים הציוריים: ברישום, בגוונים, במשמעות החגיגה.

ציור זה הוא, צריין, בתחום ה־יפה. המתנה, דרך שקיפות הצבע, רואה גוטמן; גם כיום, את האניות בחוף יפו, מנקודת־מבטו של ילד על חולות תל־אביב הקטנה. בציורים אלה, האניות מאז — עדיין לא הפ־ליגו. בכוח הנוסטאלגיה, עדיין קיים הבית האהום. בלב הפרדסים הירו־קים, ונשאר הכרכרות בצבע התפוז — ללא פחתים אקולוגיים — חולפים על פני הפסטה, ללא עיוות תקשו־רת מתוחשבת, עם חייך בסורקיו ובתום.

דן שחורי

נוער יוצר

מוזיאון תל־אביב, ביתן הלנה רובינשטיין

בסימפוזיון, שערכה אגודת המורי־רים, נשאל שר החינוך יגאל אלון, כיצד בימנו להקן את העוול שנעשה להוראת האמנות בבתי־הספר. השר התחמק בתשובה בטענו כי „אין מור־רים", איני יודע, אם טיעון כבוהך זה נובע מנסיונו להסתיר שיקולים תקציביים וקואליציוניים, או שהשר הולכם באינפורמציה מוטעה על־ידי פקידיו, אשר שיקולי יוקרה ומאבק על עמדות הם מהגורמים המביאים אותם להנצחת מצב עגום זה. את הבעיה בכל חומרתה מעלה מחדש התערוכה של עבודות חניכי החוגים לאמנות, הפועלים במסגרת מוזיאון הנוער שליד מוזיאון תל־אביב. המ־סקנה היא, שכל מה שמוצג כאן ניתן היה להיעשות בכל בית־ספר ברחבי הארץ, כך היתה אוכלוסיית התלמי־דים כולה מקבלת חינוך אמנותי ואס־תיטי בסיסי, ולא רק כמה מאות תל־מידים בני־מזל. מה שמוצג כאן אינו מעיד דווקא על כשרונות בולטים אך על כוח הוראה מיוחד ועל רצינות ביהודיים מהפכניים. וסוף הדבר — כי יש בכך הוכחה למה שיכול היה להשיג כל מורה עם כל קבוצת תל־מידים, אילו ניתנו למורי האמנות ב־ארץ התנאים המינימליים לעבודה סדירה. תנו לילד חדר־עבודה, גליון נייר הגדול משמיתו הגליון המקו־בלת, צבעים, חומרים שונים, גרוד־טאות וכלים מעטים ופשוטים לפיסול ולהדפסה והוא יצור ברמה לא נמוכה מאלה.

העבודות בתערוכה הן ילדותיות במובן החיובי של המלה. גם הציורים הגדולים והיומרניים כמעט (שניים עד שלושה מטרים) הם מתוכרי המציאות ונכונים מבחינה מיתודית. כל נער חייב לעבור שלב אכספרסיוניסטי־סנטימנטלי זה בטרם יגיע להבנה אמנותית עמוקה יותר.

הנוגה המפליג בכל השערוריה של הוראת האמנות בבתי־הספר של־נו היא מידת־האיפה ואיפה שבתכנית־הלימודים ובחלוקת התקציבים. כסמ מנוכ ביתי־ספר ושום פקיד במשרד החינוך לא העלה על דעתו, שאפשר להורות חינוך גופני או מלאכה ללא חדר מתאים, ללא ציוד, ללא חלוקת הכיתה לקבוצות וללא יחידות־זמן מתאימות. אולם, אמנות דורשים ל־למד בשעה אחת בשבוע (45 דקות) בכיתה לא מחולקת, בת 40 תלמידים ויותר, בחדר־הכיתה הרגיל על־ידי מורה אחת, לרשות המורה עומד תק־ציב אפסי לחומרים, השיעורים, בשל כך, נעשים פרונטאליים וסכימטיים, המורה יותר משהוא מפתח בילד את כוח־היצירה חייב להיות שוטר, ה־ממונה על שמירת השקט והנקיון. יכ־ריז שר החינוך, שהאמנות אינה חשו־בה, שהיא מיותרת במערכת החינוך, שהיא נופלה בחשיבותה מן המלא־כה, מהחינוך הגופני ומכל שאר מק־צועות הלימוד, אך אל יסתתרו הוא ואנשי משרדו מאחורי מליצות וטי־עונים מופרכים.

העובדות הן, שהציוד והחומרים ה־דרושים להוראת אמנות זולים לאין ערוך מאלה הדרושים להוראת מקצו־עות ההכשרה האחרים. גם הוזמן השעה השנייה בשבוע, שנגזלה ב־שעתר מהוראת האמנות לזמרקכה, ני־תן יהיה לחולל מהפכה משמעותית של ברמת הידע ובתחושה האמנותית של הנוער בארץ. היום בורחים טובי ה־מורים מההוראה, כי אינם יכולים ל־הסכים עם תנאי העבודה, המוכשרים הרי תמיד מוצאים תפקיד קל ד־מספק יותר. נראה לי, שוועדת החי־נוך של הכנסת חייבת להעלות בהקדם על סדר־יומה את מצבו של החינוך האמנותי בארץ.

אמנים ובחירתם

בית־האמנים, תל־אביב

האמנות דוברת בשפות שונות וכל אמן קרוב לשפתו, ולעיתים אף קנאי לה. ה„אהבות" וה„שנאות" הן בכוח־בית מקובלות ביחסים שבין האמנים לבין יצירת זולתם. אילו טרח איזה סוציולוג לחקור את אוכלוסיית ה־ציירים בארץ, ודאי היה מגלה קהי־לות־קהילות, הקנאיות כל אחת ל־דרכה ולאמנותה והשוללת את דרכי זולתה. לעתים מקבלת הסתגרות זו משנה־תוקף בשל הזדהותו של האמן עם הקבוצה עם מקום גיאוגרפי, או, בשל קירבת גיל או מוצא. אין טבעי ממצב זה. עולם האמנות מעולם לא נטה לקבל דוגמות חד־משמעותיות, ובתקופתנו הדמוקראטית וההיגיאנית, שבה נושק סגנון בסגנון ואסכולה פורחת ומתה תוך עשר שנים — מן הפתם מתחזקת נטייה זו.

עובדות אלה מוכחות ומומחשות בתערוכה הנוכחית בבית־האמנים. כל אחד משמונת האמנים הוותיקים נת־בקש לבחור שני אמנים נוספים. הבוחרים והנבחרים מוצגים. זה ליד זה. התערוכה מגוונת ומבולבלת, ר־שומבים בה במעורב רמות ואיכויות שונות ורחוקות מאוד זו לזו.

שיטה זאת של „בחירת האמן" מקובלת בעולם, אך בדרך־כלל מת־בקשים בתערוכות אלה אמנים ידו־עים לבחור במספר צעירים בלתי־מוכרים, שבעצם היבחרם יש מסממני מתן החסות וההזמנות ראשונה להו־פיע בציבור. אולם כאן לא קיימת המגמה זאת. בביהודי פייגין ובת־יוסף, למשל, בחרו אמנם ב„פנים חדשות" יחסית, אך קיווה, לדוגמה, בחר את שמעון שלמה קסוס ופלדי בחר את יחזקאל קמחי — אמנים וותיקים וידועים זה כבר. האם הינחו את הבוחרים קני־מידה איכו־תיים? קירבה סגנונית? אמונה ב־כשרונות גלומים? קשה לעקוב אחר שיקוליהם, או, אולי קשה לקבל ולהסכים ליכולת־השיפוט של חלק מהבוחרים. על־כל־פנים, זו תערוכה הפורסת לפני הצופה מבחר של טע־מים אישיים המוכיחה שוב את ה־עובדה הידועה, שרוב האמנים נוטים לראות את בבואתם בעבודות ה־קרובים להם.

צבי רפאלי

עלה את ירושלים השלמה על ראש שמחתנו (ב)

זה קודמת ניסינו לכתוח קו ין שני סוגים של התבטאות יות, זאת כדי למצוא הבחנה נג יכשר להרחבה ולשינוי. שים ביטוי שאבגם כרלו ר וכסר לנו מדורות, אבל לשון אין במבע המורכב כולו

מדור הלשון

אשר בהרכבים. אין צורך ת ועצם הרכב המלים כבית . זאת הדגמנו בביטוי הקרוב שבכותרתנו: לשנה הבאה ים. ראינו, כיצד ביטוי כזה רחובה — תחילה בדרך הרכ־ ביטוי אחר (לשנה הבאה ים — ירושלים הבנויה). ם: ...בירושלים השלמה, וכן אסשר להרחיב הרחבות את־

לביטוי שלבה־יך צריכים אנו . מזמור קלז נעשה לכרה עים שכל אחד מהם הוא ב־ ביטוי המצור רגשות עזים, מבין אלה קיבלו מעבד של קבוע או ביטוי שיש עמו ספר כהם צירוף כליה. „איך

נזכיר את עיר ה' על אדמת נכר". הרי לך משפט שבוודאי עבוס עוסם רגשות, ואנו משתמשים בו בהזדמ־נות מתאימה. אבל עצם המשפט אין בו צד הדורש פרשנות מיוחדת. אין בצירוף כלים בכללו מה שאינו כש־הבע לתוך הרכבה יצירה של היחי־דות, כבילא פתוחה הדרך לשינויים לפי הנסיבות.

כיוצא בכך ההכיבי: אם אשכחך ירושלים. אין צורך לתנו לפרש את דרך הגיזתה. אין כל בעיה לוכר: אם אשכחך פריס... הבבין יבין. אלא בכלל הן אותה מובה לאי. המ־קר אותו פסוק — וכבר אמרנו שכאן יש כמה אומר של צירופי לשון — אינו נוח כל כך. „תשכח ימיני" אינו מובן כעצמו. כאן יש בעיות לשון ופרשנות — והראיה, שלא מצבים כשנים בלשון הפסוק בתוך ברורות. תנה הזיבה למסורת הפסוק, בנסח המקרא שלפנינו אשר התיה — כאן אין לשנות. איני יכול לומר „תשכח שמאלי" — אלא בבקום שיש בתוגה מאוריות ברורה וכד', וכך הלאה.

הרי שהגענו לביטוי שבכותרתנו: מה פירוש: „אם לא אעלה את ירו־שלים על ראש שמחתי"? אין אלה מלים ברורות, והדרך פירוש. לא נאמר שהפירוש רחוק — אבל אין כאן אותו עיקרון, שהביטוי אינו אלא צירוף כל גורמי המשמע של היחידות המצטרפות. אין אנו יוד־עים — מלי במסורת פרשנית — מה זה „ראש שמחה" ואין אנו יודעים „עליה" כאן, ומה פירוש „מעלים על ראש". במלים אחרות: רק מכוח הסבירה על האידיומטיות כמות שהיא יש משמע לביטוי. כל סטייה היא בגדר סכנה: יש פרודיה, יש הצלחה לבעל לשון — ויש כישלון צורם.

והנה נעיין בכך צד אחר. הרי לך ביסמת משל ברים (א, 803): „תעלו את זכר נשמתו הקדושה על ראש השמחה" (אהבה זרה). ברור שה־סופר התכוון לבנות את התבטאותו על דגם הפסוק — והוא הרחיק מן האבזגם יותר מכותרתנו. אלא לכור רמונו: כיתה נתתים הדברים לשי־קולי טעם ולביקורת סגנונית, ולא לדיני איסור והיתר. לטעמי אין זו הצלחה אלא משחק לרעה במקום שלא היה ראוי לשחק. אם אם תרצה: כוחו הלשוני לא עמד לו להצליח בשינוי המטבע. אבל קשה לומר: יש כאן פסול וטעות.

כיוצא בכך ענין „ירושלים השל־מה". אפשר להבין את הצורך לשנות כן המטבע של „לשנה הבאה בירו־שלים", שהרי אדם היושב בירושלים (בתוככי ירושלים) חש צורך לש־נות. לא כן לשון הפסוק במזמור קלז. כעיקרו אין כאן צורך — וה־דברים ניתנים להתפרש יפה לפי נסיבות השעה. אין בעל המזמור זקוק לתיקונו, ושינוי המטבע יותר משיש בו צד שיפור יש בו צד כיעור. כולנו מבינים יפה לרגשות שכל המנסחים כן מבקשים להביע. אבל בהכרעה של סגנון — לא של מותר ואסור בלשון — מדמה לי כי ראוי לחדול בעיקומי הכתוב. „נע־לה את ירושלים על ראש שמחתנו" — ולוואי שנזכה כולנו לשמחה ב־שמחת ירושלים.

משה גרשון־גושטוביץ

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהן ענין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־מדור „מדור הלשון" במערכת „הארץ", ת.ד 233, תל־אביב.

שחרור החשיבה מכבליה

(סוף מעמד 18)

אחריות בפני עצמו על השיבתו. אולם אין המרכיב של הטיפול בחשיבה ממצה את תוכנו של הניסוי ולא את הנחותיו העיוניות. הטיפול החינוכי והסוציאלי בחניכים הוא חלק משו־לב במאמץ השיקום וקשור בו אור־גאנית.

מה היו תוצאות הניסוי?

(א) במחזור הראשון נשר תלמיד אחד מבין ה־30, ה־29 הנותרים המ־שיכו בלימודיהם עד בחינות הבג־רות. בקבוצת־הביקורת, לעומת זאת, נשרו 10 מבין ה־30 ו־8 עברו כבית־ספר תיכון עיוני לבית־ספר מקצועי.

(ב) מבין 29 התלמידים האלה, 20 עמדו בבחינות־הבגרות בהצלחה מל־אה, 8 בהצלחה חלקית, ותלמיד אחד נכשל כשלון מלא. בקבוצת־הביקו־רת, לעומת זאת, ניגשו רק 12 תל־מידים לבחינות־הבגרות ומהם עמדו בהן בהצלחה מלאה רק 3, בהצלחה חלקית 3 נוספים ו־6 נכשלו.

התוצאות במחזור השני היו פחות מרשימות בהשוואה עם המחזור ה־ראשון, אך עדיין מרשימות מאוד ב־השוואה לקבוצת הביקורת השנייה. יהיה זה בוודאי מעשה תמימות ל־יחס את מיעוט הנשירה לשיטה ש־הופעלה בניסוי. באותה מידה ניתן להסביר את „כוח־ההחזקה" שגילה בית־הספר לגבי קבוצות הניסוי ב־תכונותיה של הסיטואציה הניסויית. קבוצת־תלמידים הנתונה לטיפולם של מורים, יוזמים, עובדת סוציאלית ועוד, הכלולים סביב פרויקט שעמד הם מזוהים, עשויה ליצור מצב שבו התלמיד מרגיש מוגן ושבו הוא זוכה לתמיכה במשבריו. הנשירה הגדולה יותר לאין ערוך בקבוצת־הביקורת, לעומת זאת, מסתברת כפונקציה של שיגרה, יחס ביורוקראטי, הפעלה של עקרון ההחרה לעידוד התלמידים בלימודיהם וכו'. לשני המקרים אין בהכרח קשר עם התפיסה של ההור־אה המאפיינת אותם, אך המסקנה שמן הראוי היה כי שלטונות החינוך יסיקו מכך היא שסיטואציה ניסויית, כיון שהיא מגבירה את מעורבותם של המורים במעשיהם נושאת עמה יתרון חינוכי מעבר לעצם תוכנו ד' כיתנו של הניסוי.

אולם אם מדובר בניסוי זה, ניתן לגלות בשיטתו תרומה נוספת לשכ־לול עבודתו של המורה. השיטה ש־הופעלה, מכריחה את המורה לתת דעתו על דרכי השיבתו של התלמיד, ונבוכותיו, והליכי הגורה המתחר־ללים בחשיבתו. קשה להציע דרך הכשרה יעילה יותר של מורה מזו המחזקת את מעורבותו־מכאן ומעדנת את מודעותו לבעיותיו של התלמיד. מורה בניסוי כזה אינו עוסק במת־מטיקה או בהיסטוריה אלא בתלמיד הלומד מקצועות אלה. בשינוי עמ־דות זה נעוץ כל ההבדל.

אולם הבה נחזור אל הספציפי שב־ניסוי הזה. הוכח בו כי הדבר אפש־רי, כי ניתן עד גיל מסוים (לדעת פרנקנשטיין — עד ההתבגרות) ל־הפעיל חשיבה באמצעות הוראה, אפילו היא נחבלה (נעצרה בהתפת־חותה) במשך שנים. האם הוכח גם שה־עיבוד הדידאקטי של ההנחות התי־אוריות שהוצג בניסוי הוא היחיד ה־אפשרי? לאו דווקא, מן ההנחות האלה ניתן להגיע לשיטות־הוראה שונות ומגוונות. זאת מודע גם פרנ־קנשטיין עצמו, הדוחה את התפיסה המוניסטית, המכירה רק בקיום „ה־שיטה" של הוראה.

משמעויות נוספות של הניסוי

אולם משמעותו של הניסוי הזה חורגת מעבר לנושאו המוצהר, ל־מצער בשלושה תחומים — ונעיר על כל אחד מהם בקצרה. הראשון, בתחום הפסיכולוגי, כתוך חיקוי של מדעי הטבע, „האמפיריציסטי־סיגלו־גם מדעי־האדם והחברה שיטות של־עיתים קרובות אינן הולמות את נושאיהן. בידודו של גורם בחקר הוא מעשה בלתי־אפשרי בחינוך, שהוא תופעה המורכבת מגורמים המקיימים ביניהם תלות הדדית. כאשר מוחלף גורם אחד, משתנה כל הסיטואציה ואין לדעת אם התוצאות שהושגו הן פונקציה של שינוי הגורם או שינוי שחל בכול והשפיע השפעות בלתי־צפויות בתחומים אחרים.

הלהיטות אחר מדידה מדויקת ר־מתוחכמת גרמה לכך שחוקרים רבים במקום שיתמכו להבנת התופעה הנח־קרת, התמכרו להבנת המכשירים שבאמצעותם הם בוחנים אותה ול־פיתוח השימוש בהם. כתוצאה מכך נוצר במחקר החינוכי מצב שניתן להציגו כיום; ככל שהמיתודולוגיה מתוחכמת יותר, התיאוריה של התו־פעה הנחקרת דלה יותר וכן להיפך. מחקרו של פרנקנשטיין שייך לקבו־צה השנייה. עיקר המאמץ שהשקיע ב־ניסוי — והדבר ניכר היטב בספר — הוא בהעמדת תיאוריה של התופעה הנחקרת ובגיבוש דרכי פעולה התוא־מים את התיאוריה הזאת. המדידה של ההישגים והצגה הכמותית של התמורות הם בן עניין משני. ההנחה, שניתן לקרוא אותה בין השיטין של הספר, אומרת שדבר אשר כשם ני־תן לחוללו הוא בבחינת אפשרות ו־גילויו היא מטרת הניסוי. אילו מר־ביתו של המחקר החינוכי היה מכוון לגילוי האפשרי, במקום לגילוי ה־סדירות במצוי, היה אולי מצבו של החינוך היום טוב משהוא עתה.

משמעות אחרת העולה מן הניסוי היא אישור נוסף של אופיה הפילוסו־פי של הדידאקטיקה. חקר ההוראה מיטלטל בין בחינה פילוסופית של הכוונות (מטרות) ובין התמכרות לעידון טכניקות, המנותקות לעיתים קרובות מן המטרות. תקופות של שינוי ערכים וחידוש בדידאקטיקה הן תקופות של פעילות פילוסופית, בעוד שפעולה המכוונת לטכניקות מסמנת את תקופת הסטאגנאציה וה־דלות. דידאקטיקאים חשובים היו גם פילוסופים חשובים בעוד שהטכנו־לוגים בחינוך תרמו לו רק כל עוד ראו עצמם מתרגמי ההנחות הפילוסו־פיות לשפת הטכניקות. תקופה ארו־כה היה החינוך שבוי בידי מיתודו־לוגים, ואילו עתה ניכרת תמורה ב־כיוון הפילוסופי. חוקרי החינוך וה־הוראה החלו שוב לשאול עצמם את שאלות־היסוד. שמן התשובה עליהן הולכות ומתגבשות אסכולות חדשות בחינוך ובהוראה. הניסוי של פרנ־קנשטיין מדגים מחדש את הקשר שבין הפילוסופיה וההוראה.

המשמעות השלישית שמן הראוי להזכירה נוגעת במדיניות החינוך. כמו כל בעיה חינוכית שברשימת הבעיות הכבדות, טעונה בעייתם של טעוני־טיפוח משמעויות פוליטיות ו־חברתיות. פתרונה מחייב גיוס מש־אבים חומריים ותמיכה ציבורית — כלומר, פעולה במישור הפוליטי וה־חברתי. אולם הפתרון עצמו, אם יימ־צא, הוא פתרון חינוכי. בסוגיית טעוני־הטיפוח נדמה היה, כנראה, ל־רבים, שניתן לפתור את הבעיה ב־מישור הפוליטי־החברתי, ללא הז־דקקות לחינוך. חלק נכבד של הרפור־מה המתבצעת שייך לסוג זה של פת־רונות מדומים. כיון שהפער גורם ל־בידוד תלמידים אלה מאלה וכיון ש־בידוד זה אינו אהוד על דעת הקהל, הבה נערבב את התלמידים בכיתות בית־הספר.

אם אחת ממסורות החינוך בישראל היא מיזוג עדות, נדמה שאנו מקד־מים בדרך זו את המסורה. רפורמה אדמיניסטרטיבית מן הסוג הזה, ה־עושה ב„ציבור השבוי" של תלמידי בית־הספר כרצון מתכנניה, היא דו־גמה של שימוש בכוח פוליטי במקום בחינוך. האישפוז אינו תחליף לריפוי ורפורמה אירגונית של מערכת חינוך איננה תחליף לחינוך. יתר־על־כן, שיקול רפואי עשוי לעתים לפסול את האשפוז ושיקול חינוכי את האינ־טגראציה כאמצעי. אין פירושה של פסילה זו ויתור על האינטגראציה כ־מטרה; נהפוך הוא, לרכיה המחורות של החינוך מכתיבות לעיתים הפרדה על־מנת שיוצרו תנאים לאינטגראצ־יה של אמת. מדיניות חינוך מצווה על גיוס תמיכה פוליטית וחברתית ל־חינוך, אך אלה הם רק תנאים ה־דרושים להבטחת פעולות הדרושות על־פי שיקול חינוכי.

בין אם בגלל השתמעויות אלה העולות מן הספר ובין אם בגלל תוכ־נו הקונקרטי, מן הראוי שספר זה יימצא בכל מוסד להכשרת מורים, שבו ידגים לפני המתמדים להוראה גישה חינוכית מקיפה, שראשיתה בי־רור כוונות, המשכה אבחון תכונותיו של הלומד, והתאמה של כלים לגישור בין כוונות המחנכים ותכונות הלומ־דים ועיקרה ביצוע מבוקר על־ידי התבוננות במתוודה. אך ראוי גם שכל מי שמעוניין בחינוך יקרא בו, כדי לבחון, אם אמנם צדק כאשר חרץ את דינו על כשלונותיו האמיתיים וה־מדומים של בית־הספר; כדי להה־רשם ממורכבות הפעולה המכונה חי־נוך.

ספרים חדשים

מקור

איך לנהל יצירת ספרות — מאת ראובן קריז. הוצ' „פורה", 242 עמ'.

צפורה — מכתביה ודברי הכ־ריה — מכתבי צפורה אהרונוביץ, בתם של דבורה בארון ויוסף אהרונוביץ. הוצ' עם עובד, תרבות וחינוך. 316 עמ'.

הסיפה — וסיפורים אחרים — מאת ברוך קורצווייל. בהקדמתו לשלו־שה סיפוריו המופיעים בספר זה כותב ב. קורצווייל: „רציתי לספר מה שקרה לעצמי. אבל חיפשתי דרך לא שיגרתית, לא „עובדתית" בסובב הסיפור הריא־ליסטי. מה שקרה לבני דורי לעני לפ־אבטי ההבעה האמנותיים הרגילים..." הוצ' עם עובד, 191 עמ'.

נרות־חרס מקמורים מימי חור־בן בית שני עד לאחר מרד בר־כוכבא — מאת ורדה זוסמן. מרגם סלא ומייצג הכתחלק לפי נושאי העי־טורים (סמלים יהודיים, עיטורים צמ־חיים וגיאומטריים) של נרות חרס ה־מאירים ערק. חשוב בתולדות האמנות בארץ־ישראל אחרי חורבן הבית השני ובהתפתחות מלאכת המתכת בישראל על סמליה ומשמעויותיה. הוצ' מוסד ביאליק, 152 עמ'. 165 תמונות.

הצופה לבית ישראל — סיפורים מאת יצחק ערמער. ספרות נוקבות מאת סופר תקופת ההשכלה. הוצ' מח־ברות לספרות בשיתוף עם לוין־אפ־שטיין, 213 עמ'.

כתבי־עת

בחינות 2—3 — עיון ומחקר בבעיות יהודי בריתהמועצות ומזרח־אירופה. רשימות בעניני חברה ומדי־ניות, ספרות ואמנות, פרסומים וביקו־רת וכן תעודות ומסמכים. הוצ' ההנהלה הישראלית של הקונגרס היהודי העולמי. 208 עמ'.

פתחים ד—ה (22) — רבעון למחשבת היהדות. בחוברת סימפוזיון על הנושא למה מחייבת אותנו מדינה יהודית וכן מאמרים על זהות יהודית לא דתית, יהדות ואיסלאם ועוד. ה־עורך: יוכי בנמואיה, 91 עמ'.

גזית 336—333 — ירחון לאמ־נות וספרות בעריכת גבריאל טלפיר. בחוברת על אמנים בעולם ובארץ, שי־רים, סיפורים ורשימות. 102 עמ'.

משפטי אישות — 1 — בעריכת יצחק ברדע. יו"ל ע"י המכון לחקר המשפחה ודיני המשפחה בישראל ע"ש הרב רבינו עובדיה שאקי ז"ל, 20 עמ'.

שדמות מ"ח — במה לתנועה הקיבוצית. בחוברת שירים מאת ז. עמיאל, אמוץ דפני, צפרירה גה, רוני אשל, גיטה לעב, ואחרים. פרק. ועוד. וכן סיפורים ורשימות. הוצ' מחלקת הנוער של איחוד הקבוצות והקיבוצים. 140 עמ'.

קשת — נו — רבעון לספרות, עיון, וביקורת, בעריכת אהרן אמיר. משתתפים בחוברת: יגאל תומרקין, יחיאל הזק, שלמה טוחם, אהרן קוסם, אסתר נהה, יוחנן גלילי, יצחק אורה, אלי נצר, אליעזר פודת, מרים יהיל, ת'אודור הולכר, גדעון הלפר, יוכי אד־כי ועוד. 174 עמ'.

מקס ארנסט

גלריה גורדון, חיפה

הפגישה המחודשת עם יצירתו ה־מאוחרת של מקס ארנסט היא רבת־עניין כתמיד, על אף השינויים ה־מהותיים שחלו בציוריו.

בסדרת הליטוגראפיות ניתן בקושי להבחין בתעוזה הציורית של ארנסט מימים עברו. ה„אנפאן טריבל" של העשרים, שכונה בפי בני חבורתו „דאדא מקס", נעשה צייר רגוע, מופ־נם ומובן לכל. כאן אי אפשר עוד למצוא את תכנון האידיאים המקר־דמים, המושתתים על אמרתו הידו־עה, ש„האמנות היפה היא מיפגש מקרי בין המטריה ובין מכונת תפירה על שולחן הניתוחים". העיכור הצר־רני האיראציונאלי, ההויה הטראנס־פיגורטיבית של עצבים, הך הרגשת „הכוחות המאגיים המפעמים את רו־חו של היוצר", כדבריו, פינו מקום לציורים קונבנציונאליים ונקיים בצד־דנותם ומבעם הפלאסטי. אלה הם הפסיריאבן דקוראטיביים, בגויים מישורים קצודים, מעוגלים, המוש־פעים בנקודות זעירות, פרחוניות, ברוחה הפרנפוליום המסורתי.

סדרת האיורים האופטימים של ה־צייר, שהיה מהפכן בנעוריו, מרשי־מה אותו עתה פי כמה בביטוים הכמעט־מוסיקאלי ומרכיביהם ההרמו־ניים, הנראים בעירון „האכספרימנ־טים והאקרובאטיים כציור קלאסי ד' שמרני המשקף את השקפת העולם ההומאניסטית של דור ציירים כירבניים־כביכול, שמספרם פוחת ו־הולך.

פרס לספרות ע"ש מתי כץ ז"ל

משוררים צעירים, אשר טרם כינסו את יצירתם בספר, מתבקשים לש־לוח את שיריהם (במכונת־כתיבה או בכתב־יד ברור וקריא) לפקס ע"ש מתי כץ ז"ל, עד ג' בכסלו תשל"ג, 9.11.72. סכום הפרס — 2,000.— ל"י. יוענק כסיוע לחתן הפרס להוצאת ספר שיריו הראשון. הכתובת למש־לוח: אגודת הסופרים, ת.ד. 7111, תל־אביב.

פרס חולון לחכמת ישראל

עירית חולון מודיעה על חלוקת הפרס הספרותי ע"ש חיים קוגל ז"ל לשנת תשל"ג.

גובה הפרס: — 2000.— ל"י.

הפרס מיועד ליצירות בתחום „חכמת ישראל".

ועדת השופטים תיקבע בהמלצתו של הוועד המרכזי של אגודת ה־סופרים.

על קבלת הפרס יכולות להתחרות יצירות מוגמרות של לא פחות מ־2 גליונות דפוס. באים בחשבון גם ספרים שיצאו לפני כספר שנים.

הסופרים, המו"לים, המעוניינים, מתבקשים להמציא לעירית חולון „פרס לספרות", את החיבורים ב־4 טפסים, עד יום ראשון, ה' טבת תשל"ג (10.12.72).

יורם ברונובסקי

דף במטוס, דפים ברומא

19.9.72. מעל איטליה

מטוס — חידושו של ביאליק. טור־סיני הציע „אבירון" מלשון אבר — כנף. וברונות האקדמיה.

אבר זה שאנו יושבים על־ידו חצץ בינינו ובין הסילואטות של איי יוון ועכשיו מונע מאתנו את הקווים הרכים של גבעות איטליה. אבל עננים — יש.

כמותם, כמות העננים הנפלאים, מזועזעת את פ.

אל נא תפסיד, גבירתי, מן היופי, אף כי נורא הוא למראה. עולם יפה מדי.

בכרחק חצי שעה־רומא רובצת שאננה וכמות המשקעים בה היא גבוהה מן הרגיל העונה.

אני מסב את תשומת־לבה של פ. לכך ש־Roma קוראים במהופך Amor היא מחייכת ואני בוש בתוך־תוכי על דלות הרפרטואר שלי, יען כי היטב אני זוכר שלפני שנתיים הסבתי את תשומת־לבה של נערה אחת שהיתה אתי בגלויה ברומא לעובדה פלאית ותמוהה זו, רומא — במהופך אהבה.

זאת:

„הו, אבנים דברו ואתם ארמונות נישאים..."

ועוד:

„הו, כה מאושר אני מרגיש ברומא, עת כי אזכור..."

אלגיות רומאיות, פריבילגיות ופלורילגיות.

Rome-Sickness.

גבירותי ורבותי, להדק את החגורות, כי היופי נורא הוא למראה.

20.9.72

בבוקר, בחוות כמאת של שמים, של קווי העצים, של צלליות הבניינים על הכיכר התכה.

ופתאום אני קופא על עומדי, לאחר שהבטתי במבט חפוז בכותרת של עיתון בדוכן שעל־יד קפה „באראדיזו" — „דיפלומט ישראלי נרצח בלונדון". הכרתי את ד"ר. עמי שחורי בערב אחד אצל בנימין תמוז בראשית השנה, בלונדון.

עצב ולאות נופלים עלינו. אנו הולכים קדורנית לאורך ויא דאל קורסו, יושבים על שפת בריכה בפיאצה ונציה, קולטים במבטים עייפים את ההוד השליו של רומא.

מכתבים. אימה. בערב על מדרגות פיאצה די ספאניה, שכבר אין עליהן פרחים ומוכרי פרחים (מאוחר). רומא שחורה. גלימת כומר. media vita וגו', באמצע החיים במות אנחנו. אי אפשר להבין דבר.

21.9.72 א.

נאומה שמביאים הגידולים הירוקים.

בווילה בורגאזה, בתוך הירק ישבנו, אל האגם השקפנו, לאסקלפיוס הגואל שהיכל באגם בנו לו בני בורגאזה חרנה שקטה נשאנו, ומסביב אין איש, פ. טוענת את גיבי הירוק המקיפים לנו, אני הכי אוהב את הירוק הכבד השחור כמעט, המסתורי מאוד של מי האגם.

תיקף, עליך, המזרקה שרה (fons canit) את כבחם של החיים (vitae laudem).

ב.

כשהיינו בפעם הקודמת בגלריה בורגאזה נעלם מכני גישבה עוד קוצה, מלבד קומת־הקרקע, כך שהיום אני רואה לראשונה את התמונות המוצגות ברובן בקומה ב', בעוד למטה פסלים יש בעיקר.

הכי:

קראנאך: ונוס ואמור המחזיק יערת־דבש. עירום הכי טבעי בעולם, בכלל לא עירום: בגד של יופי, בגד צבע ודביקות. ועל הראש כובע עם שוליים ובהם תלויות שלוש נוצות כחולות. ונוס זו לבושה בעור הדור ובכובע נוצות, ואמור מחזיק את יערת־הדבש בדבקות של ילד. מתוך אלבום של קראנאך אני זוכר שהנשים העירומות שלו דומות זו לזו עד מונוטוניה, העירום שלו משוה הפלא, ביניימי ונודדי בעת־ובעונה־אחת.

טיציאן: אהבה חילונית ואהבה קדושה. המוטיב הישן, האפלטוני. אויר בהן ובאידיליה עדינה. אהבה קדושה לבושה, אהבה חילונית עירומה. אפס של האהבה הקדושה אינו יפה ולפיכך — לכוון שהפנים בכללן אינן בעודות — כהקבל רושם בלתי־נכים. היא יושבת ישיבה מדקה.

תנוחתה של האהבה החילונית היא אוורירית וחלומית לחלוטין, בסגנה ורודה ומאושרת.

ג'ירולאמו סאבאלדו: ונוס הישנה. מגושמת, כבדה, במן גדולה, ירכיים מוצקות, על רקע גוף קודר. ונוס של הבעיות הכחולות, הנבצבה, הנבגעת. ונוס שעפעפיה ורודות, מוכנה לכול, על רקע גוף כחלחל־אפור־קודר.

ג.

סודו של הטבח ב„מאמא ג'ילוליו": לכל הבשרים הוא מוסיף טיפת יין מארסלה. באוֹן! כסכות כל באון! הוא יושב, שבר־ידיים, עם פנים שיכלו להיות אכזריות מאוד — אבל הן מחייכות בגרבומיות. ערמומי זה, הוי ערמומי! סטירי־קון! טיפת יין מארסלה! אפילו שגליתי את סודו — מה יצא לי מזה? יהיה לי בשר כמו שהוא טבח, אם לא אבוא אליו שנית? אבוא אליו שוב מנוי כי טיפת היין שבבשר בי הזבה.

חזרנו אל גני בורגאזה, צריכים לנחת־הנפש שמביאים הגידולים הירוקים, כאין נחמה על פניהם.

בפתח „דרך האגם" עצרת אותי כתובה רומית. לעולם לא אצליח לעמוד בקסמם של משפטים כמו „פה הסיגליה בוסקה לחורף, שפע כל יודד על שתיהן ובריה", אפילו זה נדוש.

היום יותר אנשים בגן, כחול ואדום בדשא, התה לין רענן, כחול נושק לאדום וכלבים קטנים ברודים משתעשעים סביבם.

אחר־כך, בין הקברים האטרוסקים ב„וילא גוליא". אולם הפיראסקות סגור. נצטרך להסתפק בגלויה של החליל כקבר הטרקליניים התלוי גם ב„עטרה" בירושלים.

ועכשיו אני כותב את הדברים ב„מאמא ג'יוליו", שוב. כהברר שהטבח שמו סילביו, הבשר עוד יהי טוב והיין כמו בים — בוכן הצלול כמו האהבה (אכה בייין).

בסאלאט יש שפע מטהורי של הבליבים ועשבים שתים משקשים אותו. אני כוהה את הקורגית.

רוז Rooz

מכירות פומביות
ים תיכוניות
ליודאיקה
בולים ומטבעות
ת"א, סמטת בית השואבה 1
טל. 613924

המכירה הבאה:
יום שלישי ורביעי, 15—14 לנובמבר

בהתוכן:
מכתבים מראשוני היישוב ושובי הציונות ● חותמות קונגרסים יהודיים ● מעטפות וגלויות של הסטוריה צבאית מגדוד העברי עד מלחמת ששת הימים ● עתונים נדירים ● פרסומים שבמחתרת ● הגדות פסח של קבוצים ● חוברות וספרים עם הקדשות ● דברי דאר מתקופת ההורכים עד בולי ישראל ● שגיאות דפוס בבולים והדפסה יוצאה דופן ● מבחר בולי חוץ לארץ ● שטרות ממחנות הרכת ● דוקומנטציה של מחנות השמדה ● מטבעות עבריות עתיקות ● שטרות ומדליות ישראליות.

חומר עשיר נוסף שלא ניתן לפרט במסגרת מודעה זו — כ־1750 פריטים שונים.

קטלוג המכירה בשפה האנגלית (עם אילוסטרציות) ניתן לקבל במשרדנו, או דרך הדאר תמורת 2 ל"י.

מי הוא אלוהיך הפרטי?
היש חיי רוח לאחר המוות?
האין המוות חי בתוכנו?

אילו סוגי אהבות לו לאדם בחייו?

רשימותיו של מלטה לאורידס בריגה

יצירת הפרוזה הגדולה
של משורר האלמוות

ריינר מריה רילקה

הוצאת א. לוין־אפשטיין

הפצה ראשית: „בית צלים", רח' קרל נטר 3 ת"א, טל. 623959.

ספרית פועלים
ספרים חדשים

ש. תרצה
פרפרים נופלים בלילה
ספר ראשון של המשוררת.
ביטוי מקורי ורב עניין.

בהוצאת „מורשת" ו„ספרית פועלים":
ליליאן אטלן
מר סליק
או חולי היבשה
(מחזה בשלוש מערכות)
נוסח עברי: חיים גורי

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, ת. ד. 4810, רח' יוסף הנשיא 13, טל. 283339.

ילדים זקוקים לאהבה — הורים לעצה
מאת ד"ר היידאם הינן — רופא ילדים

המחבר, רופא נודע בארה"ב, מביא בספר את נסיונו הרב שצבר שעה שטיפל ביותר מעשרות אלפים ילדים במשך עשרים שנות עבודתו. בספר מוצעת דרך של אהבה, משפעת הדרכה כדי להבין את בעיותיו של הילד ואיציותיו, מיום היוולדו ועד הגיעו אל סף הבגרות. השקפותיו של המחבר הן „פרוגרסיביות" לעניים. אולם, בין אם תסכים עמו ובין לאו, ישנם כל הסיכויים שתביט על ילדך ובעיותיו בצורה שונה מאשר עד כה.
המחיר —13.— ל"י

אלה מועדי ישראל
זכה בפרס רמת־גן לשנת 1972
מאת ד"ר יום־טוב לוינסקי
תולדותיו, מקורותיו, חוקיו ומנהגיו במסורת ישראל, ערכים לאומיים ומנהגים בישראל העצמאית, של כל חג וחג בימות השנה.
הספר מלווה בצלומים, כולו מנוקד. המחיר —12.— ל"י

ושוב נמצאים למכירה. —
שחמט למתחילים
מאת אהרוני־צירניאק המחיר —8.— ל"י
שחמט למתקדמים
מאת הינדר וקמפ המחיר —11.— ל"י

להשיג: — אצל מוכרי ספרים מובחרים או על ידי משלוח צ'ק להוצאה והספר יישלח בדאר.

שעורים באיטלקית
שפה, ספרות ותולדות האמנות
ע"י אגודת דנטי אליגירי
ירושלים
יתחילו ב־29 לנובמבר 1972
ההרשמה יום יום בין 7—5 אחה"צ
במועדוננו בבנין טרה־סנטה, ירושלים

בולים חדשים...

هكذا من الأصل

הכרעה בטור ו'

שחמט
מאת משה צ'רניאק

האמן הישראלי עמיקם בלשן הד־גים בשני מהשחקים בן האולימפיאדה האחרונה בסקופליה את הנושא הי ידוע: פתיחת טור ו' ובאמצעותה — חדירה מכרעת לתוך מחנה היריב.
ביצוע המשימה בשני המשחקים היה נמרץ ומהודק. יריביו של בלשן התגוננו בעקשנות אך ללא הועיל.

איזה לחץ שווה יותר?

הלבן מאיים להגביר את לחצו ב־טור ב'. לעומתו, מהמר השחור על פעולה נמרצת בטור ו'. לאיזה משני הלחצים סיכויי הצלחה טובים יותר?

סיום משחק מס' 779
אולימפיאדת סקופליה 1972
בלשן

סיזהזה (פורטוגל)

28... פ—ו4!;
הוא מפקיר את הרגלים באגף ה־מלכה ומשחק „צל בסי".
29. פ:ו4, מה:ו4; 30. צ:ב7
כמובן, לא 30. פ—ג3 כי אז צ—ו3 ובעקבותיו פ:ו3 עם הכרעה מהירה.
30... צ—ו7!;
עתה אסור ללבן להכות ב־ב7, כי הוא יזדקק לשני צריחיו להגנה מפני איומי מט, למשל: 31. צ:ג7, מה—ח3 ואחרי כן צ־א—ו8.
31. א8, צ־א—ו8; 32. צ—ב1, מה—ה3; 33. צ־א—ו1, ר—ו5!;
זוכה בכלי כי אחרי 34. מה:ו5, צ—ו2; אין מנוס ממט. לעומת זאת, לא ברור ההמשך 33... צ—ו2; 34. מה:ו2, צ:ו2; 35. מ:ו2, מה:ח2+; 36. מ—ו3 והלבן מאיים להכריז לפני שימצא המשך להתקפתו של השחור.
34. פ—ו1, ה:ו4; 35. ז:ו4, מה—ז4+;
בגלל הרגלי א' אסור לשחור ל־החליף מלכות. הוא ממשיך בהתקפה.
36. מ—ח1, ר:ו4; 37. מה—ו1, פ—ז3+;
סיום אלגנטי, המצדיק את הכותרת: „הכרעה בטור ו'".
38. ה:ז3, ר:ז3; 39. מה—ז2,
הלבן שוכח להכנע ומלכו סופג מט.
39... צ—ו2; 40. א8, מה—ח4+; נכנע.

תיאום פעולות בשני האגפים

המסע האחרון של השחור — 28... א5: נועד לא רק להחליש את עמ־דות הלבן באגף המלכה. הוא גם מזמין את מסעו הבא של הלבן כדי לפתוח את הטור ו.

סיום משחק מס' 780
אולימפיאדה סקופליה, 1972
בלשן

קיאמבריזי (הונגריה)

29. ר:ה6, ז:ה6; 30. פ—ג2, ג3; 31. ב:א5, ב:א5; 32. א5, צ—א4;

עתה נבאר הרגלי ה4 ללא הגנה אפשרית.
33. מה—ד3, פ:ה4; 34. מה:ג5, צ—א7!;
לפתע נפסיד הלבן „טיבי" על כל הזווה של הצריח יבוא „מולג" הפרש (ב־ז2 או ב־ז3).
35. מה—ד3, פ:ב2; 36. מה:פ3, צ—ו3; 37. פ—ו2, מה—ה1; 38. צ—ו2, צ—ד7; 39. צ—ב8+, פ—ח7; 40. כ—ו2, צ—ה2; 42. מה—ה4, מה—ה1; 43. מה:ו3, צ:ו3; 44. פ—ח3, צ—ה2;
יותר פשוט להכפיל את הצריחים בשורה השלישית.
44. ה5
מלכודת המימה: 44. צ:ו2, ח:ו6+; 45. מ:ו6, פ—ח4+.
44... ז:ה5; הלבן נכנע.
כנגד 45. פ־ג—ה3 הכין בלשן סיום פיקנטי: 45... ח4; 46. מ:ח4, צ:ה3; 47. פ:ה3, צ—ח2×.

מסע שאין לחזותו מראש

קורה שמסע בלתי צפוי מצד הי־ריב מוציא את השחקן מכליו, מערער את תכניותיו ומשאירו חסר אונים. אפילו שחקן מעולה אינו מחוסן מפ־ני סכנה זו.

לבן: לרסן
שחור: בראון
אליפות פתוחה של ארה"ב 1972.
1. ד4, פ—ו6; 2. פ—ו3, ג5; 3. ד5, ד6; 4. פ—ג3, ז6; 5. ה4, ר—ז7; 6. ר—ב5+, פ־ו—ד7; 7. א4 א6
השחור התכוון לגרש את הרץ מ־ב5 ולהמשיך ב־ב5.
7... 0—0; 8. 0—0, פ—א6; 9. ר—ו4, פ—ג7; 10. ר—ז5
עדיף 10. ר—ד3 למניעת המסע הי־בא.
10... ו5!; 11. ה:ו5, צ:ו5; 12. ר—ה3, ר:ג3;
החלפה זו מחלישה את עמדתו של המלך השחור אך לגבי בראון, זכיה ברגלי חשובה יותר. והפעם — הוא צודק.
13. ב:ג3, פ:ו5; 14. ר—ו3, פ:ג3!?;
לכאורה, זהו אבוד לדעת. אך הי־שחור הדשיב לחשב מראש את התו־צאות הצפויות והכין ליריבו הגמל הפתעה מרשימה.
15. מה—ד2
הקרבת המלכה איתה כדאית (15. ר:ו5? פ:ד1; 16. ר—ה6+, מ—ח8; 17. צ־א:ד1, פ—ו6).
15... צ:ו3; 16. ז:ו3, פ—ה5;
כצב מרתק. לרסן הכין את עצמו לקראת אפשרות זו. מסעו הבא היה צריך, לדעתו, לבלום את התקפת היריב.
17. ר—ה4+!
עתה, כנגד 17... פ:ה4, שנראה כפוי, יבוא 18. מה:ג3 עם סיכויים שקולים. אך בראון הכין „פצצה".
17... ה6!!
מסע כזה גם רב־האמן אינו מביא תמיד בחשבון. המלכה השחורה מש־תחררת ומגלה עצמה רבה. אם 18. ר:ד7, פ:ו3+; חוכה.
18. מה:ג3, מה:ו5+; 19. מ—ח1, ב6; 20. צ־ז—ד1, מה—ו4;
הלבן אבוד. הוא מנסה את מזלו בהתקפת יאוש.
21. צ:ב7, פ:ו3; 22. צ—ד8+, מ—ה7; 23. מה—ח5, מה—ו5+; 24. מ—ח3, מה—ה4+;
לא 24... מה:ח8?; 25. מה:ו3+; מה—ו6; 26. מה:ח8 והלבן זוכה בכלי.
25. מ—ח3, פ—ו4?; 26. צ:ד7, ר—ו7+; 27. ר—ו5.
לרסן מנסה כל מיני מלכודות. סק־טית אך היריב אינו נופל בפח.
27... ר:ו5+; 28. צ:ו5, מה—ה4+; 29. ו3, מה:ו5;
יתרון בשני רגלים מבטיח את הנ־צחון.
30. א5, ב5; 31. צ—ו1, צ—ו8; 32. צ—ו2, מה—ו5+; 33. מ—ו2, צ—ד1; 34. צ—ה1, מה—ח4+; הלבן נכנע.

שחמט בישראל

ידיעות בקצרה

אנו מודיעים בצער על פטירתם של שני שחמטאים מוכשרים, מוו־תיקי השחמט בארץ. יוסף הרמן, ס־עלה לארץ בשנות ה־30, נמנה עם טובי השחמטאים של המועדון „רמי". בשנים האחרונות לא הרבה לשחק מפאת עבודתו. בן 63 היה במותו. צבי סגל, מפעילי המועדון „לסקר" ת"א לקח חלק בחיי מועדונו ממש עד סוף ימיו. בן 64 היה בכותו ● 114 קבוצות נרשמו למשחקי הליגה (שיא חדש) שיתחילו ב־6 בינואר, בליגה ארצית משתתפים, לפי סדר הגרלה: „פולקליין" ראשל"צ, רמת־גן, „לסקר" ת"א, „רובינשטיין" ר"ם, „לסקר" חיפה, עמק חפר, חדרה, מכ־בין א', הפ' ירושלים, בה"ים, ביתר ת"א, אוניברסיטה א' ת"א. ליגה א' איזור דרום: רשבסקי ת"א, אוניברסיטה בר־אילן, „לסקר" ב' ת"א, פתח תקוה, הפ' ראשון ל־ציון, צעירי הפ' ירושלים, אס"א ירו־שלים, אוניברסיטה ב' ת"א, „רסי" ת"א, מרכז הנוער א' ת"א, עזה, חולון א'; ליגה א', איזור הצפון: כפר מסריק, בית נבלר, קרית חיים, ותיקי הפ' חיפה, נצרת עלית, קדמה כנרת, מרכז הנוער נתניה, כפר סבא א', גליל עליון, הפ' חפר, הפ' חיפה, עפולה־גלבוע, מכביון ב' ● נקבעו תאריכי האליפות הארצית הפתוחה. היא תערך בבאר־שבע, בימי 6—16 בדצמבר. יוזמנו כ־300 שחמטאים ל־מן הדרגה הראשונה ומעלה, אך אין זה צפוי שמספר המשתתפים יעלה על 100. יערכו 11 סיבובים לפי ה־שיטה השווייצרית ● במועדון „לס־קר" ת"א החלה תחרות ½ הגמר לק־ראת אליפות תל־אביב. משתתפים 26 שחמטאים, רובם מועמדים לאמן הדרגה ראשונה ● בחיפה נסתיימה תחרות ½ הגמר על אליפות המועדון „לסקר". ביצח גורה עם 10½ נק' (בהנך 13) כשאחריו: אבדימן, כוכ־בא עם 9½ כ"א, יצחקי 8½ ● גמש־

כח התחרות במרכז הנוער ת"א, אח־רי 8 סיבובים: פוט 6, אבני 4½ (1), מלצבן 4½, צוקרמן 4 (3), קופלוביץ צינר 4 (1) רפאלי 3 (2), יהושע 2½(5) ● 10 קבוצות התמודדו באליפות „הפועל" שנערכה בשני בתים. בצפון עלו לגמר הפ' ראשל"צ ובנק לאומי; בדרום — נצרת עלית א' ו־עפולה ● צ'רניאק ערך לאחרונה שני משחקים סימולטניים: בקיבוץ נאות מרדכי (+19—1), ובנתיבות (+17—1=1). במקום אחרון זה הו־קם חוג לשחמט ● באליפות רמת־גן אחרי 10 סיבובים: כנעני 8½, גרוס 6½(2), פלאי 6½(1), שחורץ 5½, כהנא 5(1). הסיבוב האחרון נדחה לשבועיים ● באילת נפתח חוג שח־מט חדש המונה כ־30 חבר. (נבחרת אילת נרשמה השנה לליגה ב'). ה־אחראי לחוג הוא דוד מאושר והמד־ריך — יצחק שפר.

ויתור על לקיחה בטוחה

יד השבוע: מחלק דרום. הכל פגיעים.

צפון
♠ 10 6 5 2
♡ K 7
♢ A 5
♣ Q J 10 8 3

מערב
♠ Q 9 8 7 3
♡ 10 4
♢ J 9 4
♣ A 7 5

מזרח
♠ K 4
♡ J 9 8 5 3
♢ 10 8 7 2
♣ K 2

דרום
♠ A J
♡ A Q 6 2
♢ K Q 6 3
♣ 9 6 4

ברידג'
מאת נ. גשרי

בתחרות קבוצות הגיעו הזוגות בקו צפון־דרום לחוזה סופי של „3 בלי שליט" בשני השולחנות בתום מהלך הכרזה זהה. דרום פתח בקריאה של „1 בלי שליט" וצפון הכריז „2 קלאב" (שיטת סטיימן). דרום ענה בקריאה של „2 הארט" וצפון סיים בהכרזה של „3 בלי שליט".

בשני השולחנות התחיל מערב את ההגנה עם ה־7 ספייד. מזרח עלה עם ה־K ספייד. ובשולחן הראשון לכד הכרוז את הלקיחה עם ה־A ספייד, להבטיח שתי לקיחות בטוחות בספייד. הכרוז שיחק הארט מידו אל ה־K הארט מהדומם והמשיך משם עם קלאב נמוך. אך מזרח היה עירני ועלה מיד עם ה־K קלאב שזכה בלקיחה. הוא חזר עם ה־4 ספייד שאיפשר למערב לזכות בלקי־חה עם ה־Q ספייד תוך לכידת ה־J ספייד ביד הכרוז. מערב המשיך עם ה־8 ספייד שנלקח על־ידי ה־10 ספייד בדומם. אולם כאשר שיחק הכרוז את ה־Q קלאב, זכה מערב בלקיחה עם ה־A קלאב ומשך שתי לקיחות נוספות בספייד, שהכשילו את הכרוז והגנה זכתה, איפוא, בשתי לקיחות קלאב ובשלוש לקיחות ספייד שמנעו את ביצוע החוזה.

גם בשולחן השני התחיל מערב את ההגנה עם ה־7 ספייד, ומזרח עלה עם ה־K ספייד. כאן נכנס הכרוז למחשבה עמוקה והושב כי הוא יכול לוותר על לקיחה שנייה בספייד בתנאי שיוכל להגביה את סידרת הקלאב בדומם. לפיכך החליט הכרוז להשליך את ה־J ספייד מידו ולאפשר ל־K ספייד של מזרח לזכות בלקיחה. מזרח חזר בספייד שנלקח על־ידי ה־A ספייד ביד הכרוז. ה־כרוז שיחק קלאב מידו אל ה־10 קלאב בדומם שנלכד על־ידי ה־K קלאב של מזרח. אולם לזה לא נותרו קלפי ספייד, והוא חזר בדיאמונד נמוך. ה־9 דיאמונד של מערב נלקח עם ה־A דיאמונד בדומם. הכרוז המשיך עם קלאב מהדומם אל ה־9 קלאב בידו, וזה נלכד על־ידי ה־A קלאב של מערב. הוא יכול היה אמנם לזכות בלקיחה נוספת (סיה רבי־עית) להגנה, עם ה־Q ספייד, אך מערב נמנע מלעשות זאת על מנת שלא להגביה את ה־10 ספייד בדומם. לפיכך חזר מערב עם ה־J דיאמונד. הכרוז זכה בלקיחה עם ה־K דיא־מונד בידו ובשלב זה פרש את קלפיו. הכרוז השיג, איפוא, שלוש לקיחות קלאב שהוגבהו, שלוש לקיחות ה־ארט גבוהות, שלוש לקיחות גבוהות בדיאמונד, ולקיחה עשירית עם ה־A ספייד, ובסיכום השיג לקיחה אחת מעל לנדרש הודות למשחקו הזהיר. אכן במקרה זה הכיח הכרוז, כי לפעמים כדאי לוותר על לקיחה בטו־חה על מנת להבטיח את ביצוע החוזה.

אליפות ארצית לזוגות

גמר אליפות ישראל לזוגות גברים וזוגות גברות ייערך היום ומחר ב־מועדון דוכס בתל־אביב, החל משעה 4 אחה"צ.

קצר וקולע

לבן: טיגשייב
שחור: סוטיב
ברית המועצות, 1971

1. ג4, ו6; 2. ד4, ר—ז7; 3. פ—ג3, ג5; 4. ד5, ד6; 5. ה4, ה5; 6. ו4
אין צורך באמצעי דראסטי כל כך למניעת ו5, שכן, אחרי 6. פ—ו3, ו5?; 7. ה:ו5, ר:ו5; 8. ר—ד3 זוכה הלבן בעדיפות.
6... ה:ו5; 7. ה5, ה5?;
שני הצדדים מזניחים פיתוח ה־כלים. הלבן יכול עתה להחליש את עמדות היריב אילו שיחק 8. ה:ו5.
8. ה4, פ—ח6; 9. ר—ד3, 0—0; 10. מה—ה2, פ—ו5; 11. 0—0—0, מה:ה4!; 12. מה:ה4??
כעת מכרעת. מכבו של הלבן קשה וההגנה היחידה סמונה במסע לא שיגרתי 12. מ—ב1! למשל 12... ר—ו5; פ:ה4 או 12... פ—ו5; 13. מה:ה4.
12... ר—ו5; 13. מה—ה3, מה—א5; 14. א3, מה—א4!; הלבן נכנע. אין הגנה מפני מט.

האורבניזציה של הפרברים

(סוף מעמוד 15)

לפתוח את שעריהם בפני משתכנים כושים.

ב־1940 היו במדינות הדרום של ארצות־הברית 77% מכלל האוכלו־סיה הכושית. אולם עד 1970 ירד השעור לכדי 53%. באותו פרק זמן גדל שיעור האוכלוסיה הכושית ב־מדינות הצפון־מזרחיות ובמרכז מ־11% לכדי 20%.

האוכלוסיה הכושית כולה מונה עתה 22,6 מיליון נפש; כלומר 11,1% מכלל האוכלוסיה. אולם בערים הג־דולות אחוז הכושים גבוה בהרבה. בערים הבירכזיות מגיע אחוז הכושים ל־21, ואילו ב־20 הערים הגדולות ביותר מגיע חלקם של הכושים עד ל־28%.

13% בלבד מהכושים תושבי ה־כפר סיימו בית־ספר תיכון. — ב־התאם לממצאי המיפקד של 1970. ואילו אצל הכושים העירוניים מגיע שעורם של אלה ל־35%. אצל ה־אמריקאים ממוצא ספרדי היה שעור בעלי ההשכלה התיכונית 36%, ב־עוד שאצל האוכלוסיה הלבנה כולה היה שעור בעלי ההשכלה התיכונית 55%.

שיעורי ההכנסה

הבדלים דומים ניתנים להבחין גם בשעורי ההכנסה למשפחה: ב־1960 היתה הכנסה של מחצית המשפחות הכושיות למעלה מ־3,000 דולר, ב־עוד שהכנסה הממוצעת של הכח־צית השנייה היתה נמוכה מסך זה. עד מארס 1972 עלה שעור ההכנסה הממוצע (אצל המשפחה הכושית) ל־6,500 דולר. אולם באותו פרק זמן הוסיפה לעלות במהירות גם ה־הכנסה הממוצעת של המשפחה ה־לבנה והיא קפצה מ־6,000 דולר ל־כדי למעלה מ־10,000 דולר לשנה.

כך איפוא, במונחי הכסף, הוסיף להתרחב הפער בהכנסה בין האוכ־לוסיה הלבנה לשחורה, למרות שה־אוכלוסיה הכושית עלתה בהכנסה באחוזים. מכל מקום, בחודש מארס האחרון נקבע, כי שליש מכל האוכ־לוסיה הכושית עדיין חי מתחת לקו העוני (לפי ההגדרה של הממשלה הפדראלית) — לעומת 10% בלבד בתוך האוכלוסיה הלבנה.

מחקר אחר מגלה, כי האמריקאים ממוצא ספרדי זכו להתקדמות רבה יותר מכפי שזכו לה הכושים.

אולם יוצאי פורטוריקו מרוויחים קצת פחות מהכושים, יוצאי מכסי־קו — קצת יותר מהם, ויוצאי קובה הרבה יותר מאלה.

האמריקאים ממוצא ספרדי מונים 9,3 מיליון נפש ומהווים 5% מכלל האוכלוסיה. אך שני שליש מהם מת־רכזים בחמש מדינות ולמעלה ממח־ציתם חיים בקליפורניה ובטכסאס בלבד.

מועדון „הספר המעולה" C.A.T. ת"א
שע"י התאחדות בעלי מלאכה
חברת „וולה"
לתכשירי שיער בישראל
WELLA
מתכבדים להזמינכם
לערב מקצועי לאופנת התסרוקות 1972/73
אשר יערך ביום שלישי 31 באוקטובר 1972, בשעה 8.00 בערב, באולמי „גיל", רח' גדעון 34, ת"א
בתכנית:
הכרי משלחת הספרים שהשתתפו בפסטיבל הבינלאומי בברצלונה ובפאריס, והספרי המועדון מחיפה ות"א.
בתכנית:
8.30 פתיחה: מר ניסן פדליבסקי, נשיא המועדון. דברי ברכה: מר מיכאל בראון, מנכ"ל „וולה" בישראל.
8.45 הדגמת השמוש הנכון בצבעי קולסטון 400 ע"י הגב' מימי פרידלנדר, מנהלת סטודיו „וולה" ואסף קוסטין, יועץ מקצועי ב„וולה".
9.00 סרט מקצועי על האופנה החדשה בליווי הסברים. הדגמת אופנת תסרוקות ישראלית:
9.30 אלי זוהר ובנותיו — ת"א
9.45 איזנה פז וזקי בן־ישי — חיפה
10.00 יוסי אלבז ובנותיו
מדגימים את אופנת פריס Top Mode כפי שהוצגה בפסטיבל הבינלאומי
10.30 סיום.
*
קורס השתלמות לספרי נשים בתל־אביב והסביבה
יתקיים בין 12—16 בנובמבר, באולם מרכז בעלי־מלאכה בת"א, בין השעות 7.30—10.30 בערב.
במגמות: הספרות, הסרוקה אופנה, צביעת שיער, פסים, טיפול בבעיות שיער.
טופס הרשמה ניתן להשיג אצל מר שפירא, מזכיר ארגון הספרים בהתאחדות ובאינטרקוסמא שיווק בע"מ, רח' בני ברק 19, ת"א.

שפורים בקו 400 לירושלים
החל ממוצ"ש 28.10.72
הקו יפעיל 2 נסיעות מבני־ברק — גבעתיים — רמת־גן לירושלים בשעות 20.00—22.00.
ו־2 נסיעות מירושלים לגבעתיים — רמת־גן ובני־ברק בשעות 20.00—22.00.
הנהלת „דן"

פענח את הצופן (8)

להלן אימרה של מחזאי מפורסם. כתחת לאימרה רשום שמו. האימרה ושם אומרה רשומים בספרות ומספרים שכל אחד מהם מייצג אות מסויימת. למטה נתונים כמה שוויונים חשבוניים באותיות, שכל אות מהן מייצגת ספרה מסויימת מאלה המופיעות באימרה ובשם. השוויונים האלה, אם תפענחם נכונה, על דרך ההגיון, יעניקו לך מפתח ספרות לגבי חמש אותיות. רשום את חמש האותיות שבשוויונים מעל לספרות המתאימות. את האותיות המתאימות ליתר הספרות המספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסוי.

האימרה

668 1711162 1627113 610 171019
17161411176 12161161212 116210 8811
6417131 2 2173 116210 8811 262
17156175 161411711 117122 15156
(17210 71411411)

השוויונים

ע = ג + ז = זג — גז
x x x
ע = ה = ג — ז

הפתרון בשבוע הבא

פתרון „פענח את הצופן" (7)

האמת היא מטרת הפילוסופיה, אך לא תמיד מטרת הפי־לוסופים (צירטון קולינס).

השוויונים

$14^2 = 196$; $41^2 = 1681$
$3^4 = 81$;
$41 - 14 = 27 = 3^3$

הר חרמון, אי האלמוגים והפיורד הישראלי

בולים
מאת שמואל שליט

בחודש הבא ינפיק השרות הבולאי ארבעה בולים — כחלק שלישי מ־הסדרה החמישית מן המבין — ש־ציוריהם מתארים מראות־נוף ממד־בר יהודה (0.03 ל"י), בתחילת הש־נה החדשה — בינואר 1973 — שוב יופיעו בהמשך לסדרה זו שלושה בולים בערכים שונים.

ציורי הבולים החדשים כתארים את החרמון, אי האלמוגים שליד אילת והמפרץ הנעלם, המכונה הפיורד ה־ישראלי. תהא זו הפעם הראשונה שבבולי ישראל מופיעים מקומות ש־לא נכללו בגבולותיה של מדינת ישראל מלפני מלחמת ששת הימים. הבולים בתבנית ריבועית זעירה נדפסו בשיטת דפוס־שקע (פוטו־גרביורה), אצל המדפיס הממשלתי בירושלים בצבעים הבאים: החרמון — באפור כחלחל, אי האלמוגים — בספיה, המפרץ הנעלם — חום אדמ־דם.

הבולים החדשים, כמו קודמיהם בסדרה „מנוף הארץ", צוירו בס־טודיו „רולי" בידי גב' רוטשילד ואב ליפמן. האמנים עם סגל ציירי בולי ישראל למעלה כ־15 שנה. הם צי־רו את בול כפר הנוער היהודי, בול ביעור הקודות, בול מצדה, בול בנין הכנסת, בול נצחון צה"ל במלחמת ששת הימים, ועוד.

דיוקנה (בצורת צלליות) של אליזבת השנית מלכה בריטניה.

בול ללוחם בריטי מאיי סנט וינסנט

סאר צ'רלס בריסביין, שהיה מושל האי סנט וינסנט בתחילת המאה ה־19 היה ידוע כאיש צי מובהק ולוחם אמיץ. במלאת 200 שנה להולדתו הונפק באי סנט וינסנט בול־זכרון בתב בתבנית מלבנית־אופקית. הב־ציור מראה את דיוקני כל סאר צ'רלס בריסביין.

בול לאינטרנציונאל הקואופרטיבי בתארשה

לכבוד הקונגרס הבין־לאומי ה־25 של האינטרנציונל הקואופרטיבי, ש־התקיים לא־מכבר בבירת פולין הו־ציא הדואר הפולני בול זכרון.
הבול בתבנית מלבנית־אנכית וב־ערך נקוב 60 גרושי, צוייר בידי ב. ויצזורק ונדפס בשיטת דפוס־שקע (פו־טוגרביורה) אצל המדפיס הממשלתי בוארשה, בהמהדורה בת שמונה מיל־יונים עותקים.
ציור הבול מראה בבדכזו כדור הארץ מסוגנן על רקע סרט רבגוני, הנדפס בכל צבעי הקשת. סביב ל־בול רשומה הכתובת: „הקונגרס ה־25 של האינטרנציונל הקואופרטי־ביי".

מלאכים מנגנים לחג המולד בבריטניה

הדואר של בריטניה הנפיק הש־בוע סדרה בת שלושה בולים בערכים שונים. נושא הציור על הבולים מל־אכים מנגנים. אלה בולי חג־המולד הבריטיים לשנת 1972, הבכמייניים בביצועם הגראפי הנאה וברוב צב־עוניותם.
הבולים נדפסו בערכים קטנים, ב־תבנית מלבנית־אנכית גדולה כתר־גיל; ובפינה הימנית העליונה מופיע

„טי־בי־ון"
מביכו ־לאדם ומיכאל קבוצת אנקאונטר (יהפי אנוש) עם מנחים מנוסים מהארץ ומחו"ל
חוגי ערב (בעברית ובאנגלית), ליחידים ולזוגות ✱ חוג לכוחי לאנשי מקצוע (פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, מורים וכו') ✱ קבוצי שבת וסוף שבוע („בתחוף") באנקאונטר ובשיטת גשטלט.
פרטים כלאים: „טי־בי־ון" ת.ד. 808, כפר שמריה טל. 03־937358

חבילות שי לחו"ל!
פרי הדר ✱ יין ✱ אבוקדו
כנענאדם ● טל. 229125
מגיעות ✱ פורים ✱ מיוחים
תל־אביב: רח' בן־יהודה 113 רח' נחלת בנימין 39

כתיבה במכונה
תלמדו היטב ב־12 שעות בבית הספר למסחר
„רימון"
ת"א דיזנגוף 85, טל. 281685
שיטה עיוורת, פיקוח ממשלתי

אוניברסיטת הנגב
המזכירות האקדמית
מודיעה
שנת הלימודים תשל"ג
מתחילה ביום ראשון כ"א חשון תשל"ג 29.10.72
סטודנטים חדשים, שזו להם שנת לימודיהם הראשונה, מוזמנים לפגישה עם רקטור האוניברסיטה.
הפגישה תתקיים ביום ראשון 29.10.72 בשעה 11.00 בדיוק באולם „קרן" בבאר־שבע.
ההשתתפות בפגישה חובה על כל התלמידים החדשים.

משרד העבודה—משרד החנוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית
עירית דימונה
אוניברסיטת הנגב
בית הספר להנדסאים וטכנאים באר־שבע
שלוחת דימונה
מודיע על
פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשל"ג לקורסי
קדם הנדסאות
הלמודים יתקיימו בדימונה בביה"ס „עמל" ע"ש לידי דיויס רח' מלכי ישראל 6.
תנאי קבלה: לקורסי קדם הנדסאים יתקבלו:
1. בוגרים/ות יא' שנות למוד בעלי ציונים חיוביים בגמר ה—יא'.
2. בוגרי בית ספר תלת שנתי בעלי תעודת גמר מקצועית.
3. בוגרי מסלול דו שנתי בכיר.
4. בוגרי ישיבה תיכונית, ארבע שנתית.
5. בוגרי יב' אשר סיימו למודיהם לפני שנים רבות המבקשים לרענן זכרונם.
פרטים והרשמה: מר אונגר מיכאל — מרכז השלוחה ביה"ס עמל ע"ש ליידי דויס רח' מלכי ישראל 6 ת. ד. 483 טל. 91070
בימים: א—ה בשעות 8.00—14.00 בימים: א. ג. ה. בשעות 17.00—19.00.

Institut Français de Tel-Aviv
תל־אביב, רח' הירקון 111 טלפון 236470
שעורים בצרפתית
ב־1 בנובמבר 1972 ייפתחו
קורסים חדשים
רגילים ואור־קוליים
ההרשמה בכל־יום בשעות הבקר ואחה"צ

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה לרפואה
טקס קבלת פנים למתקבלים לשנה א'
יתקיים ביום ג', 31.10.72 בשעה 19.30 באולם קנדי במרכז הרפואי עין־כרם
ישא דברים דיקן הפקולטה
לאחר הטקס יתקיים מפגש בלתי פורמלי עם המורים

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע
המחלקה לכימיה ביולוגית
מכריזה על קיום
שתי מלגות
המיועדות לתלמידים המעוניינים בלימודים לקראת תואר PH.D.
על המועמדים להיות בעלי תואר מוסמך באחד מן המקצועות הבאים: „ביוכימיה", „כימיה אורגנית" או „כימיה פיסיקלית" שסיימו לימודיהם בציון כולל „טוב" וציון „טוב מאוד" בעבודת הגמר.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב, תוך שבועיים, אל האדמיניס־טרטור, המחלקה לכימיה ביולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים. לבקשה יש לצרף מהלך־חיים, אישורים על לימודים קודמים עם פירוט הציונים, רשימת פרסומים ושמות ממליצים.

המכללה
המדרשה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
במשכת ההרשמה
למכללה למינהל
ללימודי ערב אקדמיים
בחוגים:
מינהל ציבורי 7 סמסטרים
מינהל עסקים 7 סמסטרים
ראיית חשבון 8 סמסטרים
שיטות ההוראה מותאמות לאנשים הלומדים לאחר שעות העבודה.
שיטת נקודות הזכות, הנהוגה במכללה, מאפשרת לתלמיד לקצר את משך הלימודים, בהתאם ליכולתו האישית.
פרטים והרשמה בשלוחות המכללה:
ירושלים — בית הפקיד, רח' מפריק 10, טל. 66380.
תל־אביב — המדרשה למינהל, רח' אלנבי 113, טל. 624462.
חיפה — בית הפקיד, רח' כאיר 44—46, טל. 524103.
באר־שבע — בית הפקיד, רח' הפלוס 18, טל. 3706.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללמודי חוץ
מודיע על פתיחת קורס ערב בתל־אביב
מנתחי מערכות למחשבים אלקטרוניים
הקורס מיועד לאקדמאים או לבעלי השכלה מקבילה במדעי הטבע והחברה, המעוניינים להתמחות בתחום נתוח מערכות.
קבלה, פרטים והרשמה: המדור ללמודי חוץ, רחוב ליסין 14, תל־אביב טלפון 268126/7, 266992

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי־הטבע
כינוסי תלמידים חדשים
ביום ראשון, כ"א בחשון תשל"ג (29.10.72) בשעה 10:00 לפנה"צ, יתקיים טכס פתיחה לתלמידים החדשים שנתקבלו לפקולטה באולם מס' 1, בנין האולמות, הר־הצופים.
במעמד זה ישאו דברים:
פרופ' ע. לוי, דיקן הפקולטה
פרופ' א. פריינין, יו"ר ועדת ההוראה
מר רפי הופשטיין, יו"ר מועצת התלמידים של הפקולטה.
לאחר טכס הפתיחה יתקיימו כנסי־יעוץ מגמתיים בהם ימסרו לתלמידי כל מגמה פרטים על הלימודים בכגמה, החוגים המסלולים הנכללים בה והאפשרויות ההמחה.
הלימודים הסדירים לתלמידי השנה הראשונה יחולו בשעה 12.00 בצהריים.
על טכסי פתיחה והסברה לתלמידי הפקולטה לחקלאות, רפואה, רפואת שיניים ורוקחות, הלומדים לימודי־הכנה בפקולטה למדעי הטבע יפורסמו פרטים בנפרד.

משרד הבריאות
קורס מילדות
לאחיות מוסמכות
יחידה האהדות מכריזה על פתיחת קורס מילדות לאחיות מוסמכות, בבית היולדות, הקריה, תל־אביב.
אחיות מוסמכות המעוניינות בהשתלמות מתבקשות לפנות למנהל ביה"ס לאחיות ע"י גבורה, רח' סאלד 17, תל־אביב.

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

למשרד עורכי דין בת־א
דרושה
כתבנית מעולה
שעות העבודה 13 — 8
בפרטים לפנות ת.ד. 20045 ת"א
— סודיות מובטחת —

לחברה פרטית
דרושות נקבניות
בעלות נסיון
למתאימות שכר גבוה
תקשר עד לשעות הצהרים טל. 611438
סודיות מובטחת

מוסד כלכלי גדול בתל־אביב
דרושות נקבניות
מנוסות ומתחילות
בהצעות נא לכתוב לת.ד. 866, תל־אביב
עבור מס. 752.

אלד
ביח"ר לסריגה
דרושה פקידה כללית
למשרה טכנית
נא לפנות לביח"ר „אלד", בימים א' עד ה',
אזור התעשיה פתח־תקוה,
ליד בי"ח בילינסון טל. 907151

צ.מ.ח.
ייצור מכני הפירות בע"מ
דרושים לנו
ובעלי שופל - 955, 9־ים
להתקשר בין השעות 19.00 — 18.00
מר ציקורי בטלפון 660505 — חיפה.

למפעלי ניר חדרה
דרושים
מפעילי תחנת כח
ומערכות קיטור
מסיקי דוודים
בעלי אישור מוסמך, עם נסיון של 3 שנים
לפחות בתיפעול דוודים גדולים.
לפנות למנהל המנגנון, ת.ד. 142 חדרה.

הודלבן
hod lavan
דרוש
למפעל למעדני בשר ונקניק
כנולוג מזון מעולה
נסיון בפקוח על ייצור ובקורת ביב
וניהול מעבדות
נא לפנות בכתב למוצרי הוד לבן בע"מ
ת. ד. 581, ויתקין
סודיות מובטחת

משרד החינוך והתרבות
המרכז לטלויזיה לימודית
כותבי תסריטים
דרושים כותבי תסריטים
לסדרת תוכניות חדשה
לגני ילדים
נסיון קודם אינו הכרחי
•
מעונינים לפנות בכתב לפי הכתובת: —
לטלויזיה לימודית (עבור גני ילדים)
רחוב קלאוזנר 14 רמת־אביב, תל־אביב

גלר - מ. שרא ושות' בע"מ
דרושים
חשמלאים
עוזרים ומתלמדים
לעבודות חשמל לתעשיה
ובבנין
באזור תל־אביב
ובאזור באר־שבע
תנאים טובים בהתאם לכישורים
בר פרטים נא לפנות למשרדנו רחוב
רלסון 4, תל־אביב, טלפון 447241/3
יום בין השעות 1—8 לפנה"צ, 6—4
אחה"צ, פרט ליום ו'.

לחברה בירושלים
דרוש[ה]
מנהל(ת) חשבונות
לחצי יום, אפשר גם בשעות אחה"צ.
לפנות ל: ת.ד. 8099 ירושלים

משרד מהנדסים יועצים
מחפש
שרטטים/ות
רצוי עם נסיון במיזוג־אויר
להתקשר טלפונית 3—444162

דרוש מדפיס
למונוטיפים — המכונה 1/8
תנאים טובים — לאיש המתאים
(אפשרות שותפות בהשקעה סמלית)
לפנות: דפוס „קדימה" באר־שבע
רח' ישמעאל 9, טל. 4202

לבית חרושת לסריגת ניילון
דרושים:
מייסטר, סורגים(ות), מתלמדים(ות) על מכונות
קטין שטוק שטוחות וקוילטינג
להתקשר טלפון 31264 בשעות העבודה

דרושות
מדגימות
באזור גוש־דן
להדגמת מוצר מזון בסופרמרקטים
כישורים: נסיון קודם. גיל 55—25.
על המעוניינות לבוא לפרסום אריה, רחוב
השופטים 2 ת"א, רק ביום ג' 31.10.72 בשעה
4 אחה"צ.

לחברת ספנות גדולה בחיפה
דרושות ליום עבודה מלא
1) קצרנית כתבנית
אנגלית מעולה
2) כתבניות אנגלית
מעולות
רצוי שפת אם אנגלית.
לפנות בדבר פרטים לקביעת ראיון
לטלפון 533181 — 04

דרושים
ספנים מעולים
לעבודה בהרצליה פיתוח
— ✱ —
נא לטלפן בימים א', ב', ד', ה' בין
השעות 6.00—5.00 אחה"צ טל. 937490

לחברת בניה ארצית
דרוש מנופאי
למנוף נייד (כנר)
לעבודה בדרום הארץ
לפנות טל' 446705 ת"א

בית הילדים „בני־ברית"
בית וגן, ירושלים
דרושים
1. מדריך
2. מדריכה
העבודה היא במשרה מלאה
בשעות אחה"צ והערב.
מעונינים בעלי נסיון יפנו אך ורק בכתב בצירוף
קורות חיים לפי ת. ד. 16017 ירושלים.

דרושים לעבודה ב־3 משמרות:
1) טבחים
2) עוזרי טבחים
לפנות לוי תעשיות מזון
גמל התעופה לוד
טלפון 971026־7

עץ הזית
דרוש
צבעי
לפנות בשעות העבודה לביח"ר „עץ הזית"
קרית אריה פ"ת, או טלפונית 917171

דרושה
מפעילה
בעלת נסיון לאוליבטי 1513
תנאים טובים למועמדת המתאימה
נא להתקשר לטל. 52021 או 57674

SONY
דרושה
פקידה טלפוניסטית
להיכל התצוגה של סוני
רצויה ידיעת השפה האנגלית
על המועמדות להתקשר אל ישפאר בע"מ
תל־אביב, מגדל שלום, — טלפון 52431

ת. בלצן ושות' — מהנדסים בע"מ
יועצים לניהול ולכלכלת בניה
רח' טיומקין 10 ת"א טל. 611715—625844
דרושים לעבודה באזור ת"א
וירושלים
1) מהנדס בנין
2) הנדסאי/טכנאי בנין
למועמדים שיתקבלו, תנתן הדרכה בשיטות
ניהול, פיקוח ותאום פרויקטים.
לפנות טלפונית לקביעת ראיון.
תנאי השכר יקבעו לפי הסכם מיוחד.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה לכימיה
דרוש
כימאי אורגני
בעל תואר דוקטור מבוקש לעבודת מחקר
בשטח כימיה של הטרציקלים
נא לשלוח בכתב קורות חיים ושמות
שלושה ממליצים אל: פרופ' דב בן־ישי,
הפקולטה לכימיה, הטכניון, חיפה.

לטיב טוב סריגת חיפה
דרושים:
• מכונאי מכונת תפירה
(רצוי ידע בסיסי בחשמל)
• סורגים וסורגות
(עבודה בתנאי משמרות)
לפנות לת.ד. 325 חיפה או טלפונית 664251

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
MICROELECTRONICS LTD.
מפעל לרכיבים
אלקטרונים
דרושים
1. מסגר כלים מעולה
בעל נסיון בבנית מכונות ומתקני עזר
לייצור, נסיון של 5 שנים לפחות.
2. חרט מעולה
נדרש נסיון של 5 שנים לפחות עבודות
חריטה מדויקות ועדינות.
3. מחסנאי
בוגר לאחר שרות צבאי, נסיון בעבודה
מחסנאית (אפסנאות).
4. מבקר איכות מכני
לאחר שרות צבאי ובוגר בית ספר מקצועי.
5. פקידה עצמאית
שליטה בשפות עברית ואנגלית כולל
הדפסה, ידיעה בהפעלת מכונת חישוב.
אפשרות למשרה חלקית
לפנות טלפונית למחלקת כח אדם טלפון
848038 או לרחוב הפסיק 4, אזור תעשיה
חולון.

לחברת הנדסה בת"א
דרוש
שרטט
בכיר
✱ בעל נסיון של 8—10 שנות עבודה
✱ מנוסה בשרטוט מפות, דיאגרמות,
תכניות מים והנדסה אזרחית.
✱ מנוסה בהכנת שרטוטים למפות
לצלום לדפוס.
✱ תנאי שכר בהתאם לכישורים.
סודיות מובטחת.
מעונינים יפנו בכתב ובתאור מפורט
של כישוריהם ונסיונם המקצועי
הקודם לת.ד. 21095: תל אביב,
עבור שרטט.

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
למושב "אודים"
לפנות למזכירות אישית או טלפונית
053—23144

דרוש
עובד אחזקה
בישוב כפרי.
דרישות התפקיד: התמצאות בצנרת מים
וידע כללי בבנין.
רצוי הבוגר יוצא משק.
לפנות בכתב בפירוט קורות חיים למזכירות מושב
ד. נ. נגב. טל. 2050—057

למפעל תעשייתי באזור בני־ברק,
דרושה מזכירה
ל־8 שעות עבודה.
רצוי עם ידיעה בהנהלת חשבונות.
בדבר פרטים לפנות לטל. 786523—781713.

ת. א. מ.
תעשית אלקטרו מכנית בע"מ
דרושים
1. חשמלאים
לחווט לוחות חשמל
2. עובדי ייצור
להרכבת לוחות חשמל.
3. עובדי ייצור
למסגרות לוחות חשמל.
תינתן הכשרה
למועמדים מתאימים
בפרטים נא לפנות לת.א.מ. רח' היוצר 5
אזור התעשיה, חולון, טלפון 849693.

אתא
חברה למקספיל בע"מ
דרושים
1. עוזר מסיק לדוודי קיטור
להפעלת דוודים ומתקנים לאספקת
מים ואויר דחוס.
הכישורים הדרושים:
בוגר בי"ס מקצועי תלת־שנתי או השכלה
מקבילה.
המועמד המתאים יקבל הדרכה במקום.
סיכויים טובים להתקדמות.
העבודה במשמרות.
2. חשמלאי תעשייתי
בעל רשיון ממשלתי
לעבודה, בעגנות, באחזקת מתקני זרם ישר
ותלופין ומערכת פיקוד.
המעונינים יפנו בכתב או אישית למחי כח אדם,
לפי הכתובת: ביח"ר אתא, קרית אתא, ת.ד. 83
טל. 721321—04.

עירית באר־שבע
דרושים
עובדים במשרות הבאות: —
1. עוזר מזכיר העיר, או"ש והדרכה
(מכרז מס' 05/44/72)
מהות התפקיד
א. בדיקת תהליכי עבודה במגמות פישוט
ויעול חסכון.
ב. עריכת נהלים.
ג. בדיקת צרכי הדרכה, עריכת תכניות הדרכה וביצועם.
ד. אמרכלות.
הדרגה, — ד' אקדמאים, — מ.מ.ש. או
י"ד—ט"ו (34—32 נק') בדירוג האחיד.
2. מנהל תחנה לאיבחון חינוכי
(מכרז מס' 05/45/72)
מהות התפקיד
ניהול מקצועי וכללי של התחנה.
הכישורים הדרושים
השכלה אקדמאית בפסיכולוגיה (תואר שני).
נסיון בפסיכולוגיה חינוכית, — רצוי נסיון
בניהול מוסד דומה.
הדרגה, — א' אקדמאים — מ.מ.ש.
3. מינהלן בבי"ס תיכון מקיף
(מכרז מס' 05/46/72)
מהות התפקיד
טיפול בעניני מינהלה, כח־אדם ומשק.
הכישורים הדרושים
א. השכלה תיכונית ומקצועית במינהל ציבורי.
ב. נסיון מינהלי וארגוני.
ג. ידע בסיסי בהנה"ח.
ד. כושר ניהול צוות עובדים וקיום יחסי ציבור נאותים.
הדרגה, — י"ג (30 נק') בדירוג האחיד.
4. מנהל בית־העיריה
(מכרז מס' 05/47/72)
מהות התפקיד
אחראי להפעלה סדירה של השירותים המשרדיים המשותפים. (קשר פנים וחוץ, דואר, שיכפולים, מתייקין, בטיחות ובטחון, נקיון, אינוונטר, ארכיון כללי). אחראי לביצוע עבודות אחזקה.
הכישורים הדרושים
א. השכלה תיכונית או מקצועית מקבילה.
ב. נסיון במינהל וארגון.
ג. ידע טכני כללי.
ד. כושר ניהול צוות עובדים וקיום מגע נאות עם קהל ומוסדות.
הדרגה — מ"ו (34 נק') של הדירוג האחיד.
5. מדריך(ה) — מרכז בעבודה סוציאלית
(מכרז מס' 05/48/72)
הכישורים הדרושים
א. השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית — או מוסמכים בעבודה סוציאלית. (במגר הכבון להכשרת עובדים סוציאליים).
ב. נסיון בעבודה סוציאלית ובהדרכת עובדים סוציאליים. הדרגה, — תיקבע, — בהתאם לכישורי המועמד.
6. עובדים סוציאליים
(מכרז מס' 05/49/72)
השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית או מוסמכים בעבודה סוציאלית. הדרגה תיקבע, — בהתאם לכישורי המועמד.
בעלי הכישורים המתאימים המעונינים באחת המשרות, — יגישו מועמדותם בכתב בציון מספר המכרז, למחלקת המנגנון עד יום א', כ"ח בחשון תשל"ג (5.11.72).
אליהו נאוי, ראש העיריה.

בחיפה
דרוש
מדריך
לטלויזיה
לבית־ספר מקצועי
לעבודה חלקית
בשעות הערב
(אפשרי איש צבא)
לפנות לת.ד. 28125
ת"א (למס. 22)

דרוש
מסגר כללי
רצוי עם נסיון
באחזקה.
למועמד המתאים
תנאים טובים
נא לפנות:
יציקת המפרץ
בע"מ
מפרץ חיפה,
טל. 721163

דרוש
דקורטור
להרכבת וילונות
מבטחיים
לעבודה קבועה
טל. 729827

דרוש
מורה
לשירטוט
למספר שעות־הוראה
בבקר ובצהרים.
לפנות לת. ד. 28125
ת"א למס. 17.

דרושים
טבחים ומלצרים
לפנות טלפון 266177
אריק
15.00—12.00 ומ־20.30

„שלח"
שרותי השכרגאות
ומינהל בע"מ
דרושים
1. מנהל/ת
חשבונות
סוג ד' ומעלה
2. מתלמד/ת
לפקידות
והנהח"ש
נא לכתוב לת.ד.
3091 חיפה

למפעל מתכת
בת"א
דרושים
עובדים/
עובדות
בלתי מקצועיים
ללימוד מקצוע
העבודה לפי פרמיה
לפנות אישית ברח'
תושיה 22 ת"א
טלפונים:
33109, 32176

התעשיה האלקטרו־אופטית
בישראל בע"מ
אל־אופ
חברה עתירת מדע בקרית ויצמן
דרושים
• בוגר בית ספר מקצועי
במגמה מכניקה כללית
לאחר שרות צבאי, לעבודת ביצור כלים ומתקנים.
• בוגרי בית ספר מקצועי
במגמה מכניקה כללית
אחרי שרות צבאי לעבודה במדור כרסום. עדיפות לבעל נסיון
בכרסום מדויק.
• משחזן אוניברסלי
להשחזה עגולה, שטוחה וכלים. בעל נסיון בכלים ומתקנים.
תנאי קידום טובים למועמדים המתאימים
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם
למחלקת כח אדם, ת"ד 1165, רחובות.
— סודיות מובטחת —

לעבודה בחו"ל
למשך שנה עד שנתיים
דרושים קצינים משוחררים
✱ בוגרי תיכון
✱ יוצאי יחידות קרביות
✱ בעלי כושר בריאות תקין
✱ דוברי שפות אירופאיות
✱ עד גיל 40.
לעובדים מובטחים תנאי עבודה טובים.
היציאה עם המשפחות.
• מעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17224 ת"א, (עבור
חו"ל) בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים.

לחברה לניהול בתי מלון
דרושים עבור מלונותיה:
בצפון הארץ 1. טבח ראשי בעל ידע ונסיון במטבח צרפתי
במרכז הארץ 1. טבח ראשי בעל ידע ונסיון במטבח צרפתי
2. עוזר טבח
3. מחסנאי
בדרום הארץ 1. מנהל מוסמך בעל נסיון
2. סגן מנהל
3. פקיד קבלה
4. מחסנאי
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון
לת. ד. 23048 תל־אביב עבור מספר 50.

דרושים
✱ מהנדסי ביצוע
לעבודות מיזוג אויר
✱ מפקחים—מתאמים
לעבודות מיזוג אויר
✱ טכנאי קירור / מיזוג אויר
✱ חשבונאים
בעלי נסיון בפיקוח מערכות
מיזוג אויר
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב
בציון פרטים מלאים לת.ד. 1969
תל־אביב עבור „מיזוג אויר".
חרותי

לחברה גדולה בת־א
דרוש
מנהל קניות
בעל נסיון בקניות וביבוא של
לפחות 5 שנים.
הכישורים הדרושים: בעל השכלה אקדמאית מושלמת בהנדסת מכונות או בכלכלה. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב עם פרוט נילם, השכלתם ונסיונם לת.ד. 7164 תל־אביב.
נא לציין על גבי המעטפה: „עבור מנהל קניות". פניות ללא פרטים מלאים לא ייענו.

לתפקיד בכיר במערב אפריקה
דרוש
מהנדס
בנין
בעל נסיון, בגיל מעל 35 שנה
המועמד המתאים יועסק בתקופה ראשונית בכ־8—10 חדשים. עם אפשרות של הארכת החוזה לשנתיים. או ינתנו גם כל התנאים לצירוף המשפחה במקום.
אחריות המהנדס היא למבנים ואינסטלציות שונים בהקמת בתי־מלון, היכלי הרצות ועוד.
תנאים טובים למועמד המתאים
ידיעה מינימלית של השפה הצרפתית — הכרחית.
בתשובה עם פירוט מדויק וקורות חיים,
נא לפנות לת.ד. 29494 ת"א עבור
„מהנדס בנין".

המועצה המקומית ערד
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות (שירות העובדים), תשכ"ב—1962 מכריזה בזה המועצה המקומית ערד על משרה פנויה כדלקמן: מכרז מס' 3/72/ע
1. תואר המשרה: מנהל לשכת התיירות במועצה המקומית ערד.
2. דרגת המשרה: י"א אחיד.
3. תיאור התפקידים: מנהל לשכת התיירות המשותפת למועצה ולמשרד התיירות; הפעלת לשכת המודיעין בשעות אשר תקבענה על ידי משרד התיירות; טיפול בטקסים, כנסים ואירועים תיירותיים שונים.
4. נתונים אישיים הדרושים למילוי המשרה: ידיעת שפות, בעיקר השפה האנגלית (דיבור, קריאה, כתיבה) יכולת לניהול יחסי ציבור; ניהול משא ומתן עם משרדי ממשלה, מוסדות ציבור וגורמים שונים; מעקב אחרי בצוע ההחלטות: אחראי לארגון טקסים ותערוכות.
5. דרישות מיוחדות למילוי המשרה: מגורים בערד.
הבקשות למכרז יש להגיש להנהלת המועצה עד יום ו' 17.11.72.
טפסים להגשה הבקשות אפשר להשיג במשרדי המועצה, ובמינהלים המחוזיים והנפתיים של משרד הפנים.
• כל המועמדים המעונינים במשרה זו מתבקשים לפנות לקבלת הסברים נוספים בקשר למשרה אל מזכיר המועצה המקומית ערד.
אברהם שוחט, ראש המועצה.

דרוש/ה עוזר/ת
להנהלת חשבונות
בעל/ת נסיון
לפנות לת.ד. 2822 תל־אביב

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

דרוש

פקיד רשוי

למשרד עמילות מכס באילת

✱

הצעות נא לשלוח לת.ד. 698 חיפה

למפעל מתכת

דרוש בדחיפות

נגר מודלים

(לעבודה במח׳ מודלים במפעל)

— ✱ —

נא לפנות טלפונית: 51953,
או אישית: „רפאל״ הכרמל 12, ת״א

למפעל תעשייתי גדול
בדרום הארץ

דרושים

1. **חשמלאי תעשייתי**
בעל רשיון „מוסמך״ עם 5 שנות נסיון
2. **פקיד מנגנון**
בעל נסיון בהכנת משכורות
3. **מנהלי מחלקות**
בעלי נסיון
4. **טכנאי — הנדסאי ייצור**
לתפקיד מנהל משרד הייצור

למועמדים מתאימים תנאים טובים ועזרה בדיור
נא לפנות בכתב לת.ד. 1549 תל אביב

מטפלת/מנהלת משק בית

דרושה לגבר קשיש בציריך/שוויץ מ־1 בדצמבר 1972 או 1 בינואר 1973, בעלת ידע מקצועי בטפול בחולים ובניהול בשקיבית (ישנה עוזרת).

בנוסף לטפול במקום המגורים כולל התפקיד גם ההלוות מדי פעם בנסיעות ובלווי נופש (גם בישראל).

ידיעת השפות גרמנית או אידיש — תנאי.

רצויה בעלת רשיון נהיגה למכונית פרטית. מקום המגורים והעבודה נמצא בדירה־קומה עם כל הנוחיות במרכז העיר ציריך.

לבעלות כושר מתאים מוצעת משרה עצמאית לחלוטין, משכורת גבוהה מעל לממוצע וכן שימוש במכונית פרטית — אפשר להשיג את רשיון העבודה הדרוש.

מועמדות בעלות המלצות טובות ואופי נוח ושקט יגישו את הצעותיהן לפי:

Chiffre 44 — 116610
PUBLICITAS A G
CH-8021 Zuerich
Switzerland

למפעל מתכת בדרום הארץ

דרושים

עובדים

לא־מקצועיים

למועמדים המתאימים ולבני משפחותיהם יינתן דיור במקום

נא לפנות טלפונית. 057—98045.
או לת.ד. 7, מצפה־רמון.

מפעל בטחוני
באזור חיפה

חייל משוחרר

מכונאי רכב
חשמלאי רכב

אתה דרוש לנו

אנו מציעים לך:
עבודה קבועה ומגוונת במקצועך
תנאים סוציאליים בלאים
קידום בשכר לפי כשוריך

משכורתך תהא:

חייל משוחרר (3 שנות נסיון במקצוע) עם הכניסה לעבודה כ־850 ל״י לחודש, אחר 3 חודשי נסיון כ־930 ל״י לחודש, כן קיימת אפשרות לעבוד שעות נוספות בתוספת שכר של 100—200 ל״י לחודש.

לראיון אישי
וקבלת פרטים:

נא לפנות לנציג המפעל
בימים ב—ה בין השעות 16.30—18.30
במשרד קצין העיר חיפה י. ל. פרץ 10.
פניות בכתב לד״צ. 2639

לחברת אלקטרוניקה

דרושה פקידה

לרכז נושא הקטלוגים בחברה

תאור התפקיד:
— הזמנת קטלוגים מחו״ל
— פקוח על מלאי ומשלוח ללקוחות

הדרישות:
— הדפסה בשפה עברית, וידע בסיסי באנגלית
— שעות העבודה בין 08.00—16.00.
המעוניינות תתקשרנה לטלפון 443126 ת״א לגב׳ אריקה.

עירית ירושלים

המחלקה לחינוך ולתרבות

בית הינוך תיכון עירוני ג׳ שש שנתי
רח׳ כ״ט בנובמבר 17. טל: 31231

דרושים: מדריכים לחוגים

צילום, עתונאות, מלאכה (בנים, בנות). אלקטרוניקה, פסיכולוגיה, שחמט, ציור, בדק בית, הדפסה במכונת כתיבה, דרמה.

החוגים מתקיימים בשעות אחר הצהריים. המעוניינים יפנו בכתב או טלפונית.

NATIONAL
חברת האלקטרוניקה הגדולה ביותר ביפן

דרושים

1. טכנאים לרשם־קולים
2. טכנאים למערכות סטריאו
3. מנהל חשבונות ראשי
4. פקידת קבלה
5. טלפונאית

לקביעת ראיון נא לפנות בטלפון 255464
בין השעות 08.00 — 16.00

לחברת בנין בירושלים

דרוש

איש אחזקה
לציוד בנין

רצוי עם נסיון קודם

● ● ●

לפנות בכתב לת.ד. 1016 ירושלים
עבור מס׳ 45.

דרושים בדחיפות

מסגרים
ורתכים

נא לפנות: „רפאל״ הכרמל 12, ת״א
טל. 51953

למפעל בטחוני
באזור חיפה

דרוש/ה

אח/ות

ל־½ משרה לשעות אחה״צ

בין השעות 15.30—19.00

המעוניינים יפנו נא ל־ד.צ. 2639.

למכרות נחושת
תמנע בע״מ

דרושים

TIMNA תמנע

צעירים רווקים יוצאי צה״ל

בעלי רשיונות נהיגה סוג ג׳

ללימוד מקצוע הקידוח

העבודה קשורה בקידוחי נסיון
בתוך גוף הקרקע

הנאים טובים למועמד המתאים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח׳ כח־אדם דואר אילות, או בע״פ למשרדי החברה בקרית, רח׳ ס׳ מס׳ 2 (מול קול ישראל) בימים א׳—ה׳ מצויידים בפנקס מלואים ותעודת שחרור מצה״ל

דרושה

טלפונאית

מנוסה למרכזיה 3 קוים בתל אביב

ידיעת שפה לועזית רצויה

יום עבודה לא מפוצל

להתקשר לטל: 221148 למר גולדברג
ש. גטר (צרכי צילום) בע״מ
רח אבן גבירול 73 תל אביב

דרושה

מזכירה למנהל כללי

ליום שלם

כישורים: ידע הדפסה עברית אנגלית
שפה נוספת יתרון

לפנות בכתב בציון נסיון ותולדות חיים
לת. ד. 326 הרצליה ב׳

למפעל מתכת באזור התעשיה
פתח־תקוה

דרושים

1. **כרסמים מנוסים**
(6 שנים נסיון)
2. **כרסמים מתחילים**
(2 שנים נסיון)

למועמדים המתאימים תנאים מתאימים

לפנות: טל. 908861, ת״ד 465 פ״ת

לחברה קבלנית גדולה בת״א

דרוש
פקיד

אחרי צבא

רצוי עם ידע בהנהלת חשבונות

לפנות בכתב לת.ד. 2296 ת״א.

א.א.ל. ישראל בע״מ
תעשיות אלקטרוניקה

AEL

דרוש

מהנדס אלקטרוניקה

לעבודות פתוח במערכות קליטה R.F. ומיקרוגלים

✱ לפחות 3 שנות נסיון

לפנות טלפונית 782141, 787131 או בכתב
אל מחלקת כח־אדם רחוב מבצע קדש 48,
בני־ברק. 51203

לחברה מסחרית גדולה

דרושה

טלפוניסטית

אנגלית מדוברת הכרחית

לשם קביעת ראיון נא להתקשר טלפונית למספר 266291 בין השעות 8.00 ל־16.00

למוסד לאומי בירושלים

דרוש(ה)

עתונאי(ת)
צרפתי(ת)

למשרה הקית קבועה.

המועמדים חייבים להיות בעלי נסיון בכתיבה עתונאית ו/או ספרותית בשפה הצרפתית (כולל הגהת טקסטים) וכושר תרגום חופשי מאנגלית לצרפתית. ידיעת עברית מדוברת הכרחית; ידיעת שפות אחרות (כגון ספרדית או גרמנית) רצויה. משכורת לפי דירוג עתונאי. הצעות בצירוף קורות חיים והמלצות נא להפנות אל: ת.ד. 7093, ירושלים

רשות השידור

לרשות השידור

דרושה

כתבנית
בעברית

הכישורים הדרושים: 10 שנות לימוד, ידיעת השפה העברית על בוריה, נסיון והדפסה טובה במכונת כתיבה.

המעוניינים במשרה זו יפנו למח׳ המינהל. רשות השידור ת״א. הקריה, רח׳ ה׳ מס׳ 1.

לחברה מסחרית בתל־אביב

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

רצוי עם נסיון

לפנות בפרוט ההשכלה והנסיון לת.ד. 16284
ת״א עבור „ה/3״.

סוכנות נסיעות ותיירות ותיקה

מחפשת עבור המחלקה לתיירות יוצאת

פקיד בכיר

היודע עברית אנגלית בעל־פה ובכתב (רצוי גם גרמנית), בעל רשיון פקיד מוסמך, גיל 25—35

רק המלצות טובות ביותר או נסיון בחו״ל לפחות 5 שנים. בעל כשרון ביטוי וידיעות בנוהל שווק ומכירות.

נא לפנות בכתב לת. ד. 2314 ת״א, נא לצרף תמונה ותולדות חיים (המלצות והתמונה יוחזרו).

לחברת קפריש (עבור סניף חיפה)

דרוש

מחסנאי חלקי חלוף לרכב

(בא בחשבון גם מחסנאי מתחיל)

לפנות: מוסכי קייזר אילין חיפה
למר אורי שלו טלפון 04—231127

למפעל מתפתח בירושלים של משקיע חוץ

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

עם נסיון של 3 שנים למשרה מלאה.

לאיש המתאים תינתן אפשרות השתלמות בחו״ל.
נא לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 1016 ירושלים
עבור „מנהל חשבונות״

יפאורה בע״מ — רחובות

אם אתה

בעל כושר ארגוני גבוה, כושר מכירה, מסוגל לעבודת צוות תוך מאמץ בלתי שגרתי דינמי ומעונין באתגר.

אנו מעוניינים לך בתפקיד

מנהל מחלקת מכירות

פנה בכתב יד לת.ד. 540 רחובות תוך פירוט תולדות חיים ונסיון קודם.

תנאי שכר בהתאם לנתוני המועמד. סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית בע״מ באזור תל־אביב

להפקיד

אחזקת ציוד חדיש ומשוכלל

דרוש:

★ חשמלאי תעשיה/אחזקה

בוגר בי״ס מקצועי במגמה חשמל ובעל רשיון מוסמך או עוזר לעבודות אחזקה.
אנשים מקצועיים הנאים טובים למועמד המתאים.

נא לפנות בכתב אל ת.ד. 42 רמת גן.

סודיות מובטחת

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע״מ
מפיצי CATERPILLAR בישראל

אנו מעוניינים בבעלי המקצועות הבאים:

מכונאי דיזל ואחרים
מסגרים
רתכים
מחסנאים
(לחלקי חלוף)
חניכים

מבוקשים אנשים ברמה מקצועית גבוהה, וכן מתחילים בעלי מרץ ויזמה.

חברתנו היא המפיצה הבלעדית של ציוד „קטרפילר״ לעבודות עפר, גנרטורים וכו׳, ציוד הדוק והרמה של „הייסטר״, ציוד חקלאי של „קייס״ ומצבגי „גודייר״.

החברה עברה למתקנים משוכלים מודרניים ביותר בחולון ומרחיבה את סניפיה בחיפה. לאנשים המתאימים תינתן אפשרות קידום בלמודים כלליים ומקצועיים (תעודת בגרות, שפות וכו׳).

אפשרי מתן סיוע במציאת פתרון דיור בסביבה הקרובה במסגרת תכניות שיכון ודיור קיימות (זוגות צעירים וכדומה).

מועמדים יפנו: בחולון, בכתב לת.ד. 214, חולון או בטלפון 856126 לקביעת ראיון. בחיפה, בכתב לת.ד. 10097 חיפה, או בטלפון 729161 לקביעת ראיון.

דרושים:

1. **רתכים**
2. **מסגרים**

למפעל תעשיתי

אפשרויות קידום מצויינות

לפנות לטלפון 240617 תל־אביב

לחברת בניה גדולה
בסביבות תל־אביב

דרושות
שרטטות מעולות

עם נסיון של 3—4 שנים

בפרטים נא לפנות בטלפון 757191/3
בין השעה 9.00—16.00

דרוש

איש מכירות

לניהול סניף של חברה תעשיתית בחיפה

דרוש ידע טכני ונסיון במערכות כח וחום

לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון אל ת. ד. 326 הרצליה ב׳

צרכניה

למושב עין־יהב

דרושה משפחה להפעלת צרכניה ומחסנים

פרטים: עין־יהב ד.נ. ערבה טל. 057—96030

הנדסת התפלה לישראל
(תהליך זרחין) בע״מ
ת. ד. 18041, תל־אביב

דרוש:

הנדסאי (או טכנאי) כימיה

המשרה מיועדת לגברים בלבד

למתאים תנאים טובים ביותר

החבורה מסודרת.
שעות העבודה 07.30—15.00

לחברת השמירה
דרושים

גברים ונשים

לעבודה בטחונית
בנמל התעופה לוד

✱ הגיל עד 30
✱ לאחר שרות צבאי
✱ בוגרי תיכון
✱ דוברי אנגלית שוטפת (שפות נוספות יתרון)
✱ מרחב מגורים: אזור ת״א, ר״ג, גבעתיים, הרצליה, פ״ת, רחובות ורמלה.

סטודנטים המוכנים לעבוד בשעות הבוקר — תיבדק ההתאמה למערכת הלימודים.

—◆—

לפנות אישית עם פנקס מלואים ותעודת שחרור מהצבא. לסניפנו בשדה התעופה לוד, בימים: א׳—ד׳ בין השעות: 08.00—12.00 או טלפונית: 971331

—◆—

סניפים בכל רחבי הארץ.

שמירה • אבטחה • חקירה
מערכות אזעקה

במפעל תעשייתי גדול
באזור תל־אביב

עומד להפתח

קורס עיצוב פנים במטוסים

✱ מתקבלים מועמדים עד גיל 35 בעלי רקע מקצועי במקצועות הבאים: רפדות, מחט ואריג, נגרות, פחחות.
✱ במשך הקורס תינתן מילגה.
✱ מסיימי הקורס בהצלחה יועסקו במפעל בעבודה מעניינת ובתנאים טובים.
● על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 7132 ת״א ויוזמנו בשעות אחר הצהרים לראיונות עם נציגי המפעל

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

אלביט
מחשבים בע״מ

דרושים

מנתחי מערכות בכירים /
מתכנתים בכירים

בעלי נסיון רב במערכות זמן אמיתי וכתיבה בשפות אסמבלר.

תנאים טובים מוצעים למועמדים המתאימים.

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 5390 חיפה למחלקת כח אדם.

— סודיות מובטחת —

למפעל באזור חדרה

דרוש:

חשמלאי אחזקה

לטפול במערכות תעשייתיות מודרניות

כישורים:
— בוגר בי״ס מקצועי ובעל נסיון של 3 שנים בתעשיה.
— כושר גופני טוב.
קיימת אפשרות הסעה מחיפה ומתל־אביב

המעוניינים יפנו תוך פרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון מקצועי לת. ד. 339, חדרה.

— סודיות מובטחת —

למפעל באזור חדרה

דרוש:

צנר־רתך

כישורים: בוגר בי״ס מקצועי מוכר בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות צנרת ורתוך.
כושר גופני טוב.

קיימת אפשרות הסעה למפעל ובחזרה.

● מועמדים יפנו תוך פירוט השכלה, נסיון וקורות חיים לת.ד 339 חדרה.

המשרד הראשי: תל-אביב רח' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 230401, 230521, 248905
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

לביה"ס הימי
"אורט" אשדוד

דרושים

מדריך לימאות ועובד משק סירות
(משרה מלאה)
מדריך חינוכי בפנימיה
(משרה מלאה)

בדבר פרטים נא לפנות לביה"ס, ת. ד. 81 אשדוד, טלפון 055—21255/6

אלקו
ELCO

...ת אלקטרוניקה ישראלית בע"מ רמת-גן

דרושים

★ **מסגרים**
- לאחר שרות צבאי
- יכולת לעבוד לפי שרטוטים וידיעה בריתוך (רצוי גם ריתוך אוטוגני)

★ **חשמלאי תעשייה**
- לאחר שרות צבאי

★ **פועלי ייצור**
- אשר יקבלו הדרכה במפעל

★ **כרסם**
- בעל נסיון

★ **פקיד למדור השכר**
- בעל השכלה בסיסית בהנה"חש
- רצויה ידיעה בחוקי מס הכנסה

★ **כתבנית עברית**
למחלקת חשבונות
- עם ידיעה בסיסית בהנה"חש

★ **כתבנית עברית**

...עוניינים יפנו אישית למפעל, דרך זבוטינסקי 23 רמת-גן, או טלפונית: 727131 למחלקת המנגנון

— סודיות מובטחת —

לבית מסחר גדול וידוע בתל-אביב

דרוש מוכר

לכלי עבודה ופריטים טכניים

...ות תינתן ליוצאי צבא, בוגרי ביה ספר ...טכני או בעלי הידע, ציוד או אספנאות

...לכתוב עם פרטי קורות חיים, אל: ת.ד. 317 תל-אביב

למפעל תעשייתי באשדוד

...רושים:

פקיד שכר
לעבודה בנושאי משכורות והתשלומים נלווים.
הכישורים הדרושים: נסיון קודם בהכנת משכורות באמצעות מחשב. רצוי בעל סוג ד' בהנה"ח.

★ **אחות**
לעבודה ברפואה תעשייתית

קיימת אפשרות הסעה למפעל

על המעונינים לפנות בכתב לת.ד. 7104 ת"א עבור מספר 27

דרוש
מסגר מעולה

תנאים טובים

להתקשר טלפון 854225 תל-אביב

...דרושים
...עילים מנוסים
...ופרי ג'י. סי. בי.
...ק עד בכים
אחזיב

...נות בכתב לת.ד. 1334 ת"א
למס' 9804444

...ש מחלק
...לוקת מזון
...ר אשדוד
...רכב מסחרי סגור
...1 טון
...לפנות:
...אוס שוק ת"א טל.
...03-25 או שטראוס
... אשדוד טלפון
...055-2

...דרושים
...איינים/ות
...ל רחבי הארץ

...דות מחקר ומקרים
...ות בכתב יד בציון
...ים בדבר גיל, השכ־
..., עיסוק נוכחי, זמן
..., בעלות על רכב
...יש). מס' טלפון ו־
...בת מדויקת — ל־
...ן הבוקר — "דחוף".
... 1334, ת"א.

למפעל באשדוד

דרושה: מזכירה

בעלת יכולת לנהל משרד באופן עצמאי

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית
נסיון קודם של שנתיים לפחות בעבודות מזכירות.
כושר הבעה טוב בכתב ובע"פ בשפה העברית, רצויה שליטה בשפה האנגלית.

קיימת אפשרות הסעה למפעל

● על המעונינות לפנות בכתב לת.ד. 7104 תל-אביב עבור מספר 29

דור כימיקלים בע"מ
מפעל המתנול

דרושים

מכשירנים תעשייתיים
בעלי ידע במכשור פנאומטי ו/או אלקטרוני ונסיון מעשי בתעשיה.

חשמלאים תעשייתיים
עם אפשרות לעבודה זמנית.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם לת.ד. 10036 חיפה.

— סודיות מובטחת —

למוסד למחקר

דרוש לבורנט כימי

בוגר בי"ס לטכנאי כימיה, עבור עבודה בשטח הצלום במעבדות צבע ושחור לבן.

● המעוניינים יפנו ל-ת.ד. 7057 הקריה ת"א, עבור ש.ו.

הסתדרות מדיצינית הדסה

הסתדרות מדיצינית הדסה

מודיעה על המשרה הפנויה הבאה:

דרושה

דיאטנית מוסמכת למטבח חלב (72/56)

מועמדות העונות על הדרישות הנ"ל, מתבקשות להפנות בקשותיהן, תוך פירוט השכלתן אל אגף כח אדם, הדסה, ת.ד. 499, ירושלים.

אליור
תעשיית מבלטים בע"מ

דרושים:

1. 2 כרסמים
2. 2 מבלטנים
3. 1 עובד מכבש
4. 2 נערים

לפנות טלפונית 854946 בשעות העבודה

דרושים דוברי גרמנית בדחיפות

לתפקידים רבי ענין בחו"ל לתקופה של שנתיים עד שלוש שנים ליציאה מיידית

● הכישורים הדרושים:
- ✱ ידיעה טובה בשפה הגרמנית רצוי גם באנגלית
- ✱ גיל 30—45
- ✱ משוחררי צה"ל (עדיפות לקצינים)
- ✱ כושר בריאות תקין
- ✱ השכלה תיכונית לפחות

לעובדים מתאימים תנאי עבודה טובים ויציאה עם המשפחה

מעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17021 ת"א, עבור דוברי גרמנית, בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים (רצוי לציין מס' טלפון).

דרוש(ה) לבורנט(ית)

עבודה במשמרות

לפנות:
פרדס מוצרי הדר בע"מ
ת. ד. 82 רחובות, טל. (03)950191

למפעל בטחוני
בסביבות תל-אביב

דרוש נגר אחזקה

● נא לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים לת. ד. 25057, תל-אביב, ולציין עבור נגר.

"דקו"
חברה שויצרית ישראלית לדהידרציה בע"מ
ת.ד. 257 אשקלון
טל. 051/94231

אם אתה
תושב אזור אשקלון, קרית גת, שדרות
אם אתה מסגר
אם אתה
בוגר בי"ס מקצועי אחרי שרות בצה"ל

אנו מעונינים בך

התקשר עמנו ותתקבל לראיון

דרוש סוכן מכירות

למפעל תעשייתי ותיק, בו משקיע הון אמריקאי.

הכישורים הדרושים:
- ✱ בעל השכלה טכנית
- ✱ בעל ידיעות רחבות בציוד תעשייתי וחלפים
- ✱ שליטה בשפ. עברית ואנגלית על בוריין
- ✱ גיל רצוי 30—45

תחום הפעולה בכל הארץ
המרכז בתל אביב, התנאים טובים.

נא לפנות בכתב אל ת. ד. 33251, ת"א ולציין כתובת, טלפון ופרטים אישיים.

לצה"ל דרושים

1. כתבניות
2. מכנאי חשמל
3. ספרן מכני

על המעונינים לפנות לד.צ. 2128/ שלישות צה"ל

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

באגף כח אדם

ראש מחלקת המנגנון

הכשירויות הדרושות:
השכלה אקדמית במדעי החברה הרוח; ידיעה רחבה ויסודית:
א. בתהליכי עבודה משרדית ובניהול צוות עובדים.
ב. בגיוס עובדים וקליטתם בהתאם להסכמים ותקנות מחייבים.
ג. נסיון בניהול מו"מ עם ארגוני עובדים.
ד. ידיעה טובה בניתוח עיסוקים ובהערכת משרות.
ה. ניהול תכתובת עצמאית, ידיעה מושלמת בעברית וידיעה טובה באנגלית.

מס. המשרה: אכ"א. ג/13.

בפקולטה להנדסת מכונות

מחסנאי
במעבדה לאנרגיה

הכשירויות הדרושות:
בוגר בי"ס מקצועי, נסיון קודם בניהול מחסן.
מס' המשרה: מכ. ג/12.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 3.11.72 בציון מס' המשרה.

לחברה למיזוג אויר "שניר"

דרושים:
מכנאים למיזוג אויר

טלפון: 625743 — ת"א

חברת ישראמקס בע"מ
נציגות לציוד מדעי ותעשייתי
ISRAMEX

דרושה כתבנית

בוגרת תיכון — רצוי מגמה ריאלית
השולטת היטב בהדפסה בעברית ואנגלית
שעות העבודה רצופות

המועמדות תפנינה בכתב בצרוף פרטים מלאים, משכורת מבוקשת לת.ד. 6014 ת"א, או טלפונית 229269; 245403

AN AMERICAN COMPANY
LOCATED IN TEL-AVIV

requires
an

INSTRUMENT SPECIALIST

to promote the compay's products to various medical institutions in Israel and other countries in the Middle East.

The most suitable candidate will be a laboratory technician or a person with wide experience in this field.

The prospective candidate will have the advantage of excellent conditions such as salary, fringe benefits and rapid promotion within the company.

Please apply, enclosing curriculum vitae to P.O.B. 4252 indicating 910.

— Discretion Assured —

דור כימיקלים בע"מ
מפעל המתנול

דרושים

מפעילים למתקני הייצור

רצוי בעלי השכלה של 10 שנים.

אפשרויות לקידום ותנאי שכר טובים.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם לת. ד. 10036 חיפה.

— סודיות מובטחת —

אם אתה מעונין באינפורמציה על תעסוקה ולימוד מקצוע

מדינת ישראל
שירות התעסוקה

לשירותך, 2 לשכות מודיעין לתעסוקה ולהכוונה מקצועית בתל־אביב ובחיפה

פקידות לשכת המודיעין תשמחנה להדריך אותך ולמסור לך אינפורמציה על אפשרויות התעסוקה עבורך; רכישת מקצוע, החלפת מקצוע או השתלמות לצורך קידום בעבודה, הכוונה לעבודה בים, לאזורי פיתוח ולקיבוצים וכן על כל יתר הנושאים הקשורים לתחום התעסוקה.

כתובות לשכת המודיעין לתעסוקה ולהכוונה מקצועית:
בתל־אביב: רח' אסתר המלכה 6, פינת ריינס, טל. 03-247261 (שלוחה 84). פתוחה לקבלת קהל בימים א' — ה' — בין 08.00 — 19.30 ביום ו' בין השעות 08.00 — 12.00.
בחיפה: רח' חסן שוקרי 4, טל. 04-666101 פתוחה לקבלת קהל בימים א' — ה' בין השעות 09.00—16.00, ביום ו' בין 08.00 — 12.00.

● פנה ללשכת המודיעין ותיענה

למפעל בקרבת חיפה

דרוש מהנדס ייצור דינמי

עם נסיון של לפחות 5 שנים בניהול ייצור

תנאי שכר גבוהים למועמד המתאים.

נא לפנות לת. ד. 7033 חיפה.

לאגודה חקלאית ארצית שמרכזה בתל-אביב

דרוש עוזר למנהל מחלקת החשבונות

הכישורים הדרושים:
מנהל חשבונות סוג ד', לפחות עם נסיון של 3 שנים, עד גיל 30.

נא לפנות בכתב יד עם פרוט תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 461 ת"א — עבור עוזר מנהל חשבונות.

• דרושים •

למפעל לתריסים וחלונות ראוה

* **עובדים מעולים**
להכנת מסגרות בתוך המפעל

* **מרכיבים**
לתריסים וחלונות ראוה

לפנות למשרד: "בוטיק-תריס"
רח' ז'בוטינסקי 151 רמת-גן
טלפונים: 918753, 731447.

"פנאו מכניקה"
במפרץ חיפה

דרושים:
מסגרים עצמאים, רתכי ארגון וברזל,
כרסמים עצמאיים

נא לפנות לשם קביעת ראיון לת.ד. 6 חיפה

"פנאו מכניקה"
במפרץ חיפה

דרוש:
מנהל עבודה
מתכת — לנהל צוות עובדים

נא לכתוב בפרוט הנסיון לת.ד. 6 חיפה

דרושות מתפרות
לקבלת עבודות תפירה

נא לפנות: מיזע, שדי הר-ציון 110 ת"א טל. 826119.

לצה"ל דרושים: -

א. **נהגים** בעלי רשיון 3 ומעלה
ב. **מסגרים**

הגיל: משוחררי צה"ל ועד גיל 40.
תנאי השכר בהתאם לכישורים ותק מקצועי.
מקומות העבודה: בדרום או בצפון.
בדבר הצעות נא לפנות לדואר צבאי ב/2704.

אוניברסיטת תל-אביב

מכרז חיצוני מס' 83/72

פקיד/ת רישום ומעקב כח-אדם

למחלקת המנגנון, ענף כח-אדם

לזיהוי ורישום תנועת כח־אדם; הכנת הוראות תשלום למדור משכורות; הכנת כתבי־מינוי חדשים והארכת ישנים; ריכוז חומר למדור משכורת ורישומו; סיוע בבדיקת תקנים, סעיפי תקציב ומעקב תקציבי; הזנת המחשב בנתוני פרט.

הדרגה: י"א—י"ב בדירוג האחיד.

תנאי העסקה: משרה מלאה ותקנית.

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין; הכשרה ונסיון בנושאי כח־אדם; גישה ביחסי אנוש וטיפול בקהל; עדיפות לבעלי נסיון קודם משרות צבאי, או עבודה במוסד ציבורי גדול.

פניות בכתב.— בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה, ומספר המכרז, יש להגיש לענף כח־אדם, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד יום 3.11.72.

מילס ישראל בערבון מוגבל
MILES

דרושים

1. **מסיקי דוודים**
לעבודה במשמרות
בעלי נסיון של 2 שנים.

2. **עובד לתחזוקת מבנים**
בעל נסיון בעבודת בטון.

נא לפנות בכתב למהנדס המפעל, ת.ד. 288, חיפה

הכנסת

דרושים מועמדים למשמר הכנסת

● בעלי הכישורים הבאים:
1. השכלה יסודית;
2. כושר גופני מעולה;
3. גובה מינימלי של 175 ס"מ;
4. ותק בטחוני, שירות בצה"ל או במשטרת ישראל;
5. עבר ללא הרשעות פליליות;
6. מקום מגורים בירושלים, או התחייבות לעבור לגור בה תוך ששה חודשים;
7. עדיפות תינתן למשוחררי צה"ל בעלי דרגות מיחידות קרביות, או בעלי נסיון משטרתי;

● בקשות יש להפנות בכתב יד לפי הכתובת "משמר הכנסת" ירושלים.

אוניברסיטת הנגב

באר־שבע
מכרז מס. 72/19

אוניברסיטת הנגב מודיעה על משרות פנויות של: —

במחלקה לפיסיקה

1. מכנאי במעבדות לפיסיקה

הכישורים הדרושים: הנדסאי או טכנאי במגמות אלקטרוניקה, מכשירנות או מכונות. עדיפות תינתן לבעל נסיון במחקר פיסיקלי.
הדרגה המוצעת: בהתאם לנתוני המועמד.

במחלקת המנגנון

2. ראש מדור עובדי מנהלה ומכנאים

תאור התפקיד:
1. תכנון וביצוע נהול קבלת עובדים, טפול בשכרם, סווגם וקדומם.
2. אחריות על תיקית העובדים.
3. קביעת זכויות סוציאליות האחרות ומתן הוראות תשלום שכר ותשלומים אחרים.
4. פיקוח על עובדי המנהלה.

הכישורים הדרושים:
1. בוגר תיכון עם עדיפות לבעל תואר אקדמי בתחום המינהלי.
2. בעל נסיון של 5 שנים לפחות בנושא מנגנון ומתוכן לפחות 3 שנים בתפקיד בכיר.
3. ידיעת חוקת העבודה ורקע בהנהלת חשבונות.
4. ידיעת השפה העברית על בוריה. רצויה ידיעת השפה האנגלית.
5. בעל יכולת ניהול משא ומתן.
6. נסיון בפקוח על צוות עובדים.

הדרגה המוצעת: י"ד—ט"ז בדרוג האחיד או ד—ג אקדמאים.

כל המשרות הינן מלאות.

למועמדים מחוץ לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור

פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות לשלוח עד 3.11.72 אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053 באר־שבע. נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

לחברה עתירת מדע באזור רחובות
דרושים
* **מהנדסי אלקטרוניקה**
בעלי ניסיון של 3—5 שנים להפקידי פיתוח ויצור של מיכשור מדעי.
* **מזכירה**
להפקיד ניהול משרד, השולטת ב־שפות עברית ואנגלית, כולל הדפסה (שפה גרמנית רצויה).
המעוניינים מתבקשים לפנות בציוף קורות חיים, פרטיהם האישיים הנסיונם בעבודה אל: ת. ד. 1215 רחובות.
— סודיות מובטחת —

מפעל מזון גדול באזור פתח תקוה
מחפש
מהנדס כימאי צעיר למחלקת מחקר ופיתוח
נא לציין קורות חיים, נסיון מעשי ופרויקטים בזמן ולאחר הלימודים
בהצעות נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א עבור מס. 603.

לחברה צבורית בירושלים
דרוש(ה)
עוזר(ת) למנהל חשבונות — מנוסה —
הדרגה תיקבע לפי הכישורים
נא לפנות בציון פרטים מלאים לת.ד. 7281 ירושלים, עבור „הברה"

FIAT
למוסך „פיאט" המרכזי
תל אביב, רח' גיבורי ישראל 109
דרושים
● **מכונאים מקצועיים**
בכל הסוגים.
● **מכונאים מתחילים**
בוגרי בית־ספר מקצועי ו/או חיילים משוחררים כולל חובש — אגף הרכב.
● **מחסנאי כלי-עבודה**
בעל נסיון בענף הרכב. עד גיל 35.
נא לפנות אישית להנהלת המוסך בימי א—ה', בין השעות 8.00—16.00.

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרות פנויות של:
כתבנית N.C.R 500 במינהל כספים
מכרז מס' 239/72
תיאור התפקיד — הדפסה במכונת n.c.r. 500 או במכונת כתיבה.
דרישות התפקיד — נסיון של שנה לפחות בעבודה.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.
הערה — העבודה בשעות אחה"צ או הלילה.

עובד מעבדה במכון לכימיה — ½ משרה
מכרז מס' 363/72
תיאור התפקיד — עזרה ארגונית וטכנית במע־בדות סטודנטים במקצוע הכימיה האורגנית; בדיקת נסיונות למעבדה; הפעלת מכשירים בספקטרוסקופיה וגז־כרומטוגרפיה; בדיקות פרפרטים של סטודנטים; עזרה במחקר.
דרישות התפקיד — ידיעת שפות עברית ואנג־לית, השכלה אקדמית B.s.c או M.s.c בכימיה. נסיון מקצועי בעבודה לכימיה אורגנית והפ־עלת מכשירים בהתאם לכישורי המועמד בדירוג עובדי מעבדות.

ראש מדור סיוע במחלקת מינהל תלמידים
מכרז מס' 242/72
תיאור התפקיד — ניהול מדור סיוע לתלמידים במסגרת המח' למינהל תלמידים העוסקת בחלו־קת מילגות להלמידי התואר הראשון המרכז ללימודים קדם־אקדמיים, הלוואות לכלל תל־מידי האוניברסיטה וטיפול במקרים מיוחדים; אחריות לתקציבי הסיוע וההלוואות לסוגיהם; תיאום עם קרנות ציבוריות ומשרדים ממשל־תיים בכל הקשור לסיוע לסטודנטים; קיום מגע שוטף עם הפקולטאות, בתי הספר וגופים אקד־מיים ומינהלים מרכזיים בכל הקשור לסיוע לסטודנטים; עיבוד הצעות לנהלים ותקנות בעניני הסיוע; ריכוז עבודת ועדת הסיוע האו־ניברסיטאית; יו"ר ועדת הלוואות.
דרישות התפקיד — השכלה אקדמית; כושר ניהול מו"מ ברמה גבוהה; נסיון של 3 שנים לפחות, בניהול צוות עובדים, ידע והתמצאות בכערכת הפעלת מחשב; נסיון בע־בודה עם סטודנטים והכרת מבנה ביסוד להשכ־לה גבוהה; ידיעה עברית ואנגלית על בוריין רצויה ידיעת שפה נוספת.
הדרגה — ג—ב במ"ט.
על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים עד לתאריך 6.11.72 אל: — מחלקת כח־אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „בעניין המשרה מס' ..." (כהאב למספר המכרז בראש המכרז המבוקש).

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל להרכבים אלקטרוניים
MICROELECTRONICS LTD.
באם הנך צעיר, נמרץ, בעל יוזמה עם רקע טכני:
בוא אלינו!
העבוד והנהל מחלקות אלקטרו מכניות במתפתחה. נסיון קודם עדיף.
תנאים טובים במיוחד למעמדים המתאימים.
לפנות טלפונית למחלקת כח אדם טל. 848038 או לרחוב הפסיש 4, אזור תעשיה חולון.

אלתם
אלקטרוניקה לתעשיה ולמחקר בע"מ לעבודות פתוח ואחזקה
דרושים
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
תנאים טובים למועמדים המתאימים
פניות בכתב בציון קורות חיים ופירוט ההשכלה הנסיון המקצועי יש להפנות לת.ד. 4486 חיפה.

לחברת אשטרום
דרוש מכונאי אחזקה
בעל נסיון בציוד בנין
למפעלה למבנים טרומיים באשדוד
להתקשר טל' 446705 ת"א בין 8.00—13.00.

למכון הנרייטה סאלד בירושלים
דרושה מזכירה-כתבנית
למשרה מלאה בשעות 08.00—15.00
הכישורים הדרושים:
1. שליטה מלאה בעברית, כולל ידיעה טובה בהדפסה.
2. ידיעת אנגלית והדפסה.
3. יכולת לניהול מו"מ עם אנשים וניסוח בכתב ובע"פ.
4. השכלה תיכונית (לפחות).
5. נסיון קודם בעבודות משרד והדפסה בשתי השפות.
6. גיל רצוי: 27—34.
דרגה מוצעת: י"א—י"ד.
מועמדות הענות לדרישות הנ"ל מתבקשות לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ופרטי נסיון קודם בעבודה אל: מכון הנריטה סאלד, רח' קולומביה 9, קרית מנחם, ירושלים.

עירית ירושלים
דרושים פקחים
במחלקה לשפור פני העיר
אגף הפקוח העירוני
דרגה ח' (חית) של הדירוג האחיד עם אפשרות קידום עד דרגה י"א' (יוד אלף) של הדירוג האחיד.
מועמדים עד גיל 30, מסיימי שרות סדיר בצה"ל ובעלי השכלה של 8 שנות לימוד לפחות, יפנו למזכיר האגף לפיקוח עירוני, רחוב יפו מס' 19, חדר מס' 6 בימים ב'—ה' בשעות 08.00—10.00.
המנהל הכללי

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע ביה"ס למדע שמושי וטכנולוגיה
מודיע על משרה פנויה של:
אסיסטנט בביה"ס למדע שמושי וטכנולוגיה
מכרז מס' 407/72
על המועמד להיות בעל תואר מוסמך בכימיה שסיים לימודיו בתואר כולל „טוב" וציון „טוב מאוד" בעבודת הגמר.
המתקבל יעסק בהוראה בנושא זיהום אויר והוא יצטרך להתקבל ולהרשם תוך שנה כתלמיד מחקר (שלב ב') לקראת התואר Ph.D.
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 6.11.72 אל: — מזכיר ביה"ס למדע שמושי וטכנולוגיה, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „בעניין למשרה מס' 407/72".

המשרד הראשי
רח' ישראל בק 34, טל. 3־2־259231
תל־אביב
דרושים
1. **פקיד למח' הנה"ח**
לאחר שרות צבאי, דרגה ג' או ד'
2. **טכנאי שרות לטלוויזיות**
בעלי נסיון ורשיון רכב לעבודה בסניפי ת"א ואשדוד
סודיות מובטחת

למפעלנו בכפר־סבא
דרושים
מכונאים מסגרים סיכאי מוסמך משחיזי
נא לפנות בכתב או טלפונית 925621 למנהל כח אדם ת.ד. 1101 תל־אביב.

לחברה מסחרית כלל ארצית
דרוש מנהל חשבונות ראשי
תנאים טובים
מובטחים למועמד המתאים
סודיות מובטחת
לשם קביעת ראיון נא להתקשר טלפונית ת"א 611841

„דפניר" מערכות אריזה בע"מ
חברה־בת של מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ
להפקיד אחראי המענין בשטח ייצור אריזות
דרוש מתאם ייצור
בעל מרץ, יוזמה אישית, תושיה ונכונות ללמוד ולהתפתח בחברה צעירה ודינמית.
רצוי נסיון בתעשיית הדפוס ו/או הקרטונז'
תנאי עבודה ואפשרויות קידום מצויינים.
לפנות בצרוף תולדות חיים ל„דפניר" בע"מ, ת.ד. 30181 תל־אביב.
סודיות מובטחת.

Burroughs תמכין
ללשכת השרות דרושים:
מפעילים —
דרוש נסיון בהפעלה מחשבים אלקטרוניים.
רצוי נסיון קודם ב־: MULTIPROGRAMMING
נקבניות — בעלות נסיון של שנה
לפנות בכתב בציון נסיון וקורות חיים לת.ד. 11014 תל־אביב עבור לשכת השרות.
— סודיות מובטחת —

דרוש
מסגר אלומיניום עצמאי
לעבודות ויטרינות ודלתות כניסה.
תנאים טובים לאדם המתאים.
לפנות טלפון 825853, 844246.

משרד עו"ד ותיק בדרום
מחפש
עורך דין שכיר
בעל נסיון בניהול תיקי נזיקין.
משכורת מצויינת, לרבות בונוס מתיקי הנזיקין.
לפנות ת.ד. 341 אשקלון.

למפעל רציני בתל-אביב
דרושים לעבודה קבועה
* **גהצים/יות** משכורת מ־35 לירות ומעלה
* **פועלות לזיגזג, אוברלוק, לולאות וכפתורים** בא בחשבון כתלמדות
* **נהגים** עם בטחונות
טלפון: 829995 כל היום
872737 — בשעות הערב

למשרד עורכי־דין בתל־אביב
דרושה מזכירה מעולה
(שעות העבודה מפוצלות בימים ראשון, שני, רביעי והמישי).
בא לפנות אל: ת.ד. 2854 תל־אביב עבור „מזכירה"
סודיות מובטחת.

משרד התקשורת
בית הספר למכנאי בזק ירושלים
דרוש ספרן/ית
חצי משרה
בין השעות 15.30—20.00
לפיקוח על חדר קריאה וספרית בית הספר
דרושה ידיעה ונסיון בעבודת ספרנות
רצוי בוגר/ת קורס לספרנות
פרטים ניתן לקבל בטלפון 523534—02, 523618—02

למפעל תעשייתי בתל-אביב
דרושה עוזרת למנהל חשבונות ראשי
בעלת נסיון מקיף
לפנות בכתב־יד: עם פירוט נסיון קודם, גיל וקורות חיים אל: ת.ד. 2854 תל־אביב, עבור חשבונות.

אוניברסיטת תל-אביב
לבית הספר לרפואה
דרוש כימאי אורגאני
בעל תואר בוגר או מוסמך, לעבודה סינטטית אורגנית.
על המעוניינים לפנות טלפונית 420657, או בכתב, לביה"ס לרפואה, אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב.

לבית מלאכה מבוסס בת"א למבלטים, תבניות ועבוד שבבי
דרושים:
1. **מבלטן מעולה**
בעל נסיון בבנית מכשירים עדיפים
2. **כרסם מעולה**
לבנית מכשירים
לאנשים המתאימים מובטחים תנאי שכר טובים ועבודה מעניינת באוירה נעימה.
לפנות טלפון 820273 בין 07.00 — 17.30.

דרושה תופרת או עוזרת לתפירה
לתפירה שמלות וחליפות נשים
רוזמן, בן־יהודה 27 בחצר

דרושים חשמלאים ועוזרים
לפנות טלפון 942053 אחרי השעה 19.00 ראשון־לציון

ברחובות
דרוש
מודד לגיאוגרפיה
למשרה חלקית בשעות הערב
טל. 30852 ת"א (בשעות לפנה"צ)

מכונאי
בעל כתב הסמכה
לקליינטורה מעוניין בהצעות רציניות
לפנות טל. 873223

לידיעות אחרונות
מחלקת המודעות
דרוש שליח עם קטנוע
טל. 36312—32289

לדפוס צופן
דרושים מיד לעבודה
סדר יד, סדר מכונה, דפס לרבע גליון, פרנקנטל, דפס מולטיליט
לפנות בשעות העבודה למשרד רח' הרצל פינת צה"ל אשקלון
טלפון 2564—051

ליצירות יהודית ימאי קונפקציה לצעירות
דרושות בחורות
לעבודות יד, אריזה, וביקורות איכות
לפנות: כל יום יצירות יהודית בע"מ, שביל המפעל 4 קרית המלא־כה תל־אביב. אוטובו־סים: 96, 94, 93, 92, 91, 17, 1, אל גב' לאה.

לבית־ספר ערב בתל־אביב
דרושה מזכירה
לקבלת קהל, בעלת נסיון רב, רצוי בעבודה דומה.
לפנות לת. ד. 28125 ת"א למס. 19.

INTERNATIONAL · CONSULTANTS
(ICCONSULT) LTD.
is the Israel subsidiary of a major international consultancy firm. Our
MANAGEMENT CONSULTANCY
department works for several leading firms in Israel and abroad and requires an
EXECUTIVE
(under 40) to work with the department head, in Israel and incidentally abroad. International experience and fluency in English and Hebrew required. Engineering or accounting background an asset.
Appy in writing with CV, to Manager Recruitment,
INTERNATIONAL CONSULTANTS (Icconsult) LTD.,
P.O.B. 33427, Tel Aviv.

1500 לירות לחודש בכל מקום בארץ
באם יש לך השכלה תיכונית.
באם אתה שואף להגיע למעמד מקביל לאקדמאי
תוכל להשתלב בענף מתפתח וחדיש במשכורת גבוהה
מאד לאחר תקופה קצרה של הכשרה מתאימה.
שם: ______
גיל: ______
כתובת: ______
השכלה: ______
לקבלת פרטים בגזור ושלח לת.ד. 28125 ת"א למס' 35

למפעל לייצור חלקי חילוף בהרצליה
דרושים
● **מסגר רתך**
מעולה
● **מסגרים רתכים**
לפנות: טלפון 981387, בערב — 983409

אגרקסקו — חברה לייצוא חקלאי בע"מ
דרושים עובדים לייצוא חקלאי
לעונת הייצוא המשכת עד חודש מאי 1973
דרושים עובדים:
1. מקום העבודה: נמל התעופה לוד. שעות העבודה מ־10.00 עד 20.00.
2. מקום העבודה נמל התעופה לוד. שעות העבודה מ־16.30 עד 21.00.
בדבר פרטים נא לפנות לטל. 972683/4 בין השעות 08.00—16.00
העבודה מתאימה גם לסטודנטים.

מוזיאון ישראל
דרוש
מכרז כא/36
תואר המשרה:
קצין בטחון
● הכישורים הדרושים: השכלה תי־כונית מלאה. רצויה השכלה גבוהה. בוגר קורס קצינים של צה"ל או משט־רת ישראל. נסיון קודם בתפקידי אבט־חה וניהול יחידה. כושר הבעה בכתב ובעל־פה.
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
הדרגה: ט"ו—ט"ז בד"א.
● מועמדות יש להגיש בכתב, בצי־רוף תולדות חיים ופרוט נסיון קודם בעבודה, ליחידת המינהל, מוזיאון יש־ראל ת. ד. 1229, עד יום 10.11.72.

פז חברת נפט בע"מ
דרושים:
מנהל מעבדה
לניהול מעבדת החברה בחיפה
שטח התעסוקה: בקורת איכות הייצור של שמני סיכה ובקורה איכות של מוצרי נפט.
הכשורים הדרושים:
● מהנדס כימאי או כימאי בוגר הטכניון בחיפה, או מוסד אקדמי מקביל.
● נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות.
● רצוי נסיון של מספר שנים בניהול צוות עובדים.
המשכורת תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

כלכלן
לעבודה במשרד החברה בחיפה
הכשורים הדרושים:
● בוגר אוניברסיטה בכלכלה. הנתן עדיפות לבעל תואר מוסמך בכלכלה, או במנהל עסקים.
● נסיון בנתות דוחות כספיים, כדאיות של השקעות, חישובי רווחיות וכו'.
● יתרון לבעל נסיון של שנתיים לפחות בעבודה כנ"ל או בעבודה חשבונאית.
● גיל עד 35.
הכשכורת תקבע בהתאם לכשורי המועמד.
מועמדים המעונינים באחת מהמשרות הנ"ל יפנו בכתב, תוך פירוט מלא ומדויק על הכשרתם ונסיונם בעבודה, לאגף כח אדם ה. ד. 434 חיפה.
הערה: פניות ללא פירוט כנ"ל תדחנה.

NCR
דרושים למשרדנו הראשי בת"א
* **מנתחי מערכות — (System Analysts)**
— נסיון של מספר שנים בתכנון שיטות לעיבוד נתונים
— נסיון בתכנות
— ידיעה טובה בשפה האנגלית
— השכלה אקדמאית
— גיל 25—35
(מס' המשרה 3—02)
* **מתכנתים (Programmers)**
— נסיון בתכנות
— ידיעה טובה בשפה האנגלית
— השכלה אקדמאית רצויה
— גיל 20—30
(מס' המשרה 3—21)

דרושים למשרדנו הראשי בת"א ולסניפנו בחיפה
* **מתכנתים מדריכים — לשיטות מיכון ולמחשבים זעירים (Mini Computers)**
— נסיון בהדרכה
— השכלה תיכונית או אקדמאית
— ידיעה במיכון רצויה
— ידע בהנה"ח
— ידיעה טובה בשפה האנגלית
— גיל 20—30
(מס' המשרה 3—11)
אנו מציעים:
תנאים טובים * תעסוקה יציבה * סיכויים טובים להתקדמות
נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים לי. א. מיטוך ובניו בע"מ, ת. ד. 1089 ת"א, תוך ציון מס' המשרה המבוקשת.
— סודיות מובטחת —

למיח"א — מתנבי ילדים חרשים
דרושה עובדת סוציאלית מוסמכת
למשרה מלאה
עדיפות תנתן לבעלות נסיון בהדרכת הורים
רכב פרטי רצוי (לא חובה) לפנות טל. 231518

לחברה קבלנית גדולה
באיזור ת"א
דרוש
מודד מוסמך ומחשב כמויות
בעל נסיון
סודיות מובטחת
לפנות טל: אחרי 8.00 בערב 945003

דרוש
טכנאי/הנדסאי בנין
3 שנות נסיון
לעבודות פקוח ובצוע בת"א וסביבתה
לפנות טל. 230752, 229531
בשעות העבודה

דרוש מועמד לניהול
חוגי העשרה
לילדים מחוננים, בירושלים
כישורים: השכלה, רצוי בחינוך / פסיכו־לוגיה, נסיון עשיר בחינוך, כושר ארגוני, ניהול צוות.
לפנות: בדואר דחוף בצרוף תולדות חיים אל ת.ד. 4136, ירושלים.

בענף התיירות והנסיעות
דרוש פקיד או פקידה
בעלי נסיון קודם בארגון טיולים לחו"ל או במשרד נסיעות
תורעולם בע"מ
מארגני טיולים
רח' הירקון 82 תל אביב 63903
טלפון: 36־36־5

יום במחנה הפליטים א־שאטי

הדחת ראש עיריית עזה עוררה את התושבים נגד השלטונות ★ נהנים מרווחה בכלכלית שלא ידעו כמותה

מאת עמוס הדר

השבוע סערו הרוחות בעזה על רקע הדחתו של ראשד א־שאווה מ־ראשות העירייה. ההדחה באה על רקע סירובו לספק שרותים מוניצי־פליים למחנה הפליטים שאטי, ה־נמצא בתחום שיפוטה של עיריית עזה על פי צו שפירסם המושל ה־מצרי עוד ב־1966.

דבר ההדחה היה לשיחת־היום ב־עזה. נכבדים, סוחרים וסתם עמך חיוו דעתם על פיטוריו של א־שאווה, על צורת ההדחה ועל סירובו לספק שרותים לבני עמו הגרים ב־מחנה שאטי. האיש ברחוב שיבח את אומץ ליבו של א־שאווה, אשר סירב למלא אחר צו המושל הישרא־לי, על אף שזה עלה לו במחיר הד־חתו והצבת קצין ישראלי במקומו בראשות העירייה.

יומיים לאחר הדחת א־שאווה בי־קרתי במחנה הפליטים שאטי שעל חוף ימה של עזה ועמדתי מקרוב על דעתם של פליטי המחנה עצמו, על השרותים שהם מקבלים היום ואי־לו שרותים אינם מקבלים, תנאי ה־חיים שלהם במחנה ואם יש בפיהם טענות כלפי השלטון הישראלי, ססרית או העירייה.

זוהמה ברחובות

כבר בכניסה למחנה שאטי ניתקלתי במי־ביוב זורמים ברחובות, אשפה מונחת בערימות במרכז ה־מחנה וילדים נוברים בתוך האשפה, כאילו היו חתולים. מי הביוב ה־זורמים ומכסים שטחים גדולים במח־נה והאשפה גורמים לסרחון. התו־שבים עצמם מתהלכים ונזהרים על מי הביוב המסריחים ועל האשפה, כאילו היה זה כביש אספלט. הם אינם מרגישים מהזוהמה הרבה ה־מקיפה אותם.

פניתי לאחד התושבים, חסן מחמד כבן 40, הגר בשאטי מאז מלחמת ששת הימים, ושאלתי מדוע אין מפ־נים אשפה מהמחנה, מדוע מי הביוב זורמים?

הוא השיב: „השלטון הישראלי מטפל בנו, הוא צריך גם לפנות אש־פה וגם לדאוג שמי־הביוב לא יזרמו ברחובות".

הרי אתם מקבלים שרותים מ־ססרית, מדוע אינכם דורשים מהם ל־הוציא אשפה ולדאוג לביוב?

אומר חסן מחמד: „האו"ם מטפל במחנה זה 25 שנה, אך לא עשה כלום. פרט למזון איננו דואג לנו. אולי אתם תדאגו?".

הרי רצינו לדאוג לכם, ולכן ה־מושל ציווה על ראש העירייה לספק לכם שרותים, אך סירב, בשל כך הודח מתפקידו — אמרתי לחסן מחמד.

„לא, השלטון הישראלי הוא ה־צריך לתת שרותים ולא העירייה. זה לא תפקיד העירייה, זה תפקידכם. אתם רוצים שהעירייה תטפל בנו וכך נפסיק להיות פליטים, נפסיד את הפיצויים ולא יתנו לנו יותר מנות מזון. זה לא. א־שאווה צודק. אתם סתם הדחתם אותו. לא מדיחים ראש עיר. ראש עיר מדיחים על־ידי הצ־בעה של חברי מועצת העירייה. וב־כלל מדוע לא עושים בחירות לראש העירייה, כל התושבים היו מצביעים בעדו" — אומר חסן מחמד בקורת רוח.

החיים הטובים

חסן מחמד עובד בישראל כפועל בנין. שכרו נע בין 25 ל־30 ל"י ליום. לדבריו, הוא משלם הוצאות נסיעה לתל־אביב וחזרה כדי 10 ל"י. נשאר לו ביד 15 ל־20 ל"י. הוא טוען, כי החיים היום טובים, אך הוא מ־מהר להוסיף: „בלי העזרה של ה־או"ם אי־אפשר לחיות. השכר ש־מרוויחים אינו מספיק. יש לי בבית 12 איש". לדבריו, בתקופת הממשל המצרי היה משתכר כ־25 לירות מצריות. „לפני המלחמה — הוא או־מר — הייתי יותר חופשי מאשר ה־יום. יכולתי לנסוע לכל מדינה ערב, לבקר קרובים וידידים. היום לא. מדינות ערב אינן רוצות בנו. תו־שבי רצועת עזה לא רצויים במדי־נות ערב".

עלי אבו־עלי הוא ספר בעל מס־פרה במרכז שאטי. הוא טוען שכל הכנסתו היומית מסתכמת ב־4 ל"י. סכום זה אינו מספיק למחיה ורק בסיוע הבנים הוא מתקיים. דעתו לגבי מתן השרותים לשאטי על־ידי העירייה: „אין זה תפקיד העירייה. אם העירייה תיתן שרותים נצטרך לשלם מסים. אנו לא רוצים לשלם מסים. מעולם לא שילמנו בשאטי מסים ולא נשלם" — הוא אומר.

[illegible]

עבד אל כאריס, כבן 35, מפרנס 7 נפשות. גר 18 שנה בשאטי. עס־קנו העיקרית היא הבגדים. הבנין אינו תקין למגורים. יש לו שני חד־רים קטנים, האחד למגורים והשני לבישול. הוא היה מוכן לעזוב את המחנה אילו היו השלטונות מציעים לו דיור מתאים. לא חשוב איפוא, הוא אומר, בעזה, ברפיח או אף ב־ישראל.

דבריו של צעיר משאטי, סלימאן בן חצירא, העוסק בדייג זה 9 שנים, היו תקיפים: כיום שנכנסה ישראל לרצועת עזה. לא ראינו שום ...ער במצבנו. אוכלים כאנו מש־תכרים כ־20 ל"י ליום. נכון, אך זה כלא מספיק. הכל יקר. טוב לנו ...צים 10 לירות מצריות מאשר 20 לצים ישראליות. אתם הישראלים חקלא רק מה שטוב לכם. לפני שנה להאמם את א־שאווה ועשיתם ממנו תקיפ־ייר, כי הוא טוב לכם. חשבתם מחיר: את האינטרסים של ישראל. מאד. יתברר לכם, כי אין זה כך אך ... אותו. בעינינו היום הוא בבחינת קודם שנאו אותו בעזה. היום רק אוהדו. אם השלטון הישראלי הפוקד היה כבו שחיים בישראל, יוצרים ... לבתים שלנו שגזלתם יותר ... ב־1947. אנו רוצים המשב... ולכתים בהם גרנו בחלקו, ב... לא רוצים שרותים תוכניות, לא רוצים הרחבת בתים, בחירה ... ולא כבישים. רק להחזיר שורת כש" — מדגיש הצעיר, ש־מעט ... סביבו רבים מתושבי ... פניהם של הסובבים אותו בראה כי הם מרוצים מדבריו התקיפים.

שאלתי: מצבם של הפליטים בכל המחנות ברצועה הוא היום טוב יו־תר מאשר לפני 25 שנה. לפליטים יש היום טלוויזיה בבית, יש מקררים (גם קרח) יש ריהוט וציוד אחר ש־מעולם לא היה בביתו של פליט במחנה. אתם היום טוב. מרוויחים טוב ותנאים מהופש שלא היה בימי המצרים. איך אתה מסביר את כל השיפורים שחלו ביחסת השלטון ה־ישראלי?

אומר אבו חצירא: כי אבי שבצב הפליטים טובה? נכון, יש כאלה שקנו טלוויזיה וקנו ציוד לבית. הם לא קיבלו מתנות, הם עבדו והשתכרו ומהכסף קנו.

ומה רצית, שיתנו לכם הכל ב־מתנה?

אבו חצירא: ישראל גזלה מאתנו כל כך הרבה. כמה שתתן לנו זה לא מספיק.

לדעתך עשתה ססרית מספיק למען הפליטים במחנה?

אבו חצירא: „האו"ם מקבל מיל־יוני דולרים למען הפליטים. ואינו עושה מאומה למעננו".

[illegible]

ראהאן ג'אבן, כבן 40, מוכא־ש־ביים בשאטי, הוא גר במחנה 23 שנה. הוא שבע רצון מעבודתו, אך טוען, כי ההכנסה אינה מספקת. לדבריו, הוא משתכר כ־200 ל"י ל־חודש. בביתו 10 נפשות. הוא נשוי לשתי נשים ורק בסיוע מנות המזון שהוא מקבל מססרית הוא מתקיים.

הוא לא יהיה מוכן להביע את דעתו על הדחתו של א־שאווה. „זה ענין פוליטי. מינוי ראש עיר זה ענין של השלטון. אני לא רוצה להיכנס ל־עניינים כאלה".

מי לדעתך צריך לספק לכם את השרותים, העירייה, ססרית או ה־שלטון הישראלי?

תשובה: „השלטון הישראלי ש־הדיח את א־שאווה. השלטון חשב לפגוע בנו, אך פגע בעצמו. א־שאווה צודק. לא צריך לסייע לשל־טון הישראלי להסתיר את הבעיה הפלשתינאית. האו"ם צריך לפתור את הבעיה, ואולי יואילו מפני נקבל שרותים ואם נבא מהמקום, ולא ה־שלטון הישראלי".

שיפור תנאים

מתוך שיחותי עם הפליטים ב־שאטי התרשמתי כי אינם אומרים את אשר בליבם. רבים מהם נסחפו בזרם דברי השבח לא־שאווה ודברי הגנאי נגד ישראל, על אף שהם יודעים, כי השלטון הישראלי עשה למענם יותר מכל שלטון אחר שהיה ברצועה. ייתכן שהם פוחדים מפני נקמות מצד מחבלים, או מדברי השמצה בנדם מצד תנועת השיחרור הערביות. אך העובדות הכלכליות ה־אחרונות מוכיחות בצליל, כי מצבם של הפליטים במחנות שופר לאין שי־עור בחמש השנים האחרונות.

בחלק מהמחנות ברצועה ערכה קרן הנא־מנות לפיתוח כלכלי ושיקום פלי־טים עבודות פיתוח נרחבות, אשר כללו סלילת כבישי אספלט, תעלות ניקוז סגורות במקום ביוב זורם ב־רחובות; הוקמו מגרשי משחקים ל־בני הנוער שעוסטו ברחובות באפס מעשה; הורחבו מאות דירות ושופרו תנאי הדיור והמלאכה עוד נמשכת; ביחידות דיור רבות הותקנו שרותים בבתים במקום שרותים משותפים מ־חוץ לבית; חוסלו סימטאות צרות ובמקום נפתחו רחובות, הותקנה תאורה וברזי מים הגיעו עד לתוך הבית במקום מים בחוץ משותפים לתושבים.

קיים שפע בלכלי. כל הפליטים ב־מחנות עובדים, רובם בישראל ומי־עוטם ברצועה. בעבר ניתן לראות בעת ביקור במחנה פליטים, מאות גברים ממלאים את הרחובות. כיום ישנם רק בודדים, ואלה אינם עוב־דים בשל חודש הראמדאן.

הרחוב המרכזי במחנה הפליטים שאטי

מצפה רמון: הבטחות ומציאות

גורלה ועתידה של עיירת הפיתוח נתון בידי הממשלה

מאת מרדכי ארציאלי

ביקור במצפה רמון ושיחה עם תושביה אינם מביאים אלא למסקנה אחת: על העיירה שהוקמה על שפת המכתש המקסים שבמרחבי הישימון רובצת קללה. זו כמובן מסקנה רגשית, אך סוד גלוי הוא, כי ה־שלטון המקומי אינו מסוגל לכוון את קצב ההתפתחות, הוא תלוי בשלטון המרכזי המחלק תקציבים, קובע סדר עדיפויות, מכוון משקי־עים ויוזם פרוייקטים. אם צריך להרים אצבע מאשימה, הרי שיש לכוונה נגד השלטון המרכזי.

במקום להסתמך על דברי התו־שבים או על דבריו של ראש המו־עצה המקומית, שהם כמובן סובייק־טיביים, מוטב שנקרא קודם את ממצאי הועדה הבינמשרדית למצפה רמון. על הקמת הועדה הוחלט ב־עקבות ההפגנה שערכו התושבים לפני כחצי שנה ואיומיהם לנטוש את מצפה רמון. חברי הועדה באו מתשעה משרדים ממשלתיים ומט־רתם היתה לבדוק את הדרכים לקי־דום פיתוחה של העיירה ולהגיש המלצות.

ממצאי הועדה

אביא קודם־כל את ממצאי ה־ועדה:

★ מספר התושבים במצפה רמון מגיע לכ־1500 נפש ואינו מאפשר קיום רמה סבירה של שרותים.

★ מזה כ־ק. שנים לא נבנו ב־מקום יחידות־דיור חדשות.

★ מאז 1964 לא הופנו עולים למצפה רמון.

★ אין בעיית תעסוקה והביקוש לכוח־אדם עולה על ההצע.

★ התיירות החולפת במצפה רמון אינה מהווה גורם להגדלת ההכנסה, בשל המחסור בשרותים מתאימים לתיירים.

★ במקום אין בית־ספר תיכון.

★ לפני מלחמת ששת הימים החלו להעביר למצפה רמון מחנות צבא, במגמה ליצור מקורות תעסוקה בשרותים ועל־ידי כך לאפשר הג־דלת מספר תושבי־הקבע בעיירה. לפני מלחמת ששת הימים הועבר למצפה רמון בית־הספר לקצינים.

תהליך זה הופסק, מסיבות מובנות לאחר מלחמת ששת הימים.

★ כביש באר־שבע — אילת ה־עובר במצפה רמון, ששימש בעבר דרך ראשית לאילת, נהפך לדרך משנית, מאחר ומרבית התנועה עו־ברת כיום בכביש הערבה.

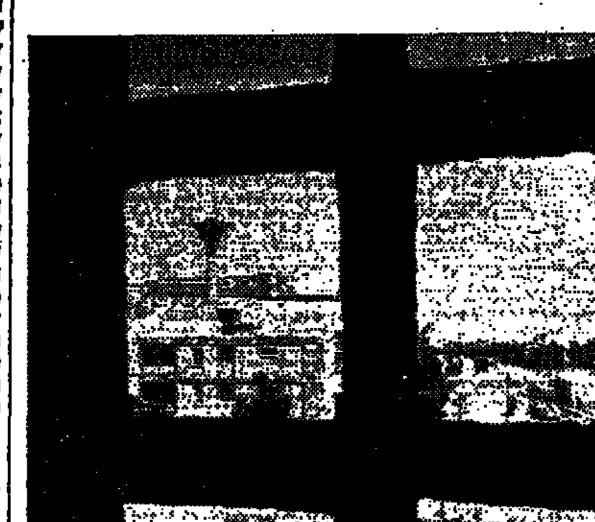

מצפה רימון: עיירה הנתונה בבלבול

הבטחות ורודות

אולם לפני שנגיע אל מסקנות הועדה ובעקבות, הרשו לי אל החלטות ועדת שרים לתיאום ערי פיתוח, נספר במקצת על מצפה רמון. היא הוקמה ב־1956, לפני דימונה וערד. מיד לאחר הקמתה הכינו לה משרדי הפנים והשיכון תכנית מיתאר לאוכלוסיה של 25 אלף נפש. בחלומות הגבוהים נקבע, כי העיירה תהיה למרכז לישובי ה־סביבה והיא תתבסס על האוצרות הטבעיים שבמכתש רמון: חרסית, גבס ושיש.

זוכר אני את הנחת אבן הפינה למפעל התעשייה הראשון — מפעל הגבס. היה זה ב־1957 ושר המסחר והתעשיה הצהיר באותו מעמד, כי תוך חמש שנים תמנה העיירה 5000 נפש. כעבור זמן־מה חנך שר ה־פיתוח את מפעל החרסית וגם הוא לא חסך בצבעים ורודים כדי לצייר את עתידה של העיירה.

אותם ימים הובלו המים לעיירה במכליות ממרחק של 50 ק"מ. רופא ילדים הגיע אחת לחודש. חנות מכו־לת, מספרה, סנדלריה ומאפיה לא היו (גם כיום עוד אין מאפיה וה־לחם מובא מדימונה). העולים ש־הובאו לעיירה במדבר נמלטו במ־הרה. הסיבה ברורה וגם מובנת.

שמונה שנים לאחר מכן, ב־1965, כבר היו בעיירה 800 יחידות דיור, מהן יותר משליש ריקות. אותם ימים הובאו עולים לדימונה ולירוחם ו־שוכנו בדירות שטרם הושלמו וא־פילו החשמל לא חובר אליהן. אנשי מחלקת הקליטה של הסוכנות סרבו להפנות עולים לעיירה שאין בה תעסוקה.

לא חלפו חדשים רבים ופרץ מש־בר חמור. האבטלה גדלה, אספקת המצרכים הוגבלה לעיירה ומחירי ה־מוצרים גבוהים. כתוצאה מזה כבר היו ריקות לאחר שתושביהן נמלטו בצפונה. אלה שנשארו לקחו את החוק לידיהם. הם הפגינו וחסמו את הכביש המוביל לאילת. יו"ר הועד המקומי התפטר. במקומו בא אחר וגם זה התפטר וחוזר חלילה.

מפולת החרסית

במרוצת הזמן הוכח, כי מפעל החרסית הוקם כמגדל ילדים המסתו־קים בחול. הוא גרף הפסדים של מיליונים ושבק חיים. 60 ראשי בתי־אב שהועסקו בו נטשו ברובם את העיירה. שוב הוקמה ועדת שרים — אחת מני רבות — הפעם בראשות השר יוסף אלמוגי, כדי למ־צוא פתרון למצבה של העיירה. ה־פתרון: להעביר לעיירה מחנות צבא.

זמן יוצרו מקומות תעסוקה בשר־תים ויגדילו את מספר התושבים. ואמנם הועבר בית הספר לקצינים. המגעים בין משפחות אנשי הצבא לתושבי המקום לא היו אידיאליים, אם לומר זאת בעדינות. אלא שאז פרצה מלחמת ששת הימים והתכנית הגדולה נקטעה באיבה.

בעיותיה של מצפה רמון לא נפ־תרו. הן הלכו והחמירו. הוחלט להקים ועדה חדשה — הפעם ב־ראשות השר יגאל אלון. זו החל־יטה שהעיירה תיוושע על־ידי תי־עוש.

מפעלי תעשיה

תוך זמן לא רב הוקמו שני מפ־עלים, האחד לפלסטיק ולפקקי כתר והשני לצובעים ומסמרי פלדה לבנין. הראשון מעסיק כיום כ־60 עוב־דים. השני פשט את הרגל ונסגר. כעבור שנה לערך הוקם מפעל לייצור מגופים ובו מועסקים כיום כ־50 איש. ישנה מתפרה המעסיקה כ־20 נשים, מפעל לקרמיקה ובו 5 עובדים; כ־30—40 תושבים מועס־קים במתקני צה"ל.

לפני שנתיים, לאחר שנתקבלה במשרד האוצר החלטה למכור את מפעל החרסית הוחל זך הצובר הפ־סדים עצומים, ביקש משרד הפיתוח לעכב את המכירה ולנסות להפעילו לנסיון באמצעות קבלן פרטי. כס־תבר שהנסיון הצליח. מנסרת השיש של חברת אבן וסיד שהוקמה לפני 8 שנים מעסיקה כיום כ...שמונה עוב־דים וצוברת הפסדים. לפני כחודשים הקים תושב ירושלים מנסרת שיש שניה. הוא מעסיק 4 עובדים.

במגירותיו של יו"ר המועצה ה־מקומית מר צבי הזן תכניות לה־קמת מפעלים נוספים: מוסך מר דרני המיועד לתת שרות גם לרכב הצבאי באזור, המוקם על־ידי תושב העיירה; מפעל למבני תעשיה מ־אלומיניום — המבנה בשלבי הקמה — הוא יעסיק בתחילה 20 עובדים ובשלב סופי 60; בשלבי התארגנות נמצא מפעל לייצור מבנים מוכנים וכן מתנהל משא ומתן להקמת מפעל לקונסטרוקציות אלומיניום ופלסטיק.

יו"ר המועצה מציין, כי התכניות החלו לקרום עור וגידים רק לאחר ההפגנה הגדולה שהתקיימה ביום־ה־שנה החמישי למלחמת ששת ה־ימים. היתה זו — אומר הוא — לא הפגנה למען לחם ועבודה. אנו בקשנו לכפות על הממשלה להח־ליט על עתיד המקום — לחיסול או לפיתוח.

לביסוס העיירה

מסקנות הועדה האחרונה(?) ש־הוקמה בעקבות ההפגנה האחרונה(?) הועברו לשר חיים בר־לב, המשמש כיו"ר ועדת שרים לתיאום ערי פי־תוח. ועדת שרים זו החליטה ב־11.7.72 לאשר את המלצות ועדת המומחים כדלהלן: „להגדיל את אוכלוסיית מצפה רמון עד 4000—5000 נפש תוך פרק זמן של כחמש שנים; לבנות 100 יחידות דיור חד־שות, נוסף על 86 דירות הנמצאות בשיפוץ. בנית הדירות החדשות תו־חל עוד השנה בתקציב 1973/4; לחזק את מעמדה של המועצה המקומית על־ידי מינוי ועדה מייעצת שתפעל על ידה; לשפץ את קטע הכביש שבין מצפה רמון לעבדת ולבדוק את האפשרות לשפץ גם את הכביש שבין מצפה רמון לגרופית; להמליץ בפני משרד החינוך והתרבות על פתיחה בהקדם של כתה ט' בבית־הספר במקום, גם אם מספר התל־מידים בה לא יגיע למינימום המ־קובל; להעניק עזרה כספית למועצה המקומית לרכישת אוטובוס להסעה מסודרת של תלמידי תיכון למדרשת שדה בוקר; לבקש את שר החינוך והתרבות לפעול למען הקלות לתל־מידים הרוצים ללמוד בפנימיות מ־חוץ למצפה רמון; להגדיל את ה־פטור המיוחד של מס הכנסה מ־600 ל־750 ל"י; משרד המסחר והתעשיה יעודד הקמת מפעלים תוך שימת דגש על גיוסם של יזמים פרטיים, ציבוריים והסתדרותיים במגמה לייצור עד סוף 1973, בין 250 ל־300 מקו־מות עבודה נוספים. משרד התיירות יקים אכסניית נוער בתקציבו לשנת 1973/74; לאחר ביצוע ההמלצות הנ"ל אשר יביא להתפתחות חברתית וכלכלית במקום — תדון ועדת ה־שרים באפשרות הקמת מרכז לקליטת עולים; עד לדיון כאמור לעיל — תפנה ועדת השרים לכל הגורמים הנוגעים בדבר בבקשה לעודד יסוד גרעיני נוער, ישיבות תורניות וכל מוסד אחר היכול לתרום לקידום החברתי והכלכלי במקום; המועצה המקומית, בסיוע משרד הפנים, תש־פץ את הכניסה לעיר; משרד התיי־רות יבדוק אפשרות הקמת מתיאטן בסביבתו אשר יהווה מקום משיכה נוסף לתיירים; ועדת המומחים תמ־שיך לפעול כועדת־מעקב ויצורף אליה נציג הסוכנות היהודית; מש־רדי הממשלה יודיעו לועדת הש־רים על ביצוע ההחלטות הנ"ל".

העניינים לא זזו

הבאתי, ללא השמטות, את הח־לטות ועדת השרים, שהועברו אל חברי הממשלה ב־9.8.72. נתעכב על ההחלטות המעשיות בלבד:

בשבוע שעבר ביקר במצפה רמון שר השיכון זאב שרף והודיע ליו"ר המועצה המקומית, בנוכחות מספר אנשים, כי אין לו כסף להקמת 100 הדירות. „רק אם יאשרו לי תקציב נוסף לבניית 500 דירות, נבנה אצ־לכם 100 דירות" — אמר השר; ועדה מייעצת צריכה לפעול ליד המועצה המקומית — טרם הופ־עלה; מהנדס מחוז הדרום של מע"צ כבר הודיע שאין לו תקציב לביצוע השיפוץ של קטע הכביש שבין מצ־פה רמון לעבדת וברור שאין טעם שיבדוק את האפשרות לשפץ גם את הכביש שבין מצפה רמון לגרופית — כאשר אין לו תקציב; כתה ט' בבית הספר לא נפתחה; העזרה הכספית לרכישת אוטובוס להסעה מסודרת של תלמידים למדרשת שדה בוקר — טרם הגיעה.

למעשה מכל החלטות ועדת הש־רים רק ההחלטה להגדיל את ה־פטור המיוחד של מס הכנסה מ־600 ל־750 ל"י — בוצעה.

„המשקיעים" טוענים, כי אם ההח־לטה לבנות יחידות דיור אינה מת־בצעת אין כל ערך לכל ההחלטות האחרות. הם צודקים. וכי היכן ישוכנו כל הפועלים המיועדים לע־בוד במפעלים המתוכננים. במועצה המקומית נמצאות 120 בקשות של תושבים ממרכז הארץ המבקשים ל־היקלט במצפה רמון. בהעדר הדיור השורר כיום, אין ספק שמרביתם יתחלקו.

הוא אשר אמרנו: גורלה ועתידה של עיירת פיתוח נמצא בידי הממ־שלה המרכזית. עליו ניתן כמובן ל־הוסיף. האמצעים המוכרים: הפ־גנות, שביתות ואיומים. אל נופתע איפוא אם נשמע בימים הקרובים על הפגנה חדשה של תושבי מצפה־רמון; על איום מחודש לנטוש את העיירה. נאחל להם הצלחה.

רק מעט נעשה למען ערביי מזרח־ירושלים

קולק אינו שלם עם החלטת עבודה לגבי מזרח העיר

מאת יהודה ליטני

ארבעה תנאים מציג ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק, להגשת מועמדותו למועצת העירייה בבחי־רות הבאות: מדיניות ברורה של הממשלה בנושא ירושלים המזר־חית, בחירות ישירות לראשות ה־עיר, העדפת ירושלים מבחינה תק־ציבית ואפשרות בחירת צוות עוב־דים באופן חופשי על־ידי ראש ה־עירייה. אם תנאים אלה לא יתו־קיימו — לא יגיש מר קולק את מועמדותו.

מה יהיו עיסוקיו לאחר הבחירות אם לא יגיש את מועמדותו?

מר קולק משיב: „ראשית, אני זקן. אני כבר בן 62. מוכרחים לחכות עד גיל 75? כל השנים אני לא קורא די, לא מספיק לעסוק בעניני המוזיאון, התיאטרון, העיתונות... אם אהיה פנוי אוכל לאסוף יותר כסף ל„קרן ירושלים" ולעשות לבנין, עניני המקום ...בלבי. אבל פנסיה מהממשלה? גם מה־עירייה. אולי יציעו לי משהו אחר. בכל אופן, אינני דואג".

למרות דיבוריו על פרישה קרובה לא נראה כי ראש העירייה משלים לחלוטין עם ההצהרה. כשהוא אומר „אינני מאמין כי יוכלו למלא את תביעותיי" הוא ממהר להוסיף: „אולי, מי יודע?"

אנשים ממקורביו, המשיבים לה־כירו מעטים, כי החלטתו אינה סופית.

רוגז על החלטת המפלגה

השיחה עם ראש העירייה נתאמה מראש לנושא ירושלים המזרחית ו־תושביה הערבים. חיציו העיקריים של מר קולק מופנים כלפי ההחלטה של לשכת מפלגת העבודה שהתקב־לה באחרונה הקובעת, כי יש להת־חיל בפעילות ארגונית והסברתית במזרח ירושלים לקראת הבחירות: „אינני שלם עם החלטת המפלגה, אבל מדוע אני צריך להיכנס למאב־ק, שעה שאני יודע מראש, כי אשאר במשרה רק עוד כמה חודשים? הייתי יכול להעמיד את מפלגת העב־ודה בפני הברירה — או אני, או ההחלטה; או גם הייתי אומר: כי אני מסוגל להביא הרבה קולות מהאזור הערבי. אבל אינני יכול לע־שות זאת בשעה שאני מצהיר, כי לא אעמוד לבחירות. אז שיהיו ברי־אים, ואני בטוח שיכשלו בדרך זאת".

לדבריו יש להפיק לקחים מנסיון העבר בסקטור הערבי בישראל. מאז קום המדינה נבחרו ערבים „מטעם" שייצגו כביכול את הציבור הערבי בישראל. טדי קולק סבור, כי נסיון זה נכשל, שכן עד היום אותם ער־בים אינם מייצגים את המיעוט הער־בי. בשנת 1948 עזבו רוב המנהיגים ועמם השכבה הדקה של המשכילים את ארץ ישראל. לא כך היה בירו־שלים המזרחית בשנת 1967. המשכ־לים ובעלי עמדות המפתח בעיר לא עזבו והיו מוכנים מדי פעם לייעץ בעניני הציבור ולבוא במגע עם השלטונות, אך לא להופיע ב־פומבי. אותם ערבים שיסכימו להיות פעילים במפלגות הישראליות יהוו כעין מחיצה בין הממשל הישראלי ותושבי מזרח העיר. „אולי יוכלו להציג בטלוויזיה האמריקאית שני ערבים עם כפיות ועבאיות לצורכי צילום, אבל אנשים הציבים לא יהיו להם" — מסכם ראש העירייה.

קריסת בנבנישתי

לדעת מר קולק לא חל שינוי במ־דיניות העירייה כלפי ערבים תושבי העיר מאז התפטרות הממונה על עניני מזרח ירושלים בעירייה מר מרון בנבנישתי ומינוי מר יהושע פלמון תחתיו. ראש העירייה מעריך את פעלו של הממונה הקודם, אך מעדיף את גישתו המעשית של מר פלמון. בנבנישתי, לדבריו, היה איש מחשבה מעמיק ומרחיק־ראות, אך לא תמיד ידע לטפל בחיי היום־יום: „מרון איש מאד מוכשר אבל קצת מפונק, הוא לא מוכן לחיות בכל התנאים. בחיים הפוליטיים אתה פעם מצליח ופעם נכשל. לפעמים צריך להוציא מסקנות. מרון הוציא את המסקנות והסתלק. למרות שהיה יכול להמשיך. אני מצטער על כך".

המתיחות ששררה בעיר בשנים הראשונות לאחר מלחמת ששת ה־ימים פינתה את מקומה. לדברי ראש העירייה, ליחסי שכנות תוך כבוד הדדי. היום כבר לא מורגשת האיבה ואפילו פעילות ארגוני החב־לה דעכה כמעט לחלוטין. לדעת טדי קולק אין כל צורך להגיע למ־צב שהיה בעיר לפני מלחמת תש"ח, אז התקיים מגע חברתי בין העדות, כי העיר היתה קטנה ואינטימית יותר. כיום נוצר מגע ביחוד לצורך עבודה. יחסי רעות וחברות כמעט ואינם בנמצא. לדברי ראש העירייה „אלו הן שתי חברות, קצת זרות זו לזו, קצת חשדניות זו כלפי זו. כל אחד שומר על עצמו ואינני רואה בכך כל רע. אני לא רוצה ערבוביה. לא האמנתי אף פעם, כי הכותן האמריקאי על כור ההיתוך מצדיק את עצמו".

היחסים עם עירים ערביות שכנות

קשרי רעות קיימים בין עיריית ירו־שלים ועיריות הערים הערביות ה־שכנות — בית לחם, בית־ג'אלה, בית־סאחור ראמאללה. לעתים נזק־קות העיריות השכנות לשירותיה העירוניים של ירושלים. נותנים להן ידע מוניציפלי ולעתים מתקיימים גם ארועים משותפים. מר קולק הציע לאחד מראשי הערים הערביות ב־סביבה לקיים מדי שנה בעירו קונ־צרט חגיגי של התזמורת הפילהר־מונית הישראלית. ההצעה תידון ב־קרוב במועצת אותה עיר. כאן, סבור מר קולק, צריך לנהוג במתינות ובזהירות, כי הזמן יעשה את שלו. אסור לפגוע ואסור להיפגע, מוכ־רחים להתחשב ברגשותיהם של ה־שכנים הנמצאים בתחומי הממשל הצבאי.

עשינו מעט מאד למען תושביה הערביים של ירושלים. עדיין זור־מים שופכים ברחובות העיר העתיקה במקום שיזרמו בצינורות ביוב. מה יהיה אם תפרוץ שם מגיפת כולירה חס וחלילה? 300 כי־תות בבתי ספר יסודיים ותי־כוניים שוכנות בכוכים אפלים. אבל כל דבר קטן שנעשה למענם מיד זוכה בטענות ותענות, כי אנו מפלים את הערבים לטובה. יהודים רבים עדיין אינם סובלנים כלפי הערבים".

עד עתה ניתנו כ־1500 הלוואות לצורך בניה לערבים תושבי מזרח העיר, מאות אחדות של יחידות דיור נבנו על־ידי קבלנים ערבים מחוץ לעיר ונמכרות במחירים נו־חים. ראש העירייה מודה, כי מה שנעשה עד עתה אינו מספיק אולם מקווה, כי זוהי רק התחלה המרמזת על הבאות.

אזורי תעשייה

כאשר מדובר בתוכניות לעתיד נעשה טדי קולק נמרץ השלטי. ב־תוכנית העירייה להקים שני רובעי מלאכה מחוץ לעיר המיועדים בעיקר לערבים, אחד בצנעות שליד רמא־ללה ואחד בעמק שבין ירושלים ל־בית־לחם. רוב המוסכים הנמצאים עתה בואדי ג'וז יועברו לצנעות, במקומם יוקמו בואדי ג'וז רובע מגו־רים לערבים ופארק עירוני. מדב־רים גם על תוכנית שניה להקמת איזור מלאכה ותעשיה משותף ליהו־דים, בית־לחם ובית סאחור.

התכנית להקמת עיר במעלה־אדו־מים איננה נראית לטדי קולק. כש־סיפרתי לו, כי גוף ציבורי פתח בהרשמה להתיישבות במעלה אדו־מים, אמר, כי הדבר מזכיר לו הר־שמה דומה שפתח בה אלוף מסויים בצה"ל בין קצינים, למגורים בשכו־נה אושה בנבי סמואל. לדברי קולק שתי התוכניות הן בבחינת חלומות ב־אספמיה. „ענין מעלה־אדומים לא בשל אפילו לדיון. שנתיים־שלוש דרושות לבדיקות קלימטולוגיות. אין ...ים לפני כל ההתיישבות והברורים".

ראש העירייה אומר, כי עתודות הקרקע המצויות עתה בגבעת־שרת בהר־גילה ובדמות יספיקו לכל צרכי ירושלים לעוד שמונה שנים לפחות ואין צורך בכל אדמה נוספת. חזונו של מר קולק לעוד חמש־עשרה שנים הוא דילול העיר העתיקה והע־ברת חלק מתושביה הערבים בהס־כמתם המלאה לאזורים שאינם מ־אוכלסים בצפיפות.

בסיום השיחה שאלתי את ראש העירייה אם אין סתירה בין הצהרתו, כי צריך לחשוף את הכותל המערבי בכל הדרך וההוראה שנתן לשפץ את הבית הצמוד ליד „הכותל הקטן". טדי קולק משיב בקצרה: „אף אחד לא הכריז כי ימי המשיח הגיעו. צריך להשאיר משהו גם לדורות הבאים".

מר קולק מתחבק עם אחד מראשי העדות הנוצריות בעיר.

אוסקר הוא אחד העובדים החשובים ביותר במפעלי פורד

הוא עושה את ה„עבודה השחורה" להגדלת הבטיחות של הקורטינה.

במשך שנה שלמה היה עליו לסבול קשה כדי לתרום לתוספת הבטיחות של הקורטינה שלך.

חשוב לרגע על 80 „כניסות" במהירות 50 קמ"ש לתוך בלוק־בטון במשקל 200 טון. 15 התנגשויות חזי־תיות ועוד כמספר הזה התנגשויות אחוריות וצדדיות, ועוד 110 „נגיחות" בפנים המכונית הכל כדי למצוא את הדרך לתת את מרב הריכוך לכל מקרה שלא יקרה.

ב„ימי המנוחה" שלו הוא משמש דוגמן למידות ולמרחב הדרושים לראש, לרגלים ולכתפיים. הכל כדי לספק את מירב הנוחות והבטיחות לנוסע.

בפורד שומרים על אוסקר ומטפלים בו בחיבה ולא רק מפני שהוא ה„דוגמן" המשוכלל ביותר בתעשית המכוניות, אלא מפני שכל עוד הוא עובד זה הוא שומר גם עליך.

אוסקר הוא שותף חשוב בבניתה של הקורטינה החדשה, בעזרתו יצרנו מכונית־סלון משפחתית מרווחת נוחה, בטוחה ומלאת עוצמה.

הנהיגה והנסיעה בקורטינה והאחיזה בכביש הם מעולים והתמרון הנוח והבטוח שלה הם בדרגה גבוהה שאינך מקבל בשום מכונית ברמת־מחיר זו.

זוהי אחת המכוניות הנוחות והנאות ביותר באירופה.

עובדה היא שבבריטניה היא בראש המכירות הרבה לפני המתחרים והיא נחשבת לאחת הפופולריות באירופה כולה.

הקורטינה זכתה עד כה בפרסים ובנצחונות בתחרויות ובמירוצים רבים יותר מכל מכונית אחרת! היא התנסתה בתנאים הקשים ביותר והצליחה להתגבר על כולם.

בוא אל אולמי התצוגה של פורד, ראה את הקורטינה היפה, בדוק והיווכח איך אוסקר תרם לבנית מכונית טובה בטוחה ונוחה מכונית הנותנת תמורה מלאה לכספך.

Ford קורטינה 1973

חברה א"י לאוטומובילים בע"מ מפיצי פורד בישראל

תל־אביב, רחוב המסגר 43. חיפה, דרך יפו 145. ירושלים, רחוב המלך דוד 14.

هكذا من الأصل

مكزا من الأمل

הלוח הככול — הארץ — ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול 1.00 ל"י למלה / יום ו' 1.20 ל"י למלה

דרוש/ה
שרטט/ת בנין
בעל/ת נסיון של שלוש שנים
לפנות: טרומאסבסט, רוטשילד 106 ת"א

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
MICROELECTRONICS LTD.
דרוש
הנדסאי/טכנאי בכיר
עובד בכיר לניהול מחלקה מתפתחת המייצרת רכיבים אלקטרוניים-קרמיים מודוקים. דרוש רקע מכני וניהולי רב. יועדפו מועמדים בעלי נסיון קודם בשטח דומה.
לפנות טלפונית למחלקת כוח אדם טל. 848038 או לרחוב הפסיק 4, אזור תעשיה חולון.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מודיע על המשרה הפנויה הבאה במרכז לבטיחות בדרכים: —
מתכנת - סטטיסטיקאי
עם נסיון מעשי של שנתיים בתכנות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידה המבצעת, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה עד יום ו' 3 בנובמבר 1972 בציון מס' המכרז 120/72.

לצוות תכנון של פרויקט הנדסי גדול דרושים לעבודה מידית בתל-אביב
מהנדס יצור
מהנדס מכונות / אלקטרוניקה
טכנאי יצור / מכונות
ההעסקה עפ"י חוזה מיוחד
לפנות ת. ד. 2545 תל-אביב 61000, טלפון 02—622034

דרוש שותף צעיר ודינמי
לחנות משגשגת
לצבעים, חמרי בנין ואינסטלציה
במקום טוב בחיפה
לפנות בכתב בציון גיל, יכולת השקעה וערבויות לת. ד. 33157 תל-אביב עבור מספר 604.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

במחסן הכללי
מחסנאי
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית או מקצועית של 11 שנות לימוד לפחות; שליטה בעברית וידיעה בסיסית באנגלית; נסיון קודם בעבודות מחסן.
מס' המשרה: מנ/33.

באגף הכספים והבקרה
מנהל חשבונות בעל סוג ד'
הכשירויות הדרושות: נסיון הכשרה של 3 שנים, ידיעת השפה האנגלית.
מס' המשרה: אכ. ג/36.

במחסן הכימי
פקידה כללית
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; הדפסה בשפות עברית ואנגלית; ידיעה בסיסית בהנהלת חשבונות; נסיון קודם בעבודות משרד מנהלות.
הערה: המשרה בהיקף של 50%.
מס' המשרה: מכ. ג/37.

באגף פתוח ותחזוקה
חשמלאי
הכשירויות הדרושות: רצוי בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל; בעל רשיון מסוג חשמלאי ראשי; נסיון בעבודות תחזוקה במתקני חשמל.
מס' המשרה: אפו"ת. ג/38.

במרכז המחשבים
נקבנית / משגרת
הכשירויות הדרושות: ידע בניקוב י.ב.מ.; השכלה תיכונית; כושר מגע עם קהל.
עדיפות תנתן למועמדות בעלות נסיון בניקוב י.ב.מ. (כולל תוכניות באנגלית) ו/או נסיון בהפעלת ציוד קלט/פלט.
העבודה הינה במשמרות.
מס' המשרה: ממ. ג/51.

● מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 3.11.72.

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרושה בחורה לפיתוח סרטים במכון למיקרופילם
הכישורים:
— לאחר שרות צבאי
— נסיון קודם בעבודה פקידותית
— (רצוי ידע מינימלי בצילום)
המעונינות מתבקשות לטלפן 269184 — תל-אביב.

דרוש
מנהל חשבונות
סוג ד'
נסיון של 3 שנים לפחות
לפנות ל"ישראליפט בע"מ"
רחוב הקישון 31 בני-ברק
טלפון 786122 (למר שטרנברג)

"למרכז לשקום עוורים" מגדל-אור חיפה
דרוש מנהל
לניהול המרכז מבחינה שקומית ומנהלית.
על המעונינים לפנות עם תעודות והמלצות על נסיונם לפי הכתובת: "מגדל-אור" מרכז לשיקום עוורים, קרית חיים חיפה. טל' 721345.

מכרז תשל"ג 4
המשרה:
רכז מועדון הסטודנטים בר-מינן ועוזר חבר ועד לעניני תרבות
תאור התפקיד:
1. ניהול וארגון מועדון הסטודנטים בר-מינן.
2. עזרה לחבר ועד לעניני תרבות באירגון מופעים מיוחדים.
כישורים:
1. ניסיון וידע בניהול ואירגון מועדוני תרבות ובידור.
2. כושר ניהול משא ומתן עם אמרגנים ואמנים.
3. התמצאות בשוק הבידור הישראלי.
4. נסיון לפיקוח על צוות עובדים.
הצעות יש לשלוח במעטפה סגורה עד 10.11.72 לפי הכתובת אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א

למפעל כימי פרמצבטי
במרכז הארץ
דרושים:
1. **כימאי אורגני** (B.Sc. או M.Sc.)
בעל נסיון בתעשיה או בפיילוט, לעבודה בסינטזה עדינה ובחומרים פרמצבטיים.
2. **טכנאי כימיה** (3 משרות).
א. בעל נסיון במיכשור אנליטי.
ב. בעל נסיון בכימיה אורגנית.
ג. למחלקת הפיילוט.
רק מועמדים בעלי הכישורים הנ"ל מתבקשים לפנות לת. ד. 26461 ת"א ולציין קורות חיים.
סודיות מובטחת

ד. י. ג.
בית חרושת למצרכי חשמל בע"מ
מחפש
* **מנהל יצור**
בעל נסיון בניהול ותכנון יצור
* **מסגר**
מכני-לאחזקה
לפנות טלפון 822059, 822337

אוניברסיטת בר-אילן
מודיעה על משרה פנויה של
טכנאי אלקטרוניקה
לעבודות בניה ופיתוח ציוד מדעי מתקדם.
מכרז מס' 31/72
הדרישות: בוגר בי"ס מקצועי ו/או צבאי; נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה במכשור אלקטרוני; רצוי ידע באנגלית כדי קריאת חומר טכני
נא לפנות בציון מס' המכרז אל: מחלקת המנגנון, אוניברסיטה בר-אילן, רמת-גן

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
דרושים
לסניפינו בתל-אביב והאזור

קופאית — ידע בסיסי בהנה"ח, נסיון קודם רצוי
מנה"ח — סוג ג'-ד'
כתבניות — עברית/אנגלית
כתבניות — עברית
מזכירות — נסיון קודם (בעבודות מזכירות
פקידי קהל — נסיון קודם בעבודה בנקאית
מפעילת נשיאל או **פוסטרוניק**
בוגרי תיכון — אשר יוכשרו כעובדי בנק
נערים / נערות — לעבודות עזר בפקידות

המעונינים יפנו אישית, או בכתב למחלקת כח אדם, שד' רוטשילד 39, ת"א, כל יום בין השעות 9.00—12.00.

דרושה סוכנת בית בגיל 40 בערך
לעבודה בהרצליה פיתוח
רק עם לינה במקום
טלפון 932177

דרושים
1. מרכז ברזליה
2. פועלים לפיתול ויישור ברזל.
העבודה בראשון-לציון.
המעונינים יפנו:
צוות ר. י. ל.
רחוב מונטיפיורי 32 ת"א (ליד אלנבי), טל. 615316, במידה ו. נתפוס 726433, 773160.

המוסד לביטוח לאומי בירושלים
דרושים מתכנתים
הדרגה: ד'—ב' בדירוג מיכון או ה'—ג' בדירוג ממ"ש.
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, רצויה השכלה גבוהה במדעי החברה או הטבע; ידיעת השפה העברית על בוריה; ידיעת השפה האנגלית כדי קריאת חומר מקצועי; כושר הבעה בכתב ובע"פ; כושר לקיים יחסי עבודה נאותים.
הערות:
1) מועמדים שיענו לדרישות הנ"ל יוזמנו למבחן פסיכוטכני ואלה שיעמדו בהצלחה במבחן יוזמנו לראיון אישי. המועמדים שיבחרו יעברו קורס מכין במשך כחודשיים ובמהלכו יבחרו מספר עובדים למשרות הנ"ל.
2) המשרות תהיינה בלתי צמיתות במשך שנה אחת אך עם אפשרות להארכה בשנה נוספת ו/או הפיכתן למשרות קבועות.
3) תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון.
4) בתקופת הקורס ישולם למשתתפים בו שכר בשיעור של —.500 ל"י ברוטו לחודש.
בקשות יש להפנות למח' כח אדם, המוסד לביטוח לאומי, שד' וייצמן 13, ירושלים, בטופס בקשה למשרה פנויה מדף 1061.
המועד האחרון להגשת הבקשות 10.11.72.

לחברת **השמירה** דרושים
גברים יוצאי צבא
לשמירה ואבטחה באילת
דיור במקום בהטבה על חשבון החברה
לפנות אישית: שד' התמרים 28, אילת, או למשרדנו בתל-אביב, רחוב בן-יהודה 77 בין השעות: 08.00—16.00.
סניפים בכל רחבי הארץ.
שמירה * אבטחה * חקירות
מערכות אזעקה

לחברת בניה דרוש
מנהל עבודה
במגדל העמק
נא לפנות בכתב לת. ד. 141 מגדל העמק

לתיכון בת"א דרושים
מורים
לאנגלית ולאלקטרוניקה
למשרות חלקיות בבקר
לפנות לת.ד. 2246 ת"א.

דרושות תופרות
לבית-חרושת לקונפקציה
אפשרות לחצי יום.
רח' הסדנא 10 ת"א קומה ב'.

לחברה קבלנית לבנין
דרוש
מנהל עבודה מנוסה
לעבודה באזור חיפה
בהצעות נא לפנות לת.ד. 1183, חיפה
סודיות מובטחת

לשלטים סטרוצקי בע"מ
דרושים
● **חשמלאי** בעל נסיון ומתלמדים בחשמל
● **בחורים** לפני ואחרי צבא, לעבודות שונות
● **חשמלאי** להרכבת חשמל עם נסיון בניאון
*
לפנות בין השעות 8.00—16.00
טל. 855682, אזור התעשיה חולון

המוסד לביטוח לאומי
ירושלים
דרושים
שני מתכנתים
הכישורים הדרושים:
נסיון של שנתיים בשפת תיכנות קובול.
הערה:
המועמדים שיתקבלו לעבודה יועסקו עפ"י חוזה מיוחד למשך שנה והדרגה תקבע בהתאם לכישוריהם ונסיונם.
בקשות יש להפנות למח' כוח אדם המוסד לביטוח לאומי שד' וייצמן 13 ירושלים. בטופס בקשה למשרה פנויה מדף 1061. יש לצרף לבקשות תעודות מתאימות ופירוט הנסיון.
המועד האחרון להגשת בקשות הוא 10.11.1972.

לחברה לעבודות קבלניות
דרושים
שרברבים מנוסים ועוזרים לשרברבים
לפנות לטלפון 913513 מ-08.00—16.30

דרושים/ות
* **קופאי/ת**
* **פקיד/ת חשבונות**
הכישורים הדרושים:
✱ בוגר תיכון
✱ לאחר שירות צבאי
✱ גישה לעבודה עם קהל
✱ שליטה בשפה העברית וידיעת שפה לועזית נוספת
✱ ידיעה כללית בהנהלת החשבונות
מקום העבודה — תל-אביב
שעות העבודה: 7.30—2.30, 15.30—18.00
מועמדים יפנו בכתב יד, עם ציון קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת. ד. 4696 תל-אביב, למספר 11

אם אתה תושב
חדרה
הודעה זו עשויה לענין אותך!
דרוש
פקיד-גובה
הכישורים הדרושים:
✱ שליטה בשפה העברית, ידיעת שפות נוספות — יתרון.
✱ בעל רכב פרטי.
✱ רצוי נסיון בגביה.
מקום העבודה — חדרה והסביבה
מועמדים יפנו בכתב-יד עם ציון קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת. ד. 4696 תל-אביב, למס' 21

מלונות גני שולמית
SHULAMIT GARDENS HOTEL GROUP
אשקלון * אילת * ים המלח
למלון פאר באילת (בהקמה)
דרוש
מנהל משרד הקבלה
✱ תנאי קליטה מצויינים למתאים
✱ עבודה באוירה נעימה ומקצועית
✱ דירה במגורים באילת
הצעות נא להפנות בכתב למשרד הראשי בתל-אביב, רח' הילדסהיימר 31, או טלפונית 257175 לקביעת ראיון.

לביח"ר ותיק לטקסטיל במרכז ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת
שעות העבודה: 1—8 לפנה"צ
בפרטים לפנות לת. ד. 14090 תל-אביב למס' 623 או בטלפון 31172
סודיות מובטחת!!!

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
למשרה מלאה או חלקית
לפנות טלפון 855992, 854695 בשעות לפנה"צ.

למשרד גדול של רואי חשבון בתל-אביב
דרושות
כתבניות
מעולות
עברית אנגלית
עדיפות לבעלות נסיון בהדפסת מאזנים
משכורת טובה ותנאים נלווים אחרים.
בפרטים נא לפנות לת.ד. 29323 ת"א.

משרד החקלאות — המרכז לשיתוף חקלאי בינלאומי
משרד החוץ — המחלקה לשיתוף בינלאומי

לפעולות הסיוע החקלאי בארצות מתפתחות
דרושים מועמדים
לתקופת שרות בחו"ל, לפחות לשנתיים עם אפשרות הארכה במדינות הדוברות ספרדית או פורטוגזית ואנגלית

משימה מס. 8/72 — ראש צוות חקלאי
תאור המשימה: —
ארגון והפעול משק כפרי משפחתי על בסיס קואופרטיבי, עיצוב מוסדות כפר, הדרכה בנושא המשק המשפחתי, תכנון וביצוע ימי עיון וקורסים קצרים למדריכים מקומיים, תיאום סדרי עבודה וישום הנחיות מקצועיות וכושר תפעול צוות מדריכים.
בעל השכלה תיכונית חקלאית עם נסיון של 5 שנים בחקלאות (גידולי שדה וירקות). ידע בארגון המושב ומוסדותיו ונסיון בהדרכה.
ידיעת השפה האנגלית ברמה המאפשרת ניהול משא ומתן והגשת דוחות מקצועיים. בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

משימה מס. 9/72 — ראש צוות חקלאי
תאור המשימה:
יועץ למנהל מוסד ההתיישבות החקלאי בנושאי תכנון חקלאי אזורי התיישבותי, אחראי לתכנון הקמת ופעולת התיישבויות חקלאיות בעיקר במשק המשפחתי בהיקף ארצי, ותאום עם הרשויות המקומיות בכל הקשור לאיתור בעיות חקלאיות וקביעת יעדים שלבים ועדיפויות לפתרונן.
אחראי לארגון עבודה הצוותות, הכנת תכניות כ"א לבצוע המשימות השונות הכוללות: הכשרת כ"א, תכניות הדרכה בנושאי תכנון ואשראי חקלאי.
בעל השכלה אקדמאית בחקלאות עם נסיון של 8 שנים בהתיישבות חקלאית איזורית ותכנון חקלאי או בעל השכלה תיכונית חקלאית עם נסיון של 12 שנים בנושאי התיישבות חקלאית איזורית ותכנון חקלאי.
בעל ידע בנושאי תכנון חקלאי איזורי ואשראי חקלאי רצוי במשק המשפחתי, הכרת מבנה וארגון מוסדות חקלאיים בארץ ונסיון בהתיישבות חקלאית, בעל כושר ביטוי בכתב ובע"פ, כושר לנהל מו"מ עם מוסדות ומשרדים.
ידיעת השפה הפורטוגזית או הספרדית.
בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

משימה מס. 10/72 — מנהל פרויקט חקלאי
תאור המשימה:
הדרכה והכוונת צוותות עובדים וצוותי מדריכים מקומיים בנושאי גדולי ירקות, שלחין ושדה, תכנון חקלאי איזורי, הדרכה חברתית וארגונית, ארגון קורסים, הרצאות והכשרת כ"א.
בעל השכלה אקדמאית בחקלאות עם נסיון של 6 שנים בחקלאות או בעל השכלה חקלאית תיכונית עם נסיון של 12 שנה בחקלאות.
ידע ונסיון בהכנון פרויקט חקלאי איזורי. התיישבותי ברמות השונות של התכנון, בעל נסיון בגדולי ירקות, שלחין ושדה, ידע בהדרכה חקלאית, הכרת המשק המשפחתי וארגון שרותי כפר, נסיון וידע בהפעלת תצפיות ונסיונות, נהול צוותות עובדים וארגון העבודה.
כושר ביטוי בכתב ובע"פ, כושר לנהל מו"מ.
ידיעת השפה הפורטוגזית או הספרדית.
בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

משימה מס. 11/72 — מומחה לארגון ונהול מושב שתופי
תאור המשימה:
הכשרת כ"א מקומי בנושאי ארגון ומבנה המושב השתופי על שלוחותיו. החדרת הסברת שיטות ארגון ונהול של המושב השתופי וההבדל בין מושב עובדים לבין מושב שתופי, החדרת הידע בהדרכת קורסים והכנונם.
בעל השכלה תיכונית חקלאית עם נסיון של 10 שנים בהכשרת כ"א, נהול וארגון.
הכרת המשק המשפחתי ונסיון בארגון מוסדות הכפר ושרותם, כושר ביטוי בכתב ובע"פ, מתן הרצאות במוסדות להכשרת כ"א, ידע בהעברת תכניות לימודים בתאוריה המעשית, נסיון בארגון צוותות עובדים בכירים בדרג ארצי ואזורי בנושאים הנ"ל.
ידיעת השפה הספרדית.
בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

משימה מס. 12/72 — מומחה להשקייה וירקות
תאור המשימה:
הפעלת מערכות השקייה בגדולי ירקות ומספוא (עגבניות, מלפפונים, תפו"א חממות) ובחקלאות כללית.
בעל השכלה תיכונית חקלאית עם 12 שנות נסיון בהפעלת מערכות השקייה וגדולי ירקות או בעל השכלה אקדמאית בחקלאות עם נסיון של 8 שנים בהפעלת מערכות השקייה וגדולי ירקות.
ידע ונסיון בהפעלה והדרכה השקייה בהמטרה, הפעלת הצד הטכני בהשקייה ורשת מים, נסיון בשרות שדה, רצוי נסיון מעבדתי ויכולת הדרכה והכשרת כ"א בנושאים הנ"ל, נסיון וידע בגדולי ירקות ושלחין והדרכה בנושאים הנ"ל.
כושר לנהול מו"מ בכתב ובע"פ.
ידיעת השפה הספרדית.
בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

משימה מס. 13/72 — טכנאי השקייה ושרות שדה.
תאור המשימה:
תכנון ובצוע רשתות מים בהמטרה, בקיאות בצד הטכני של רשת מים (צנורות אביזרים וכד') הפעלה והדרכה בהשקייה בהמטרה, שרות שדה והדרכה בנושא זה, לווי נסיונות שדה בנושאי השקיה, הדרכה ולמוד בנושאי השקייה ושרות שדה.
בעל השכלה אקדמאית עם 8 שנות נסיון בהשקייה ושרות שדה, או בעל השכלה תיכונית עם 12 שנות נסיון בהשקייה ושרות שדה.
התמצאות בנושאים הנדסיים וטכנאים של השקיה והכשרת כ"א בנושאים אלה. כושר לנהול מו"מ בכתב ובע"פ.
ידיעת השפה הספרדית.
בעל רשיון נהיגה.

✱ ✱ ✱

הערות:
1. שאלונים אישיים ופרטים נוספים בקשר להשכלה, שכר, נסיון וכו'. ניתן להשיג במזכירות המרכז לפי הכתובת: רחובות, רח' הרצל (ליד פסי הרכבת) טל. 984-950 (03).
2. המועמדים יוזמנו בפני ועדות מקצועיות וועדת המלצה. אשר מתפקידן להמליץ בפני הרשויות המוסמכות על המועמדים למשימה. על המועמדים ע"י הועדות האמורות לעבור השתלמויות והכשרה מקצועית בכל הקשור לשליחות, לרבות בענפי החקלאות המתאימים ובתחומים אחרים.
הרשויות תבחרנה את המועמדים למשימות לפי המלצות ועדת המלצה, תוצאות ההשתלמויות וההכשרה שהמועמדים יעברו ונתונים נוספים.
עם המועמדים שיבחרו — יערכו חוזים.
3. המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 9 נובמבר 1972.

טקסטיל — אף על פי כן!

לקראת שינוי מבנה בענף

מאת בנימין תורן
[...]ל חטיבת טקסטיל ועוזר [...]רד המסחר והתעשייה

כשלש ארבע שנים שומעים [...]עות בגנות הפתה של ענף [...]ל בישראל ולעתים אף ב[...]צם קיומו. הגיעה העת ס[...]שבון. לא יכול להיות ויכוח [...]ין זה. בדקים הטוענים ש[...]קופה ראוי לברר היטב את [...]תפתחות הרצוי עם דמותו [...]ה הזעה.

[...]ת דרך בשנות השישים

[...] השישים ראתה העשיית יש[...]יצת דרך בתחום הטקסטיל. [...], מפעלו הגדול של פנחס [...]תיים אחרי שנתמנה שר התעשייה. הוא שטף בהת[...]את תעשייני הענף, הביאם ההולכת תבנית השבילים תגיגי לבנות ענף טקסטיל [...]תוח החדשה של ישראל. [...]דולה זו הוכתרה בהצלחה. אפקים, קרית־גת, קרית בית שאן, נצרת עליה וכן [...]זרות הייבות ליוזמה זו של [...] כרבית קיומן הירני. בין [...]אף 19 עלתה התעסוקה בענ[...]טיל וההלבשה מ־24 אלף [...]ף עובדים, קבב שעלה על [...]ל התעשייה במידה שבשקל [...]לו עלה מ־15 אחוז ל־19 [...]ל התעסוקה בתעשייה. [...]ווחה ההצלחה שהושגה גם [...]ייצוא. ענפי הטקסטיל וה[...] (כולל הלבשה מעור ומפר[...]ילו ייצואם בתקופה זו מ[...]ן ל־95 מיליון דולר או חמ[...]ם ויותר. שוב עלה משקל ההלבשה בכלל הייצוא (למעט יהלומים) כ־20 [...]ת. עם הגידול בייצוא, ב[...]מקומיה ובהחלפה הייבוא, [...]ובן גם התפוקה בקצב כהיר. ל־1965 לכשל גדלה תפו[...] ענפי הטקסטיל וההלבשה [...]דול שנתי של 15 אחוז ל[...]צע לכלל התעשייה של 13 [...].

[...] של הפיתוח

של פיתוח מזורז זה היה [...]ך כאחות. במידה לפי ה־ המחיר היה גבוה. היזמים השקיע כי נאמר להם „השי[...]ר לכם". הייצוא גדל מפני [...]ות יצרו בכוכון עודף כו[...]ה שלא היה לו שוק מקו[...]דפים נשלחו לייצוא הר[...]בל כדי כסוי הוצאותיו כי[...]ים עקיפים ובעידוד לצרי[...] איש איש לפי צרכיו, פחות גם ההלפה הייבוא היתה הפקעה כבדות והיצרנים [...]ה ההרמטית שאפשרה להם [...]יה. גם כבבוטלה ההגנה [...]אוטרקיבה שאלו למעשה את [...] כמה הגנה דרושה להם. נר[...]ר זה ששולם לתעשיינים [...], הפסידה המבשילה סכו[...]ים שניהנו ליזמים שהכ[...]עם גם אם נשארו לעתים [...] בידי כונסי נכסים שהב[...]טר אותם ולהבריאם, אך הפסידה המדינה כסף רב. [...] גבוה זה הוא נבוך יחסית [...] למה שהישגים אלו היו [...]שק בכמסגרת תמיכות אר[...]ת. לולא שאלנו את היצרן [...]נה דרושה לך" ובמקום זה [...]נעים בתחילת תהליך ה[...]צר הליפין כללי כדרוש ל[...]שבהם, היינו עובדים היום [...]לדולר כשער חליפין אר[...] (שער חליפין כה גבוה ל[...]צרים אישיים (למשל) לא [...]יצוקה. יצואן שקיבל לדולר [...]ף בהחזר כיסים עקיפים [...]מעל 10 ל״י, גרם לבזבוז. [...]נקבע בהקופה זו שער חלי[...]ליצוא בגובה 10 ל״י לדו[...] הפרדסנים מקבלים אותו [...]ן פרדסים לא היתה רצויה. [...] שנים תותבות כשהביקוש היה כוגבל ; או יצואני שהשיגו יעילות מרשימה [...] נמוך יותר, ובתמכה מסוי [...] הרכן המקומי.

[...]תנאים השתנו

[...]ו שהצדיקה עצמה במידה [...]קפת ההבראה של הפיתוח [...]ל, אבדה כיעילותה ברגע [...]היצרנים גדל. בעיקר חדלה לפעל כשאין אפשרות למ[...] גמישויות ההיצע ביחס ל[...]של היצרנים הבודדים. לא [...]של בכמה יגדל ייצואו של [...] אם האוצר יוסיף 0.5 ל״י [...]תמורה לדולר המוסף ב[...]

[...]וספן בעבר שדרושה לו ל״י [...]ת לשם איזון בייצוא ידע [...]כסויים המכשלה שלסת ב[...]זם עליו הוא לבוא יחד עם [...]בענף לתבוע את הלירה גם [...]זיכוי לנצל תוספת זו להג[...]צוא. בכבב חדש זה של [...]צוונה ויצרנים רבים הפכה [...]קודמת לרועץ. [...]כן יותר להציע שער אחיד [...]החלפת יבוא והיצרן האנו[...]באין כאפשרים לו לעמוד [...]כלליים אלו ברווח — הוא [...]צורך ויצואו והאחר ייג[...]יהרונה העיקרי של השיטה [...]שהא היחידה האפשרית. [...]זיכוי שפקיד כמשלהי ידע [...]ל 600 יצואנים ולקבוע לכ[...]ור ייצוא כל 5 ל״י, לכי 7 [...] 10 ל״י. [...]נוסף בשיטה זו בכך שהיא [...]כ יש כספיק יצרנים שיש[...]דיל הייצוא ע״י תוספת של [...]דולר כוסף בייצוא, אז יהיה [...]לעודד יצואנים ב־10 ל״י. [...]אם ההצי לירה לא הספיק [...]ק את השער ולהוסיף 0.70 [...]: יעלו בתכה אלו שיתרומ[...]דים היעילים ביותר (ב[...]דולר המוסף הנמוך ביותר). [...]נוסף בכבב התעסוקה. ב[...]ל אבטלה שהיה קיים בע[...]כביל לא היתה בעבר הצ[...]לה להכהיד הדולר הכוסף. [...] על הדולר בייצוא מדיבונה [...]א איפשר קבלה דולר נוסף [...]זולה. בדיכונה שילמו עבור [...]זהה כאשר לא שילמו החזר [...]לפים בייצוא. היום הכבב [...]ידה רבה. כי המשק בהע[...]לאה. אין אפשרות להגדיל [...] העוסקים בתעשייה ע״י [...] ההבכיה לייצוא בדיכונה. [...]סף בענף ייצוא העובד ב[...]ילול באמת להיות הסר בענף [...]שער של 8.9 או אף 5.50 [...]ר.

[...]בר הייב להיות מהדרג

[...]זה יבואו מהנגדי הטקסטיל [...]שאלו: אם אהה בעד הנה[...] אחיד (בהחזר מיסים עקי־פים) בייצוא, ובעד שער הגנה אחיד מפני ייבוא מתחרה, אז למה אינך מנהיג אותם? ! אכח שהצורך ב־שנוי ברור לנו מזה כמה שנים ד־הוא בתהליך בצוע. אבל בצוע זה הנו כודרג, הזיר ואטי. בצוע פת־אומי כדי היה הורס בכקום להב־ריא.

כדי לראות זאת יש לזכור את אר־פי השפעתם של שינויי המדיניות על הענף. שינוי פתאומי ומרחיק לכת יגרום לזעזוע קשה בענף. הוא יהפוך את הקלקולציות ויגרום לחי־סול המוני של מפעלים — גם אלו התלויים בייצוא וגם אלו המחליפים ייבוא. ביצוע מודרג והזיר של אותו שינוי יאפשר ליצרנים להתאים עצ־מם ולהתכונן לתנאים החדשים ב־אופן שיחייב שינויים טכנולוגיים, שינויים בתנאי ייצור, אך לאו דווקא חיסול. ביצוע מודרג של שינויי מדי־ניות חשוב, במיוחד בענף הטקסטיל הסובל מירידות קוניונקטורליות (ר־נהגה מעליות קוניונקטורליות), ענ־פים הסובלים משפל עלולים להת־כוטט במחי יד אחת בעת הרעת תנ־איהם הכלכליים בצד הקשיים הנגר־מים עם שינויי האופנה.

תיתכן כמובן גם עמדה קיצונית שתראה בהרס הענף ברכה למשק. חיסול סיטוני של מפעלי הטקסטיל יזרוק לשוק העבודה עובדים העשו־יים להיקלט בענפים שבאופנה, כגון אלקטרוניקה וענפים עתירי מדע. ני־תן להוכיח ששיטה מסוג זה תגרום לבזבוז בכקורות כלכליים, שביניהם יש להזכיר במיוחד את היוזמה של תעשייני ענף הטקסטיל, את הידע המקצועי הספציפי של כח האדם ב־ענף זה, המוניטין בתחומים השונים ועוד. תהליך הפיתוח בישראל לימד אותנו כמה קשה ויקר יותר להקים כפעל וענף חדשים — יש מאין, מול הקושי להנהיג שינויים בענף ובמפעל קיימים.

יש גם ספק רב אם קיימת אפש־רות ציבורית־פוליטית להרס ענף תע־שייתי. אגף הטקסטיל בהתאחדות ה־תעשיינים והיתידה לפועלי טקסטיל והלבשה במחלקה לאיגוד המקצועי הם בעלי השפעה העולה בהרבה על זו של עמיתיהם המטפלים באלקטרו־ניקה או בכימיקלים עדינים. לא יפ־לא, לכן, אם התאחדות התעשיינים והאיגוד המקצועי לא יושיטו צוא־רם לטבח אם תנסה הממשלה ליצור תנאים כלכליים שיביאו לחיסול המו־ני של המפעלים. או בניסוח כללי יותר — ככל שהצלחנו בהקמתו של ענף יקשה עלינו בשלב שני להנהיג בדיניות שתהרוס אותו.

אני מרחיק לכת עוד יותר ושואל את עצמי, גם אם פוליטית הדבר ני־תן, אם מדיניות שתהרוס ענף היא כדיניות הוגנת וצודקת ? חוקי ה־כדינה אמנם מאפשרים לנו (במידה שהכנסת תאשר זאת) להוריד בבכה אחת את המכסי המגן על מוצרי ה־טקסטיל. אך באותה מידה שזה ייע־שה תוך הרס כפעלי טקסטיל רבים, האם זה הוגן כלפי התעשיינים בענף שלא נתנו להם הזדמנות וזמן מעבר להציל ולהבריא את מפעליהם ? האם זה הוגן כלפי תושבי בית־שאן שר־לא הספיקו עדיין למשוך אל העיר מפעלים בענפים אחרים ? האם זה הוגן כלפי הורים ששלחו את ילדם ללמוד טקסטיל במכללה לטכנולו־גיה של אפנה וטקסטיל ע״ש שנקר ; או במגמות טקסטיל בבתי ספר מק־צועיים ?

מדיניות הבראה וביסוס

השאלה, לכן, איננה אם עדיף שי־נוי מודרג על שינוי פתאומי במדי־ניות. השאלה היא אם שינוי מודרג יצליח במשימת ההבראה ? שמא גם הוא לא יצליח להציל את הענף ? ועובדה היא שמבין היצרנים בענף יש הטוענים שלא ייתכן המשך פי־תוח אפילו אם רק בהדרגה נחשף ה־ענף לתנאים המקובלים בכלל ה־תעשייה. לאלו רצוי להזכיר את נסיון 3 השנים האחרונות. על תהליך הת־אמתם של ההזר מסי העקיפין בייצוא של ענף הטקסטיל שהחליט השר זאב שרף באוגוסט 1968 וההורדה החלה להתבצע מאפריל 1969. למרות זאת עלה הייצוא של ענפי הטקסטיל ו־ההלבשה מ־64 מיליון דולר ב־1968 ל־119 מיליון דולר ב־1971. זהו קצב גידול כרשים של 23 אחוז בממוצע שנתי. גם בתחום הייבוא אין הכבב שונה בהרבה. החשיפה המודרגת של הייצוא לייבוא מתחרה לא גרמה עד כה לעליות ניכרות בייבוא.

לאור נסיון מצוחד זה בעבר הוכ־נה סיוטא של תכנית פיתוח לענף הצופה כותני התפתחות דוכים בעי־קרם בעתיד. טיוטת תכנית הפיתוח לענף זה מביאה המשך העלייה ב־ייצוא בין 1972 ל־1976 בקצב של 15—16 אחוזים לשנה (עד ל־245 מיליון דולר ב־1976). העליה בתפו־קה צפוייה בקבב של 12—11 אחוז לשנה. הצגת יעדים אלו תלויה ב־כספר לא קטן של תנאים, אשר ב־סיכום אינם מהווים בשיכה קלה. בענף ההלבשה קשה המשיכה עוד יותר בגלל העלייה הניכרת הצפויה בשכרו של ענף זה עם הנהגת שכר המינימום, בהסכם העבודה לשנים 1972—1974.

ניתן לכן לראות את בעיית הענף כבעייה של העלאה כהירה מאד של כושר התחרות. דבר זה חייב יהיה לבוא כתוצאה מבכספר אלמנטים ב־תכנית הפיתוח.

א. העלאת רמת כחירי התחרה על־ידי שיפורים באיכות, באפנה, בשי־רות שיווק, הנהגת מוצרים חדשים וכדומה.

ב. השקעות חייבות במידה גוברת הולכת לדאוג לטכנולוגיות כתקד־מות ולשיטות ייצור יעילות יותר.

ג. העלאת פריון העבודה והייצור בקבב מהיר יותר כן המקובל בענפי התעשייה אחרים.

ד. חינוך והכשרה מקצועיים שישי־לו את רמתו של כח האדם בכל ה־דרגים לצרכי הענף.

ה. מחקר שישמש כתקדים ליאפ־שר חידושים במוצרים ובשיטות ייצור.

מדיניות פיתוח מעין זו תביא ב־הדרגה לשינוי בכבנה בענף. אם ההלכנו מייצורם של מוצרי טקס־טיל סטנדרטיים הולכים, מדיניות ה־מדינות המתפתחות במזרח הרחוק, הרי רמת השכר הגבוהה והנאי ה־התחרות הגוברים הכריחו את הענף להעלות את רמתו ולהידמות לתעשיית הטקסטיל של מערב אירופה. היצ־רים הסטנדרטים בעלכו כוזמן ברשי־מה הייצוא ובהדרגה יהלוך הייבוא גם הלק כן הייצור עבור השוק המקו־כי. ייצארו ויוחזקו כוצרי האיכות והאפנה בהם התמחו ארצות אירופה דוגמת צרפת, שוויץ וצפון איטליה שיאפשרו שכר ריאלי גבוה וכשר ההתחרות בייצוא.

בבקום היסול הענף הצברת ה־עובדים לענפים עתירי כדע, כוצעת כדיניות פיתוח שהופוך את ענף ה־טקסטיל עצמו לענף עתיר כדע, עתיר אכונה, ועתיר יכולת התאמה להנאים הכלכליים הכשתנים.

לקראת תעשייה מודרנית ומתוחכמת

בקרוב יוקם מרכז הטקסטיל

ראיון עם מר ישראל פולק, יו״ר ענף הטקסטיל בהתאחדות בעלי התעשיה

תעשיית הטקסטיל הוא אחת האומנויות הקדומות בתולדות ה־מין האנושי. אדם וחוה ייצרו, ל־לא ספק, את הלבוש הראשון. אומנות הטקסטיל מוזכרת בכת־בים עתיקים דוגמת קובץ החוקים של חמורבי, שנכתב כ־2000 שנה לפני הספירה, ופסלים כנוצרו 4000 שנה לפני הספירה מעידים כי כבר אז לבשו בני האדם בגדי צמר. מקורה של אומנות האורי־גה בארם־נהרים (מסופוטמיה) ומשם התפשט עיבוד הצמר, ה־פשתן, המשי, הכותנה והקנבוס על פני כל העולם הקדום : כנען, יוון, אשור, פרס וארצות אחרות.

ניתן לקבוע כי שני הגורמים החשובים ביותר בחיי האדם היו מאז ומעולם מזון ולבוש. במקו־רות היהודיים היה משקלה של אומנות הטקסטיל נכבד במערך האומנויות והעיסוקים של בני ישראל. המשנה, שחוברה במאה השניה לספירה, מפרטת לא פחות משלוש עשרה פעולות הקשורות בתעשיית הטקסטיל : „...הגוזז את הצמר, המלבנו, והמנפצו, והצו־בעו, והטווה, והמיסך, והעושה שני בתי נירין, והאורג שני חו־טין, והפוצע שני חוטין, הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות, ה־קורע על מנת לתפור שתי תפי־רות"... אין תימה, איפוא, כיהו־דים גילו מאז ומעולם ענין באו־מנות זו והתפתחותה הגדולה של תעשיית הטקסטיל בישראל היא המשך טבעי למסורת של דורות.

על מנת לשמוע פרטים על תע־שיה זו כיום, על היקפה ודרכי פעולתה ועל התפתחותה בעתיד — שוחחנו עם מר ישראל פולק, יו״ר ענף הטקסטיל בהתאחדות בעלי התעשיה ותעשיין טקסטיל ותיק בזכות עצמו. להלן עיקרי הדברים.

שאלה: מה משקלה של תע־שיית הטקסטיל בישראל כיום ומה מאפיין אותה ?

מר פולק: את תעשיית הטק־סטיל בישראל מאפיינת התפת־חותה הגדולה בפרק זמן קצר יח־סית ומשקלה הגדול ביצירת מקו־רות תעסוקה לעשרות אלפי עוב־דים. לתעשיה זו שרשים עמוקים בישראל. כבר בתקופת החלוצים הראשונים הונחו יסודותיה. שני מפעלי טקסטיל — שהיו אז מפ־עלי התעשיה החשובים בארץ — היו „לודזיה" של א. שנקר המ־נוח ו„אתא", של הנס מולר ז״ל. כאשר הוחל בשנות השישים ב־תכנית פיזור האוכלוסיה בישראל הוקמו באזורי פיתוח רבים מפע־לי טקסטיל בהשראתו של מר פנ־חס ספיר. מפעלים אלו התפתחו בתנופה גדולה ומעסיקים כיום קרוב ל־55 אלף עובדים, שהם כמחצית מכלל העובדים בכל אזורי הפיתוח בארץ. היקף היי־צור הגיע למיליארד ומאתיים אלף ל״י, מזה כ־30% יצוא. זהו קצב ההתפתחות העולה על זה של כלל התעשיה בישראל בשנים ה־אחרונות, ועוד היד נטויה. הגי־דול המרשים ביותר חל בהיקף הצעסקת העובדים. ב־1960, כאשר הוחל בתכנית ההתבססות באיזו־רי הפיתוח, היו במפעלים שהוקמו בערים החדשות 24,000 עובדים. ב־1970 הגיע מספר העובדים ל־52,950, ב־1971 ל־53,700 וה־שנה, כאמור, הגענו ל־55,000.

שאלה: העבודה במפעל טק־סטיל מצריכה ידע מקצועי רב. מניין נמצא כוח האדם המאומן ב־היקף כזה ?

מר פולק: אנו הכשרנו במפ־עלים את כח האדם המקצועי. ידוע שאחוז ניכר מקרב תושבי עיירות הפיתוח היו חסרי השכלה מקצו־עית ומסורת בתעשיית טקסטיל מודרנית. רוב האוכלוסיה עלה, כידוע, מארצות נחשלות. המשבר של תעשיית הטקסטיל בשנים ה־ראשונות — היה בין היתר, — עקב הצורך להכשיר עוב־דים ומומחים — אומנים, מהנד־סים ובה בשעה גם לייצר ולהת־פתח וגם לייצא. מרבית העובדים במפעלי הטקסטיל כיום למדו את מקצועם במפעלים, שהעניקו להם גם חינוך אזרחי. לאור הנסיון הרב שנרכש הוקמה מכללה לטקסטיל בר״ג ע״ש אריה שנקר, מחלוצי תעשיית הטקסטיל בישראל, מייס־דה ונביאה כל חייו והמחזור ה־ראשון בן 200 סטודנטים כבר סיים את לימודיו והלק מהם יצא להשתלמות בחו״ל. את המכללה ממסנת אגרת חינוך של משרד המסחר והתעשיה בשיתוף עם ת־עשיית הטקסטיל, שהקימה קרן ל־הכשרת כח אדם. כיו״ר הקרן אני יכול לקבוע שנעשתה עבודה ח־שובה והיא תמשך גם בעתיד, עם הקמת בית־ספר בתוך מפעלי ה־טקסטיל.

ברצוני להדגיש כי נושא זה של כח אדם מקצועי לענף בוצע בת־עשיית הטקסטיל בצורה מעוררת גאווה והתפעלות. ניתן לומר כי הענף נבנה ממש מן המסד עד לטפחות בפרק זמן של שנים ספו־רות והישגיו הם מעבר לכל תחו־זית. כיום כבר מורגש מחסור מ־סוים בכח אדם ובכמה מקרים יש למחסור זה השלכות חמורות למ־די, ואנו עושים למניעתו.

שאלה: מה מייצרים מפעלי ה־טקסטיל בישראל ?

מר פולק: תעשיית הטקסטיל היא תעשיה מסועפת למדי. חומרי הגלם הם טבעיים ומלאכותיים, ויש מיגוון רב של מוצרים ומוצרי ביניים. ניתן לקבוע כי התשתית ההכרחית — החוט והבד — קיי־מת אם גם יש עוד לשפרה. יש להעמיק את ייצור המוצר המוג־מר בהלבשה, בסריגה ואפילו ב־עור. קיימת דרישה גדולה בארץ ובעולם למוצרי טקסטיל יותר אפ־נתיים ובטיב מעולה. הבעיות ב־יצוא הן להיות מסוגלים לפעול במהירות, להגיב על שינויים ולע־מוד בהזמנות תוך תחרות עם אר־צות מתועשות ותיקות בהרבה מ־ישראל. עלי לציין כי קיימת יכולת גבוהה בענף וקיימים קשרים ב־אמצעות ועדות טקסטיל, ירידים וכיוצא באלו. יש גם בעלי הון ותעשיינים יהודים רבים בענף. ובעיקר — המוניטין של תעשיית הטקסטיל הישראלית עלה במידה ניכרת בשנים האחרונות וקל יותר כיום להכין תכניות להתרחבות ולהגדיל את היקף הייצוא. יש בע־נף משברים, שאינם מקומיים בל־בד כי אם עולמיים, אך מפעלים המנוהלים כהלכה מצוידים להת־מודדות אתם וכל מפעל רציני ח־ייב לעמוד על המשמר ולעקוב אחר כל הנעשה בענף.

על מנת לצמצם את המרחק בין היצרן לבין המשווקים ולאפשר עריכת תצוגות וקשרי יצוא טובים יותר — הוחלט על הקמת מרכז טקסטיל בבניה שייצג את הענף כולו תחת גג אחד. על פי התכ־נית ייבנו כ־25,000 מ״ר על מג־רש בן 3.5 דונם שנרכש כבר. כ־אשר יקום מרכז הטקסטיל — ני־תן יהיה באמצעותו ליצור קשרים עם מרכזים דומים בעולם ולהקל על תהליכי היצוא של התעשיה הישראלית. גם ועדת הטקסטיל העולמית, שתתכנס במאי הקרוב לרגל מלאת 25 שנה למדינה תראה אתגר להשקיע בהקמת ה־מרכז, על בסיס מסחרי.

שאלה: אמרת כי הדגש ביצוא עבר למוצר המוגמר. האם אין פירוש הדבר שהתעשיה הישרא־לית תיאלץ לעמוד בתחרות עם יצרנים ותיקים ובעלי מוניטין רב בעולם ?

מר פולק: התחרות קשה — אך לא בלתי אפשרית. המוצר היש־ראלי, לדוגמא, אינו נופל בטיבו מכל מוצר טקסטיל בחו״ל, ומפ־עלים ישראליים רבים מודרניים יותר ממפעלים בעולם הידועים במוניטין שלהם. אין אנו צריכים להתבטל בפני התעשיה העולמית שכן מוניטין ניתן לרכוש במשך הזמן. למטרה זו עלינו להיות מו־דרניים ומתוחכמים ככל האפשר, גמישים בתגובתנו לדרישות השוק ומסוגלים לעבור מקו־ייצור אחד למשנהו במהירות, לעדכן את ה־ציוד במפעלים, להמשיך בהכש־רת כח אדם ולגלות יוזמה ומקו־ריות. כל התכונות הללו כבר מסתמנות כיום בענף ויש לקוות שההתפתחות המתוכננת לשנים הבאות תקדם את המוניטין שלנו בשוקי העולם. עובדה היא שאין אנו מוקטים על שמרינו.

שאלה: האם יש מקום בענף גם למפעלים קטנים ?

מר פולק: יש מקום בענף גם למפעלים קטנים המסוגלים להת־אים עצמם לתנודות בצד מפעלים גדולים העובדים בסדרות־ייצור גדולות. כללית אפשר לקבוע כי תעשיית הטקסטיל נעשתה לתע־שייה מדעית ומתוחכמת התובעת ידע באלקטרוניקה, פיסיקה, כי־מיה ומקצועות מדעיים אחרים וכ־תוצאה מכך אנו מגיעים כיום ל־75% ערך מוסף במוצר המוגמר. אין להסיק, כמובן, מכל האמור עד כאן כי תעשיית הטקסטיל נמ־צאת כבר על מי־מנוחות ואינה צפויה למשברים, אך אם תדע להתאים עצמה לדרישות המיוח־דות כיום מותר להניח כי משקלה במשק הישראלי יגדל בהתמדה והיא תוסיף לספק תעסוקה לעש־רות אלפי משפחות ורבבות מילי־נים במטבע זר לאוצר המדינה.

תעשיית הטקסטיל בישראל

חשון תשל״ג • אוקטובר 1972

תעשיית הטקסטיל בישראל ניצבת על פרשת דרכים

מאת רפאל בן-שושן

אין לחלוק שתעשיית הטקסטיל וההלבשה תופסות היום מקום מר־כזי בסטרוקטורה התעשייתית של המשק הישראלי. בענפים אלה מוע־סקים היום כ־20% מכלל כוח ה־אדם המועסק בתעשיה בכללה. חל־קה של אותם שני הענפים בכלל ייצור התעשייתי מהווה כ־15%. ואי־לו חלקו של הייצוא של מוצרי ה־טקסטיל וההלבשה בסך הכל הייצור התעשייתי הגיע ב־1971 לכ־20%. בשנה השוטפת לפי כל הסימנים תרד ב־2% עד 3%. חלקו של ההשקעות באותם הענפים היה, יח־סית, גדול יותר מחלקו בייצור ובייצוא ומסתכם בממוצע ב־12 ה־שנים 1960—1970 בכ־15.3% מסך הכל ההשקעה בתעשיה. אם נחשוב שלפחות במחצית התקופה הזאת היה אחוז הייצור והייצוא גדול בהרבה מהממוצע הזה ברור שאותם הענ־פים ספגו יחסית חלק גדול מאוד של ההשקעות.

ההתפתחות המהירה של תעשיית הטקסטיל וההלבשה. אופשרה על־ידי שני גורמים: הראשון הגישה ה־אקטיביסטית של שר המסחר והתע־שיה במחצית השניה של שנות ה־50 והחלת שנות ה־60 — מר פנחס ספיר לענפים אלה. הוא יצר לו תאוריה שמכיון שתעשיית הטקסטיל וההלבשה היו „תעשית יהודית" בהרבה מארצות התפוצה (פולניה, חלק מארצות מערב אירופה וארצות הברית בעיקר), אין כל סיבה שאי אפשר לפתח אותם הענפים גם בארץ והגורם השני שבאותם הענפים ניתן קל יותר יחסית לקלוט הכוחות העו־לים החדשים מבתעשיות הכבדות או הכבדות למחצה. היה בנימוקים אלה הן האמת ברם, הביצוע של פיתוח תעשיית הטקסטיל וההלבשה נעשה באותן השנים ללא ידע. ידועות השגיאות שנעשו בהכ־נון מטוויות הכותנה בארץ. בבנה כשכר הפוקה יתר לאותה כותנה ר־זאת גם בלי להבחין מראש איזה חוטים יש לייצר — חוטים עבים או חוטים דקים, חוטים משובחים יותר או חוטים סטנדרטים. ידוע שב־אותן השנים נוצרה תאוריה עם אחד המומחים במשרד המסחר והתעשיה שלפיה ש־ארצות מתפתחות צריכות לייצר חוטים גסים מבחינה הרות בערך מוסף. תאוריה אבסורדית שדוחה א־תה כל העולם המתקדם בארצות ה־מפותחות.

תאוריה זאת ושגיאות בסטרוקטו־רת המטוויות שלנו גרמו בסופו של דבר למצב עוד יותר אבסורדי. אר־תם מוסדות התכנון של משרד מס־חר והתעשיה החליטו שיש צורך ל־השמיד רבבות פלכים במטוויות קיימות וזאת בלי הבחנה אם הפל־כים האלה הם חדשים יחסית או מבין השנים ביותר שהיו אז ב־ענף. ויותר על כן: הממשלה שילמה סכומים ניכרים יחסית עבור השמ־דה אותם רבבות פלכים בבדי ש־נגיע כעבור שנים מעטות מאוד ל־כבב הקיים היום בשוק החוטים — מחסור חמור והצורך של ייבואם מ־חו״ל.

כל זה נעשה בשטח הטוויה של חוטי הכותנה עם הגושפנקה המלאה של המוסדות הממשלתיים ובמסגרת „התכנון" שלהם.

ואם לא התמוטט ענף משנה זה של תעשית הטקסטיל וגם ענפים אח־רים יש להסביר את הדבר ש־אותם המוסדות הממשלתיים הזרימו סכומים ניכרים ביותר למפעלים כושלים. תעשית הטקסטיל היוה מ־אז היוסדה הענף המועדף ביותר בין כל ענפי התעשיה. הוא נהנה מהגנה מופרזת בפני יבוא מתחרה וגם מתמריצי יצוא — הגדולים מהתמריצים שניתנו לענפי תעשיה אחרים. ההגנה המופרזת הבטיחה ל־תעשיה במשך שנים רבות כתנופל בשוק המקומי ואילו התמריצים ה־גדולים יותר יחסית סייעו להגברה מלאכותית של הייצוא.

תוכנית פיתוח על הנייר

באיזו מידה הטעות לתכנן ב־ימינו אנו פיתוח תעשית הטקסטיל לטווח ארוך יש לראות בגישה של המוסדות הממשלתיים הנוגעים ב־דבר לגבי הקמתו של מפעל הענק „ניליח" (לפי מימדים ישראליים) לייצור סיבי וחוטי ניילון במגדל ה־עמק. מפעל זה היה פרובלמטי מיום הראשון שתוכנן וכעת הוא יותר מ־תמיד נטול בסיס חיים. אין צורך לחזור ולהסביר על הנימוקים הרבים שפסלים אותו. די רק להזכיר ש־תחשיבי הכדאיות של המפעל מבוס־סים על יסוד ההקצה של 100 מיליון לירות. היום מדברים שה־מפעל יעלה יותר כ־160 מיליון ל״י רות. האם איזה מהמרכיבים של תחשיבי הכדאיות בעולם גדלו ב־3 השנים האחרונות ב־160%? להיפך מחירי המוצרים המוגמרים של ה־מפעלים ירדו בכל העולם. רוב ה־מפעלים השולטים בענף בעולם ביצעו כבר חלק גדול מהרוסיזציה של הציוד היקר. בעולם קיים היום עודף כושר תפוקה של אותם המו־צרים שעתיד לייצר „ניליח" ביו־תר כ־30% וכבעם כל המנהלים של המפעלים הבין־לאומיים בעולם תמי־מי דעים שהמשבר שתקף את הענף בשנה האחרונה ימשך עוד כמה שנים. ולאחר זה מי יכול לערוב שאותם חוטי הנילון שייצר „ניליח" לא יהיו כבר סחורה עוברת לסוחר כתוצאה מהתיישנות לאור ההמצאות הרבות בשטח החומרים הכימיים.

ועוד נימוק השולל את תכ־נונו וביצועו של המפעל „ניליח": לפי היחס בין מספר העובדים ביע־דיק המפעל וההשקעה הכוללת מס־תכם לכל מועסק בכ־370,000 ל״י. הריבית רק על על השקעה זאת תהיה לפי תנאים סבירים בשוק ה־הון שלנו בארץ (בממוצע כ־12%) כולל סיכון הפחות ערך הכסף) כ־44,000 ל״י ההיינו, הרבה יותר מ־השכר השנתי של אותו עובד שמצא מקום תעסוקה במפעל זה. במילים אחרות: כל עובד יצטרך לעבוד רק עבור תשלום הריבית על ההון ה־מושקע וגם זה לא יספיק. האם אנחנו כל כך עשירים שיכולים לה־קים מפעל כה יקר? כאשר השוק הפנימי הוא מוגבל ולהתחרות בשו־קי הייצוא בקונצרנים הבין־לאומיים הענקיים באותו הענף בוודאי מעל כוחותינו בתנאים סבירים. כמובן ש־אין זה דבר בלתי אפשרי אם יופעל המפעל בחוכמה של שוק פנימי מוגן בכל מחיר וייצא בעזרת תמריצים לא סבירים או גם יצירה ואת של תכנון הטקסטיל הישראלי תוכל „ל־עבוד במבחן".

דרוש מעקב מתמיד אחר הנעשה בתעשיית הטקסטיל בעולם

נקודות התורפה של תעשיית הטקסטיל וההלבשה שלנו

במוסף זה מתפרסם מאמר עיוני על ידי מנהל חטיבת הטקסטיל וה־הלבשה של משרד מסחר ותעשיה. במאמר זה מגלה מר בנימין תורן (שעומד בקרוב לפרוש מתפקידו) כמה פרטים על טיוטא של תוכנית להתפתחות תעשיית הטקסטיל וההל־בשה ב־10 השנים הבאות (1972—1981). במאמר זה בולטות שתי נקו־דות. הראשונה: הוא מתעלם עם הרעיון שיש לחסל את תעשיית ה־טקסטיל וההלבשה. "פולמוס זה לא מובן מכיוון שאין איש בכלכלת יש־ראל העלול לטעון שיש לחסל את הענפים האלה. לא קיימת מדינה מתקדמת בעולם (והיום כבר גם מדינה מתפתחת) שאין בהן תעשיית טקסטיל והלבשה ; ענפים אלה פי כמה חייבי המציאות בשנים האחרו־נות כאשר נתגלה שאנחנו יכולים לגדל אחד החומרים הבסיסיים לתע־שיות אלה — הכותנה בטיב וגם במחירים סבירים. מה שנוגע לחו־מר הבסיסי האחר לתעשיית ה־טקסטיל — הצמר הגלמי, יש לציין שכמעט שלא קיימת כיום ארץ עם תעשית צמר שיש לה חומר גולמי די הצורך. מעטות מאוד הארצות בעולם המספקות את כל הצרי־כה בצמר מתוצרת עצמית. ומה שנוגע לחומרי היסוד המלאכו־תיים לתעשיית הטקסטיל וההלבשה כגון סיבים כימיים צלולוזה וכדומה, הרי ייצור חומרים אלה מרוכז כיום בעיקר בידי קונצרנים בין־לאומיים מונופוליסטיים והם מספקים אותם לתעשיות הטקסטיל בארצות שלא מייצרות אותם מכיון שלא כדאי להם הדבר.

לכן העובדה שאין לנו כל חומרי הגלם הדרושים לתעשית הטקסטיל וההלבשה איננה נימוק לצמצומה ובוודאי לא נימוק לחיסולה.

גם העובדה שאין לנו שוק למוצ־רי טקסטיל והלבשה פנימי נרחב, אין לראות בה סיבה לשלילת אותם הענפים. דווקא ארצות יחסית מפותחות מאוד אבל קטנות הן בע־לות תעשיות טקסטיל והלבשה משג־שגות מאוד. אוסטריה שלה אוכלו־סיה של למעלה מ־7.5 מיליון תושבים ושוויץ עם אוכלוסיה של יותר מ־6 מיליון תושבים ובלגיה עם 8 מיליון תושבים — בארצות אלו תעשיות טקסטיל והלבשה שמספקות [...] הצריכה בארצם וגם מייצאות חלק יחסי גדול. זאת לא אומרת שארצות אלו לא מיבאות מוצרי טקסטיל ו־הלבשה מוגמרים אשר מחירם ו־טיבם עולה על אלה שעשויה לייצר תעשייתם.

גם הנימוק שהמרחק הגיאוגרפי שלנו משווקי חוץ הוא גדול אינו יותר גורם מכריע בסחר הבינלאומי בשטח הטקסטיל וההלבשה. כמו־בן שאם מדובר על יצוא של חוטים פשוטים שמשקלם כבד ומ־חירם זול מהוות הוצאות התובלה בפיוז. אבל אם מייצאים דברי טקס־טיל או הלבשה עם ערך מוסף גבוה מאוד, שוב בהם אין בעית דמי ה־הובלה האווירית הגבוהה מכשול כה גדול בתחשיב מחירי המכירה.

על מנת להתגבר על אותם הגור־מים השליליים כגון : אי אספקה עצ־מית של חומרי גלם והמרחק הגיאוגרפי מהשווקים יש לחקור ול־דעת באיזה ענפי משנה של תעשיית הטקסטיל יש הסכויים הטובים ב־יותר להתחרות עם היבוא ובשוקי הייצוא. הזדמנתי באחרו־נה לאירופה וביקרתי בכמה מפעלי טקסטיל והלבשה וכן ארגוני תע־שיות הטקסטיל וההלבשה בכמה אר־צות. מה שהתברר לי תוך שיחות עם אנשי מפתח בארגונים אלה ועם אנשי מקצוע במפעלים שבקרתי בהן עלול לשמש לקח רב ערך עבור מתכנני עתיד תעשיית הטקסטיל וה־הלבשה בארץ. והנה כמה מהתרש־מויותי :

✶ באוסטריה ובשוויץ רוב ענ־פי הטקסטיל וההלבשה הם יציבים ולא ניתנים בשנים האחרונות ל־משברים. מתוך דו״חות מעמיקים ל־מצבם ב־1971 מתברר שהודות לשי־נויים סטרוקטוראליים שמבצעות תע־שיות אלה אין הן ניתנות לזעזו־עים.

✶ אין כל ערך לתכנון בענ־פים אלה לטווח ארוך כי הנסיבות בהן מתפתחות תעשיות הטקסטיל וההלבשה משתנות במהירות גדו־לה שכל תכנון לטווח ארוך עלול לגרום להשקעות ניכרות ב־יחוד אצל המפעלים שאין להם רזר־בות הון משנים קודמות „שמנות".

✶ יש לפתח ענפי משנה אלה הצונים לקווי ההתפתחות הכללית בעולם הטקסטיל הרחב. פרוש ה־דבר : אם קו ההתפתחות היום הוא שארצות מתפתחות ובעלות חומרי גלם זרמת. שכר יחסית נמוכה אין לפתוח בהן ענפים אלה כל זמן שאפשר להשיג מוצרים מוגמרים ל־מחצה בטיב ובמחירים זולים יותר. ומאידך, יש לפתח ענפי משנה ש־ארצות המתפתחות לא היום ולא ב־עוד מספר שנים יוכלו להכנס בהם.

ברצוני להמחיש מסקנה אלה ב־כמה עדויות של אנשי מעשה ב־תעשיות הטקסטיל וההלבשה באר־צות המתפתחות : בקרתי במפעל ה־מייצר בדי כותנה ובדים מעור־בים עם חומרים סנטטיים בסנט־גלן שבשוויץ מפעל לא גדול לפי מימדים אירופיים. מועסקים בו כ־300 עובדים מזה רק כ־25% עסו־קים ישירות בייצור הבדים. יותר מ־30% מהמועסקים במפעל הם מ־עצבי הדגמים של האריגים (עבו־דה מקצועית מעולה) ובעלי מקצוע מעולים בשטח הטקסטיל. כ־25% מהעוסקים, הם באדמיניסטרציה וב־מחלקות המסחריות במפעל (כולל במחלקת הייצוא שלהם — סוכנים קבועים וסוכנים נוידים). כ־15% מ־המועסקים עסוקים בשירותים השו־נים (כולל שרותים טכניים) וב־5% מהווה הפקידות המנהלתית הבכי־רה. הדבר שהפליאני הוא בקווי ה־ייצור של המפעל. הוא מייצר בדים באיכות גבוהה ביותר בדגמים נפל־אים. תכולת חומרי הגלם בבדים אלה היא לא יותר מ־10% עד 15% ממחיר הקרן של המפעל. הוצאות השכר הבלתי ישירות : מעצבי הדג־מים המומחים, אדמיניסטרציה, שירו־תים הוצאות פרסומת — כ־30% הוצאות בלאי של הציוד — כ־20% וכ־15% הוצאות מימון. יוצא אי־פוא שהערך המוסף מסתכם ביותר משני שליש ממחיר הקרן זאת בלי הרווח של המפעל שאף הוא כולו ערך מוסף.

נתקלתי במגמות דומות במפעל גדול לאשפרה והדפסת בדים שהת־קשרתי אתו בקשרים עסקיים לפני הרבה שנים. בשיחה עם מנכ״לו שאלתיו : איזה חלק מהמחזור מהווה אצלכם הייצוא הוא השיב : 15% — 17%. הופתעתי כי בשנים קודמות — לפני מלחמת העולם השניה ידע־תי שאחוז הייצוא של אותו המפעל היוה כ־35% — 40% כהתפרה ואמרתי לו: נסיגה כה גדולה בייצוא ? הוא הסביר לי : אתה זוכר מה שהיה בזמנים ההם ואתה יודע איזה בדים אז הצענו. כאשר תראה עוד מעט בחדר הדוג־מאות מה אנחנו מייצרים ה־יום ומה אנו מייצאים תיווכח איזו נסיגה, ובאמת כאשר ביקרנו בחדר הדוגמאות התברר לי שאין כל דמיון בין מוצרי הייצוא של אותו המפעל בזמנים ההם והיום ועוד הוא הסביר לי ה־15% — 17% מה־ייצוא הכמותי של היום מהווים יותר מ־40% מהערך הכספי.

שאלתיו עוד : מדוע כך. הוא הס־ביר לי שלא עולה על דעתנו להתח־רות היום בייצוא של אריגים ה־מייצרים אותם בהונג־קונג, קוריאה, הודו. אין לנו כל אפשרות להת־חרות עם ארצות אלה. יותר על כן אנחנו מזמינים בארצות אלה חלק מהבדים הגולמיים הדרושים לנו. אנו מבצעים פה את האשפרה ואת ההדפסה ומוציאים אותם לשוק כבד מוגמר מטיב מעולה ובדגמים שעוד שנים רבות לא יוכלו לייצר באר־צות של. שכר עבודה נמוך. והוא סיים. את הסבריו : כמה שיותר מהר הסתגלנו לשינויים הגדולים ההול־כים ומתפתחים בעולם הטקסטיל ו־בשנים את הסטרוקטורה של מפע־לנו כך בטוחים אנו שלא נהיה נתונים למשברים גדולים.

שינויים סטרוקטוראליים דחופים

העשיות הטקסטיל וההלבשה נתו־נות כיום מטבע הדברים ל־שינויים סטרוקטוראליים דחופים. לפני מספר שנים חשבו שבהקרב הקץ לארג הארוג להלי־בשת גברים עליונה ושבמקומו הולך ותופס הארג הסרוג לאותן המטרות. והנה מהר מאד נתבדו ציפיות אלה. היום כבר יודעים שאף פעם הבד הסרוג אינו בא במקום כתחליף לבד הארוג. בבדדי היו של הבד הסרוג בגו על זה שבאופנת ה־גברות רכשו המכנסיים יותר ויותר את מקומן של השמלות ודווקא ה־מכנסיים עשויים מארג סרוג. כבר השנה ברור שגם אופנת המכנסיים — לכל (מלבוש ביתי עד לבוש ערב אלגנטי) נמצאת בנסיגה מהירה. כל הקולקציות של מעצבי האופנה העילית כמעט שנטשו את המכנ־סיים ומביאים אותם רק לצורכי ל־בוש ספורטיבי או לבוש ליכוי מגרא. מגמות אלה מחייבות שינויים סטרוקטוראליים דחופים בקווי הייצור של. תעשיית הטקסטיל וההלבשה. אין טעם בתכנון ל־10 שנים, כאשר איש לא יכול לנבא מה יהיו קווי הייצור והאופנה בעוד 3 או 4 שנים. אין זאת אומרת שיש לנטוש כל מעשה ולהשאיר את ההתפתחות תעשיות הטקסטיל וההלבשה למק־ריות גרידא. איזה טעם יש היום לשרטט תוכניות כמה חוטים וכמה בדים ואיזה מוצרי הלבשה נוכל ל־ייצא תוך 10 השנים הבאות, באיזה כמויות ואף לאיזה ארצה כאשר איש לא יכול לערוב מה יקרה בעוד 4 או 5 שנים. איזה שינויים טכנולו־גיים יבואו ואיזה חומרים אחרים ימצאו. מה שיש לעשות, זהו להקים מסגרת בענף הטקסטיל ו־ההלבשה למומחים של ייצור ושיו־וק שתפקידם העיקרי יהיה לע־קוב אחרי מה שנעשה בעולם, לנתח את המגמות לטווח קצר יח־סית, להעביר מידע בדוק לאנשי ה־ענף בארץ ולסייע להם בעצה על מנת שהם יוכלו להחליט על תכנון קצר ומציאותי. מה שחסר לתעשיית הטקסטיל שלנו, זהו מוסד כגון : מכון הטקסטיל וההלבשה שיעבדו בו בעלי המקצוע שלא מעוניינים יש־רות בענף זה או אחר ולא כבו־לים בדעות ועמדות תיאורטיות ל־גבי ההתפתחות זו או אחרת. והמכון המכון הזה צריך לקבל עזרה על ידי חילופי מומחים בענפים השו־נים על מנת שתהיה לו תמונה ברו־רה ורחבה ככל האפשר על הנעשה בארצות המפותחות והמתפתחות ה־תופסות מקום חשוב במפת הטקסטיל העולמית.

לוא היה מושרש תכנון הטקסטיל וההלבשה אצלנו יותר על המעש ופחות על הרצון של פיתוח בכל מחיר היינו יכולים לחסוך לנו הרבה שגיאות הרבה השקעות סרק והקמ־תו הרבה של מפעלים מיותרים.

במדור זה משתתפים המפעלים הבאים:

✶ תשלובת פולגת
✶ גיבור
✶ רוזן
✶ תעשיות צמר אוסטרליות
✶ סיבי דימונה
✶ פרסטון
✶ אריגי רפופורט
✶ אדרת
✶ הריס
✶ אלד
✶ דוד ודש
✶ מפעלי ריקמה
✶ איריס — הלנקה
✶ לנה
✶ סלקטא

هكذا من الأصل

مكذا من الأصل

מפעלי פולגת

עובדות ומספרים:

* בתשלובת פולגת 4 מפעלים:

פולגת פולגת — מפעל לייצור בד, מחומר הגלם דרך הטוויה, האריגה, הצביעה והאשפרה — עד לבד המוגמר.

חברות־בת:

בגיר בגיר — מפעל לייצור בגדי גברים, חליפות ומכנסים, בין היתר על פי דגמים מקוריים של האופנאי פייר קארדין מפאריס.

אומן אומן — מפעל לסריגה, מייצר סריגים לגברים ול־נשים.

ליגת ליגת — מפעל חדש לייצור בגדי ספורט וג'ינס עפ"י זיכיון בלעדי של חברת „לי" מקנזס סיטי, ארה"ב.

* במפעלי התשלובת פולגת מועסקים 2000 עובדים — גברים, נשים וחניכים — תושבי קרית גת והסביבה.
* מחזור מפעלי פולגת השנה — 70 מיליון ל"י. עם ליגת המפעל החדש יגיע המחזור השנתי ל־100,000,000 ל"י.
* תפוקת בגיר: 70,000 חליפות ו־250,000 זוגות מכנסים לשנה. המפעל נמצא בשלב בניה במטרה להכפיל את התפוקה.
* תפוקת אומן: 750,000 סריגים לגברים ולנשים בשנה.
* תפוקת פולגת: 1,000,000 קילו חוטים, 15,000,000 מטר בד צמר סרוק.
* השטח הבנוי של מפעלי תשלובת פולגת בקרית גת: 77,000 מ"ר.
* 70% מתוצרת מפעלי פולגת מיועדת ליצוא. הלקוחות המפורסמים: אנגליה — מרקס אנד ספנסר, ברייט יוניברסל סטורס. גרמניה — לוונבור C.J.A. ארה"ב — מייסי'ס, גמבל'ס, אברהם שטראוס.
* המשרד המרכזי של הנהלת התשלובת בראשותו של מר ישראל פולק נמצא בתל־אביב. הנהלת התשלובת המרכזית של התשלובת, הפיקוח הכללי והדיווח המרכזי מבוצעים בקרית־גת באמצעות מחשב אלקטרוני משוכלל מתוצרת י.ב.מ.

מכונת „זולצר" בבית האריגה של „פולגת"

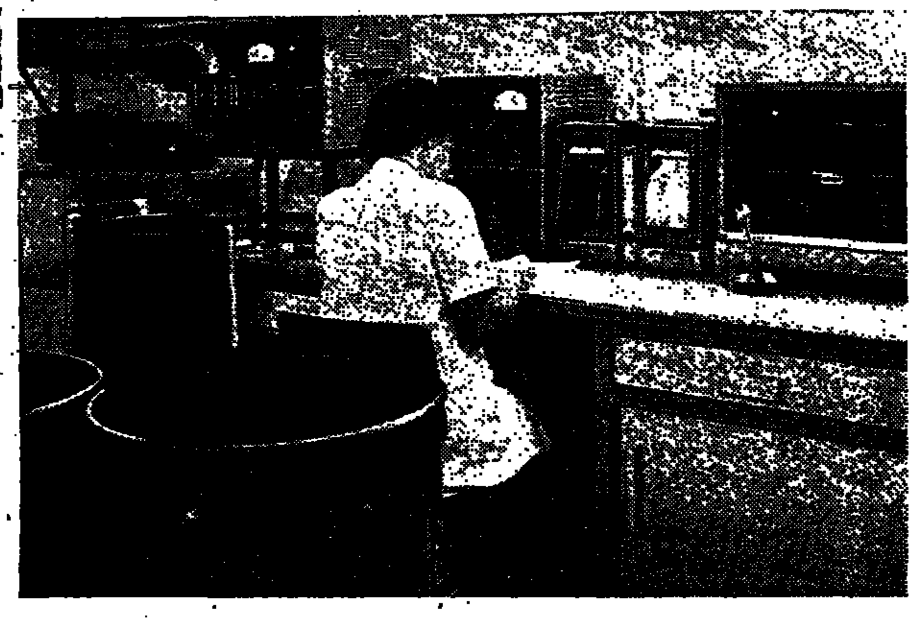

פינה במעבדה במפעלי „פולגת"

פולגת

מחומר הגלם עד לבד המוגמר

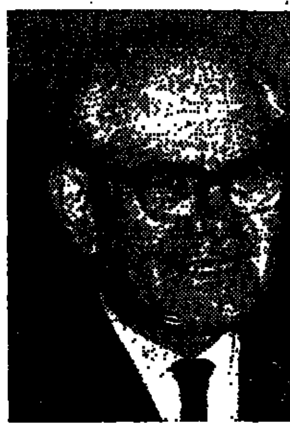

מר ישראל פולק
יו"ר מועצת המנהלים
של מפעלי „פולגת"

פולגת הינו אחד ממפעלי ה־טקסטיל הגדולים והמתקדמים ב־ישראל. זהו מפעל האם בתשלו־בת־ענק המייצרת ומשווקת ב־ארץ ובחו"ל בדים, חליפות, מכ־נסים, בגדי ספורט, סריגים וחו־טים. השנה ימלאו עשר שנים לשלב הראשון של המטויה ב־קרית גת. בפולגת מייצרים חו־טים לסריגת יד חוטים לאריגה וכן בדים. מצמר סרוק לחליפות. חומר הגלם, המיובא בחלקו מ־

מר דב פולק
מנהל במפעלי „פולגת" ו„ליגת"

חו"ל — מורכב משני סוגים: חוטי צמר חוטים סינתטיים. מ־תוך 2000 עובדי התשלובת — 850 העובדים בחברת האם מייצ־רים מחזור שנתי בן 45 מיליון ל"י מתוך 75 מיליון ל"י לשנה שהם מחזור התשלובת ו־70% מן התפוקה מיוצאת לחו"ל.

על מנת לעמוד על הנעשה מ־אחורי הקלעים של מפעל גדול זה, ערכנו בו סיור מקיף ושוחחנו עם מנהלו, מר דב פולק, שהינו גם מנהל מפעל ליגת.

שאלה: מה היקף הייצור של פולגת?

דב פולק: אנו טווים קרוב ל־מיליון קילו חוט בשנה. כ־65% לתצרוכת עצמית והיתר לחברות הבת וללקוחות אחרים. בדי פולגת ידועים בטיבם ובאופנותם בארץ. חוטי הסריגה של פולגת מוכרים לכל אשה העוסקת בסריגת יד ונושאים את הסמל המסחרי של המפעל ואת המחיר לצרכן.

מעניין לציין כי אחד הלקוחות הגדולים בארה"ב הקונה את תו־צרתנו החליט לקחת את הרעיון ומוכר את תוצרתנו עם סמל ה־פרסומת של פולגת.

שאלה: מהו תהליך הייצור ב־מפעל?

דב פולק: חומר הגלם מגיע אלינו ב„טופסים", גלילי חוטים גלמיים שיש לעבדם. הצמר ש־נועד לסריקה מוכנס למכונה ה־מאחדת כמה טופסים לאחד ומ־שם הוא מועבר לסריקה ולטוויה. צמר צבוע נסרק פעם נוספת כדי לנקותו מפגמים הנוצרים בו ב־תהליך הצביעה. הצמר הסרוק מו־עבר דרך שלוש עד ארבע מכו־נות שתפקידן ליישר את הסיבים ולהגדיל את אחידותו למידה ה־מכסימלית. לכל חוט תקנים מת־אימים לפיהם נקבע טיבו, והם מחושבים בהתאם לדרישות טכ־נולוגיות וכלכליות. פירוש הדבר שכל החוטים מעובדים בתהליכים שונים, נבדקים חוזרים ונבדקים עד שהם מגיעים לטיב הדרוש. השלב הבא הוא הטוויה, הנעשית בציוד משוכלל מתוצרת אירו־פאית. יש מטוויה נפרדת לחוטים שנועדו לסריגת יד ולחוטים ש־נועדו לאריגה ולסריגת מכונה. חוטי סריגת היד הם בסוגים שו־נים — יחידים, כפולים, מעורבים וכדומה. החוטים לאריגה ולסרי־גת מכונה נשזרים לגלילים גדו־לים, נבדקים, ממוינים ומאוח־סנים אם לשימוש עצמי ואם ל־שיווק. בכל שנה אנו מחליפים את הצבעים לפי דרישות האופנה ומביאים גם דגמים חדשים.

שאלה: האם קיימת ביקורת טיב בתהליך הייצור?

דב פולק: קיימת בפולגת מע־בדה גדולה בראשותו של טכנאי ייצור ובה ציוד משוכלל המאפ־שר בדיקות רבות ושונות, בהת־אם לצורך. הבדיקה הראשונה נעשית עם קבלת חומר הגלם: נבדקת הלחות, אחוז השמן, אור־ך הסיב ועדינותו ועוד. חומר גלם שאינו עומד בתקנים שלנו — מוחזר ואינו מגיע לאולם ה־ייצור. גם חומר שנבדק ונמצא מתאים — עומד בבדיקה לאורך קו הייצור מדי יום ביומו. מדי פעם בפעם נוטלים עובדי המעב־דה דוגמאות המועברות במכונות המעבדה ובהתאם לממצאים נק־בע אם להמשיך בייצור או ל־הפסיקו ולאתר את הפגמים. כן נבדקות המכונות עצמן — נק־יונן ופעילות כל המערכות. נוסף לבדיקות המעבדה מורכב על חלק מן הציוד מתקן בדיקה אלקטרוני, ולבסוף — נערכת גם בדיקה של צוותי עובדים מאומ־נים הבוחנים את המוצר המוגמר ופוסלים כל פריט פגום. אחד ה־אמצעים לשמירה על טיב המו־צר היא שיטת שכר עידוד הנ־הוגה בפולגת. עובד שתוצרתו טובה נהנה משכר נוסף ואילו עו־בד שנמצאו פגמים במוצרים ש־נעשו בהשגחתו — מנוכה הפחת משכרו בשיטה שאושרה על ידי ההסתדרות.

שאלה: מה מידת הכשרתם ה־מקצועית של העובדים?

דב פולק: מרבית העובדים כאן הגיעו ללא הכשרה מקצועית בטקסטיל, ויכולתם הגבוהה נרכ־שה על ידם תוך כדי העבודה ה־מעשית. על מנת להכשירם הוקם במפעל לפני כשלוש שנים בית ספר תעשייתי שאני רואה בו הי־שג חשוב. הוא הספיק כבר להכ־שיר מנהלי עבודה מוסמכים. נו־ער מקומי לומד בו בשיטת הח־ניכות, הווה אומר — לימוד עיו־ני ועבודה מעשית במפעל. קרוב ל־150.000 ל"י בשנה מושקעות בקורסים שונים, בין היתר בהכ־שרת מנהלי עבודה בשיתוף עם המכון לפריון העבודה והייצור. כן נשלחים עובדים לחו"ל בהד־רכות שונות, לצורך השתלמות נוספת.

שאלה: מהו תהליך ייצור ה־בדים במפעל?

דב פולק: החוטים שנועדו ל־אריגה עברו, כאמור לעיל, בדי־קה, סריקה, טוויה ושזירה. לאחר האריגה — מועבר הבד לאשפרה [illegible] מגלחת. אנחנו מסיבים. לאורך ה־תהליכים הללו נערכות בדיקות טיב ובד פגום מסולק מקו היי־צור. לאחר הגילוח עובר הבד תהליך דקטיזציה — גיהוץ בלחץ וקיטור, ומכאן הוא נשלח לשיווק או לתפירה.

שאלה: האם שוררים בפולגת יחסי עבודה טובים בין ההנהלה לעובדים?

דב פולק: אנו גאים במיוחד ב־יחסים אלו. הקשרים בין ההנהלה לעובדים מבוססים על הבנה הד־דית ועל הידברות חופשית, בלתי פורמלית המאפשרת פתרון בע־יות ללא סיבוכים מיותרים. שני הצדדים מכירים זה בזכויותיו וב־דרישותיו של זה, ועובדה היא ש־עד כה לא פרצו סכסוכי עבודה במקום. אני מאמין בשיטת הדלת הפתוחה והטיפול המיידי. דלת פתוחה פירושה שאין צורך לק־בוע פגישות או לנהל התכתבות — כל עובד הנתקל בבעיה יכול להיפגש לשיחה עם הנהלת המפ־על ללא עיכובים מיותרים ומבלי שיצטברו רגשות רעים. טיפול מיידי פירושו עומס ניכר על ההנ־הלה, אך בחשבון ארוך מוטב מא־מץ הנעשה בזמן מאשר טיפול ממושך ומסורבל שפירותיו מפוק־פקים.

שאלה: מה נעשה כדי להגביר את פריון העבודה במפעל?

דב פולק: אנו נוקטים, כאמור לעיל, בשיטת נורמות ושכר עי־דוד. נוסף לכך יש מענקים שונים [illegible] מענק אי־היעדרות, למשל, מעודד עובדים שלא להפסיד ימי עבודה וכמות החיסורים אצלנו ג[בוהה] יחסית. במקביל לעידוד הי[יצור] עושה ההנהלה כמיטב יכולתה לסייע לעובדים בבעיות ש[ונות]. מר ישראל פולק מנכ"ל התש[לו]בת, הקים קרן מיוחדת לעזרה חינוך למעוטי יכולת, קיימת למענק קליטה המסייעת לעובד השתכר בתקופה הראשונה לע[בו]דתו ועוד. בפולגת יש עובדת [סו]ציאלית במשרה מלאה, המסי[יעת] לעובדים בכל בעיה ולבסוף מתקיימים אירועים חברתיים [שו]נים, כגון מסיבות או טיולים וכ[דו]מה. כל אלו תורמים ליצירת הרגשה שהנהלת המפעל מעוני[ינת] בטובתו של כל עובד ומוכנה להקדיש זמן ומכוון לצרכיו גם [אם] אין להם קשר ישיר לעבודה [ב]מפעל. אני מאמין שגישה זו [היא] אחת הסיבות הישירות לא רק [ל]יחסי העבודה הטובים בפולגת אם גם לפריון העבודה הגבוה.

שאלה: חלק מתוצרת פו[לגת] מגיע לשוק הישראלי. האם [יש] תלונות על מוצרי המפעל?

דב פולק: למרות הציוד ה[מ]שוכלל והחדיש ומערכות הבד[יקה] הקפדנית — אין למנוע תלונ[ות] במפעל המייצר בהיקף גדול כ[זה]. אני מטפל אישית בכל תל[ו]נה ומשיב לכל מתלונן ללא [יוצא מן הכלל]. אנו עושים כמיטב יכולנו לשפר את טיב התוצרת ללא הר[ף] ועובדה היא שבשנים האחרונ[ות] הגיעו תלונות בודדות בלבד. [אנו] מאמינים בפתגם התנ"כי הידו[ע] טוב שם טוב משמן טוב.

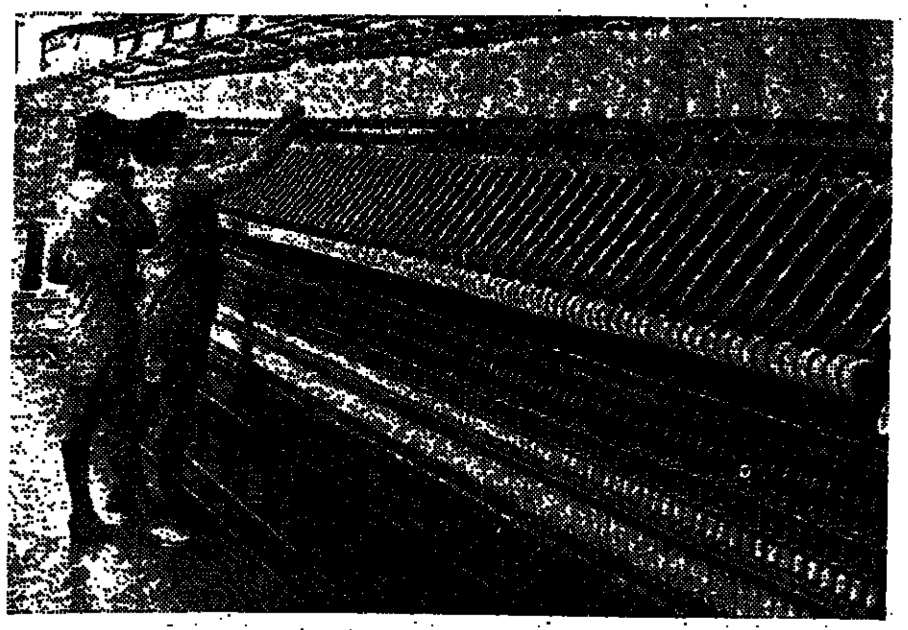

קטע ממחלקת הטוויה ב„פולגת"

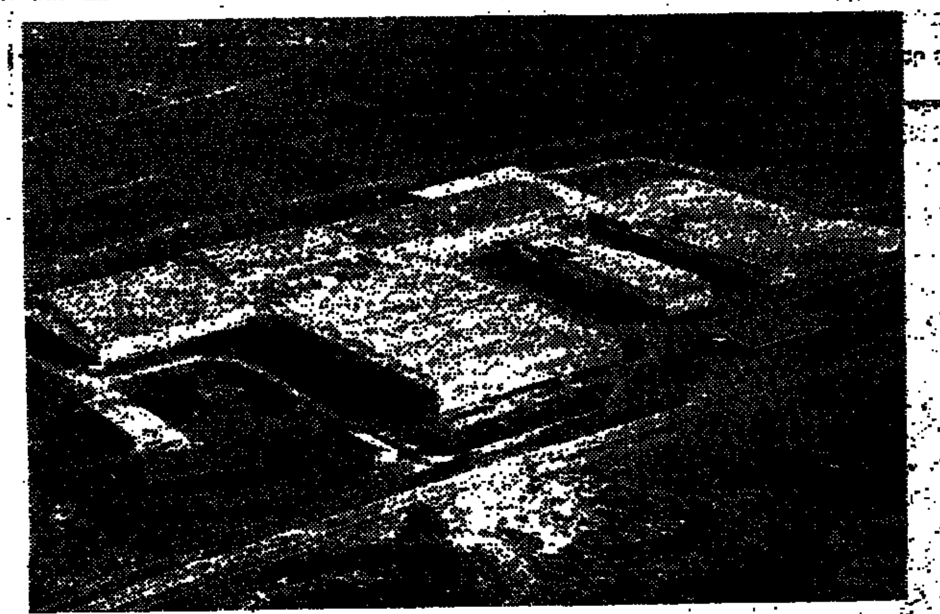

מראה כללי של תשלובת מפעלי „פולגת" בקרית גת

מעון־יום לילדי עובדות תשלובת „פולגת"

ליגת: זיכיון בלעדי לייצור ג'ינס של Lee, Kansas City

מפעל ליגת הוא הבן הצעיר בתשלובת מפעלי פולגת. לא מ־כבר נולד — וכבר מנבאים לו עתיד גדול. אין תימה בכך, ש־כן זהו המפעל היחיד בארץ ה־מייצר בגדי ספורט וג'ינס, על פי הסכם ידע בלעדי עם החברה האמריקאית הגדולה Lee כן מ־ייצרים כאן בדי ג'רסי, בגדי ספורט, ומכנסים.

הביקור בליגת כיום הוא חווי־יה מעניינת במיוחד, הודות לכך שהמפעל עומד בשלבי בניה וט־רם הוחל בהפעלתו המלאה. ניתן לראות כאן את קרביו של מפעל מודרני, המצויד בציוד משוכלל ומתוכנן ביעילות רבה. כ־15 מיליון ל"י הושקעו בציוד חדיש ומשוכלל, וכן במערכת תאורה, ומיזוג אויר במגמה לאפשר לעו־בדים תנאי־עבודה טובים ונוחים ככל האפשר ולייעל את הייצור.

המבקר בליגת יופתע לגלות כי תהליכי הבניה והייצור מתנה־לים במקביל, לעתים בתוך אותו אולם עצמו: בפינה אחת משלי־מים עדיין את עבודות התשתית או הצנרת ובפינה אחרת כבר הוצב חלק מן הציוד ומופעל על ידי צוות קטן של עובדים הרוכש נסיון ועתיד להדריך את יתר ה־עובדים עם השלמת הבניה. היי־צור נעשה בהיקף קטן יחסית ברוב המחלקות, אך כבר עתה ניתן לבחון את התוצרת ואפילו מומחים יתקשו להאמין כי ה־מפעל אינו פועל עדיין.

הסכם־ידע עם חברת LEE, KANSAS CITY

* מעון־יום לילדי העובדים בתשלובת פולגת.
* ייצור חוטים, בדי ג'רסי, מכנסים וחליפות.

בעוד כשנה יהיו כאן כ־500 עובדים והמפעל יתפרש על שטח בנוי של 17.000 מ"ר. כאשר יו־פעלו שלושת קוי הייצור — תי־ראה התמונה בערך כך:

בגדי ספורט וג'ינס

מחלקת הג'ינס תעסוק בתפירה ובשיווק של בגדי ספורט וג'ינס. הבד יגיע לכאן ממפעלי Lee בק־נזס סיטי, דבר שיבטיח מוצר מקורי בטיב מעולה. התפירה תי־עשה על פי הגזרות המקוריות של המפעל האמריקאי, ואזרחי ישראל יוכלו בקרוב ליהנות מ־מכנסי הג'ינס המפורסמים כפי שנוהגים בהם מיליוני גברים ונ־שים בכל רחבי העולם.

הציוד במחלקה זו יקר ומשוכ־לל, וכמה מן המכונות הן המלה האחרונה בעולם בטחון. במכו־נות אלו ייצור, על פי תחזית רא־שונה — כ־3000 זוגות מכנסים ליום, מג'ינס ומגרזי כאחד.

הסריגה נעשית על פי דוגמאות מקוריות של פולגת וכן בהתאם לדוגמאות של המזמין. קיימת מחלקה מיוחדת לעיצוב, העוס־קת בשרטוט והכנת מיטבעים במתכת המהווים מעין קוד לייצור הדוגמא. מיטבעים אלו מו־כנסים למכונה ומפעילים אותה בהתאם לדוגמא, וניתן גם לאח־סנם לשימוש חוזר — עובדה ה־מעניקה למפעל את היכולת ל־ייצר כל דוגמא בהתאם לצרכי ולדרישות השוק.

הבד המיוצר כאן ישווק בעיקר בחו"ל וחלק ישמש לייצור מכ־נסים ובגדי ספורט.

מעון־יום לילדי העובדים

הנהלת ליגת באה במיוחד ב־עזרה כשהמפעל נבחר לארח את מעון הילדים של תשלובת פול־גת. למטרה זו נבחר אולם מרווח בקומת הקרקע, במקום מרוחק מאולמי הייצור, ובו יטופלו הי־לדים לאכול, לשחק ולישון ב־השגחת מטפלות מטעם ארגון אמהות עובדות האחראי להפעלה השוטפת של המעון. שיטה טובה ונאה שכדאי לכל מפעל לאמץ ל־עצמו ולתועלתו ולתועלת העוב־דים כאחד. על פי הסכם עם משרד העבודה — יחולקו הוצ־אות האחזקה של הילדים במעון בין פולגת, משרד העבודה וההו־רים. כך ייהנו ההורים מן ההר־גשה שילדיהם זוכים לטיפול נ־אות ולארוחות בשעות העבודה והדבר יקל על הנשים העובדות ויגביר את משיכתן לעבודה ב־תעשייה.

*

מפעל ליגת עודנו בראשית ה־דרך — אך ניכר כי הושקעה מ־חשבה רבה בתכנונו ובבנייתו ב־דרך שנעשתה כבר למסורת ב־מפעלי פולגת, והוא עתיד להיות לאחד ממפעלי התעשייה המו־דרניים המתקדמים ביותר ב־ישראל.

מחלקת התפירה של „ליגת"

מחלקת הטקסטוריזציה ב„ליגת"

מכונות סריגה עגולות במפעל „ליגת"

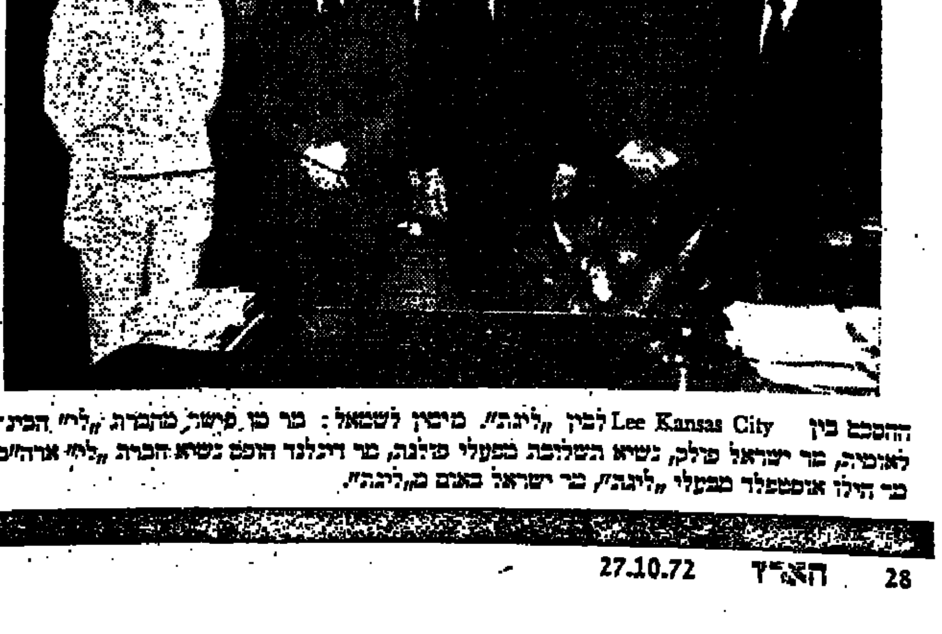

ההסכם בין Lee Kansas City לבין „ליגת". מימין לשמאל: מר מן פישר, מחברת „לי" הבינ־לאומית, מר ישראל פולק, נשיא התשלובת במפעלי פולגת, מר דיגלנד הופס נשיא חברת „לי" ארה"ב, מר הילד אוסטפלד מבעלי „ליגת", מר ישראל באום מ„ליגת".

מפעלי פולגת

בגיר — תפירה עילית בייצור המוני

הליפה הנוים של „בגיר" בעיצוב פייר קארדין זכתה להצלחה רבה

בגדי הגברים של בגיר מוצגים בחלונות הראווה של כל הערים הגדולות בעולם

בגדי הגברים של בגיר מוצגים בחלונות הראווה של החנויות המפורסמות בעולם המערבי.

התפירה והחייטות היו מאז ומתמיד מקצוע יהודי מובהק. החייטים היהודיים באירופה תפרו את בגדיהם של בני משפחות המלוכה והאצולה. בסוף המאה ה־19 עברה החייטות היהודית לארה"ב עם ההגירה הגדולה והגיעה שם מתקופה של שגשוג וזוהר, אך ההתפתחות הטכנולוגית שאיפשרה למפעלי הקונפקציה לייצר סידרות גדולות של בגדים מוכנים דחקה את החייט המסוגל לייצר רק כמה חליפות בחודש. ישראל פיגרה בהתפתחות זו ועד להקמת בגיר, לא היה בארץ מפעל המסוגל לייצר חליפה בשיטה תעשייתית מודרניה ובאיכות גבוהה. מר חיים פולק, מנהל בגיר, רואה בהתפתחות זו ציון דרך לתקופה שחלפה מן העולם. קו מחשבה זה הוא שעשה את בגיר למפעל הראשון במוצר בארץ. [illegible]

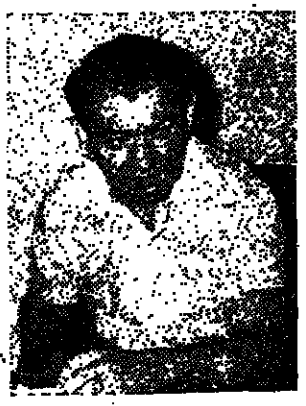

מר חיים פולק
מנכ"ל מפעל „בגיר"

מפעל תעשייתי מודרני, יעיל ובעל מישור ייצור מרהים, והאידך — כל פריט מתוצרתו נראה כאילו תוכנן ובוצע בידי אמן, ידי חייט מאומנות. אין ויתורים בטיב המוצר.

בשנת 1970, כאשר הופעל בגיר בקרית גת — החל בייצור של 80,000 זוגות מכנסיים ו־20,000 ז'קטים בשנה. לדברי מר חיים פולק — כבר מן הרגע הראשון היה ברור להנהלת המפעל כי לא יהיו פשרות בטיב המוצר, אך חסר עדיין ידע מספיק. ההתחלה היתה, איפוא, צנועה והתוצרת ששווקה לשוק המקומי השתפרה בהתמדה. כיום מייצר המפעל 700,000 זוגות מכנסיים ו־70,000 חליפות בשנה, ומועסקים בו 350 עובדים.

אחד הגורמים שסייעו בהתפתחות בגיר הינו הסכם הידע שנחתם עם פייר קארדין, אופנאי הצמרת הבינלאומי מפאריס, הידוע באופנת הגברים המוצלחת שלו. בגיר מייצר מעילים, חליפות ומכנסיים מהבדים הטובים ביותר של פולגת על פי הגזרות המגיעות מפאריס ומוצריו נושאים את שמו של פייר קארדין ממש כאילו יוצרו על־ידי חייט עילית באירופה.

ייצור מורכב — ההתפתחות גדולה

כיצד מייצרים בגדי גברים? [illegible] כבים בתעשיית הטקסטיל. כל זוג מכנסיים מורכב מ־56 פריטים וכל ז'קט מ־80 פריטים. יש לייצר את כל החלקים הללו בסדר מסויים ובהתאמה גמורה ולחברם בדייקנות, ודי בטעות אחת לאורך הדרך כדי לפגוע בכל תהליך הייצור. מסיבה זו מקפיד בגיר על העסקת כח אדם מקצועי במיוחד — גברים ונשים — שכל אחד מהם מסוגל להתאורות במכונות. המפעל במהירות ובדייקנות הביצוע. כן מועסקים במפעל טכנאים מחו"ל, הנושאים בתפקידי מפתח ומאמנים מחליפים ישראלים.

התפתחות היצוא של בגיר מרשימה במיוחד. בשנת 1970 הגיע ל־200,000 דולר, וב־1971 עלה ל־550,000 דולר. השנה מקווה הנהלת בגיר להגיע ל־1.5 מיליון דולר ולהכפיל סכום זה עד 1974. קרוב ל־80% מן הייצור נועד ליצוא ויש בכך כדי להעיד על איכות מוצרי בגיר גם בקנה־מידה בינלאומיים.

התפתחות כזו תובעת מן העובדים יכולת גבוהה, ואכן, לדברי מר חיים פולק — המפעל נהנה מעובדים טובים, מסורים ובעלי יוזמה למרות הקשיים המתעוררים פה ושם. העבודה נעשית בשיטת נורמות ושכר עידוד, ופועלים מצטיינים עשויים לזכות מוסף לשכר — גם בתואר „פועל/ת מצטיין/ת". זוהי תבנית העומדת בפני הפעלה. בקרוב, ובהתאם לה יוכר פועלים מצטיינים שיקבלו את התואר שנתיים ברציפות — בנסיעת־סיור לחו"ל, למפעלי טקסטיל דומים. יש במפעל מספר של עולים ובני מיעוטים והם משתלבים היטב. העולים מבריה"מ נקלטו בהצלחה והם פועלים טובים. (מר חיים פולק, אחיו של מר ישראל פולק, הוא מהנדס טכסטיל שעלה לארץ מבריה"מ לפני כשנתיים ויש לו שפה משותפת עם העולים החדשים).

ידע מקצועי וביקורת טיב

ראינו עד כאן כיצד מייצרים בגדי גברים בשיטות תעשייתיות מלאות, אך מה עושים כדי שבגדים אלו יגיעו לטיב המעולה שבגיר מצטיין בו? זהו תהליך המורכב משלבים רבים. ראשית — מפעילים ידע מקצועי רב בכל שלב לאורך קו הייצור, מקפידים על ציוד חדיש ומשוכלל ועל אימון עובדים ועורכים ביקורת מתמדת באמצעים מעבדתיים ואחרים. כל ז'קט, לדוגמא, נלבש על־ידי הבודק חמש פעמים (!) לפני שהוא זוכה לתווית של „בגיר — פייר קארדין". לובשים אותו לפני תפירת השרוולים ולאחריהם, לפני הגיהוץ ופעם נוספת לביקורת סופית. בודקים כל חלק — שרוולים וכיסים, גזרת החלק הקדמי והגב ואפילו כפתורים. אין משאירים דבר למקרה. יש ז'קטים המיוצרים מבד בעל דוגמא, וכאן יש להקפיד על כך שהדוגמא תתחבר כראוי בעת חיבור כל החלקים והכל יראה כאילו נתפר על פיסת אריג אחת. זהו הישג שחייט עילית יכול להתפאר בו ומי שלובש פעם חליפה או מכנסיים מתוצרת בגיר, יודע שהבגד כאילו נתפר במיוחד למענו.

*

תכנית ההרחבה של בגיר לתקופה הקרובה כוללת קליטת 150 עולים חדשים עד סוף השנה והכפלת התפוקה.

חליפת עסקים של בגיר

קטע ממחלקת הגיהוץ של „בגיר"

פועלה בבית התפירה של מפעל הקונפקציה „בגיר"

אומן — מן היצרן לצרכן

סריגים לגברים ולנשים בטיב מעולה ✱ רשת חנויות לשיווק מוצרי תשלובת פולגת

מפעל הסריגה של אומן, נוסד בשנת 1965, הינו הבכור במפעלי תשלובת פולגת. כאן מייצרים מחוטי פולגת סריגים לגברים ולנשים, ורשת החנויות של המפעל משווקת במישרין לצרכן את כל מוצרי התשלובת: סריגי אומן, בדים וחוטים של פולגת, מכנסים וחליפות של בגיר ובגדי ספורט של ליגת.

מר משה צימרמן
מנהל „אומן"

530 עובדי אומן מייצרים קרוב ל־750,000 סריגים בשנה. מרבית התוצרת מיועדת ליצוא לארה"ב, לאירופה ולארצות אחרות. השנה נערכה עיסקה ראשונה עם יפן, במסגרת שבוע ישראל בארץ זו. היקף העיסקה צנוע למדי — 100.000 דולר, אך אין זה אלא הצעד הראשון. הנהלת אומן מקווה להגיע השנה ליצוא כולל של 2 מיליון דולר. ב־4 השנים האחרונות גדלה התפוקה פי שלוש הודות להכנסת ציוד חדיש שאיפשר ייצור מיגוון גדול יותר של מוצרים ובעתיד הקרוב יורחב גם המפעל על מנת לעמוד בדרישות השוק המקומי והעולמי.

ביקורת טיב והכשרה מקצועית

הייצור באומן נעשה תחת פיקוח של מחלקת ביקורת טיב, העוקבת אחר כל שלבי העבודה, נוטלת מידגמים ומבצעת בדיקות שונות החל בקבלת החוטים, דרך הסריגה וכלה בתפירה. פיקוח יעיל זה מבטיח איכות גבוהה לסריגי אומן, בהתאם לתקנים הגבוהים של המפעל. הייצור עצמו מתועש לכל ארכו. מחלקת עיצוב מכינה את הדוגמאות ובמקביל מקבל אומן גם דגמים של פייר קארדין. הדגמים מיוצרים במכונות הסריגה במלואם, על כל החלקים המרכיבים אותם, וגם התפירה נעשית בציוד משוכלל. כך ניתן להבטיח לא רק איכות גבוהה — כי אם גם שמירה על כל הישג ללא תנודות ברמה.

רוב עובדי אומן קיבלו במפעל את הכשרתם המקצועית. התפוקה היומית של כל עובד נבדקת על פי חישובי נורמות ועובדים מצטיינים זוכים לפרמיות. במקביל לכך — עובדים שתוצרתם איננה עומדת בדרישות נתבעים לשפר את עבודתם, וכך יכול המפעל לשמור על המוניטין שרכש לו בתקופת קיומו הקצרה.

★★★

כאמור בתוכנית ההרחבה נוספת של המפעל. כיום הוא משתרע על שטח בנוי של 5000 מ"ר ועומדים להוסיף לו עוד 4000 מ"ר. לכשתושלם הבניה — תגדל התפוקה והעובדים ייהנו מתנאים נוחים יותר. אין ספק שגם התפתחות זו תשתקף בכל אחד מסריגי אומן — סוודרים, חולצות ושמלות ויגדל המבחר המוצע לציבור ברשת החנויות של המפעל ברחבי הארץ.

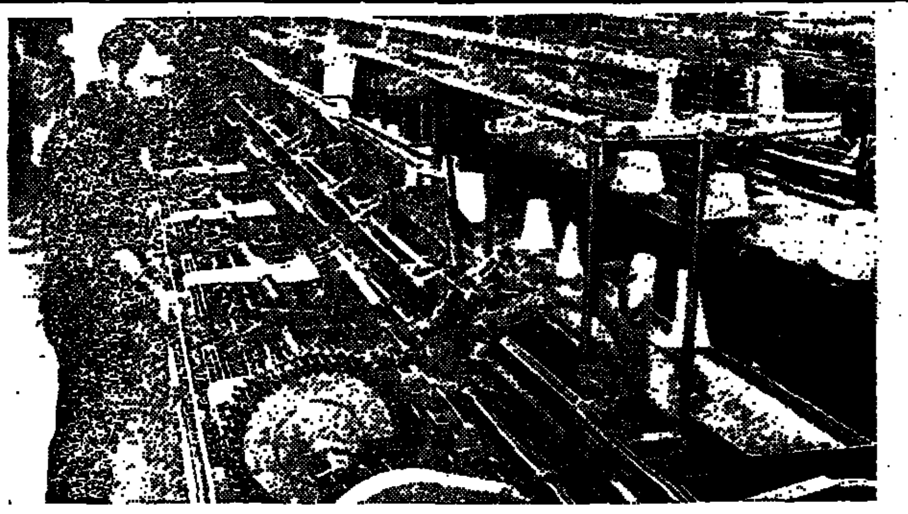

אחת ממכונות הסריגה המשוכללות ב„אומן"

פינה במחלקת הגיהוץ ב„אומן"

חיבור חלקי הבגד ב„אומן" במפעלי סריגה

חומר בעמוד זה מוגש ע"י מפעלי בגיר, אומן.

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

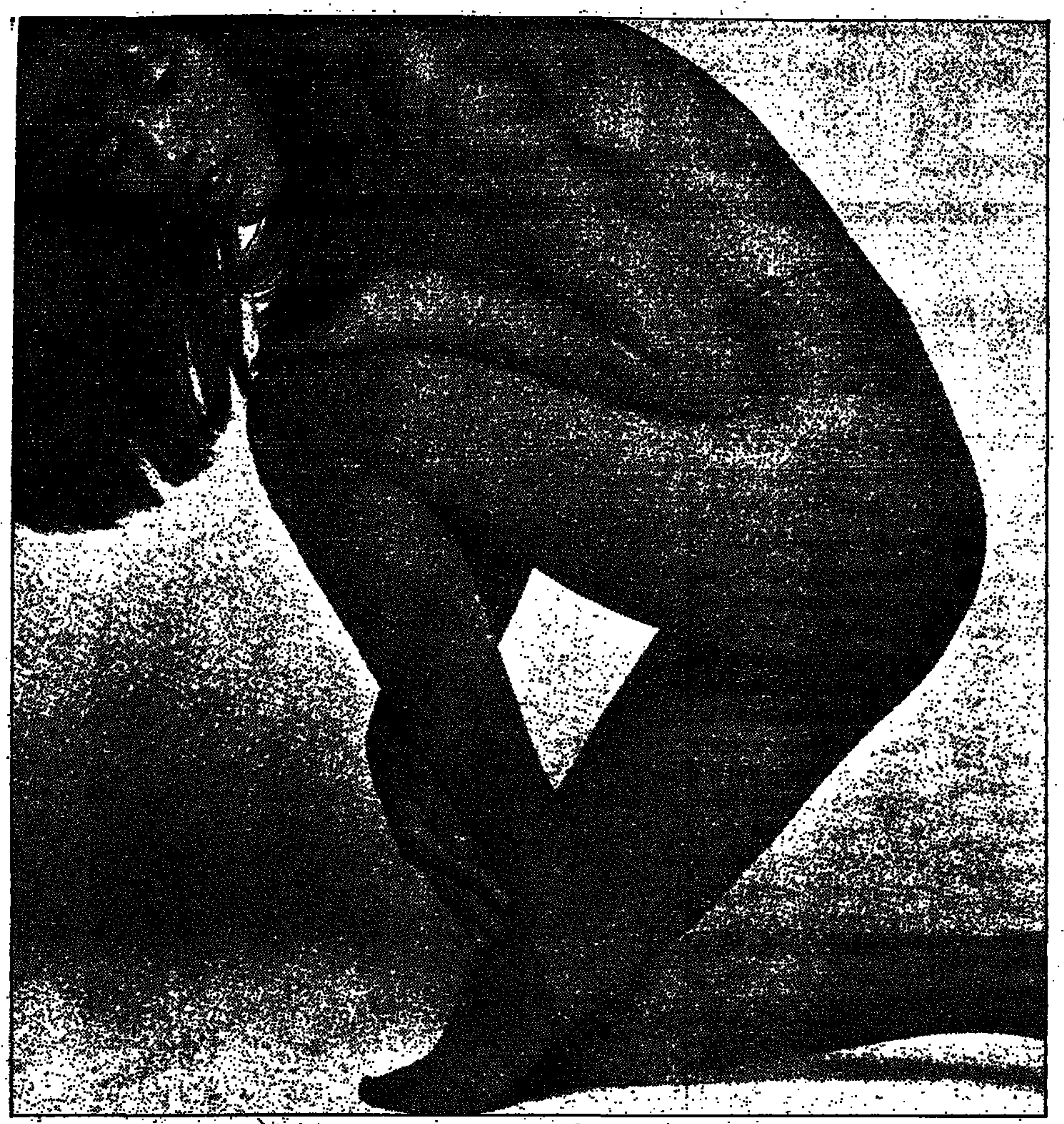

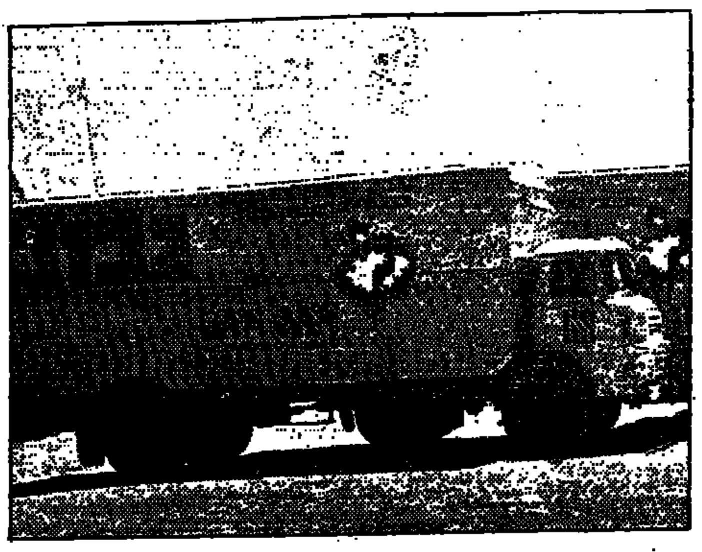

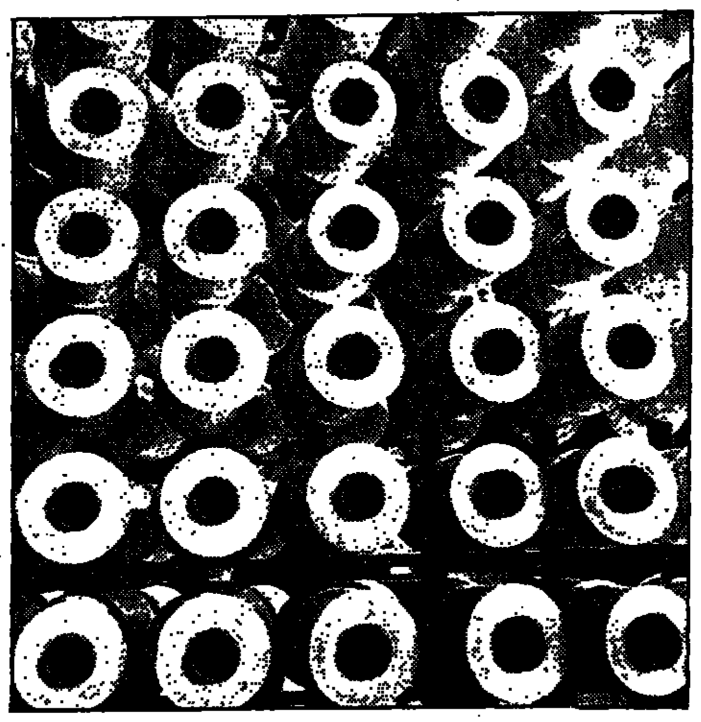

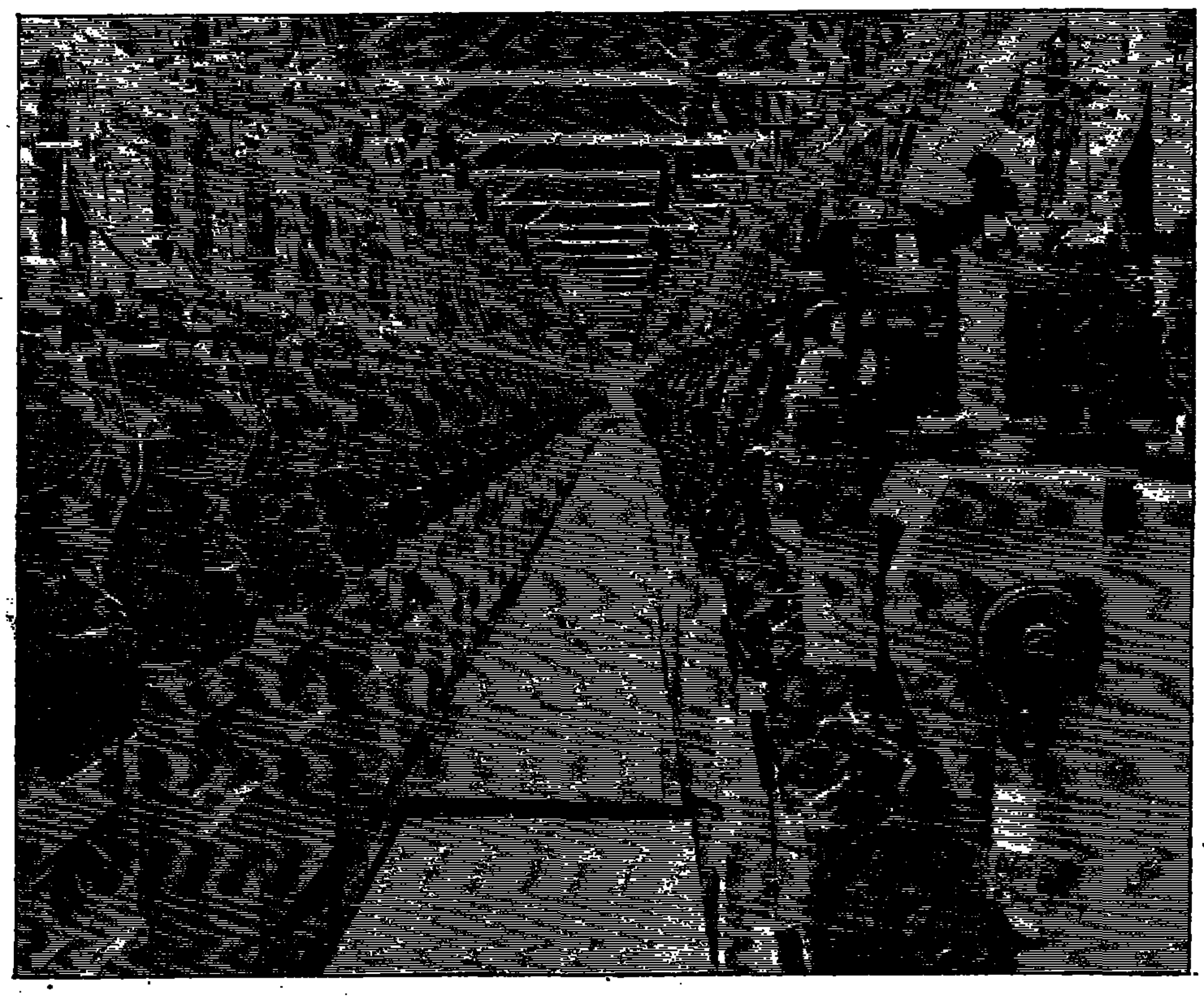

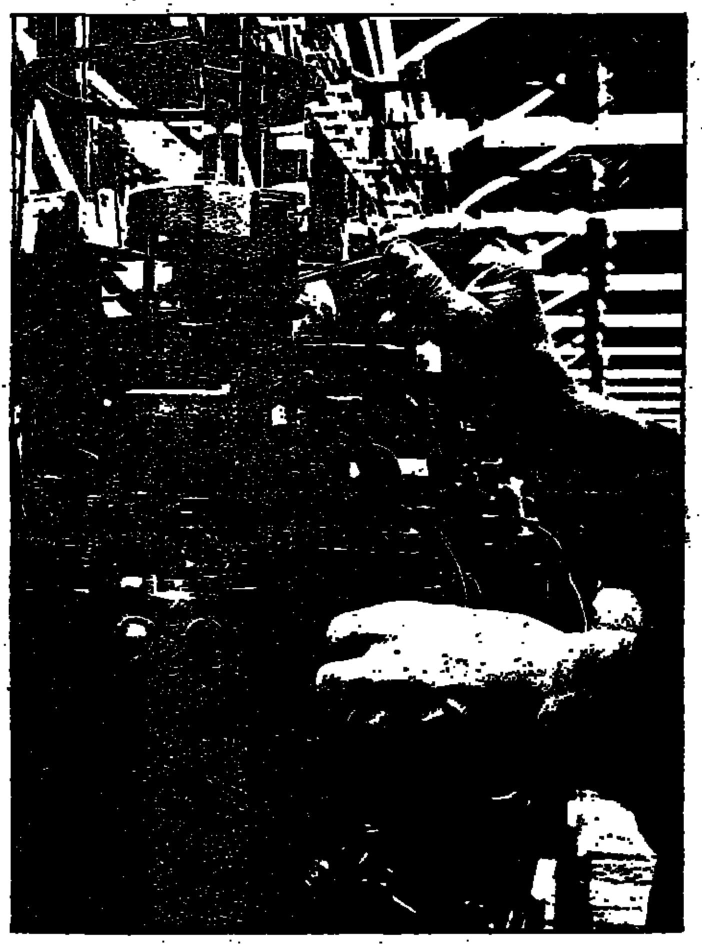

תשלובת מפעלי גבור לאחר חמש שנים

חמש שנים אינן נחשבות לתקופה ארוכה. לכאורה אין הסיפרה 5 נחשבת למרשימה ללא סיפרה נוספת לפניה או אחריה. אולם, כידוע, לא הזמן החולף הוא הקובע, אלא מה שנעשה בו. לגבי מפעלי גבור, אפשר לומר ללא צל של פקפוק: דרך ארוכה והישגים מרשימים בתקופת זמן קצרה. משני מפעלים בתחילת הדרך, לרשת מפעלים ענפה בכל חלקי הארץ, וקונצרן בינלאומי המעסיק כ-3000 עובדים. מיצוא של מליון דולר בשנת 1967 ליצוא של כ-24,000,000 דולר בשנה האחרונה ובסה"כ בכ-65,000,000 דולר מהקמת המפעלים עד היום.

ימים מספר לפני מלחמת ששת הימים הוקמה חברת גבור. החברה הוקמה ביוזמתו של מר גיברשטיין מנהל מפעל בזי, מפעל ייצור הגרביים הגדול ביותר בצרפת והשני בגודלו בעולם, בשיתוף עם קבוצת מר רוזוב שהיא גם בעלת מפעלי „סברינה". המטרה לשמה הוקמה החברה — ייצור וייצוא גרבי מכנס.

בתחילת חודש יולי 1967 אמור היה להיפתח המפעל הראשון ב„מעלות", עיירת עולים שסבלה מחוסר תעסוקה ומבעיות קליטה. ואכן בתאריך המיועד נפתח המפעל ועד סוף שנת 1967, כלומר 6 חודשים לאחר פתיחתו הגיע המפעל לייצוא של קרוב למיליון דולר. ההתחלה ב„מעלות" לא היתה קלה. הבעיה המרכזית היתה כח אדם הן מבחינה כמותית והן מבחינה איכותית. הפעלתו של מפעל תעשיתי מודרני, שדרישתו הראשונית היתה 120—150 פועלות, באיזור שאוכלוסיתו אינה רגילה בעבודה תעשייתית היתה הבעיה המרכזית. מיד עם הקמת חברת גבור ולפני פתיחת המפעל ב„מעלות" נשלחה קבוצת מדריכות מהמקום לצרפת להכשרה בייצור גרבי מכנס, ללימוד התהליך ולהוות לאחר מכן את צוות היסוד של המפעל אשר ידריך את העובדות עם פתיחת המפעל. במשך הזמן נשלחים מכל מפעל חדש המוקם בארץ, צוותי יסוד להכשרה ב„מעלות" והמפעל הראשון הופך להיות, בנוסף למפעל מייצר, גם בית אולפנה למפעלי גבור.

קרית שמונה — המפעל המרכזי

מיד לאחר הקמת המפעל במעלות הוחל בתכנון המפעל המרכזי ב„קרית שמונה" גם היא עיירת עולים לשעבר שחסרה בסיס כלכלי מוצק.

המפעל בקרית שמונה, אמור היה לפטור את החברה מיבוא גרבים חצי מוגמרים שהושלמו עד כה במעלות.

המטרה היתה להקים מפעל שייצר את הכל — מהחוט ועד המוצר המוגמר.

מחודש יוני 1969 החל המפעל בקרית שמונה לעבוד במלוא התפוקה, ייצר 320 אלף תריסרי גרבים בחודש והיה לאחד המפעלים הגדולים מסוגו בעולם.

כל כמות הייצור ביחידות הסטרץ' של מפעל גבור בקרית שמונה הוא אך ורק לתצרוכת עצמית של מפעלי גבור בארץ.

כמו כן רוכזו בתחילה במפעל זה כל מכונות הסריגה של החברה (לאחר מכן הוקם מפעל סריגה של גבור גם בכפר סבא). כל המכונות מייצרות גרבי מכנס, אך הן מסוגלות לעבור במהירות גם לייצור גרבים רגילים.

מכונות הסריגה הן כן המשוכללות בעולם הן מבחינת איכותן והן מבחינת התפוקה (תפוקה יומית יכולה להגיע לייצור של 40,000 תריסרי גרבי מכנס בשלוש משמרות ביממה).

כמו בכל מפעל במפעלי גבור בחלקי הארץ השונים קיימת גם בקרית שמונה מחלקה לתפירה ואריזה.

מפעלי גבור בכל חלקי הארץ

כאמור מעסיקים כיום מפעלי גבור כ־3000 עובדים במפעלים ברחבי הארץ, כ־2000 מתוך 3000 העובדים הן נשים וכ־1000 גברים. המגמה הכללית כיום היא לקיים רק מפעלים של מעל 200 עובדים. במקומות שכח האדם אינו מספיק כעבור ומצורף המפעל ובדרך כלל המדובר בתפרות, למפעל הקרוב לו. כך עברה מתפרה הרצליה על עובדיה לכפר סבא ומתפרת קרית ים הועברה על עובדיה לעכו. דוגמה מעניינת היא התפתחות המתפרות בכפרי המיעוטים. מתפרה ראשונה מסוג זה הוקמה בדלית אל־כרמל בשנת 1969 ע"י נשות אנשי הכפר. קשה היה לדעת בהתחלה כיצד יתפתח המפעל שצריך להיות מבוסס על נשים עובדות בכפר דרוזי.

אולם כבר ב־1970 הוחלט להגדיל ולהרחיב את המפעל בדלית אל־כרמל שיוכל להעסיק בסופו של דבר למעלה מ־300 עובדים. כיום נוכל למצוא שתי מתפרות נוספות בכפרי המיעוטים.

ואלו הם המפעלים שהוקמו ב־1972 בגוש חלב ובירקה.

תשלובת מפעלי גבור שלובה בכלכלת-הארץ

בראיון עם שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב שהתפרסם לפני כחודש בעתון „הארץ" אמר השר כי־גבור היא חברה רצינית ברמה טכנולוגית מתקדמת מאד, ביוזמת שוק רציניות אשר הכניסה למדינה בחמש שנות קיומה, יותר דולרים מכמות הלירות שהושקעו בה. כשעוקבים אחר התפתחות הייצור ליצוא מתקבלת עקומה עולה במשך כל 5 השנים.

ב־1967 (חצי שנה)	— 2.5	מליון זוגות ליצוא
1968	— 12	" " "
1969	— 33.5	" " "
1970	— 66	" " "
1971	— 112	" " "

מספרים אלה מורים על חיפוש וכיבוש שווקים חדשים מדי שנה ועל ביקוש גובר והולך בשווקים קיימים בגלל טיב התוצרת. בתחילת 1969 נחתם הסכם לאחת מעיסקות היצוא הגדולות ביותר שבוצעו אי פעם בישראל, ההסכם נחתם בין חברת „גבור" לחברת „היינס" האמריקנית, שהיא החברה השניה בגודלה בארה"ב לייצור גרביים.

עד סוף שנת 1969 סיפקה חברת „גבור" ל„היינס" 17.5 מיליון זוגות גרביים בשווי של 6.5 מיליון דולר ובשנת 1970 — 30 מיליון גרבי מכנס בשווי של 11.5 מיליון דולר. כיום ארצות היצוא העיקריות הן: ארה"ב, קנדה, אנגליה, ארצות סקנדינביה, שוויצריה, גרמניה, דרום אפריקה ואוסטרליה, ומזה זמן חודרים הגרבונים של „גבור" חדירה עמוקה לשוק היפני. מן הראוי לציין כי למרות השפל בענף והתחרות הגדולה, לא ירד הייצור במפעל „גבור" והוא נמצא כל העת בשלבי עליה.

יש לזכור כי תוך שנתיים וחצי מיום הקמת החברה כלומר בשנת 1969 הפכה חברת „גבור" למייצא הגדול ביותר במדינה (כמפעל יחיד) והגיעה לשיא של למעלה מ־12 מיליון דולר יצוא באותה שנה. בשנת 1970 זכתה חברת גבור בתואר „יצואן מצטיין" והוענק לה פרס קפלן על השגים חורגים מגדר הרגיל בארגון, בהקמת מערכות ייצור ופיתוח מערכות שווק.

מזה כשנה נמכרים בחנויות בישראל גרבי מכנס „קאן קאן" של גבור. גרבי „קאן קאן" נמכרים גם בקנדה ודרום מזרח אסיה בשם „קאן קאן", מכירות גרבי קאן קאן נמצאים בעליה מתמדת, וזאת משום האיכות והמידות-התאמות שנקבעו לפי מחקרים וסטנדרטים בינלאומיים.

השתלבותם המהירה של מפעלי „גבור" בענף הכלכלה הישראלית, תרומתם המידית לכלכלת הארץ הן ע"י יצוא והן ע"י הקמת מפעלים בישובים שהיו חסרים בסיס כלכלי ומוצק, כבוש שווקים בינלאומיים בגלל ידע וטיב ללא מתחרים ובקנה מידה בינלאומי — הם כיום לאחר 5 שנים של פעילות — מעל ומעבר לכל ספק.

גבור 68
מפעלי טכסטיל בע"מ

החומר בעמוד זה מוגש על־ידי גבור מפעלי טכסטיל בע"מ

קבוצת „אדרת": מן החוט עד למוצר המוגמר

מפעל אפייני לתעשיית הטקסטיל הפרטית בישראל ✶ מחזור קבוצת „אדרת": 40 מיליון ל"י ✶ יצוא ישיר ועקיף: 12 מיליון ל"י

בהתפתחות המואצת של תעשית הטקסטיל בישראל ...נות החמישים המאוחרות ושנות השישים המוקדמות, ...ס הדחף לקראת המפעל הוורטיקלי — דהיינו מפעל ...ר יעשה את הכל בעצמו מהחוט עד לבד ואם אפשר למוצר המוגמר או אפילו עד להפצה הקמעונאית.

רעיון די הגיוני כשנזכרים שבימים ההם הוקמו ...יות כותנה וצמר שיצרו פי שלש או ארבע מכמות ...וטים הדרושים לכל האורגים והסורגים בארץ.

מאז ראינו תמורות רבות על „במת הטקסטיל" ...נו. אחת ההתפתחויות החיוביות אך השקטות ביותר ...זה הצמיחה של התעשיה הפרטית הקטנה אשר ...עלותם של אנשי מקצוע בפרט בשטח הסריגה, אך בשטחים ספציפים של אריגה. זאת היתה מאז ומת... תעשיה שידעה לחיות במסגרת אמצעיה, מבלי ...מוך על היד הציבורית יתר על המידה, וכאשר היא ...יה, היא גדלה בצורה טבעית ובהתאם לצרכיה.

...עשיה זו לא היתה בנויה ...יקליות. חוזקה היה והנהו ...מותה בשטח מסוים והדורש ...בל התמסרותו של התעשיין ...ות לשינויי השוק ואופנתו, ...ש צייד רק כאשר קליטתו ...ית והמסחרית נראית לעין, ...ש מקורות החומר גלם לפי קריטריונים של מחיר וטיב ולא על סמך קשר של נוטיקליות. כל אלה תרמו לבריאות הסקטור הזה.

רק על ידי עבודה מפרכת ו־פקחית וניצול כל האפשרויות משכילה תעשיה זו לא רק להמ־שיך אלא גם לגדול ולהתחזק.

מטרותיה של קבוצת „אדרת"

קבוצת אדרת שמה לעצמה, זה שנים אחדות, כמטרה לשרת את התעשיה העצמאית המתוארת לעיל.

מטרה זו משיגים שלשת ה־מפעלים של קבוצת אדרת במי־שורים שונים. ראשית ע"י שיתוף פעולה הדוק עם הספקים והלקו־חות בפיתוח מוצרים חדשים ד־„תפורים לפי מידה", דהיינו, עשוים לפי צרכיו.

לכל אחד משלשת המפעלים יעוד משלו במסגרת המדיניות הנ"ל.

✶ סינטקס בע"מ — הנו מפ־על אשר הופך את הסיב הסינט־טי לסיב טקסטילי על ידי חיתוך וטיפול טרמופלסטי. „סרטי" ה־טויה המיוצרים ב„סינטקס" הם מחומרים כמו אקרילן, טרילין, ניילון ודומיהם. הסרטים האלה נמכרים למטויות ולא רק ל„אד־רת" לייצור חוטים.

✶ חברת „אדרת" בע"מ — היא חברת האם של הקונצרן, נוסדה לפני למעלה מ־26 שנה כמטוית צמר סרוק וראשונה ב־ארץ. היום „אדרת" איננה משת־משת ביותר מאשר כ־20% צמר כבשים והיתר סיבים סינטטיים.

למרות היותה המטויה הותיקה ביותר היא מצוידת בציוד חדיש ומשוכלל ביותר שקיים בעולם בשטח זה.

כח האדם העומד לרשות „אד־רת" חונך ברובו המכריע במפעל עצמו והוא גאות המפעל במסי־רותו והתמסרותו.

השרותים הטכניים והמסחריים הניתנים על ידי „אדרת" משת־ווים עם המטויות המתקדמות ב־ארצות הרווחה.

מעבדות עומדות לרשות הל־קוח, מחלקת הפיתוח עובדת ב־צמיתות על תכנית של מוצרים חדשים, מערכת מכונות מיוחדות לעשית דוגמאות בלבד מאפשרת ייצור דוגמאות מסובכות במהי־רות, שרות טכני ללקוחות מצ־טיין בניידותו ובמהירותו ב־חיפוש אחרי פתרונות כשיש צו־רך.

✶ בכל השרותים האלה משו־לב המפעל השלישי והוא המצ־בעה — „אורטקס" בע"מ.

כמו שני המפעלים הראשונים, מנוהל אורטקס בצורה עצמאית. הלקוח יכול להזמין צביעה ע"י „אדרת", כאשר הוא קונה את חוטיו ב„אדרת", אך איננו מחויב לעשות כן. יחסיו עם המצבעה יכולים (והינם גם על פי רוב) בלתי אמצעיים, כפי שקיימים יח־סים ידידותיים ומסחריים גם בין „סינטקס" ומטויות אחרות ולא רק עם „אדרת".

שמירה קפדנית על האינטרס של הלקוח היא סיסמת המדיניות של המפעלים הללו.

40 מיליון ל"י מחזור מזה 30% יצוא

המחזור הכללי של שלשת ה־מפעלים יסתכם בסביבות 40 מי־ליון לירות לשנה, מזה יצוא ישיר ועקיף בכ־12 מיליון לירות.

מועסקים כיום בקבוצה זו כ־500 עובדות ועובדים.

המבנה הארגוני והציוד בשל־שת המפעלים מאפשרים נתינת שרות מירבי לתעשית הסריגה ו־האריגה הן מבחינת מספר המוצ־רים והחומרים הן מבחינת הידע והיעוץ בכל אשר נוגע לחוטים.

זהו היעוד של קבוצת מפעלי „אדרת" וכן הגשמתו הלכה למע־שה.

הנס פרדין (1892—1969), החלוץ תעשיית הטקסטיל בישראל ומייסד קבוצת „אדרת"

„אדרת" — המפעל הישן

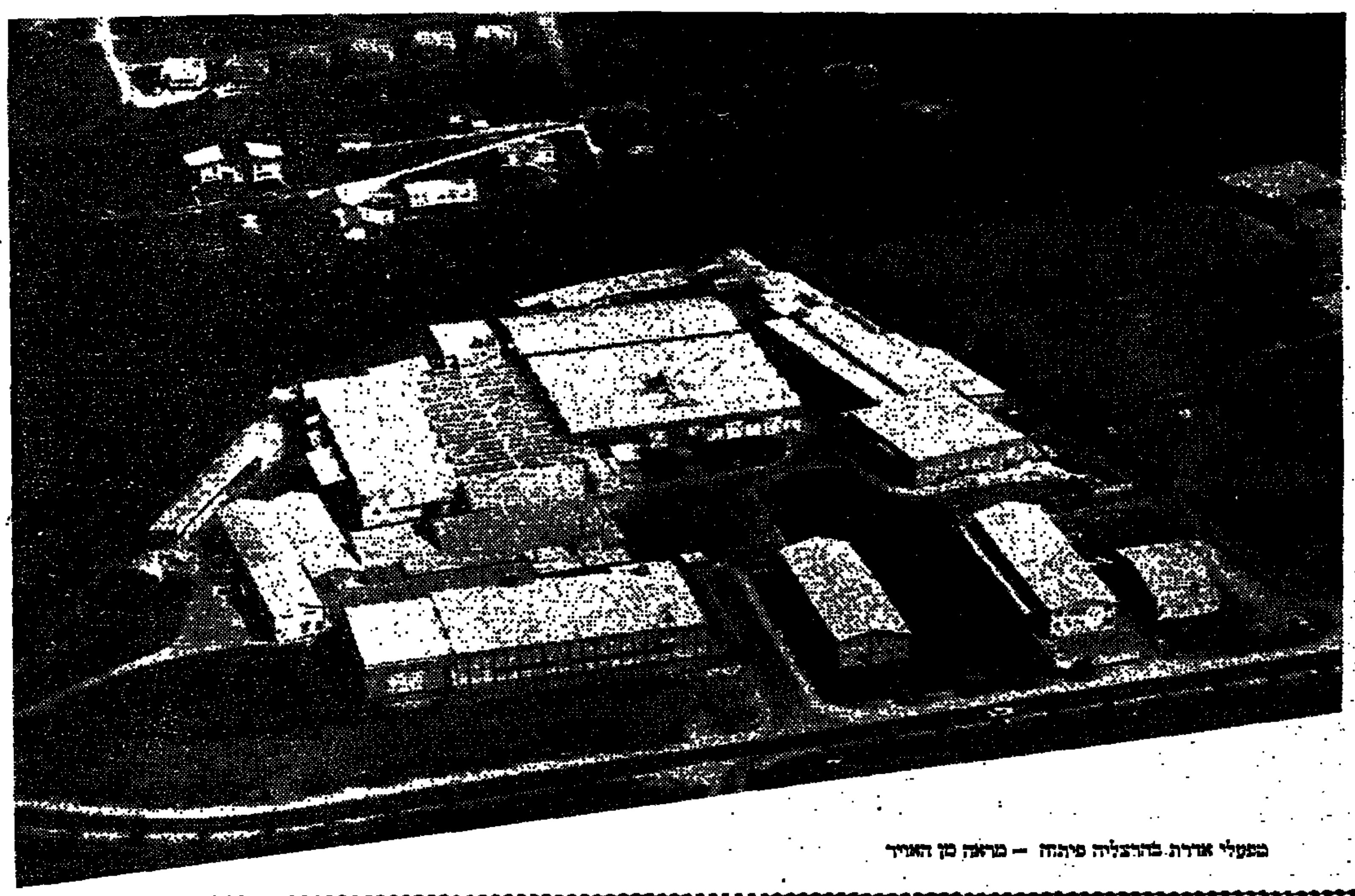

מפעלי אדרת בהרצליה פיתוח — מראה מן האויר

הנהלת „אדרת" (מימין לשמאל): מ. פלם, ד"ר פ. הלמט, י. זהוי, י. א. הדק (שניהם יחד מועצת המנהלים ברוטציה) ד"א. רינקוה

תעשיות צמר אוסטרליות באשדוד: מפעל יעיל ומשגשג

המחזור לשנת 1972/73: 40 מיליון ל"י ✶ היצוא: 4 מיליון דולר ✶ השנה ייצר המפעל 3500 טון צמר סרוק; מחצית הכמות למפעלי הטקסטיל בארץ והמחצית השניה ליצוא

...רבות אוסטרליה הרחוקות, ...הרקא של דרום־אפריקה ...„פמפאס" של אורוגוואי מו־... אניות־סוחר את צמר ה־...נו — המשובח בסוגי הצמר ...ם — אל מחסניה הגדולים ...ברת „תעשיות צמר אוסטר־..." באשדוד. המטען מגיע ב־... גולים שכל אחד מהם ...את צמרן של 30 כבשים. ...", רחוץ, מנופץ, נסוק, עד־...ורה של תהליכי־עיבוד סר־... ומוכן למשלוח נוסף. כמח־... התוצרת תגיע אל מטויות ...בותי הארץ והמחצית ה־... תצא למסע נוסף לארצות ...ה ואירופה.

...י שנה בשנה מעבדים כאן ... טון צמר והמפעל עובד ...ש משמרות, 24 שעות ביממ־... למעט שבתות וחגים. לאורך ...יסורים במפעל ששטחו מגיע 13,0... מ"ר עוברים גושי הצ־... גדולים שבעת מרוריגיה־... טובלים באלפי גלונים של ...תנפצים בזרועות־מתכת ...ות של מכונות־ענק משוכל־... נסרקים במסמרות־ברזל ו־...עים — לבנים וטהורים כש־... — בגלגליה של המכונה ה־...ת אותם לצבות ארוכות ור־... כבערו של תינוק.

מבחוץ נראה המפעל כמבנה כודרני נבוך וארוך, צבוע בצב־עים שקטים ומוקף בחולות הים הצהובים של אשדוד. בתוכו פגישה סואן עולם מזה, שאוי־רו רווי הלבות מכונות, נבודת צמר דק כן הדק, שקשוק מים וזמזום מנגני־ענק השומרים על הלחות החיונית לצמר הגזיז. למי שאינו מורגל בכך נראה הכל כמהומה רבת על לא דבר. כי שטורח לסייר במקום — מגלה עד מהרה כי זהו אחד המפעלים היעילים והמודרניים בישראל, לייצורו תובע ידע ומומחיות בל־תי־מקובלים, תוצרתו ידועה ב־טיבה המעולה בשוקי העולם ו־תהליכי הייצור בו מעוררים את התפעלותם של מומחים.

✶ ✶ ✶

● המפעל הוא פרי יוזמה של משקיעים יהודים באוסטרליה אשר רצו לתת ביטוי למעורבותם והתעניינותם האישית בכל הנעו־שה בישראל על ידי התקשרות כלכלית אשר תביא ברכה הן לכלכלת המדינה והן לסחר בין אוסטרליה וישראל. בראש קבוצת המשקיעים עומד מר הרי קרנ־פולד יו"ר מועצת המנהלים של החברה אשר חוץ מפעילותו השו־טפת מתמסר בתוקף תפקידו כ־יו"ר המגבית היהודית המאוחדת באוסטרליה להגברת חלקה של יהדות אוסטרליה בכל הקשור ב־הוצאות העליה ההולכת ומתג־ברת.

מנכ"ל המפעל מיום הוסדו הוא המהנדס יעקב פייגלין אשר דאג לא רק להתבססותו והתרחבותו של המפעל אלא גם להכנסת תה־ליכים מיוחדים בתוקף מקצועו כמהנדס כימאי. כך הוכנסה שי־טה חדשה לייצור מוצר לואי בשם „לנולין" המופק משמן הצ־מר המופרד בעת הרחיצה. מוצר זה משמש בסיס בתעשיות הקוס־מטיקה והפרמצבטיקה.

מסביר מר פייגלין: „תהליך הפקת הלנולין הינו רק אחד ה־גורמים העושים מפעל זה ליעיל ביותר. נוכל לעמוד על כך אם נעקוב אחר תהליך הייצור הר־גיל כאן: הצמר הגלמי, המגיע למחסנים — ממוין בידי מומ־חים ונשלח למכונת הרחיצה. מי הרחיצה, המכילים את שומן הצ־מר — מוזרמים בכיוון הפוך ל־תנועת הצמר ומגיעים אל מער־כת זיקוק הלנולין. לאחר הפקת השומן — חוזרים המים המטוה־רים ומשמשים לרחיצה נוספת. בינתיים עובר הצמר את כל שלבי העיבוד ונארז בשקיות פו־ליאתילן. שקיות אלו מוכנסות לאותם השקים בהם הובא הצמר הגלמי — והמשלוח מוכן לצאת לדרכו למטויות הצמר בארץ ו־בחו"ל. אגב, נוסף לעיבוד צמר אנו מפעילים כאן גם תהליך עי־בוד סיבי פוליאסטר סינתטיים מסוג „טרוירה" המיועדים לעיר־בוב עם צמר נקי, בהתאם לדרי־שת הלקוחות".

✶ ✶ ✶

התפתחותו של המפעל דינא־מית לא פחות מקצב העבודה הר־גיל שלה. ב־1963, השנה בה החל לפעול — יוצרו כאן כ־650 טון צמר סרוק, ואילו השנה הגיעה הכמות ל־3500 טון(!). כרבית הציוד הוחלף במשך השנים, ו־תהליך ההחלפה מבוצע בצורה שאינה פוגעת בעבודה השוטפת: מכניסים את המכונה החדישה ל־מקום שנועד לה, מתקינים אותה ומיד עם השלמת העבודה — כפ־עילים אותה ומפרקים את המכו־נה הישנה. ייעול זה הוא אחת הסיבות לקצב הגידול המפליא של המפעל, ולא בכדי זכו „מפע־לי צמר אוסטרליים" לפרס קפלן לייעול.

עצם קיומו של המפעל תרם תרומה ניכרת להגברת פוטנציאל הסחר בין ישראל לאוסטרליה. מאז הקמתו גבר שיתוף הפעולה בין שתי המדינות וגדלו הכנסו־תיה של ישראל במטבע זר: ב־שנת 1972/73 יגיע יצוא המפעל ל־4 מיליון דולר. בשנה זו יגיע המחזור הכללי של „תעשיות צמר אוסטרליות" ל־40 מיליון ל"י. גם נמל אילת נהנה מן ה־עובדה שחלק ניכר מהיבוא היצוא מבוצע דרכו ומגביר את כדאיותו הכלכלית. ולבסוף — נהנים לקוחות המפעל, המקבלים צמר סרוק באיכות שאין לה מתחרים רבים בעולם.

תרומתו של המפעל לאשדוד ניכרת לא פחות: כ־200 מתושבי המקום, גברים ונשים, מועסקים בו בתנאים טובים — חלק מאו־למי־הייצור ממוזג, רמת הבטי־חות גבוהה ויחסים טובים שור־רים בין העובדים להנהלה הוו־כה לשיפור תנאי עבודתם. כך, למשל, נחתם לא מכבר הסכם ל־אספקת ארוחות כשרות מבושלות לעובדים במחיר סמלי, בחצר ה־מפעל נשתלו פרחים וצמחי נוי ובמקום שוררת אוירה טובה כיאה למפעל בריא ויעיל.

✶ ✶ ✶

על תכניות לעתיד אין מר פייגלין מוכן להרחיב את הדיבור, אך לאור הישגי ההנהלה והצוב־דים מאז הקמת המפעל — מותר להניח כי גם בשנים הבאות „ת־שמר יעילותו הגבוהה ו„תעשיות צמר אוסטרליות" יוסיפו להרים את תרומתם לאשדוד ולמשק ה־מדינה כאחד.

אולם הסריקה המצויד בציוד המשוכלל

פינה באולם הייצור

מבט כללי על אחד מאולמות הייצור הגדולים של תעשיות צמר אוסטרליות

מכונות צמר בפעולה

✶ החומר בעמוד זה מוגש על־ידי המפעלים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ישראל רוזן - מן המגבת ללהיטי האופנה

מה הופך מוצר ללהיט? ✱ 50 השנים המסתתרות מאחורי המגבת אינן דבר של מה בכך ✱ יצירת אופנה אינה דומה להליכה אחר האופנה ✱ מהו הסוד של שמירת אמונים למוצר?

תכנון אופנה הוא מקצוע לבעלי עצבים חזקים בלבד. התכנון או מפעל שהצליח — מתפרסם במהירות מבהילה, דגמי מתחרים בלהמכירות מיהרו ומיהרו להקיהו וללקט פירותיו מהצלחתו. להיט המזל וההצלחה בעולם האופנה אינה מאריכה ימים. לאחר חדשים ספורים, לעתים — שבועות בלבד, עולה באופק הבהלה החדשה והדגמי האחרון נזרקים לקרן זוית.

בסיבה זו הצלחת אופנת החוף של ישראל רוזן היא תופעה יוצאת דופן. היא נמשכת מזה שנים ומטביעה את חותמה הצבעוני והעליז על חופי הרחצה וברכי השחיה הקיים של ישראל — חמש יבשות העולם. כיום ניתן למצוא אותה באנגליה, בריביירה הצרפתית, באיטליה, בריביירה האיטלקית, בדרום אפריקה, בקניה, באוסטרליה, בסינגפור, בהונג־קונג, ביפן, בבלגיה, בארצות־הברית ובדרום־אמריקה. אפשר כמעט לומר כי בכל חוף רחצה בעולם יוצג הישראלי את עצמו כמו בבית...

✱ ✱ ✱

לכאורה — אין קל מיצירת להיט אופנתי. למעשה — זהו אחד המבצעים הקשים ביותר שניתן להעלות על הדעת, כי כשמתבונן בדגמים שנכשלו ובדגמים שהצליחו יתקשה לעתים קרובות להבין את הסיבות להצלחה או לכשלון. רעיונות מבריקים נכשלים לפעמים ורעיונות דלים ושיגרתיים זוכים לפופולריות מפתיעה. מזל? אין ספק, המזל הוא אורח רצוי, אך מפעל רציני אינו רואה בו שותף שווה־זכויות ועושה הכל כדי להגיע למטרה ללא עזרתו של גורם חמקמק כזה. כשרון? מקוריות? יוזמה? יכולת ביצוע? כושר ייצור ושיווק? מעקב מתמיד אחר חידושי האופנה העולמית? אלו הם מרכיבים חיוניים ונמצאים מאחורי כל דגם של מלתחת החוף של רוזן, אך כל עקרת בית יודעת שאפשר להכשל גם כאשר מבצעים את המתכון בדייקנות מלאה. יתכן שהסוד טמון ביכולתו של מפעל לארגן את כל המרכיבים הללו ואחרים לרצף נכון של פעולה, כאשר כל מרכיב מופיע ומשפיע בדיוק בזמן ובמקום הנכונים, בדומה לתזמורת מנוסה ומאומנת היטב. אך בכל אלו אין תועלת ללא המגע המיוחד של מפעל המסוגל להפיח רוח־חיים באולם הייצור שלו. במפעלי ישראל רוזן, מכל מקום, אין איש תוהה על ההצלחה הבינלאומית. קרוב לודאי שכשלון היה מעורר הפתעה, שכן זהו עוד קו אפייני למפעל כזה — קל לו יותר להצליח מאשר להיכשל.

✱ ✱ ✱

מלתחת החוף של רוזן מעניינת מנקודת־מבט נוספת. כמו כל אופנה שהצליחה נתחוללה כאן מהפיכת־זוטא, אך בניגוד להצלחות אחרות שערכן מצטמצם בתחום צר למדי יש בהופעת בגדי החוף של רוזן משמעות רחבה וחשובה: לפתע התברר כי חוף הרחצה אינו מקום לטבילה בים ולהשתזפות בלבד — כי אם חויה אסתטית ותרבותית. מלתחת החוף של רוזן, המיוצרת מאריג פרוטה קל ונעים — אינה מחממת, אינה מהודקת מדי ומרחיבה את אפשרויות הבילוי הגופש. אפשר ללבשה עוד בבית, מעל לבגד הרחצה, ולרדת בה לחוף בהרגשה נוחה, היא מתאימה לטיול על נחת, למסיבת קיץ עליזה, פוטרת את המתרחץ מן הצורך לטלטל אתו תיקים או ארגזים לשמירה על הבגדים הרגילים, מכניסה צבע רענן לגוף ומתאימה לכל מתרחץ ונופש: בעלי גוף נאה נראים בה נאים יותר, ומי שאינו שש להציג את גופו על החוף בבגד הרחצה הרגיל — יראה נאה אף הוא בבגד החוף המתאים. הרעיון שעצם השהיה על החוף או במקום הקייט ואף ההליכה אליו מחייבת לבוש מיוחד גרם לשינוי ערכים בשנים האחרונות ועורר את מרכזי הנופש למקומות שנעים יותר לבלות בהם.

מראה פנים המפעל כיום

חמישים שנה

מפעלי רוזן לא נולדו אתמול.

מראה המפעל בתחילת שנות ה־30

מר ישראל רוזן, היזם והמייסד, עלה ארצה בראשית המאה והחל את דרכו בארץ כיבואן וסיטונאי ביפו. בשנת 1923 פתח משרד מכירות בסיטונות, וב־1929 החל בייצור בדים גולמיים, בגדי עבודה וכיוצא באלו, באמצעות ציוד פרימיטיבי למדי. באותן שנים לא טרח איש לעקוב אחרי תהפוכות האופנה, אך גם אז העדיף הצרכן תוצרת טובה ואמינה. ההתפתחות היתה איטית, אך הנחת היסוד למוניטין של מפעלי רוזן כבר בראשית הדרך היא היא שאיפשרה את ההתקדמות הגדולה. בראשית שנות השלושים ייבא ישראל רוזן ציוד מכני מצ׳כוסלובקיה והיה הראשון בייצור בדי פרוטה למגבות, נוסף לבדי צמר וכותנה.

הוותיקים זוכרים עדיין את המערכה הכבדה שהתחוללה בין התעשיינים הראשונים לבין הצרכנים על עצם קיומה של תוצרת הארץ. השוק היה רווי ביבוא מאירופה ומהארצות השכנות והתעשייה המקומית הדלה לא יכלה להתחרות במוניטין הבינלאומי של תעשיות ותיקות ומוכרות. גם הקימעונאים, בעלי החנויות, לא האמינו בסיכויי תוצרת הארץ, והיצרנים נאלצו להילחם בהם על כל מוצר ומוצר. אחת הדרכים לשיכנוע הקימעונאים היתה דומה יותר להימור: היצרנים נהגו להשאיר את תוצרתם בחנויות ולקוות שתימכר, בידיעה ברורה שהמוכרים לא ינקפו אצבע כדי לסייע בכך. קשייו של ישראל רוזן באותה תקופה משקפים את חבלי־הלידה של תוצרת הארץ, אך המערכה הוכתרה בהצלחה וכיום אין עוד איש המטיל ספק ביכולתם של היצרנים להתחרות עם עמיתיהם בחו״ל בטיב, באיכות ובמחיר.

אחת הדרכים שהובילו להצלחה במפעלי רוזן היתה הקפדה על סגנון ומקוריות. נקנו דוגמאות רבות ובגוונות ויוצרו במפעלי רוזן באופן בלעדי. החל בעקב אחר האופנה בעולם, שנתנה אותותיה בדגמים רבים. אחת הדוגמאות במגבות הצליחה במידה כזו שיוצרה במשך שלושים שנה רצופות! עם זאת הופיעו דגמים חדשים לעתים מזומנות כשדרישות הציבור גבהו — וקנה. במשך השנים התרחב המפעל ועבר מיפו לנחלת יצחק, נרכש ציוד חדיש, מספר העובדים הגיע ל־120 ועל קו הייצור מופיעים כיום כחצי מליון! פריטים שונים: מגבות בכל הגדלים ולכל השימושים, החל במגבות לתינוקות דרך מגבות ידיים לאמבטיה ולמטבח וכלה במגבות חוף בדוגמאות אקזוטיות, מעילי־רחצה, תלבושות חוף לנשים, שמיכות וסינרים לתינוקות ודברי אופנה רבים אחרים.

שם נרדף למגבות

ניתן לומר כי מפעלי רוזן הם

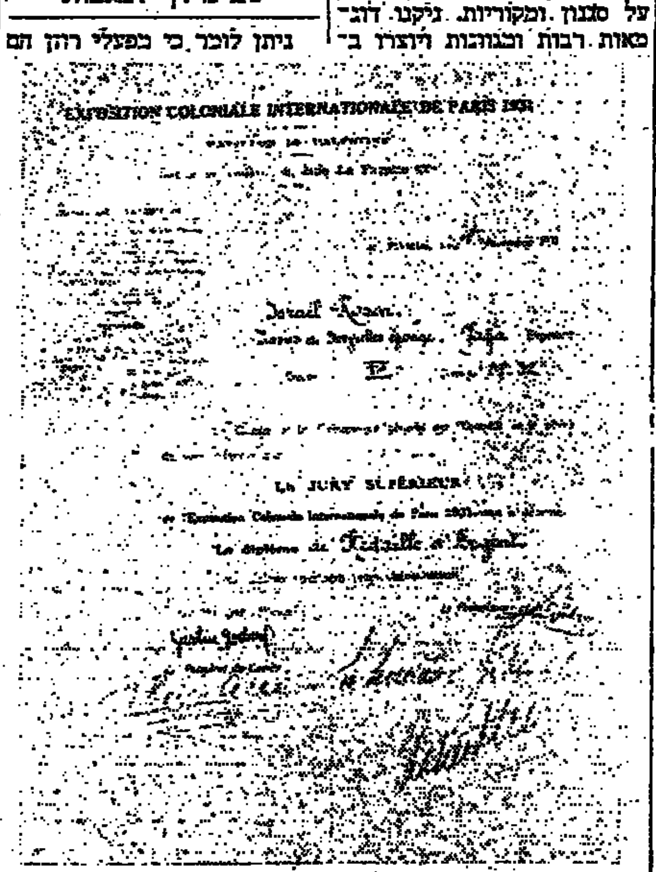

מדלית כסף למגבות רוזן בתערוכה הבינלאומית בפאריס בשנת 1931

שם נרדף למגבות. מזה קרוב ל־40 שנה מייצר המפעל כל מגבת שניתן להעלות על הדעת, בכל גודל, בכל דוגמא ולכל מטרה, וחוג לקוחותיו שומר לו אמונים ומתרחב ללא הרף. זוהי תופעה מעניינת אם נזכור כי כיום חדרה האופנה לכל פינה בחיינו היומיומיים והכרוכים בה רודפים זה את זה במהירות רבה. ניתן לעמוד באתגר רק כאשר מקדימים את האופנה תמיד בצעד אחד — וזהו בדיוק מה שקורה במפעלי רוזן. המטבח, לדוגמא, נעשה צבעוני ועליז יותר הודות לדוגמאות הססגוניות, ואפילו האמבטיה זוכה לתשומת לב מיוחדת. מומחי המפעל עמדו על העובדה שהנטיה לרצף את חדרי האמבטיה באריחים לבנים פינתה מקומה לסגנון צבעוני, ומגבות רוזן נעשו, בהתאם לכך — כהות יותר. תשומת לב זו לפרטים קטנים לכאורה היא אחת מסיבות ההצלחה של מגבות אלו.

במקביל לגיוון ולאופנתיות — יש למגבות רוזן עוד תכונה אחת, שחשיבותה גדולה בעיני כל עקרת בית: יציבות ואמינות. רמת־הייצור גבוהה מבטיחה שגווני המגבת לא ידהו או ישתנו במשך הזמן, החוטים לא יפרמו בטיפול נכון והמגבת לא תיעשה לסמרטוט חסר־צורה לאחר שימוש קצר. פירוש הדבר שקניית מגבת של רוזן היא השקעה בטוחה. כדאי, במקום זה, להביא כמה הנחיות לטיפול נכון במגבת:

מגבת חדשה רצוי לכבס בנפרד, לפני השימוש. הלולאות מאריג המגבת נמשכות החוצה באופן מקרי אם הן נתפסות בגוף זר. לאחר הכביסה הראשונה — מתייצבת האריגה וסכנת משיכת הלולאה נעלמת. עקרת בית שתנהג בהתאם לכך — תיהנה ממגבת נוחה ואופנתית ותקבל את מלוא התמורה לכספה.

טיפול אישי בכל תלונה

מה קורה אם בכל זאת יש פגם במגבת? הכרח לומר כי מפעל המייצר בסידרות גדולות עשוי להוציא לשוק מספר זעום של פריטים לקויים. אם המגבת הפגומה שקנית היא מתוצרת רוזן — הנך מזלך הטוב, שכן המטפל בתלונות הציבור הוא עיניו האישיות של מנהל המפעל. האמת היא שטיפול אישי כזה מתאפשר כאשר יש רק תלונות בודדות בשנה, ואף על פי כן — גישה כזו היא אחד הגורמים למוניטין של רוזן. המפעל התקשר מרצונו עם מכון התקנים (כידוע התקשרות כזו אינה חוק ומפעלי רוזן אינם חייבים בפיקוח) ומומחי המכון בודקים את קוי הייצור באופן סדיר, מפקחים על הטיב והעמידה בתקן הגבוה ומסייעים להנהלת המפעל לשמור על שמו הטוב. אגב, לפני כחמש שנים פורסם לראשונה תקן ישראלי למגבות פרוטה, במידה רבה הודות ליוזמתו של המפעל, והתקן מופיע על מגבות רוזן. אם בכל זאת נעלמת מגבת פגומה מעיני האחראים לבדיקה וממערכת הפיקוח המשוכללת במפעל — מגיעה התלונה במישרין אל שולחנו של המנכ״ל וממנו היא מועברת לבדיקה יסודית במפעל או במעבדות מכון התקנים והלקח נלמד. הלקוח אינו מקבל הסבר או תירוץ, כי אם פיצוי מלא לכספו, גם כאשר הפגם נעשה באשמתו.

✱ ✱ ✱

יחסי האנוש בענף הטכסטיל מגיעים לעתים קרובות לכותרות העתונים. מי שעוקב אחר העבודה — אינו יכול שלא להבין בעובדה כי מקומם של מפעלי רוזן נפקד בסכסוכי עבודה. מאז ייסוד המפעל עד היום נשמרו יחסים קרובים בין ההנהלה לעובדים, הוקמו מועצות ייצור המהוות אמצעי יעיל למגע שוטף בין הצדדים וכל בעיה מוצאת במהירות את פתרונה לתועלת הנוגעים בדבר. למצב זה יש השלכה ישירה על עקרת הבית הקונה את מגבות רוזן: הבנות או הצעירים והמבוגרים הנהנים ממלתחת החוף, האם הצעירה המוחה את פני תינוקה במגבת רוזן וכל בני המשפחה הנהנים מן המגע המלטף של מגבת הרחצה לאחר האמבטיה. מפעל שאין בו סכסוכי עבודה — הוא מפעל יעיל שתוצרתו נמצאת בשוק בקביעות ועובדיו נהנים מעבודתם ומשקיעים מהנאתם בכל פריט ובכל מוצר. כל התכונות הללו — מקוריות ואופנתיות, יציבות ואמינות, יעילות ורמה גבוהה בייצור ובשיווק ומידה לא מבוטלת של הנאה ורצון טוב הם תוספת־חינם לכל מוצר של רוזן, החל במלתחת החוף וכלה במגבת המלטפת.

ישראל רוזן
Israel Rosen

החומר בעמוד זה מוגש על־ידי מפעלי ישראל רוזן

סיבי דימונה: קונצרן גדול ומתפתח

מפעלי הקונצרן מייצרים את מרבית סוגי החוטים בענף הטקסטיל: כותנה, צמר, חוטים סינתטיים ותערובות * מקור תעסוקה חשוב לערי הפיתוח * המחזור ב־1971: 120 מיליון ל"י

קונצרן סיבי דימונה הוקם ב-
ת 1959 כאשר שר המסחר ו-
ועשיה דאז, השר פנחס ספיר
ה לתעשייני הטקסטיל בהצעה
עביר מפעלים קיימים ולהקים
עלים חדשים בעיירות הפיתוח
דשות שהוקמו באותה תקו-
. עמידה באתגר זה חייבה הכ-
ת אלפי עובדים, עולים שזה
רוב באו. ואשר לרובם היתה
פגישה ראשונה עם תעשיה
ירנית כלשהי.

עיירות הפיתוח אשר הוקמו ו-
בססו והמפעלים הכלכליים ה-
ויים בהן מהווים עדות חיה ל-
לחת הנסיון ולעמידה באתגר.

קונצרן סיבי דימונה, אשר ב-
י היו בין הראשונים שנענו
יאה ניצבה כיום על החברות
ילות בישראל. הוא מעסיק
160(עובדים כאשר התמחו-
היא בייצור חוטי פוליאסטר,
נה וצמר, תחליפיהם ותערו-
ותם, בדים סרוגים וצביעה.
במסגרת הקונצרן כאוגדות ה-
חברות הבאות:

* סיבי דימונה בע"מ — המפעילה מטוויה לחוטי כותנה צמר סיבים סינטטיים ותערובותיהם; מפעל לסריגה; מצבעה.
* ירוחם טקסטיל בע"מ — המפעילה מפעל ליצוב (טקסטוריזציה) של חוטי פוליאסטר וניילון.
* באר שבע טקסטיל בע"מ — המפעילה מטוויה לחוטי כותנה צמר סיבים סינטטיים ותערובותיהם; מצבעה.

המפעלים בדימונה מעסיקים כ־1000 עובדים ובבאר שבע כ־600 עובדים.

במיוחד רב משקלם הכלכלי של המפעלים הממוקמים בדימונה בהיותם מקור נכבד ביותר לתעסוקה יצרנית והכשרה מקצועית לתושבי דימונה וירוחם.

תעשית הטקסטיל מעצם הויתה חייבת להיות רב־גונית וזאת כדי שתהיה מסוגלת לענות על דרישות האופנה המשתנות בתדירויות.

קונצרן סיבי דימונה בנה תוך שנות קיומו מערכת אמצעים לייצור מרבית סוגי החוטים המבוקשים כיום בענף הטקסטיל: כותנה, צמר, חוטים סינטטיים ותערובות.

ייצור מגוון זה מאפשר לקונצרן עמידה בדרישות המשתנות של השוק ושלוב כושר הייצור והנסיון של המפעלים השונים הפועלים במסגרתו.

בשנת 1971 הגיע היקף המחזור לכ־120 מיליון ל"י מתו כ־12 מיליון דולר יצוא ברובו ישיר ומעוטו עקיף.

בסוף 1971 נעשו פעולות לארגון מחדש ויעול. פעולות שהחלו לתרום את תרומתן החיובית כבר במחצית השניה של שנת 1972, וסייעו להתגבר על המשבר העולמי שפקד את מוצרי הפוליאסטר.

להלן סקירה על המפעלים השונים:

מטוויה. זו טווה חוטי כותנה וצמר. במטוויה מצוים כ־35,000 פלכים. בכושר תפוקתה כ־2,400 טון חוטים לשנה. עיקר התמחותה הוא בייצור חוטים דקים. הרסים שיוצרם מחייב רמת התמחות גבוהה והקפדה מירבית על טיב ואיכות המוצר. דרישות שהמטוויה עומדת בהן בהצלחה מרובה והביקוש לתוצרתה הנו רב, והיא תופסת מקום נכבד גם בין יצואני חוטי כותנה וצמר מעורבים לחו"ל.

בשנת 1972 העמיקה המטוויה את יצורה ע"י הגברת הייצור של חוטי כותנה עם תערובת חוטי פוליאסטר, פעולה שהעלתה את רווחיותה. במו כן עלה כלל הייצור של המטוויה וזאת כתוצאה מפעילות יעול, הרחקת צווארי בקבוק טכנולוגיים ומאמץ מתמד של ציבור העובדים והמנהלים כאחד.

ראויה להדגשה העובדה שמטויה זו היתה היחידה בישראל המיצרת ומספקת את צורכי השוק המקומי בחוטי דיאולן־כותנה.

בבאר שבע מפעילה החברה מטוויה ובה כ־24,000 פלכים לטווית כותנה וצמר ומעסיקה כ־600 עובדים. כושר ייצור החוטים מגיע כאן לכ־2200 טון חוטי כותנה, צמר ותחליפיהם לשנה. במקום מצוי גם ציוד לשזירה, השתיה, סריקה וכן מתקנים לעיבוד חוטי אקרילן. הגידול בייצור חוטי צמר ותחליפיו עלה בשנת 1972 בכ־9.5% ובחוטי כותנה בכ־11.5%. במקביל לגידול ברוחב של המוצרים ע"י הוספת יצורם של חוטי כותנה מסורקים, שקודם לכן לא נוצרו במטויה, כן הועמק הייצור ע"י ההוכנת צבעתו של החוט הטווי ע"י שזירה והלמנה. צביעה נוצא באלה.

כ־10% מכלל חוטי הכותנה המיוצרים בישראל — מיוצרים במטווית באר שבע. באר שבע טקסטיל ידעה בעבר משברים קשים אשר הביאו גם לחלופי בעלות. מאידך מצטיינת מטויה זו בצוות עובדים ומנהלים מסור ובעל כשר ותושיה הידוע לקדם המפעל.

השינוי בביקוש למוצריו, פעולות הסכון ויעול שפרו את מצבו העסקי בשנת 1972 בצורה משמעותית.

ציוד חדיש בסיבי דימונה. בתמונות — סלקת מאולמות הייצור במפעלי הקונצרן.

במסגרת קבוצת החברות מופעלות שתי מצבעות, האחת בבאר שבע והשניה בדימונה. המצבעות צובעות 40% מכלל הייצור של החברה: חוטי כותנה, צמר וסיבים סינטטיים.

כושר הצביעה של שתי המצבעות מגיע לכ־8.5 טון ליום.

במפעל ירוחם טקסטיל מעבדים חוטים סינטטיים על ידי יצוב (טקסטוריזציה). כושר הייצור הטכנולוגי של המפעל הנו כ־3600 טון לשנה.

המשבר הבינלאומי בשוק החוטים הסינטטיים פגע במפעל הביא לצימצום המועסקים בו, והתארגנות שונה; פעולות יעול אלה אפשרו את המשך קיומו אף כי כושר הייצור אמנם אינו מנוצל כיום במלואו. הודות למאמצי שווק השיגה החברה הזמנות רבות והיא מאמינה בכושרה לחזור לייצור רווחי.

במפעל מועסקים היום כ־200 עובדים.

במפעל הסריגה מצויות 42 מכונות סריגה עגולות מכוכללות וחדישות המסוגלות לייצר כ־2.5 מיליון מטר בד לשנה. בעבר יצבדו בעיקר סיבים סינטטים אך עקב דרישות האופנה בעולם ובישראל מייצר המפעל סריגים מתערובות אחרות בעיקר מחומרים המיוצרים במפעלי התשלובת, מרבית הייצור מופנית ליצוא.

מפעל הסריגה ער לדרישות השוק והוא מקיים מגע הדוק עם שווקי האופנה בעולם ומפתח מיוחמו הוא בדים אופנתיים הדרים.

מפעל זה, הצעיר מבין מפעלי הקונצרן הגיע לרמת ייצור ומוניטין של איכות ברמה בינלאומית.

קונצרן סיבי דימונה המצוי בתהליך התייעלות והבראה חותר בהתמדה לשפור העמקת הייצור והגברת הרווחיות.

בהיותו מעסיק של ציבור עובדים מסור ובעל רמה טכנולוגית שגודלו קשור בגודל המפעלים, בטוחים מנהליו ועובדיו כי בכוחם להשיג מטרות אלו בקרוב, כפי שאמנם מסתמן בחדשים האחרונים.

יחסיו ההדוקים עם דימונה ובאר שבע, הערים מוסדותיהם ואוכלוסיתם הפכוהו לחלק מהקהילה והחברה המתפתחות בהן.

החומר בעמוד זה מוגש על־ידי סיבי דימונה.

סיבי דימונה — מראה מן האוויר

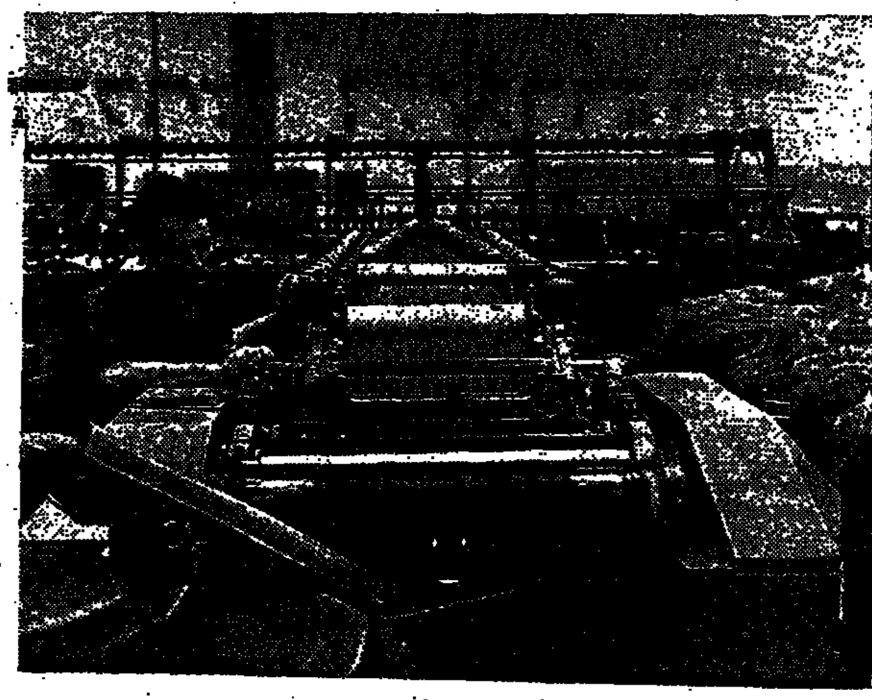

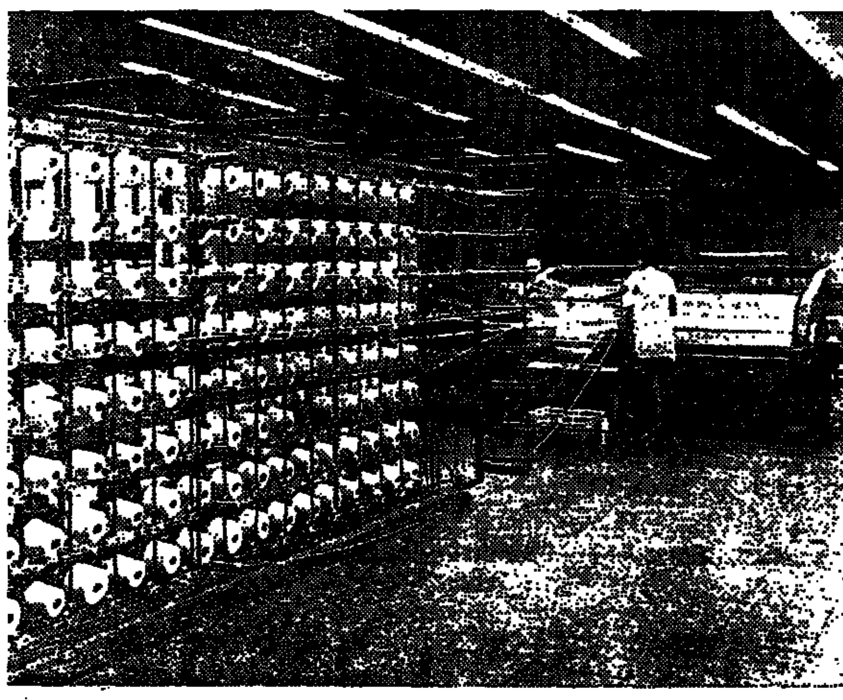

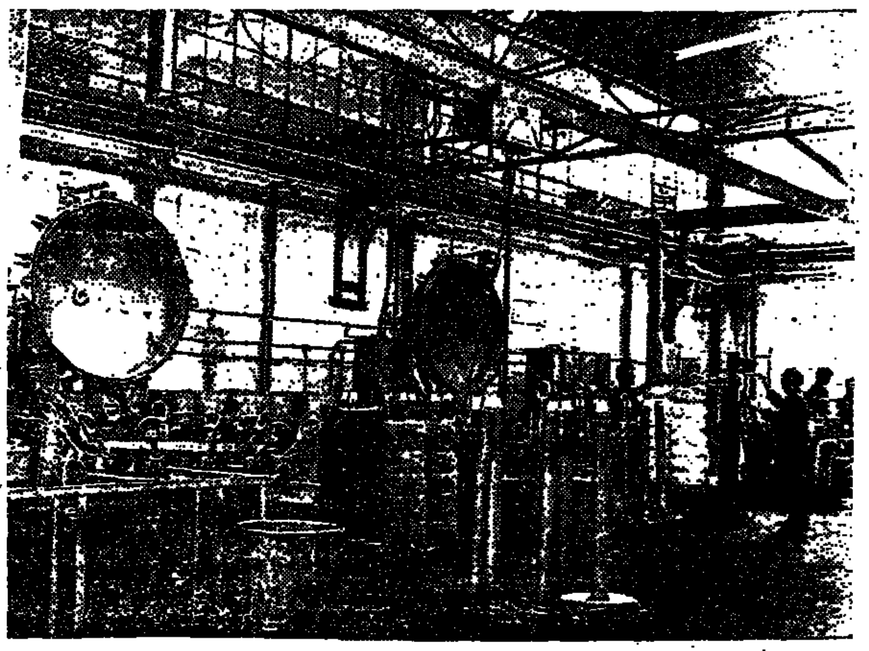

בד רינגטון

הבד עם הפיניש האנגלי
לגבר האלגנטי

פרסטון
תשלובת טקסטיל בע"מ
ת. ד. 225 עפולה
טלפון 065-22981

תשלובת־הטקסטיל „פרסטון" בעפולה מייצרת בדים לבגדי גברים חוטים לאריגה. כ־60% מהתוצרת מיוצאת לחו"ל ו־40% לשוק המקומי. במפעל מועסקים כ־500 עובדים, רובם תושבי עפולה והסביבה. מפעלי „פרסטון" הינם היצרנים הבלעדיים בישראל של הבד הידוע „רינגטון".

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

„אלד"* - סמל היוקרה והטיב

יצוא של 12 מיליון דולר בעשרים שנה * טיב אחיד למוצרים בשוק הישראלי ובחו"ל

מעט מאוד מן החברות בענף ההלבשה שהצליחו ליצור לעצמן תדמית ויוקרה בעלי שם בארץ ובחו"ל — כמו החברה „אלד". כי היום אין אשה בישראל העוקבת אחרי יצירת האופנה שאינה מכירה את השם „אלד", כמו שאין יבואן של מוצרי הלבשה מטיב מעולה בארצות הזרות שהיו במגע עם תעשיית ההלבשה הישראלית, שלא הכירו והוקירו אותו השם.

אולם מעטים הם הקונים הפוטנציאלים בארץ ומחוצה לה של מוצרי הלבשה עליונה לגברות שיודעים מאין נובע השם „אלד" הנהפך לסמל של יוקרה וטיב בענף ההלבשה הישראלית ההולך ומתפתח בשנים האחרונות בצעדים מהירים.

„אלד" — אלה הם ראשי ה־תיבות של שמו של מיסד חברה להלבשה עליונה לגברות בסוף המאה ה־19 בממלכה האוסטרו־הונגרית האדירה דאז: אלפרד אדלשטיין (אל־אד). הוא יסד את מפעלו ב־1898. לפני קרוב ל־75 שנים בחבל הציני של ה־קיסרות האוסטרו־הונגרית דאז. ממלכה זאת לא היתה באותן ה־שנים רק מוסד פוליטי אלא גם ידוע כאחת הארצות המבוהקות ביצירת האופנה בעולם כולו. מי לא זוכר את סיפורי סבתותינו על התדמית של האופנה הוינאית דאז. הממלכה האוסטרו־הונגרית נהפכה במרוץ 50 השנים האחרו־נות להיסטוריה. אחרי מלחמת העולם הראשונה היא נמחקה מ־המפה האירופית. ואחרי מלחמת העולם השניה גם צ'כוסלובקיה היום: אינה יותר כמעט כליל צ'כוסלובקיה שהוקמה על הריסותיה של הממלכה האוסטרו־הונגרית וקיימה מיטב התצו־גות היצרניות של הממלכה ה־אוסטרו־הונגרית באירופה.

שני עקרונות יסוד —

אבל „אלד" המשיכה לחיות הודות לזה שהדור השני של מיס־די המפעל הצליחו לעלות לפני פרוץ מלחמת העולם השניה ל־ארץ והם הביאו איתם לא רק מיטב הידע בענף ההלבשה העל־יונה לגברות שלמדו מקודמיהם, אלא גם שני עקרונות חיים מלאי נסיון וחוכמה. הראשון: „סנדלר תשאר ליד האיכום שלך". ה־שני: העקרון של „העסק המש־פחתי". והתפתחותו של המפעל „אלד" בארץ — ממפעל קטן ב־בני־ברק עם כמה עשרות מוע־סקים עד המפעל הגדול (לפי מעמדים ישראליים) ובינוני (לפי מעמדים אירופיים של היום) ב־איזור התכיה בקרית אריה ליד פתח־תקוה מאשרת מעל לכל ספק שגם מפעל קטן יכול להת־פתח ולהגשג בלי תמיכה כספית רחבת יד ממשלתית או ציבורית אם למנהליו ברורים המטרות ש־הם הציבו לעצמם. ובזה כמוס הסוד של הצלחתו ולא פחות חשוב של יציבותו של המפעל שתרם רבות ליצירת התדמית ה־ישראלית בענף ההלבשה העליו־נה לגברות בארץ.

ברם, המוהג „מפעל משפחתי" אינו אומר רק שבעלי העסק שיי־כים למשפחות המיסדים. היום ב־„אלד" מועסקים בתפקידים מינ־הלתיים רב־גוונים לא פחות מ־8 אנשים מהדור השלישי של משפחת אלפרד אדלשטיין, אלה הם נכדים ונינים של אותה מש־פחה שקיבלו את הכשרתם המק־צועית בחו"ל הכשרתם המעשית במפעל בארץ ובהרמוניה מוש־לכת מצליחים לנווט את המפעל עם העקרונות של מיסדיו. בים של השינויים הטכנולוגיים האופ־נתיים המינהלתיים החלים בענף שהם התמסרו לו.

במפעל החדש בקרית אריה הו־לך ומסתיים על כטח של 20 דונם המבנה המודרני המש־תרע על 400 מ"ר. הציוד בו הוא ברובו החדיש ביותר ב־ענף הסריגה. בקרוב יושלם גם בבנין מיזוג האויר המלא. היום מעסיק המפעל כבר כ־300 עוב־דים, הרוב המכריע עובדות.

יצוא גובר בעל ערך מוסף גבוה

ב־1971 הסתכם היצוא הישיר של „אלד" ב־354,680 דולר. ה־שנה הגיע הייצוא עד סוף יולי ל־320,000 דולר ולפי מצב טיב ההזמנות שלו העומדות לביצוע יש לקחת כאומדן סביר של ה־יצוא ב־1972 ל־500,000 דולר. המדובר פה הוא רק ביצוא ה־ישיר של המפעל. ברם חלק גדול מהשיווק המקומי הוא ל־מעשה יצוא כי אלפים ורבבות הם התיירים המבקרים בארץ ו־שרוכשים במטבע זר, את מוצרי „אלד". לפני שנתיים הזדמנתי לארוחה שלאחר צום יום הכיפו־רים בבית יהודי במכסיקו. המא־רחת וגיסתה לבשו שמלות מהו־דרות. הכרתי אחד הדגמים. היתה זו שמלת „אלד". שאלתיה: איפה קנית השמלה הנפלאה. היא השיבה „בתל אביב זה תוצרת „אלד". וגם השמלה של גיסתי מאותה תוצרת. אנחנו מבקרות שנה שנה בארץ ורוב המלתחה שלנו היא תוצרת ישראל".

היצוא של „אלד" התחיל ב־תנופה רק בשנים שלאחר מלחמת השחרור. ב־20 השנים האחרונות הסתכם הצוא הישיר והעקיף של המפעל בכ־12 מיליון ל"י. יצוא זה מהווה יותר מכליש מהמחזור הכללי שלו. עצם יחס זה בין ה־שיווק המקומי היצוא הוא בריא ומבחינת המבנה של המפעל. זאת מכיוון שבמקרה של תנודות לא רצויות בשוקי חוץ שעליהם אין כל שליטה למפעל אין הוא מסכן את קיומו. יחס כזה בהתפתחות מתמדת של המפעל הינו הסביר ביותר.

טיב מעולה — ערובה לכושר התחרות

מנהלי „אלד" הם שמרנים ב־מובן מסויים. הם מומחים בקנ־אות על הטיב של תוצרתם. קשה להגיד שקיימים הבדלי טיב בין התוצרת ש„אלד" מייצרת עבור השוק המקומי ועבור שוקי חוץ. תוהי גישה לא כל כך מקובלת בין היצרנים בארץ. למנהלי „אלד" זה העקרון השליטי שבנ־זה אותם בהתפתחותו של המפ־על. הם יודעים את הסוד איך [illegible] התדמית צריכה להיות אחידה ב־רחוב דיזנגוף בתל־אביב או ב־שדירה החמישית בניו־יורק, כמו בכל חנויות היוקרה ב־15 ארצות בהן מגיעה כיום התוצרת של „אלד". כך זה היה בימי הדור הראשון של המפעל באוסטרו־הונגריה, בימי הדור השני ברפו־בליקה הצ'כוסלובקית ובימי הדור השלישי בישראל בהמשירה קפד־נית על עקרונותיו של המיסד ו־על קנאות של יורשיו במה שנו־גע לטיב התוצרת משבשג המפ־על על יסודות יציבים לטובתו ולטובת כמה הטוב של מוצרי ההלבשה הישראליים.

הסריגים האופנתיים של „איריס" הכניעו את הקימונו המסורתי ביפן

הצלחה רבתי נחלו סריגי האופנה של „איריס" בשבוע המכירה הישראלי שנערך לפני כחודש בטוקיו, יפן. היה זה נסיון החדירה הראשון של „איריס" לשוקי המזרח הרחוק, אולם אין זו ההצלחה הראשונה. סריגי „איריס" מיוצאים ומשווקים בבירות העולם הגדול מזה 10 שנים, ובהצלחה.

דגמי „איריס" מסדרת „הלבקה"

את אופנת „איריס" ניתן למצוא בחנויות המפוארות של ארה"ב („מייסיס", גימבלס, ג'ון מרש). בארצות דרום אמריקה, גרמניה, שוויץ, הולנד, דרום אפריקה, זמ־ביה, קניה ואתיופיה.

תחילתו של המפעל היתה צנו־עה: עשרה עובדים בבנין שכור (חצי קומה) ברח' הרצל בת"א. אולם תודות ליוזמתו הענפה של מר בן־דב, בעל המפעל, התחילה „איריס" בשנת 1961 ליצא לחו"ל. הייצוא הראשון הסתכם ב־10,000 דולר לשנה בלבד, הגיע בשנת 1971 ל־1,000,000 דולר. המפעל זוכה מזה שנים מספר בתואר „יצואן מוסמך".

במפעל עובדים כיום 160 איש והוא מעסיק למעלה מ־10 מת־פרות־חוץ. בעקבות הדרישה ה־רבה לסריגים האופנתיים, מוקם היום מפעל נוסף בפרדס־חנה, שיעסיק 80 עובדים ומטרתו לספק את הדרישה ההולכת וגו־ברת לשוק המקומי.

„איריס" הינו אחד המפעלים הבודדים העוסקים בכל שלבי עשית הבגד, החל מסריגת הבד, צביעתו, הדפסתו ועיצובו ועד ל־מוצר המוגמר — גזירה ותפירה של בגדי אופנה המעוצבים ומ־תוכננים ע"י מעצבי אופנה ידועים בפלורנץ ובארה"ב.

סריגי „איריס" מיועדים לשעות היום והערב. הם מעוצבים בקו ספורטיבי אלגנטי, כאשר הדגש מושם על ייצור דגמים מודרניים בקו צעיר לנשים מגילאי 25—45. בין מגוון הבגדים הרחב ניתן למצוא חליפות עד 4 חלקים הכו־ללים גם חצאית וגם מכנס כ"כ שמלות (עם או בלי ג'קטים), מעי־לים והצאיות מקסי.

אופנה המשכנעת

אריגי רפפורט - יצרני בד הצמר הישראלי בעל היוקרה בארץ ובעולם

העובדה שבמשק המקצועי ה־מודרני יש מקום רק למפעלים רחבי מימדים עלולה להטעות המורות. לייצוא בארץ לא מעט מפעלים קטנים למקצועיים בהם מועסקים רק כמה עשרות עוב־דים. המפעלים מיצרים את מו־צריהם בטיב מעולה שרכש גם מוניטין לא רק בין צרכני הארץ אלא גם אצל מספר לא קטן של צרכנים בחו"ל. אין ספק שבין המפעלים האלה תופס מקום כ־בוד המפעל של החברה „אריגי רפפורט בע"מ" בבני ברק, ה־מיצר אריגים מצמר סרוק או מצמר מעורב בטריליין.

אין זה מקרה שחברת אריגי רפפורט עוסקת רק בייצור של אריגי צמר. נראה שזה „בדמם" של בעלי ומנהלי המפעל. לבעלי המפעל „אריגי רפפורט בע"מ" יש מסורת של 5 דורות בענף ה־אריגה. הם התחילו בייצור בדים לאריגה בפולניה בעיר ביליץ (ביאלסקו).

להודות של המפעל רפפורט הזה מוניטין בפולניה עקב ה־עובדה שרפפורט תמיד הקפידו על טיב החוטים באריגה והסחו־רות הגמורות עברו מספר בדי־קות. הקנאות לטיב נתגלתה ב־כל עברות השנים כחוט השדרה של מפעלי רפפורט. בפולניה השם של אריגי רפפורט היה כה ידוע שלא רק יהודים אלא ב־עיקר הגויים, אפילו אנשי כפ־רים, הגיעו לחנויות ושאלתם ה־ראשונה היתה האם יש לכם בד של רפפורט. הדבר הביא לכך ש־החנויות הגדולות היו חייבות לסחור בבדים אלו שהיו מסומנים בסמל של רפפורט.

אחרי מלחמת העולם השניה ניניהם של מייסדי הפירמה באו לארץ, הביאו אתם נולים והתחי־לו לייצר סחורות באיכות מעו־לה כמסורת אבותיהם. המפעל „אריגי רפפורט בע"מ" הצליח לייצר את הבדים הטובים ביותר בארץ ומקובל בארץ כי מי ש־רוצה לקנות בד מטיב מעולה עליו לקנות סחורה של רפפורט. גם היום גאה המפעל בטיב ב־דיו ומטביע את סמל החברה על הבדים, סימן לכל 3 מטר.

הנהלת המפעל מתארגנת ה־שנה להרחבת הייצוא ולפי מצב תיק ההזמנות, בשנה הקרובה יגדל יצוא הבדים במידה ניכ־רת.

ציוד חדיש מגדיל התפוקה פי ארבע

בימים אלה רכש המפעל 8 נולים חדשים (למפעל אופציה ל־4 נולים נוספים) מתוצרת „דורניאר", ההשקעה בוצעה ב־תנאי מפעל מאושר. אלו נולים מהסוג החדיש ביותר והטוב ב־יותר בעולם. תפוקת נולים אלה (הפועלים בשיטה שונה מה־מקובל עד כה, בלי סירות) כפולה כתפוקת נולים רגי־לים. הציוד החדיש יתן לכפ־על תנופה גדולה בייעול הייצור הגדלת פריון העבודה. בו בזמן שבנולים המקובלים כיום מפעיל אורג 6 נולים הרי שבנולי „דור־ניאר" יפעיל אורג אחד 12 נולים. מכאן, שהתפוקה של אורג ה־מפעיל את הנולים החדשים תהיה גדולה פי 4 מזו שליד הנולים ה־ישנים. עובדות אלו הן בעלי חשיבות ניכרת בימים אלו, לאור המחסור באורגים מצולים ועקב ההעלאות בשכר העבודה בענף.

הבדים המיוצרים בנולים אלה הם ללא פגמים ומטיב מעולה, ויגדילו את כושר התחרות של בדי המפעל בשווקים בארצות ה־מפותחות בהם הדרישות לטיב גבוהות.

בימים אלה מבוצעת הרצת ה־נולים החדשים. טיב הבדים ש־יוצרו, כבר בשלב ההרצה, מו־כיח כי המפעל יוכל לייצא סחו־רותיו לשוק העולמי, ובכך ל־הגיע את מטרת ההשקעה.

מראה כללי של המפעל „אריגי רפפורט בע"מ" בבני־ברק

10000
10000
10000
ל
בדים יפים
מכירה בלעדית לסיטונאים ולקניינים
• ארכיטקטים
• חנויות רהיטים
• מעצבי פנים
• לפטורי מס
נא לפנות לחברות שיווק מוסמכות לעולים חדשים (מחלקה לריהוט ביתי).
דוד ודאש... מעצבי פנים בעלי אולמי התצוגה הנודעים בעולם... טכנולוגיית טכסטיל משולבת באומנות... תצוגת 10,000 דוגמאות של בדים, כיסויים, וילונות וציפויים.
D
דוד ודאש
מרכז איזורי לאירופה ואפריקה
רח' ירמיהו 46 תל־אביב, טל' 442754
פתוח מ־9 בבוקר עד 7 בערב
פרסום יובל טל

JERUSALEM LACE
מפעל לתחרים ורקמה ירושלים בע"מ
LACE AND EMBROIDERY WORKS JERUSALEM LTD.
ירושלים, גבעת שאול ב' ת.ד. 976 טל. 523672, 527360
JERUSALEM, GIVAT SHAUL B' P.O.B. 976 PHONE 523642, 527360

★ החומר בעמוד זה מוגש על־ידי המפעלים

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו': 1.20 ל״י למלה

ל־אסיא
מעבדות
כימיות בע״מ

דרושים:
1. טכנאי / שרטט מכונות
2. מחסנאי
לעבודה במחסן בחורה בלהי ארוזה והומרי אריזה, דרושה ידיעה טובה באנגלית לטיניות וכן כושר פיכוי הקין.
3. מכשירן
לאחזקת מכשירי בקרה בתעשיה כימית, רצוי בוגר בי״ס מקצועי.
4. מחסנאי טכני
5. צבעי לעבודות אחזקה
6. עובדים למחלקה הכימית העבודה ב־3 משמרות.

נא לפנות טלפונית 915021 אל מנהל המנגנון או בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל ת.ד. 1423 תל־אביב אל מנהל המנגנון.

הסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים
רכז תרבות

להכניתו החדשה של הקבאט הסאטירי מטעם של הסתדרות הסטודנטים בירושלים
דרושים
שחקנים
שחקניות
ונגנים
(רק סטודנטים)
פניות: משרד רכז תרבות, מרכז הסטודנט, אוניברסיטה העברית, טל. 02—36251/2/5 בין השעות 09.00—14.00

לעבודה קבועה בירושלים
דרוש
תוכניתן
בעל נסיון של מספר שנים בקובול ובאסמבלר
ידיעה טובה ב־Dos, וב־O.S. יתרון
הצעות נא לפנות לת.ד. 2160 ירושלים עבור מס' 40

לכליל יופי (מודל) חיפה
טלפון 664807, 531454
דרושות תופרות
עד גיל 40
תנאים טובים למועמדות המתאימות.
לפנות במקום: רחוב משה אהרון 3, חיפה, לראיון אישי.

דרושים
צעירים
לאחר שירות צבאי
ללימוד הרכבת מעליות
שכר עבודה גבוהה
+ פרמיות מהיום הראשון
לפנות במקום: בתאריכים 29/31.10.72
בין השעות 8.00—10.00 בלבד
ל„ישראליפט״ בע״מ
רח' הקישון 31, בני־ברק

מוסד צבורי כספי
מחפש
מנהל חשבונות
סוג ג'
בעל נסיון מעשי של שנתיים לפחות
ידיעה בהנה״ח משכורות — יתרון.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 33353 תל־אביב.

אטמור
FEDDERS
מיזוג אוויר בע״מ
דרושים
1. מסגר מעולה
2. טכנאי קרור מעולה
עצמאי בעבודה
לפנות 228166 תל־אביב.

דרוש
• מחסנאי
לחברה ארצית
לשווק צמיגים
לפנות טל. 31407 תל־אביב
אל מר מור

לחברת מלונות
לרום
דרושים
1. מזכירה / מנהלת משרד — עברית / אנגלית
עבור משרדנו בתל־אביב
2. מזכירה עברית / אנגלית
עבור מלון לרום באילת
תקופת עבודה ראשונה בתל־אביב
3. מחסנאי באילת
תנאים טובים
נא לפנות:
חברת לרום, רח' הירקון 126, תל־אביב
טל. 03—222158/9

אלומאיר בע״מ
דרוש מסגר אחזקה
נסיון של 3 שנים כעובד אחזקה
1. מכבשים אקסצנטריים ופנאומטיים
2. מדחסי אויר
3. חשמל
העומדים בדרישות יפנו לאלומאיר בע״מ, אזור התעשיה ראשל״צ, טלפון 948894/5.

לרשת בתי מלון בקופנהגן
דרושות
קופאיות - מלון
(קבלה)
בוגרות בית-ספר למלונאות
תדמור בלבד!
תקופת העבודה 15.4.73—15.10.73
מועמדות מתבקשות לפנות בכתב בלבד בציון פרטים וטלפון למר י. י. בן־ארצי מלון „פאן־אמריקן״ בת־ים, חדר 310.

משרד הבריאות
דרושות
אחיות
מוסמכות ומעשיות
בבית החולים הממשלתי נס־ציונה דרושות 2 אחיות מוסמכות (עדיף עם השתלמות בפסיכיאטריה), וכן 6 אחיות מעשיות.
על המועמדות:
לפנות לאחות הראשית בביה״ח הממשלתי בנס־ציונה
בימים א'—ה בשעות 8—15
ביום ו' בשעות 8—13

לנעלי
Eterna
אטרנה
דרושים
1. תפרים / ות
2. סנדלרים
3. עובדות ומתלמדות
*
לפנות: נעלי אטרנה, יצחק שדה 38 ת״א (מעל אולמי הנשיאים) טל. 35776

דרוש
חשמלאי אחזקה
לדודי קיטור
לפנות לטלפון 913513 מ־08.00—16.30

לחברת ש.פ.ת. בע״מ, ירושלים
דרושה מזכירה
עם ידיעה בהדפסה, קורספונדנציה והנהלת חשבונות.
לפנות בכתב לת. ד. 6274, ירושלים

דרושה בירושלים
מזכירה עם ידע בשרטוט
למשרד אדריכלים ס. מנדל — ג. קרטס
רח' אסא 3, ירושלים, טל. 34704

לחברה מסחרית גדולה בת״א
דרושה
פקידה לקבלת קהל
הכישורים:
— לאחר שרות צבאי
— נסיון קודם בעבודה פקידותית
— העבודה מפוצלת (הפיצול רק פעמיים בשבוע)
המעונינות מתבקשות לטלפן 269184 — תל־אביב.

לעבודה מעניינת עם נוער שולי
דרושים
* צעירים כרכזי מועדון
* מדריכי מועדון ורחוב
* מדריכי סייף וג'ודו
להתקשר לטלפון: 251126

מ.ר.ב. — פקוח הנדסי בע״מ
למשרדנו בתל-אביב
דרושים
* שרטט/ת
עם נסיון של 3 שנים לפחות.
* שרטט/ת
עם נסיון של שנה.
נא לפנות לטלפון 03—623281/2

קופת חולים עממית
מיסודה של הדסה
דרושים
* מרכזנית — כתבנית
למזכירות המוסד בתל-אביב
* פיזיותרפיסט(ית)
לסניף רחובות
נא לפנות למחלקת כ״א טל: 233251
ארלוזורוב 100, תל־אביב.

משרד החינוך והתרבות · קרן אהרונסון · אגף הנוער
דרוש מרכז
למחנה תנועות נוער
לאגף הנוער במשרד החינוך והתרבות ולקרן אהרונסון דרוש מרכז למחנה תנועות הנוער ע״ש אהרון אהרונסון בזכות אהרונסון ליד עתלית.
התנאים הדרושים:
בוגר צבא, נסיון בהדרכת נוער, נסיון בעבודה מינהלית, בעל השכלה תיכונית, רצויה השכלה מקצועית באחד או יותר מן המקצועות הבאים: גיאוגרפיה, ביולוגיה.
לבעל התפקיד תינתן דירה במקום
● המעונינים יפנו עד תאריך 10.11.72 בכתב בלבד למר דוד זכרן, הממונה על עניני צופים ותנועות נוער, אגף הנוער, משרד החינוך והתרבות, רחוב יפו 19, ירושלים.

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער במחוז הדרום
דרושים
מדריכי חוגים
לבתי הנוער והחינוך החברתי במחוז הדרום
לאגף הנוער במחוז הדרום דרושים מדריכי חוגים בעיירות הלכיש באשדוד ועד אילת.
החוגים הם:
מלאכת מחשבת, ציור, פיסול, דרמה, מוסיקה, שירה, מחול, ספורט על ענפיו השונים.
העבודה הינה בדרך כלל בשעות אחה״צ והערב.
המדריכים שיבחרו יעסקו באמצעות הרשויות המקומיות.
על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תעודות המלצות, למשרד החינוך, אגף הנוער, באר־שבע.

לחברה גדולה בתל־אביב
דרושה
נקבנית י. בי. אם. מנוסה
על המעונינות לפנות טל': 251261 ת״א.

דרושה
מנהלת בית
למלון באשקלון
לפנות בכתב לת.ד. 5097 אשקלון

למשרד עורכי דין בחיפה
דרושה
פקידה כתבנית מעולה
מועמדות רציניות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 469 חיפה.

דרושה
לחברת בטוח גדולה בירושלים
פקידה כללית
גיל 20 עד 25
רצויה ידיעה בהשבונות
נא לפנות בצרוף קורות חיים, כתובת, מספר טלפון לת.ד. 2045 ירושלים למס' 780

למפעלנו בלוד דרושים:
1. בוגרי בתי־ספר מקצועיים במגמה מיכנית, אשר יוכשרו במפעל כמבקרי־איכות.
2. בוגרי בתי־ספר דו־שנתיים ותלת־שנתיים במגמת מסגרות
לעבודות אחזקה.
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב, למחלקת כח אדם ב„טלרד״, ת.ד. 50 לוד.
טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: 968296 - מברקים: טלרד לוד - טלקס: 033163

ל־תמי - מכון למחקר ולפיתוח
דרוש שרטט/ת
לעבודות שרטוט בהן הדגש הוא על הצד הגרפי והאסטתי של העבודה בשילוב עם עבודות טכניות משרדיות אחרות.
כישורים: הכשרה בסיסית בשרטוט.
שנתיים עבודה מעשית (עדיפות בשרטוט חלקי מכונות).
כושר עבודה נקיה ומסודרת ורצון להתמיד ולהתקדם.
הדרגה: בהתאם לכישורים.
נא לפנות בכתב עם קורות חיים ל־ת.ד. 313 חיפה, עבור „שרטוט״.
— סודיות מובטחת —

משרד העבודה
שרות התעסוקה
מהנדסים מארה״ב מחפשים תעסוקה בארץ
ב־24.10.72 הגיעה לישראל קבוצת מהנדסים מארה״ב במסגרת „תור ועלה״, המעונינים לעלות ארצה כתושבים הקרובים. הקבוצה תשהה בישראל עד ה־7.11.72.
מטרת ביקורם היא למצוא תעסוקה ההולמת כישוריהם.
להלן רשימת המבקרים:
1. מהנדס מחקר תעשייתי — תואר ראשון בהנדסה תעשייתית, ב.א. במחקר בצועים. נסיון ביישום מערכות מיכון לסיוע בקבלת החלטות בדרג גבוה בתחום התעשייה המעבדים.
2. יועץ לתכנון מערכות — בעל תואר מ.ב.א., נסיון בתכנון מערכות, עיבוד נתונים ושווק שרותי מחשב.
3. מהנדס כימיה — מטלורג — הנדסת כרות (ביגולים) הפרדת מתכות. נסיון בבקרת איכות בתעשייה הכימית וייסוד הדבקי במטלורגיה.
4. כימאי — בעל תואר שלישי, מרצה ברמה אוניברסיטאית חוקר בנושאים: Halides, Pseudohalides, Interhaligens, Hypolourites, Metallo-organics.
5. מהנדס אלקטרוניקה — תואר שני, נסיון במחקר ובפיתוח מערכות הקשורה. בדיקה אמינות ו־maintainability במערכות עיבוד נתונים.
6. מהנדס אלקטרוניקה — מהנדס פרוייקטים בכיר, מהנדס פיתוח בשטחים: תקשורת, מיכשור, בקיה, ECM ומערכות טלמטריות.
7. מהנדס מכונות — תואר ראשון, 20 שנות נסיון כמהנדס בתכנון ובפיתוח כלים לעיבוד שבבי ומכשירי תחזוקה מרחוק (Remote maintenance)
8. מתכנתת — תואר ראשון במתמטיקה, ידיעה ב־COBOL, BAL, OS JCL, FORTRAN נסיון בהכנה בשפת קובול.
במקרה המעוניין לראיין מועמדים מבין מהנדסים הנ״ל נא להתקשר עם המרכז לתעסוקת אקדמאים, מרכז המו״ל טלפון 02—51141 קו פנימי 315 02—38997
המרכז לתעסוקת אקדמאים

לעבודת תיהוך
דרוש עובד
בעל יוזמה עם רשיון נהיגה
תנאים טובים.
לפנות תיהוך לוי
שד' העצמאות 67 בת־ים.

מעון הרופא
בית הרופא בחיפה
מחפשים
גנן מקצועי
ליום עבודה שלם.
לפנות בכתב:
„בית הרופא״, חיפה.

דרוש
ספר מקצוה
לספרה מפוארת
כלין דייב,
בן־יהודה 109 ת״א
טלפון 225946.

עבוד
חברה גדולה
דרוש
בחור אחראי
עם וספה
לשליחויות
רק מועמדים רציניים יפנו לטלכבות סטימצקי. רחוב דרך פ״ת 19 ת״א כל יום בין השעות 9.00 בבוקר עד 4.00 אחה״צ.

י.ד.פ. שרות לאוטומציה בע״מ
דרושה
פקידה
היודעת להדפיס במכונה
שעות העבודה
16.00 — 8.00
פרטים בטלפון 232179
רח' כרמיה 17 תל־אביב

דרוש
מהנדס כימאי
לעבודות תכנון כללי של מפעלים חדשים, הערכת תהליכים והכנת פרויקטים
כישורים: לפחות 5 שנים נסיון בשטחים אלה, כושר עבודה עצמאית, הבעה בכתב ובעל פה, ממע עם לקוחות וחברות הנדסה, שליטה טובה באנגלית (רצוי גם בשפות אחרות), רצון לקידום עצמי ובשלב מאוחר יותר פיקוח על צוות עובדים.
הדרגה — בהתאם לכישורים.
העבודה מענינת ומגוונת באזור חיפה.
נא לפנות בכתב עם קורות חיים ל־ת.ד. 2160 ירושלים, עבור מס' 60.
— סודיות מובטחת —

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION
אלביט
מחשבים בע״מ
דרושים
* פקידה / כתבנית
עברית אנגלית.
* מנהל עבודה ביצור
המסוגל לנהל ולפקח על מספר גדול של עבודות הרכבה.
הכישורים: טכנאי אלקטרוניקה או יצור, 2—3 שנות נסיון כמנהל עבודה ביצור.
* טכנאי בקורת איכות
במחלקת יצור.
דרוש נסיון של שנתיים בשטח האלקטרוניקה.
* מרכיבות / בודקות
עם או בלי נסיון.
לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 5390 חיפה למח' כח אדם.
סודיות מובטחת.

קולסו בע״מ
A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA U.S.A.
ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד. 7206, טל. 520071
דרושים
1. בחור צעיר ודינמי
לעבודה מיוחדת במינה בשטח המכניקה העדינה רצוי נסיון בעבודה מעשית.
2. עובדות
לעבודה עדינה ביותר ומיוחדת במינה נותרו מספר מקומות פנויים לעבודה בשעות לפנה״צ ואחה״צ.
3. בחורה
לעבודות הלחמה אלקטרונית.
נא לפנות טלפונית למספר 04—520071.
קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

שטראוס
מחלבת נהריה שטראוס בע״מ
מחפשים
עקב הרחבת מפעלנו בנהריה, אנו מחפשים:
1. מנהל/ת מעבדה:
דרוש רקע מתאים בתאוריה ועבודה מעשית בבקטריולוגיה של מזון.
2. מנהל מחלבה: בעל ידע בניהול מפעל מזון, וכישורים מתאימים.
3. מנהל חשבונות: בעל השכלה מתאימה, עד גיל 40.
4. מנהל כח־אדם:
5. פקיד/ה: על נסיון בניהול חשבונות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב, למנהל כח אדם, מחלבת נהריה שטראוס בע״מ, ת״ד 5, נהריה.

אלסינט בע״מ
מכשור מדעי
למנהל הייצור טל. 531601
דרושים
* הנדסאי אלקטרוניקה
לעבודה במערכות מתוחכמות חדישות, נסיון אינו הכרחי, השכר יקבע בהתאם לכשורים.
* מכשירנים
להרכבת מנגנונים, נסיון אינו הכרחי.
* נשים להרכבת מכשירים
אין צורך בנסיון, הכשרה תנתן במקום, (בתקופת ההכשרה ישולם שכר).
* פחחים
* כרסמים
* חרטים
* מבקרי איכות
* מסגרים
* מחסנאי
רצוי ידע בענף המתכת.
למחלקת חשבונות טל. 531559
דרושים
א. סגן מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הדרושים:
1. מוסמך או בעל השכלה מקבילה בראיית חשבון (שעמד בבחינות הביניים לפחות).
2. בעל נסיון מעשי של 5 שנים לפחות בתעשיה.
3. התמצאות ביצוא ויבוא.
4. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
ב. מנהל חשבונות סוג ד'
עם נסיון מעשי של 3 שנים.
ג. מנהל/ת חשבונות מתחיל/ה
נא לפנות בכתב לת.ד. 5258, חיפה.
התנאים טובים למועמדים המתאימים.
— סודיות מובטחת —
ת.ד. 5258, חיפה, טל. 522872

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

מכתבים למערכת הארץ

מה אומרים חסידי אלון

במוסף „הארץ" מיום ו' (20.10) פירסמתם רשימה בשם „תפוס כפי יכולתך", מאת דן מרגלית, הנסובה בחלקה הגדול על היחסים ההדדיים בין השר משה דיין לביני.

אמנם יש לי חילוקי דעות עמוקים עם דיין כשם שיש בינינו גם נקודות הסכמה. אולם הרבה מן הדברים המיוחסים ברשימה זו לי או ל„תומכי", „מקורבי" וכיו"ב, הם חסרי־שחר ואני מסתייג מהם לחלוטין. לא הייתי שולח אליכם מכתב זה אלמלא משפט אחד, המקומם אותי ואינני יכול לעבור עליו בשתיקה. כוונתי למשפט המבקש לספר כאילו „חסידי אלון אינם יודעים אלא לכנות את שר הבטחון בתואר ‚עיוור' כביכול.

לא זו בלבד שביטוי פסול זה לא עלה ולא יעלה על דל שפתי, אלא שאיש לא ההין ולא יהין להשמיע כמותו בסביבתי.

קשה לי מאוד להאמין כי מישהו מחברי השתמש בתואר מכוער זה. אך אם אמנם שמע כתבכם ביטוי כזה מפי מישהו המציג עצמו כ„חסידי", אינני רואה באיש זה אדם היכול להימנות על ידידי, „מקורבי", או „חסידי".

יגאל אלון

ירושלים

מיתוס הלחצים על רשות השידור

בידיעה על שינוי התכנית „מוקד" בטלוויזיה, מלפני הבחירות לרבנות הראשית („הארץ", 25.10), מוסר כתבכם בשם הפרופ' ישעיהו ליבוביץ, כי „נודע לו, שגורמים בכירים במפלגת העבודה דרשו לבטל את התוכנית בשל הרכב הצוות".

רשות השידור תהיה אסירת תודה לפרופ' ליבוביץ אם יעמיד את ידיעותיו לרשותה. עד כמה שידוע כאן, נפלה ההכרעה לשינוי הנושא בהתייעצות בין מנכ"ל הרשות שמואל אלמוג לבין החתום מטה, בשיתופו הטלפוני של מנהל הטלוויזיה ישעיהו תדמור. לפי מיטב ידיעתנו לא ידע שום גורם חיצוני, פרט למשתתפים המוצעים, על התוכנית המיועדת ולפיכך לא יכול „ללחוץ" עלינו אפילו רצה בכך.

נכון, שמלבד שיקולי אקטואליות השיקול אם הרשות צריכה להתערב, או להיראות כמתערבת, בשלב האחרון של מלחמת הבחירות לרבנות, לא נראה לנו גם הרכב הצוות. הסיכום לשנות את הנושא היה מלווה בהערה, שאילו למרות השיקולים הנזכרים היינו מחליטים על שידור תוכנית שיש לה זיקה לבחירות לרבנות, הרי שהיה צריך לזמן לצוות גם תומכים מובהקים של כל אחד מארבעת המועמדים.

לא הייתי נזקק באריכות לכל הענין הזה לולא חזרה הידיעה ופירנסה את מיתוס הלחצים על רשות השידור. מעולם לא חסרו פניות של מעוניינים או של שומרי חומות הציבור בחוסר עצמם בנסיון להשפיע עלינו ו„הארץ" אינו צריך להרחיק בחיפושיו אחרי בעלי הנסיונות הללו. אנו מחזיקים טובה לעצמנו שאנו יודעים לעמוד בנסיונות מסוג זה, בשעה שתפיסתנו הציבורית מכתיבה לנו התנגדות.

ארי אבנר
יועץ למנהל הכללי
של רשות השידור

מה מניע את חפר

זו הפעם השניה תוך תקופה קצרה שמר חיים חפר מנסה להבאיש את ריחו של מר משה דיין. (מכתבים למערכת, „הארץ", 24.10).

מר חפר הוא משורר החצר של מר יגאל אלון ועקב התחרות הקיימת בין שני האישים מנסה מר חפר בכל כוחו לפסול את מר דיין בעיני הציבור.

בו בזמן שמר חפר מצא לנחוץ לכתוב מקאמה על התעסקותו של מר דיין בחפירת עתיקות הוא נמנע מלכתוב מקאמה על מגוריו של חבר הקבוץ יגאל אלון בוילה ששווה יותר מחצי מיליון לירות, או על ההמלצה שנתן מר אלון לתת הלוואה של מיליון לירות לגיורא גדיק.

שמואל קציר

חיפה

ממשלת הצללים של גח"ל

קראתי על הוצאות משאל פוריי שלפיהן לוא היו נערכות הבחירות החודש היה גח"ל זוכה בתוספת קולות, בעוד המערך היה מפסיד קולות („הארץ" 20.10). כמו־כן קראתי במוסף „הארץ" מאותו יום את מאמרו של דן מרגלית על המריבות ועל השנאה במפלגת העבודה.

אם אני מקשרת שתי עובדות אלה למכתבו המאלף של מר ראובן ויטלה („הארץ" 19.10). „מי ומי בגח"ל", הרי שומה על גח"ל לנצל את רעיונו של מר ויטלה להרכיב מיד ממשלת צללים כדי להציגה לפני הבוחרים, על מנת להמחיש שבשעת משבר במפלגת העבודה יוכל גח"ל להיות אלטרנטיבה מתאימה.

שושנה כהן

רמת־גן

היכן גר בן־יהודה

גב' רות הנגבי כותבת במכתבה ל„הארץ" (12.9): „למאמרה של שרה הלוי ‚בתים במחנה יהודה' („הארץ" 29.9) ברצוני להוסיף: בית שני האריות במחנה יהודה (כיום המשטרה) היה לפני 70 שנה ביתו של אליעזר בן־יהודה".

ברצוני לציין כי משפחתנו מעולם לא גרה בבית זה. ביתנו רק גבל בבית־המשטרה.

אהוד בן־יהודה

ירושלים

זהו אגד

לפי ערך הקניה של הדולר באמריקה לעומת הלירה בארץ, גבוה כבר עכשיו מחיר הנסיעה באוטובוס כאן מזה שבאמריקה (שם אפשר לנסוע ברכבת התחתית במשך יממה שלמה במחיר של 30 סנט).

אין צורך לומר שהנהג בארץ אינו מקופח בפרנסתו, חלילה. שר התחבורה עצמו השווה מעמדו לזה של פקיד בכיר.

מה התמורה שבעלי אוטובוסים אלה נותנים לקהל? למרות הפניות במישרין או בעקיפין (דרך העתונות) בענין זה, לא מצא משרד התחבורה לנכון מעולם — מימי רמז, בן־אהרן, כרמל ועד פרס — להסביר לציבור מדוע זה כימי דור חייב הקהל בארץ להיות מופלה מכל יתר בני האדם בעולם ולהיות מושפל ומבוזה אם רוצה הוא לנסוע באוטובוס? מדוע חייב אדם בישראל לנסוע באוטובוס עירוני מזוהם, דחוק וצפוף עד כדי חוסר אוויר לנשימה, באין לו אפילו על מה להיסמך? לכל המרובה יכול הוא להיתלות במוט הגבוה כרגיל כדי חצי מטר מראשו ולנשום סרחון.

בעולם לא הסביר משרד התחבורה מהו הרווח לעם ולמדינה מכך שהאוטובוס של „אגד" עוצר דווקא בבריכת כמה מטרים מן המדרכה, באמצע הרחוב ולא ליד המדרכה ככל אוטובוס בעולם; או מהי התועלת האנושית מכך שהנצרך להיכנס לאוטובוס זה חייב לטפס ולהרים רגליו כדי מטר וחצי ולקפץ כדי מטר וחצי כשהוא יוצא. היכול משרד התחבורה של מר פרס להצביע על תופעה דומה במדינה אחרת בעולם?

מניח אני את הדברים הקטנים: מעל ראש הנהג מתנוסס כרגיל שלט שאסור לעשן ואסור לדבר עם הנהג. אולם לרוב הנהג מעשן (ביחוד באוטובוסים הבינעירוניים) וכרגיל הוא ראש המדברים. כמובן שאיני צריך להזכיר את הסדר בתור, כשהנוער הצברי המעולה נדחק ונכנס ראשון בעזות מצח ודוחף הצידה חולים וזקנים. אולם בדבר זה אשם „אגד" רק למחצה: ביתר אשם שר החינוך.

אולי יואיל מר פרס „בתוקף" לנסות לנסוע בעצמו מדי פעם באוטובוסים ולהיווכח בכל התופעות האלה על בשרו? סוף סוף גם מלך שוודיה הוא בר אבהן ובעל יוחסין ואף הוא נוסע באוטובוס!

י. מ. גרינק

תל־אביב

הפצת כרטיסי חניה

במאמרו של מר א. סלפטר „תלאות חניה" („הארץ" 18.10) נכתב, בין השאר, כי „אין הצדקה לכך שכרטיסי חניה ניתן להשיג רק במספר מוגבל של מקומות ולא בכל קיוסק, בכל דוכן של מפעל הפיס ובכל מכולת".

הפצת כרטיסי החניה נמסרה ע"י העיריה במכרז לחברת תלפרק, וזו מפיצה את כרטיסי החניה בעיר ובמבואותיה בכ־400 מקומות, הכוללים: את כל תחנות „סונול" וחלק מתחנות „פז" ו„דלק"; את כל סניפי בנק לאומי, בנק דיסקונט ובנק הפועלים; את כל דוכני „מפעל הפיס"; מספר קיוסקים באיזורי החניה המרכזיים בעיר.

יוסף גולן
דובר עירית תל־אביב—יפו

דמי אי־שימוש

ברצוני לשאול את משרד התקשורת: האם זכאי מנוי לטלפון להחזר דמי שירות עבור הזמן שמכשיר הטלפון שלו היה מקולקל? אם כן, כיצד מפעילים את הליכי ההחזר?

ד"ר אלי פפרקורן

חיפה

אפלייה לאומית

הזדעזעתי עד עומק נשמתי כאשר קראתי במדור ראיתי שמעתי („הארץ" 24.10) על השאלה שנשאל שר המשטרה שלמה הלל בכינוס של המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה: „תמיד חלמנו על משטרה יהודית והנה עתה יש לנו משטרה דרוזית בתל־אביב. מדוע?"

על תופעה זו של הפלית לאומים במדינת ישראל השוחרת לשוויון לאומית שמעתי רבות וכל פעם אני נרעש מחדש. איך נוכל לבוא בטענות לעמי עולם על הפלייה נגד יהודים בשעה שאנו במדינתנו מפלים לאומים בצורה מחפירה ומבישה?

תופעה זו צריכים אנו לדכא במהרה כי היא ממיטה עלינו חרפה.

אילן בורוכבסקי

חיפה

להוריד את האגרה

בתגובה לידיעה שהנהלת רשות השידור דורשת להעלות את אגרת הטלוויזיה ברצוני לציין כי לפי עניות דעתי הרמה של התכניות המוגשות בטלוויזיה, פרט ליוצאות מן הכלל, היא כה ירודה שמן הראוי יהיה להפחית ממחיר האגרה ובוודאי לא להעלותה.

שמחה ירן

חיפה

הפצת הכרטיסים הופסקה

בעקבות המאמר של מר נתן דונביץ „כרטיס כניסה לבית־החולים" („הארץ" 16.10) נערך בירור ע"י מר י. ארמוני, מנהל ביה"ח איכילוב. התברר שאחד מעובדי לשכת המודיעין בביה"ח מפיץ כרטיסי הגרלה למען בן־דוד־אדום הנועד למען החייל בהתנדבות, אולם, בלי כל קשר עם ביקורי הקהל אצל החולים. כדי למנוע אי־הבנות ניתנה הוראה להפסיק את הפצת הכרטיסים.

בהזדמנות זו, מן הראוי להביא לידיעת הציבור, כי יש מועדים קבועים לביקורי קהל אצל החולים. במקרים יוצאים מן הכלל, כשמצב החולה מחייב, רשאי מנהל המחלקה שבה מאושפז החולה, לתת רישיון כניסה לבני המשפחה מחוץ לשעות הביקור הקבועות.

אריה תורגמן
דובר בתיה"ח העירוניים ממשלתיים

הימים הללו

רופאי קופ"ח מאיימים בשביתות נוספות, אם לא יתמנה רופא לנהל קופת־חולים. (מן העתונות)

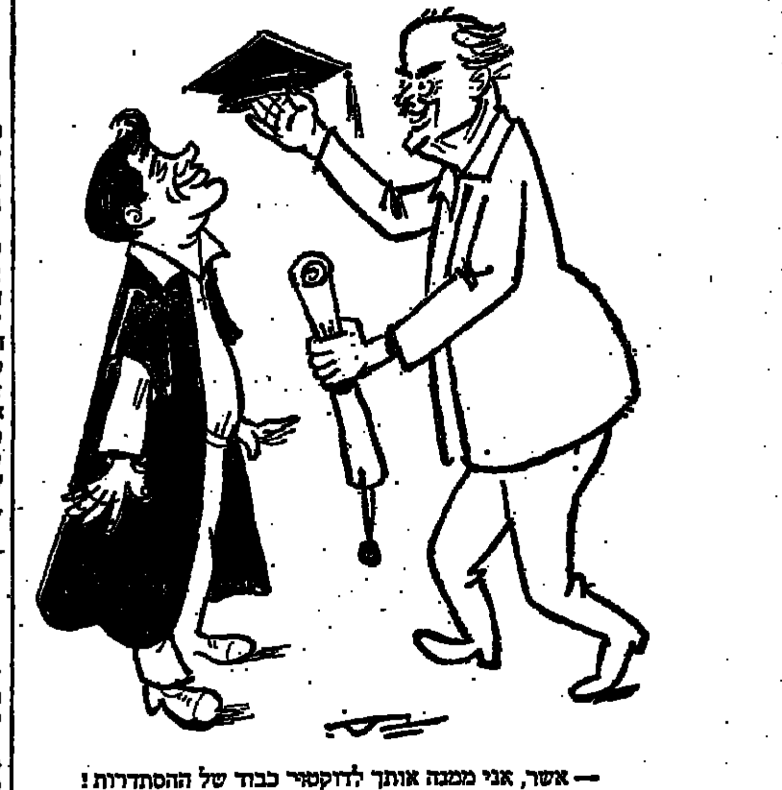

— אשר, אני ממנה אותך לדוקטור כבוד של ההסתדרות!

ראיתי שמעתי

האבות המייסדים

בגלי צה"ל מתחילה השבוע סידרה חדשה של תוכניות לרגל תגיגות שנת ה־25 לקום המדינה, שתישא את השם „האבות המייסדים". התוכנית הראשונה תיוחד להוזה המדינה בנימין זאב הרצל, התוכניות הבאות — לאחד העם, ברל כצנלסון, זאב ז'בוטינסקי, דב בר בורוכוב, הרב קוק, דוד בן־גוריון וחיים ויצמן.

התוכנית הראשונה, על בנימין זאב הרצל, תשודר בשבת וישתתפו בה דוד בן־גוריון, אריה (ליובה) אליאב, מנחם בגין, פרופ' בן־ציון דינור, ד"ר אלכסנדר ביין, מרדכי בראון ועמוס אילון.

עמוס אילון הקדיש קרוב לשנה למחקר על דמותו של בנימין זאב הרצל. לדעתו האמין הרצל עד לרגע האחרון של חייו שהוא סופר גרמני גדול — אך פוליטיקאי חובב. חוזה המדינה כתב ביומנו: „כמה מוזר שמעמדי בעולם מבוסס על מה שחוללתי כמנהיג ציוני. אבל אני יודע שלמעשה אני סופר גרמני. זה הכישרון האמיתי שלי, בו בזמן שבפוליטיקה אני בסך הכל חובב".

הנסיך דיבר עברית

יהושע גלבוע כותב לי: תערוכה תנ"כית ארכיאולוגית „המלך שלמה וישראל העתיקה" נערכה לפני כחודש בטוקיו בחנות הכל־בו מיטסוקושי, מבתי הכל־בו הגדולים בעיר. ביפן מקובל לקיים אירועים תרבותיים בבתי כל־בו גדולים.

התערוכה שמוצגה, מטעם אגף העתיקות הישראלי, נפתחה במסגרת שבוע ישראלי (באוד צנע) שערך בית המסחר, במעמדם של הנסיך מיקאסה ורעיתו, אחיו של קיסר יפן וכן של שגרירנו ביפן מר איתן רון ומנהל אגף העתיקות ד"ר אברהם בירן. הנסיך מיקאסה עומד בראש המכון למדעי המזרח בארצו ומקיים קשר עם פרופ' יגאל ידין. הוא מבין עברית ומי שיודע כמה קשה ליפני להתגבר על שפה זרה, לא מעט יתרשם מכך.

בפתיחה נכחו עשרות איש בלבד ולא אלפים, כפי שפורסם בישראל. חצי הנוכחים היו אנשי בולשת. באומו, שהושמע כשבעים לאחר הרצח במינכן, לא התייחס הנסיך לקשרים שבין יפן לישראל וכמעט לא הזכיר את ישראל המודרנית. מתוך כך ניתן היה ללמוד לא מעט על יחסה של יפן הרשמית לישראל.

רו"ק

מעונין להשקיע כפעיל

עד 150,000 ל"י
אפשרי בהארחה התיירות
בהצעות רציניות בלבד נא לפנות: ת.ד. 2075, באר־שבע

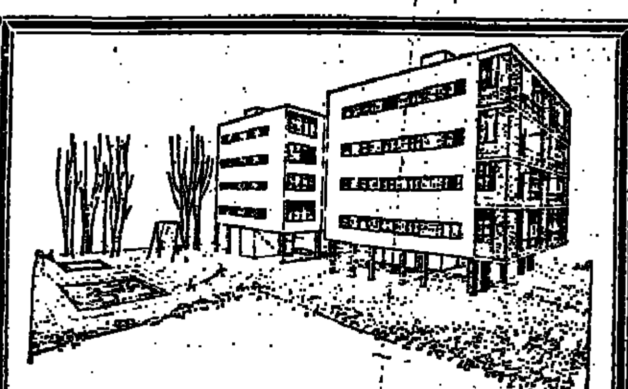

למשפחות הדורשות דירות יותר טובות...

בפתח תקוה

(כפר גנים)

החלה מכירת שלב ב'

דירות רווחה

5 - 4 - 3 חדרים

- ✱ בנינים מעוטי דירות
- ✱ סביבה שקטה
- ✱ מעלית אוטומטית לשבת „נחושתן־שינדלר"
- ✱ במה מעולה
- ✱ מגרשי חניה
- ✱ הסקה וחימום מים מרכזי
- ✱ אנטנה מרכזית לטלוויזיה
- ✱ מגרשי משחקים לילדים
- ✱ בריכת שחיה לילדים

הצעה עוד יותר טובה

של

„מראות נוף"

חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
רח' חובבי ציון 7, 03—907182, פתח־תקוה

על מה הושבתו שרותי הרפואה של קופת־חולים?

במודעה שהתפרסמה אתמול בעתונות מודיע ארגון רופאי קופת־חולים, כי „אנו לא נאבקים על תוספת שכר או שיפור תנאי העבודה".

זה אמנם נכון. שביתה על תוספת שכר היתה לגיטימית ומובנת, לפחות, כי תביעות שכר הן מתפקידו של ארגון מקצועי.

אולם כיום מדובר על שביתה שאין לה אח ודוגמה בתולדות השביתות, זוהי לכן שביתה לא מקצועית.

מדובר כאן בקבוצת עובדים אמנם חשובה בשרות הרפואי אך המהווה חלק קטן מכלל עובדי קופת־חולים, המנסה לכפות על המוסד, שבו הם עובדים, דרכי ניהול בניגוד לתקנותיו, שאינם מעוגנים במערכת יחסי־העבודה שבין המוסד לעובדיו.

מוסדות קופת־חולים המייצגים את ציבור המבוטחים זכאים וחייבים לקבוע, לפי שיקול דעתם, מי ינהל את המוסד.

לאן נגיע אם כל קבוצת עובדים במדינה תשתמש באמצעי כפיה כדי להטיל על המוסד או המפעל בו הם עובדים את המנהל לפי תכתיב שלהם.

לא במעמדו של הרופא באוביקטים רפואיים המדובר, כגון מרפאות, בתי־חולים, מחוזות וועדות רפואיות. במישורי ההפעלה האלה מעמדו של הרופא מובטח. והועדה שנבחרה ע"י הועדה המרכזת היתה מוכנה לדון בהם. הענין נוגע להנהלה הפרלמנטרית־דמוקרטית.

ועד הרופאים עומד על שלילת תפקידיו הנוכחיים של מרכז קופת־חולים כמוסד נבחר וקונסטיטוציוני.

ארגון הרופאים נתן תשובה שלילית לועדה שנתמנתה ע"י הועדה המרכזת:

1) להכיר בבחירתו של יו"ר וממלא מקומו, שנבחרו כדת וכדין.
2) להפסיק את הסנקציות.
3) לשתף בדיונים על התביעות המיניליות גם את נציג העובדים של המינהל והמשק.

על פניה זו של יו"ר הועדה הודיעו נציגי הרופאים שהם פורשים מן הועדה ואינם רואים טעם להמשיך בעבודתה.

על זה משביתים את שרותי הרפואה ומענישים את החולים?

הזוהי אחריותם של הרופאים?

אנו קוראים לציבור רופאי קופת־חולים ולארגונו להפסיק את השביתה ולהתחיל בדיון מעשי באוירה ללא לחץ.

מרכז קופת־חולים

המפלגה הליברלית

תכנית שבועית

המוניציפלית, בבית מרכז המפלגה, קומה ה' באולם הישיבות.

הדור הצעיר — ירושלים

ביום ד' — 1.11.72 בשעה 8 בערב יתקיים דיון על בעיות החנוך בארץ, בהשתתפות ח"כ אברהם כץ. לאחר הדיון יוקרן הסרט „האחים קראמזוב".

סניף יפו — מרחב ת"א־יפו

ביום רביעי — 1.11 בשעה 7.30 בערב, מיפגש פעילי סניף יפו במועדון המפלגה, שד' ירושלים 112, בהשתתפות עו"ד יצחק ברמן — יו"ר מזכירות המרחב. דברי פתיחה: עו"ד יעקב ברכה. המנחה: יעקב מיונר.

המעמד הבינוני/סוחרים מרחב ת"א־יפו

ביום רביעי 1.11 בשעה 7 בערב יתקיים בבית המפלגה רח' אבן גבירול 68 ת"א פגישת נציגים של ענפי המזון בהתאחדות. בהשתתפות מר יהושע נהרי חבר הנהלת המפלגה.

הנהלת דור ההמשך

ביום חמישי — 2.11.72 בשעה 7.30 בערב, ישיבת הנהלת דור ההמשך, בבית מרכז המפלגה, קומה ד' באולם „מירנבורג".

הועדה המוניציפלית — מרחב ת"א־יפו

ביום חמישי — 2.11.72 בשעה 6 בערב יתקיים דיון בועדת יפו והשכונות, בבית מרכז המפלגה, באולם הישיבות קומה ה'. הפותחים: א. סורוקה (יו"ר הועדה המוניציפלית) וד. פינס (יו"ר הועדה לעניני יפו).

ארגון הנשים — תל־אביב מודיע:

נפתח קורס לאנגלית למתחילים ולמתקדמים בכל יום שלישי בשעות 9—7 בערב. ההרשמה במשרד הארגון בכל יום משעה 12.00—08.00 לפנה"צ (פרט ליום ו').

קבלת קהל — ירושלים

סניף המפלגה ברח' החבצלת 9 פתוח לקבלת קהל יום־יום בין השעות 13.00—10.00 לפנה"צ ו־7—5 אחה"צ. הח"כ א. כץ — יו"ר ההנהלה מקבל קהל ביום א' — 7—5, הה' מ. רג'ואן, חבר מועצת העיריה בכל יום ב' — 7—5 אחה"צ. הה' יצחק וייס — אגוד העובדים — בכל יום ג' בין השעות 8—6 בערב. הה' דרור זיגרמן — יום־יום בין השעות 7—5 אחה"צ.

הועדה המוניציפלית — מרחב ת"א־יפו

חברי מועצת העיר מקבלים קהל בעניינים מוניציפליים במשרדי המפלגה הליברלית בת"א, רח' אבן־גבירול 68 בכל יום בין השעות 13.00—09.00 לפנה"צ ו־7—5 אחה"צ, חדרים 503, 502 (פרט לימי שלישי ושישי).

מרחב ת"א־יפו

מועדון המפלגה ביפו, שד' ירושלים 112, פתוח לקהל החברים והאוהדים בימים א', ג', ה', בין השעות 7—4 אחה"צ, בתורנות של חברי הסניף.

יו"ר מוסדות

היום — 27.10.72 בשעה 8 בבוקר, ישיבת יו"ר מוסדות, בבית מרכז המפלגה, קומה ד'.

הנהלה

היום — 27.10 בשעה 9 בבוקר, ישיבת ההנהלה בבית מרכז המפלגה, קומה ד' באולם „מירנבורג".

ארגון הנשים ומחלקת עולים חדשים

שבת — 28.10.72 בשעה 11 לפנה"צ „קידוש לעולים" בבית ציוני אמריקה, בהשתתפות העתונאי יצחק איזנברג. הפרחת מר אלקנה. המנחה גב' כמי ופקביץ.

מרחב ת"א־יפו

ביום ראשון — 29.10.72 בשעה 7.30 בערב, הנהלת המרחב ופעילים בהשתתפות ח"כ שמחה אהליך — יו"ר ההנהלה הארצית וד"ר עקיבא הופמן — יו"ר הנהלת המרחב, בבית המפלגה בת"א, קומה ד' אולם „מירנבורג".

חוג עולי דרום אמריקה מרחב ת"א־יפו

ביום ראשון — 29.10.72 בשעה 6 בערב, יום עיון לפעילים בהשתתפות ח"כ יוסף תמיר ונתנאל מטלון — חבר מועצת העיריה, בבית המפלגה בת"א, קומה ה' באולם הישיבות. המנחה: גב' שרה טבקמן.

מרחב ת"א־יפו

ביום שני — 30.10.72 בשעה 5.30 אחה"צ, ישיבת הסיעה במועצה העירית, בבית המפלגה בת"א, קומה ה'. תכנית פעולה — ד. יוסט — יו"ר הסיעה.

„קדימה" — חוג דוברי הונגרית

ביום שלישי — 31.10 בשעה 6 בערב, ישיבת חברי מועצת החוג מאזור ת"א, בבית מרכז המפלגה בת"א, קומה ד' באולם הישיבות.

אגוד העובדים — ירושלים

ביום שלישי — 31.10.72 בשעה 7 בערב, ישיבת מזכירות בהשתתפות צבי רנר — יו"ר המזכירות הארצית, במועדון המפלגה, רח' החבצלת 9.

ארגון הנשים — חיפה

ביום שלישי — 31.10.72 יערך טיול לישובי הגליל העליון, שמורת דן והבניאס. ההרשמה במשרד הארגון, רח' הנביאים 32, בין השעות 14.00—10.30 (פרט ליום ו').

הועדה המשפטית שליד המח' המוניציפלית

ביום שלישי — 31.10 בשעה 4.30 אחה"צ, התייעצות צוות עורכי הדין שליד המחלקה, בבית מרכז המפלגה, קומה ה'.

הנהלת המחלקה המוניציפלית

ביום רביעי — 1.11 בשעה 13.00, ישיבת הנהלת המחלקה

ipst

מפעל תרגומי המדע הישראלי בע"מ
ISRAEL PROGRAM FOR SCIENTIFIC TRANSLATIONS LTD.
גבעת שאול ב', ת.ד. 7145, ירושלים, טל. 02)523261)

שני ספרי יסוד חדשים בתרגום עברי

- ✱ ביולוגיה של התא — (The Biology of Cells)
  Herbert Stern, David L. Nanney
  384 עמודים, המחיר — 35.— ל"י
- ✱ גוף החוליתן — (The Vertebrate Body)
  Alfred S. Romer
  544 עמודים (28 בצבע) 415 ציורים, המחיר — 45.— ל"י

ספרי יסוד אחרים בתרגום עברי

- ✱ ביוכימיה — (Kurzes Lehrbuch der Biochemie)
  P. Karlson
  532 עמודים, המחיר — 38.— ל"י
- ✱ עצב, שריר, סינאפסה — (Nerve, Muscle and Synapse)
  Sir Bernard Katz
  244 עמודים, המחיר — 12.— ל"י

המפיץ הראשי: נתיב הספר בע"מ
רח' מלצט 38, תל־אביב, טל. 241224

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה להנדסה

הודעה

לתלמידי הפקולטה להנדסה

ביום שני 30.10.72 בשעה 17.00 יתקיים כנס לתלמידי שנה א' הכנס יערך באולם פסטליכט בבנין מכסיקו, בקרית האוניברסיטה ברמת־אביב, ויתקיים בכל מקרה גם אם לא יתקיימו לימודים סדירים ביום זה

הידעת כי

גם אתה

זכאי להנחה ניכרת מדמי המנוי

ראה מודעה בעמוד 6

הארץ

מכונת הכביסה

הטובה מכולן.

אין יתרון שאינו נמצא ב„ליידי"

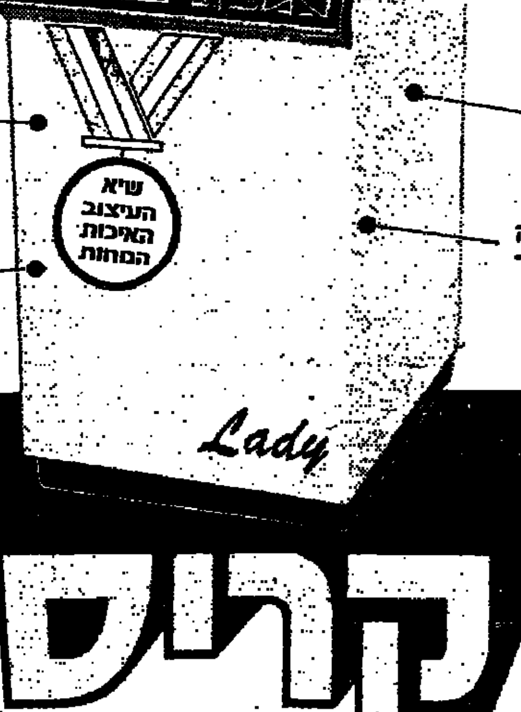

קריסטל

הדגמה ומכירה אצל סוכנינו המורשים:

- תל־אביב: מלצר — סלון לוינסקי, רח' לוינסקי 58. גולד — רח' סלמה 139.
- רמלה: שינים — רח' הרצל 104.
- כפר־סבא: גוגל זלוטניק — רח' ויצמן 116.
- צפת: איזנברג — מנו צפת.
- דימונה: בכר — מרכז מסחרי דימונה.
- הרצליה: שטראוס — רח' סוקולוב.

גם בעוד 10 שנים תהיי מאושרת עם „ליידי" קריסטל

PHILCO
זה ממש אוצר

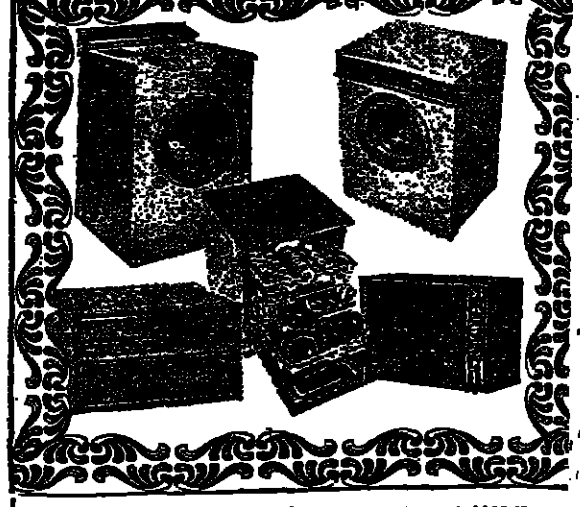

* מכונות כביסה * טלוויזיות * מכונות יבוש * מדיחי כלים * מזגני אויר תוצרת ארה"ב
פילקו תמיד באיכות עולמית
PHILCO
איזור התעשיה בת ים, רח' הסוללים 9, טל: 86 01 11

בניגוד להוראות מנכ"ל המכס

עובדי המכס בלוד מנעו יצוא מטענים ללא בדיקה

ושים חמורים בייצוא ובשחרור מטענים * המחסנים מלאים * הכנסות האוצר מהמכס קטנו ב-50%

מאת עמוס הדר, כופר "הארץ"

...בדי המכס בנמל התעופה מנעו אתמול יצוא מטענים בדיקת מכס הגשת מיס- — בניגוד להוראות של ...ל המכס אשר הורה לשלוח מטעני הייצוא ללא בדיקה שביתת האטה, שבה נו- עובדי המכס ואשר מעכבת ...ת מטעני הייצוא.

...ועד עובדי המכס, מר מי- ...ביזון, אמר בתשובה על שא- ...פר "הארץ", כי הועד הח- ...למנוע משלוח מטעני יצוא ל- ...דיקה מפני ש"יש בכך פגיעה ...ת ובסמכויות כאחד". הוא אמר, ...עבר היו נסיונות הברחה וגם ...להבריח בשק זה הסיבה, ל- ..., שבגללה מתנגדים המוכסים ...חים ללא בדיקה.

...ע שלוחים בסעיפי יצוא באר- ..., ללא מאמץ יתר. סגן מנכ"ל ...ד מר יחזקאל אבולפיה אמר ...לא להתאמץ. אנו נענים לו ר... האמצים" — אמר.

...די המכס בלוד נוקטים בסנק- ...מאז ה-6 באוקטובר, אך הם ...כ אותם כעבור 14 יום ומאז ...יבושים חמורים בשחרור מט- ...נים בייצוא.

המחסנים מלאים

...ני המכס בלוד מלאו אתמול עד אפס מקום ואין מכניסים אליהם מטענים נוספים. העובדים מונעים העברת מטענים מלוד למחסני הצרד בה בתל-אביב ומשום כך מועברים צתה המטענים למקום זמני בנמל, ללא שמירה של אנשי המכס.

במסגרת הסנקציות קיצרו העובדים את שעות קבלה הקהל בשעה. היום לא תהיה קבלת קהל ואי אפשר יהיה לשחרר מטענים.

אתמול נפגשו חברי הועד עם יו"ר הועד הפו"ל לאיגוד מקצועי בהסתדרות מר אלי מויאל. הפגישה נסתיימה ללא תוצאה.

מאז החלו עובדי המכס בסנקציות לא באו אתם במגע כלשהו הנהלת המכס או הנהלת האוצר. עמילי המכס טוענים, כי נגרמים להם וללקוחותיהם נזקים הכורים. הם מתרעמים על האוצר, שלא נקף אצבע וטוענים כי יש הרגשה שהאוצר העביר את ניהול ענייני המכס בלוד לעובדים.

בגלל שביתת ההאטה קטנו הכנסות האוצר מהמכס בלוד בכמחצית בכל יום — כיוון שהתפוקה של העובדים פחתה בכמחצית.

קניות בריה"מ גרמו לעליית תעריפי הובלה

...ת סופר "הארץ" בחיפה

...ף הקניות הנרחב של גרעינים ... בריה המועצות גרם לעליית ... ההובלה באניות גזה. בין ... מורגשת גם השפעת העיסקה ... תעריפי הובלת המוספסים כ- ...ל לנמלי הים השחור, שעלו ... 3 דולר לטונה ביוני ל-3.80 ... בספטמבר.

...קבה להדו עלה התעריף מ-1.95 ... לטונה ביולי ל-2.15 לייש ב- ...ובר.

א. יפה מזהיר:

נזק חמור צפוי לסחנה ממפעל אספלט

"גם הגלבוע ייפגע"

...ו תאשר הועדה המחוזית לבנין ... בצפון הארץ את בקשה קי- ... בית אלפא להרחיב מפעל ל- ...ס, צפוי נזק חמור לסחנה, ל- ... ניר דוד הסמוך ולשכונה ה- ... בגלבוע — מזהיר מנהל רשות ...ת הטבע מר אברהם יפה.

הייצור בערד: 14 אלף טונה במקום 40 אלף

ההפסדים עד כה: 90 מיליון ל"י

מאת סופר "הארץ" לענייני פיתוח

מפעל התשלובת הכימית בערד ייצר השנה לא יותר מ-14,000 טונה חומצה זרחתית, לעומת התחזית (שגם היא היתה פסימית) מתחילת השנה שהייצור יגיע להיקף של 40,000 טונות — נודע מחוגים המקורבים למפעל.

הירידה בהיקף הייצור נובעת מהתמוטטות היקרת אחד הריאקטורים במפעל, ששותק לחלוטין, ואשר תיקונו יימשך לפחות כחצי שנה. בריאקטור השני, שגם בו מצב התקרה אינו טוב, כבר הגיעו לשיא של ייצור בשעור של 70% מן התכנון המקורי, אך רק בהפעלה ידנית חד-פעמית ולא ברציפות. מכאן מסיקה הנהלת המפעל כי הצליחו לפתור את רוב התקלות של תהליכי הייצור. אך עדיין נמשכות התקלות הטכניות, שעליהן אפשר להתגבר ביתר קלות.

עוד נודע כי בוועדת השרים לענייני כלכלה מסתמנת מגמה לחקור את האחראים להתימה על החוזים עם השותף האמריקאי למפעל, חברת אלאייד-מזארה, וכן לסיבות שהניעו אותם לוותר לחברה זו על האחריות להפעלה תקינה של המפעל. מנכ"ל חברת כימיקלים לישראל, שהיא למעשה הבעלים של המפעל, כנציגת הממשלה, מר י. בן-יהודה, כמר שלשום בועדת הכלכלה של הכנסת, כי הפסדי המפעל בגלל התקלות שהיו בו עד כה מסתכמים ב-90 מיליון ל"י וכי בשנה הבאה צפוי הפסד נוסף של 40 מיליון ל"י, ובסיה יגיעו ההפסדים ל-130 מיליון ל"י. עד כה הושקעו במפעל כ-250 מיליון ל"י לעומת 170 מיליון ל"י בתכנון המקורי.

ועדת הכספים דנה במצב ענף הביטוח

(ל.ע.מ.). — ועדת הכספים של הכנסת שמעה אתמול סקירה על המצב בענף הביטוח מפי המפקח על הביטוח ד"ר י. פיקר. בין השאר אמר המפקח שבשלש השנים האחרונות צמח הענף מעבר לצמיחות המשק כולו וגברה תודעת הביטוח.

סך כל הפאונים של חברות הביטוח גדל מ-701 מיליון ל"י בסוף 1969 ל-1,020 מיליון ל"י בסוף 1971 וההשקעות בניירות ערך ממשלתיים גדלו מ-315 ל-494 מיליון ל"י באותה תקופה.

לפי נתוני המפקח רווחית התברה סבירה.

ביום ג' הבא תחל הועדה לדון בדו"ח המבקר על חברת ורד.

צעירי הליברלים תובעים חיסול תשלובת ערד

חבר ועדת הכלכלה של הכנסת, מר ג. פת, נקרא לפעול בוועדה לקבלת החלטה למען חיסול תשלובת ערד. הקריאה יצאה מיו"ר הדור הצעיר של המפלגה הליברלית בת"א, ד. זיסלה, בשם צעירי הליברלים בעקבות הודעתו של מנכ"ל התשלובה בכשלונות חברתו.

הסופר המערב-גרמני היינריך בל, חתן פרס נובל לספרות — בבית-מלון בירושלים (צילום: ת. גודאל)

בפגישה עם ועדת 3 השרים

נציגי אגד ודן: לא נוכל להפעיל התחבורה כסדרה

דורשים שהממשלה תכבד ההסכם להעלאת תעריפי הנסיעה ב-18 אחוז

מאת סופר "הארץ" לענייני התחבורה

ועדת שלושת השרים — ספיר, פרס ושפירא, — שנתמנתה על-ידי הממשלה כדי להכריע בנושא העלאת תעריפי הנסיעה באוטובוסים, נפגשה אתמול עם נציגי אגד ודן ושמעה שוב את תביעתם שהממשלה תכבד את ההסכם ותאשר העלאת תעריפי הנסיעה ב-18%.

שוב טענו כי שיעור זה אושר על-ידי כלכלני משרד התחבורה על סמך "סל התחבורה" שנקבע בשעתו על-ידי ועדת קשתי. כן דחו טענתו של שר האוצר, מר פ. ספיר, כי עליהם לספוג 4% מהעלאה, בציינם כי ב"סל התחבורה" כבר יש ספיגה של חלק מן ההתיקרויות.

חברי הנהלת אגד ודן סיפרו כי נטלו הלוואות מבנקים לזמן קצר בסכומים שהממשלה חייבת להם כפיצוי על ההתייקרויות בעבר, בתוך הנחה כי הממשלה תכבד את ההסכם. עתה הם נתונים ללחצים כבדים של הבנקים. מכאן שלא יוכלו, כבר בזמן הקרוב, להפעיל את שירותי התחבורה כסידרם.

השרים הודיעו כי יתייעצו ביניהם ויתנו את תשובתם תוך כמה ימים, כנראה כבר ביום ב' הבא.

נמצאה גופת גבר

(ע). ביום ד' נמצאה גופת גבר ליד בית של 8 קומות ההולך ונבנה ברחוב אוסישקין 46. בנתניה.

זהות האיש טרם נקבעה, אך המשטרה משערת שזאת גופתו של תייר בן 35, אשר אושפז בבית חולים לחולי נפש כעצמה נוף, ולילה לפני כן ברח מהמוסד.

בנק המשכנתאות של הבנק הבינ"ל לאומי לישראל ינפיק אמיסית אג"ח של 9 מיליון ל"י, לאחר שהאמיסיה הראשונה נמכרה במלואה. ההון הנפרע יוגדל מ-1.5 ל-3 מיליוני לירות. מאזן הבנק ל-30.9.72 יגיע ל-90 מיליוני לירות.

מוקמת חברה לשיווק ולייצור כימיקלים לתעשיית הטכסטיל

ע"י החב' המרכזית וחב' דקסטר מארה"ב

מאת סופרו הכלכלי של "הארץ"

החברה המרכזית וחברת דקסטר האמריקאית לכימיקלים מקימות בארץ בימים אלה את חברת "דקסטר-מרכזית", שתעסוק ביבוא, בשיווק ובייצור כימיקלים מיוחדים לתעשיית הטכסטיל. כל צד יחזיק ב-50% ממניות החברה, ובשלב ראשון ישקיע כל צד 25 אלף דולר.

דקסטר כימיקלים, בשליטת ד"ר סידני אלשטיין, הקים לאחר מלחמת העולם השניה חברה לכימיקלים, המייצרת כיום 350 סוגי כימיקלים, שמטרתם לסייע למושת תהליכי הייצור בענף הטכסטיל ולשפור איכות המוצרים. החברה היא פרטית וד"ר אלשטיין סירב למסור נתונים על היקף עסקיה. החברה המשותפת תייבא כימיקלים המכרם למפעלים ישראליים, וכן למפעלים באירן, בטורקיה, ביוון, בקפריסין ובמזרח אפריקה. בשנה הבאה מקווים להקים כמפעל מקומי לייצור הכימיקלים.

מנהל דקסטר מרכזית יהיה מר אריה מקלף, מנהל ההולקה המסחרית בחברה המרכזית, ומנהל המכירות יהיה מר כמי בני.

ד"ר אלשטיין, ממפעילי המגבית, הוא אחד המומחים הנודעים בעולם בחקר צבעים עתיקים. בין השאר סייע בעבר לפרופ' יגאל ידין בבדיקת הרכב הצבע של הציציות שנמצאו במצדה.

שיחות תעופה בוואשינגטון — בחודש הבא

(ע). — שיחות תעופה בין ישראל לארה"ב יחלו בחודש הבא בוואשינגטון. תידון בהן בקשת ישראל להרחיב את זכויות הטיס של אל על לחוף המערבי של ארה"ב. בגלל חשיבות הנושא יעמוד בראש משלחת ישראל השגריר יצחק רבין.

הולך רגל נהרג בתאונה

(ע). תושב נצרת עילית, משה קלמפנר, בן 60, נהרג בתאונת דרכים שאירעה ביום ד' בלילה בכביש ירושלים ליד אזור.

האיש נדרס על ידי מכונית פרטית בעת שעבר את הכביש. במצב אנוש הועבר לבית החולים אסף הרופא, שם מת כפצעיו. הנהג נעצר לחקירה.

נערך דיון ראשון בעניין שכר המורים

(לע"מ). דיון ראשון בענייני שכר המורים נערך אתמול בלשכת שר האוצר בתל-אביב.

בישיבה זו השתתפו נציגי המורים הסתדרות והעל-יסודיים, שרי האוצר והחינוך והתרבות, נציב שירות המדינה, יו"ר מרכז השלטון המקומי ונציגי משרדי האוצר והחינוך והתרבות.

בישיבה נדונה תביעת המורים להשוות את דרגת המורה המתחיל בעל תואר שני (מ.א.) לדרגה ג' במדרגים במקום לדרגה ד' כמוצע היום.

נציגי משרדי האוצר והחינוך והתרבות דיברו על השפעת הדרישה על שכר המורים בדרגות החוק השונות ובתפקידים השונים, כמו מנהלי...

נציגי המורים הודיעו, כי אינם חולקים על הנתונים שהציגו נציגי הממשלה, אלא טענו שהתקדמות המהנדסים בדרגות מהירה בהרבה מהתקדמות המורים שרובם, לדבריהם, נמצאים בדרגות השכר הבינ"ן.

סוכם, כי לישיבה הבאה יביאו נציגים על התפלגות המורים לפי רמות השכר.

בינתיים הטילה ועדת השרים לענייני שכר על ועדה מיוחדת — המורכבת מנציגי ארגון המורים העל-יסודיים, הסתדרות המורים, מרכז השלטון המקומי והממשלה — לברר את הביצוע השכר של ארגוני המורים לקראת חידוש הסכמי השכר להקופה אפריל 1972 עד מארס 1974.

נציגי תנועת המושבים פרשו ממועצת המנהלים של מקורות

בגלל בחירתה של סנטה יוספטל ליו"ר המועצה

סגן שר החקלאות מר בן-ציון חלפון ומר בן-עמי הראל, מהנהלת המרכז החקלאי, הודיעו אתמול על התפטרותם מחברותם במועצת המנהלים של חברת מקורות בגלל בחירתה של גב' סנטה יוספטל לתפקיד יו"ר המועצה. שני המתפטרים מייצגים בה את תנועת המושבים.

התפטרותם ההפגנתית של נציגי תנועת המושבים ממועצת המנהלים של מקורות באה לנוכח סרובו של שר החקלאות מר חיים גבתי לאפשר לנציגים אלה להעמיד מועמד מקרב תנועת המושבים לתפקיד יו"ר המועצה. שר החקלאות אף לא השיב על מברק ששלחו לו לפני עשרה ימים שני מזכירי תנועת המושבים ובו ביקשו לעכב את בחירתה של גב' יוספטל לתפקיד החדש, בכפרה להביא לפניו הצעות נוספות ביחס לתפקיד זה.

בתנועת המושבים רואים בחומרה רבה את התעלמותו של גבתי מפניותם. תנועת המושבים מאשימה את שר החקלאות ואת ראשי, כשרוז בקיפוח שיטתי של המושבים באמצעי הייצור, במקורות מימון ובאיוש המשרות הבכירות במשרד החקלאות ובגופים הציבוריים המתייחסים לו.

שילון מציע ביטול תכניות הספורט בטלוויזיה בגלל "המחדלים ההנדסיים"

מאת גדעון אלון

סופר "הארץ" בירושלים

"הנהלת הטלוויזיה והנהלת רשות השידור חייבות לקבל החלטה אמיצה ומיידית על ביטול תכניות הספורט בטלוויזיה. לא יתכן שצמצום השירותים, הקטנת כח-האדם והמחדלים ההנדסיים ברשות השידור, יפלו על שכמם של העורכים והעתונאים, המופיעים על המסך ואחראים כלפי קהל הצופים" — כתב המפיק והמגיש את התכניות "מבט ספורט" ו"כדור יותר גבוה יותר" בטלוויזיה מר דן שילון אל מנהל הטלוויזיה ישעיהו תדמור.

מר שילון מציין במכתבו, כי הוא ממליץ להפסיק את שתי התכניות כיוון שביטולן יועיל כנראה לאוזן התקציב, יאפשר שידור חוזר מיובא חול ויקטין את כח האדם המועסק כיום בשידור התוכניות.

הוא מדגיש במכתבו, כי הצלה לא אחת את הבעייה שדמותן של תכניות הספורט ירדה פלאים. לדבריו אנשי ההנדסה והצלמה גל בראשם מספקים תירוצים קבועים כדי למנוע את שיפור השרותים, אך אין להם שום עניין בבעיה בטלוויזיה. מר שילון מביע את דעתו, כי מר גל שקוע כנראה בעניינים אחרים וגם אם יהיה מתפנה, קשה להניח אם היה מוצא פתרונות.

הוחל בתיכנון אירועי יום העצמאות

הועדה לחגיגות יום העצמאות החלה בתכנון אירועי יום העצמאות תשל"ג. ועדה זו מטפלת גם באירועי שנת הכ"ה.

בישיבה שנערכה דנה הועדה בסידורי המצעד שייערך בירושלים.

מר ישעיהו תדמור, מנהל הטלוויזיה, ומר משה חובב, מנהל הרדיו, הביאו לפני הועדה הצעה מפורטת של המשדרים המתוכננים לשנת הכ"ה.

שביתת האזהרה של 1600 עובדי הטכניון בחיפה שעמדה לפרוץ אתמול בוטלה בהתערבות מע"ת. בתיווך הממונה על יחסי העבודה החליטו הצדדים להמשיך, במו"מ על הסכם עבודה חדש.

הודעה חשובה לכל סורגת!

המחירים של צמר לסריגת יד עלו עד 16 ל"י נוספים לק"ג...
(עקב העליות בחומר גלם מחוץ-לארץ בחודשים האחרונים)

אנו עדיין שומרים על המחירים הישנים – עד שיגמר המלאי!

הזדרזי – כל הקודמת זוכה! החסכון עצום!

הכנסי היום למרכזי סריגה

תל-אביב: אלנבי 98, המלך ג'ורג' 62, אבן גבירול 9 ונחלת-בנימין 8 * חיפה: הרצל 31 * ירושלים: המלך ג'ורג' 21 * נתניה: התחנה המרכזית * אשדוד: שבי ציון 127 * באר-שבע: הרצל 66 * חדרה: שדי הנשיא 60 * אשקלון: הרצל, מול בנק קופת-עם * פתח-תקוה: אשכנזי 3 * רמת גן, ביאליק 29 * ראשון-לציון: רוטשילד 48 * הרצליה: סוקולוב 16 * דימונה, מרכז מסחרי מס' 11 * חולון: סוקולוב 66 * עכו: מרכז מסחרי * רחובות: רח' הרצל 194.

אמפיסל

רבקה עמיר יעקב ברג

נשואים

טכס הכלולות נערך ביום 26.10.72 בחוג המשפחה

משפחת עמיר (ויץ) חדרה — משפחת ברג נהריה

יעל ויוסף ערד — עליזה ואהרון כדי

שמחים להודיע על נישואי בניהם

יואב ומיכל

ביום חמישי 26.10.72

החופה נערכה בחוג המשפחה

מיכאל ומעינה קול-נשר — מריו ואונדינה ולנצואלה

מודיעים בשמחה על נשואי

אהוד וויוקה

לבית ולנצואלה

החופה תתקיים ב-31 אוקט 72, בשעה 7 בערב:
Embassy of Honduras 24 Ave. Verdun 78 Croissy, Paris.

אליאורה וצ'ארלי שוורץ (סטימצקי)

מודיעים בשמחה

על הולדת בתם

400 EAST 85 Str.
New York, 10028

הידעת כי

עובדי משרד הבטחון נהגים מהנהגת ניכרת מדמי המנוי

ראה מודעה בעמוד 6

הארץ

לברכה הוד"ר אריה שורץ

שפע ברכות ואיחולים

מכל אנשי

פורום - יחסי ציבור

האוניברסיטה העברית בירושלים

המרכז ללימודים קדם-אקדמיים

מודיע על

טקס לציון עשר שנים לקיום המרכז, פתיחת שנה"ל תשל"ג וחלוקת מילגות לתלמידים ולבוגרים

הטקס יתקיים ביום שני, כ"ב בחשון תשל"ג — 30.10.1972 ב"בנייני האומה" בירושלים בשעה 17.00. בשעה 15.00 יתקיים ב"בנייני האומה" כנס בוגרי המחזורים א'—י', מורי, תלמידי ובוגרי המרכז ללימודים קדם-אקדמיים שבגלל סיבות טכניות לא קיבלו הזמנה, מוזמנים בזאת לטקס.

למר ע. רוטנברג ורעיתו

איחולים לבביים

להולדת הבת

פורום - יחסי ציבור

פתוח מכשירים

לתנאי סביבה קשים

מהנדס מנוסה

מקבל פרויקטים

לפנות לת.ד. 427 קריאת

בבאר שבע דרוש מחסן בן 1000 מ"ר

הצעות נא לפנות למפעלי טמבור צבע בע"מ

ת. ד. 668 חיפה, טלפון: (04)910133 — (04)913131

מחפשים לקניה

טריילר

(למטרת משרד נייד)

טלפון 752928

ה. מגידו ושות' מהנדסים בע"מ

אילדם חברה לבנין בע"מ

בשותפות עם קבוצת לואים משקיעים בישראל משיקגו ארה"ב

בונה דירות איכות

ברמת-גן ברחוב האצ"ל

3, 3½, 4, 4½ חדרים ודירות גג

כניסה ינואר 73, אוקטובר 73

דירה לדוגמה

פתוחה כל יום בשעות 7.00—19.00

בשבתות וחגים בשעות: 9.30—14.00

ריהוט, בדים ואביזרי תאורה: פיל-ארט החשמונאים 88 תל-אביב

בהשתתפות:

שטיחים: שטיחי כרמל — תנור וגז: פטרולגז
ספסים: ט.פ.ך — ציוד ביתי: "אמפא"
וילונות: "מרסל" — אוגר חום: "אלקטרה"

הרואה לו דמת-גן טל. 721301

לכניסה מיידית!

למכירה דירה בת 3 חדרים

בבת-ים

רח' בלפור 97 (מול בנק לאומי)

המחיר: 88,000 ל"י

משכנתא והלוואות לא צמודות עד

35,000 ל"י

אחים קחטן

חברה קבלנית לבנין בע"מ

תל-אביב, אלנבי 114, טלפון 6—611035

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

26.10.72

מניות			
תעשיה, מסחר ושירותים			
חשמל (ש)	72.5		72
אליאנס ב' (ש)	769	+9	775
אלקו 1 (ש)	121		
אלקו 2.5 (מ)	120	—1.5	121
אלקטרה 1 (ש)	269.5	—1.5	270
אלקטרה 5 (ש)	271.5	—0.5	
ארגמן (ש)	462		475
ארגמן (מ)	470		466
ארגמן (ר"מ) (מ)	469	+7	474
אתא ב' (ש)	180.5	—2	179.5
אתא ג' (ש)	180.5		178
אתא משנה (ש)	171	—1	
בית הרכב (מ)	81	+0.5	80.5
דובק ר"מ (מ)	363.5	—2.5	364
קרור 1 (ש)	450		
קרור 10 (ש)	392	—3	390
כבלים (מ)	182	—2	182.5
סריב ר"מ (מ)	174.5	—0.5	173.5
ספנות (ש)	216		215
בימיקלים (ש)	64.5	—0.5	
ל—אפ' ר"מ (מ)	95	+1	
מולר (ש)	230		232
בחושתן ר"מ (מ)	365		
טבע (ש)	979	—1	980
טבע (מ)	1025	+15	
פיניציה ר"מ (מ)	128.5		
ממפלי ניר (ש)	568		568
עסיס ב' (ש)	288	—2.5	
שמן ר"מ (מ)	127		125
תעל ב' (מ)	351		347
עיד (ש)	125.5		
כספים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	176.5		177.5
א"הי' (מ)	304	—1	
אוצר לתעשיה (מ)	470	+5	474
אי.די.בי. ר"ב (ש)	246.5	—0.5	245
אי.די.בי. ב' (ש)	323	+2.5	323.5
בנק אגוד (ש)	293	—0.5	293
אפותקי (מ)	228	—1	229
איי בריט' ר"מ (מ)	339		
איי בריט' (מ)	333		333
דיסקונט א' (ש)	530		525
בנק לחקלאות ר"מ (ש)	96.5	—0.5	96.5
בנק מזרחי (מ)	177	—1	176
פועלים (מ)	305		302.5
פועלים ר"מ (מ)	321		318
בנק כרמל (מ)	179		
לאומי רגיל (ש)	346	—3	346
לאומי חדשות (ש)	342.5	—3	342.5
משכ' בנין (מ)	230	+6	
פ' תעשיה 8% (ש)	85.5		86.5
פ' משכ' (מ)	251		251
משכ' שכ' (מ)	199.5	+0.5	197
כלל תעשיות (ש)	215		210
מרכזית ב' (ש)	262		262
הסנה (מ)	214	—1	212
ו'קמי' — 1. (ש)	203	+2.5	
ו'קמי' — 10. (מ)	118	+1	117
ספחות (מ) ר"מ	224.5		224
מפחות (מ)	218	—1	215.5
סהר ב' (מ)	193.5	+0.5	193
צור (מ)	162		162
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	191.5	+1.5	189
אפריקה 1 (ש)	315	+3.5	320
אפריקה 10 (ש)	273	—1	271.5
הכ' הישוב (ש)	219		218
הכ' הישוב (מ)	218.5	—1.5	217.5
מישור הדר (ש)	114.5	+1.5	113.5
ישקרם (ש)	164	—1	165
ג' ובנין (ש)	231		230
נכסים חדשות (ש)	225		225
מהדרין (ש)	180	—2	180.5
פרי אור (ש)	167	—2	
אנגי — ישי (מ)	132	+1	131
נאות אביב (ש)	85		85
ריאלקו (ש)	146.5	+1	147
רסקו ר"מ (ש)	115	—1	115.5
רסקו (ש)	88.5		88

דלק ונפט			
דלק ג' (מ)	218		219
דלק (ש)	194	—0.5	193
ירדן א' (ש)	88.5		
חברות להשקעה			
אלגר (מ)	123	+2	122
אלרן (מ)	243	+3	242
פועלים (מ)	236.5		236
יצוא (מ)	93.5		93
פז (מ)	115	—1	115.5
אמפא א' (ש)	147		145
דיסקונט (מ)	261.5	—2	261.5
דיסקונט חדשות (ש)	243	—1	244.5
עוז (ש)	205	—5	
לאומי (ש)	233	—1	232
סחר חוץ (ש)	115.5	—1	116.5
מזרחי ב' (מ)	130		130
פריון ב' (ש)	130.5	+0.5	135
כלל (ש)	223	—5	222
שוק חופשי			
נפטא (ש)	75	—0.5	75
לפידות (ש)	159	+1	159.5
לפידות (מ)	184.5		185
מניות בכורה			
אי.די.בי. (ש)	255		254
אמישר (ש)	68		
7% בנק משכ' לשיכון (מ)	169.5	—0.5	167
6.5% כור (ש)	195	+0.5	195
7% צים (מ)	246		
מניות הנסחרות במטבע חוץ			
אוניקו א' (מ)	82	—0.5	
8% אוניקו (מ)	107.5	+0.5	
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ג' (ש)	165	—0.5	
6% פ' תעשיה גג (ש)	101		
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	101		
גזית (ש)	70		

אגרות חוב	סגירה	שינוי
צמודות לדולר		
5% זוטא ים המלח (ש)	214	
5% אג"ח ים המלח (מ)	121.2	
6% חשמל חסיבה ב' (ש)	136.5	—0.4
וולפסון קלור מאיר 6.5% אג"ח (ש)	90.5	
הולליס 5	115.5	
הולליס 6	117.3	+0.6
הולליס 7	119	—0.7
הולליס 8	106.5	—0.2
הולליס 9	108.3	—0.2
הולליס 10	106	+0.2
הולליס 11	108.4	—0.8
הולליס 13	106.9	—0.7
הולליס 14	106.9	+0.4
הולליס 15	106.5	—0.3
הולליס 16	106.8	—1.2
הולליס 17	107.3	—0.1
הולליס 18	108.7	
הולליס 11 פריון	106.6	+0.1
צמודות למדד קרן ורבית		
מלוה בטחון 1967		
סדרה י"ד	179.1	
סדרה ט"ו	178.7	
סדרה י"ט	176.5	
מלוה בטחון 1968		
סדרה א'	160.4	+0.3
סדרה ה'	155.5	
סדרה מ"א	133.6	
מלוה בטחון 1969		
סדרה א'	149.8	—0.2
סדרה ט'	144.9	+0.4
סדרה מ"א	143	
מלוה קליטה 1962		
אינדקס 132.6	158.1	—0.3
מלוה קליטה 1963		
אינדקס 132.6	224.5	+0.3
מלוה קליטה 1964		
אינדקס 138.5	204.5	—0.1
מלוה קליטה 1965		
אינדקס 110.1	186.5	+0.6
מלוה קליטה 1966		
אינדקס 118.7	157.2	

מפתח: ר"מ — רגילות מבכורות: א' — מניה א'; ב' — מניה ב'; ג' — מניה ג'; (ש) — על שם; (מ) — מוכ"ז: בלתי כסומנות — מניות רגילות: ● — מוכרים בלבד; ✱ — קונים בלבד.

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פידיון	מחיר שוק
צבר	261.6	249.1	249.1
ארז	145.3	138.4	138.4
איתן	123.45	—	120.43

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

השוק ממתין לחדשות

בשוקי ההון והכספים
מאת אליעזר לוין

צמצום ניכר בהיקף העיסקות במניות היה השבוע בבורסה. זה זמן רב לא זכור שבוע שבו היה היקף העסקות, שלושה ימים רצופים, פחות משלושה מליוני לירות.

פירוט היקף העיסקות (המספרים — במיליוני לירות):

יום	בבורסה	מחוץ לבורסה
א	3.48	1.78
ב	3.49	1.70
ג	2.95	0.84
ד	2.75	0.78
ה	2.53	

עם זאת, הממוצע עדיין גבוה: 4.3 מיליון ל"י ליום, או יותר מ־20 מיליון ל"י בסיכום שבועי. אלו סכומים נמוכים בהשוואה לשבועות ה־להוטים של ספטמבר־אוקטובר, אך בוודאי היקף עיסקות גדול ומעודד בהשוואה לחודשים קודמים. מכאן, ש־ציבור הקונים והמשקיעים קיים ואף פעיל. היקפו הניכר של השוק מקל על מימוש רווחים, מבטיח שירידות השערים יהיו מינימליות — ואכן כך אירע השבוע, במניות בהן היו ירידות — ובכך מקל על זרימת משקיעים חדשים לשוק.

בלי סערות

המסחר השבוע היה שקט ורגוע, ללא התפתחויות מסעירות. נראה כי שתי סיבות לכך. ראשית, רבים — בהם ספקולנטים — ליקקו השבוע את פצעיהם. לאחר שנכוו קשה ב־רכישת מניות החברה המרכזית. שערי מרכזית טיפסו מרמה של 260 נקודות עד לשיא של 283, אך ל־אחר ההודעה על ביטול המו"מ ל־מיזוג כלל ומרכזית, חזרו השערים ונפלו לרמה של 260 נקודות. מאות אלפי לירות, ואולי יותר, זרמו ב־שבוע שעבר בעיסקות מרכזית, ו־ההפסדים לספקולנטים היו ניכרים. למודי נסיון, הם נזהרים עתה מכ־סה לעיסקות חדשות במניות ששמו־עות שונות פורחות לגביהן. אגב, אחת השמועות אומרת כי למרות ההודעה הרשמית של הפסקת המו"מ בין כלל ומרכזית, אין זה סוף פסוק, ובעתיד, לאחר שהרוחות ירגעו ו־השערים יתייצבו, צפוי חידוש המגעים.

הסיבה השניה למסחר השקט היא שהשוק ממתין לחדשות לגבי מניה זו או אחרת. שמועות, כמובן, לא חסרות: מוסד פיננסי פלוני ינפיק זכויות, חברה אחרת מכרה נכס ב־רווח גדול, וכדומה. השמועות אינן מבוססות, לפחות לא עד כדי משי־כת המוני קונים. אך מעודדת ה־עובדה ששערי המניות היו יציבים במשך השבוע, וברובן אף היו עליות. הדבר מעיד כי פוטנציאל ההשקעות קיים, וכל ידיעה מבוססת על עיס־קה גדולה, תוכל להביא בימים או בשבועות הקרובים לזינוק מחודש של השוק.

המסחר אתמול

המסחר אתמול היה שקט והמח־זור העסקאות כ־2.5 מיליוני לירות. המגמה היתה מעורבת, עם תולשה מהרמות במשתנים, כרגיל בימי ה'. מניות כלל תעשיות ירדו ב־3 נקו־דות במחזור של 87 אלף ל"י ע"נ, ומניות כלל השקעות ירדו ב־6 נקו־דות תוך מחזור של 77 אלף ל"י. (ראוי לציין כי אתמול, כבימים אח־רים השבוע, היה המסחר בשתי מנ־יות אלו, לשעבר מן הבלתי־פופול־ריות בשוק, כ־15% מסך המחזור!). נמשכה העליה במניות פריון — 5 נקודות במחזור 49 אלף ל"י ע"נ. כן היה מסחר ער במניות בל"ל, "דיס־קונט ופחות.

כל השבוע לא היה מסחר בדולר־נתיד, ששערו 4.23 ל"י. ברחוב לי־לנבלום לא היה שינוי במחיר — כ־4.40 ל"י לדולר.

מדד שערי המניות בבורסה התל-אביבית
100 — 31.3.67

	26.10.72	25.10.72
מדד כללי	288.08	288.80
כספים וביטוח	227.83	228.54
מקרקעין	257.63	257.78
תעשיה ומסחר	441.97	443.08
חברות להשקעה	251.05	251.55
חברות נפט	233.33	233.17

עם הוצאת אמיסית הזכויות

מנכ"ל טפחות יוכל לרכוש מניות ב־50 אלף ל"י במחיר מוזל

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

מנכ"ל טפחות מר משה מז, יוכל לרכוש 5000 מניות בנות 10 ל"י כל אחת מתוך אמיסית ה־זכויות של הבנק — מתברר מה־תשקיף שפורסם אתמול בבור־סה.

בסך הכל מקצה הבנק 50 אלף מניות בנות 10 ל"י לעובדיו וה־מחיר הוא 135 נקודות לעומת 255 נקודות השער בבורסה. המניות יוח־זקו בידי חברת הנאמנות במשך כלל שלוש שנים, ואסור יהיה לעובדים למכרן בתקופה זו, אם כי יקבלו את הדיבידנדים ומניות ההטבה ש־יחולקו למניות.

התשקיף מוסר עוד, כי סגני ה־מנהל הכללי בטפחות יוכלו לרכוש 900 מניות לאיש, העובדים חברי ה־הנהלה הפנימית 750 מניות לאיש, העובדים בדרגות 14 עד 8 — 250 מניות לאיש, והעובדים בדרגות ה־נמוכות (ד־1) — 100 מניות לאיש. מניות שלא ירכשו לא יוקצו.

ההנפקה היא של 698 אלף מניות למוכ"ז בנות 10 לירות, ר־1.92 מיל־יון מניות על שם בנות לירה (הזו־לה דובר על הנפקת 732 אלף מניות בנות 10, אך המספר הוקטן בשל הקטנת האמיסיה לעובדים מ־75 ל־50 אלף מניות, וכן לאחר שהחברה־מעות מסוימת ביישוב היחס). ה־הנפקה היא ביחס 1 ל־5 ובמחיר 135. כלל חברת משקיעי ישראל, המחזיקות בחלק ניכר ממניות ה־בנק, ירכשו 425 אלף מניות בנות 10, והיתרה מוצעת לציבור (מניות טפחות מפוזרות למדי ונמצאות ב־ידי אלפי משקיעים). המניות בנות לירה ימכרו לחברות ממשלתיות, כדי לשמור על הרוב המוחלט שיש לממשלה בזכויות ההצבעה בבנק.

קרובי תיירים הקימו שערוריה בלוד

(ע). אנשים שהתפרצו לבית ה־נתיבות והקימו שערוריה על שמו־רות קרוביהם נבדקים על־ידי פקידי המכס, הוצאו בכוח על־ידי משטרת נמל התעופה.

אתמול בבוקר הביא מטוס תיירים אשר הביאו עמהם מטען רב ובינ־הם חפצים הטעונים תשלום מכס. כאשר פתחו בודקי המכס את המז־וודות החלו לרשום את החפצים הטעונים מכס, התפרצו לתוך האו־לם קרובי משפחה. הם קיללו את הפקידים ודרשו לתת לקרוביהם לע־בור בלי בדיקה. המשטרה הוציאה את המתפרעים ופקידי המכס המ־שיכו בעבודתם.

פקידי המכס מציינים, כי משרדם נמצא ביציאה מבית הנתיבות ובח־חוץ, ליד דלתות הזכוכית מתרכזים אנשים רבים. אנשים אלה נותנים עצות לקרוביהם ומקימים צעקות ב־עת שנערכת הבדיקה. הפקידים מצ־ינים, כי קהל זה מפריע להם בעת מילוי תפקידם כי הם סובלים מ־קללות שאנשים משמיעים ל־יד דלתות משרדם.

הסכם עבודה עם שחקני „הקאמרי"

הסכם עבודה קיבוצי מיוחד נחתם בימים אלה בין איגוד שחקני התי־אטרון בהסתדרות הכללית לבין הנ־הלת התיאטרון הקאמרי בת"א. כיוון שהתיאטרונים בארץ אינם מאורגנים באיגוד מעסיקים, התנהל המו"מ עם ההנהלות „הבימה" ו„הקאמרי" בעת ובעונה אחת ותנאי השחקנים בשני התיאטרונים יהיו זהים, אולם ההס־כמים יחתמו עם כל תיאטרון ב־נפרד.

פרופ' ש. יפתח:

אנו עומדים על סף ייצור חשמל בדלק גרעיני

מאת סופר „הארץ"

„אנו עומדים על סף ייצור חשמל בדלק גרעיני ומוטב שחברת החשמל תשתכנע שאנו עומדים על הסף ולא תהיה נושא הדגל הנלחם נגד תחנות כח גרעיניות" — אמר שלשום פרופ' שמעון יפתח, נשיא האגודה למדעי הגרעין, בכנס שנערך על־ידי האגו־דה בנושא תחנות־כח גרעיניות.

פרופ' יפתח טען, כי ישראל כבר החמיצה את העשור הנוכחי. אולם בעשור הבא ובעשור שלאחריו (עד שנת 2000) יהיה עליה לבנות לפ־חות 8 תחנות גרעיניות בכושר תפו־קה של 9000 מגוואט.

5000 סטודנטים באונ. חיפה

מאת סופר „הארץ" בחיפה

כ־5000 סטודנטים בהם 800 עו־לים חדשים ו־450 מבני המעוטים ילמדו באוניברסיטת חיפה בשנת הלימודים תשל"ג שהיא השנה ה־ראשונה לעצמאותו האקדמית של המוסד — מסר אתמול בחיפה הנ־שיא בפועל של האוניברסיטה מר אליעזר רפאלי. סגל ההוראה בשנה זו מונה 488 מורים בהם 35 מורים חדשים ישראלים חוזרים, עולים מ־אמריקה, כאירופה וברית־המועצות.

נוסף ל־20 החוגים במדעי הרוח והחברה ובית־הספר לחינוך נפתחים בתשל"ג שלושה חוגים חדשים — לשון עברית, ספרות כללית ומתמ־טיקה. מסלול דו־גוני ייפתח בחו־גים לפילוסופיה ופסיכולוגיה. לימו־דים לקראת תואר שני של מ. א. יתנהלו השנה בשבעה חוגים.

האוניברסיטה בחיפה תמשיך ב־הרחבת מדור ההשתלמויות בשטח החינוך והמינהל הציבורי.

מיכה טלמון לא פרש ממינהל המקרקעין

(ל.ע.מ.) בתגובה על ידיעה ש־הופיעה אתמול ב„הארץ" בדבר כו־נתו של מר מיכה טלמון לפרוש ממינהל מקרקעי ישראל מסר דובר המינהל את ההודעה הבאה:

עם כניסתו של אלוף (מיל.) מ. זורע לתפקידו כמנהל המינהל אמר לו מר מיכה טלמון, כי לאור פניות אליו מצד חברי מפלגת העבודה בבאר־שבע. יש בדעתו להציג מר עמדותו לראשות העיר.

אלוף זורע הודיע למר טלמון, כי אם מחשבה זו לא תצא מן ה־כוח אל הפועל לא יגרע ולא כלום ממקומו ומעמדו במינהל מקרקעי ישראל.

כשנשאל אלוף זורע לתגובתו על כוונת מר טלמון לפרוש, השיב: „אני מקוה כי מר טלמון יוכל להמ־שיך בעבודתו, מאחר שהוא נראה לי אחד מעמודי התווך של מינהל מקרקעי ישראל, ואנו מצאנו שפה משותפת הן באשר למגמות והן ב־אשר לסגנון העבודה. נסיונו, כושרו ויכלתו וכן עצתו ותבונתו הם לעזר רב למינהל ולי כאחד".

דובר המינהל הביע תמיהתו „מה ראה העתון לפרסם כתכנית מוג־מרת, דבר שהוא, בינתיים, בגדר מחשבה בלבד".

נשק לשוטרת ונעצר

סיפור אהבה חד צדדי וקצר בין שוטרת נאה לבין גבר שיצרו גבר עליו ונשק לה נשקיים אתמול בצה־ריים במעצרו של האיש...

שוטרת ממשטרת ירושלים עסקה בתפקיד שיגרתי של כיוון תנועה סואנת בצומת כיכר ציון. לפתע חשה בידיים חזקות הלופתות אותה מאחור ואלמוני מעניק לה נשיקה מצלצלת ונמלט. השוטרת הנדהמת איבדה לרגע את עשתונותיה אך עוברים ושבים שהיו עדים למחזה לכדו את הגבר והזעיקו ניידת.

חוקרי המשטרה סבורים, כי ה־גבר אינו שפוי בדעתו ועצרוהו ל־חקירה.

חוף השרון בהרצליה יישאר פתוח גם בחורף

(ע). חוף השרון בהרצליה יישאר פתוח למתרחצים גם בעונת החורף. שאר החופים ייסגרו מיום א'.

חודשה הפעילות בבית מניה ביאליק

(ע). על חידוש הפעילות התר־בותית בבית מניה ביאליק, לאחר פגרת הקיץ — הודיעה מרכזת ה־פעולות בבית המשוררת אגדה ע־מיר, במסיבת עתונאים שנערכה אתמול בבית סוקולוב בת"א.

גב' עמיר אמרה, כי בית מניה ביאליק משמש במה לנשים בשדה האמנות מאז שנת 1967 ואמניות ידועות־שם עשו שם את ראשית דרכן.

„בשאלתי, למה אנחנו מקיימות ב־מה דווקא לנשים" — אמרה גב' ע־מיר — „מעולם לא הייתי לוחמת למען שוויון האשה, כי לא השתו־צורך בכך ולא הרגשתי אי־שוויון. אולם נראה לי שבעסה האמנות, לאשה יש פחות מרעקים מאשר ל־גבר".

היא סיפרה, כי בבית ניתן עידוד לאמניות עולות חדשות ואף לכאלה שהפסיקו פעולתן בעבר.

במסיבה השתתפו סגן מנהל המח־לקה להרבות בעירייה המשורר שמ־שון חלפי ומוכירת בית מניה ביא־ליק גב' נירה הראל.

החלטות עתונאי ירושלים

(ע). — האסיפה הכללית של עתו־נאי ירושלים פונה לאגודות העתו־נאים בעולם להצטרף למאבק למען ביטול כופר התעודה של האקדמ־אים הרוצים לעלות לישראל. כן פו־נים עתונאי ירושלים לעמיתיהם ב־עולם התופשי להרים קולם למען מתן זכות לכל יהודי הרוצה בכך — החלטה זו נתקבלה בסיום האסיפה הכללית של עתונאי הבירה, ביום ד' בערב.

האסיפה נוהלה בידי חברי הנשי־אות: ד"ר יהודה מרטון וה"ה יוסף חריף ויצחק גולן.

האסיפה החליטה להקים קרן שבי־תות וסיוע לחברים מבוטלים על־ידי הרחבת קרן ההלוואות.

האסיפה החליטה בעקבות הדיון בנושא השימוש באודיטוריום ע"ש משה שייבר על־ידי הליגה להגנה יהודית, שאולמות האגודה יהיו פתו־חים לכל, בהתאם לעקרון חופש ה־דיבור ובמסגרת החוק.

האסיפה בחרה את המוסדות ה־באים:

ועדת ביקורת: א. גבע, ע. גורדון, י. לימור, י. למדן, מ. סלע.

לבית דין החברים נבחרו: אב בית הדין ד"ר יהודה מרטון, ש. בן־חורין, י. אולשטיין, יונה כהן, א. גוטגהרי, ב. פלה, ד"ר מ. תבור, אסתר סופר.

תיקון

במאמרו של אליעזר ליבנה „חי־דוש מעמד העבודה („הארץ" מאת־מול) נפלה שגיאת דפוס מצערת. כתוב: „המצב לא ידמה לקיים עתה במשק היהודי בו מהווים שכירים ערביים כ־10% מכוח העבודה". צ"ל: כ־7%.

כלכלני מח' המחקר בבנק ישראל:

רפו הלחצים בביקוש עובדים; סימני רגיעה בשוק הדירות

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ" בירושלים

מספר אינדיקטורים כלכליים מצביעים על כך שבחודשים האח־רונים אין התגברות בלחצי הבי־קוש, ואף יתכן שבכמה תחומים רפו לחצים אלה במידת מה. ה־דברים אמורים בעיקר לגבי נתו־נים על ביקוש לעובדים ולהזמנות עובדים שלא סופקו.

בשני האינדיקטורים הללו חל שי־נוי מה בכיוון המצביע על הרפיית לחץ הביקוש בהשוואה לרביע ה־ראשון של שנת 1972, אך רמתם ה־אבסולוטית היא עדיין בסדר גודל דומה לזה של סוף 1971, שאופיינה, כזכור, על ידי רמת פעילות גבוהה ביותר — דברים אלה כותבים כל־כלני מחלקת המחקר של בנק ישראל בסקירה פנימית.

יחד עם זאת כותבים אנשי בנק ישראל, נמשכת בחודשים האחרונים הפעילות המשקית הערה שאופיינה בתעסוקה מלאה של גורמי הייצור ו־בהמשך העליה המהירה במחירי ה־צריכה. בקצב התרחבות המוניטרית חלה האטה מסויימת בחודשים יולי וספטמבר שמקורה בירידת מה בה־מרות מטבע חוץ מצד הסקטור ה־פרטי ובספיגה נטו של הממשלה. גם בחודשים אלו עדיין מדובר בגי־דול במזומנים שנתיים של כ־20 אחוז שהינו הרבה מעבר לקצב הגידול ה־אפשרי בתוצר הריאלי.

אנשי בנק ישראל קובעים, כי הואיל ועד לחודשים האחרונים היה קצב הגידול של אמצעי ה־תשלום בסדר גודל של 30 אחוז שלפנינו עדיין תקופה של על־יות מחירים.

בעלי הסקירה כותבים עוד, כי התחום נוסף בו ניכרים סימני רגיעה מסויימים הינו שוק הדירות, בהס־תמכם על נתוני הלשכה המרכזית ל־סטטיסטיקה.

קולק כותב לפטריארך הארמני על פרשת הריגול

מאת גדעון אלון, סופר „הארץ" בירושלים

ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק, שלח מכתב אל הפטריארך הארמני בירושלים יגישה דרדר־יאן, בעניין מעצרו של הצעיר ה־ארמני יעקב אנטראסיאן, החשוד בריגול.

במכתבו הוא מציין: „כולנו הרגשנו שלא בנוח עם פירסום הסיפור הסנסציוני על המרגל. אנחנו נמצאים במצב מלחמה ומאד רגישים לנושא הריגול. אני מבין שמקרה זה יצר הרגשה לא נוחה בעדה הארמנית".

עם זאת מציין מר קולק, כי למיטב ידיעתו שום ישראלי אי־נו מייחס את מעשיו של איש אחד לכל העדה הארמנית. הוא הדגיש את הערכתו לאזרחות ה־טובה של הארמנים והביע את תקוותו להמשך שיתוף־הפעולה.

במכתב תשובתו שהגיע אתמ־מול ללשכת ראש העיר, מציין הפטריארך הארמני כי „היתה הג־זמה רבה בפירסום הסיפור על אנטראסיאן החשוד בריגול".

ביהמ"ש העליון ידון בבקשת לביב לעיין במסמכי שכטר

(ע). בית המשפט העליון יצטרך להחליט בבקשתו של העתונאי יגאל לביב לעיין במסמכי שכטר, אשר הוגשו כמוצג במשפטו.

השופט המחוזי בנימין כהן בתל־אביב, העיר אתמול בעת הדיון ב־בקשתו של יגאל לביב: „אני תמה מדוע יש צורך ברשות מבית המש־פט כדי שהנאשם יוכל לעיין ב־מוצגים". אולם בסוף החליט השופט כי כיוון שהתיק כולו הועבר לבית־המשפט העליון, יצטרך בית־המשפט העליון לפסוק בשאלה.

מר לביב פנה לבית המשפט ה־מחוזי בתל־אביב וביקש רשות ל־עיין במוצגים שהוגשו במשפטו, ו־בכללם מסמכי שכטר, בטענה ש־עליו להכין את הטענה לקראת ה־ערעור שהגישה פרקליטות המדינה לבית־המשפט העליון על זיכויו מ־אשמה של שליחת פורצים לבית שכטר.

פרקליטות מחוז תל־אביב הודיעה, כי איננה מתנגדת לכך שיגאל לביב יעיין במוצגים פרט למסמכי שכ־טר. כיוון שעיון במוצגים אלה עלול להזיק לגורמים שאינם צד במשפט ותוכנם של המסמכים אינו רלוונטי למשפט.

השאלה הובאה להכרעת השופט כהן, שזיכה בשעתו את יגאל לביב. כאמור, החליט השופט כהן, כי אין זה מעניינו לפסוק בשאלה זו עתה — לאחר תום המשפט.

ד. איילון מביע צער על פירסום החוברת „לאן מוליך בן-אהרן"

מאת גדעון אלון, סופר „הארץ"

„מזכירי מועצות הפועלים שהש־תתפו בפגישה הסגורה הוטעו, דב־ריהם נוצלו לרעה והוצאו מהקשרם" — אמר אתמול מזכיר מועצת פו־עלי ירושלים דוד איילון, בתום פגישה שקיימו מזכירי חמש מוע־צות פועלים, כדי להגיב על פירסום החוברת „לאן מוליך בן־אהרן" על־ידי קבוצת חברים במפלגת העבו־דה. החוברת מכילה דברי בקורת קשים על מזכיר ההסתדרות. מר איילון ציין, כי הנושא שלשמו הוז־מנו מזכירי מועצות הפועלים היה דרכה של ההסתדרות ולא דרכו של בן־אהרן. הוא הביע את צערו על כך שכתוצאה של החוברת מטעה ומגמתית.

ועד הנאמנים לפרס ד"ר חנן רובין ז"ל מודיע, כי התיחדות עם זכרו של

ד"ר חנן (הנס) רובין

וטקס חלוקת הפרסים על שמו,

יתקיימו ביום ד' 1.11.72 בשעה 7.00 בערב באולם הישיבות במרכז קופ"ה, רחוב ארלוזורוב 101 (פינת רמז), ת"א, קומה 7.

מוקירי זכרו מוזמנים.

ועד הנאמנים

במלאת שלשים לפטירת יקירתנו

קוקה שפירא ז"ל

נעלה לקברה בהר המנוחות לאזכרה ולגלוי מצבה ביום ב', כ"ב חשון תשל"ג (30.10.1972) בשעה 3 אחה"צ.

לכל מכריה — תודה נאמנה

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של יקירתנו

מלכה אפלבוים נ"ע

(מבית זסלר)

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום ראשון כ"א חשון תשל"ג 29.10.72

בשעה 1 בצהרים

בבית הקברות בנחלת יצחק.

המשפחה.

נחומים

למשפחת זכריאש

להל פטירתה של עובדת משרדנו היקרה

דבורה זכריאש ז"ל

רוזינסקי, הליפי, מאירי ושות'

בית הוצאה כתר וכריכית וינר

ירושלים

אבלים על מות

יוסף הרמן ז"ל

מהוצאת שוקן

ומביעים תנחומים למשפחה

בצער רב ובייגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

מיכאל פטרון

הלויה תצא היום יום ה', י"ט בחשון תשל"ג (27.10.72) בשעה 12.00 מבית הלויות בסנהדריה להר המנוחות בירושלים.

המשפחה מתאבלת

רשות השדור

בשיתוף עם

אגודת העתונאים בירושלים

יזמנו אזכרה

למאיר הרניק ז"ל

בשלושים למותו ביום ב' כ"ב במרחשון תשל"ג (31.10.72) בשעה 18.00 באודיטוריום ע"ש שייבר בבית אגרון בירושלים.

מוקירי זכרו מוזמנים

במלאת שלשים לפטירת יקירנו

פרופ' ד"ר **רודי צבי** (הרשל) ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, כ"א חשון תשל"ג, 29.10.72, בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין בחולון

נפגשים ליד השער בבית העלמין

אשתו: קלרה (גוקה)

ובני המשפחה

במלאת שנתיים למותו של

אהרון עוזרי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"א בחשון תשל"ג (29.10.72) בשעה 4.00 אחה"צ בהר הזיתים בירושלים

יוצאים מבית הורי המנוח, רח' המבי"ט 4, ירושלים בשעה 3.30 אחה"צ

המשפחה

ללידיה פינקוס־ג'ני

משתתפים באבלך על פטירת

אמך ז"ל

חברי הלהקה המרכזית של הנוער הלומד

מזועזעים מהאסון הפתאומי

ומשתתפים בצער המשפחה

על פטירת יקירכם

דוד שטרן ז"ל

העובדים של חברת שטרן אפרתי, באר-שבע

מזועזעים מהאסון הפתאומי

ומשתתפים בצער המשפחה

על פטירת יקירכם

דוד שטרן ז"ל

משפחת אפרתי, באר-שבע

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לכימיה

והמחלקה לכימיה אי-אורגנית ואנליטית

הננו משתתפים בצערה של חברתנו לעבודה

גב' נחמה קשת

במות אביה

מר **שלמה פיקר** ז"ל

למשפחת אשר, כפר־סבא

תנחומינו במות אבי המשפחה

ר' **משה יעקב אשר** ז"ל

גד — חברה להפצה בע"מ

ההנהלה וחבר העובדים

לחברנו

עמיאל אלעמי

תנחומינו הכנים בהלקח ממך

רעיתך ז"ל

הנהלת אגף המדידות וחבר העובדים.

מישלב

חיפה

נפתחים קורסים מיוחדים

מתמטיקה • פיזיקה

הכנה לבחינות מיון לטכניון

למועד אוגוסט 73 ב־29.10.72

נמשכת ההרשמה לכיתות ערב ובוקר

בגרות ומוקדמות

נפתחות כיתות

אנגלית בסיסית

כיתת ביולוגיה לבגרות

פרטים והרשמה: מישל"ב, רח' החלוץ 49 חיפה

טלפון 520797, 8—1 לפנה"צ, 4—6 אחה"צ

אוניברסיטה בר-אילן

הצבור מוזמן

לטקס הנחת אבן הפינה לבניין יהודה מקסיקו,

שיתקיים אי"ה ביום חמישי כ"ה במרחשון תשל"ג (2.11.72) בשעה 12.00 בצהרים

בקרית האוניברסיטה.

המוזמנים יפגשו ליד בנין המנהלה

ומשם יצאו למקום הטקס.

אין צורך לנסוע למרחקים!!

אמבטיות ✱ בריכת גפרית

חבישת בוץ ✱ מסג'

טיפולים שונים לפי הוראת הרופא המטפל

בתל־אביב מועדון „עד 120"

שלמה המלך 103 פינת ליברמן

שרות מ־6.00 בבוקר עד 1.00 אחרי חצות

הזמנות: טל. 240495

הארגון הארצי של יהודי כורדיסתאן בישראל

ת.ד. 1228, ירושלים, טל. 225562

לבני העדה הכורדית ברחבי הארץ!

מועצת הארגון בישיבתה החגיגית ביום 27.9.72 בכפר זכריה, מכריזה על הקמת מוזיאון ארצי של בני העדה בארץ במושב זכריה שיוסד וינוהל בסיוע המועצה האזורית מטה יהודה.

מטרת הקמת מוזיאון זה היא לגאול ולרכז מוצגים מקוריים של בני העדה בתחומי האומנות, הלבוש הכלים והוי על מנת לשמר לדורות הבאים ועל מנת שישמשו אשנב להכרת תרבות העדה ויסייעו בחקר תולדותיה ותרבותה.

המועצה קוראת לבני העדה ולמוסדותיה לתרום כפי יכולתם למוזיאון הן במוצגים והן בתרומות אחרות.

הנהלת המוזיאון ומזכירות הארגון יעשו למען שמירת החפצים המוצגים תוך ציון מי התורם.

בני העדה,

נזכור ולא נכבים להביא לשכחה את אורחות חיינו במשך הדורות רבים.

דגמי מכוניות לשנת 1973

FIAT 132
מכונית הפלוס

* פלוס בטיחות
* פלוס נוחות
* פלוס איכות

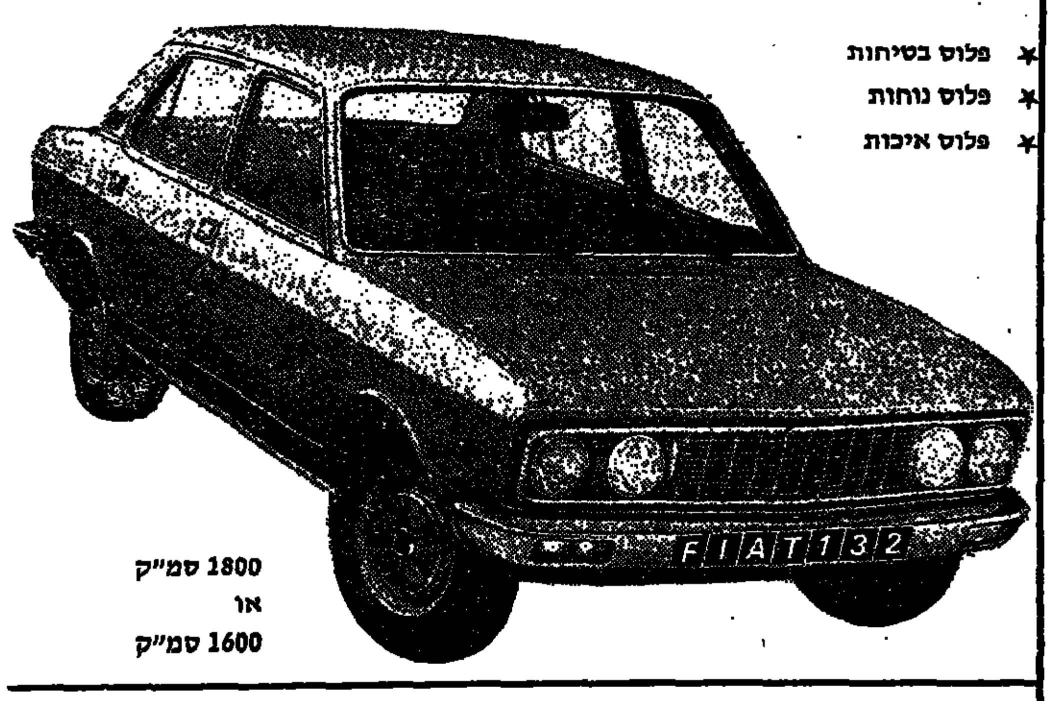

1800 סמ"ק
או
1600 סמ"ק

SAAB 99 L

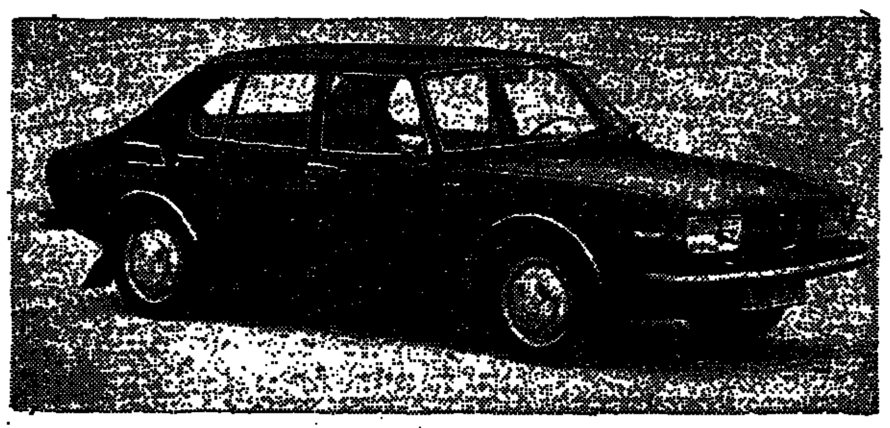

סאאב L 99 מכונית היוקרה השבדית עם השרות הנאמן בכל חלקי הארץ.
סאאב L 99 המכונית אשר נבנתה למניעת תאונות ולהקטנת הנזק במקרה של תאונה.
סאאב L 99 100% שלמות, בטיחות ועיצוב.

ליאונקרס בע"מ, רחוב קרליבך 29 תל־אביב, טלפונים 283771, 284897.

FIAT 127
המשפחתית העממית

19,950.- ל"י (לא כולל תוספות)

[...]קומות [...]יבה [...]ודרים

להשיג גם בדגם סטיישן

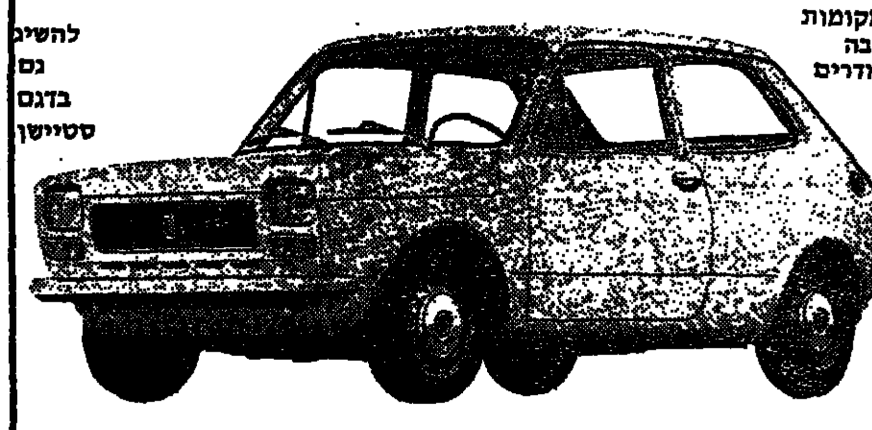

SUBARU / 4 דלתות
המכונית הפופולארית בישראל

הנעה קדמית ● 80 כ"ס לבלימה ● מצנן חשמלי ● זינוק מ־0 עד 400 מטר: 17.9 שניות ● מנוע בן 1361 סמ"ק המפתח מהירות מקבילה למנועים בעלי עוצמה כפולה ● שלדת מתכת נוקשה ● יציבות ובטיחות גבוהה ● מהירות מירבית: 160 קמ"ש ● תא מטען גדול ● וצריכת דלק: כ־15 ק"מ לליטר ● מחיר: 23,900 ל"י.

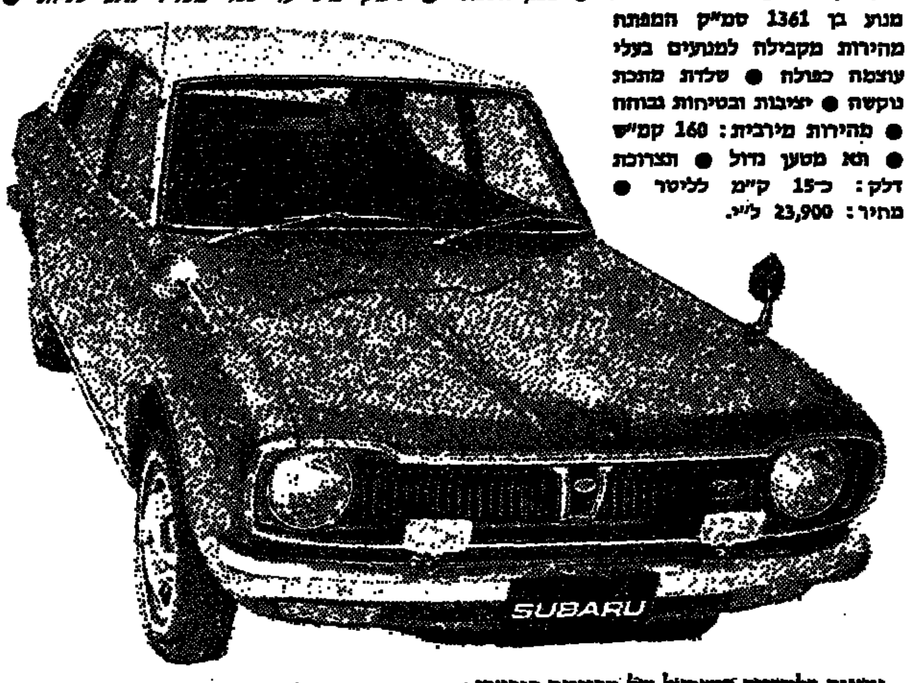

נציגים בלעדיים בישראל של מכוניות סובארו:
יפנאוטו בע"מ
תל־אביב, רחוב המסגר 64 (פנת בר־אביגדור) טל. 33184, 31051.

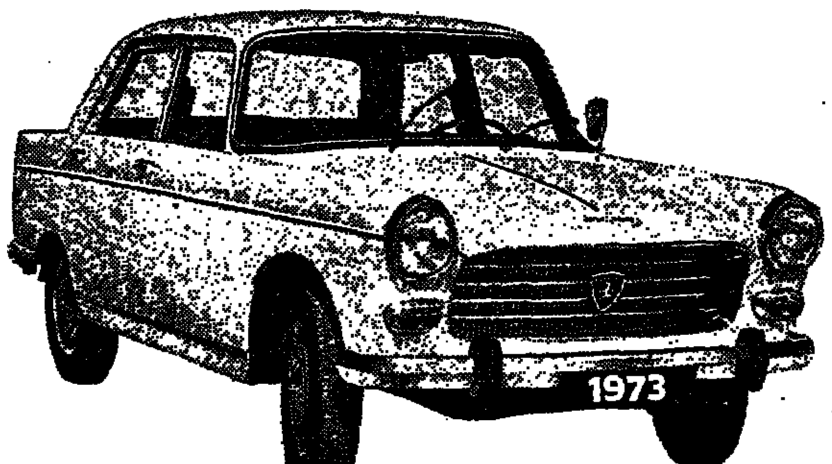

פיג'ו הארי שבחבורה
PEUGEOT

המכוניות הנמכרות ביותר בישראל

504 • 404 • 304 • 204

HANOMAG HENSCHEL

* עם קבינה רגילה או כפולה
* נוחות בטעינה ופריקה
* כושר העמסה 1500 ק"ג
* כושר המנוע מעולה
* מיניש קפדני
* הנעה קדמית
* שלל אבזרי בטיחות

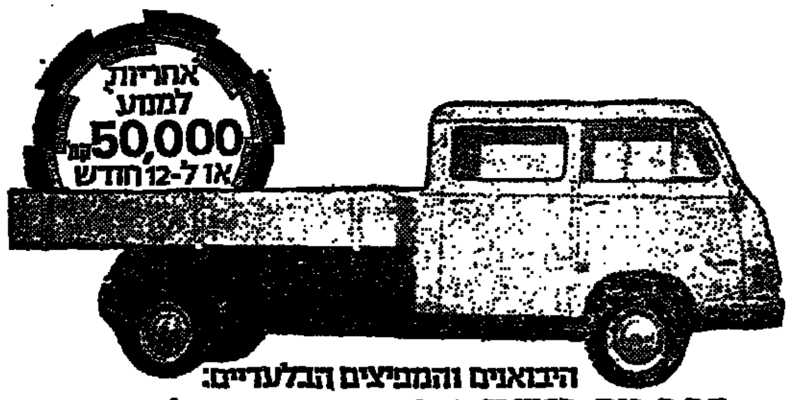

היבואנים והמפיצים הבלעדיים:
רכב ביר בע"מ ת"א רח' נירים 6 טל. 38777

CITROËN
DS החלה ההרשמה לדגמי 1973 GS

DS 23 הגיע!

חברה להנדסה ולתעשיה בע"מ
עדי רוטשילד 7, טל. 51511, תל־אביב

אולם תצוגה: ב.ג. מוסכים ומפיצים בע"מ
רח' מרדכי 52, טל. 34087, תל־אביב

אח, איפה הן המכוניות ההן?...

מכוניות שעד לפני שנים אחדות התהדרו בתוארים כמו „מכונית היוקרה של...", „פאר תוצרת"..., „בראש מכירות רכב פרטי בשנת..." „החסכונית ביותר", „הטובה ביותר", „היפה ביותר" וכך הלאה וכך הלאה...

איפה הן היום?

אחדות שבקו חיים ויצורן הופסק. אחרות יצאו מהאופנה. מפני שלאחר שנים אחדות לא הוכיחו את עצמן. ישנן שנמכרו רק בגלל מחיר זול — עד שהופיע מישהו עם מכונית יותר זולה וישנן כאלה שבעליהן עייפו מלחפש להן שרות וחלפים...

מכל המכוניות שהיו פופולריות ונמכרו בעבר במספרים גדולים, היחידה שנשארה פופולרית, נמכרת במספרים גדולים ושומרת על בכורתה שנה אחר שנה היא הפולקסווגן.

מפני שעדיין לא המציאו תחליף לאיכות ולאמינות של פולקסווגן ולשרות של צמפיון מוטורס. ומפני שהיחידים שלא היו צריכים לשלם מכיסם את מחיר שגיונותיו של ענף הרכב בישראל הם בעלי המכוניות הנוסעות נוסעות נוסעות ונוסעות...

צמפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים בלעדיים של פולקסווגן ופורשה

VOLVO
הבחירה הטובה ביותר

הסוכנים הבלעדיים:
'מאיר' חב' למכוניות ומשאיות בע"מ
בבעלות מאיר קז ובניו
תל־אביב רחוב קרליבך 23 — טלפון 289191

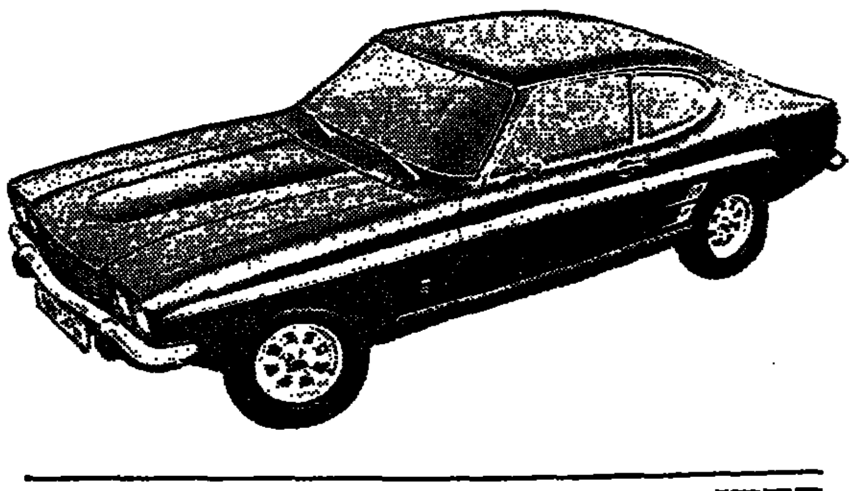

קפרי
דגם חדש חדיש. סוס־מירוץ בנסיעה
עם הנוחות של לימוזינה בדרגה הגבוהה.

Ford **חברה א"י לאוטומובילים בע"מ מפיצי פורד בישראל.**

סניפים: תל־אביב, חיפה, ירושלים סוכנויות משנה: באר־שבע, חדרה, יפו, נצרת, נתניה, עפולה, ראשון לציון, רחובות, רמלה, רמאללה, רמת גן.

חדוש עולמי!
השמן השומר על מנוע מכוניתך

פז סופר 100

פז

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

שאיפות הפועל ת"א למבחן מול הכח ר"ג

יפו נגד מרמורק ✶ מכבי פ"ת בירושלים

מאת סופר „ספורט הארץ"

שתי שאלות מסקרנות עשויות ל־בוא מחר על פתרונן, בעת שהפועל תל אביב יתארח בגליל־גיל אצל ה־כח רמת גן: כלום המוליך באמת כה חזק, כפי שמעיד היתרון בן שתי הנקודות שיצר לעצמו בראש הדירוג? והאם כוונותיו של הפועל בעונה זו באמת כה רציניות, עד שהוא מסוגל להבחיל להכח את הפ־סדר הראשון בעונה זו?

מכל מקום, יהיו התשובות אשר יהיו, מבחינות רבות יעמוד מיפגש זה במוקד המחזור השביעי של ה־ליגה הלאומית, שמשחקיה הברכ־זיים יחלו מחר בשעה 2.30 אחר ה־צהריים. תהיה זו התמודדות ישירה בין שתי קבוצות בעלות הגנות יצי־בות והתקפות מסוכנות, שכבשו ב־ממוצע שני שערים למשחק — אם כי לא תמיד הרשימו ביכולתן. בבנ־רש הרמת בני צור־המימדים יתקשה הפועל למצות את סגולותיו יותר כ־ידיבו, אבל לכל הדעות צפוי מאבק קשה, חריף ושקול, שלתוצאותיו יהיו השלכות רבות על ההמשך המע־רכה על הבכורה.

יפו הזהרה

שתי קבוצות יצפו במיוחד להת־פתחויות בגליל־גיל. אחת מהן, זו של מכבי יפו, הודחה לפני שבוע מהפיסגה אחרי שנחלה הפסד רא־שון; אולם היא מסוגלת בהחלט לצמצם מחדש את הפער, אם לא יו־תר מזה — בתנאי שתשוב לכוש־רה הטוב ותנצח מחר במגרשה את הפועל מרמורק. העולה החדשה מה־דרום ודאי תנקוט במערך סגור, ב־מגמה להשיג נקודה, אך קשה ל־הניח כי יש „תכסים" לתיקו.

הקבוצה השניה עם מאזן מרשים של 9 נקודות, מכבי פתח תקוה. הת־

טבלת הליגה הלאומית

.1	הכח ר"ג	6	3—10	11
.2	מכבי יפו	6	2—8	9
.3	מכבי פ"ת	6	7—10	9
.4	הפועל ת"א	6	3—12	8
.5	מכבי ת"א	6	7—10	7
.6	ביתי"ר ירושלים	6	9—6	7
.7	הפועל חיפה	6	8—12	6
.8	הפועל ב"ש	6	7—9	6
.9	ביתי"ר ת"א	6	6—8	6
.10	הפועל כפ"ס	6	5—5	5
.11	מכבי חיפה	6	11—6	5
.12	הפועל מרמורק	6	9—5	4
.13	הפועל פ"ת	6	9—4	4
.14	מכבי נתניה		13—6	4
.15	הפועל ירושלים	6	6—3	3
.16	שמשון ת"א	6	17—7	2

קשה לשמור בבירה על מקומה ה־שלישי בטבלה. נצחון החוץ המפתיע על האלוף לפני שבוע דירבן מחדש את הפועל ירושלים, ואם יצליח ה־עולה החדש מפתח תקוה לשבש מחר את תכניות מארחו, אמנם יוברר ש־הישגיו בעונה זו לא היו מקריים.

מכיוון שאין להניח, כי מכבי תל אביב יגחל הפסד שני ברציפות. יש לצפות לפחות לתיקו במשחק החוץ שלו מחר בפתח תקוה — למרות שהפועל המקומי הוא המארח. בל־עדי גיורא שפיגל מתקשה האלוף למצות את כל יכולתו, אבל כל הג־נתה התדירה של פתח תקוה עשויים חלוציו לגלות מחדש כושר הבקעה.

אסור להפסיד...

אחד ממשחקי התצלומה של השבת יחל מחר ב־12.30 בבלומפילד ויפ־גיש את ביתי"ר תל אביב עם הפועל חיפה, שתי קבוצות שעשו מראשית העונה חיל בעיקר בביתן. ומכיוון שבלומפילד הוא העונה מבצרו של ביתי"ר, יהיה זה עימות חריף ביותר, שמסוכן מאד להמר על תוצאותיו.

כעבור שעתיים יתמודדו שתי קבו־צות המצויות השנה במצוקה, למ־רות שלפני שנתיים היו האלופה ו־סגניתה: מכבי נתניה ושמשון תל אביב. אחרי חמישה הפסדים רצו־פים (!) והידרדרות למקום האחרון „אסור" לשמשון להכשל שוב. אלא שלרוע מזלו מצויה נתניה במקום ה־14, ופירושו של דבר שיהיה זה קרב ללא פשרות וללא ויתורים, ש־המפסיד בו ייקלע למצב קשה ומ־ביך.

הנסיגה בדירוג של מכבי חיפה והפועל באר שבע תטביע חותמה על המשחק ביניהם, שיהיה בחיפה ועשוי להתנהל ביתרון ביתי קל. הוא הדין במשחק בכפר סבא, שבו יארח הפועל המקומי את ביתי"ר ירושלים. הרזון מאד מן הכושר ש־הבגין אשתקד.

צ'רנוחה אינו עונה לקריאות בית"ר ירושלים

הנהלת ביתי"ר ירושלים הזמינה את הכדורגלן הקבטיין של הקבוצה שמעון צ'רנוחה, שהוזמן בעבר ל־נבחרת הלאומית, לבירור על תבי־עותיו והסיבות להצדרותו מאמוני ד־משחקי הקבוצה. צ'רנוחה לא נענה להזמנה ומסרב לשתף פעולה עם ראשי אגודתו.

יו"ר הנהלת הקבוצה יהושע מצא מסר, כי אין בדעת ההנהלה להר־פיו ולפנות לכדורגלן. בכוונתה ל־מלא את החלל שנוצר עם עזיבתו בשחקן נוער.

עכו שואפת לממש תקוותיה על חשבון הפועל חדרה

בדרום: בני־יהודה — יהוד ✶ חולון ברמלה

שני מפגשי צמרת מסקרנים, ב־שני מחוזות ליגה א' בכדורגל, יהפ־נו מחר את עיקר תשומת הלב ב־הגיע המאבק על העליה לליגה הל־אומית למחזור השביעי.

במחוז הצפון צפוי למוביל, הפועל חדרה, מיפגש־חוץ קשה „חומר־נפץ" נגד הקבוצה השאפתנית של הפועל עכו (מדורגת 4), שאינה מס־תירה את תקוותיה הכמוסות למלא את משאלתה ולהבטיח לעצמה את ההופעה בליגה העליה. המארחים מעכו מפגרים אחרי המובילים מ־חדרה ב־2 נקודות בלבד, ומקוים אולי לנצל מיפגש זה, כדי לממש את שאיפתם לדירוג טוב יותר ב־פיסגה.

מאבק עיקש זה עשוי לנצל קבו־צת הפועל סירת־הכרמל (היחידה במחוז הצפון שעדיין לא נוצחה), ש־תארח במגרשה את הפועל מגדל ה־עמק (מדורג 9), כדי לעלות מה־מקום השני לראש הטבלה.

צמרת ליגה א' — צפון

.1	הפועל חדרה	6	3—10	10
.2	סירת הכרמל	6	4—9	9
.3	מכבי הרצליה	6	6—10	8
.4	הפועל עכו	6	4—7	8

יתר משחקי מחוז הצפון: הפועל בני־נצרת — הפועל מטה־יהודה, הפועל גבעת־חיים — ביתי"ר נתניה, מכבי הרצליה — הפועל רמת־גן, ה־פועל קרית־שמונה — הפועל נהריה, הפועל נחליאל — הפועל הרצליה, הפועל טבריה — הפועל צפת.

תקוות ביהוד וברמלה

המיפגש המרכזי של מחוז הדרום יציב זה כנגד זה את בני־יהודה (מ־דורגים 2) מול הפועל יהוד (מדור־גים 3), שתיים משלוש הקבוצות (יחד עם המוליך מחולון) שעדיין לא נוצחו בששת מחזורי הפתיחה. אילמ־לא יצאו החולונים לכאבק־חוץ קשה נגד הפועל רמלה (מדורג 6), ודאי היו מנצלים בהלכה את המיפגש בין בני־יהודה ליהוד. כך או כך, סביר להניח, לפחות מבחינה תיאורטית, שמחוז הדרום לא יהנה גם מחר מ־צמרת של שלוש קבוצות בלתי מנו־צחות.

צמרת ליגה א' — דרום

.1	הפועל חולון	6	3—10	11
.2	בני־יהודה	6	8—14	11
.3	הפועל יהוד	6	6—13	10
.4	רמת־עמידר	6	7—16	9

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל קרית־אונו — הפועל לוד, הפועל באר־יעקב — הפועל בית־שמש, ה־פועל ראשון־לציון — הפועל אילת, הפועל בת־ים — ביתי"ר רמלה, מכבי שעריים — מכבי רמת־עמידר, הפו־על דימונה — הפועל אשדוד.

אלוף הכדורסל למבחן יוקרה בירושלים

מאת סופר „ספורט הארץ"

המחזור החמישי בליגה הלאומית בכדורסל יפגיש הערב ב־8, בירו־שלים, את שתי הקבוצות היחידות שלא נוצחו העונה — מכבי תל־אביב והפועל ירושלים.

יהיה זה קרב צמרת מסקרן. מכבי תל־אביב אמנם גילה במשחקו ה־אחרון נגד מכבי רמת־גן יכולת מל־היבה, בעוד שהירושלמים ניצחו רק לאחר הארכה את הפועל מגידו, אך האתגר הירושלמי הביתיות יהפכו את המאבק לשקול ומענין. חבל. ש־רק כ־1200 צופים יוכלו לחזות בו, בגלל מימדיו הקטנים של האולם בבירה.

קבוצת הפועל תל־אביב, שנחלה שני הפסדים רצופים בשבוע שעבר, תשחק במגרשה נגד הפועל מגידו, ואם לא תתאושש היא עלולה לרדת מנוצחת פעם נוספת (8.45). ביתי"ר ירושלים יארח את הפועל גבעת־ברנר/נען וינסה להתאושש, לאחר שלושה הפסדים רצופים (8).

מכבי רמת־גן יחזור למגרשו ה־ביתי עם סיכויים טובים לגבור על הפועל קרית־חיים (8). סגנית ה־אלופה, קבוצת הפועל גבת/יגור, גי־בורת המחזור הראשון, תשחק ב־אשדות יעקב נגד האחרונה בטב־לה (8). מכבי חיפה יארח בקרב מסקרן את הקבוצה המפתיעה של

שיוט חללי טנטורה

שיוט חללי טנטורה, יהיה מחר ב־תוף בהשולים, השיוט הוא במסגרת אליפות החורף לסירות מדגם 420, הולבדי מעופף ופין. תחילת השיוטים בשעה 9.50.

אליפות באופניים

אליפות הצפון במירוצי אופניים, תהיה מחר בנצרת עילית. הזינוק הראשון בשעה 6.30 בבוקר.

מנצ'סטר יונייטד תארח את טוטנהם

מחר בליגה האנגלית

לונדון, 26 (ע"ר) — מחזור „שקט" צפוי השבת בליגה האנגלית בכדורגל. המשחק המסקרן של ה־מחזור ה־15 יהיה כנראה באולם טרפורד, מנצ'סטר־יונייטד, התופסת את המקום ה־21 בטבלה, תארח את טוטנהאם (7).

ולבס, השמינית בדירוג, תשחק בביתה עם לידס (4).

הבירה האנגלית תעמוד הפעם ב־מרכזי ההופעות. שלושה משחקים יהיו בלונדון, כולל הדרבי בין ווסט־האם (9) לקריסטאל־פאלאס (22). שני המשחקים הנוספים יהיו בהיי־בורי, בין ארסנל (2) למנצ'סטר־סיטי (17) ובין צ'לסי (3) לניוקסל (10).

יתר המשחקים: קובנטרי — ביר־מינגהאם, דרבי־קאנטי — שפילד־יונייטד, אברטון — איפסוויץ', נוריץ' — ליברפול, סאות'המפטון — ווסט־ברומיץ', סטוק — לסטר.

גאלאטסריי נוצחה בכדורסל

איסטנבול, 26 (ע"צ). קבוצת ה־כדורסל התורכית גאלאטסריי מאיס־טנבול, נוצחה באולמה ע"י הקבוצה האלבנית ולאזניה 64:60 (31:34), במשחק הגומלין בגביע אירופה למחזיקות גביע. התורכים שניצחו בהפרש סלים גבוה יותר ב־משחק הראשון, עלו לסיבוב הבא.

ג'ודו לנוער

אליפות הפועל לנוער בג'ודו, תה־יה מחר משעה 10.30 לפני הצהרים בבית שרת בגבעתיים.

בליגה בטניס

במוקד המחזור השני בליגה הלאו־מית בטניס ייפגשו מחר בדרבי תל־אביבי מכבי א' ומכבי צפון א'. יתר המשחקים: מכבי צפון ב' — הפועל תל־אביב ב' — מכבי נתניה; מר עדון הכרמל חיפה — מכבי תל־אביב ב'.

במיפגש טניס־שולחן הונגריה — אנגליה 1:6

בודאפשט, 26 (יו.פי.) — נבחרת טניס־השולחן של הונגריה, הכניעה כאן את נבחרת אנגליה 1:6. אישט־ואן גונייד מהונגריה ניצח הרשים בכל משחקיו. את הנקודה היחידה ל־זכות האנגלים, העניק דניס ניל, ש־גבר על יאנוש בורצי.

אליפות הפועל בקליעה

אליפות הפועל בקליעה סטנדרטי, תהיה מחר משעה 9 בבוקר במטווח רמת־גן.

אליפות בסיוף

אליפות ישראל בסיוף, דרגה לאו־מית (חרב) תהיה מחר משעה 10 לפני הצהרים בבית הפועל חיפה.

בליגה במשקולות

המחזור השלישי בליגה הלאומית במשקולות, מחוז הדרום, יהיה הערב משעה 8 בבית שרת בגבעתיים.

מבחן בהתעמלות

תחרות מבחן בתרגילי חובה בהת־עמלות דרגה לאומית (גברים) תהיה מחר משעה 9 בבוקר בהיכל הספורט בנעמן.

אליפות בהאבקות

אליפות הפועל בהאבקות, סגנון יווני־רומי, תהיה מחר משעה 10 לפני הצהרים במושב קדרון.

החיוך האחרון של שפיגלר

זהו החיוך האחרון של הכדורגלן מרדכי שפיגלר (מימין בזרועות פשוקות), המבהר להתחבק עם חבריו לאחר הבקעת שער במשחק הליגה הצרפתית. במשחקה האחרון נכנעה קבוצתו פ. ק. פאריז לניס, מובילת הטבלה, בשיעור 3:2. שפיגלר נפצע במיפגש זה וירד מהשדה בעיצומו של המשחק. איבחון רפואי קבע, כי יתכן שייאלץ להיעדר מהרכב קבוצתו לכמה משחקי ליגה.

עין המפרץ נגד השוייצים

מחר גביע אירופה לאלופות בכדורעף

המשחק הראשון במסגרת גביע אירופה לאלופות, בכדורעף, בין אלופת שווייץ, ספורט אקדמיקה צי־ריך לבין הפועל עין־המפרץ, יהיה מחר בשעה 8 בערב בהיכל הספורט בנעמן.

בליגה בכדוריד

קבוצת הכדוריד של הפועל הר־צליה, המובילה את הטבלה הלאו־מית התקשה שלשום בלילה לגבור על קבוצת התחתית של הפועל חולון בהפרש זעיר — 15:19 לאחר יתרון 8:10 במחצית.

ביתר משחקי הסיבוב ה־17 בליגה הלאומית בכדוריד היו התוצאות: הפועל רמת־גן — הפועל פתח־תקוה 12:23 (8:10), מכבי רמת־גן — ה־פועל כפר־כנהם 17:24 (12:11), מכ־בי ראשון־לציון — מכבי ארזים 21:22 (9:12), הפועל רחובות — מכבי הצפון 15:15 (7:10), הפועל ראשון־לציון — הפועל קרית־מוצ־קין 13:30 (7:12).

אנו בונים בנוה שאנן חיפה

נותרו מספר דירות בשלב א'

באזור היפה ביותר בנוה־שאנן במרכזו של גן, אנו בונים דירות רווחה מקסימות בנות 4 חדרים, המשקיפות אל נוף מרהיב עין, כאשר מצד אחד ניבט המפרץ והים ומצידו השני יערות הורשות הכרמל. בדירות אלה תמצא את כל מה שתדרוש מדירת פאר.
- ♦איכות בניה מעולה.
- ♦טלפון פנים בכל דירה והכנה לטלפון חוץ.
- ♦שרותים כפולים.
- ♦חניה צמודה.
- ♦הסקה מרכזית ע"י קונבקטורים
- ♦ דגם אמריקאי מבוצע ע"י א. עמית בע"מ
- ♦הספקת גז מרכזית ע"י סופרגז.
- ♦אנטנת טלויזיה מרכזית.
- ♦2 מעליות אוטומטיות.
- ♦מים חמים עם מונה נפרד לכל דירה.
- ♦משכנתאות בלתי צמודות עד 30000 ל"י לדירה.

חנויות, גני ילדים, ומגרשי משחקים בסביבה הקרובה.

כמו כן מתחילים בבנית דירות גן ברח' אינשטיין 127 עם נוף לים.

בלייכר זיכהולץ קבלני בנין בע"מ

רח' הנביאים 20 חיפה טל: 641371-667561

למכירה מכונית פורד־20

יד ראשונה, שנת ייצור 1969, 56,000 ק"מ

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 35524 ת"א

השאר לנו את הנהיגה—סע באגד!

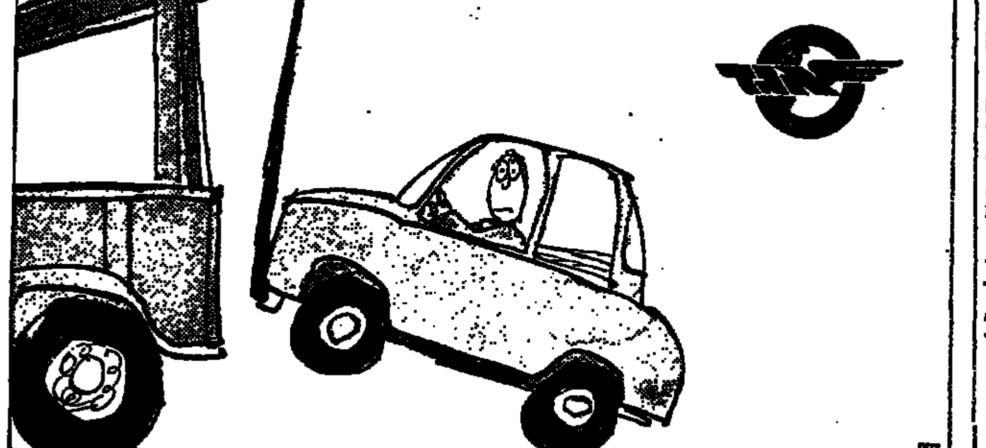

אגד — המחלקה ליחסי ציבור.

מכרז

להתקנת שלטי פרסום

הננו מזמינים בזה הצעות להתקנת שלטים לפי התנאים הבאים: —

א. שלט אחד דו־צדדי בגודל 0.80×1.70 מטרים.
ב. 10 שלטים בגדלים — 1.50 רוחב על 2.40 מ' גובה.
ג. השלטים יותקנו מפח בעובי 1 מ"מ ויורכבו על צינורות מתכת מתאימים, בגובה של 3.5 מ' מעל פני הקרקע. סגירה מסביב לשלט — בפח.
ד. הצעת המחיר תכלול הבאת השלטים למקומות שונים והתקנתם במקום.
ה. השלטים צריכים להיות עמידים בתנאי מזג אויר שונים. על השלט יבוא טקסט בהתאם להנחיות המזמין.

פרטים נוספים אפשר לקבל במשרדנו ברח' שאול המלך 35 ת"א, ביחידה לפניות הציבור.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה, אותה יש לשים בתיבת המכרזים, שתימצא במשרדנו קומה 6 ועליה מסומן „מכרז לשלטים".

המועד האחרון להגשת ההצעות 14.11.72, שעה 12.00.

„עמידר"
החברה הלאומית לשיכון עולים בישראל בע"מ

הזמנה

אל: קרובי המנוחה זהבה גוסטה בלז (הרמץ זהבה גוסטה) לבית פכגר, שנפטרה בחיפה בתאריך 11.4.1957 ושמקום מגוריה האחרון היה בחיפה ולפני זה פתח־תקוה, מארץ מוצא פולניה, מתבקשים לסור למשרד עו"ד רוטשילד אלכסנדר, בחיפה, רחוב הרצל 44, כניסה 2, בין השעות 4—7 אחה"צ או להתקשר טלפון מספר 665313, חיפה.

עו"ד א. רוטשילד

משרד החינוך והתרבות
מרכז ההסברה

מודיע כי

ספריות ההשאלה לסרטים דוקומנטריים

פתוחות מדי יום

בין השעות 08.00—12.00 בלשכות המחוזיות של מרכז ההסברה: —

תל־אביב, רח' קפלן 6, טל. 255256
חיפה, רח' אחד העם 5, טל. 664200
ירושלים, משרד ראש הממשלה, הקריה, טל. 39211/281
באר־שבע, מרכז הנגב, טל. 4906

ההשאלה למוסדות היא ללא תשלום

גזור לפי הקו המרוסק, קפל לפי הקו המנוקד, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.

דמי הדואר שולמו ע"י המוען סניף הדואר הראשי ברח' אלנבי תל־אביב, אשור 6205

לכבוד
הארץ
מחי התפוצה המנויים
ת.ד. 233
תל־אביב — 61000

27.10.72

שם פרטי ________ שם משפחה ________

הכתובת ________ טלפון מס' ________

נא לשלוח לי את פרטי ההסדר. סמן בי"× במשבצת המתאימה:

☐ עובדי מדינה — יהו"ב
☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
☐ צבא קבע — מתי"ש
☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
☐ סטודנט ☐ עגות נישאים

קפל פנימה

הערה: תגזירים מתקבלים בסיכות או תגזירים בלתי דבוקים או פתוחים מכל צד שהוא של התגזיר — לא יגיעו להשמדתם באמצעות דואר ישראל.

ג.י.ב. — ניהול וייעול בניה בע"מ
להקמת מפעל למוצר תעשייתי לענף הבניה

דרושה השקעה של 500 אלף ל"י

אפשרית גם השקעה חלקית

לקביעת פגישה לפנות טל. 229322 בשעות העבודה או 411748 תל־אביב בשעות הערב.

דרוש מבנה תעשייתי

באיזור התעשיה נתניה

עם אינסטלציה וחשמל, מים וביוב.

בסדר גודל 800 — 1000 מ"ר
לכניסה מיידית

בהצעות נא לפנות לת.ד. 29541 ת"א עבור מבנה תעשייתי, או בטלפון 55388, 54397.

וילות יוקרה

בשלבי בניה שונים

כניסה תוך כשנה

התחלנו בבנית מספר וילות נוספות ב„אחוזות" — שכונת וילות חדישה ותרבותית — בכניסה לרעננה מכיוון הרצליה.

הוילות ב־3 מפלסים כוללות:

5—4 חדרי שינה מרווחים. גלריה. סלון ענק (מעל 45 ממ"ר). חדר אוכל.

וכל אותן פינות חשובות ההופכות את החיים לנעימים. מכסימום מרחב, נוחיות ותמימות וכן מירב החידושים והשכלולים.

„אירם"
מהנדסים בע"מ

יהודה המכבי 49 ת"א טל' 444567, 259666.

הנחה מיוחדת עד 15.11.72
למציגי מודעה זו

הצעה לזוגות צעירים!

חדרי שינה

דגמי PARIS, ROME, AMSTERDAM —

חדש — מיטות 190 X 80

200 X 150 - 190 X 140

במחירי פרסומת — אספקה מיידית

תל־אביב, רח' מרכז מסחרי 19 טל. 821729

לשכת ההוצאה לפועל באשדוד
ת"א, תיק מס' 6908/72

מודעה בדבר מכירה פומבית של מיטלטלין

ביום 31.10.72 בשעה 15.00, יוצאו למכירה פומבית המיטלטלין המתוארים להלן של החייב ספת בתן ז"ל, לגבית חוב בסך 41,000 ל"י הנביע לזוכה בנק לאומי בע"מ סניף יבנה.

תיאור המיטלטלין

1. טרקטור 552־501 שנת ייצור 1968 תוצרת אינטרנשיונל דגם 154 מס' מנוע 15487906.
2. טרקטור בברוף קסטת כותבה ללא מספר רשוי דגם 560, מס' מנוע 282־13183 דגם אינטרנשיונל 982.
3. טרקטור קספת ללא מס' רשוי תוצרת אינטרנשיונל דגם פרגל 560 מס' מנוע 31053.
4. טרקטור שנת ייצור 1968 תוצרת פרגוסון דגם 178 MF מס' מנוע YA 4557 248.

המכירה תתקיים ברבבה בפרדס „גן ראובן". כל המעונין בכך יוכל לבדוק את המיטלטלין העומדים למכירה כאמור.

על הקונה יהיה לשלם את כל המסים, האגרות וההיטלים, אשר מכח כל דין, חלים על קונה וכן 1% מהמחיר למגבה המכירות, אם אינו פקיד של בית המשפט.

המוציא לפועל
13.10.1972

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 246905, 230521, 230401
המחירים: יום חול 1.00 ל"י לשורה / יום ו' 1.20 ל"י לשורה

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: אברמסקי, אלנבי 126, טל. 625526 פרנקל, המלך ג'ורג' 68, טל. 222121 כספי, אבן גבירול 147, טל. 442716
● שבת: גרינברג, המלך ג'ורג' 46, טל. 224966 יהודה הלוי, יהודה הלוי 91, טלפון 625159. נורדאו, בן יהודה 183, טל. 226944
● בני-ברק: הנביאים, המלך ג'ורג' 36, טל. 250740

● חדרה: ליל ויום שבת — כוכבא, רח' רוטשילד 3.
● נתניה: ליל שבת — כרמל, הרצל 36, טל. 22559. שבת — נתניה, הרצל 11, טל. 22896
● פתח-תקוה: שבת — פישביין, רח' חיים 6, טלפון 910541
● רמת גן: ליל שבת — הרצל, הרצל 25 טל. 722595. שבת — ליפשיץ, הרצל 19, טל. 771571
● בני ברק: ליל שבת — רפואה, עקיבא 62; שבת — ארם, המכבים 42.
● בת-ים: ליל שבת — בתים, בלפור 45. שבת — ברא"ש, בתים, בלפור 112.
● חולון: ליל שבת — אסף הרופא, סוקולוב 4. שבת — מרכז, חולון, בכר וייצמן.
● רמלה — לוד: ליל ויום שבת — רמלה, רמלה, הרצל 63.
● באר שבע: שבת — אביב.
● אילת: ליל ויום שבת — ברבלי.

תורנויות בתי חולים

תל-אביב
● היום: איכילוב.
● שבת: איכילוב.

בתי כנסת

● "היכל הגדול": 4.19 תפילת מנחה 4.45 קבלת שבת ו-5.00 (חזן ומקהלה). תפילת שחרית 8.00, תפילת מנחה 12.45 ו-4.30, מנחה ברחוב 4.50, תפילת ערבית 5.30

נרשמו לנשואין

● היתה עבודה שמואל, רוטש פרופ' ישראל עיר — הכלה נדיה סגירה לוציל רוזה אנגליה ישראל עיר.

הודעות

● הודעה לציבור הנכנסים 411 ספור ... אגודה ... בע"מ ...

דירות

● בראשון לציון בדירות "הפארה" המבחר הגדול בעיר, 2½ — 3 חדרים ... הרצל 59, ראשל"צ.

● למכירה דירות מפוארות בבנייני השכנה ברח' ברמברנדט ...

קבלנים מציעים

● דירות גן ובמשחאות ...

חזרה ואחוזים

● בתוכנית 3 חדרים משופצות, ארונות, אפשר 14 ...
● בנאות רחל 3 חדרים 90 מ"ר טלפון 848502
● ברמת-גן 4 חדרים, ארונות קיר-פ"א, עידוד עזר אל 48
● בגבעתיים דירה מפוארת 4 חדרים טלפון 785814 מ-8
● בקריאון מגרשי 3 חדרים ברוחות ק"ב, 739827
● למכירה בבבלי דירת 3½ חדרים עם או בלי רהיטים, חניה, מעלית מים חמים, גז והסקה מרכזית 269610 מ-20.00—18.00
● הזדמנות 3½ חדרים + 3 מרפסות בנוורות, במקום מרכזי בצפון ת"א בלוך ארלוזורוב + פינת אוכל, קומה ב' טל. 220097
● בצהלה 3 חדרים חדשה ק"ג בניסה מיידית 419909
● הזדמנות 3 + הול חזית מרפסת, גוף 4 כיוונים 919270
● בב"ת דירת קומה 3½ חדרים בצנלסון 86 גנאמה
● בב"ת 3 חדרים מסודרים צה"ל 50 רוו. 912908
● בב"ת דירה יפה 3 חדרים עם כל השכלולים + פ"א ק"ג, טל. 914101
● ברחוב מ"ג 4 בבתים ק"ג חזית + ½ + 2½ + שיפורים היום.
● למסירה מיידית 3 חדרים מול גן ירקובים ארלוזורוב 25/2, מהלך ת"ת.
● דירה למכירה 3 חדרים בהרצליה 69 ירושלים — .25663
● למכירה במרכז דיזנגוף שמי גן מתאים לבנות מכ המאון (4 חדרים) לפנות טל. 611673, ת"א.
● בהזדמנות 3 חדרים חדשה מומון 20,000 46,000 בגבעתא לפנות תיווך לוי שדי העצמאות 67 בתי-ים.

2-2½ חדרים

● דירה 2 חדרים גדולה מסודרת 2½ + סלון, לי חזית רחוב נבנה, רמת-גן טלפון 766581
● 2 חדרים גדולים + ארון קיר + חזית, רח' בצנלסון 10 בתי-ים.
● ברמת-גן, 2 חדרים עם מרפסת סגורה, השיפור באזר טל. 751478
● בהזדמנות יוצאת מהכלל דירת 2 חדרים על שטח 750 מ"ר בקרמה, רמת השרון — 2 חדרים לדירה, בלי מתווכים טלפון 904808
● בברדיצ'ב דירת 2 חדרים + מרפסת, יהודה המכבי 18/4, בכלה.
● בראשל"צ דירה בת 2½ הדר, ק"ר. 76 במ"ר טלפון 945611 — 947035 — 932085
● בהזדמנות! ברמת-גן. 2½ 48.000 נוה-יהושע, רחוב הי אם 15, עובר. 751281
● בהזדמנות 2 חדרים חזית לגן ציבורי. טלפון 873790
● ברמת-אביב 2½ + פ"א, חדר שינה מרוהט + דירות קיר 414418
● ברמת-גן 2½ + הול 85 מ"ר חזית, אפשרות לתוספת שדרות התפרים 787094
● בב"ת 2½ ק"ג 3 כיוונים ברחוב יהוד פינת רוטשילד .914941
● ברמת-גן במרכז 2 חדרים למכירה 65,000 — טלפון .782406

1-1½ חדרים

● למכירה דירת 1½ חדר ונחותה הרואה 58 רמת-גן המכבי-
● חדר + מטבח דו קומת כיל בית הפרדים קוטב עליו ...

דירות לבעלי תקציב

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בסביבות בכר המדינה, ב' הזדמנות, דירה נהדרת, 4 חדרים, 125 ממ"ר, ברח' שקד ואפסלוסיבי, הסקה מרכזית, 4 כיווני אוויר. ק.ב. כניסה מיידית 267583
● בהזדמנות בהרצליה 3 + פ"א + ארונות קיר + שיפורים, 162,000 ברח' חבר ורי 1/1 263228 מ- 10.00 — 18.00

וילות ובתים

● בהרצליה פיתוח וילות לי מכירה ולהשכרה תיווך "פורת" 989565
● בהרצליה פיתוח ורענה קוטג'ים למכירה "בית דוד" טל. 990659

דירות בשבר חודשי

● בשבר חודשי דירת 3 חדרים לוקסוס ברמת גן 50 טל. 747004
● 4 חדרים גדולים בגבעתיים רח' גיבנה 5 להתקשר תיך משבת 416111 עד 498 בדירות היבל בשעות 8—14.
● 2 + הול רו משפחתי ב' חולון להתקופה ארוכה בשכ"ת לא להורים. טלפון 282420 בבוקר.
● דירה חדשה ריקה בבת ים 3 חדרים מעלית חניה לי השכרה שנה שנתיים טלפון — 867811
● בר"ג דירה חדשה 3½ חדרים במרכז העיר היפוש מרכזי חזית צמודה בכיבת שקט ורוגעת. 725695
● בבתים להשכרה 2½ חדרים מרוהם קוסמלם 350 ל"י להורים תיווך זילברמן בת ים, רח' העצמאות 62, טלפון 868965

הכذا من الأصل

مكنا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב, שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 230521 ,220401 ,248908
המחירים: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

● להשכרה חודשית ברח' ה' פלג"ח 13 3½ עם מזגן וכו — 400. טל. 57323 בין השעות 14—16.
● באשקלון אפרידר 3 חדרים + טלפון לעשרה חודשים, בשבת 051-3867 — חול 057-96118.
● ברמת השרון 3½ חדרים דחוף להתקשר 777464 בשעות הערב.
● ברחובות 3 חדרים לזוג ללא ילדים כניסה מיידית 749668.
● להשכיר בשכ"ח 2 חדרים ברחוב הראה"ה ר"ג, לפנות 727198 ,726749 — פירוט.
● בשכ"ח פנמהאוז 3½ חדרים, ריפה + מעלית + חניה, בצפון 224652.
● ברמת-גן חדשה דירה עם טל. בשכ"ח פרטים טלפון 224119 — 442768.
● בקיראון 3 חדרים, לזוג 72/83 שכון ורנר טלפון 72/83.
● בשכ"ח דירת (3) חדרים מרוהטת במ"ת למכירה מיידית, טל. 785177 שכנות.
● 2 חדרים, קומת קרקע ליד הכיפה, טל. 237068.
● שותפה לדירה ע"י עירית ת"א, טל. 263456.
● שניים במצב מצויין הדר לזוג 15 רמת-גן ליד 768784, לא לצלצל בשבת.
● 3 חדרים בשכ"ח בצפון ת"א טל' 827752 ,826081.
● בראשון לציון דירת 3 חדרים מידית (אפשרות לריהוט חלקי) טלפון 442337 — 16—22.

משרדים

● 2½ חדרים בשכ"ח מתאים לעו"ד, מהנדס, רופא 208486 ,225168.
● למכירה או בשכ"ח ברחוב הירקון קומת משרדים, מעלית ומזגן אוויר 280755.

ד. להחלפה

● מעוניין להחליף דירה של 5 חדרים לוקסוס מלא בצפון ת"א, וילה או קוטג' בסביבות תל-אביב.

ביקוש דירות

אולמות

ביקוש עבודה

הכשרה לעבודה

הצעות עבודה

עסקים

חנויות

בתי מלאכה

מחסנים

השקעות

דירות בדמי מפתח

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

תורשים

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 236521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לגלה / יום ו': 1.20 ל"י לגלה

● דרוש פקיד לילה למלון רצוי מבוגר כל. 56392.

● דרוש מסגר מכני לתכנית לטכנאים תנאים טובים רחוב ויסאל 14, פינת סלמה 59, שלמה.

● דרושה מתלמדת למספרה סלון וגבציה רחוב הרצל 49 בתים.

● דרוש שותף איגסטלטור בעל מקצוע להתקשר טלפון 360016

● לבתורות! עבודה קלה ונקיה 500.— "תעסוקה" ר' קרו", אלנבי 128.

● פועלים למפעלים! 30.— ליום, "תעסוקה ושרות", אלנבי 128.

● דרושה/ה עוזר/ת למנהל חשבונות, טלפון 280358 תל אביב, בשבת 258771.

● דרושה מטפלת ביתו בצהרים ליד בעלת ילדים טלפון 12.00—18.00.

● מסיבות משפחתיות לויינר ביבר 63, מנוע 71, ארגז 620 במצב מצויין, במחיר 36,000 בערב.

● פריגג 4 מודל 1965 מל' 853250 — מיוחס.

● למכירה מכונית רנו גו שנת ייצור 1971 במצב חדש, מחיר 22,750 ל"י, לפנות מל' 942807.

● ב.מ.וו. 700, 65, במצב מצויין, טלפון 867467 ל"י.

● פולקסוגן 411 1970, מכר נית מרולטת, להתקשר — 253605 אחה"צ.

● מאוזנים סואג 1966 במצב 16,000 ל"י — 549012.

● פריגג 4 — 1969 — במצב חדש, 8,800 לירות, טלפון 869684.

● למכירה פולקסוגן 1200 שנת ייצור 1965 מצב מצויין 860591 בודים.

● בהזדמנות אנגליה 1956/7 + רדיו + אוברול 440597 בערב.

● משאית סקניה ואביס 65 1961 הייבר, מסם לשנה, מצב טוב. 17.00—20.00 מ' 741158 בלבד.

● ישאית חולו 88 1971, + ארגז ארוך, להתקשר ל־ "נקניקי הבירה" מ־16 — 8.

מציעים למכירה

השכרת רכב

ביקוש רכב

ביטוח רכב

אופנועים וקטנועים

מכוניות למכירה

● לרגל נסיעה פורד קאפרי, 69, אוטומטית, יד ראשונה — 52794.

● מאונגט 20 1970, דתליוס אוטומטי ביום 826291, בערב 57259 ת"א, ליפשר.

هكذا من الأصل

מכאן מן האמל

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

שידוכים

ספרים

תריסים

מכונות כתיבה

מכונות כביסה

מכונות גילוח

מקררים

שונות

נופש

ריקודים

כלי נגינה

הלוואות

ספורט

חיות בית

טפטים

שטיחים

תנורי חמום

בולים ומטבעות

דגלים

צילומים

חוגים

שרותים

בתי-ספר ושיעורים

טלויזיה

חצים לקנות

רהיטים

דודי שמש וחשמל

• Experienced Hebrew teacher for adults, in Ulpans and private, receives pupils. 444775.

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: התבצלת 5 טל. 224245

אולמות

משרדים

בתי מלאכה

מחסנים

מגרשים

עסקים

חנויות

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

חדרים 1-1½

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

חדרים 2-2½

דירות מרוהטות

תורנות רופאים לפי המקומות

תורנות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

וילות ובתים

בתי כנסת

הודעות

דירות

קבלנים

הלוח הכפול חיפה והצפון

קליטת אחרונות: הנביאים 28, טל. 667981
המאיר: גורדאו 20, טל. 661166

חדרות רופאים לפי התמחויות

● רופא תורן במד"א, טל. 101.

תורניות בתי חולים

● היום רמב"ם (כירורגית, תאונות עבודה, פנימית ילדים, נוירוכירורגיה), רוטשילד (נשים).
● שבת: רוטשילד.

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: רש"י, בר גיורא 30, טל' 668266.
● שבת: רמב"ם, ארלוזורוב 62, טל. 062974.

דירות

● דירות 90 מ"ר בקרית חיים המזרחית. אחרי 17.00, טל' 712743.

קבלנים

וילות ובתים

● רניה — בית חדש בן 7 חדרים למכירה — 275,000 ל"י דוד רזו 04/253331.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

אופנועים וקטנועים

ציוד למכירה

מכונות כביסה

חיות בית

פיקודים

הלוואות

בתי-ספר ושיעורים

מקררים

כלי נגינה

רהיטים

נופש

פרסומים

שרותים

צילומים

טלוויזיה

1-1½ חדרים

● מיידי, דירת חדר ומרפסת ק.ק. בנוה שאנן, טלפון 065/40032, 065/40423.

אולמות

● אולם תעשייתי 1000 מטר ללא מחיצות בסמוך לחשכיר ת.ד. 4496 חיפה.

משרדים

● 2½ חדרים למכירה ברחוב הרצליה טלפון 668342 עד 15.30 ואחר 17.00 טלפון 530525.

בתי מלאכה

חנויות

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

מגרשים

עסקים

דירות מרוהטות

2-2½ חדרים

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

מכוניות

רהיטים

ביקוש רכב

אופנועים וקטנועים

ציוד למכירה

תנורי חמום

הלבשה

תנורי חמום

מקררים

● אמקור פאר 10 קוב במצב מצויין למכירה 723658.
● מקרר אמקור 10 קוב במצב מצויין. טלפון 67822.

כלי נגינה

● דרושים פסנתרים משום שים בכל מצב טל. 535825.

צילומים

● בהזדמנות אביזרי ניקון, ואביזרי מעבדת צילום. טל' 04-245444

שרותים

חוגים

טלוויזיה

● טלוויזיה תדיראן הקניה יטובה ביותר אצל המפרר בע"מ, רחוב הרצל 20. בית הכרנית 668340.

בתי-ספר ושיעורים

חקלאות

שידוכים

מכונות כביסה

● למכירה מכונת כביסה אוטומטית ווסטינגהאוס. טלפון 244192.

תערוכות

חיות בית

לוח באר־שבע

דירות

מכוניות

הצעות עבודה

ביטוח

בתי ספר ושיעורים

טפטים

וילות ובתים

טלוויזיה

דירות למכירה

אשדוד

דירות למכירה

הלוח הכפול נתניה

קבלנים

דירות בשכר חודשי

ביקוש דירות

חקלאות

נופש

אירועים ובידור

מכוניות

דירות למכירה

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

עסקים

משרדים

שרותים

למפעל תעשייתי
באזור עפולה
דרוש
פקיד להנהלת חשבונות
נא לפנות לטלפון 04—724721 בשעות הערב, או לת.ד. 10086 חיפה.

דרוש
למרכז תיירות ונופש
בבית הארחה בית יהושע
מנהל מלון
בדבר פרטים נא לפנות בכתב עם פרוט הנסיון לעו"ד מ. אורנשטיין, יהודה הלוי 57, ת"א.
סודיות מלאה מובטחת

דרוש
בוגר בי"ס מקצועי
או קורס מקצועי
לעבודות כרסום
נא לפנות לקים יצור, ת.ד. 10035, מפרץ חיפה
טלפון 04—721519

מכذا من الأصل

מכذا من الأصل

אררט
חברה לבטוח בע"מ

המשרד הראשי: בית אררט

רחוב יבנה 32, תל־אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

מרכז קופ"ח ידון הבוקר בחידוש המו"מ עם הרופאים במסגרת הוועדה המשותפת

על פניית שר־הבריאות — שוררת פסימיות
✱ מניחים שהפגישה הראשונה תיערך ביום א׳

מאת שלמה גרבר
סופר „הארץ"

מרכז קופת־חולים עומד להת־כנס הבוקר כדי לדון בפנייתו של שר־הבריאות, מר ויקטור שם־טוב, לחדש את המו"מ עם איר־גון רופאי הקופה במסגרת ה־וועדה המשותפת.

פנייתו של השר נעשתה לאחר שנציגי אירגון הרופאים הבהירו לו, כי הם מוכנים להמשך הדיונים ב־מסגרת הוועדה. מניחים כי הפגי־שה הראשונה תיערך ביום א׳.

עם זאת הובעה פסימיות הן בקרב אנשי מרכז קופ"ח והן בקרב איר־גון הרופאים לגבי המשך פעולתה של הוועדה. נציגי הרופאים טוענים כי בעת מינוי הוועדה על־ידי הוע־דה המרכזת של ההסתדרות, נקבע כי הדיונים בה ייערכו על כל ה־נושאים ללא הגבלה. אולם נציגי המרכז והוועדה המרכזת בוועדה ה־משותפת תבעו מנציגי אירגון הרו־פאים כבר בהתחלה להכיר בהחלטתו של מר אשר ידלין כיו"ר המרכז, וכן תבעו לצרף לוועדה נציגים של אירגון עובדי קופ"ח. שתי תביעות אלה, שנדחו על ידי הרופאים, גרמו להפסקת דיוני הוועדה. יו"ר ארגון הרופאים, ד"ר ישי, אמר אמש כי אירגון הרופאים מכיר רק בוועדה כפי שנקבעה על־ידי הוועדה המר־כזת, כלומר ללא שיתוף נציגי ה־עובדים. גם מר אהרן אפרת, יו"ר הוועד המפקח של קופ"ח הביע אמש פסימיות לגבי אפשרות המשך דיוני הוועדה המשותפת, נוכח חילוקי ה־דעות הפנימיים.

ד"ר ישי מסר כי אם עד יום א׳ לא תחול התקדמות כלשהי במו"מ, תיערך ביום ב׳ ישיבה של מזכירות ארגון הרופאים, שתחליט על כינוס דחוף של המועצה כדי להחליט על הגברת הסנקציות. עד אז יימשכו הסנקציות הנוכחיות, היינו עבודה רצופה של הרופאים במרפאות.

אתמול נפגש שר הבריאות, מר ויקטור שם־טוב עם נציגי ההסתד־רות הרפואית כדי לחפש מוצא מן המשבר בקופ"ח. הוחלט לפנות אל הוועדה המשותפת של מרכז קופ"ח ואירגון הרופאים לחדש את עבו־דתה מיד. הובעה גם התקווה כי ב־מהלך דיוני הוועדה יבטלו הרופאים את הסנקציות.

גם ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת, שהתכנסה אתמול ל־דיון בנושא, קראה למרכז קופ"ח ול־אירגון הרופאים לחדש מיד את ה־מו"מ.

תנע"ל: על הרופאים לחזור לעבודתם

תנועת העבודה הליברלית (ל"ע) קראה אמש לרופאי קופת־החולים של ההסתדרות לחזור מיד לעבודתם התקינה, כדי למנוע הידרדרות, סבל וסכנות לאלפי הנזקקים לעזרתם. כן הובעה שמרכז קופת־החולים יקים ועדת אד־הוק שתבדוק את יחסי־הגומלין בין הרופאים לבין פקידי מינהל במוסדות קופ"ח במגמה ל־הנהגת רפורמה, שעיקרה מתן סמ־כות מפורשת לרופא־מנהל לקבוע ו־להכריע בכל הנושאים, הקשורים לשירותי רפואה. ההחלטה בעניין זה נתקבלה בוועדה המרכזת של תנע"ל, שנערכה בראשותו של מר ה. זיידל, בתל־אביב.

מאסר עולם למחבל בעזה

מאסר עולם באשמת רצח ופעילות חבלנית הוטל אתמול על־ידי בית־דין צבאי בעזה על מוחמד זייד זיידן, בן 19, מג׳בליה.

חברו לחוליה, ראשד מוחמד צב־דאללה הג׳י, בן 20, אשר לא השת־תף בפועל ברצח הנוכח הוחלט ב־לחץ לשורות ארגון כוחות השחרור — נדון לשבעה, ובית הדין קבע כי הוא ישוחרר מהכלא ב־6 בנובמבר לרגל עיד אל פיטר, המסמל את סיום חודש הרמדאן.

טחנות הקמח מושבתות היום

באסיפת בעלי טחנות הקמח שהתקיימה אתמול בתל אביב, נקבע כי 20 הטחנות יפסיקו ה־יום את העבודה החל ב־7 בבו־קר בהתאם להחלטה שנתקבלה שלשום על־ידי ועדת הפעולה של אגף הטחנות.

בעלי הטחנות ציינו כי הם נאלצים לנקוט בצעד זה, לאחר שנתברר כי בניגוד להתחייבות מפורשת של ה־מזכיר הארצי של הסתדרות פועלי המזון, מר אליעזר בר־חיים, שעם חידוש העבודה בטחנות ישובו הפו־עלים לעבודה מלאה ותקינה לא נפ־סקה שביתת האטה בשלוש הטחנות התל־אביביות והיא אף התריפה.

י. פראג — מנהל מוזיאון הארץ

תסיסה בקרב הסגל הבכיר

מאת יהודית זיכקלה,
סופרת „הארץ"

מר יהודה פראג, מי שהיה מפ־קד משטרת מחוז תל־אביב ו־פרש משירותו במשטרה בסוף ה־קיץ, נתמנה למנהל מוזיאון הארץ העירוני בתל־אביב ויכנס להפ־קידו ב־1 בנובמבר.

מינויו של מר פראג מעורר תסי־סה בקרב חלק מהסגל הבכיר של המוזיאון. לטענתם, הבטיח ראש־העיריה לפרסם מיכרז למשרה ש־התפנתה עם מותו של ד"ר בן־ציון כהנר ז"ל, והחזקים מאנשי הסגל הבכיר, בעלי תארים אקדמיים ו־נסיון בעבודה מוזיאונית, קיוו לז־כות במשרה והאמינו כי גם אם הם עצמם לא יצליחו במכרז, יזכה בו אדם בעל כישורים מתאימים בשטח העבודה המוזיאונית. התנגדותם של אוחדים מאנשי הסגל הבכיר למי־נויו של מר פראג — התרגש ב־אוזני — לא נובעת בשום פנים מ־חוסר הערכה ליכולתו הארגונית וה־אדמיניסטרטיבית, כי אם משום רצי־נם לראות בראש מוזיאון הארץ אי־שיות בעלת כישורים ונסיון המת־אימים במיוחד לתפקיד זה.

נמצאה גופת ילדה בת 13; המשטרה: כנראה אונס ורצח

הילדה ברחה מאביה כאשר רצה להכניסה למוסד

(ע). — גופת ילדה בת 13, רוזבריטה סרבי, נמצאה אתמול ב־בוקר בפרדס בקרבת קיבוץ תל־יצחק. מכעריכים כי היה זה מקרה של אונס ורצח, אך הדבר עדיין לא הוכח ולפי שעה לא נעצר איש. רופא קבע שהילדה מתה עוד ביום א׳ בערב, והגופה הועברה למכון הפתולוגי לקביעת סיבת המוות.

מפקד משטרת מחוז המרכז, ניצב־משנה עזרא גולדברג, שהיה במקום לרגל החקירה, מסר כי הילדה היא צולה חדשה שהגיעה לפני חודש באיטליה. ביום א׳ בשעה 5.30 אחר הצהריים הובאה על־ידי אביה אלדו להכיר נווה הדסה, כדי להכניסה ל־מוסד — לאחר שהאב קיבל אישור להבאה לשם.

הילדה ברחה ונעלמה. כעבור שע־תיים נמסרה למשטרה הודעה על ה־עדרה. לכרות שהמשטרה אינה נו־הגת לחפש ילדים הבורחים מהוריהם התחשבה המשטרה במקרה הבודד של עולה חדשה שאינה יודעת שום שפה מלבד איטלקית. מיד החל ב־סריקת שטח הפרדסים בסביבה והחי־פושים נמשכו עד יום ה׳.

ביום ד׳ גם פרסמה המשטרה מוד־עות בעתונים, המבקשות את עזרת הציבור. בחיפושים אחרי הנעדרת, במודעות הופיעה גם תמונתה, שבה היא נראית עם גמוה.

הגופה נמצאה על־ידי פועל כמאה מטר דרומית מכביש תל־יצחק, כ־עשרים מטר בתוך הפרדס, מערבית לכביש הסרגל. המשטרה מבקשת כל אורח שהיה באזור כביש תל־יצחק ביום א׳ אחרי שעה 6 בערב, ברכב או ברגל, להודיע למשטרת נתניה אם ראה אדם חשוד או את הילדה, או תנועה חשודה אחרת.

הפועל שמצא את הגופה הוא עזיז קשמרי, שהתגורר לפני כן באבן־יהודה ועתה גר בבת־ים. הוא פועל קבוע ביכון ובא להשקות פרדסי חס־כון של פועלי אבן יהודה המעובדים על ידי יכין חקל.

אביה של הילדה גרוש מאשתו, ה־נמצאת בארה"ב. הוא היה בקרבת המקום לאחר שהגופה כבר הועברה למכון הפתולוגי. האב זיהה את סנ־דלי הילדה, כפתורים ממכנסיה ש־נמצאו בבקום וחפצים אחרים שהיו שייכים לה.

מכתבי איום לפגוע בא־שאווה ובבני משפחתו במדינות־ערב

כנראה הסיבה האמיתית לעמדתו בעניין שאטי

מאת עמוס הדר,
כתב „הארץ"

מכתבים שכללו איומים לר־צות את ראש עיריה עזה לשע־בר מר ראשד א־שאווה ולפגוע בבני משפחתו המתגוררים במדי־נות ערב, נתקבלו בשבועות ה־אחרונים.

נודע כי כמה מהמכתבים הו־תמו בשם „ספטמבר השחור" ו־חלקם אנונימיים, כתובים בשפה ה־ערבית. המכתבים הללו להגיע ל־א־שאווה ולקרובי משפחתו במדינות ערב כאן הצהרה תמיכה שלו ב־הכנית הפדרציה של חוסיין מלך ירדן.

כותבי המכתבים מכנים את א־שאווה „בוגד", „מוכר את בני עמו" המלשינים בגזר עדשים. בין ה־יתר, הוא נדרש להיפגש מתכנית בכלל חוסיין ובשיתוף פעולה עם „הציונים".

חוגים יודעי דבר אינם מוציאים מכלל אפשרות, כי סירובו של א־שאווה לתת קורותים למחנה הפלי־טים שאטי נבע על־ידי בהתכוון, כדי לאלץ את השלטון הישראלי ל־הדיחו, ובכך הוא יהפך ל„גיבור" אשר יתגר על כסאו בצידה למען האינטרס הלאומי.

(ראה כתבה על מחנה שאטי בעמוד 25)

כלל ופרט

[illegible]

יצאו מהארץ

[illegible]

הגיעו לארץ

[illegible]

אסותא „אלישע"

נולדו ל:
[illegible] — בת
[illegible] — בת
[illegible] — בן
[illegible] — בן
[illegible] — בן
[illegible] — בת
[illegible] — בת
[illegible] — בת
[illegible] — בת
[illegible] — בת
[illegible] — בת

שרות חיתולים הביתה
לפנות לבתי־החולים
„אסותא" תל־אביב 245211
„אלישע" חיפה 87414

אל קוראי „הארץ" בארה"ב ובקנדה

לנוחיותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מינויים חדשים, לחידוש מינויים קיימים ולקבלת מודעות מכל הסוגים ל„הארץ" ול„הארץ שלנו":

Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N.Y. 10022
Tel. 421-5547.

מינוים בלעדיים של „הארץ" בארה"ב ובקנדה

הלוח הכפול

11, 10, 9, 8, 7,
35, 26, 24, 23, 22, 21

הכל בכל בלוח בלוח הכפול

מחזיק ניר © פרסום אלירון בע"מ

להשכרה: משמרת מחשב
XEROX SIGMA 6 TIME-SHARING SYSTEM

המחשב המוצע להשכרה כולל:

- יחידת עיבוד מרכזית עם זכרון, בנפח של 320,000 בתים, המאפשר הקצאת שטחי־זכרון בלתי־רצופים לכל תוכנית (MEMORY MAP).
- זכרון־עזר חיצוני מהיר, בנפח של 5 מיליוני בתים וקצב העברה של 2.4 מיליון בתים לשניה (MEMORY SWAP).
- יחידת תקליטים לאחסון מידע בנפח של 90 מליוני בתים.
- 4 כונני סרטים מגנטיים לקריאה ולכתיבה של סרטים בעלי 9 ערוצים, בצפיפות של 1600 סיביות ובקצב של 120,000 בתים לשניה.
- מדפסת מהירה (1500 שורות לדקה).
- קוראת ומנקבת כרטיסים.
- אפשרות לחיבור (REMOTE BATCH TERMINALS) ועד 128 מסופים לעבודה בשיתוף זמנים.
- מערכת ההפעלה המסופקת היא: UNIVERSAL TIME-SHARING SYSTEM (UTS) המאפשרת עיבוד נתונים ב־BATCH ובשיתוף זמנים (TIME-SHARING) בעת ובעונה אחת.
- התוכנה המסופקת כוללת את השפות הבאות: FORTRAN, COBOL, BASIC, APL, RPG, APT וכן ספריה עשירה של תוכנת לישומים מדעיים ומנהליים.

המחיר — 69,000.— ל"י לחודש

פרטים בחברה:

SDSC
SCIENTIFIC DATA SYSTEMS
מגדל שלום, קומה 17,
ת.ד. 29663, תל־אביב.
טל. 53054

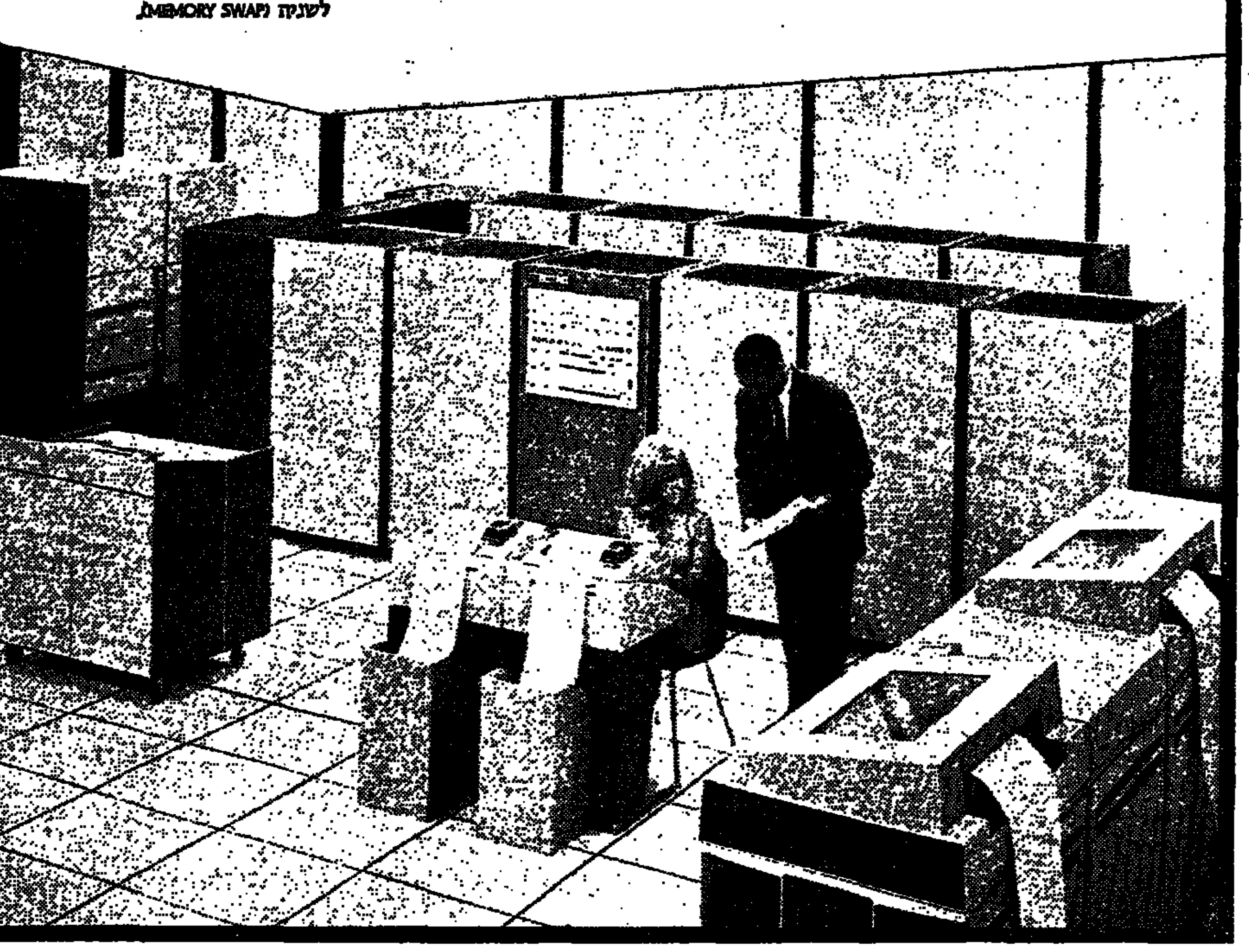

סע על הגל
סע על הצמיג העולמי
אונירויאל
UNIROYAL

רדיאלי, חגור בגל, רשת פלדה בטיחות, חסכוני ונוח לנסיעה

סוכנות „אונירויאל" בישראל
טלפון 840830 (זמנית)
צמיגי נוסעים, משא, חקלאות ותעשיה
ניתן להשיג בכל מוסכי הצמיגים בארץ

למכירה מגרש של 6½ דונם
עם מבנה של 1100 מטר
באיזור התעשיה חולון
עם חשמל, טלפון וכיוב
לפנות: ת.ד. 36397, תל־אביב

TIME

October 30, 1972

★ THE WAR IN VIETNAM ABOUT TO BE FINISHED.
★ FULL DETAILS ABOUT KISSINGER'S VISITS.
★ FOOD SHORTAGES IN THE USSR.
★ TRADE AGREEMENT USA — USSR.
★ THE TWO NEW CHIEF RABBIS OF ISRAEL — Shlomo Goren and Ovadia Josef.

להשיג בקיוסקים
סוכנות ברונפמן בע"מ

„ארמון"

ת"א, רח׳ אילת 47 טל. 57112
מסגרות, ציורים, גובלנים ומראות

ממש, הבריאה עם הנורף 250.— ל"י בלבד.
מסגרות עם מראות קריסטל עם קונסול, עם זכוכית של הקונסול, במחירי יבוא.
על כל קניה מעל — 380.— ל"י הזכה במתנה [illegible]

לאוהבי טיולים

חבורת מטיילים ירושלמית מעוניינת בצירוף חברים חדשים
הטיולים נערכים בשבתות.
חלק גדול מן המסלול — ברגל.

מי־מיכרי־לכת יפנו: לטלפון 525808 בשעות 20.00—22.00

גולדבין
GOLDBIN
חברה לבנין ולהשקעות בע"מ

בונה
בבת־ים
דירות מפוארות וחנויות

באזורים היפים והמרכזיים ביותר בבת־ים

בהזדמנות 3 חדרים ברחוב הרצל 12
חצי חדר 3 כווני אויר הול מואר
42,000 ל"י עד הכניסה 30,000 ל"י הלואה

משרד מכירות:
גולדבין בע"מ
בלפור 47 בת־ים טל. 865985

שוב להשיג
PAN BOOK
PAPERBACK
FUTURE SHOCK
By
ALVIN TOFFLER
'A Disturbing And Challenging Book' — Daily Express

הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים • תל־אביב • חיפה נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

INTERIOR DESIGN
עיצוב פנים
ד. פיק את ר. טובי בע"מ
יבוא לעולים ללא מכס

מבחר דגמים חדשים מעוצבים בידי מיטב יצרני ומתכנני הרהיטים באירופה
✱ חדרי מגורים ✱ מטבחים ✱ שטיחים ואביזרי תאורה
✱ חדרי שינה ✱ חדרי אוכל ✱ ריהוט לילדים ובני הנעורים

לקבלת אינפורמציה ותכנון הוועץ במחלקה שלנו לשירות תכנון ועיצוב
תל־אביב, שדרות דוד המלך 1, טל. 266880

בעל מכונית!
בירושלים
רשוי („טסט")
מ־7.30 עד 5 אחה"צ
רשוי הגב — למבצע בדיקה לפני רשוי
מחיר הבדיקה כולל כוון אורות הגלגלים
ממ.ממ.
התלפיות (מול משרד הרשוי)
טל. 89298

אבזבאורד מדגבה
למשרד למחסן לחנות
אגמון

בס"ד
תכנית „מלוה מלכה" בטלויזיה
במוצש"ק בשעה 8.00
בהשתתפות תלמידי ישיבה בני־עקיבא
נחלים
וחטיבת הביניים

הגרלת שלח עוז היופי
תמורת כרטיסי הגרלה
של מגן דוד אדום שקבלת לביתך
והבטח השתתפותך בהגרלה
13,000 פרסים

תכנות מחשבים לבוגרי תיכון בלבד!
קורסים אינטנסיביים בקבוצות למידה קטנות כולל כתיבת מערכת תכניות והרצתן במחשב.
משך הקורס 100 שעות
בדבר פרטים והרשמה לפנות כל יום בין 8.30—13.00
טל. 03—244460 03—229472

הזדמנות נדירה לדיור מתקדם
ברחובות
רח׳ הנשיא הראשון 26 [ליד מכון ויצמן]

דירות בנות 4 חדרים, כולל: מעלית, חימום מרכזי, 2 חדרי אמבטיות ועוד.
המחיר: החל מ־99,000 ל"י
משכנתא והלוואות לא צמודות עד
35,000 ל"י
אחים קחטן
חברה קבלנית לבנין בע"מ
תל־אביב, אלנבי 114, טלפון 611035—6